

„Ion Creangă”

Calendar

**EDIȚIE ANASTATICĂ
(1911-1913)**

VASLUI, 2008

„Ion Creangă“

Calendar

Scanare și prelucrare text:
Ing. Angelica Olaru

CONSILIUL JUDEȚEAN VASLUI
CENTRUL JUDEȚEAN PENTRU CONSERVAREA
ȘI PROMOVAREA CULTURII TRADIȚIONALE
VASLUI

„Ion Creangă”
Calendar

EDIȚIE ANASTATICĂ
Calendar

Ediție inițiată și coordonată de
RODICA POP

VASLUI – 2008

Coperta I: AL. Vasiliu-Tătăruși

Casa Editorială *Demiurg*
(acreditată de CNCSIS, Nr. 1142/30.06.2003,
reacreditată în 2006)

✉ Șoseaua Păcurari nr. 68, bl. 550, sc. B, et. 4, ap. 16,
700547 – Iași, România

☎ 0232/25.70.33; 0745/37.81.50; 0727/840.275
E-mail: iionita@mail.dntis.ro; ceddemiurg@yahoo.fr

Consilier editorial: dr. Alexandrina Ioniță

Director Marketing: Irina Ioniță (☎ 0740/08.20.05).

ISBN serie 973-8076-81-1

ISBN: 978-973-152-084-1

*Lui Bombonele de la
Supu din Spătărești
26/12 1910*

CALENDARUL

REVISTEI

DE

LIMBĂ, LITERATURĂ ȘI ARTĂ POPULARĂ

„ION CREANGĂ”

PE ANUL

1911

BIBLIOTECA
ARTUR GOROVEI
FOLTICENI

TIPOGRAFIA ȘI LEGĂTORIA DE CĂRȚI
„MODERNA” — BĂRLAD

O ruğăminte

Calendarul revistei „Ion Creangă” pe anul 1911 este un rod urzit și crescut în mijlocul unei mari bune-voințe, cu care prietenii noștrii ne înconjoară de trei ani.

Este așa cum se vede, spre folosința noastră întâi, așa cum a putut fi în acest an, când nu ne putem cere osândă pentru pacatul cel mare care ne apasă și care, cu trei cuvinte, se cheamă «lipsă de prisosuri».

Ca atare, mustări nu vom primi. Numai dragostea curată și sfaturile ne vor încălzi.

In numele Revistei «Ion Creangă»
Redactorul ei, T. Pamfile.

Ianuarie

S O A R E L E

1.—Răs. 8,12 | 15.—Răs. 7,58
Apune 4,26 | Apune 4,48

Ghenarele

31 zile.

Zilele

CALENDARUL

S	1	†† Tăierea împrejur și Sf. Vasile
D	2	Păr. Silvestru
L	3	Păr. Malahia
M	4	Sobor. 70 Apostoli
M	5	Muc. Teopempt
J	6	†† Botezul Domnului
V	7	†† Sf. Pr. Ion Botezăt.
S	8	Cuv. Domnica
D	9	Muc. Polievct.
L	10	Sf. Grigore
M	11	† Cuv. Teodosie
M	12	Muc. Tatiana
J	13	Muc. Emil și Stratonie
V	14	S. păr. uciși în Sinai.
S	15	Cuv. Pavel și Ion
D	16	Inc. lanț. Sf. Petru
L	17	† Cuv. Antonie
M	18	† Păr. Atanase și Chiril
M	19	Cuv. Macarie
J	20	† Cuv. Eftimie
V	21	C. Maxim și Neofit
S	22	Ap. Timotei
D	23	S. Clement
L	24	Cuv. Xenia
M	25	† Sf. Grigore Teologul
M	26	Cuv. Xenofont
J	27	† Ad. moaște. Sf. Ioan
V	28	Cuv. Efrem
S	29	Ad. moaște. Sf. Ignat
D	30	†† Sf. Vas. Gr. și Ioan
L	31	Sf. Chiril și Ion

Sărbători naționale.

24 Ian. Unirea Moldovei
și Munteniei.

De ținut minte.

5 Ian 1859. Alexandru
Cuza se alege Domn al
Moldovei.12 Ian. 1877. Lupta de la
Smârdan.24 Ian. 1859. Alexandru
Cuza se alege Domn și
al Munteniei.

Rostul treburilor.

Să îngrijim bine de vite ca să aibă așternut bun și hrană de îndestulare. Să se cerceteze stupii și sămânăturile, ca să nu le strice șoarecii. Să se facă greble, țepoae, cozi de sapă și toporiști de coasă. Să facem tănjali și să dregem plugul și grapa. Să dregem carele, înoind părțile rele și putrede. Să îngrijim bine dobitoacele cari fată.

Vremea.

Nu vă luați după calendarele mincinoase, căci nimeni nu cunoaște tainele lui D-zeu.

~~~~~ Mărește pe Dumnezeu, cinstește-ți părinții, iubeste-ți țara și te supune legilor.

Februarie

S O A R E L E

1.—Răs. 7,31 | 15.—Răs. 7,02
Apune 5,19 | Apune 5,41**Februar**

28 zile

Zile

CALENDARUL

M	1	Mart. Trifon
M	2	†† Intâmp. Domnului ☉
J	3	S. Simion și Ana
V	4	Cuv. Isidor
S	5	Muc. Agatia
D	6	Cuv. Vucol
L	7	S. Partenie și Luca
M	8	M. Teodor, păr. Zaharia
M	9	Muc. Nechifor
J	10	S. Haralambie
V	11	Muc. Vlasie
S	12	Păr. Meletie
D	13	Păr. Martinian
L	14	Păr. Axenie
M	15	Ap. Onisim
M	16	Muc. Pamfile
J	17	Muc. Teodor Tiron ☉
V	18	Sf. Leon
S	19	Ap. Arhip.
D	20	Păr. Leon
L	21	Păr. Timoteiu
M	22	Sf. muc. din Evghenia
M	23	Muc. Policarp
J	24	† Afl. cap. Sf. Ion Botez.
V	25	Păr. Tarasie
S	26	Păr. Porfirie
D	27	Păr. Procopie
L	28	Cuv. Vasile

Cine ajutoră pe cel sărac, împrumută pe Dumnezeu.

- Pomul se cunoaște după roade și omul după fapte.
- Ori-ce lucru începe-l cu „Doamne-ajută”.
- Temerea de Dumnezeu este începutul înțelepciunii.

De ținut minte.

*11 Febr. 1866. Cuza Vodă pleacă din scaun.**12 Febr. 1878. Oștirea noastră intră biruitoare în Vidin.**17 Febr. 1878. Oștirea românească se întoarce din războiu.***Rostul treburilor.**

Ingrijim bine vitele de muncă și de cele fătate. Se trage vinul de pe drojdii, din care facem rachiu. Strângem crenguțe din pomii aleși pentru altoire și-i păstrăm în năsip. Când e vremea bună, tăem crengile uscate din pomi și culegem ouăle omizilor. Căram gunoi pe ogoare. Se sapă pământul pentru straturi, dacă ne îngăduie vremea și dacă pământul este desghețat. Se cearcă semințurile de-s bune.

Vremea.

Nu vă luați după calendarele mincinoase, căci nimeni nu cunoaște tainele lui D-zeu.

Martie

S O A R E L E

1.—Răs. 6,32 15.—Răs. 6,00
Apune 6,09 Apune 6,32

Mărțișor
31 zile

Zile

CALENDARUL

M	1	Muc. Eudochia
M	2	Muc. Teodot.
J	3	Muc. Eutropiu
V	4	Păr. Gherasim
S	5	Muc. Conon
D	6	Sf. 42 de mucenici
L	7	Muc. Efrem
M	8	Cuv. Teofilact
M	9	† Sf. 40 de mucenici
J	10	Muc. Codrat și Dionise
V	11	Păr. Sofronie
S	12	Păr. Teofan și Grigore
D	13	Păr. Nichifor
L	14	Păr. Benedict
M	15	Muc. Agapie
M	16	Muc. Savin
J	17	Cuv. Alexe
V	18	Păr. Ciril
S	19	Muc. Hrisant
D	20	Sf. uciși în sf. Sava
L	21	Păr. Iacob
M	22	Muc. Vasile.
M	23	Muc. Nicon
J	24	Cuv. Zaharia
V	25	†† Buna Vestire
S	26	Sobor. Arhanghelilor
D	27	Muc. Matrona
L	28	Păr. Ilarion
M	29	Păr. Marcu
M	30	Păr. Ion
J	31	Muc. Ipatie

Sărbători naționale.

14 Martie. Proclama-
rea Regatului.

De ținut minte.

14 Mart 1881. Deputații
și Senatorii înaltă țara
la cinstea de Regat.

28 Mart 1812 Rușii ne
răpesc Basarabia.

Rostul treburilor.

Se strâng gunoaele neputrede, li se dau foc, iar cenușa se îm-prăștie pe ogoare. Se curăță ogoarele de ră-dăcini, petre și altele. Se grapă fânațele și se strică mușunoaale. Se curăță pomii și li se dă înfățișarea ce voim. Se răsădesc pomii ce nu i-am putut răsădi toamna. Se începe a-ratul și sămănatul or-zului, ovăzului și a grâ-ului de primăvară. Pe la sfârșitul lunei, se a-ră și se samănă popu-șoii. În grădina de le-gume începem a pune usturoi, harpacică, cea-pă de sămânță și toa-te legumele ce pot su-feri răcelile.

~ Cum îți vei așterne, așa vei dormi.

— Dumnezeu îți dă, dar în traistă nu-ți pune.

— Vorbele cele rele strică datinele cele bune.

Aprilie

S O A R E L E

1.-Răs. 5,22 | 15.-Răs. 4,53
Apune 7,00 | Apune 7,23**Prier**
30 zile

ZILE

CALENDARUL

V	1	S. Maria Egipteană
S	2	Păr. Tit și Amfion
D	3	†† Duminica Floriilor
L	4	Păr. Iosif
M	5	Muc. Agatopol
M	6	Păr. Eftichie
J	7	Cuv. Gheorghe
V	8	Ap. Irodion
S	9	Muc. Eupsihie
D	10	†† Sf. Paști
L	11	†† Sf. Paști
M	12	†† Sf. Paști
M	13	Muc. Artemon
J	14	Păr. Martin
V	15	Ap. Aristarh
S	16	Muc. Agapie și Irina
D	17	†† Sf. Toma
L	18	Păr. Ion
M	19	Cuv. Ion
M	20	Cuv. Teodor
J	21	Muc. Ianuarie
V	22	Cuv. Teodor
S	23	†† Sf. Gheorghe
D	24	Muc. Sava și Elisaveta
L	25	Ap. Marcu
M	26	Muc. Vasile
M	27	Muc. Simeon
J	28	Ap. Iason
V	29	Sf. 9 Mucenici
S	30	Ap. Iacob

Sărbători naționale.

7 Aprilie, nașterea M. S. Regelui.
24 Aprilie ziua M. S. Reginei.

De ținut minte.

2 Aprilie 1877, se hotărâște plecarea oștilor la război.

2 Aprilie 1909 moare Elena, Doamna lui Vodă Cuza.

7 Aprilie 1839 se naște M. S. Regele Carol.

8 Aprilie 1866, națiunea alege Domn pe prințul Carol.

26 Aprilie 1877, se trage întâia ghiulea din Calafat asupra Vidinului.

Rostul treburilor.

Se samănă popușoiul. Se pun cartofii, inul și cânepa, precum și sfecele de nutreț și de zahar. Se grapă grâul de toamnă; se sapă, se leagă și se hărăgește via. Se altoesc pomii. Se plivesc holdele de burueni, se pun fasole și se urmează cu lucrarea în grădina de legume. Se pun florile. Se îngrijește de albine și se curăță stupii des.

~ Gospodarul este stâlpul casei; gospodina este albina casei.

— Șederea-i neavere, lenea-i rugină.

mai u

S O A R E L E

 1.—Răs. 4,24 | 15.—Răs. 4,06
 Apune 7,49 | Apune 8,08

Florar

31 zile

ZILE

CALENDARUL

D	1	Prof. Eremia	☩
L	2	Aduc. moaște Sf. Atanasie	
M	3	Muc. Timotei	
M	4	Muc. Pelagia	
J	5	Muc. Irina	
V	6	Sf. Iov	
S	7	Sf. Acachie	
D	8	† Ap. Ioan	
L	9	Prof. Isaia	
M	10	Ap. Simion	
M	11	Muc. Mochie	
J	12	Sf. Epifanie	
V	13	Muc. Gliceria	
S	14	Muc. Isidor	
D	15	Cuv. Pahome	☩
L	16	Cuv. Teodor	
M	17	Ap. Andronic	
M	18	Muc. Teodot	
J	19	†† Inălțarea Domnului	
V	20	Muc. Talaleu	
S	21	†† Sf. Constantin și Elena	
D	22	Muc. Vasilisc	
L	23	Păr. Mihai	
M	24	Cuv. Simion	
M	25	† Afl. cap. Sf. Ion	
J	26	Ap. Carp	
V	27	Muc. Terapont	
S	28	Muc. Nechita	
D	29	†† Pog. Sf. Duh	
L	30	†† Sf. Treime	
M	31	Ap. Ermiu	☩

Sărbători naționale.

1, 8 *Mai alegerca și sosirea în țară a M. S. Regelui Carol.*

10 *Mai suirea pe tron a M. S. Regelui Carol, Neatârncarea țării.*

De ținut minte.

1 *Mai 1866, adunările întăresc Domn pe principele Carol.*

1 *Mai 1855, Biserica noastră nu mai atârncă de cea grecească.*

8 *Mai 1866, Principele Carol intră în țară.*

10 *Mai 1866, Principele Carol se urcă pe tron.*

10 *Mai 1877, Românii se declară neatârncăți de Turci*

10 *Mai 1881, M. S. Regele Carol se încoronează.*

Rostul treburilor.

Se pun fasole și castraveți. Se sapă viile. Se îngrijește de viermii de mătasă. Albinele încep a roi. Se curăță știubeele. Se prășește popușoiul. Se ară pentru grâul de toamnă. Se plivesc și se prășesc legumele din grădină. Se cosește luțerna. Se îngrijește de pui.

~ ~ ~ Cine într'altă lege sare, nici un Dumnezeu nu are.
 — Vorbele blânde lecuiesc ranele; cele aspre sfarmă oasele.

Iunie

S O A R E L E

L. - Răs.	3,54	15. - Răs.	3,56
Apune	8,24	Apune	8,29

Ciresar

30 zile

Zilele

CALENDARUL

M	1	Muc. Iustin	
J	2	Sf. Nichifor	
V	3	Muc. Luchilian	
S	4	Sf. Mitrofan	
D	5	Muc. Doroteiu	
L	6	Cuv. Ilarion	
M	7	Muc. Teodot.	
M	8	Aduc. moașt. Sf. Teodor	
J	9	Sf. Ciril	
V	10	Muc. Timotei	
S	11	Ap. Vartolomei	
D	12	Cuv. Onofrei	
L	13	Muc. Achilina	
M	14	Prof. Elizei	
M	15	Prof. Amos	
J	16	Sf. Tihon și Tigrie	
V	17	Muc. Emanoil	
S	18	Muc. Leontie	
D	19	Apostolul Iuda	
L	20	Muc. Metodie	
M	21	Muc. Iulian	
M	22	Muc. Eusebie	
J	23	Muc. Agripina	
V	24	†† Nașt. Sf. Ioan Botez.	
S	25	Muc. Febronia	
D	26	Păr. David	
L	27	Păr. Samson	
M	28	Ad. moașt. Sf. Chiril	
M	29	†† Sf. Ap. Petru și Pavel	
J	30	† Sob. Sf. Apostoli	

De ținut minte.

20 Iunie 1891, moare Mihail Cogălniceanu.

27 Iunie 1878, în schimbul Basarabiei ni se dă Dobrogea.

Rostul treburilor.

Se prășește popușoiul a doua oară; asemenea cartofii și sfecelele. Se face fânul. Se prășește și se plivește via. Se vând gugoșile vermilor de mătase. Se prind roiile. Se strânge miere. Se începe seceratul grâului de toamnă, a secărei și a orzului. Se culeg cireșile și zarzărele de se vând. Dacă vremea-i ploiasă, se face nutreț acru. Se pune grijă deosebită la hrana oilor.

Cine legea nu sfințește, fără-de-lege se numește.

— Ochiul lui Dumnezeu nu doarme.

— Ferice de cei ce tremură și au frică de a face răul.

— Cele ce sunt cu neputință la oameni, la Dumnezeu sunt cu puțință.

— Din prisosința inimei, grăește gura.

Iulie

S O A R E L E

L.—Răs. 4,09 | 15.—Răs. 4,28
Apune 8,20 | Apune 8,03Cuptor
31 zile

Zile

CALENDARUL

V	1	Muc. Cosma și Damian
S	2	Punerea veș. Sf. Fecioră
D	3	Muc. Iachint
L	4	Păr. Andrei
M	5	† Păr. Atanasie
M	6	Păr. Sisoe
J	7	Păr. Toma
V	8	Muc. Procopie
S	9	Muc. Pangratie
D	10	Sf. 45 mucenici
L	11	Muc. Eufimia
M	12	Muc. Proclu
M	13	Sobor Arh. Gavril
J	14	Ap. Achila
V	15	Muc. Chiric
S	16	Muc. Antinogen
D	17	† Muc. Marina
L	18	Muc. Ermilian
M	19	Cuv. Macrina
M	20	†† Sf. Prof. Ilie
J	21	Sf. Simion și Ion
V	22	S. Maria Magdalena
S	23	Muc. Trofim și Teofil
D	24	Muc. Cristina
L	25	Adorm. Sf. Ana
M	26	Muc. Ermolae
M	27	Muc. Pantelimon
J	28	S. Prohor, Nicanor
V	29	Muc. Calinic
S	30	S. Sila, Silvan
D	31	Sf. Eudochim

Sărbători naționale.

22 Iulie ziua A. S. R.
Principesa Maria.

De ținut minte.

2 Iulie 1504, moare Ștefan
cel Mare și Sfânt.
22 Iulie 1877, Rușii in-
frânți, ne cheamă într'a-
jutor peste Dunăre.

Rostul treburilor.

Se seceră grânele.
Se începe trierul. Se
face fânul. Se cară la
gireadă holdele de pe
câmp ca să nu le a-
puce ploile. Albinele
se cercetează, să nu
facă căselniți. Viile se
pot stropi în potriva
manei. Li se poate da
o sapă. Se culege cea-
pa și usturoiul puse
de vreme. Se culege
inul și cânepa. Se to-
pește cânepa și inul.
Se meliță când nu-i
de lucru. Se cară la
girezi ori în stoguri,
recoltele de pe câmp.

~ ~ ~
Nu ceea ce in-
tră în gură spurcă pe
om, ci ceea ce esă din
gura lui.

- Când te-apuci de treabă, ține-te de ea.
— Nu începe multe, că nu sfârșești nici una.
— De cât multe și rele, mai bine una și bună.

August

S O A R E L E

1.—Răs. 4,53 15.—Răs. 5,11
Apune 7,36 Apune 7,08**Gustar**

31 zile

Zilele

CALENDARUL

L	1	Scoaterea sf. Cruci
M	2	Ad. moașt. sf. Ștefan
M	3	Cuv. Isachie
J	4	St. 7 tineri din Efes
V	5	Muc. Eusignie
S	6	†† Schimbarea la față
D	7	Muc. Dometie
L	8	Sf. Emilian
M	9	Ap. Matia
M	10	Muc. Laurențiu
J	11	Muc. Euplu
V	12	Muc. Fotie
S	13	Cuv. Maxim
D	14	Prof. Michea
L	15	†† Adorm. Maicei Domn.
M	16	Muc. Diomid
M	17	Muc. Miron
J	18	Muc. Flor. și Lavru
V	19	Muc. Andrei
S	20	Prof. Samuil
D	21	Ap. Tadeu
L	22	Muc. Agatonic
M	23	Muc. Lupu
M	24	Muc. Eutichie
J	25	Ad. moașt. sf. Bartolom.
V	26	Muc. Adrian
S	27	Cuv. Pimen.
D	28	Cuv. Moise
L	29	†† Tăiera cap. sf. Ion
M	30	Sf. Alexandru
M	31	Incunj. sf. Fecioare

Sărbători naționale.

5 Aug. Nașterea A. S. R. Principele Nicolae.

11 Aug. Nașterea A. S. R. Principele Ferdinand.

30. Aug. Luarea Griviței.

De ținut minte.

18 Aug. 1601. Moartea lui Mihai Viteazul.

30 August 1877. Căderea Griviței.

Rostul treburilor.

Se ară pentru grâul de toamnă. De pe la Sântă-Măria-cea-mare, se începe samanatul grâului de toamnă. El trebuie ales ca să nu facă tăciune. De este vreme prielnică rapiței, se samănă și ea. Se cosește otava. Se trieră ori-ce. Se culeg unele roade. Se culeg și se bat fasolele. Se culeg haldanii și cânepa de toamnă. Se cercetează stupii ; cei slabi și de prisos se vând. Se seceră ovăsul. Dacă nu-i de lucru se cară gunoi pe ogoare. Se culeg merele mai de vreme.

In casa în care este înțelegere, și cele ce nu sunt, prisosesc.

—In nădejdea slugii, dai de fundul pungii.

Septembrie

S O A R E L E

1.—Răs. 5,43 | 15.—Răs. 6,05
Apune 6,30 | Apune 5,57**Răpiciune**
30 zile

zile

CALENDARUL

J	1	† Cuv. Simion
V	2	Muc. Mamant
S	3	Muc. Antim
D	4	Muc. Vavila
L	5	Prof. Zaharia
M	6	Minunea Arh. Mihail
M	7	Muc. Zozont
J	8	†† Nașt. Maicei Domn.
V	9	† Păr. Ioachim și Ana
S	10	S. Minodora
D	11	Cuv. Teodora
L	12	Muc. Antonom
M	13	Muc. Corneliu
M	14	†† Inalțarea sf. Cruci
J	15	Muc. Nichita
V	16	Muc. Eufimia
S	17	Muc. Agapie
D	18	Cuv. Eumenie
L	19	Muc. Trofin
M	20	Muc. Eustație
M	21	Muc. Codrat
J	22	Muc. Foca
V	23	† Zămisl. Sf. Ioan
S	24	Muc. Tecla
D	25	Cuv. Eufrosina
L	26	† Ap. ev. Ion
M	27	Muc. Calistrat
M	28	Cuv. Hariton
J	29	Cuv. Chiriac
V	30	Muc. Grigorie

Sărbători naționale.

30 Sept. *Nașterea A. S. R. Principesa Elisabeta.***Rostul treburilor.**

Se samănă grâu și secară de toamnă. Se trieră. Se culeg poamele și se usucă. Se începe culesul viilor pe la sfârșitul lunei. Se culege popușoiul. Se face arătura de toamnă. Se rânduiesc stupii. Se strâng semințe de pomi. Se meliță cânepa și inul. Se cară gunoi.

Vorbele cele rele, strică datinele cele bune.

— *Crede și te vei mântui.*

— *Dumnezeu nu bate cu ciomagul.*

— *Biserica e în inima omului.*

— *Cine nu strânge la tinerețe, n'are ce mânca la bătrânețe.*

— *Casa omului e și iad și rai.*

— *Ale Domnului sunt toate : și cerul și pământul și plinirea lui.*

— *Nu se caută casa frumosului, ci a vrednicului.*

Octombrie

S O A R E L E

1. — R.ă.s. 6,30 | 15. — R.ă.s. 6,54
Apune 5,22 | Apune 4,53**Brumărel**

31 zile

Zile

CALENDARUL

S	1	Ap. Anania
D	2	Muc. Ciprian
L	3	Muc. Dionisie
M	4	Muc. Iroftei
M	5	Muc. Haritina
J	6	Ap. Toma
V	7	Muc. Serghie
S	8	Cuv. Pelaghia
D	9	Ap. Iacob
L	10	Muc. Eulampie
M	11	Apost. Filip
M	12	Muc. Tarah
J	13	Muc. Carp
V	14	†† Cuv. Paraschiva
S	15	Muc. Lucian
D	16	Muc. Longin
L	17	Prof. Osia
M	18	Ap. și ev. Luca
M	19	Prof. Ioil
J	20	Muc. Artenie
V	21	Cuv. Ilarion
S	22	Păr. Averchie
D	23	Ap. Iacob
L	24	Muc. Areta
M	25	Muc. Marcian
M	26	†† Sf. Dimitrie
J	27	Muc. Nestor
V	28	Muc. Terentie
S	29	Muc. Anastasia
D	30	Muc. Zenobie
L	31	Ap. Stachie

Sărbători naționale.

3 Oct. nașterea A. S.
R. Principele Carol.
10 Oct. nașterea A. S.
R. Principesa Maria.

Rostul treburilor.

Se culeg viile și se desfac de pe haragi. Se scot cartofii. Se fac arături adânci. Se dau berbecii în oi. Se scot morcovii și sfecelele. Se tae varza și se pune la murat. Se cară gunoi. Se aduc lemne pentru iarnă. Se pun semințe de nuc, prun, cireș, perje, vișine, zarzare și altele în pământ. Se fac adăposturi pentru vite. Se cară gunoi. Se aduc lemne.

~ ~ ~
~ ~ ~ Mai bine să fii stăpân mic, de cât slugă mare.

— Calul bun se vinde din grajdul.

— Te tocmește dușmănește și plătește o-menește.

— Dacă-i lege, se înțelege.

— O vorbă bătrânească glăsuiește așa: «Munca când ți-o cauți bine și Dumnezeu e cu tine».

— Legea-i sfântă; cine-o calcă, păcătuiește.

Noembrie

S O A R E L E

1.—Răș. 7,25 | 15.—Răș. 7,48
Apune 4,23 | Apune 4,07**Brumar**

30 zile

zile

CALENDARUL

M	1	S. Cosma și Damian
M	2	Muc. Achindin
J	3	Muc. Achepsima
V	4	Cuv. Ioanichie
S	5	Muc. Galaction
D	6	Păr. Pavel
L	7	Muc. Ieron și Lazăr
M	8	†† Arh. Mihail și Gavril
M	9	Muc. Onisifor
J	10	Apost. Olimp
V	11	Muc. Mina
S	12	Păr. Ion și Nil
D	13	† Sf. Ion Gură de aur
L	14	Apost. Filip
M	15	Muc. Gurie
M	16	Ap. și Ev. Matei
J	17	Sf. Grigorie
V	18	Muc. Platon
S	19	Prof. Avdiu
D	20	Păr. Proclu
L	21	†† Intrarea Maței Domn. în Biserică
M	22	Ap. Filimon
M	23	Păr. Amfilohie
J	24	Muc. Clement
V	25	Muc. Ecaterina
S	26	Cuv. Alipie
D	27	Muc. Iacob
L	28	Cuv. Ștefan
M	29	Muc. Paramon
M	30	† Ap. Andrei

Sărbători naționale.

3 **Noembrie, Căsătoria**
M.M. LL. Regele și Regina.28 **Noembrie. Luarea**
Plevnei.

De ținut minte.

28 **Noembrie 1877. Că-**
derea Plevnei.**Rostul treburilor.**

Se pune varză la murat și porci la îngrășat pentru Crăciun. Se sapă în grădină. Se pune gunoi la rădăcina pomilor. Se fac gropi pentru pomi. Se sădesc pomi. Se cară gunoi. Se cară lemne. Se fac adăposturi la vite. Se îngroapă via. Cel ce știe carte, ce-tește lucruri folositoare, nopțile fiind mari.

De n'ai treabă fă-te martor; de ai bani mulți, fă-te chizaș.

— *Cine nu se ține de nici o lege, e ca un câne.*

— *In țara unde se calcă legile și bunele orîndueli, domnește strâmbătatea și fără de legile.*

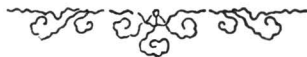
— *Schimbarea domnilor, bucuria nebunilor.*

M. S. Regele CAROL I al Romăniei.

CĂNTAREA NEAMULUI

Fiecare neam are Căpetenia lui, la gospodăria cea mare a Țării, de care ascultă și pe care se cade să O iubească și să O slăvească, căci de la Dumnezeu este.

Toate neamurile au câte un cântec de slăvirea Capului Țării, de urare pentru Țară și Neam. Acesta se cântă de muzici, de școlari și de cântăreți, la zilele de sărbătoare ale Țării și se ascultă de norod cu evlavie, în picioare și cu capul descoperit, întocmai ca o rugăciune: și rugăciune și este.

După Dumnezeu, nimic nu ni-i mai sfânt de cât Țara și Capul ei.

Cântarea noastră e aceasta :

*Trăiască Regele,
In pace și onor,
De Țară iubitor
Și-apărător de Țară!*

*Fie Domn glorios,
Peste noi!
Fie'n veci norocos,
In războiu!*

*O! Doamne sfinte,
Ceresc părinte,
Susține cu-a ta mână
Coroana Română!*

*Trăiască Patria,
Cât soarele ceresc,
Rai vesel românesc
Ce poart'un mare nume!*

*Fie'n veci el ferit
De nevoi!
Fie'n veci locuit,
De eroi!*

*O! Doamne sfinte,
Ceresc părinte,
Intinde a ta mână
Pe Țara Română!*

CĂINȚA TÂRZIE.

În ori-ce limbă se găsesc mai multe feluri de locuțiuni pentru a ocări pe cine-va, când tot amânând punerea la cale a vre-unui lucru folositor, se pomenește deodată că vremea priincioasă a și trecut și că acum, chiar de ar fi hotărît a se apucă de treabă, nu-i modru și puțință s'o scoată la capăt. Așa de b. o. în limba mea strămoșească, cea boemă, la asemenea prilej se spune: „E prea târziu să iei la goană pe „Dacă“. Se pricepe lesne cum de s'a ajuns la această locuțiune. Sunt oameni cari, dacă e vorbă de a se desvinovăți că n'au făcut cutare lucru folositor, grămădesc desvinuiri cam în felul acesta: „făceam, dacă nu s'ar fi ivit cutare piedecă“ și atunci acela care ocărăște, i-aduce aminte de vorbele de mai sus. Românește cu privire la lucrul despre care am de gând să vorbesc, se potrivește de minune sfatul: „Nu lăsa treaba de azi pe mâne!“

Așa de p. eu de câte ori vre-un tânăr îmi cere sfat cu privire la profesiunea pe care s'o aleagă, îi vorbesc cam în felul acesta: „Dacă d-ta ai tragere de inimă și talent pentru vre-o îndeletnicire folositoare, nu-ți călcă pe inimă, nu te lăsa ademenit de alții, fie chiar și părinții tăi, să renunți la dânsa, ci apucă-te de treabă cu toată osârdua și râvna, căci numai așa te vei simți mulțumit în vocațiunea ta și vei isbuti să faci niște lucruri cari se vor bucura de aprobarea generală“. De sigur vorbe cu minte, păcat numai că eu însu-mi nu m'am ținut de cele ce, ca un alt Stan pățitul, cu atâta stăruință propoveduesc altora.

Așa mie, din fragedă copilărie, îmi plăceau afară din cale plâsmuirile Musei poporane peste tot și basmele în deosebi. Mi s'ar putea însă întimpină c'asa ceva nu este ceva deosebit, negăsindu-se mai nici un copil căruia să nu-i placă lumea feerică care ni se ivește în basme. La mine în deosebi, care ca odraslă unui țăsător de pânză, am copilărit în niște condițiuni de tot sărăcăcioase, lucrul acesta se pricepe și mai lesne. Dară eu gustul acesta l'am păstrat și mai târziu, după ce nu mai credeam c'o să mă prefac în vre-un Făt-frumos și să călătoresc peste nouă țări și nouă mări să caut o fată de craiu, a cărei mână am s'o dobândesc cu ajutorul unei zâne și după ce voi fi învins o sumedenie de piedeci grele. Chiar și acum după ce trecuseiu în breasla moșnegilor, îmi place ca din când în când să iau în mână o

carte din biblioteca fetei mele, care fiind dăscăliță într'o grădină de copii, are multe de acele pentru micile ei școlărițe.

Cetind și răsctind la basme, băgam de samă, că unele motive se repet în mai multe din ele, împletecându-se cu altele, ceteam ici colea și niște comparațiuni de felul acesta la bărbați de știință. Kōliler și Liebrecht și așa nu știu cum am născocit în capul meu un plan de tot măreț și anume: să studiez toate basmele câte s'au tipărit până atunci, să scot din ele toate motivele și puind alătura cele ce sunt la fel, sau cari seamănă unele cu altele, să alcătuesc astfel o lucrare întinsă, de mai multe volume, în care fără multă pierdere de vreme, s'ar putea afla motivele cu toate variantele lor.

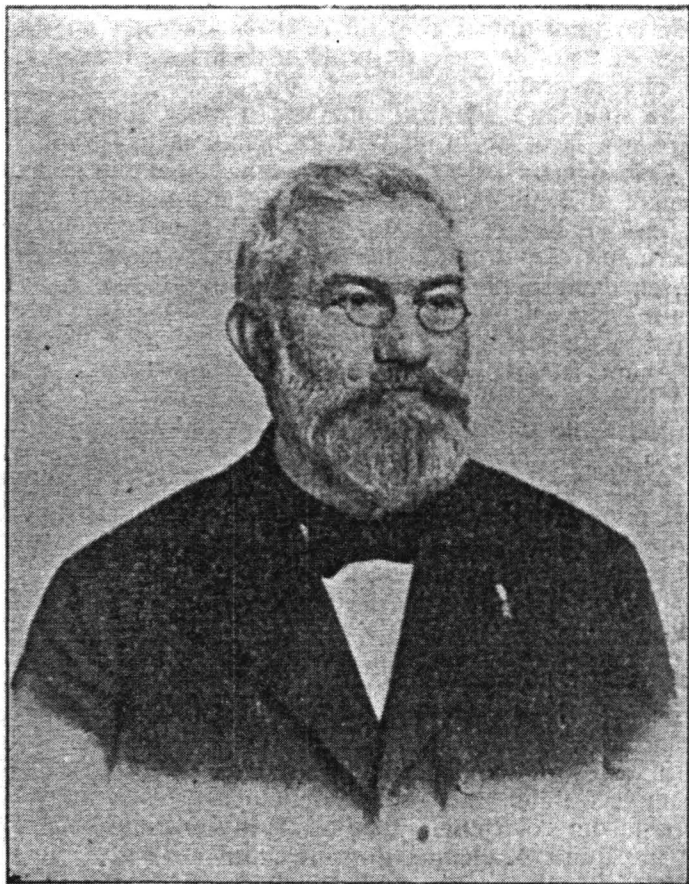
Lucrarea aceasta aveam de gând s'o fac cu atât mai mult, fiind-că mi se părea că posed una din însușirile prețioase pentru un asemenea studiu, cunoștința destul de mare de mai multe limbi. Așa pentru o mare parte a basmelor nu trebuie să mă mărginesc la acele cari erau traduse în vre-o limbă cunoscută, putându-le ceti în original.

Așa b. o. cunoșteam bine limba *sanscrită*, în care sub conducerea profesorului meu Frederic Müller din Viena am cetit o parte din Mahabhârata, din Kathâ-sarit-sâgara, din sentențele înțeleptului Bhartrihari, ca și minunata dramă Sakuntala a lui Kalidâsa, Puteam deci să fac cunoștință chiar în original cu faimosul Panciatantra și de toate celelalte colecțiuni despre cari unii zic că de aici au luat origine cele cunoscute nouă, după ce din India, după o cale îndelungată, au pătruns în apusul european.

Din limbele europene afară de *latina* și *greceasca vechie* mă îndeletniceam chiar pe când mă aflam în liceu cu *vechia slavonă*, cea *rusească*, *italiană*, *franceză*, *engleză* și *magyară*. Mai târziu mi-am însușit, mai bine ori mai rău, a fară de limba *nemțească modernă* și cea *gotică* pe lângă cele *nemțești vechi* și *medii*, apoi *franceza veche*, *provența*, *spaniola*, *greceasca modernă*, *daneza* și *albaneza*.

Am și început ca cu ajutorul nevastii să fac extracte din mai multe basme, am chiar împărtășit planul meu lui Kōhler, care-mi și răspunse arătând un mare interes pentru proiectul meu.

Planul acesta însă nu eră menit să-l aduc la capăt și iată de ce. Se apropiă vremea când eră să se înființeze la Praga universitatea boemă și atunci nășteau cele d'întăiu îndoli. Pricepeam că o atare lucrare întinsă ar cere să mă jert-

Dr. Ion Urban Barnitz
Drago 19¹³/₄10

fesc cu totul numai ei și mi se părea c'aceasta nu s'ar potrivi cu datoriile mele de profesor de limbile romanice, post la care râvneam.

Să spun însă adevărul, mai eră o cauză și mai vajnică, care m'a făcut de m'am lăsat de planul meu, iacă-o :

Cele d'intâiu basme, pe cari le-am studiat din punctul de vedere al conținutului, erau firește cele românești. Cetindu-le însă cu băgare de seamă, iacă în loc de conținut un alt lucru îmi căzû tronc la inimă : limba cu toată metaforica ei, cu expresiunile ei mlădioase și pitorești. Așa, eu, văzându-mă față cu un lucru atât de interesant și încă mai potrivit cu chemarea mea de filolog, m'am hotărît pentru dânsul.

Acum, iată-mă ajuns pe o cale, pe care trebuie să merg tot înainte, căci lucrând așa, de bună samă, n'ași fi acum, în vârstă de 62 ani, plin de niște simțiminte, cari samănă cu o căință amară, dară prea târzie.

Puțin după ce începusem a mă îndeletnici cu studiul limbei poporane române, am și ținut ca prin opusculul meu „Sprachliches aus rumänischen volksmärchen“, Viena 1877, să arăt interesul meu pentru asemenea studii, am și îmbogățit în mod însemnat colecțiunile mele de cuvinte și de locuțiuni, mai departe însă n'am ajuns și-mi pare rău.

Una o știam bine și eu : Dacă din ostenele mele eră să se aleagă ceva mai de Doamne ajută, ar fi trebuit să fi urmat cam în modul acesta. Eră să studiez cât se poate de adânc toate colecțiunile productelor Musei poporane române din toate ținutele locuite de Români, alcătuind un glosar complet al limbei române poporane, în cât se poate cunoaște din colecțiunile tipărite. Planul acesta al meu, l'am și împărțit Academiei Române, îmbiindu-mă să fac o asemenea lucrare pentru publicațiunile ei. Academia însă luându-se după verdictul lui Hasdeu, își dete părerea că o asemenea lucrare ar fi de prisos, dicționarul Academiei, marele Etymologicum, luând în samă toate acestea. Ceva mai târziu, tot aceeași Academie, văzând că nu mă plictisesc la asemenea lucrări, m'a însărcinat ca vreme de doi ani să scot pentru dicționarul ei, din productele Musei poporane române, cuvintele și locuțiuni care mi se păreau mai interesante. Resultatul au fost mii și mii de țidule, pline plinuțe, cu fel de fel de cuvinte și nădăjduesc că măcar așa am contribuit în câtva la atingerea scopului dorit.

Dară nici lucrul acesta, care de altfel tare-mi plăcea, nu-l urmăream mai târziu pentru mine însu-mi, cum ar fi trebuit

s'o fac. De o parte împlinirea datoriilor mele de profesor cerea vreme multă, de altă parte mi se părea că nici odată nu voiu putea să isbutesc a întruni tot materialul tipărit. Indoelile mele priveau mai cu seamă texturile cari au eșit în vre-una din reviste și foi, cari chiar în însă-și România ar fi cu greu să le capăt toate și încă-mi-te în Praga, la o depărtare atât de mare de centrul culturai românești, Bucu-reștii.

Mai erà un lucru, de care n'am ținut samă și tocmai acela, care fiind observat de mine, ar fi fost adus și celelalte cu el. Trebuie ca în fie-care an să fi petrecut măcar o parte din vacanța de vară în țările locuite de Români. Astfel poate ași fi isbutit să culeg niscaiva texturi poporane, basme, snoave, doine, strigături, proverbe, ghicitori, superstiții, legende și a. a. pe cari le ași fi publicat însoțite de glosare cât se poate de complete, cum am pus-o la cale cu Doine și strigături din Ardeal, date la iveală de Academia Română.

Mi s'ar putea întimpină că mie ca unui străin mi-ar fi și mai greu să strâng niște asemenea texturi, dacă lucrul acesta chiar Românilor neași le face greutate. La aceasta răspund cum urmează: Dacă mie însă-mi nu mi-ar fi fost cu putință, să culeg asemenea texte, de-adreptul din gura poporului, aș fi făcut cunoștință cu mai multe persoane, cari sunt în legăturile cele mai intime cu poporul: preoți, învățători, învățătoare de pe la sate, studenți și cu alte persoane din inteligență, cari foarte lesne ar fi putut să ducă la capăt bun ceea ce mie mi-ar fi fost peste putință. Aceste persoane, vezi bine, sunt în stare să facă pe niște rude ale lor, mume, bunice, surori, cumnate, vere, să le împărtășeze lor, în anumite momente potrivite, ceea ce pentru nimic în lume n'ar împărtăși la alte persoane străine, fie ele și Români și în niște momente când ele nu sunt dispuse la așa ceva.

Cum-că așa ceva este cu putință, dovadă colecțiunea care se chiamă: „Doine și strigături din Ardeal“, întocmită de d-l Andreiu Bârsean și de mine, care la îndemnul lui Ioan M. Moldovanu, s'a fost făcut, cu mai mult de 30 ani mai înainte, de către studenții din Blaj, în vremea când venerabilul Preposit de consistor de acum, fusese rectorul acestui focar de cultură română.

Chiar de nu mi-ar fi fost îngăduit să culeg eu însu-mi la texte poporane, ași fi putut, ca vorbind cu poporul, să

Însemnez ici un cuvânt necunoscut mie de fel, sau într'un sens deosebit, colo o locuțiune metaforică, vre-un proverb, o vorbă din bătrâni, întorcându mă tot deauna acasă cu un bagaj limbistic însemnat, pe care în decursul anului următor puteam să-l prelucrez sau pentru alții, sau barem pentru mine însumi.

Folosul cel mai mare pentru mine ar fi fost că în contactul acesta des și viu cu poporul, cu adevărata limbă poporană română, aș fi fost prins în fie-care an la puteri nouă, m'ași fi fost, așa zicând, reînnoit pe mine însumi.

Așa bună oară, anticul Anteu, fiul zeiței Terra, când în luptă cu Hercule, mai că sleit de puteri, eră pe cât să-și dea sufletul, îndată ce se atingea de pământ, care-i eră mămă, din atingerea aceasta luă puteri nouă, ceia ce văzând Hercule la urmă, îl ținù vreme atât de îndelungată în aer, până l'a zugrumat, aruncându-l mort jos.

Și dacă mă întreabă cineva, de ce, știind toate acestea de mai 'nainte, nu făceam așa, iată răspunsul ce pot să-i dau: De două ori, în 1876 și 1879, am și petrecut o vreme oare care între Români. De ce n'am făcut aceasta și mai târziu, sunt cauze mai multe. Una eră lipsa de ceea ce Latinii cu drept cuvânt numeau „nervus rerum“ (nervul lucrurilor), va să zică bani, căci ca profesor extraordinar și apoi ca cel ordinar, până nu ni s'au regulat lefurile, eram tot deauna destul de strâmtorat, simțindu-mă mulțumit dacă puteam cu familia mea cea numeroasă, cum zice poporul „duoă legă în teiu și eu“, fără să mă fi înglodat în datorii.

Apoi a doua: Imi alesesem un prea frumos loc de naștere, din care nu-mi venea să mă depărtez, nici pentru o vreme cât de scurtă. La aceea mai veni și împrejurarea că aproape cu 30 ani mai înainte, îmi plesni prin cap să înființez în Pottenstein din Boemia, căci așa îl cheamă, o societate de înfrumusețare, care de atunci până azi mă tot alege de președinte și mi se părea că tocmai în toiul verii, când societatea are mai multe de lucrat, nu pot să lipsesc de acolo. Și apoi în câte-va vacanțe mai aveam de lucrat, sau pentru cursurile mele de la Universitate, sau pentru vre-o publicațiune a mea.

Să spun adevărul, cu vremea, unele din împrejurările citate s'au schimbat înspre bine. Așa de p. venitul meu s'a cam urcat, societatea de înfrumusețare, fiind pusă de mine pe brazdă, s'ar putea acuma lipsi de mine o vreme oarecare și, ceea ce este și mai mult, în cei doi ani din urmă,

m'am lăsat cu totul de cele l'alte cursuri la Universitate, păstrând numai cele de limbă română.

S'ar părea deci că acum cel puțin, ași putea să mă despăgubesc pentru cele pierdute în trecut. Dară ce păcat, căci acum o piedică și mai mare mi se pune în cale: Au venit bătrânețele cu toate neajunsurile lor, o stare nemulțumitoare a sănătății, care tocmai ăst an m'a silit de-am căutat într-o mare într'un loc de bae.

Ast-fel iată-mă ajuns la punctul în care amar mă căiesc, că n'am urmat ceia ce cu 35 ani mai înainte îmi propusesem să fac, va să zică să studiez în cât aceasta este cu puțință unui străin, limba poporului român, lăsând după mine moștenire, niște lucrări cări ar mărturisi de dragostea mea cea mare ce am simțit-o pentru limba română și pentru poporul care o vorbește.

Se știe ce se povestește despre împăratul Roman Titu. De câte ori a lăsat să treacă o zi, fără ca să fi făcut vre un bine, zicea cu părere de rău: „diem perdidī!“ (am pierdut o zi). Eu, cu privire la îndeletnicirea mea cea predilectă, nu despre o zi numai, ci despre săptămâni, luni, ba chiar și ani, pot să mă rostesc cu părere de rău tot asemenea.

O singură mângâere mai am: că din vreme în vreme aveam deosebita plăcere, ca în locurile mele de activitate, Viena și Praga, să fi putut conveni cu niște Români neaoși, despăgubindu-mă astfel măcar în câtva de lipsa unui contact mai des și mai viu cu poporul român în sensul strict al cuvântului. S'a adevărit și aici zicala că dacă muntele nu s'a dus la Mahomet, acesta din urmă însuși s'a dus la munte.

Va să zică—și cu aceasta sfârșesc articolașul meu—voința a fost bună, au lipsit numai mijloacele și puterile. Mă mângâiu cu nădejdea (și din experiența mea de până acum mă simt îndreptățit s'o fac) că Românii văzând dragostea mea pentru limba lor cea frumoasă, se vor ținea, față cu mine, de versul poetului latin, care spune: „Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas“. (chiar puterile de lipsesc, voința merită laude).

Praga-Boemia.

Dr. ION URBAN IARNIK.

TUDOR VLADIMIRESCU.

Tata al meu mi-a spus că a fost cioban cu Tudorin, la oi, și fiind la oi, se scălda în baltă ca copiii. El nu vrea să se scalde față cu toți, *avea cruce'n spate*, 'i da D-zeu să fie domn. Scria singur și învăța după oi din capul lui. A venit de vârste; venind de vârste, au sâmtit ciocoi că o să se scoale peste ei și l-au prins și l-au băgat în temniță și l-au ținut acolo. El a scris la Muscal. A venit de acolo hârtie la ciocoi și l-a slobozit. El s'a dus la Muscal să vie să-i dea ajutor, să supue pe Greci. Și pe urmă el a zis, Muscalu': Nu pot să viu că sunt cu depărtare: da' o să scriu la împăratul Turcesc să iasă de la Dii să-ți dea ajutor.

El de colo a zis: să-i dea voe lui că are *volintari* aici. S'au sculat catane aice, era tot satul *catane*, și a luat catane —volintari—din toate părțile și s'a dus la «*Cheatra Cloșenilor*». Și ducându-se acolo a dat hârtie în țară să prindă grecii să-i ducă la el —bag' samă, nici el n'a avut gând bun—; el a vrut să-i jefuiască.

Grecii au scris la împăratul turcesc și a venit oștire—că s'a sculat un *hoț*, *Tudorin*, și oamenii ne bate, ne jefuește. I-a zis că să aridică asupra Porții (după jefuia de aici), asupra împăratului Turcesc (Sultanului).

De acolo, a trimes Turci câtă frunză și iarbă și a împre-surat Turcii până a trecut și oșarul Neamțului.

De l'o fi prins, de nu, D-zeu știe—i-a înghițit urma. Acù îl vād aci (tabloul din cancelarie) scris. Atunci am fost de 7 ani.

De la moșneagul Simion Luca de 100 ani.

ȘT. ST. TUȚESCU.

Dr. ION URBAN JARNIC:

—Drumul pe care am mers, Buc. 1909.

—*Sprachliches aus rumänischen Volksmärchen*,
Vien, 1877.

NICI VOIU SIMȚI

*Aleargă-mi veșnic înaintea
S'aprinzi cu flori tăcuta-mi cale,
Vis alb din ceasurile sfinte,
De fericire și de jale.*

*Că'n vraja lumilor eterne
Tot căutându-te mereu,
Nici voiu simți când s'o așterne,
De veci tăcerea'n jurul meu.*

G. TUTOVEANU

CEL D'INTĂIU TEXT AL „IROZILOR“ TIPĂRIT ROMĂNEȘTE.

Într'o broșură foarte rară intitulată : «Scurte învățături pentru creșterea tinerimei romană», tipărită la Buda în 1827, de Ioan Tomici, protopopul Caransebeșului, se află la pag. 86—122, o culegere de «Cântări cu steaua la ziua nașterii lui Is. Hristos, unde iaste datină», cum și alte cântări. În această culegere, vedem tipărit, pentru întâia oară, un text al «Irozilor».

Reprezentafia se începea cu cântarea : „Trei Crai de la răsărit“, după care urmau „Irozii“, apoi cântările : „Venii astăzi credincioșii“, „Veaste noauă și minunată“, „Mărire întru cei de sus, „O ce veaste minunată“, „In oraș în Vitteem“, „Steaua de sus răsare“, „Versuiți popoarelor“, „Astăzi cel prea lăudat“, „Nunta din Cana Galileului“ și „O prea frumoasă pustie“.

Pentru cunoștința celor ce se ocupă cu studii de folklor, reproducem aci „Irozii“ și „Orația“ din sus numita cărțicea.

C. N. MATEESCU.

Irod : De unde venii voi, fiilor, pre cine căutați și întrebați ?

Melhior : Prea înălțate împărate ! Noi sântem împărați de la Răsărit și am venit să căutăm pre împăratul carele s'au născut acuna și să ne închinăm lui cu daruri.

Irod (cu mânie) : Ce împărat ? Au doară nu eu sânt împăratul de carele să cutremură tot pământul și lumea ?

Melhior (blând) : Să trăești, prea înălțate împărate, că noi știm că tu ești împărat mare ; însă noi nu întrebăm de tine, ci de împăratul, carele acuna s'au născut și carele este împăratul împăraților și Domnul domnilor, pre carele prorocii mai nainte l-au vestit și au zis, că va eși o stea din Iacov și se va scula un om din Israil și va zdrobi pre toți domniul lui Moav. Această prea strălucită stea am văzut-o noi la răsărit și am cunoscut-o a fi a lui Hristos. Până aici în urma ei am venit și aicea s'au ascuns din naintea noastră.

Irod (cătră alți dieci) : Știți voi ceva de prorocia aceasta ?

Unul din dieci (răspunde) : Pre înălțate împărate ! Cu adevărat, despre o stea ca aceea au prorocit mai de demult Valaam prorocul ; iară la prorocul Mihea așa scie : Și tu Vitteeme, casa Evfratului, nu ești mai mic întru miile Iudei, căci din tine va eși mie căpetenie ca să fie întru Israil.

Irod (*către Melhior*): Care împărat ești tu ?

Melhior : Eu sânt Melhior, din pământul meu, în țara Persidei și am venit să mă închin lui Hristos împăratului nostru, aducându-i daruri de care să află în țara mea, adevăcă aur.

Irod (*către al 2-lea craiu*) : Care împărat ești tu ?

Valtezar: Eu sânt Valtezar, din pământul meu, din țara Vavilonului și am venit să mă închin și să cad la Hristos împăratul nostru, aducându-i daruri de care să gădesc în țara noastră, adevăcă tămăie.

Irod (*către al 3-lea craiu*) : Dar tu care împărat ești ?

Gașpar : Prea înălțate împărate! Eu sânt Gașpar, din pământul meu din țara Araviei și am venit în urma stelii ca să mă închin și să cad la însuși Impăratul nostru, aducându-i și eu daruri de care să află în țara noastră, adevăcă zmirnă.

Irod (*stând pușinel, țice*) : Mergeți dară și întrebați cu dea-dinsul de prunc și deacă-l veți afla, să veniți pre aicea să-mi spuneți și mie, ca să merg și eu să mă închin lui.

Intreaga reprezentație să încheie cu următoarea „Orație câtră ai casei“:

Cinstite jupăne (sau domnule), oblăduitorule al casei a-ceștiea ! de oare ce ai ajuns a serba o mistirie foarte mare ca aceasta, cu credință te închină celui ce s'au născut astăzi, soarelui dreptății, ce au răsărit din pântecel fecioarei Mariei și noauă celor ce ședeam întru întunearec și în umbra morții s'au aratat. Și din călduroasă inimă să mulțamești cu toți ai casei domniei tale, pentru multa milă ce au făcut cu noi înduratul Dumnezeu de au înoit firea noastră cea căzută cu nașterea sa. Căruia și eu mă rog, ca unuia născut fiului lui Dumnezeu adevărat, ca să dăruiască pace, sănătate și vieață îndelungată domniei tale și la tot cuprinsul casei domniei tale. Și nașterea lui Hristos, să vă fie de folos, amin.

C. N. MATEESCU :

BALADE

cu o prefață de N. Iorga, Vălenii-de-munte, 1909,

Lei 1,50

DUNĂREA

Țara noastră, pe lângă multe alte daruri, cu care a înzestrat-o natura, mai are parte de râuri mari și numeroase. Printre acestea, Dunărea ține locul cel mai de seamă. Cale de 2800 de kilometri, ea udă câmpii vestite prin rodnicia lor și statornicește legături comerciale între cele mai bogate orașe din centrul și răsăritul Europei. Cu drept cuvânt dar s'a spus, că după cum Nilul a creat Egiptul, tot astfel și Dunărea face însemnătatea politică și economică a României.

Străinii au înțeles de timpuriu marele rol, ce-l are Dunărea în comerțul european, și din această pricină au căutat în nenumărate rânduri să-și întindă stăpânirea asupra fluviului nostru. În deosebi, la 1881, Austria a stăruit mult, ca să capete supravegherea navigației pe Dunăre până la Marea Neagră și n'a renunțat la această cerere, de cât în urma împotrivirii energice a bărbaților noștri de Stat. Cu acest prilej Al. Lahovari a rostit în parlament vestitele cuvinte: „Această Dunăre este a noastră, am plătit-o în destul în trecut, căci au fost veacuri, în care ea a dus la mare mai mult sânge românesc de cât apă.“

•

Dunărea isvorăște din partea apusană a ducatului de Baden, din munții numiți ai Pădurei Negre, fiindcă brazii, cu cari sunt acoperiți, alcătuiesc o negură, ce din depărtare pare, că nu se poate răsbate. Ea trece apoi pe la Sigmaringen, capitala principatului de Hohenzollern și leagănul familiei noastre domnitoare.

„Ce sprintenă și fără de păsare, ca un șuvoi iute de munte, își rostogolește Dunărea la Sigmaringen undele mici și ce măreț își încheie aici lunga-i călătorie! Câte vijelii de lupte n'au bântuit-o, cât sânge n'a înghițit ea, roșindu-și apele până'n fund..., și ce tihnită curge acum la vale, tot mai departe; și dacă ar înceta odată să mai curgă, desigur că toate țările înfloritoare, pe care le adapă astăzi, n'ar mai fi atunci.“
(*Carmen Sylva*).

Fără 'ndoială, că la Porțile de Fer sau la Gherdapuri, Dunărea a întâmpinat împotrivirea cea mai înverșunată. Aci fluviul-rege trebuie să fi luptat veacuri multe, până ce a isbutit să-și deschidă drum spre mare.

„Trecem prin Gherdapuri. Dunărea mugește mai tare. Cu ochii închiși, te-ai crede într'un codru pe vijelie cumplită. Din fundul ei se 'ntind, pe sub valuri, nenumărate brațe de peatră, gata s'apuce vasul și să-l farme 'n bucăți, la cea mai mică nebagare de seamă. Aici, sub volbura asta de valuri, e încheetura Balcanilor cu Carpații. Peste pumnii lor încleștați, Dunărea se aruncă furioasă, rupând cu sgomot cele din urmă stăvilare, ce i se mai ridică'n cale. Și, în învălmășagul acestei ciocniri de titani, fiecare val pare că strigă, fiecare stâncă pare că se mișcă. Deodată apa lunecă de pe zăgazul colțuros și se 'ntinde ca o pânză. Lupta, năprasnica luptă dintre cei doi urieși, cari de aci încolo au a purta străjile României, s'a încheiat. Munții, învinși, se dau la o parte. Zarea se deschide.“ (Al. Vlahuță)

*

Fiindcă Dunărea bate mai cu seamă în malul bulgăresc, ea desprinde neîncetat pământ din acest mal, cu care ridică insule, ce cu vremea se alipesc la Țara Românească. Din această pricină, Turnul Măgurele, Giurgiul, Călărașii și alte porturi ale noastre au rămas prea depărtate de apă.

Adâncimea Dunărei variază după anotimpuri și după lărgimea albiei. De obicei, ea crește mult primăvara, când se topesc zăpezile. Dacă vara e secetoasă, vapoarele mari nu pot înainta nici până la Brăila. Acolo unde se desparte în mai multe brațe. Dunărea își perde din adâncime și înfățișează greuțâți pentru navigație.

Învățații presupun, că 'ntro vreme îndepărtată delta Dunărei a fost un golf al Mării Negre, ce s'ar fi întins până aproape de Galați. Mălul adus de fluviu a dat însă naștere deltei, care și astăzi crește neîncetat, înaintând în mare.

*

La o depărtare de 45 kilometri de Sulina se află Insula Șerpilor (Phidonisi, în grecește, Ilan Adassi, în turcește). În vechime, ea se chemă Levki (alba), sau Achilea, de unde vine probabil numele Chilia, ce s'a dat unui braț al Dunărei. Are o suprafață de 17 hectare. Înălțimea cea mai mare e de 21 metri. la țarmul dinspre mează-zi. De jur-împrejur se găsesc bolovani rostogoliți de pe insulă, sau desprinși din ea de valuri.

După geologi, cu multe veacuri în urmă, Insula Șerpilor a făcut parte din Dobrogea. Munții Babadag se întindeau până la această insulă. Incetul cu încetul însă, furia valurilor a desfăcut-o de continent.

Pe insulă este așezat un far înalt de 50 metri și menit să călăuzească pe corăbieri în timpul nopții. Tot aici se mai văd urmele unui mare templu închinat lui Achile. În năruiturile acestui templu s'au găsit: monede, inele, amfore și alte lucruri, pe care Grecii le aduceau ca daruri eroului lor. Ele se păstrează în muzeul din Odesa.

Stăpânii insulei sunt larii, niște pasări albe și frumoase, al căror țipăt se aseamănă cu râsul copiilor. Legende grecești spuneau, că larii își muiau aripele în mare și apoi veneau de spălau templul. Se mai găsesc comorani negri, un fel de vulturi, cari își fac cuiburile în crăpăturile stâncilor. Tot în aceste crăpături se văd și numeroși șerpi, uricioși la privire, însă nevătămători.

*

„Dunăre, Dunăre, drum fără pulbere!“ zice poezia populară în fermecătorul său grai, spre a arată înlesnirile, ce marele fluviu aduce comerțului. Într'adevăr, pe undele sale ca pe cea mai bună cale, Dunărea poartă corăbii și vapoare nenumărate, cari duc departe bogățiile țării noastre, sau ni cară mărfuri, ce nu se găsesc pe la noi.

Apoi Dunărea dă mijloace de trai la mulți locuitori, cari se îndeletnicesc cu prinderea peștelui, ce se găsește din belșug în valurile sale. Mai ales crapii fluviului nostru se bucură de mare faimă. Un scriitor din vechime ni spune, că solii împăratului bizantin Teodosie cel Tânăr, cari au fost trimiși la curtea lui Attila, regele Hunilor, au primit — între alte daruri — și crapi de Dunăre.

Ținuturile din delta Dunărei sunt vestite prin bogăția vânătorului. Aici se întind stufării nemărginite, în care forfotesc tot soiul de paseri de baltă: stârcul, pelicanul, leșița, pescarul, lebăda, becața, etc. Cuiburile acestor pasări sunt făcute cu multă ghibăcie, spre a fi ferite de furia valurilor iar ouăle stau invelite în patru pelițe, ca să țină mai mult la frig și la umezeală.

*

Dunărea ni-a fost în totdeauna un razim puternic. În valurile ei și-au găsit moartea mulți dușmani, cari veniau cu gândul să ni jefuească și să ni pustiească țara. Pentru aceasta, Românul grăește cu atâta însuflețire de Dunărea, în cât pare că vrea să și lege însăși soarta lui de existența marelui fluviu.

*„Dunărea, mamă vitează,
De când lumea-mi stă de pașă.“*

*Ea mă scaldă, mă'ntărește.
Ea mă'ncinge și mă crește.
Sufică, treacă vântul rău,
Treacă peste capul meu,
Eu cu 'Dunărea sunt una,
Batem timpul și furtuna.»*

Iubita noastră regină cântă și dânsa în versuri frumoase strășnicia, cu care Dunărea străjuește zi și noapte la hotarele Țării Românești.

*„Vegheață Dunărea în larg,
Curgând măreț cu val tăcut.
Ea strânge țara 'n braț vânjos,
La pept o strânge călduros
Și-i strajă de temut.»*

*

În poezia populară, Dunărea este simbolul puterii și al măreției. Fetele socotesc trecerea 'nnot a acestui fluviu, ca cea mai de seamă vrednicie pentru un bărbat. De aceea ele cântă :

*„Bărbat oiu lua,
Care s'o află
Dunărea să'noate
Ridicând din coate,
În picioare stând.
Bușdugan purtând.»*

Când „cele fete moldovence, floricele dunărence“ au curmat cântarea, flăcăii li răspund cu acelaș foc :

*„Face-oiu, puică, cum mă 'nveți
Face-oiu luntre și lopeți,
Să despice Dunărea 'n două
Când va eși luna nouă.»*

*

Numele marelui nostru fluviu are o întregă istorie. Scriitorul roman Samonicus spune, că Dunăre în limba tracică însemna „purtător de nori.“ Acesta pentru că munții și vântul de mează-noapte fac aerul nouros.

După B. P. Hâsdeu, Albanzii se trag de-adreptul din vechii Traci, un popor mare alcătuit din mai multe triburi, între care se numărau și Dacii. Aflând în limba albaneză elementele cari au dat naștere numelui Dunărei, Hâsdeu a dedus, că vorba Dunăre o avem moștenire de la strămoșii noștri Daci.

Romanii au tradus în limba lor înțelesul dacic al cuvântului Dunărea și au dat astfel la iveală o numire nouă a fluviului nostru : Danubius (da+nubes).

În vremurile vechi, Dunărea mai purtă și numele de Istru,

Din această pricină, Ovidiu o cheamă în unul din versurile sale : binomis Istris (Istrul cel cu două nume).

Germanii numesc Dunărea: Donau. Die schöne blaue Donau (frumoasa Dunăre albastră), cum îi zic ei. Ungurii : Duna. Turcii : Tuna. Slavii : Dunai, Dunavvos, Dunetz, Dunaj, etc.

*

„Câte a mai văzut, Doamne, și câte mai știe Dunărea asta a noastră, când ar stă ea să le povestească pe toate!... Din vremurile tulburi, de pe când pământul nu și așezase încă neamurile 'n graniți hotărîte, roiau popoarele pe malurile ei atrăgătoare. Și n'a fost împărat mare să nu-și poarte pe aici doru-i de cucerire. N'a fost colț de lume, în care să nu fi străbătut faima „Frumosului Istros“, fermecătoarele legende ale acestui minunat fluviu, la care se 'nchinau atâtea noroade, și a cărui apă, scrie Sofocle, avea în credințele celor vechi, darul de a spăla de păcate. Dealungul acestui măreț torent, care spintecă Europa în două, au curs puhoarele de barbari, oardele sălbatice ale pustietăților de la miază-noapte și de la răsărit, — popoare vechi s'au risipit, iar altele au odrăslit și s'au ridicat pe sfărământurile lor, — și crai din toate părțile lumii și-au năpustit pe aici oștile în războaie, din strășnicia cărora s'au deslegat și lămurit cele mai mari evenimente în istoria omenirii. Rămâi uimit, când stai să cugeți ce de noroade s'au vânturat pe malurile Dunărei, și câte frunți încoronate s'au oglindit în undele ei, de la Darius până la Domnitorul Carol.“ (AL. VLAHUȚA)

D. VASILIU-BACĂU

Din „Biblioteca Națională“ au apărut până acum :

1. — Limba Strămoșească.	16. — Ardealul.
2. — Patriotismul.	17. — Educația Voinței.
3. — Viața la Țară.	18. — Idealul Național.
4. — Educația Caracterului.	19. — Geniu și talent
5. — Profesori și Părinți.	20. — Educația Intelectuală.
6. — Intrebuintarea Vieții.	21. — Cultura Națională.
7. — Viața și Moartea.	22. — Folioasele Higienei.
8. — Educația Fizică.	23. — Educația Morală.
9. — Lupta pentru Viață.	24. — Statul și Familia.
10. — Conștiința Națională.	25. — Tainele Cerului.
11. — Educația Socială.	26. — Educația Națională.
12. — Istoria Civilizației.	27. — Instrucția și Educația
13. — Viața Fericită.	28. — Dunărea,
14. — Educația Femeii.	28. — Educația Estetică.
15. — Puterea Morală.	

Exemplarul 10 b. (in Bârlad, la librăria N. A. Petrof)

MORMÂNTUL APOSTOLULUI PETRU.

Povestea cu mormântul Apostolului Petru nu e nouă. E veche, ca tot ce este din lumea de demult. Mulți oameni au auzit-o și-mi pare c'au și scris-o, dar scrisă a rămas povestea, că pace nu s'a făcut între oameni. Ne-am certat odată cu Turcii pentru mormântul lui Nastratin Hoge :

— Ba, că Hogia Nastratin a murit la noi și că e îngropat pe pământ românesc— ziceau Românii ; ba, nu e lucru cu dreptate, ziceau Turcii : Hoge Nastratin s'a dus odată pe vremea lui Pa-pură-Vodă la Țarigrad și acolo, certându-se cu Keremet-Pașa, a fost aruncat în beci la închisoare, unde a și murit, săracul Nastratin. Și cu asta ne bat Turcii.

Tot așa e și cu mormântul lui Petrea Apostolul. Noi zicem, că Sfântul Petre a murit pe pământ românesc și tot la noi s'a înmormântat, că sunt martore și crucile de la capul lui. Nu e vorbă dreaptă, răspund Italianii din țara lor : Sfântul Petre a murit la Roma, unde și-a zidit și o

biserică frumoasă. Și nu vor ei să creadă nimic; că doar omul— zic ei— unde moare, acolo se și înmormântează. Așa zic Italianii, dar și noi e bine să nu ne lăsăm mai pre jos. E adevărat, că omul unde moare, acolo se și îngroapă, dar tocmai aici vine vorba noastră : Sfântul Petre a murit și s'a înmormântat aici, pe pământul nostru, între Români și asta vrem să arătăm noi.

*

Pe vremea când murea lumea multă, mai multă de cât se naștea, Sfântul Petre umbla cu cădelnița de colo până colo, botezând și învățând pe oameni. Asta, bag seamă, era treaba lui.

De la Roma a pornit spre răsărit până a ajuns în Serbia. Aci, murea lume multă; unii spun, eă era holeră, alții ciu-mă ori boală mare. Destul, și e bine să știm, că tot pe aci s'a îmbolnăvit și Apostolul nostru.

Târâși, grăpiși, cum a putut sărăcanul, a trecut Dunărea la noi, crezând ca tot omul, că boala o rămâne în urmă-i și că s'o face și el sănătos, cum îi plăcea să fie. Dar n'a nimerit bine; se vede, că îi venise ceasul. De abia a putut sui muntele și acolo sus, într'o poeniță, de unde se vedeau multe pământuri, a șezut jos, ca să-și facă boala. Era, cum spusei, pe pământul nostru, în muntele nostru de lângă Dunăre.

A venit apoi la el un unchiaș și o babă, cari pășteau o turmă prin apropiere. Amândoi l-au întrebat pe sfânt de toate și el le spunea pe șleau, că e Sfântul Petru, Apstolul Domnului. Atunci și moșul și baba i-au sărutat mâinile și s'au rugat pentru el. Baba, ca femeie cuminte, a lăsat oile pe moșu' și a dat fuga în sat după leacuri, că doar, descântându-i în apă neîncepută, s'o face sfântul sănătos.

— Sfinte Petre, i-a zis moșul, baba mea a plecat în sat după descânțece; fă bunătate și mai ține-ți inima puțin, că ea vine îndată. În sat e o vrăjitoare bună, care ia cu mâna bolnavilor, așa e de meșteră.

— Bine, măi ciobane, o să mai aștept; dar uite văd, că aici o să dau eu ortul popii. Simt că mă isprăvesc și pace.

— Ține-ți inima sfinte Petre și nu te lăsa....

După o bucată de vreme, Apostolul a adormit. Ciobanul a astupat clopotele oilor și a șezut jos, lângă sfânt, ca să-l păzască. Intr'un rând sfântul s'a pomenit din somn și văzând pe cioban alături l'a întrebat:

— A venit baba, creștine?

— Nu mai veni, dar cred, că e aproape....

Atunci iar a adormit sfântul și când s'a deșteptat iar a întrebat:

— Ce zici, vine baba ta?

Ciobanul, care se coborîse mai la vale, spre sat, a strigat de acolo:

— Vine acu.... se vede *prin pietre* pe coastă.

— *Piatră să se facă*, a zis sfântul și piatră s'a făcut baba moșului. Chipul ei de piatră își aduce mult cu ea, așa seamănă de bine. Moșul și-a strâns în urmă oile și ducându-se pe coastă lângă babă, de dorul ei, sau tot de blestemul Sfântului, s'a prefăcut și el tot în piatră, cu oi cu tot.

Cine a văzut și pe babă și pe unchiaș pe coasta muntelui, așa cum i-a prefăcut Dumnezeu în pietre, știu cât de bine seamănă amândoi a cioban și a ciobăniță, cum au fost de altfel în toată vieța lor.

Sfântul Petre a murit și el puțin mai în urmă, tot acolo unde căzuse. Alți oameni apoi l'au înmormântat pe loc, punându-i la cap o cruce mare de peatră, care se vede și azi, de ori-ce Român.

*

În urmă toți oamenii din *Gura-Văii* și alte sate, veniau la mormântul sfântului, ca să se închine. La întoarcere, de pe munte, luau o cărare mai dreaptă, ca să iasă mai repede la drum. În cale întâlneau două pietre mari cu chip de om. Erau baba și unchiașul. O frică, îi stăpânea pe toți—frica de împietrire de puterea nevăzută, care luase graiul și sufletul din trupul sărmanilor ciobani.

Dar omul, cum se spune la carte, ține la ce n'are preț și vinde tot ce are de preț.

Mormântul sfântului Petre, era prea de preț, ca să nu-l atingă pornirea omului păcătos. Ei, oamenii fără Dumnezeu, au făcut planul, ca să desgroape corpul sfântului și să-l vândă pe bani.

Niște sârbi chiar le ceruse aceasta și ei se învoiră. Într'oz, câțiva inși veniau din *Sip*¹, cu vorbă ca să ia trupul sfântului Petre. Ei aduseră o luntre plină cu bani de aur.

Românii în schimbul aurului, desgropară corpul sfântului și Sârbii în barcă, îl trecură peste Dunăre. Crucea a rămas însă neatinsă tot pe locul ei. Se zice, că oasele apostolului se păstrează și azi într'o mănăstire veche din țara turcească.

Barca plină cu galbeni de aur a rămas pe malul românesc. Blestemații, cari se căsniră, ca să-i împartă mai de grabă, găsiră cu mult necaz în urmă, barca încărcată cu cărbuni negri. Sârbii hoți, presăraseră galbeni numai pe deasupra și în jos umpluseră totul cu cărbuni—așa au înșelat pe proști.

Blestemul Domnului i-a urmărit și mai departe pe Românașii noștri. Se vorbește că sătenii din *Gura-Văii* sunt cei mai săraci oameni din țară. Ei ori-cum ar face, ori-cum ar umbla, nu pot să fie oameni cu stare. Sărăcia dupe capul și casa lor vine din vremea veche, de când au vândut trupul apostolului Petre.

PETRE DANILESCU.

1. Spi, oraș serbeac pe malul drept.

NOTA

Moșul și Baba, e numele celor două chipuri de piatră, care se văd la satul *Gura-Văii* în județul Mehedinți, deasupra malului dunărean. Stâncile se văd (acum numai a moșului) și din tren, când vii despre Severin. Moșul seamănă bine cu un cioban cu căciula țurcănească pe cap. El e cu fața spre miază noapte, puțin aplecat înainte.

De această stâncă se leagă și legenda Dochiei sau a noarei cu soacra rea, știută de toată lumea, pe lângă aceasta de față, atribuită blestemului apostolului Petru, care a murit aci pe munte.

Locul unde a murit, după cât am povestit, e însemnat printr'o cruce mare¹, cu slove adânc săpate în piatră, care se zice că n'ar fi făcute nici scrisă de mână omenească. Slovele nu se pot ceti de nimeni așa sunt de încurcate.

Pe acest loc, în ziua de 29 Iunie, în toți anii, se strânge lume multă din satele *Gura-Văii*, *Idoștița* și *Prășnița*. Preoții în odăjdii, oficiază praznic. După cum vedem și *crucea* și locul, pentru săteni sunt lucruri sfinte, la care țin foarte mult. Iată ceva din istoria ei :

Acum vre-o 15 ani, Protopopul *Călărășanu* din *Severin*, în mod samavolnic a luat *crucea* de la locul ei și a depus-o ca pe o minune la o biserică din *Severin*. Sătenii din jur aflând întâmplarea, au făcut sfat și într'o noapte au pornit toți spre oraș. În oraș au intrat pe furiși și toți s'au întâlnit la biserica cu pricina. De aci aproape neștiuți au ri-

Cetiți Biblioteca Folcloristică, care tipărește numai scrieri din gura sătenilor. Până acum au apărut următoarele broșuri, cari se vând pe preț de 0,30 bani, cerându-se de la librăria „Lumina” din Craiova :

- No. 1 „In drumul păcatelor” povestiri de *P. Danilescu*.
- No. 2 „Sfinții poporului” povestiri de *Șt. St. Tuțescu*.
- No. 3 „Verdo și iar verde” cântece de *C. Făgețel*.
- No. 4 „Alexandru Guza Vodă în tradiția pop.” de *P. Danilescu*.
- No. 5 „Colinde din popor” de *Ștefan Tuțescu*.
- No. 6 „Calendarul Folcloric” pe 1910 întocmit de *P. Danilescu*.
- No. 7 „Strigăte de horă” de *Florian Cristescu*.

Cei cari doresc a publica broșuri în această bibliotecă, se vor adresa D-lui P. Danilescu, în comuna Panaghia, gara Sălcuța-Doljiu.

1. Celelalte cruci sunt de proveniență mai nouă. Una mare, veche și cu slove adânci, formează minunea.

dicat cu putere *crucea lor sfântă* și într'un car au adus-o iarăși sus pe munte unde o putem vedea și azi.

În legătură cu sfințenia crucii despre care povestirăm, stă și sfințenia celor două stânci: *Moșul și Baba*.

Și ele sunt sfinte, așa povestesc sătenii din jur. O întâmplare nenorocită a trebuit să vină, ca să întărească credința lor. Iată acea întâmplare, pe care sătenii pin Gura-Văii o povestesc ca pe o minune tuturor celor ce doresc să-i asculte :

Pe la 1904 Direcția C. F. R. a hotărît să dărâme o parte a muntelui, ce amenință să se prăbușească peste calea ferată. Zis și făcut. S'a minat muntele cu dinamită și la un moment, stânca cu *Baba* a sărit în sus și apoi a căzut jos în bulgări. Sărmanii săteni au trebuit să sufere în tăcere acest sacrilegiu. Ei nu s'au revoltat pe față, dar nădăjduiau, că Dumnezeu și Sfântul Petru văd de sus fapta și nu vor întârzia ca să le răsplătească hoților de la calea ferată. Femeile în deosebi blestemau și afuriseau pe păcătoși. Răbdarea lor n'a fost însă de lungă durată. Dumnezeu le-a venit în ajutor. La câte-va luni după sfărâmarea stânței, un tren venind despre Vărciorova, a strivit într'un moment cinci oameni voinici : Pe picherul Filipescu, pe șeful de coloană și alți trei lucrători. Aceștia toți au lucrat înainte fără grijă, la distrugerea stânței. Această nenorocire a fost și este privită ca o pedeapsă dumnezeiască, căzută asupra acelor ce nescotesc lucrurile sfinte.

Moșul de piatră a rămas neatins ceva mai sus, ca se păstreze înainte, credința, în mintea și inima săracilor. Numai acest lucru ridică obiectele (*crucea și stânca*) la înălțimea unei minuni.

P. D.

ȘT. ST. TUȚESCU :

Din Trecut, Giurgiu 1901.

Dafii, Craiova, 1904.

Teatru sătesc, C.-Lung, 1904.

Sfaturi practice, Balș 1905.

Taina dlui, P. Neamș, 1906.

Să fim miloși, Buc. 1907.

Monografia Catanelor-Dolj, Craiova, 1908.

GLASUL ARDEALULUI.

*Stăpâne, azi un gând ne poartă,
De veacuri plângem cu amar,
Cerșim dreptatea în zădar,
Ne întiresc toți de la poartă.*

*Sughițul greu ne tae glasul,
Se rupe inima'n bucăți,
Spre templul veșnicei dreptăți,
Suntem loviți, când facem pasul.*

*Cum vor să mintă lumea răii!
Dreptatea-i vrerea tuturor,
Cu jurăminte de omor,
De le-o cerșim, răspund mișeii.*

*Tăria vremilor străbune,
Fulgerător ni-o pune 'n mâni!
Cu văzul soarelui de mâni,
Nădejdea soarelui apune.*

*În pieptul nostru ars de soare,
Încapă mugetul de leu,
Vărsarea sângelui mereu,
Să simtă lumea că ne doare.*

VOLBURĂ POIANĂ.

G. TUTOVEANU :

ALBASTRU

Minerva, București 1910.

1 Leu

MOARTEA OMULUI, ÎN LITERATURA POPULARĂ.

Mic studiu folcloric.

Toate problemele mari ale vieții au ca un apendice regretabil pentru ființa lor, o parte populară, care, cât privește poporul de jos, în mijlocul căruia acea chestiune se mișcă, formându-se în formă populară, prezintă un deosebit interes. Așa și marea problemă a morții și a evenimentelor ce preced și succed moartea, despre care se tratează în cele ce urmează.

Faptul îndeplinit al morții este ieșirea sufletului din corp. Totuși sufletul pare că este materializat de oare-ce când omul moare, este credința că dacă cineva ar striga pe mort prin plânsete desperate, sufletul să „întoarce” și omul mai trăiește puțin. Dar sufletul este nemulțumit, căci l'a întors din calea sa; iar bucuria familiei de a mai avea câteva zile pe iubitul lor în viață atrage chin sufletului:

Il bocea ibovnica.

Toată lumea să miera

...Aista-i omul meu

A murit el, mor și eu.

...Ibovnica mi l bocea

Pe obraz că mi'l spală.

Niță'n sus se ridică

Pe obraz o sărută.

De aceia, soacră-sa lăudând-o, îi zice:

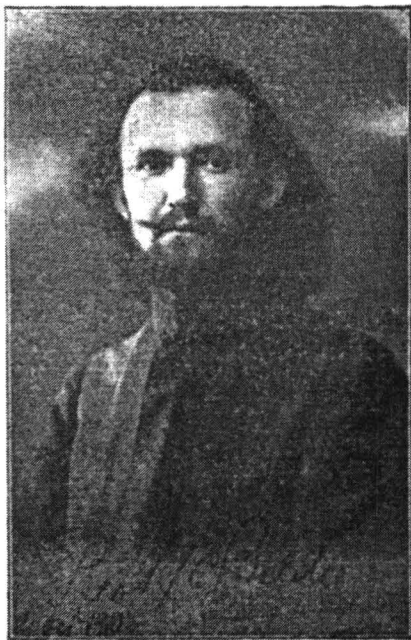
Cum ai păzit tu pe Niță

Că din mort viu l'ai făcut,

Dacă ție și-a plăcut¹.

Dacă omul nu poate să moară, ușor se crede că sufletul nu-i

iese din cauza că ar fi chinuit vr'odată în viața lui vr'un animal care acum îi stânjenește ieșirea. De aceia i se pune

1. Cântece, urături și bocete, de A. Vasiliu. Ediția Academică. 1909. Se exclude dialectul din citații, pentru ușurința citirii.

sub cap un jug de boi sau un ham de cai, închipuind că adică sufletul se muncește în acestea cu rugămintea de a se elibera. Dar sufletului i se opun și blestemele: („să nu moară pân' nu l'oiu ierta eu“) și de aceea, vrăjitoarele mor greu căci, le apasă necurația faptei lor. Când să chinuiesc vrăjitoarele să gonesc afară cei „necurați“¹, ca adică la necurația faptei sufletului lor să nu să mai adaoge a altora. Iar la cei ce au furat găini, li se pun pene de găină sub căpătăiu.

Imprejurul trupului mort zboară sufletul și de aceea se păzește ca nu cum-va să umble pe lângă mort vr'o mătă, sau câne, în care ar intra sufletul, prefăcându-se în strigoi² (un fel de metempsihoză) care ziua ar sta în mormânt, iar noaptea ar veni să sperie pe cei ai casei. Strigoiul nu se astâmpără în mormânt decât dacă se bate un par în mijlocul mormântului până ce ajunge la sicriu. Se poate cunoaște din care mormânt iese strigoi, dacă se suie pe un armasar un flăcău ajutat de cinci inși și umblă peste morminte; și o să vadă că peste un ast-fel de mormânt armăsarul nu trece³.

Se crede că sufletul stă în trup 7 ani, până când mortul se dezgroapă și sufletul trece în adevărata viață de după moarte. Dacă omul este prea păcătos nu putrezește și de aceea se îngroapă din nou.

Sufletul are adesea manifestații profetice. În tremurarea pulpei mulți cred că-i prevestire de moarte⁴; tot astfel lumânările de cununie după cățătimea arderei lor arată care din cei 2 soți vor trăi mai mult⁵. Cântecele cucuvăiei și urlatul cânilor⁶ în poartă⁶ prevestesc moartea.

Între căsătorie și moarte este o așa de mare legătură, că tot cucuvaia care anunță moartea, anunță și nunta⁷, iar dacă o văduvă, sau un văduv se cunună, lumânările care ard la cununia părții rămase, ard pe pieptul celei moarte. Pentru ca să n'o frigă, se trimete cine-va ca să verse pe mormânt o cofă de apă, să stângă lumânările cari ard pe pieptul răposatei⁸. Acest lucru se face dacă răposata n'a împlinit 7 ani și n'a fost „dezgropată“. Dacă a împlinit 7 ani și a fost „dezgropată“ nu se mai toarnă, căci sufletul nu mai este în

1. Revista „Ion Creangă“: Pr. I. C. Beldie. An. II, pag. 65.

2. „Ion Creangă“ A. Vasiliu II, 211.

3. Idem II, 125.

4. Idem Pr. Beldie, II, 158.

5. Idem V. Sala, II, 211.

6. Idem V. Șuşnea, II, 240.

7. Idem A. Vasiliu, II, 189.

8. Idem T. Pamfile, I, 23.

groapă, ci s'a dus, de la desgropare, în adevărata viață de după moarte.

La moartea vr'unui flăcău sau fete mari se face o adevărată preînchîpuiure de nuntă: o fată mare sau un flăcău o face pe soțul părții răsodate. Și cântă chiar lăutarii,

*Of ! Cine te-a pus la cale
Să faci nuntă'n postu' mare ?
Nici n'auzi scripcari cîntînd
Nici nuntașii chiuind !
Năframa de cununie
Ai pus-o la nădălie,
Și năframa de nuntaș
Ai pus-o la păpuraș.
Năframa de vătăjel
Ai pus-o la clopoșel¹.*

Și oare-cum ca evidențiere a contrastului arătat aci, se zice :

*...Cine-a văzut nuntă'n post
Cu fasole și bostani ?
Am văzut, dar la țigani !*

Iar cînd ai da cizmarului gheata la dres, să le duci pe amîndouă căci altfel îți moare nevasta², ca și cînd ai umbla numai c'un picior încălțat.

Omul mai poate să cunoască moartea vr'unei rude prin căderea stelelor, care's suflete de ale oamenilor. Ele vestesc moartea vr'unei rude mai depărtate.

După ce omul moare, „se scaldă“, crezîndu-se că prin scaldarea aceasta să spală o parte din păcatele făcute după botez și pentru motivul că corpul se va prezinta înaintea Dreptului Judecător. La cap i se pune ceva din ceia ce a avut mai scump și mai drag în viață :

*Flueraș de os
O țice duios ;
Flueraș de fag
O țice cu drag³.*

Preotul după ce l'a prohodit pe mort, îi face din lumînarea care i-a ars pe piept o cruce, zisă „toiag“. În mijlocul toia-gului omul lipește un ban care-i va servi la plata vămilor. Alții pun bani prin buzunar. După ce s'a scos mortul din casă, se pune în locul lui un fier de piuă, sau de plug⁴, ca să nu mai vie 'n napoi în formă de strigoi.

Nu e bine să porți lucruri de ale mortului, nici să lași oglinda descoperită⁵ în timpul cît este mort în casă, căci se uită dracul în ea și rămîne'n casă.

1. „Ion Creangă“ I. Boca, II, 129.
2. I. Zugravu, III, 150.
3. Miorița de V. Alexandri.
4. „Ion Creangă“ Pr. Beldie, II, 65.
5. „ „ A. Vasillu, II, 211.

Cât e mort în casă, casnicile stau cu părul despletit ca să ție umbră mortului. Iar după îngroparea mortului toți se freacă cu țarină pe mâni, ca să uite mai degrabă. Găina de peste mormânt se dă ca să scurme calea mortului.

*Când aș ști că-i mai veni
Cădrușa ți-aș plivi,
Dela mine pân' la tine,
Ca să mergi la rai cu bine;
Șaș plăti și parastase
Ca să mergi la rai cu pace¹.*

Țărna cu care s'au frecat pe mâni, o aruncă 'n groapă ca să nu li se poata face farmeci, căci unii iau :

*Țărând de pe mormânt
...Să'i presăr în așternut
Să se scoale surd și mut².*

Anumite reguli creștinești s'au prins în cântec așa de bine :

*Veniți frați, veniți surori
...Și mă spălați și cu apă
Și mă petreceți la groapă.
....Și mă spălați și cu vin...³*

Și după mărimea mortului, se face și groapa de mare, poate pentru motivul credinței că sufletul se dă în mărimi deosebite

*Unde-or fi mormânturi mari,
Acelea is de primari.
Unde-or fi mormânturi mici
Acelea-s de noi voinici⁴*

Mortul se pune cu fața'n sus spre răsărit.

*Pune spate la pământ
Și fața la Duhul Sfânt⁵.*

Creștinul trebuie să meargă la mormânt însoțit de preot și în plânsetul tuturor celor ai casei. De aceia un blestem zice :

*N'or avea loc în pământ
Nici tămâie la mormânt
Nici popă la prohodit
Nici nevastă la hoci⁶*

*Sau : N'or avea loc în pământ
Nici o cruce la mormânt⁷*

Tămâie este indispensabilă la mormânt. Ea închipuind umilința, trebuie să ardă veșnic la mormânt. De aceia din casa celor ce fac rău se dorește ca :

1. Cântece... de A. Vasiliu pag. 183.

2. „Ion Creangă“, Șt. St. Tuțescu, II, 190.

3. Cântece de Vasiliu, pag. 7.

4. " " " " 93.

5. " " " " 103.

6. La cistă de Pr. I. C. Beidic, Ediția „Neamului românesc“ 1910, pag. 14.

7. „Ion Creangă“ L. Mrejerlu I, 83.

*Cărămida să rămâie
Ca pe-un mormânt o tămâie¹
Sau : Parii numai să rămâie
Dușmanilor de tămâie²*

Și cu cât or fi păcatele mai grele și mai multe, cu atât să tragă clopotele mai mult ca să audă lumea și să zică „Dumnezeu să'l ierte“ !

*Să te duci la clopotar
...Ca să'mi tragă clopotu'
C'o murit și curvariu'
...Șapte clopote trăgea³...*

Omul va merge la judecata de apoi chiar de ar trăi cât de puțin :

*Floarea care'nfloare-odată
Merge și ea la judecată.
Dar eu jună, mândră fată,
Să nu merg la judecată⁴.*

Vechiul obicei al popoarelor antice orientale ca împreună cu un mort din casă să se îngroape (toți) cei vii l'a prins cântecul :

*Eu mă rog lui Dumnezeu
De-i muri să mor și eu
Să mă 'ngrop la capul tău⁵.*

Ce-i mai mult ? Cei vii ar putea să se ducă să se jăluiască morților :

*Ca să zbor pe sub pământ
La măicuța la mormânt
Să mă jălui de-un cuvânt.
Să-i pun capul pe picioare
Să mă jălui ce mă doare⁶*

Moartea este reprezentată ca foarte îngrozitoare și cu puteri cărora nu te poți opune nici cu blândeța, nici cu puterea :

*Vine moartea mănioasă
C'o sabie și c'o coasă.
Mă rog moarte mă mai lasă
Pân' la Paști în sărbători
Când si câmpul plin cu flori⁷.
Sau : Roagă-te la sfânta moarte
Că la dansa se pot toate.
Doară ț'o da cheișă
Ca să-ți descuiu gurișă,
Să grăiesc și eu ceva
Să-mi răcoresc inimă⁸*

Cu forța nu i-te poți opune, căci :
Moartea are armă rea

1. La cistă de Pr. Beldie, pag. 16

2. " " " 6.

3. Cântece de A. Vasiliu, pag. 167.

4. „Ion Creangă“, H. N. Tapu, 216.

5. Cântece de A. Vasiliu, pag. 99.

6. „Ion Creangă“, Gh. Măndru, I, 152.

7. Cântece de Vasiliu, pag. 141.

8. " " " 193.

PE UNDE ȘEDE DRACUL...

La începutul lumii, cică Dumnezeu s'apucase de împărțit vietăților buruienile, copacii și toate plantele. Și la toată suflarea de pe fața pământului, care cum venia să-i ceară, Puternicul Stăpân îi hărăzia câte-o buruiană-două, să se folosească de ele fiecare după nevoile ce or avea. Lui își oprise „lumânărica-domnului” și alte câte-va; iar încolo prinsese a împărți din toate, fără să mai ție socoteală.

Cucului i-a dat „ciuboțica-cucului”, la broască „minte broaștei”, la altă vietate orzul și mazăricea, la alta plopstejar, — și tot așa dăduse el multe, — când, numai iacătă vine și Dracul.

Dumnezeu se cam posomorăște și nici una nici două, îl ia la obrăzit :

— Da' tu de ce nu te-ai lăsat mai la urmă, Satano, să văd ce mi-a mai rămânea?! Te'ndeși aici ca baba'n rai, ha?... Pricopsitul!

Și cât-pe-ce să nu-i deie. Ba, de supărare, acum nici nu-veniau în minte buruienile nedate, ca să vadă cam ce-ar fi mai potrivit pentru Ucigă-l crucea. Da' vroia s'o mântue degrabă cu el, să nu-l mai vadă în ochi.

— I-ați *grâul și săcara*, blăstămatule— și haide, piei de-aici! Dracul o croește de fugă, tot sărind într'un picior de bucurie că s'a căpătat și tot strigând : grâu-săcară! grâu-săcară! Mai încolo, pe un câmp, numai iaca și Sfântul Gheorghe,

venia calare nu-ș' de unde. Auzind pe Drac și fiindu-i de-a mirare, dă fuga înaintea lui și-l oprește.

— Da' de unde le luași aestate, Necuratule ?

— Păi, nu știi că Dumnezeu împărțește buruenile ?

— Ei, și ?

— Și pe acestea mi le-a dat mie!

Da' nici n'apucă a răspunde cum trebuie, că iute-o pornește din nou, grăbit de parcă nici n'ar vrea să steie de vorbă cu sfântul. Și se tot duce, urlând într'una ca să nu uite : grâu-săcară ! grâu-sacară !...

Sfântul Gheorghe rămâne abătut. Mai viindu-și în fire, se duce 'ntins la Dumnezeu.

— Da' bine, Doamne, ce te-ai apucat de-ai dat Dracului grâul și săcara, cele mai bune plânțe ?!

Dumnezeu, rămâne de-odată cam încurcat de îndrăzneala sfântului, dar mai trăgându-și măsurile și aducându-și aminte de ce-a făcut, se stăpânește și răspunde blajin :

— Ai dreptate, Sfinte Gheorghe ! Iaca n'am bagat de samă; m'am grăbit și rău am făcut !

Și din nou rămâne pe gânduri. Dar îndată, luminat de un zâmbet, aruncă Sfântului o căutătură cu înțeles :

— Știi una ? Ascultă ici : te știu cam giambaș.... Ia vezi, n'a fi vr'un chip să i le iei ! Asta-i greu, nu-i vorbă, dar fă și Sfinția-ta cum îi crede...

— Am înțeles, Luminăție !

În fața dumnezeescului îndemn, Sfântul se simțește așa de sprinten și întărit, că ar merge prin foc, prin apă, numai să facă voia Domnului. Incalecă el și se duce, până dă de niște coclaure și prăpăstii, pe unde știa că are să treacă Duhul rău. Acolo se pune de pândă în dosul unor tufari. Nu mult—și 'l-aude zdupăind și urlând : grâu-săcară ! grâu-săcară !... Atunci Sfântul, de-odată numai sare de colo vălă-tuc înaintea lui c'un strigăt scurt, fioros și neașteptat :

— Hup !

Și rămâne așa nemișcat, pe când Dracul, de frică, sare ca de vr'o prăjină de la pământ în sus și boaf ! cade 'napoi ; rămâne locului prost și tremură și nu mai poate zice nici cârc !

— Răspunde cine ești, că bag sulița'n tine !

Acum, cunoscându-l de pe glas, Diavolul se mai încălzi oleacă, dar tot clămpănia de groază.

— Dumneta erai, Sfinte Gheorghe ?!... Bată-te să te bată, că m'ai băgat în toți spărieții !

Da' sfântul se face că-i mirat :

—Cum ! tu erai, ghiavole ?... Să te trăsnească Dumnezeu, că nu te-am cunoscut !

Când se dismeticește Necuratul, numa 'și aduce aminte că Dumnezeu îi dăduse și lui ceva. Zguduit pesemne de frică —și după ce l'a mai ținut și Sfântul de vorbă—abia acum vede el că nu le mai știe numele....

—Da' bine, bre, cine te-a mai scos înaintea mea ? C'am uitat plântele ce mi-a dat Dumnezeu. Na-ț'o bună ! Ce mă fac ? Unde m'ascund mai în tică dacă n'oi avea și eu buruenile mele ? !...

Și prinde-a se strâmba să plângă.

—Da' ce buruene ai avut, zice Sfântul, —poate cucută-urzici?

—Nu !

—Poate hrișcă-orz ?

—Nu !

—Atunci orz-hemei ?

—Nu !

—Mătrăgună-scai ?

—Nu !

După ce-l încurcă 'ndrăcit c'o mulțime de nume, Sfântul Gheorghe zice de-odată cu hotărîre :

—Ei, bre, *stuh-papură* ! iacăta ce-ai avut !

—A-ha-ha ! bine zici ! aeste a or fi, —răspunde cu mulțămire și iarăși o luă la goană, ținând tot o gură : *stuh-papură* ! *stuh-papură* !....

Și de-atunci Dracul șede prin tiharaele de *stuh* și *paperă*.

(*Aușită de la d. St. Urmă din Dănești-Vaslui*).

I. NECULAU.

CUM SĂ NE FERIM DE HOLERA.

De câți-va ani, în mers regulat, holera se apropie de hotarele noastre. Cu mare trudă doftoriceasca ocârmuire a putut să ne scape anul acesta, de primejdioasa boală, dând dijmă numai trei vieți omenești. Cu greu însă vom putea scăpa de ea în primăvară, căci de unde până acum primejdia venea numai din țara rusască, acum suntem amenințați și dinspre țara ungurească și cea bulgărească.

Holera se ia de la om la om, și foarte puțini, din cei atinși de această boală, scapă cu viață. Sămânța acestei boli,

se găsește mai cu osebire în vărsăturile și fecalele (murdăriile) omului bolnav, și ori-ce lucru atins de aceste murdării, însemânțează boala peste tot locul. Așa, dacă vărsăturile și murdăriile bolnavilor de holeră sunt aruncate prin ogradă, pot ajunge cu mare ușurință fie în apa pe care o bem, fie că amestecate cu praful, sunt puse de vânt pe merinde sau alte lucruri din casă, de unde cu mâinile le putem duce la gură.

De aceia este nevoie ca în timp de molimă, să ținem cât se poate de curat ograda și casa noastră. Gunoaiele să nu zacă multă vreme prin ogradă; ele trebuiesc arse, căci focul ucide sămânța ori cărei boale molipsitoare. Să văruim cât mai des pereții casei, cu var alb (lapte de var), căci varul ca și focul, ucide sămânța boalelor. Să deschidem de câte va ori peste zi ferestrele de la odăi, ca astfel să se primenească aerul din casă. Să nu locuiască prea mulți oameni într'o singură odaie. Să ne spălăm cât de des pe mâini și să ne ferim să umblăm cu mâinile nespălate la gură, la nas, sau să atingem merindele noastre.

O spusei mai sus, că prin apa de băut ne putem îmbolnăvi de holeră; trebuie ca în timp de holeră să bem numai apă fiartă și adică, apa de băut s'o punem într'un vas curat, s'o fierbem bine în clocote și apoi să acoperim vasul și să lăsăm să se răcească; după ce s'a răcit, o vânturăm puțin și apoi o putem bea. Să ne ferim de băuturile spirtoase; cei d'intâi care se bolnăvesc de holeră și mor, sunt mai cu seamă bețivii. Să nu mâncăm lucruri crude ca poame, zarzavaturi, lapte nefiert și altele. Toate mâncărurile, trebuiesc fierte bine și ținute acoperite până la vremea când sunt în-trebuințate. Să nu mâncăm mâncăruri vechi sau stricate.

Să nu ne apropiem nici de bolnavi de holeră și nici de aceia care îngrijesc pe un asemenea bolnav.

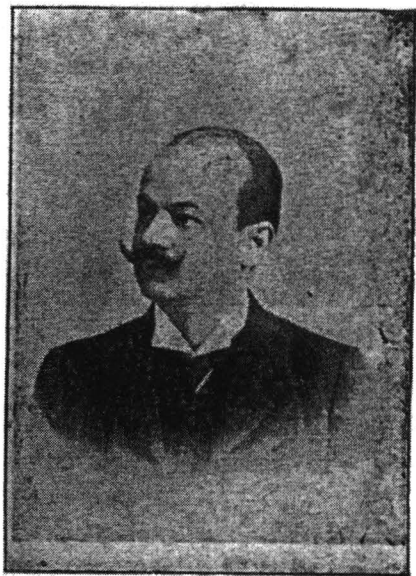
Dacă se întâmplă ca în casa noastră să cadă cineva bolnav de holeră, atunci trebuie numai de cât să-l despărțim de cei sănătoși și să vestim medicul. Până la venirea medicului, vom avea grijă ca: vărsăturile și fecalele (murdăriile) omului bolnav să fie acoperite cu lapte de var sau acid fenic, chiar în odaia unde zace omul bolnav și numai apoi scoase afară și aruncate în hasna.

Ori ce lucru din odaia bolnavului, ca oală (cumar), li-ghean, pat, scaun și altele, trebuie spălat cu acid fenic. Albiturile de la pat sau după trupul bolnavului, vor fi mai

întâi muiate în acid fenic și numai apoi scoase din odaia bolnavului.

Pereții, scaunul și podeaua privăței, să se ungă în fie-care zi cu lapte de var și iarăși în fie-care zi să aruncăm înă-untru, în hazna, câte o găleată de lapte de var. Prin curte să stropim cu acid fenic negru amestecat cu apă.

Este de mare folos deci, mai cu osebire pentru locuitorii de la sate, ca să îngrijească din vreme să aibă la îndemână var nestins cu care să facă laptele de var, acid fenic amestecat cu apă pentru stropit prin casă și spălatul odăilor și rufelor celor bolnavi, dacă se vor întâmpla să fie, și acid fenic negru pentru stropit prin ogradă, coșere ș. a.

Laptele de var se face cu cea mai mare ușurință în modul următor: se ia ca 2 kilograme de var, se stropește mai întâi cu puțină apă până ce se face cu totul praf, apoi se adaogă peste acest praf câte puțin și amestecând fără răgaz, o cofă de apă.

Acidul fenic pentru stropit prin casă se capătă de pe la farmacia făcut gata pentru întrebuințare (5 %).

Iar acidul fenic negru se amestecă un kilogram cu o jumătate cofă de apă, se bate bine și apoi se stropește cu el.

C. I. DROC.

Cine ne face 5 abonamente și trimite costul la administrație, primește pe un an, fără plată, revista «Ion Creangă».

FLORILE DALBE

*Mă 'nvinge iarăși dorul fără nume
De vraja sfînt' a vremilor în cari
Plecam voioși spre neagra departare,
Cu Făt-frumos, călări pe cai în spume.*

*Pustiuri triste, lacuri solitare,
Cetăți de flacări, zmei din altă lume...
Le trecem toate ca pe niște glume,
Privind palatul de cristal din zare...*

*Dar ce departe 's visurile-aceste,
Și cît de scumpă 'i clipa ce-mi aprinse
În suflet iarăși magica poveste:*

*Amurgul pune-a cerurilor salbe
Prin plopi de-argint, pe ramurile ninse,
Și 'n văi plutește-un cîntec: «Florile dalbe».*

G. TUTOVEANU

CHIPUL ȘI FIREA LUI CUZA.

Cuza era bărbat de statură mijlocie, arătos, cu o înfățișare plăcută și ademenitoare. Purtările sale erau îngrijite și îndămnatece, ceea ce l-a înlesnit mult în izbânzile sale. Era tare deschis și prieten adevărat. Când îl atingeai cu vorba, ori cu purtarea, îți răspundea pe loc, fără înconjur. Cuza nu știa să fie fățarnic. El nu iubiă fudulia, podoabele, petrecerile sgomotoase, primirile pregătite, sărbătorile și strigările de laudă, căci știa că-s puse la cale și nu-s pornite slobod din sufletele și din inimile oamenilor.

Nu era lacom de bani și nu avea nevoi prea mari. Masa și traiul său erau cumpătate. Avea mare plăcere pentru cai frumoși, cu toate că nu era bun călăreț.

El dădea dreptatea și dușmanilor, când o aveau: a apărat pe Mitropolitul Meletie să nu fie dat în judecată, pentru că

ALEXANDRU ION I CUZA

a tăgăduit dreptul de a se ținea adunarea din 1858; a cerut să se încuviințeze intrarea ca deputat, în aceeaș adunare, a lui Gr. M. Sturza; ridică sechestrul pus pe averea lui Lascar Catargiu, în afacerea șoselei din Galați ș. a.

Avea o inimă tare bună: Când poetul Bolintineanu, fostul ministru și prieten al lui Caza, ere greu bolnav și plin de datorii, Cuza a dat bani unui negustor să-i ducă ca din partea acestuia lui Bolintineanu, și să-i spue că sunt rămași la el, dintr'o afacere, în care poetul fusese înșelat. Alt-fel știa Cuza că Bolintineanu n'ar fi primit.

Cuza era mândru și nu plecà capul: Când Catanele austriace făceau necuviinți în Galați, în vremea pârcălăbiei sale, a trimis o companie de soldați români de au prins pe Nemți de prin crâșme, i-a legat cot la cot și i-a dus la cazarmă.

Cuza era vrednic și față de puteri, el nu s'a umilit niciodată.

Când Franța a vrut să-l aducă din nou la domnie, n'a primit.

Ținea mult și cu toată inima la ridicarea și întărirea țărânimii și a lucrat din răspuțeri, ca toate treptele poporului să aibă drepturi deopotrivă.

Era glumeț și nu se prea îngrijiă de soarta lui. În timpul din urmă și-a pus prea mare încredere în unii prieteni ai săi, cari și-au îngăduit multe fapte ne la locul lor (Librecht, Docan, Pisoschi).

L. MREJERIU.

SĂRBATORI VESELE! ¹

Nu eră din sămânță de oameni proști Sandu Ciobanu. Bătrânii satului știu, că din răsbunicii lui fuseseră tot oameni cu docsie la cap, purtând fel de fel de ranguri în sat ca: pristavi, județi, vătămani ș. a., oameni, cari cu sfaturile lor au ajutat la rădicarea satului, ba chiar și a țării—punând de multe ori piepturile lor la înlăturarea primejdiilor, ce pluteau de-asupra-i, când din partea Turcului, când din partea Rusului ori a altor lifte. Din neamul lui Sandu fuseseră tot oameni cuprinși cu de-ale gospodăriei, oameni cu dare de mână din mila și voia Domnului...

De hâtru și ajuns de cap era el și Sandu, deajuns căci sămăna bunicilor săi —nevoie mare; de harnic—nu-l mai încăpea locul... dar tot nu mai puteă lega două la un loc. Parcă era un făcut...

Intr'un fel dă... cam avea și el dreptate. Sfoara de pământ —apucată de la părinți—cu toată munca, cu tot rostul ce-l punea în cultivarea ei, nu-i putea da atâta, cât i-ar fi trebuit lui să ducă un trai bun în gospodărie; căci, de și străbunii săi stăpâniseră mult pământ, prin căsătorii se împărțise aproape cu totul, așa că unde stăpâniă odată unul, azi stăpânesc cincizeci...

Greu o ducea bietul Sandu cu nevasta și cei trei copilași, ce li-i dăruise Dumnezeu!

Cât le producea pământul nu le ajungea măcar de la o recoltă până la alta; și de aceea, întotdeauna era nevoit să-și vândă brațele de iarnă, pe te miri ce, proprietarului, pentru mai toată vara.

De când începea ciocârlia să s'ascundă în brazdele unsu-

¹. Din volumul „De la țară“ —schițe și nuvele— ce va apărea în editura Neamului Românesc din Vălenii de Munte—Prahova.

roase ale arăturii și până când frunzele păpușoiului uscat erau purtate în goana vântului de toamnă, soarele 'l-apuca cu nevastă și copii pe lanul boeresc; iar când sara s'ascundea după deal, îi lăsa pe același lan.

Se și străduia el Sandu fel și chip că doar o sili sărăcia să-și mute cuibul din casa lui, dar vedea bine că i-i truda în zădar!

Intr'o toamnă, cam după ce se mântue trebile de pe câmp și omul nu mai are ce face de cât ia o treabă acolo pe lângă casă: un rânit la vite, o cofă două de apă, Neculai—unul din copiii lui ce învață la școală—îi spune că d-l învățător pofteste pe toți părinții să meargă la școală, că are să le spună ceva pentru binele lor.

—Ei!.. ce are să ne spună, făcù Sandu cu neîncredere —ia te pomenești, că s'o mai pus iar vre-o dare nouă.... ori să ne mai sucălească să luăm cele trebuitoare copiilor, căci de te 'ntâlnești cu primarul, îți iese înainte cu straja, cu

șușaua; de te 'ntâlnești cu pricictoriu' te ia cu banii ghirului!.. Numai profesăru' fiind-că nu ne poate întâlni ziua, se vede, că s'a gândit să ne cheme să ne ducem noi la dânsul, să ne ia în primire. Dar să-i piară asta din gând!..

—Ba... Sandule, să te duci—îi zise nevasta—că doar nu-i fi numai tu acolo și știu, că măcar ori ce-ar fi, n'are să-ți iee capul! la îi vedea și tu ce-a spune.

—Că bine zici tu femeie.... Tot mai hâtre sunteți voi de cât noi barbații. Ia cam ai dreptate. N'ar fi rău să mă duc

să văd într'adins cu ochii și s'ascult cu urechile ce dor l'a pălit pe profesăr de noi!

Cum veni sara, Sandu și eși din casă, îndreptându-se spre școală. Aceasta strălucea de lumina lămpilor. În preajma ei, pe uliți, oamenii erau strânși în cărduri, cislund și nedumerindu-se, ce să mai fie și asta. Sandu își dădu și el părerea ce și-o făcuse acasă, în aprobarea tuturor. Dar la urmă se hotărîră, să între, cum a fi. Când colo, ce să vezi?.. lume din tot satul. Preotul, primarul și învățătorul îi pri-meau pe toți cu bucurie și voie bună.

Sandu nu-și mai putea lua ochii de pe păreții școalei îm-brăcați în hărți și în tablouri. El nu mai întrase nici odată în școală. Și acum numai simți, cât e de mic atât el cât și toți cei de-o iarbă cu dânsul — cari n'au avut parte să se împărtășească din dulceața învățăturii.

De-odată sgomotul încetă, ca prin farmec și o muzică ce-rească în tonuri argintii crescă din glasurile școlarilor. Sandu părea că visează. Apoi învățătorul, într'o cuvântare caldă, ce mergea ascultătorilor la inimă, le vorbi cu cuvinte așe-zate despre greutățile vieței și înlăturarea lor prin învățătură.

După aceea le cuvântă și preotul cu glas blajin, părin-tesc, terminând cu toții cu îndemnarea lor, de a veni regu-lat la școală, unde pe lângă multe cunoștinți folositoare, vor învăța și-o meserie ușoară pentru timpul iernii și care să le aducă câștig bun.

Sandu, la sfaturile învățătorului și preotului, își anină su-fletul de firul nădejdi unui trai mai bun.

Li părea rău acum, că, c'un ceas mai înainte, bănuise cre-dința învățătorului; dar din sara aceia a venit regulat la școală.

În iarna asta pe lângă multele sfaturi, ce li s'a dat, apoi a învățat și cum să facă rogojini și coșuri de papură

În vara aceea a dus-o tot greu Sandu Ciobanu, căci a trebuit să se înglodeze în datorii ca și mai înainte, dar cum ajunse în toamnă, își aduse câte-va care de papură, își făcù război și se apucă de meseria făcutului de rogojini și a coșurilor de papură, cum învățase la școală. Din când în când ducea câte una, două în târg, pe cari prinzând bani, își târ-guia cele trebuitoare pentru casă.

În postul crăciunului se pusese cu tot temeiu la lucru. În serile cele lungi de iarnă lucrau cu toții și până pe la Ignat, Sandu avea gata o sumedenie de rogojini și coșuri, pe cari, încărcându-le într'o căruță, plecă cu ele la târg.

Ajungând în piață, în câteva clipe, nici nu mai ajunseră prin mâinile cumpărătorilor, așa de iute le desfăcu; iar pun-ga lui Sandu se umplu chișcă de bani.

Apoi el își cumpără pentru dânsul o cușmă de miel, un cojocel și o perechie de ciubote; pentru nevastă o cațaveică cu blană de hulpe, iar pentru copiii strae și încălțăminte; a-poi făină pentru colaci și alte bunătăți pentru sfintele sărbători.

Cu sufletul mulțumit și inima plină, Sandu se 'ntoarse acasă.

Din înălțimi nourii se distrană în fulgi. Crivățul suflă cu putere, strecurându-și trupul prin ulițele satului înghețat.

Casele stau amorțite sub povara lor de omăt.

Câte un om sgribulit, cu capul vârît în gulerul sumanului, cu suflarea înghețată prinsă în țurțuri de vârful musteților, se strecoară pe șoseaua acoperită de omăt, ce taie satul.

Părintele Mitrea cu poalele antereului sumese în brâu, cu icoana într'o mână și cu bățul apărându-se de câni în alta, umblă cu «Nașterea». Sandu, pe a cărui poartă a intrat preotul, îi iese înaintea, țistuinând câinii.

În casă, pe masa rotundă, stau talgere și străchini cu bob bătut, turte cu julfă și alte mâncări de post, pe cari preotul le blagoslovește, gustând din masă; apoi după ce dă la toți ai casei, ca să sărute icoana, se așază pe pătuceanul acoperit cu levicer nou. Copiii stau cuminți pe lângă sobă *ca să nu le taie popa limba* — cum îi sperie mama lor. În tăcerea odăii, glasul blajin al preotului s'aude limpede:

— D'apoi, fiule, cum o mai duci cu viața? Par'că, după câte văd acum la tine, pare a se fi mai schimbat în bine.

— Dă!... cinstite părinte! mulțămită Proniei cerești, traiul mi s'a mai îndulcit, nevoile au mai început a fugi de la ușa mea.

De unde mai în toți anii pe acù, mă îndatoram la ciocoi, acum, slavă Domnului, am de-ajuns din munca mea, copiii îmi sunt îmbrăcați, casa îndestulată și pot s'aștept și eu sfintele sărbători ale Crăciunului cu bucurie, ca tot creștinul.

— D'apoi bine, Sandule, nu munciai tu și înainte?

— Munceam părinte, dar... vezi că munceam vara ce luam iarna, îndatorându-mă la boier; pe când acù nu șed nici iarna; ci după sfaturile sfinției tale și ale d-lui învățător, Dumnezeu să vă dea sănătate, m'am apucat de făcut rogo-

jini și coșuri, pe cari le vând cu preț bun la târg și nu mai sunt silit să-mi leg mâinile pentru vară.

—Așa-i Sandule, că omul își poate întrebuița și timpul de iarnă cu folos?—făcu părintele Mitrea, ai cărui ochi luciau de-o mulțumire tainică.

—Cum nu, părinte, numai să vrea!

—Vezi, omule, și nu voiai să te duci la școală dintr'un-tâiu—zise femeia cu bunătate....

Crăciun ca acela tihnit și mulțumit, nu-și aducea aminte Sandu și cu toți ai lui, să fi mai trecut vr'odată!

T. POPOVICI.

LA CLACĂ.

Icoană din popor.

La alde moș Pintilie în sara aceia era clacă de curățit strujani. Imprejurul unui foc mare, ședeau roată fetele, flăcării ce nu se mai astâmpărau, tot năcăjind cele fete, băețași mai răsăriți, ce din când în când isbucniau în chiote înădușite; mai erau și babe și moșnegi, oameni mai trecuți cu vrâsta, ce vorbeau de ale lor, făcându-se că nu bag în samă șăgile tineretului....

Cu toții dădeau zor să mântue claca de strujani, ce era mai de oparte, care de altfel se micșură văzând cu ochii....

—„Ei, vorba țiganului, tare-s bune mânele multe“, zise moș Pintilie, privind movila de știuleți aurii....

—„Dar o mai zâs țiganul, ai uitat să spui, că tare-s răle gurele multe“, făcu moș Vlad în hohotul de râs ce se stârnise.

—„Catrină hăi, zise moș Pintilie vesel, ia vezi ce mai zice ulciorul ceala; ia, mai adă-l încoace, să-l mai întrebăm de sănătate, și să vedem câtă-s rele gurele iestea, vorba lui moș Vlad, hâtru ist bătrân!“.

—„Fie, moș Pintilie, că ți-o eșit un sfânt din gură“ făcu un clăcaș de lângă el.

Și mătușa Catrina, se arăta, îndată, cu un baston, cum îi aurul din care eșia aburi ferbinți, și cu un ulcior, plin cu rachiuș de drojdie cu burueni, pentru vătămătură, cum avea obiceiul moș Pintilie să pue, că iată, el era cam cu beteșug.

—Hei, mătușa Catrina ne știe de ce ne doare inima, zise

vre-o câți-va flăcăi, pe când băeții priveau cu jind la bostan.

Ulciorul după ce se plimbă pe la gurile fiecăruia, când ajunse la urmă, de unde plecase, se cam ușurase. Cât se bea rachiu însă, fetele și flăcăii dădeau iama prin bostanul ceala, auzindu-se din când în când doar câte o vorbă aruncată de vre-un flăcău șugubăț.

— „Ho, fă, că te-i frige!

Ia-n te uită la ea, parcă n'a mai mâncat bostan în viața ei.

Linge-ți degetele, fa Ileană, că mare bunu-i.

Și tot așa, câte-o vorbă, câte-o împunsătură avea fiecare dintre flăcăi pentru fiecare din fete. Iar fetele, unele tăceau și-i priveau cu niște ochi cu multe înțelesuri pe cei mai de departe iar pe cei mai de aproape, cu câte un pumn și un zâmbet cum numai fetele au doar.

— „Ia, măi, ce-i acolo, făcu moș Pintilie, lăsați fetele'n pace că nu de alta, dar să nu mă mânia și apoi știți voi când mă mânia eu....

— „Cum nu, cum nu, moș Pintilie, nu știm noi, că matale ești rău când te mânia? Ferească D-zeu, când s'a mânia moș Pintilie, măi băeți, apoi se face 'n bortă apă, asta-i știută..., zise unul dintre flăcăii, Toader al Floarii.

Cu toții râseră, iar moș Pintilie îi zise vesel :

— „Apoi tu măi Pepeleo, cu tine cine n'o mai râde“.

Mătușa Catrina însă nu stătea degeaba. Ajutată de două fete, împărția la toți fălii de pâine de casă, dospită și gustoasă încât toți o lăudau pe mătușa Catrina, care mai de care.

— „Fa, Marișo tu ai făcut pâinea asta? zise Toader al Floarii, unei fete ce o însoțea pe mătușa Catrina, când ajunse cu împărțitul la dânsul :

— „Eu, bădică, eu“.

— „Da știi că-i bună fa“?.

— „Bună bădică“.

— „Da găci... ca cine“?

— „Dă, ca cine...“

— „Ca tine fa!

— „Aleii, făcu fata rumenindu-se la obraz și privindu-l nu tocmai rău....

— „Bată-te, să te bată, măi Toadere, da' știu că ești bun de gură, îi zise o nevestă de lângă el.

— „Dă, leliță Tasie, cum m'o lăsat D-zeu“.

Și așa în vorbe și glume, clăcașii dădeau zor strujanilor.

Din când în când, dintre flăcăii se rânduiau și aduceau

cu brațul hlujani, la clăcași, și mai în șagă, mai într'adins cum se potrivea pe la fete, în loc să li-l pue dinainte brațul de hlujani, se întâdea să li-l pue în brațe, acoperindu-le și făcând haz, cum fetele căutau să se apere. Ulciorul iar se mai plimbă odată, de data asta însă se ușurase de al binelea. Pentru fete avusese grijă mătușa Catrina să se facă niște floricele din grăunțe de popușoi pe care le împărția la fiecare amestecate cu glume și voe bună.

Așa potrivea de bine și mătușa Catrina și moș Pintilie, încât nimenea să nu rămâe nemulțumit. De la o bucată de vreme fetele se tot priveau între ele, parcă aveau a-și spune ceva, parcă voiau să se îndemne, așa se priviau din ochi, și deodată se auzi așa niște glasuri dulci și tremurate, făcând începutul și pe urmă ajutate de altele :

*Și-am zis verde doi arginți,
Am fost una la părinți.
Ca și luna între sfinți.
Părinții n'aveau avere,
Dar m'aveau de mângâere.
M'o cerut flăcăii din sat
Dar părinții nu m'o dat ;
M'o cerut flăcăii din lume
Și calici și fără nume,
La părinți le-o părut bine.
Da' mie mi-o părut rău
Că mă duc din satul meu....*

Și fetele prinzându-și îndemnul, cântau cu tot focul inimilor lor tinere și pline de viață. Mai cântară și alte cântece, cari de cari mai frumoase, și când tăcură, fie-care le răsplătisă cu câte-o vorbă :

— „Ia, acu am auzit și eu cântând privighitorile, zise Toader al Floarii.

— Ba, nu zău, nu că vă laud, da' ați cântat, știi coleà, de ne-a mers la inimă, zise moș Pintilie.

Și fetele îmbujorate, tăceau mulțumite fie-care de vorbele de laudă ce li se aduceau.

Flăcăii începură cu gâcitorile și fu o larmă și un râset când fetele ori nu puteau gâci, ori nu le nimeriau, încât bietele, zăpăcite, nu mai puteau de ciudă, și cu ochii rugători priveau când pe moș Vlad, când pe moș Pintilie, cari le scăpa din incurcătură. Veniră rândul jâtiilor și păcălelilor, stârnind și ele mare haz. Apoi veni la rând, și se mai vorbiră, de cele ce se mai aud prin sat. Se vorbiră de câte

nunțile ce au să se facă, de care fete au să intre la Paști în horă, și așa vremea trecea, pe nesimțite.

Focul se trecuse dar nimeni nu-și mai da osteneală pentru el mai ales că luna ce se ivise, lumina ca ziua.

Câtăva vreme, încetară și glumele, și râsetele amuțise, doar de s'auzea numai strujenii foșnind în mânele clăcașilor.

— „Ei, băeți, ce tăceți, făcu moș Pintilie, către flăcăi; ce, v'ați mâncat limba.... ori ați deșertat sacu'...”

— „Nu, moș Pintilie, dar vă dăm rândul la alde matala ca unui bătrân, făcu un flăcău.

— „Da, da, întări-
ră și fetele și cei-
lalți flăcăi” să ne
mai spuneți alde
matala ceva.

— „O poveste se
auzi un glas subți-
rel de fată.

— „Da, da, o po-
veste, zisă mai mul-
te stăruind.

— „D'apoi cine să
vă spue povești, fă-
cu moș Pintilie, dacă
nu știe nimeni.

— „Ia, lasă nu te
mai face, știm noi
că știi”.

— „Poi dè, oi fi
știut eu odată, dar
le-am uitat păcatele
mele” le răspunse
moș Pintilie, căruia
ii cam plăcea să-l roage fetele.

— „Spune-ne moș Pintilie, zău spune-ne” făcu o fată de lângă el.

— Așă! Ei dacă zici tu frumușico, iaca am să spui. Și fata roșindu-se ca bujorul, prinse a râde fericită, că moș Pintilie a băgat în samă vorbele ei.

— „Apoi măi băete ce să vă spun? Am să vă spui o po-
veste, da' adevărată pe care am auzit-o de la bunicul meu

D-zeu să-l erte și asta ci-că s'ar fi întâmplat în satul Bogdăneștilor, de unde era el de loc.

— „S'auzim, s'auzim, ziseră vre-o câte-va fete.

— „Tăceți fa“, făcu un flăcău cătră ele.

— „Tăceți și voi“ le zise fetele.

— „Ei, poi dacă-i așa eu tac din gură, nu vă mai spui nimica, sfădiți-vă voi, făcu moș Pintilie.

— „Ba nu, ba nu, zău, moș Pintilie, spune-ne, că iacă tăcem chitic.

— „Cică, măi băete, acu pe vremea bunicului când era el, știi colea, flăcău în toată puterea cuvântului, nu ca acu, niște omuleți, și cică îs și ei flăcăi, ies în horă dragă Doamne,— și moș Pintilie aici se uită înspre flăcăușii cei mai îndesăței și cu tiulee sub nas, cari la gluma lui moș Pintilie, erau tare năcăjiți cu niște hlujani, și-și căutau de treabă, ca și cum n'ar fi auzit nimic. Nu le era lor de alta; dar de, mai erau și fete și nu le cam plăcea ca să-i râdă în fața lor.

Dar, dè, așa-s bătrânii, le place să șuguiască.

Cum vă spui, urmă moș Pintilie, era pe atunci în Bogdănești cică un boer, care avea o moșie, de nu-i mai știa hotarele și era bogat boerul ceala.

— „Ca toți boerii, tae un uncheș.

Ca mine, știu că nu, se amestecă și Ion Trăistaru, că cu ce-i pe mine și acasă, ferească D-zeu de un foc.

Un hohot de ris izbucni și după ce toți se liniștiră, se auzi iar glasul lui moș Pintilie :

Și avea boerul ceala, cică o slugă, un flăcău cam tomnatic de altfel. Il chema Ioniță. Și Ioniță aista era bun prieten cu bunicul. Ce făcu, ce drese boerul, că-l colăci cu o fată și încă îl și cunună. Vezi că ținea boerul la dânsul și voia să-l căpătuiască și să nu-l scape din mână, ci să-l ție lângă dânsul, că era om robaciu Ioniță și cu credință.

Cu femeia lui, Anița, așa o chema, Ioniță se împacă bine.

După un an, boerul le botează și un copil.

Toate bune, dar când te paște păcatul și ai să o pățești, o pățești și pace bună. Așa și cu Ioniță. Cică odată l'a trimis boerul așa prin crucea nopții la un lan de grâu, să vadă n'o găsi pe cineva cu vitele întrânsul, că pe semne îl cam cerca cineva.

Mergând el așa pe lângă rădiu' lui Vasilache, la deal înspre Cătănași, unde era lanul boerului, vede el de departe înaintea lui, tremurând o luminică. De fricos nu era fricos Ioniță, dar așa o leacă de rece tot îl trecu prin vine.

Luminița ceia, tot se mărea și se micșura, știi așa, pâlpâia — aici se stângea, aici s'aprindea. Ioniță își zise că trebuie să fie vre-o comoară. Și comoară era, dar ce folos, că era juruită, era dată necuratului...

— „Cum era dată necuratului, moș Pintilie? întrebă o fată.

— „Ce tot îl cicălești atâta fă, și nu-i dai pace să spue, o ținu de rău un flăcău“.

— Stai, că vă spun de ce, făcu moș Pintilie. Cică sunt unii sgârçiți, care au bani de să-i mănânce cu lingura și is așa de afurisiți, în cât îi îngrop și atunci cică îi juruesc necuratului. Câni la inimă, ce socioți. Mai bine îi dau dragului (cruce de aur cu noi) de cât să-i dea la o sfântă biserică, ori la vre-un creștin scăpătat.

Dar fie la dânșii acolo. Mie unuia știu că nu mi-ar trebui, că banul sgârçitului îi plin de sânge și de lacrimi. De dragul banului, feții mei, și ca să-l aibă, sgârçitul nu se mai uită de la cine-l ia și cum îl ia.

Și să nu-mi uit vorba începută. Ioniță cum văzu lumina ceia, pricepu că-i comoară, mai ales că se auzise de ea, prin partea locului. Ajuns în dreptul luminiței, își scoase cuțitul și-l puse semn, apoi se întoarse înapoi acasă. Li spusese nevastei tot ce văzuse, iar ea cap de femeie, (de ce îi bine să nu te potrivești femeii) îi zise:

— Hai să o săpăm.

Ioniță însă, de, se cam codia; dar ca să nu treacă în ochii femeii drept fricos și mai ales când se gândea, că odată ce dăduse el peste dânsa și putea fi bogat deodată, era păcat să nu o ia, se hotărî să se ducă. Și luându-și o cazma, un hârleț și ce și-o mai fi luat, plecă, și cu el merse și Anița. Femeie tare de fire, ce socioți. Ajunși unde era cuțitul, Ioniță se apucă de săpat. Sapă și el, mai sapă și Anița, și făcură o coșcogea groapă, dar de comoară tot nu mai dădeau. Deodată hârlețul se isbi de ceva tare. Era o piatră. Bucuros atunci Ioniță, cercă s'o ridice, dar nu fu chip. Mai sapă împrejur, dar pace bună, par'că era lipită acolo. Se căzni el ce se mai căzni, dar degeaba. Dacă văzu și văzu că toată truda-i în zădar, astupă la loc unde săpase și făcu așa ca nimeni să nu priceapă că cineva umblase acolo, și se întoarse acasă.

Nu mai avură liniște pe urmă, ci gândurile cum să capete comoara, îi muncea mereu pe amândoi. Se jeluiesc unei babe, și baba le spuse cum că comoara ceia îi legată și că poate să le-o deslege ea. Pentru asta le cerură sânge

de la copilul lor și femeia orbită de strălucirea aurului, ce par'că-l vedea dinainte, luă cum o fi luat sânge de la băeat și-l dădu babei. Iar baba, îi făcu ce-i făcu sângelui ce-luia acolo, în legea ei, fie la dânsa, și li-l dădu, spunând lui Ioniță ce și cum să facă. A doua noapte Ioniță se duse iar la comoară, și cum stropi peatra ceia cu sângele, cum se lăsă și piatra ușoară ca o pană, iar Ioniță se repezi ca un lacom la bănet, îl luă și se întoarse acasă, și fiind-că mai era până la ziuă, se culcă.

A doua zi, când se trezi femeia, găsi copilul mort.

Se bociră ei cât se bociră, dar în bucuria lor, nu le prea părea așa rău, mângâindu-se că-s tineri, și mai trăgeau nădejde de alții.

Că zicea Ioniță: Lasă Aniță, că nu-i mare lucru, de copii să nu ne plângem, că de copii, de barbă și de coate goale să nu se plângă nimeni. Banul azi se câștigă greu și să mulțămim lui D-zeu, că ne-o văzut la așa nevoie.

Dă, minte de om zăpăcit nu era? Și pe băet, după asta, l'o îngropat, și n'o trecut o săptămână de la moartea lui, că într'o bună zi, iată că femeia lui Ioniță muri, așa fără popă, fără lumânare, de să ferească D-zeu. Ioniță pe urmă o ajuns cum îi mai rău. Se prostise de tot și nu-și mai dădea samă de nimica. Era vai de capul lui. Comoara cum o găsisse așa o lăsase, nu se atinsese de dânsa. N'a trecut mult de la moartea Aniței, femeii lui, că-l găsiră și pe dânsul spânzurat în pădurea Zârneștilor, niște oameni!

Și iaca așa sfârși moș Pintilie, că nu le-o ajutat Dumnezeu și nu s'o ales nimic de casa lor și de dânsii—dacă o pus mâna pe lucrul necuratului.

—Ce socoți cu nu-i așa? Doamne ferește—făcu o babă făcându-și cruce.

—„Cruce de aur cu noi—zise moș Vlad, dar eu unul, să știu că ași găsi nu o comoară, da' zece, și tot nu m'ași încumeta s'o iau“.

—„Face și moș Vlad ca Turcul cela cu românul“ zise Ion Trăistaru. Cică mergea românul pe un drum și răcnea în gura mare că să-i dea D-zeu o pungă cu o sută de galbin—da o sută să fie în capăt, că de-or fi nouăzeci și nouă nici nu se uită la ea. Și-l auzi un turc. Turcu' prost, avea pe semne la el nouăzeci și nouă de galbeni, că-i puse cu pungă cu tot în mijlocul drumului, înaintea românului.

Românul cum văzu punga, o luă, numără galbenii dintr'însa și văzându-i că-s numai 99 zise:

Nu face nimic, cu punga face o sută în capăt—și-i luă, lăsând pe turc bătând din buze.

O undă de răs se stârni și când se făcu tăcere, moș Vlad tușind de câte-va ori, zise :

--Apoi fiind-că ne-am luat de povestit, v'ași spune și eu o «*tâmplare*», pe care am văzut-o eu cu ochii mei.

Și în tăcerea ce se făcu, moș Vlad, începù a povesti cu glasul lui moale și blajin :

—Când eram așa holtei, de-mi înfera musteața, și-mi mirosea și mie, dragă Doamne, a catrință, țin minte că o duceam bine pe atunci. Avea tată-meu avere, nu șagă. Pământ îndestul, vite și pe deasupra și doi cai negri și frumoși de nu mai avea nimeni așa cai în tot cuprinsul. Ii cumpărase de la unul de peste Prut, din Rusia, la un sfânt Ion, din Bârlad.

Intr'o noapte, cail ceia așa de frumoși, se făcuseră nevăzuți. Niscavai hoți puseseră ochii pe dânșii și acu îi luase. Se vorbea de unul Ghiță Lungu, care se cam amesteca în treburi de-aestea, dar cine-l știa unde-i ? I-a căutat bietul tata o zi, două, o săptămână, o lună, două, nu i-a putut găsi. Parcă intrase în pământ și pace. Acu 'și luase nădejdea de la cai, când nu știu de la cine auzi că în Vârlezi ar fi o babă, cam vrăjitoare de felul ei. Și mama, cum auzi de dânsa, nu-i mai dădea pace tatei, că nu și nu, să se ducă și la ea. Tata, dacă văzu că nu-i de chip cu mama, hai să o asculte. Și luându-mă și pe mine, plecarăm la Vârlezi.

Ajunserăm așa cam pe sară. Pe babă o găsirăm acasă, într'un bordeiu la marginea satului și fiindcă n'aveam unde să mănem peste noapte, necunoscând pe nimeni, am stat la dânsa.

Tata îi spuse tot ce avea de spus și baba se învoi să ni-i aducă pentru cinci galbeni.

Ne culcarăm și nu cred să fi trecut așa timp cât ai bea o lulea de tiutiun, și numai ce văd că baba se scoală și s'apucă de făcut focul la vatră. Umbla ca o umbră prin bordeiu. Mie îmi perise somnul și mă uitam la dânsa. Era slabă cumu-i scândura ceia, adusă de spate și cu un nas ascuțit ca un cioc de pasare. Ochii mici îi umblau ca două mărgele. Eu din ochi n'o slăbiam ; o văzui cum aruncă pe foc nu știu ce de se făcu para albastră și puse o ulcică la foc. O vedeam că bolborosia ceva, dar n'auziam ce. Oala începù a sfârâi și baba se tot uita pe horn în sus strigând așa un cuvânt pe care nu-l priceam—iar cu un bețișor tot

mesteca în ulcicuța ceia, care sfârâia din ce în ce mai tare. Luă ulcica și eși afară pe urmă. Nu știu se o fi făcut că zăbovi oleacă. Auzisem duduind împrejurul bordeiului, pe semne că-l încunjurase. Când intră în bordeiu, vărsă uicica ceia în foc, și atunci așa s'o auzit ca niște vâjâituri și niște gemete par'că, și pe urmă nu mai auzii nimic. Baba stinse focul și se culcă. Eu abia rasuflam, încremenit acolo unde mă aflam. N'am putut închide ochii toată noaptea. Mă gândiam la cele ce făcuse baba și mi se părea că visasem. Auzisem eu că baba asta îi dată necuratului și că are pe spiriduș, dar nu-mi venea să cred. Acum însă nu mă mai în-doiam de loc.

Când se crăpă de ziuă, tata se sculă și mă sculai chipurile și eu, de unde, că nu închisesem ochii toată noaptea. Baba dormia încă. Am mai eșit noi pe afară și când am intrat înăuntru, baba se sculase și ea. Tot eșia pe afară și se uita în zare așa cu mâna streășină la ochi și par'că aștepta ceva ce trebuia să vie și nu mai venea.

Când era soarele de o suliță, iaca măi tată, că veniau, vineau caii noștrii de mâncau pământul nu alta. Și ca și cum o mână nevăzută i-ar fi oprit, se opriră dinaintea bordeiului. Erau tot o apă de asudați și de la gură le curgea într'una spume în două cu sânge. Tata nu știa ce să creadă, iar eu mă uitam când la babă, când la cai, de par'că să nu-mi cred ochilor. Se uită tata, după ce se desmeteci, la cai, se uită la semne, îi cunosc—erau caii noștri!

Plăti tata babei cei cincii galbeni și luând caii am plecat înspre casă. Tot satul se minună când află că i-am găsit și venia să-i vadă ca pe-o minune. Tata era mai bucuros de cât toți că-i găsisse, dar nu i-a ținut mult bucuria, că trei zile după aceia, caii noștri au murit. Se aprinsese în coș, așa spuneau toți oamenii, când le povesteam noi cum veniseră de erau tot o apă.

Ce credeți—sfârși moș Vlad—că pe unde fusese caii noștri, taman peste Prut, că am aflat mai pe urmă că-i dusesse Ghiță Lungu, și de acolo, spiriduș i-a adus numai într'o noapte... și-i drum nu șagă de acolo și până aici. Da' eu și acu, că-s om bătrân și tot când mi-aduc aminte de baba ceia, nu-mi vine a crede de cele ce am văzut. Și totuși, am văzut cu ochii mei, cum vă văd și mă vedeți.

Moș Vlad tăcu. Nimeni nu mai zise nimic un răstâmp, apoi prinseră a se auzi glasuri, dar oare-cum cam sfioase, neîndrăznind să strice par'că, tăcerea ce o făcuse povestea

lui moș Vlad. Stelele licăreau din înălțimi și era liniște și nici o boare nu adia.

Cucoșii vestiră că-i aproape de ziuă. Atunci, fie-care pre-gătindu-se de plecare, se desparte de moș Pintilie și mătușa Catrina, făgăduind să mai vie și altă dată. Fetele și flăcăii însă, o dădură tot pe a lor, că începură a cânta un cântec, care, cu cât se depărtau, cu atâta se auzia în liniștea nopții tot mai încet, tot mai dulce, ca o cântare din altă lume !..

PETRU GH. SAVIN.

COMEMORAREA LUI ION CREANGĂ.

(La casa sa în Humulești).

Frați Români !

Ce vânt ne aduce în acest loc, astăzi, la această casă ? Cine ne-a strâns așa 'mpreună, aicea, în preajma acestor locuri ce ne reînviază atâtea amintiri străbune ? E o mare ser-

bare pentru noi astăzi ! Aicea s'a născut *povestitorul Ion Creangă*. Da, ne-am adunat aicea la o mare sărbătorire, ce are o mare însemnătate pentru noi și întregul nostru neam și pentru care cuvânt și D-l Mi niștru al școalelor o a luat sub înaltul său patronagiu !

Casa lui Ion Creangă din Humulești. cum se află astăzi.

Iată ce ne aduce aicea, pe toți, dimpreună și cu prea cinstiții delegați de pe aiurea, ce au bine voit de a lua parte cu noi ! Iată dar ce ne strânge azi, pe toți aicea. Ne-am adunat să sărbătorim aicea, la cuibul său, pe Moș Creangă, pe Ionică, nepotul bătrânului David Creangă ! Aicea, în această casă, s'a născut marele nostru povestitor român, la 1 Martie 1837. Aicea a crescut și a petrecut o parte din tinereța sa.

Aicea, în preajma coastelor cărunte ale dealurilor, pe a căror coamă se mai zăresc încă ruinile unui cuib de Români, pentru întâiași dată, nemuritorul Creangă al nostru a gândit minunatele sale povești.

Așa fiind, un simțământ moral și de pietate trebuie să străbată acum sufletele și inimele noastre, întru amintirea acestui blând și neîntrecut povestitor care ne-a dat cele mai fermecătoare și mai trainice scrieri populare!

Ion Creangă a început a învăța carte aicea, în Humulești, apoi la Broșteni (Suceava) și la școala primară No. 1 de băieți „Grigore Ghica V.” de la noi!

La Iași, mai departe, a învățat foarte bine, în cât chiar acum, nu de mult, un vestit profesor al său, a spus la școala de învățători de acolo, că Ion Creangă a fost cel d'întăiu școlar premiat al școlii și unul dintre cei mai străluciți învățători, arătându-l la toți, ca să-l aibă de pildă! (*T. L. Maiorescu*).

El a fost unul dintre cei mai de frunte învățători ai neamului. A fost mândria institutorilor.

El a mai făcut și cele mai bune cărți de școală de pe timpul său, pe care am învățat.

El a propovedit cunoașterea graiului românesc, nu numai prin scrierile sale, dar și de pe catedra școlii primare, de acolo de unde se lustruiesc sufletele, se formează firea omului și se înfrumusețează toate simțirele tinerilor vlăstare.

Pomenirea acestui mare și talentat barbat al neamului nostru, ne va rămânea în veci neuitată!

Acum la 31 Decembrie 1909, s'au împlinit 20 ani de la moartea sa! Am încercat o pierdere ce nu va mai putea fi înlocuită! E o pierdere a întregului neam românesc!

Moartea sa, după cum spune un alt mare și vestit profesor de astăzi, a fost tot așa ca și viața sa, adică stângerea lui a făcut tot atât de puțin sgomot ca și întreaga lui viață! (*A. D. Xenopol*).

Noi am pierdut pe cel mai genial povestitor și lipsa sa s'a simțit și se va simți încă mult timp.

Cărțile lui să nu lipsască din casa noastră a tuturor și să le cetim cu drag, căci cu mare drag de popor, de noi, le-a mai scris și el!

Toți, și acei bătrâni cari au copilărit și au învățat cu dânsul, cu toții să-l pomenim și să nu-l uităm nici odată! Să ne amintim cu drag!

O inimă duioasă, o pioasă amintire, s'avem pentru el și

să fim mândri că din rândurile noastre de pe aici a ieșit un așa om de samă, un așa bărbat de ispravă, ca învățător și ca scriitor.

Popoarele, cari știu să-și cinstească pe fruntașii lor, dau semne de viață.

Trebue să ne mișcăm!

Dacă în multe alte părți ale țării, s'au început multe a se face în amintirea lui Creangă, bine ar fi ca și la noi aici, la locul nașterii sale, să i se ridice un monument, care să poată arăta tuturor, că datoria de recunoștință nu ne-a lipsit! Aceasta încă va fi un semn mai mult al dragostei nepieritoare ce trebuie să păstrăm aleșilor noștri. Aceasta va fi spre cinstea noastră.

Noi cei ai școlii vom păstra o dulce și veșnică amintire și admirațiune, fostului nostru tovarăș de muncă și luptă pe calea cea spinoasă a școlii și pentru școală!

Veșnică și neuitată să-i fie pomenirea între noi toți!

Târgul Neamțul, în 17 Ianuarie 1910.

GEORGE A. COSMOVICI.

T. POPOVICI:

Geografia: județul Tutova și România, cl. II pr. urb. și div. II rur.

Pestalozzi în educația elementară de G. Compayré, trad. „Biblioteca p. toți”, (sub tipar).

În tovărășie cu G. Tutoveanu, C. Nechita și M. Lupescu: **Exerciții de calcul și gramatică**, cl. III, pr. urb.; cl. IV, pr. urb.; div. III, rur.

Exerciții de Aritmetică, cl. I pr. urb.; cl. II pr. urb.; cl. III pr. urb.; cl. IV pr. urb.; div. I rur.; div. II rur.; div. III rur.

DORNA.

În colțul cel mai despre apus al Moldovei și al ținutului Sucevei, umbrite de păduri de brazi și de munți înalți, se găsesc ascunse patru comuni, sate răzășești: Dorna, Șarul Dornei, Neagra Șarului și Păltinișul, cunoscute sub numele de Dorne. Prin felul lor de așzare, s'ar lega mai ușor în Bucovina, căci sunt despărțite de restul județului prin zidul uriaș al munților Pietrosul și Bărnarul și legate numai cu un drum din cele mai primitive, pe care cel nevoit pentru a-l parcurge, îi trebuie multă îndrăzneală și curaj.

Natura a grămădit aici tot ce avut mai sălbatic, dar și frumos, ca să deie acestei părți o față cu totul deosebită: munți înalți, după spetele cărora soarelui mândru al verei i se oprește vederea, stânci sălbatece cari amenință prăpăstiile cu mari adâncuri, ape limpezi ca și cristalul, cari alunecând și sfădindu-se în una cu stâncile, se rostogolesc spumoase în impunătoare cataacte și în sfârșit, acea bogăție de ierburi și flori, care sub puterea soarelui de vară, umplu aierul cel străveziu și dătător de sănătate, de mirosuri alese.

Din fund, de prin sinurile bogate în minerale al munților Căliman și Pietrosul, din sute de izvoare, vine ca o furtună râul Neagra, care, în mersul ei înșală nenumărate părăuase ce-i ies în cale, speriate de după stâncă, și înghițindu-le lacomă, aleargă într'un suflet până la soră sa mai mare, Bistrița. Aceasta, amărîtă de străinismul ce a întâlnit prin Bucovina pe unde a trecut, când își vede sora, o îmbrățișază cu multă dragoste și-i povestește din cele ce a văzut prin alte meleaguri. Bistrița e mândră și capricioasă și de aceea duce de vravuri de secolii luptă cu stâncile îndărătnice, și în mânia ei sălbatică pe multe le-a ciuntit și sfărâmat; dându-le în adâncimi, le calcă și robește sub undele sale. Numai dorneanul sămeț și plin de îndrăzneală a mai îmblânzit-o de-l lasă, ca pe spetele sale să-și conducă cu multă băgare de samă pluta sa. Capricioasă din fire, de multe ori își revine în sălbătăcie și atunci vai de plutașul neîndămănat care se avântă pe undele sale! Zeci și sute de plute în fiecare an sunt prada stâncilor și trupuri omenești sunt înghițite de Bistrița, cu zimbetele ei drăcești de nemiloase valuri.

Nenumăratele cruci de pe malurile sale sunt locurile unde nenorocirile au fost aruncate de apele ei, cari par'că au

voit să arăte cât de neînsemnată e puterea omului pe lângă a sa.

De pe coastele stâncoase ale munților se ridică pădurile de brazi, ale căror vârfuri stau totdeauna de vorbă cu norii, cari mângăindu-le, alunecă pe întinsul țării în valuri uriașe.

Prin aceste păduri dorneanul mănându-și turma își cântă istoria-i de veacuri. Dorneanul trăit în aceste meleaguri, așa de încântătoare și de sălbatice, este mândru, inteligent, vioi și e învățat a fi liber. De aceia, când nevoile l'au țărît prin satele dela șes, stăpânite de arendașii nemiloși, vine acasă amărît și cu însuflețire povestește odraslelor lui ce e aceia libertate.

Atrași de atâtea frumuseți naturale sau de aierul cel binefăcător, sute de călători se avântă prin aceste locuri spre a gusta din încântările ei. Aproape tot ce avem mai de samă în țară, începând de la Principii moștenitori, au trecut și au admirat aceste părți alese.

Dorna e o răzășie veche. Înainte de deslipirea Bucovinei era un tot cu Vatra Dornei de azi, care și purta acest nume fiind în centrul Dornelor. Nicăiri n'a fost jalea mai mare și nicăire nu se cunoaște mai bine că Bucovina a fost ruptă din

trupul Moldovei ca aici, unde fiii aceluiaș părinte au fost depărtați, unde obiceiurile și toată viața de răzăș și gospodar a fost zdruncinată. Când colinzi satele de aici, nu cunoști întru nimic că o graniță nenorocită le desparte. Dornele au făcut parte din ocolul Câmpulungului și are aceiaș vechime de stăpânire ca și Vrancea.

Iată ce ne spune marele nostru istoric Nenopol: „Cantemir ne-a mai păstrat o relație din care putem deduce, că și mai la nord, prin munții Bucovinei, se afla o grupă de populație românească constituită în republică, care există

încă cu oare care drepturi și privilegii pe timpul său; aceasta era republica Câmpulungului, care cuprinde vre-o 15 sate, toate cu legile și judecătorii lor proprii. Locuitorii ei nu se pricep la lucru pământului și toată ocupația lor e păstoritul oilor. Tribut anual plătesc și ei dar nu cât voește domnul, ci cât s'au legat ei către domn de mai înainte și această legătură lasă a se întări totdeauna de câte ori se pune domn nou, trimitând anume delegați spre aceasta la curte". Este invederat, continuă d-l Nenopol că niște asemenea drepturi păstrate după constituirea statului Moldovenesc arată că oamenii acelei regiuni erau mai vechi locuitori ai țării de cât acei ce veniră de peste munți...

În vremea epocii fanariote, când cu toate dările nemiloase ce apăsau poporul, nu se mai sătura pofta nebună după bani, unii din acești domni s'au năpustit asupra satelor răzășești cerându-le actele de stăpânire și ne avându-le, moșiile treceau la averea curtii, ba chiar proprietate personală. Așa au pățit și Dornenii. Pe la 1800 domnul Constantin Alexandru Ipsilante cerându-le acte de stăpânire, care nu existau, a pus stăpânire pe Dorne și Vrancea; vrâncenii mai dârji, nu s'au lăsat și au dus vestitul proces ce-l găsim sub domnia lui Scarlat Calimah la 1817. La întrebările puse lor de Divan că unde le sunt actele, ei au răspuns că nu puteau să aibă acte, întrucât la venirea stăpânirii, adică la înființarea principatelor ei erau deja stăpâni. De altfel chiar boierii Moldoveni prin anaforaia din 1817 întăresc zisele răzășilor, și așa vrâncenii și-au recăpătat moșiile.

Dornenii însă se văd spre jalea lor amară, văzând mai ales pe frații lor bucovineni neștrămuțați, dispoiați în drepturile lor. Domnul răpitor Constantin Ipsilante face danie moșia fiului său Al. Ipsilante (cel cu răscoala din 1821). Acesta, în 1809 o vinde boierului bivv. serdar Gheorghe Leondare, de la acesta trece la hatmanul Sandu Sturza, apoi la marele logofăt Constantin Balș, care o lasă moștenire la 3 fii ai săi. În timpul acesta urmează nenumărate procese, anchete, căci răzășii în desnădejdea lor căutau toate mijloacele spre a-și recăpăta moșiile. Multora din ei le-au putrezit oasele prin închisorile din Iași, veniți acolo spre a-și căpăta drepturile. În cele din urmă văzând atâtea reclame și nesupunere a locuitorilor după cum mărturisește însuși Domnul Mihai Sturza, însărcinează pe doi boieri de încredere, cari intervin spre împăciuire între ambele părți. Impăcarea se face prin 1835, ca în timp de 10 ani locuitorii Dornelor să

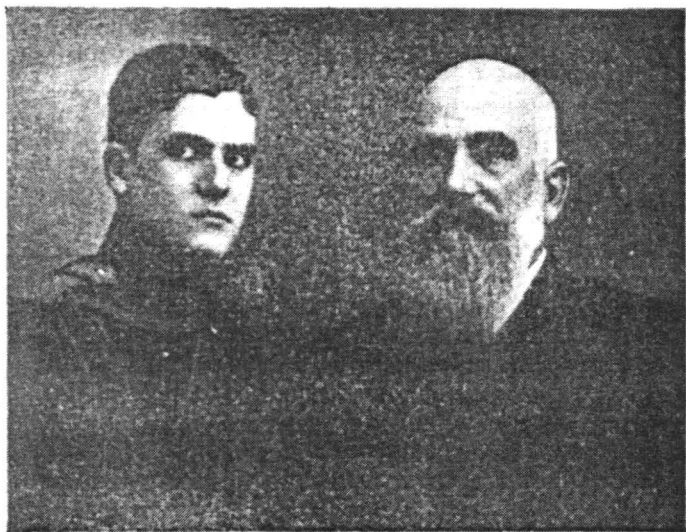
plătească boierilor, frații Bălușești suma de 12000 galbeni și astfel odată cu rescumpărarea definitivă a locurilor, intră în stăpânire pe la 1848.

Desigur că o istorie mai amănunțită a acestor părți cu toată sărăcia de acte din alte vremuri se impune; ea ar fi foarte interesantă. Domnul Gheorghe T. Kirileanu ar fi în măsură a o face; d-sa îmi spunea de așa ceva odată. Noi cu toți așteptăm.

IOAN ZOTTA.

TOT „O CHESTIE DE FOLKLOR”

Sunt acuma patru ani de când Domnul Artur Gorovei, a publicat sub titlul «*O chestie de folklor*», în albumul jubiliar scos în cinstea D-lui P. Poni, un studiu, pe care mai târziu l'a reprodus în «*Șezătoarea*»¹, cunoscuta revistă, scoasă cu îngrijirea și sub direcția Domniei-sale.

Cum studiului Domnului Gorovei îi servește drept punct de plecare o cercetare a mea de pe vremuri² și cum D-sa

1. «*O chestie de folklor*», în „*Șezătoarea*” Vol. X pag. 11.

2. «*Gheorghe cel Vltenz*» în „*Șezătoarea*” Vol. VIII pag. 183.

afirmă neîntemeierea celor scrise de mine și presintă chiar încercarea mea ca un exemplu tinerilor folkloriști de neantul unde-i poate duce lipsa de prudență și pregătire, sunt nevoit a reveni asupra acestei chestiuni, a răspunde Domnului Gorovei și a reabilita exactitatea scriselor mele.

Dacă nu am făcut-o până acum, e că studiul m'a ținut în străinătate, departe de mișcarea folkloristă din țară și n'am luat cunoștință de articolul Domnului Gorovei de cât în ultimul timp, când am căutat să mă pun în curent cu publicațiunile „Șazătoarei“. Și acum iată de ce e vorba :

Există în colecția de povești a lui Ispirescu, o bucată „Gheorghe cel Viteaz“, ce conține o sumă de elemente interesante căci sunt pe deoparte unice în literatura noastră populară și presintă, pe de alta, asemănări isbitoare cu unele din legendele germane.

Ei bine, de zeci de ani de când a fost culeasă această poveste, nici unul din folkloriștii noștri — și am avut, salvă Domnului, destui — n'a căutat să explice origina acestei curioase, foarte curioase manifestațiuni și nici n'a contestat cetățenia acestei povești. Mai mult chiar : când un poet de seamă, D-l Iosif, a încercat să gonească nepăsarea lumii culte față de literatura populară și și-a propus să o familiarizeze cu această literatură, a ales ca subiectul cel mai potrivit tocmai povestea lui Gheorghe cel Viteaz.

Atunci apăru încercarea mea, ce avea mai mult de scop de a deștepta atențiunea celor mai bătrâni într'ale folklorului asupra unui caz atât de curios, de cât de a trage concluzii definitive și hotărâtoare. Sfârșitul la care ajungeam, era următorul :

„Totalitatea povestii e germană și introducerea ei ca fază primă la noi, s'a putut face prin două căi : 1). Prin trecerea consecutivă a unei variante austriace la Transilvăneni și de acolo la Români, sau 2). Prin traducerea în românește a legendei germane, de un cunoscător, atât a lui „der gehörnte Siegfried“ cât și a variantelor sale posterioare din Edda și Nibelungenlied. *Calea a doua e mai verosimilă. Numele săbiei ni-l denoată ; căci nu cred că o poveste transmisă deja prin trei popoare, să fi schimbat atât de puțin un nume a cărei formație le e necunoscută. Cât despre amalgamarea episoadelor posterioare, ele denotă o vechime românească*“.

Domnul Gorovei găsește mai târziu o carte în genul celor ce se mai vând și astăzi de către antiquarii ambulanti, cari își poartă marfa în coșuri, sau și-o înșiră de-a-lungul

gardurilor, cărți citite și acum, din pacate, foarte mult de popor. Bazat pe acest document, ce presintă în adevăr asemănări isbitoare cu povestea lui Ispirescu, D-sa contestă adevărul hypoteselor mele și conchide, *just de alminteri*, că Gheorghe cel Viteaz nu e de cât o localizare a „Aventurilor lui Liderick” și această descoperire 'l face pe Domnul Gorovei să suspine asupra fragilităței produselor omenești și să scrie „Folkloriștii ar trebui să se ferească nu numai de a stabili legi, dar chiar de a trage concluziuni parțiale din cercetări ce ar face asupra ori-cărei ramuri de manifestare a minței poporului. E imprudent a face aceasta, pe câtă vreme nu e adunat încă imensul material, care trebuie să servească la aceste studii, fără care o concluzie de astăzi, poate fi spulberată mâne, când un fapt necunoscut încă, ar arăta netemeinicia acelei concluzii. Un exemplu luat din folklorul nostru, va inveda această afirmațiune” și exemplul urmează, nenorocita mea încercare de pe vremuri.

Se întâmplă însă în cazul de față că puțină bunăvoință ar fi arătat Domnului Gorovei, că descoperirea D-sale nu este de cât realizarea hypotezei pe care de atuncea o socotiam mai apropiată de adevăr. *Căci ce sunt aventurile lui Liderick altceva, de cât o traducere a unui amalgam din legendele germane pe care le-am indicat?* Că Gheorghe cel Viteaz *nu era un product românesc* și că era mai mult *o introducere pe cale literară de dată relativ recentă*, am scris'o de atunci. Domnul Gorovei n'a făcut de cât să fixeze spusesele mele și să le demonstreze adevărul pe baza documentului găsit.

Partea unde m'am putut înșela, dar pe care nici D-l Gorovei n'o stabilește definitiv, e data introducerii acestei povești la noi¹. Eu îi atribuiam o vechime *de trei generații*, bazat pe unele expresiuni, pe forma românească sub care ni se presenta povestea și mai ales pe prudența lui Ispirescu, recunoscut ca atare chiar de D-l L. Șăineanu, o autoritate, cum mărturisește și D-l Gorovei, în studiile noastre folkloristice. Și când am scris *trei generații*, n'am luat bineînțeleles cuvântul ad litteram, ci am vrut să zic *trei povestitori*, fără să-mi treacă prin mințe că acești povestitori ar fi *fiu, tată și bunic*: Mihalache Constantinescu, povestitorul, o auzise și el de la alt M. C. care și el la rândul lui o știa de la vr'un vecin. Până aici numai, putea să meargă și controlul—cât de serios— a lui Ispirescu.

Domnul Gorovei, care nutrește față de Ispirescu și colec-

1. După 1872, nu tocmai târziu, T. P.

țiile sale o neîncredere, îndreptățită până la un punct, dar exagerată desigur, crede că localizarea Aventurilor lui Liederick, se urcă la cel mult un an, doi. Aceasta e însă o *chestiune cu totul secundară*: un an, doi, trei, zece, sunt cifre fără importanță; principalul e a ști data relativă, dacă introducerea e *vechie* sau *nouă*. Ori atât D-l Gorovei cât și eu, suntem de acord în a atribui lui Gheorghe cel Viteaz o origine recentă.

Din cele scrise mai sus reesă dar că studiul Domnului Gorovei, departe de a fi o descoperire și refutare a celor scrise de mine pe vremuri, *nu e de cât o complectare și o adevărire*. Și iată de ce cred că e greșit Domnul Gorovei, când sfătuește și descurajează pe tinerii folkloriști. *Fără curaj și fără tinerețe n'a existat progres*.

Povestea lui Ispirescu o fi „o farsă“ nu zic, dar această farsă continuă, grație nepăsării bătrânilor noștri, să rămâie *un tot serios și demn*. Și e un progres de sigur și acela, de a curăți pădurea de uscături și știința de farse ipocrite.

N. L. KOSTAKI.

GLASUL CARPAȚILOR.

Copil necăjit, purtat de soartă din primejdie în primejdie ca să înveți din fiecare pațanie a ta, și mușcat de șarpe să te temi de șopârlă, îndrăzneț și aprig la fire, fără chibzuială te-ai aruncat în vârtejul amenințărilor vremii și ai răzbit când mai lesne, când mai greu, și ai îndurat din pricina nesocotinței tale schingiuri ticăloase, și vaetele tale, codrii le-au auzit, văile le-au îngânat și isvoarele te-au mângâiat cu murmurul lor.

Podoabe neprețuite avut-ai moștenire de la părinții tăi și te mândriai cu ele, ca un copil încarcăt de daruri.

La sânul nostru te-am strâns și te-am apărat de loviturile veninoase și perzătoare a celor ce voiau să ți-le răpească și să te facă robul lor. Și nemernicii și-au găsit sfârșitul la picioarele noastre.

Prigonit de sălbătăcia lor, rătăcit-ai prin adăpostul melcagurilor noastre. Văile ți-au răspuns strigării tale, isvoarele cules-au lacrimile tale, pâraele spalau sângele și ranele tale și podoabele nu le-ai dat.

Și tânguirea ta era duioasă și din ce în ce glasul tău mai

puternic și plânsul mai amar, în cât văile spus-au fraților tăi durerea ta, ei te-au ajutat și te-au scos din gura fiarelor.

Și dacă te-ai făcut prieten cu dușmanii tăi, te-ai înblânzit ca un miel fără de mamă, și-ai deschis larg ușile tale și ai lăsat să intre în casă străini de tot neamul, cu ura ascunsă, cu mila prefăcută, i-ai găzduit și îi găzduiești și acum.

Ți-au cucerit sufletul tău și te-ai încrezut în vicleșugul lor.

Nesocotit ce ești! Ne ai dat pe mâna lor, și cum lupii flămânzi și lacomi sfășie prada lor, așa ne-au despoiat de podoabele noastre, de nu ne mai cunosc prietenii noștri.

Și pentru măgulirea lor însuși ai dat podoabele tale moștenite, în cât nu te mai cunoaștem. Nu mai cunoaștem graiul tău. Portul și obiceiurile tale nu le mai vedem. Doinele și cântecele tale nu le mai auzim. Văile au muțit.

Pârăele în zadar caută să adape turmele tale, să albească pânzele fecioarelor tale, nu-și mai cunosc albia lor. Iar noi în zadar ne ridicăm capul pleșuv tot mai sus și te căutăm pe tine, dar nu te mai cunoaștem, că mult ești schimbat. Alte neamuri moștenesc pe străbunii tăi, se lefăesc în bună-tățile tale; iar tu rabzi și cerșești de la dânsii pânea muncită cu sudorile tale.

Privim în alte părți și vedem pe frații tăi în luptă și acum. Și nu se dau învinși. Și strigă și cheamă ajutorul tău, și tu nu-i auzi, nu-ți pasă. În graiul lor, în portul lor, aceiași de atunci și până acum.

Deșteaptă-te din somnul morții; deschide ochii mari, te uită împrejur și cercetează moștenirea ta și vezi ce ai făcut cu ea. Numai tu să fii moștenitor nevrednic de slava strămoșilor tăi? Te râd dușmanii, te plâng prietenii. Au răsărit *Luceferii, Mântuitorii Neamului*, te scoală și pornește la luptă

cu curajul, cu mila, cu bunătatea ta și ia-ți îndărăt ce-i al tău. Nu fii nevrednic de străbunii tăi, ca să nu blasteme strănepoții nemernicia ta.

Se luptă *Adevărul* cu *Minciuna* și cumpăna *Dreptății* bate în partea ta.

Privește-te pe tine și vezi ce ai ajuns. Scotoceste toate unghiurile casei tale, și tot putregaiul și toată stricăciunea o aruncă, curăță tot ce aduce vătămare ție și casei tale. O lume întreagă privește să vadă vrednicia ta. Nu te da *Popor Român*. În *Cartea Neamurilor* e scris, că tu nu vei pieri. Redeșteptarea, e semnul vieții tale.

Acesta e strigătul Carpaților, străvechiul tovarăș și martor al poporului român. Așa se plâng văile lor, așa se plâng pâraele și isoarele lor!

D. I. PROCOPIE.

Anul IV.—No. 1.

Ianuarie 1911.

ION CREANGĂ

Revistă de limbă, literatură și artă populară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACȚIA: T. Pamfile, str. Tarigrad BĂRLAD	ADMINISTRAȚIA: M. Lupescu, Zorleni (Tutova)	ABONAMENTUL ANUAL In țară . . . . . 5 lei In străinătate . 6 *

Revista se primește numai în schimbul abonamentului plătit înainte.

L. MREJERIU :

O călătorie în Transilvania, *București*, 1906.

Carte pentru tineretul dela sate, (în tovărășie cu M. Lupescu și T. Pamfile) *Bărlad*, 1907.

O șezătoare țărănească, *Bărlad*, 1907.

Gospodina și fata dela sate, *Bărlad*, 1907.

Cuza-Vodă (în tovărășie cu S. T. Kirileanu și Gh. Popescu-Uândători). *Piatra-N.* 1909.

De-ale școlai sâtoști, *Piatra-N.* 1909.

Și nu pătrundeti

Voi cari-ati fost aprinși de dorul
 Purtat in ochii de fesoare,
 Și nu vedeti decit săruturi
 În calea darnicului soare;

Și nu pătrundeti toamna în codru
 Cînd raze lunii îl străbate:
 Și nu mai știți ce spune vîntul
 Plîngîndu-și florile uscate.

G. Tutoveanu

N. I. DUMITRAȘCU :

Editura „Neanul Românesc” Udleni-de-munte :

Cînteco ale poporului (două cărțițele), 5 b fiecare.

Suave și legende, 5 b.

MAICA DOMNULUI ȘI-O FATĂ.

În vremile de demult, când multe minuni se făceau, a fost un unchiaș și o mătușă ce-au avut o fată. De săraci ce erau, n'aveau nici cu ce-o ține.

Acu', a plecat unchiașul într-o dimineață la pădure. Mergând el pe drum, i-a eșit înaintea Maica Domnului și i-a zis:

— „Măi moșule, dă-mi fata ta, mie, s'o cresc, să fie a mea, că tot n'ai tu cu ce-o ține“.

El s'a gândit și-a zis:

— „Ți-o dau!“

Cum i-a dăruit-o, Maica Domnului a și sburat cu ea în cer. Acolo, crescând ca de patrusprezece ani, Maica Domnului i-a lăsat cele douăsprezece chei, de la cele douăsprezece odăi, zicându-i:

— „În toate odăile să intri, fată, dar numai într'a de douăsprezece nu, c'apoi va fi rău de tine“.

Și-a plecat.

După ce-a plecat Maica Domnului, fata a și început să intre prin toate odăile. Când la cea de douăsprezece, și-a adus aminte de vorbele Maicii Domnului: «Numai în cea de douăsprezece nu, că va fi rău»...; și s'a sfiit de-ocamdată, dar pofta și nerăbdarea inimei, n'a lăsat-o. A așteptat până au plecat și îngerii, apoi a deschis, crezând că n'o să afle nimeni. N'a apucat să puie bine cheia în broască și ușa s'a deschis singură. Când acolo în odaie, ce să vadă? O lumină: Sf. Treime ardea în flăcări... A atins-o cu degetul și i s'a făcut numai aur! S'a pus fata să-l șteargă, să-l frece, nimic. Toate degeaba!

Maica Domnului a aflat, de acolo de unde era, că fata a umblat la acea ușă și a venit. A întreat-o:

— „Au, fată, ce ai făcut? De ce ai deschis ușa de la odaia douăsprezecea?“

— „Nu, Maica Domnului, nu, n'am deschis-o!...“

Maica Domnului și-a pus mâna sub brâu și-a văzut cum i se sbătea inima ca a unui porumbel prins.

Și iar a întreat-o:

— Spune adevărul, n'ai deschis acea ușă?“

— „Nu, Maica Domnului, nu, n'am deschis-o!“

Maica Domnului îi zări degetul de aur și-i zise:

— „Intr'adevăr că n'ai deschis ușa aceia?“

— „Nu, nu, Maica Domnului, nu, n'am deschis-o!“

— „N'ai fost vrednică să trăești în cer; de acum înainte

ești și mută; și numai atunci îți va veni gura, când îmi vei spune că tu ai deschis ușa...“.

Maica Domnului a luat-o de mână și-a aruncat-o pe pământ, într'o pădure, ce era într'o pustietate. Acolo găsindu-și un copac scorburos, a cărat frunză și iarbă pentru culcuș, unde să șadă iarna.

A trăit ea acolo mulți ani.

Intr'o primăvară, a venit prin acea pădure un fecior de împărat la vânătoare. Mergând el prin pădure, i-a ieșit o căprioară înainte. A tot gonit-o el, a tot gonit-o, până ce-a dat de pomul acela cu fata. Acolo feciorul de Împărat când a zărit-o, i-a rămas inima la ea, căci nu degeaba avea părul lung până'n călcâie și frumoasă de pică. Și strigă la ea :

— „Cine ești? De unde ești?“

Ea degeaba, că auzia, dacă nu putea vorbi...

A pus-o pe cal și-a plecat cu ea acasă, făcându-și-o soție. Acasă, a așteptat mult și bine, că doar-doar i-o veni gură, dar degeaba! Alde tat'-său îi zicea s'o lase, el nu, fiindcă el se uita numai le frumusețea ei...

La un an de zile a născut un fiu. Peste noapte a venit Maica Precista la ea și i-a zis :

— „Dacă mărturisești că tu ai deschis ușa douăsprezece, îți dau graiul și-ți las copilul; dar dacă nu, ți-l iau“.

— Nu, Maica Domnului, nu, n'am deschis-o eu!“ (Ei îi venea gură numai atunci când vorbea cu Maica Domnului).

Maica Domnului i-a luat copilul în cer.

Dimineața, văzând toată lumea că nu e copil, nu e nimic, și-au zis toți că Împărăteasa este mîncătoare de copii. Dar el, feciorul de împărat, n'a vrut să creadă.

La anul, a născut un alt copil. Peste noapte iar a venit Maica Domnului și i-a zis :

— „Dacă mărturisești, barem acum, că tu ai deschis ușa douăsprezecea, nu-ți mai iau copilul, ci îți mai dau și pe celălalt și graiul“.

— „Nu, Maica Domnului, n'am deschis-o!“

Maica Domnului i-a luat și copilul ăsta în cer.

Toată lumea, când o auzit iarăși că și copilul ăsta lipseș-

te, sbierau toți în toate părțile că e mîncătoare de copii și că trebuie să o omoare. Inșă Impăratul n'a vrut și a lăsat-o să vadă ce mai face. La al treilea an, a născut o fată și Maica Domnului s'a scoborît iar și i-a zis :

— „Dacă mărturisești, tocmai acum, că tu ai deschis ușa oprită, îți las fata și-ți mai dau și copii amândoi și graiul“. Ea tot n'a vrut!

Atunci Maica Domnului a luat-o și pe ea în cer, de i-a arătat cum i se joacă copiii cu îngerii, cu globul pămîntului. Și a întreat-o :

— „Acum spune, ai deschis ușa oprită, că-ți dau toți copiii, graiul, și-ți mai dau și drumul pe pămînt.“

— „Nu, Maica Domnului, nu, n'am deschis-o!“

A lăsat-o pe pămînt și dimineța tot poporul striga la poarta palatului, că Impărăteasa mută este mîncătoare de copii.

Atunci Impăratul ne mai putînd ține pe sfetnici și popor, a poruncit ca să facă un foc mare în curte. A aruncat-o în flacări și când i s'au început a arde liarele după ea, s'a gîndit: «Dacă ar fi Maica Domnului lângă mine, i-ași mărturisi că eu am umblat la ușa oprită».

Maica Domnului s'a coborît cu câte-și trei copii în brațe și i-a zis :

— „Intr'adevăr că ai deschis ușa oprită?“

— „Da, Maica Domnului, da, eu am deschis-o!“

Și Maica Domnului i-a dat atunci copiii, graiul, și-a făcut-o și fericită!

(Auzită în com. Tunari-Doljiu).

N. I. DUMITRAȘCU.

T. PAMFILE:

<i>Povestire pe scurt despre „Neamul Românesc</i>	—	0.20
<i>Jocuri de copii I.</i>	— — — — —	1.40
» » » <i>II.</i>	— — — — —	1.60
» » » <i>III.</i>	— — — — —	1.50
<i>Graiul vremurilor (povești)</i>	— — — — —	2.00
<i>Cimilituri românești</i>	— — — — —	1.00
<i>Feți-frumoși de-odinioară (povești)</i>	— — — — —	0.30
<i>Industria casnică la Români</i>	— — — — —	10.00

ATUNCI...

*A toate știutorul în foisor s'așează ;
Cei doisprezece'n preajmă-i la masă'nchee locul,
Din ochii Lui albaștri vin scânteieri de rază,
Și fiecare-și leagă de dânsle norocul.
— „Azi unul din tovarăși pe mine mă va vinde”.
Nedumeriți cu toții, întreabă: „care-anume ?”
— „Acela ce cu mine în blid mâna-și va'ntinde,
Mai bine i-ar fi lui-și de nu ar fi în lume”,
Se'ntunecă la față Iuda vânzătorul,
Se scoală cu rușine și părăsește cina ;
In urma lui nu cată A toate știutorul,
El singur din tovarăși îi cunoscuse vina...*

VOLBURĂ POIANA.

SPOVEDANIA UNUI TÂLHAR.

Un tâlhar furase popei din satul său 2 cai. Da' popa eră cam hârbariț și umblă după alte-cele prin sat.

Intr'o zi tâlharul vine la popă să se spovăduiască.

— „Părinte, să nu-ți fie cu bănat, am venit să te întreb ceva !”

— „Spune, măi cutare, că nu-i nici un bănat”.

— „Omul, când se spăvăduiește, trebuie să spue toate pacatele ?”

— „Vai mie ! Par'că nu ești boțezat ! Cum nu ! Acel care ascunde v'un pacat, îl are de știre Ghe-

iena focului”.

— „Da preotului i se cade să spue la alții pacatele omului spovedit ?”

— „Preotului, care ar spune cuivă pacatele omului mărturisit, i se tae limba. Așă-i fiule, așă-i. Preotul are grea sarcină pe capul lui !”

— „Aș vrea, părinte, să mă spovedesc și eu ; că, dă..., ca om, am păcătuit și eu !“

— „Bine faci, fiule, că te gândești și la suflet, că nu se știe zilele omului !“

Ingenunche talharul și preotul începù :

— „Ai făcut ceea ?“

— „Am făcut !“

— „Ai făcut ceia-laltă ?“

— „Am făcut !“.

— „Ai furat ceva ?“

— „Apoi, dă, părinte, m'o împins pacatul !“

— „Spune, fiule, spune ; nu ascunde nimic, că Dumnezeu este în mijlocul nostru și știe toate“.

— „Apoi dă, am furat și caii sfinției tale“.

— „Mare pacat, fiule !“

— „Pacatul m'o împins, părinte !“

— „Eu, cu darul ce mi-i dat mie, te ert și te dezleg. Da' ca să ai ertare și de la tatăl din ceriu, stă scris la cartea canonului ca acel ce a greșit și a fural de la preot, Dumnezeu îl iartă de păcatul aista, dacă îi mărturisește în biserică într'o Duminică, când este adunată lumea“.

— „Așa am să fac, părinte, chiar amù Duminică“.

— „Sărut dreapta și bodaproste !“

Duminică vine talharul la biserică și cum era biserica plină de oameni, preotul, la vremea nafurei, spune cu glas tare :

— „Oameni buni ! Vă rog să ascultați, că omul cutare are să vă spue ceva și vă rog să credeți, că adevărat este ce va spune“.

Talharul, se apropie oleacă de preot, se întoarce cătră oameni și începe tare :

— „Oameni buni ! Să știți, că toți copiii din sat, cari i-ți vedeà cu părul roșu, sunt făcuți de părintele“.

Popa de rușine, erà să scăpe nafura din mână.

Când căscă gura să mai zică ceva, tâlharul de colo scoate limba din gură și face semn cu degetul că de-a spune ceva, „i se tae limba“.

Culeasă de la Nicolai Gheorghiescu din Găinești-Suceava.

P. HERESCU.

CUZA VODA.

Strașnic Domn a mai fost și Cuza Vodă!

El a făcut școalele, el ne-a dat pământ și tot el a surpat și *pătulele împărătești*. Și bine a făcut! Că băgă acolo fite ce Român treisprezece banițe de porumb în tot anul și,

când să-și ia și el agonisita, tot ce răgăduise acolo, *tocmai după trei ani*, i se dădeau *numai trei banițe* din tot ce pusese.

Ziceau cârmuitorii că l'au mâncat șoarecii și porumbul eră mâncat de *cioclii satului*.

Tot el a silit pe ciocoi să plătească bir și să asculte de legi. Ba ălor cari n'ascultau, *le da fum!*

Cuza Vodă nu era fudul. Umblă așa ca noi și, de multe

ori, ca să prinză pe mulți slujbași cu ocaua mică, își schimbă fața și hainele, să nu-l cunoască nimeni.

Unde pomeniai la el trăsuri și slugi puzderie și bogății strânse grămadă, cum erau la *Bibescu*? Așa se plimbă prin țară cu mare alaiu: avea la calească șaisprezece cai albi, cu hamurile roșii și vizitii *stângaci*.

Tot Cuza Vodă a *unit* țărișoarele noastre, pe *Valafia* cu Țara moldovenească, de a făcut țara noastră strașnic de mare și puternică, cum e azi.

Când s'a dus, ci-că la împăratul turcesc, ca să i ceară învoirea de a domni neturburat peste amândouă țerile, a făcut lucruri așa de minunate, că a pus pe gânduri pe Turci!

Știți ce?

Eră obiceiul ca Domnii țerii noastre, când intrau la împărat, *se târau*, de la poarta curții palatului până la picioarele împăratului, *în genunchi*.

Cuza însă nu eră omul să sufere rușinea asta! *A mers la palat, drept, cu fruntea sus și cu sabia zornăind ca un Făt-frumos*.

— Ingenunche și mergi târându-te, băiete, dacă vrei să fii primit! i-au strigat paznicii de la poartă.

— Asta n'oiu face o eu niciodată! a strigat Cuza supărat. Și dacă vă-i vorba așa, mă duc de unde am venit.

Dacă l'au văzut plecând, Turcii au spus împăratului și ăsta a dat poruncă să-l primească și așa.

A intrat Cuza Vodă.

— Buna ziua, înălțate împărate!

I-a mulțumit în limba lui și apoi, mirat că-l vede înainte-i drept, soldățește și fără *fială*, l'a întrebat;

— De ce ai venit așa?

— *Așa m'a trimes pe mine țara!* a răspuns Cuza cu așa mândrie și cu așa curaj, că s'a mirat și împăratul.

Și, el știe cum o fi mai vorbit și ce o fi mai vorbit, că a îmblânzit inima Turcului și a ascultat împăratul dorința lui Cuza. L-a pus pe urmă împăratul pe Cuza la masă cu el, au mai vorbit ei ba de una, ba de alta și, când să plece, l'au adus Turcii pe Vodă Cuza cu o cinste nemai pomenită până la Constanța.

Se mirau Turcii, se mirau cadânele, se mirau pașii și boerii lor când îl vedeau și-l priveau ca pe un viteaz din povești;

— Bre, bre, bre! La noi n'am mai văzut așa om!

C. RĂDULESCU-CODIN.

DOMNIȚA RUXANDRA

*De mult s'a 'ntins rugina prin podgorii
Și peste codrii suri cu frunza rară;
Sub cerul trist, pe zările de pară,
Nu mai plutesc, șiraguri lungi, cocorii...*

*În parc, la ezer, unde 'și-fluturară
Vesmîntul alb, de nuntă vestitorii,
S'aude-un basm cântat de roata morii,
Și 'n bolți pustii, a dorului povară :*

*Mîhnit, pîriul singur spune taina
Atîtor lacrimi plînse'n faptul sării,
Și ulmii toți șoptesc : «Timuș, Ucraina»...*

*Pe deal, amurgu 'mbracă Cetățuia,
Și peste culmi, în jalea depărtării,
Se stînge-un glas de clopot : «Aleluia».*

G. TUTOVEANU

POVEȘTEA FETEI LUI FELIȘANDRU-IMPĂRAT.

A fost odată, ca niciodată, că de nu eră, nu se povesteă. A fost odată, în vremea de demult, un împărat vestit, numit *Felișandru*, care avea o împărăteasă tânără și frumoasă, de-ți pică inima la ea! Cât fu „sita nouă” — vorba rumânului — trăi Felișandru cu nevestica lui, ca 'n raiul lui Dumnezeu, c'aveau în casa lor, din mila Domnului, toate bunătățile și mirodeniile din lume!

Mai târziu însă, se legă un pustiu de necaz și de capul lor; c'așa e rânduie rumânul : când crede că-i mai mulțumit și mai fericit, taman atunci, trebuie să-l găsească câte una.

Așa și cu împărății noștri : de la o vreme, începù un pustiu de dor să le roadă inima,.... cum rod și macină carii, lemnul de fag. Ar fi vrut și ei — bieții — să le dea Dumnezeu

măcar un copilaș, care să-i bucure și să-i mângâie și pe ei la vreme de bătrânețe.

Dar, nu eră chip, și pace!

A băut împărăteasa, câte burieni toate! Și-a descântat și ghicit pe la toți *vracii* și bobarii. De geaba!

Făcură prasnice; deteră sărindare; doar s'o milostivi Sfântulețu' și cu ei, să le dăruiască vr'o odraslă! De „surda“!

După vr'o 30 de ani de căsnicie, când orice nădejde li se spulberase, rămase împărăteasa *grea*; și născu un pușor de fetișcană, albă și gingașă... ce să zici dumneata!?... cum e un ghiocel alb de primăvară!

Odată însă cu nașterea fetii, se pomeniră deodată și c'o piatră albă, răsărită ca din pământ, în curtea palatului chiar acolo dinaintea casei.

Creștea fata, creștea și piatra; ba, piatra creștea de două ori mai repede decât fata.

Când fica împăratului se ridicase coala toitănică, când gonă de zor în rochiță scurtă, după cerc, piatra ajunsese la strașina casei. Iar când fata se făcu mare, de măritat, piatra umblă să treacă mai sus de coama casei.

Când împlini fata optsprezece ani, eră voinică și atât de frumoasă, că rămâneai încremenit, când o vedeai; și nu știai ce să crezi: e ființă pământescă, ori vr'un înger picat din cer?

Felișandru și cu împărăteasa lui, o pierdeau din ochi, de dragă ce li-era; și nu-i mai încăpeau pământul de bucurie, când se gândiau, că la așa mărgăritar de fată, au să dea năvală peștorii, ca la „fântâna de leac“!

Așteptară ei, bieții părinți..... așteptară..... și iar așteptară; dar nici un peștor nu le călcă pragul.

O cam sfecliră părinții, că de o mai trece tot așa, câtăva vreme, o să le îmbătrânească fata nemăritată.

Pe de altă parte, începù să-i îngrijoreze și afurisita ceea de piatră din curtea palatului. Cum se ivi ea taman în ziua în care se născu fata?!... Și, ce piatră să fie aia, care crește ca și bălăriile ori ca și ființele însuflețite?! Și par'că le spunea la inima, că *aia-i «piaza rea»* la casa lor!

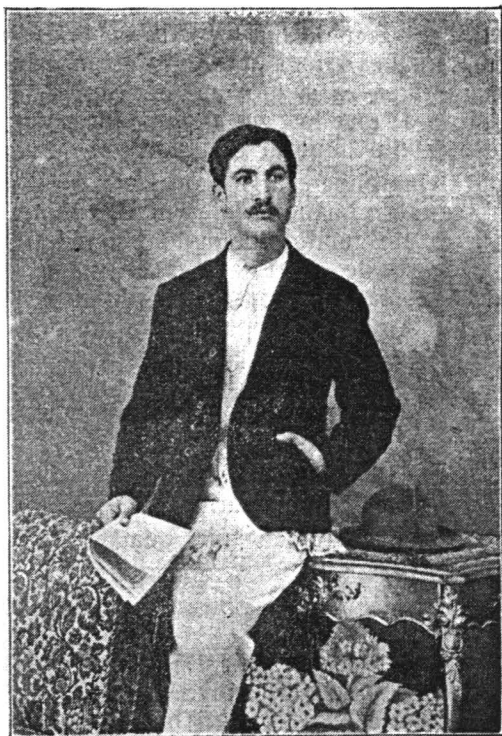
În noaptea Sfântului Vasile se pomeneste în vis Felișandru-Împărat, c'un unchiaș gârbovit de bătrânețe și cu o barbă albă și lungă.... ca un caier de lână; și-i zice:

— „Mărite împărate, fata dumitale nu se mărită, până atunci când s'o găsi un voinic, care să ridice și să dea peste cap piatra ceea de dinaintea casei; și ala are să-i fie ei bărbat.

Ce să-i faci?! Așa e ea ursită, chiar din ceasul nașterii ei».

Dimineața se sculă Impăratul necăjit-foc! Chemă pe împărăteasă și-i spuse și ei visul.

Pe urmă, numaidecât dete sfoară 'n țară, cum că : acela, care ar putea să ridice și să dea peste cap, piatra din curtea

palatului, va lua de nevastă pe fata împăratului, avere nemăsurată și împărăția pe jumătate.

La vr'o două zile după trebușoara asta, începură măi ne-nișorule, să curgă *droaie* la curtea Impăratului Felișandru, numai feciori de crai și de împărați, unu' ș'unu', voinici ca munții și frumși ca crinii!

Dar, cum veniau, așa se duceau; căci, numai când vedeau piatra atât de mare, li se făcea părul măciucă și le trecea cheful și de însurătoare și de tot.

Unii, nici nu-și mai încercau puterile degeaba. Alții se

mai încumeteau : se căsniau s'o salte deocamdată, de la un colț ; și se huțupiau bieții băieți, să-și rupă și băierile inimei, dar în zadar. Piatra par'că prinsese rădăcini ; nici măcar d'un „*deșt*“ nu se deslipia dela pământ.

Fata nu se „trecea“ deloc ; tot tinerică rămânea. Ba, cu cât trecea vremea, cu atât „se deschidea“ mai mult și se făcea tot mai frumoasă. Uite pun rămășag cu D-voastră : și un unchiaș de opt zeci de ani, care dă pe brânci de bătrân dacă o vedea, rămânea cu gâtul strâmb și cu gura cascată, uitându-se lung după ea și moțâind din cap : — „Hei ! mare Doamne ! Darnic ai mai fost cu astă mândrețe de fetișcană ! Toată frumusețea din lume ai grămădit-o pe ea“!

Când s'arătă zâmbitoare 'n balcon să vadă și ea puterea pețitorilor ei, aceștia rămâneau înmărmuriți. Scoteau câte-un oftat adânc, rupt din fundul bojogilor, și plecau „opăriți“, blestemând în gându-le, afurisita ceea de piatră : — „Alege-s'ar prafu' de tine, că par'că fuseși de plumb !“.

Bieților părinți însă li se 'nfișese câte un cuiu în inimă, la gândul c'o ajunge fata să'mpletească cosiță albă tot nemăritată.

Dar, uite că n'a fost așa ; puternică, știți D-v., e o vorbă bătrânească :

„Mărgea ne'nșirată,

„Și fată nemăritată,

„Nu rămâne nici odată“!

Și, să știți, că așa e !

Într'o zi, trece pe acolo un porcar, cu turma lui de rămători.

Acu, porcarul era flăcău voinic, făcut bine și el ; dar, de: porcarul tot porcar ! Cine era să-l bage 'n seamă și pe el ? Că nu era și el măcar, mai *înfolit* oleacă. Acolo, cum dă Dumnezeu : era încălțat cu opinci, îmbrăcat c'un cojoc, iar în cap, c'o berbecană de căciulă, cât o baniță de mare ! Cine era să se uite la el ? C'asa e lumea noastră : poți să fii dumneata cu stemă 'n frunte ; dacă n'ăi fi și mai înfolit oleacă, nimeni nu te bagă 'n seamă.

Cum trecea el prin dreptul curților împăratești, uite că vede pe Felișandru împărat, în poartă.

Iși săltă căciula în sus și zise cu umilință :

— Sărut mâna, luminate împărate !

— Să trăiești băiete.

— Da, bine mărite împărate, am auzit o istorie, așa o fi ?

Uite am auzit așa.... așa.... spuse el, daravera cu fata împăratului.

—Așa e, mă. Dar de ce 'ntrebi tu?

—Păi, uite înălțate împărate, aș vrea să-mi încerc și eu norocul și puterile!

—„Tu mă, nespălatule“, bufni de răs împăratul. „Bată-te Dumnezeu, *năsvârcule*! S'au încercat ei alții, grozavi, nu ca tine; și tot n'au putut face nimic! Darmite un nătăfleş ca tine.

—Acu, cinstite 'mpărate, ce o fi, o fi. Incerc și eu marea cu deștu'. Dacă oiu putea, oiu putea; dacă nu, capu' nu mi l-ai tăia, că nici alorlalți, am auzit că nu le-ai făcut nimic.

—Ba, aea-i vorbă. Cu tine să schimbă socoteala, băiete! Tie ți-l taiu, să știi, dacă n'ăi da piatra peste cap.

Să te învăț eu pe tine minte, nebune, să te mai cocotezi acolo unde nu-i de nasul tău!

Că ailalți pețitori, erau băieți cum se cade, cu care m'aș fi fălit, ori pe care aș fi făcut ginere dintre ei: numai feciori de crai și de 'mpărați, frumoși ca niște bujori.

Nu un jerpelit ca tine. Tu pesemne, vrei s'o faci, numai așa 'n bătaie de joc. Dar, fie! Fă-o, c'o plătești cu capu'! Te prinzi așa?

—Mă prind și așa împărate! D'apoi ce? Nucumva că dac'oiu muri, o să-mi rămâie ai copii pe drumuri?!

Ia, niște *hârbari* de porci; zic și eu c'am făcut o pomană, și aea e!

Dar uite ce e mărite împărate: pune ostași să trâmbițeze, ca să se strângă lume multă; iar lumea, s'o pui să facă o horă mare în jurul porcilor mei. Să nu cumva să-mi fugă vr'un porc, c'apoi, să știi, dai de potcă cu mine!

—Hei, măi băiete, pesemne că ție ți-arde tot de glumă!

Și tu nici nu știi ce te așteaptă! Cu porcii, pune gând pe pomană.

—Hei, cinstite 'mpărate pesemne că nu știi cu cine ai de aface. Nu uita, suntem la prinsoare: Măria Ta să faci ce-oiu zice eu, iar eu, să fac ce-i zice Măria Ta“.

Împăratul n'a avut încotro; a făcut așa cum a zis porcarul.

Când începură trâmbitașii împăratului să sune din surle și buciume..., uite câtă lume se adună la palat...!... câtă frunză și câtă iarbă. Curtea împăratului credeai că-i furnicar; așa *roiă* lumea în toate părțile.

Se așezară roată, de jur împrejurul curții. În mijlocul horii era turma de porci; iar în fața casei, lângă bolovanul de

piatră era porcarul: c'un ochiu măsură piatra, să vadă câtă-i de mare, iar cu celalt, câtă cu jind sus în balcon, unde era fata împăratului cu părinții ei. Se uitau și ei cu mirare, să vadă, ce ispravă o face porcarul?!

Își încolăci mâinele pe după piatră, le încleștă strașnic și.... când se *huțupi nederul*, odată.... o și dete peste cap!

Norodul adunat înlemni, când văzu astă minune; iar fetei, împăratului și părinților ei, par'că le 'ntunereci înaintea ochilor.

— „Vezi, taică socrule“? Zise cu 'ngâmfare, porcarul. „Cu porcii noi o să facem nuntă, nu pomană. Să chemăm argații palatului și să le dăm poruncă să taie porcii și să-i frigă. Pe urmă să scoată în curte vr'o 20 de boloboace de vin, să le destupăm și să „cinstim“ lumea asta, care s'a adunat azi la împărăție“.

De ciudă, împăratul învinețise ca un gușter. Nu și ar fi dat el fata după *năbârgeacu'* ăsta, odată cu capu! Dar ce era să mai facă, dacă așa era rânduită fata lui?

Nu știi Dumneata? „Ce ți-e scris, în frunte ți-e pus“!

A dat porcarului fata și jumatate din averea și împărăția lui și i-a mai spus, că după moarte, îi va lua locul și va fi stăpân peste toată împărăția.

Pe urmă, făcură nunta, petrecură.... dar ce petrecere socotiți c'a fost? În loc de chef și veselie, cum e la orice nuntă, era atâta jale și 'ntristare în inima mesenilor—dar mai ales într'a miresei și în a socrilor—de-ai fi crezut că petrec îngropăciunea fetei, iar nu nunta ei.

Când se isprăvi nunta, ginerele porunci să i se pună caii la trăsură și-i șopti miresei, să se gătească de plecare.

—Acu, unde vă duceți voi? zise Felișandru.

—Dec, und' să ne ducem? La mine acasă. Crezi că eu n'am niciun rost pe lumea asta? Am case, de se 'nvărtesc după soare. Mi-iau mireasa—c'acum e a mea— și plec cu ea, unde-mi place!

Când auzi mireasa de una ca asta, se porni p'un plâns cu sughițuri, de ți se rupea inimă de mila ei!

Și cum n'ar fi plâns, biata fată, când știa că pleacă de la sânul părinților, pentru a rătăci în lumea asta mare, a lui Dumnezeu; dar, unde....? nimeni nu știa!

Când puse piciorul în scara trăsurii, uite cum albi mireasa deodată.... de ai fi crezut că-i un chip de marmură albă!

La *spânzurătoare*, eu socotesc c'ar fi mers mai voioasă de cât acum, „la casa ei”. Plecară.

Merseră trei zile și trei nopți și acas' la ginere nu mai sosiră. Intrară într'un codru mare și des cum îi peria.

—Da bine, nu mai ajungem acasă? întrebă mireasa des-nădăjduită.

—Ba sosim acū, că'n pădurea asta e și casa mea.

Mai merseră ei—cât or fi mai mers—și se înfundară într'o *rèdie*. Opriră trăsura și se deteră jos.

—Acu, băete —zise ginerele vizitiului— întoarce trăsura și du te îndărăt acasă; că pân' la casa mea, mai e ca vr'o bataie de pușcă și mergem pe jos; tot nu putem răzbi noi, cu trăsura prin desimea asta.

FELIȘANDRU IMPARAT.

Ce-o fi pățit vizitiul și caii, la întoarcere, eu nu știu...! Știu atât, că la palat n'au mai sosit nici până 'n ziua de azi! S'o fi rătăcit...? L'o fi mâncat niscai *jigăni* și pe el și pe cai...? Asta, numai unul Dumnezeu știe!

Când se înfundară și mai țapăn în *hălăcinga* ceea, deteră de un arbore mare, gros, și pe dinăuntru scorburos, ca un *buduroiu* d'alea, în care prinzi roiul de albine.

—Uite dragă, asta e casa mea, zise el, arătând miresii tufanul cel scorburos. Uite, în scorbura asta avem să *lăduim* noi. Ți place?!

Când mai auzi fata și de una ca asta, odată i se tăie ini-

ma și i se muie picioarele, în cât pică leșinată, pe așternutul de mușchiu moale, al codrului.

Așa leșinată cum era mireasa, ginerele o luă de subțioară, cum ai lua dumneta o păpușică, se urcă cu ea sus în arbore, pe urmă se lăsară în jos pe *honănăul* scorburei. Apoi el se dete iarăși jos, scoase un biciu din carâmbul cisme și când trosni odată, un ceas *hăui* pădurea în urmă.

Pe urmă...Ce să vedeți D voastră...?!

Porcaru' ăsta care era ginere, doar atât, că avea chip de om; dar încolo nu era ființă omenească.

Se dete de trei ori peste cap și se schimbă într'un balaur cu 2 capete, negru, de ai fi crezut că-i spoit cu catran, și de gros ca un putineiu. Se încolăci pe după tufan, ca un șarpe, apoi intră în scorbura și pătrunse până la fată, care încă „nu-și venise 'n fire“ din leșinul ei. Se încolăci pe după trupul fetei, pe urmă îi descheie rochia la piept și începă să sugă cu cele două capete, din cele *două sânuri* ale fetei, cum sugă un paianjen vлага și sângele unei musculițe nevinovate, care însă a avut nenorocul să-i pice în cursă.

După ce se sătură, șarpele, adormi și el; dar nici în timpul somnului nu lăsa țâțele fetei slobode, ci dormia tot cu ele în gură. Când se trezi și fata din leșin șarpele tocmai dormia sătul. Văzând ce era ea ursită să pățească, și aducându și sminte de traiul din casa părinților ei, își ridică ochii spre cer și oftă cu desnădejdie:

„—Of! Doamne! Trăsnește-mă 'ntr'o clipă și curmă-mi chinul și amarul în care mă svârcolesc; căci nu-i nimic mai grozav, de cât atunci, când vezi cu ochii cum mori și n'ai nici o putere de-a scăpa din ghiarele morții“.

Dumnezeu plecă urechea la această rugă ferbinte a fetei: căci ea eră tot așa de curată și nevinovată, ca și un prunc din fașă!

Nu știu ce vru să caute, și găsi într'un buzunar al rochiei, un caietel al ei, în care și însemnă și ea câte ceva. Scoase „plaivazul“ din baiera carnetului, deschise la o foaie albă și începu să scrie.... așa.... și pe dincolo.... unde se află ea, cum a ajuns aci și ce-i pățește sufletul; cu gând că, dac'o muri, i-o găsi cineva caietul și s'o auzi în urmă, în ce fel și-a sfârșit ea zilele.

Mi se pare, că nici n'apucase să isprăvească de scris, când se porni afară o furtună, de credeai că se răstoarnă pământul, nu alta. O biată turturica, amețită de vijelie, ne-

merește tocmai pe scorbura tufanului și cade drept în poala fetii.

— Biata păsărică, zise fata, luând-o în mână și sărutând-o. Dar tot mai fericită e ea de cât mine! Doamne, Doamne! Eu socotesc că numai îngerii Tăi din cer, or fi mai drepți și mai nevinovați de cât mine! Cum rabzi, dar, Doamne, să mă canonesc așa? Fă-mă măcar o turturică! Ași sta pân' s'ar astâmpăra vijelia. Pe urmă mi-aș lua sborul spre mama și spre tata, și pân' acasă nu m'aș mai opri!

Și iarăși o podidiră lacrimile.

Îeste puținel timp, se potoli vijelia afară; iar turturica se desmetici deabinele și-ar fi vrut șă-și ia iarăși sborul.

Dar ce se gândi fata?

— „Cum e de greu de a străbate cineva, prin pădurea asta deasă, până aici, eu cred că mai degrabă s'ar afla în lume de rânduiala mea dacă așa rupe foaia asta scrisă din caietele și așa lega-o de piciorul acestei turturele. Așa am să fac! Mai știi? *Puterea lui Dumnezeu e mare!*”

Și zicând acestea se iscăli, rupse foaia din caietele, o îndoi în patru ca pe ori ce răvaș, o găuri c'un ac ce-i era prins în păr, trase o stramă din rochie și legă cu ea biletul de piciorul drept al turturelei. Pe urmă dete drumul păsărelei, care-și luă liniștită sborul.

Dumnezeu duse păsărica din pom în pom, din tufă în tufă, din zăvoiu în zăvoiu, până ajunse în pădurea din apropierea palatului lui Felișandru-Impărat.

Intr'o dimineață Impăratul chemă bucătarul la dânsul și-i zise:

— la ascultă jupâne, azi am poftă să mănânc vânat de păsări. Ce e de făcut?

— Ce să fie luminate împărate? Să iau pușca din cuiu, s'o încarc cu *plomie*¹ pentru păsări și să plec prin pădure. Trebuie să-mi iasă mie ceva în cale!

Nici nu se afundase bine bucătarul în pădure, când iată că zărește o turtură, pe o rămurică. Luă pușca la ochi. Pac! Pasărea pică moartă jos. O ridică, dar mare-i fu mirarea, când văzu că de piciorul turturelei atârnă legat un răvaș stropit ușor pe deasupra cu picăturile de sânge, mărunte, ca cofeturile de colivă.

Se chiori printre îndoiturile biletului și putu desluși că-i al Impăratului. Plecă într'un suflet la palat.

— Uite împărate, împușcai turturica asta, și iată ce găsii

¹ Alice mărunțele.

legat de piciorul ei : pare a fi un răvaș al Măriei Tale.

Când începu împăratul să-și plimbe ochii peste slovele răvașului, îl podidiră lacrimile. Și de ce citea, d'aia plângea mai tare. Când veni împărăteasa, îl găsi tot plângând.

--Da' ce ai Impărate de plânga? Ce ți s'a întâmplat? Ai pierdut ceva, te-a obrăsnicit cineva?..

—Citește și tu ici și-ai să vezi de ce plâng.

Când începu și împrăteasa să citească o podidi și pe ea plânsul. Dar ce plâns socotiți? Adevărat *bocet!*

—Impărate, zise nevasta, strânge oameni mulți, duceți-vă acolo și faceți ce-ți face, numai să-mi scoateți fata din gura lighionii dracului. Tăiați tufanul cu totu', aduceți-l în băta-tură... în sfârșit faceți ce v'o tăia capul, numai să văd pe fii-mea, barem că moare aici pe căpătâiul ei.

Așa făcu împăratul. A doua zi, puse oștașii să sune din buciume și trâmbițe. Pe sub *nimiez*, curtea palatului era plină tot de flăcăi voinici, unu' ș'unu' înarmați, de ai fi crezut că pornesc la războiu.

Porniră. Impăratul era calare, în fruntea lor.

Merseră și iar merseră, pâni' se speriară că n'au să mai ajungă acolo. În sfârșit, dete Dumnezeu și ajunseră și la tufanul cu pricina. Il înconjurară de toate părțile, dar nimeni n'avea curaj să se urce sus.

Atunci se *iscă* dintre ei unul mai isteț :

—Să vă învăț eu ce de făcut: întâiu trebuie să facem o *schelă*. Puneți mâna pe topoare.

Cât te-ai spala pe ochi, schela fu gata.

—Așa. Acum lăsați-mă să mă sui eu pe schelă, să văd ce-i înăuntru, în scorbora copacului?

—Ei, ce se vede acolo? 'l-întrebară cei de jos, pe când privea în gaura tufanului

—Hei! Uite așa.... așa.... spuse el, taman precum citise împăratul în răvaș și precum v'am spus și eu mai adineauri.

—Acum, zise tot flăcăul cel priceput, uite ce trebuie să mai facem: Să găsim undeva un miel, să-l jupuim tot, afară de picioarele de dinainte, de la genunchi în jos. Din piele să facem un burduf, pe care să-l umplem cu lapte dulce de oi; iar cele două picioare nejupute, să le găurim pe măduvă, c'o socală arsă'n foc. Pe urmă, burduful să-l lăsați pe sama mea, că știu eu ce fac cu el. Numai așa putem fură pe Domnița. Alt-fel, pe toți ne omoară șarpele.

Zis și făcut.

Când burduful fu gata, flăcăul cel isteț îl luă la subțioară

și se urcă cu el pe schelă. Apoi ceru și o scară, pe care o vâri cu îngrijire în scorbura ca nu cumva să miște pe balaur și să-l deștepte. După ce așeză scara binișor, începu și el să se scoboare pe scară în jos, cu burduful de lapte la subțioară, descântând mereu din gură, ca să-i îngreuneze somnul.

Pe urmă, scoase încetisor țâtele fetei din cele 2 guri ale șarpelui și puse în locul lor, capetele picioarelor burdufului, fără ca balaurul să simtă, fiindcă el credea că ține'n gură tot sfârcul țâtelor fetii.

Apoi, apucă fata de subțiori și o săltă în sus, par'că ai ridica d-ta o perină de paie așa rămăsese de ușurică, căci o subsese balaurul.

Împăratul puse fata în trăsura, ca s'o ducă acasă. Când vizitiul puse mâna pe hături și pe biciușcă și vru să pornească caii, flăcăul cel *plăsnuit* veni la aripa trăsorii, lângă Împărat și-i zise :

—Mărite împărate, îndată ce-i ajunge acasă, să faci o groapă mare în pământ, adâncă, ca de vre-o trei stânjeni. Acolo să pitești pe fată; să-i bagi merinde pentru mai multă vreme, și o slujnică cu luna. La început, câtă-va vreme, mâncarea fetii are să fie asta: un corn de prescură și un pahar de vin la tot conacul, de trei ori pe zi. De asupra gropii să pui obloane de piatră, apoi paie și coceni, iar deasupra tuturor, pământ, așa ca să nu se cunoască nimic.

Trimite în sat: vite, *lighioni*¹, tot, tot, iar Măria Ta, în-cuie-te cu împărăteasa într'o cameră, astupați ferestrele și coșurile palatului, să nu se vadă nimic, părănd totul pustiu. Că n'o să treacă mult, și o să vă pomeniți cu balaurul venind *val-vârtej* și de nu v'o găsi gata—cum vă spun eu—prafu' s'alege și de palat și de Măriile Voastre!

—Bine, băiete, bine. Așa voi face, cât mai degrab. Ține asta de la mine, și să trăești, că mult bine mi-ai prins. De-o eși treaba bine, o să vezi tu ce-ajungi la curtea mea.

De-o-camdată ține astă pungă cu poli și *mamudele* de aur. Mie mi-e drag să răsplătesc pe supușii mei, cari sunt vrednici și credincioși.

Șarpele, dacă a rămas adormit în scorbura, cât timp avu lapte în burduf supse mereu, fără a băga de seamă lipsa fetii. Când se mântui laptele din burduf, se trezi și balaurul din somn; iar când văzu că fata e furată de lângă el, se făcu *foc* și *pară* de mânie. Când se umflă odată în co-

¹ Păsări de curte.

lacul trupului său, plesni în patru, tufanul, cel scorburos. Tot atunci se zări în văzduh o vâlvătae roșie și se porniră din senin fulgere, tunete și trăznete, de credeai, că-i o furtună de cele îngrozitoare. Așa de multă mânie ce-și vărsa. Apoi se porni ca un fulger spre curțile lui socru-său Felișandru-Impărat. Dete târcoale caselor și curții trei zile și trei nopți, scotocind peste tot. Iar tunetele și trăsnetele nu mai conteniau! Credeai că tocmai acum o să se desfunde cerul și o să se *sodomească* pământul.

Zădarnic! căci smeul nu găsi nici un picior de ființă insufletită în tot cuprinsul palatului. Totul părea un pustiu îngrozitor. După ce-și mai potoli furia, smeul plecă; dar când ajunse în dreptul bisericii din sat, se *prefăcu în pisică* și se sui în clopotnița bisericii.

După plecarea smeului (cel în chip de balaur) eși și împăratul din înfundăturile palatului, și merse să caute în pământ unde pitise fata. Când răsbi înăuntru găsi fata ceva mai întremată, se putea înțelege cu împăratul prin șoapte și prin semne, ca muții, căci încă nu-i venise graiul. Când a băgat-o acolo, eră numai „pielea și osul“ cum zice rumânul, și-o mână de suflet, doar că nu-i eșise!

Felișandru o scoase d'acolo și o duse în palat. Iși aduse apoi vitele și lighionile din sat, așa că viața în palat, începu să se desfășure cu aceiași mișcare și voieșie, ca și mai nainte.

Fata se așeză pe *traiu*: tot mâncări și băuturi alese; așa că după o bucată de vreme, n'o mai cunoșteai: se făcuse o mândrețe de fată voinică..., și la obraz rotundă ca un pepene! Și nu știu cum.... că par'că se făcuse și mai frumoasă ca până 'n nuntă. Numai să fi zărit-o, că te și pălia un fior cald, coala 'n capu' pieptului!

Toate bune.... „una rea“!, vorba rumânului. Fata, cam *tânjia*.... ca o floare 'n glaștră! Se însdrăvenise, se făcuse voinică și frumoasă.... dar de!... sta tot singură! Și uneori o năpădiau gânduri ascunse și începea un pustiu de dor s'o aprinză la inimă.... că de!... ar fi vrut și ea, să mai iasă prin lume și să-și mai petreacă!

Părinții înțeleseră pricina fetei; și deaceea începură când și când a mai da la curte câte un bal, câte-o petrecere cu lăutari, la care veniau și flăcăii, cu fetele din sat, de jucau și petreceau.

Intr'o zi vine pe la ea o fată din sat, frumușică și isteată.... nevoie mare. O chemă Leana, și stă peste vr'o 5-6 case, mai dinsus de palatul Felișandruului.

Se deteră la taină, ca fetele... când sunt singure!

— Ce mai faceți voi, Leano? Cum mai petreceți cu flăcăii?

— Ce să facem domnișoară? Petrecem de minune! Dumini-
nica și 'n sărbători jucăm la uoră; iar seara ne ducem la
clăci (furcării); mai toarcem, mai glumim, ne mai sărutăm,
nu știi d-ta?... fiecare fată, cu flăcăul care-i e drag ei.

Pe Domniță..., nu știu cum.... par'că încep s'o frământa
nu știu ce prin inimă. Se îmbujoră la față, plecă ochii 'n
jos, și rămase câteva clipe, dusă pe gânduri.

Pe urmă, ridicându-și ochii spre Leana, zise cu duioșie
în ochi și 'n glas :

— „Ferice de viața voastră, măre Leano! Eu ce folos că
mă răsfaț în fel de fel de bunătați? Stau închisă, ca o pă-
sărică 'n colivie...! Uneori, nu știu cum..., îmi vine să zic,
că mai bine m'ar fi făcut Dumnezeu o țarancă, așa cum ești
tu, decât o fecioară de împărat!

Zău! nu știi ce drag mi-ar fi să merg și eu la șezătorile
voastre!

— Păi de ce nu mergi, domnișoară?

— Cum să merg? Singură?!

— Păi ce, te mănâncă cineva? Nu ești cu noi?!

— Ba nu; dar așa e rostul la noi: să nu facă fata, nici
urmă singură!

— Dacă e așa, viu eu să te iau; și tot eu te-aduc îndărăt.

— Bine Leano, să vii. Ce fată bună ești tu! Să trăiești, și
să-ți dea Dumnezeu un ginere, pe placul tău!

— Așisderea și dumitale, Domnișoară!

Seara, după „mâncarea oamenilor”, Leana veni întins la
curtea lui Felișandru împărat, să ia pe domnișoara la furcărie.

La început, împărăteasa nu prea vrea s'o lase.

— „Las'o, zău cocoana împărăteasă”, stăruî Leana „să se
„mai plimbe și biata domnișoara și să se mai răcorească și
„Dumneaei că i-o fi ajungând, cât stă 'nchisă toată ziua,
„de n'o vede nici soarele! N'avea nici o grijă, că tot eu o
„aduc îndărăt”.

Insfârșit, împărătesii i-se muiă inima și le dete „răvaș de
ducă”.

Plecară, par'că sburând pe sus, de bucurie! Când intrară
în șezătoare, toată lumea rămase cu gura căscată; dar Leana
îl scoase din nedumerire, spunându-le cum stă pricina.

La furcărie, fetele lucrară, cântară, spuseră păcălituri și gli-
citori... dec, ca la orice șezătoare. Când isprăviră și fetele
cu lucrul, începură a mai taini de-ale dragostei: băieții cu

fetele ce li sunt dragi. Cei mai mulți eșiră pe afar' să tai-nească și să mai glumească că taman se brodisse o noapte mândră de August, cu lună plină.

În casă, nu mai rămase de cât: *Leana*, stând p'un scăunel scund și scărmanând niște „miță” albă, *fata de împărat*, și cu *flăcăul cel frumos*, care venise în urma: el sta mai la un cap al patului și fata mai către celalt capăt.

Eu, mă luai cu vorba, și uitai să vă spun tărășenia ăstui flăcău frumos. Ascultați-o!

La vr'un ceas după sosirea fetei lui Felișandru la furcărie hop! se pomenesc și c'un flăcău frumos..., nevoie mare, îmbrăcat numa 'n *fireturi* de aur.

— Buna sara. — Mulțumim dumitale!

— Auzii c'aveți furcărie frumoasă; și venii să petrec și eu cu d-voastră, că de, mi-e drag și mie! Așa e tinerețea!

— Bine te-ai gândit! Dar cine ești dumneata?

— Sunt feciorul cutărui împărat!

Și, cum vă spuneam, stând *Leana* colo pe scăunelul ei și scărmanând la lână, într'n vorbă cu ăl fecior de împărat, care pân'acum tăcuse ca pământul:

— Cum ți se pare la furcăriile noasre, *Cuconașule*?

— Tare frumos!

— De ce nu vorbești și d-ta cu vr'o fată domnișorule? C'asa e la furcărie: flăcăii și fetele, mai glumesc, mai tainesc..

— „Cu cine să vorbesc? că mie numai Dumneaei mi-ar „plăcea”, zise el arătând spre Domnișoara fiica Felișandrului, „Cu dânsa aș vrea sa vorbesc ceva, dac'ar fi bună să pof-tească pân'afară”.

— De ce nu? Cu plăcere! zise Domnișoara, sculându-se depe pat

— Ba aia-i vorbă, domnișoară—zise *Leana*—vorbiți aci ce-aveți de vorbă. Afar, „nu stă frumos”! Și apoi, știți: eu răspund pentru D-ta.

Vorba 'n sus, taina 'n jos, prinseră drag unu' d'altu'.

Din vorbă, ajunseră la glumă și la joacă.

Pe când glumiau ei, *Leana*, care se uită să vadă și ea cum glumesc boierii, băgă de seamă că fecioru' de 'mpărat avea „picere”¹ de cal, peste care erau trași pantalonii, așa fel că nu se vedeau de cât copitele.

Când s'apropie miezul nopții flăcăul străin își luă „bună sara” și plecă

¹ Pe aici se zice 'n popor, numai picere; nici decum picloare,

După miezul nopții, se sparse și furcăria, gătindu-se cu toții de plecare. La despărțire, Leana zise :

— Ascultați să vă spun o drăcovenie: „Flăcău' ăla frumosu', care zise că e feciorul cutărui împărat, m'aș miră de o fi ființă omenească. Cine știe ce dihanie o fi! Numai să-i luați seama și d-v, mâine sară—dac'o mai veni—și să vedeți că are „picere“ de cal! Eu îngălbenii, când îl văzui! iar părul—de frică—mi se făcu în cap... măciucă!

Pe urmă își văzură de drum, plecând fiecare de unde venise.

Pân' s'ajungă acas', pe d-șoară, când și când o apucă câte o scuturătură—de frică, vezi dumneata—când se gândia cine să fie flăcăul, cu care glumise ea?

Leana cea isteță însă, îi făcea curaj: „Nu-ți fie frică d-șoară. Las' pe mine, că-i fac eu de petrecania! Să venim și mâine seară și să faci cum te-oiu învăța eu“.

Adoua seara Leana se duse ceva mai de vremior la palat, luă pe Domniță și plecară iarăși la furcărie.

— „Ascultați suratelor:“ — zise Leana — „dac'o veni iar fecioru de împărat luați-i și voi seama la picioare și de n'or fi de cal... să-mi scoateți ochii cu cenușă. Pe urmă, până, a se sparge furcăria, după ce voi își isprăvi caierele de tors să mi dați mie fusele toarse, să fac din ele un ghem mare. Pe urmă, uite eu am un ac înfipt ici în pieptul iiei; am să bag firul pe urchi, să-l innod, iar acul, am să ți-l dau dumitale domnișoară; și când îi glumi cu el, să i-l înfigi în *surtucul* din spate. Pe urmă, știu eu ce mai e de făcut!

Zis și făcut.

Vine flăcăul, îi văzură toți copitele de cal pân' la chișiță, se toarseră caierele, se făcu ghemul, care era la Leana în poală, și înfârșit îi înfipseră și acul cu ață în spatele surtucului. Când s'apropie miezul nopții cu „*cântatul cocoșilor*“; o sbughiè și el; iar ghemul din poala Leanii, începu a se desfășura de zor.

Când rămase ghemul numai cât un ou de puică se opri din desfășurat. Asta era semn că flăcăul se oprise acolo unde *lăduia* el.

După cântarea cocoșilor se luară și ele (fetele) ba chiar și flăcăii, pe urma aței să vadă: unde-o fi intrat flăcăul? Au mers prin păduri, pe dealuri, și văi, prin zăvoaie și crânguri de măracini, prin bălți cu trestie și șovar... pân' s'au trezit... știți unde? Ehe! departe rău: *la biserica lor din sat !!*

Vezi d-ta pe unde ocolia el ca să vie pân' la biserică unde-și avea culcușul, numai și numai să-și piarză urma.

Mergea Leana înainte, D-șoara după ea, apoi celelalte fete și băieți. Când au ajuns în preasma bisericii, l-au văzut în curte, dinaintea clopotniței. Se opriră în loc să vadă, ce-o face el? Și l-au văzut, uite: cum vă văd eu acuș pe D-v. S'a dat de 3 ori peste cap și s'a făcut *un ogar*.

A *desgropat 3 morți și i-a mâncat*. Pe urmă iar s'a dat de 3 ori peste cap, s'a făcut *o pisică și s'a suit în clopotnița bisericii, să se culce*.

Acum cred că știți cine eră flăcăul cel cu „picere“ de cal: chiar *porcarul*, ginerele lui Felișandru; și *șarpele cu 2 capete* din tufanul cel scorburos; și *smeul* care a venit să prăpădească pe Felișandru și palatele lui; dar neavând pe cine-și vărsă focul, s'a dus la biserică din sat, *s'a prefăcut în pisică și s'a suit în clopotnița bisericii*

După ce s'a suit acolo sus, s'a întins p'o scândură și a adormit, cum doarme câte-o pisică, torcând, tolănită la soare.

— „Domnișoară, zise Leana, acu uite ce e de făcut. El doarme *dup*, de-ai putea să tai și lemne pe el. Dumneata, urcă-te sus, rupe ața, scoate-ți inelul din deget și punc-l acolo la capu' lui.

Că el, când s'o deșteptă, o să dea cu ochii de inel, o să-l cunoască că e al d-tale și o să vadă și el, că d-ta știi de urma lui, ba încă, chiar l-ai văzut acolo în clopotniță prefăcut în pisică. — Haide, urcă-te mai iute!“

— Ce, am mâncat laur? Nu mă urc eu sus, moartă tăiată!

Cine știe?.. Dacă se deșteaptă *pisica*...! Șoleu!... Doamne ferește! Și-și făcu cruce, scuiându și în sân.

— Păi, n'auzi domnișoară, că el doarme buștean?

— Fie! Nu mă urc sus, uite de-aș ști că se prăbușește pământul sub mine, chiar acu în minutu' ăsta!

— Dă-mi, dacă nu, inelul și mă urc eu.

Se urcă Leana în clopotniță, rupse ața, apoi puse inelul d-șoarei la nasul pisicii și se dete jos.

— „Ascultă incoa domnișoară: ca să facem treaba *de isnoavă*, d-ta să mai vii la șezătoare încă 3 sări dearându, d'acu 'ncolo. Ai înțeles? Alt-fel ne omoară dintr'odată pe toți: și pe noi și pe d-ta, și pe părinții dumitale. Când îi mai vorbi cu el, să nu-i răspunzi nimic, ori-ce te ar întreba; că altfel, pe loc amuțești și te prefaci în stană de piatră. Auzi?

— Bine Leano, bine!

În seara astă-laltă fetele și flăcăii erau „în păr“, cu toții Veni și domnița Felișandruului.

Nișel mai amânat, hop ! și flăcăul cu „picere“ de cal, su-părat *foc*, trase drept la domnișoară, care sta pe pat, și nici una, nici două, îi zice răstit :

— Spune-mi fată frumoasă, cum m'ai găsit aseară ?

Fata tăcù ca pământul.

— „Spune-mi, că dacă nu, găsești pe tat-tău mort de mâna mea.

Ți-a găsit ! Fata nu scoase nici graiu !

Când se duse Domnița acasă, găsi pe tat-său negru ca fundu' căldării, omorât de smeu.

Dimineața 'l îngropară și îi făcură pomană ; iar seara după ce înoptă fata plecă iar la furcărie. Mai trecu nișel și se pomeniră și cu flăcăul, intrând pe ușă ca o vijelie. Se opri iar în fața Domniței și o întrebă :

— Spune-mi fată frumoasă, cum m'ai găsit alaltăsară. Spune-mi, că altfel găsești și pe mă-ta moartă. Spune-mi, să scape barem ea !

— Dec, dac'o muri, moartă o fi ! zise Leana cea isteată. Ce să-ți spună dacă n'o fi știind nimic ?

— Tu vezi-ți de *știmii*¹ ăia de-i mai ai în poală, și nu te mai amesteca unde nu-ți fierbe oala, c'apoi îți găsești be-leaua cu mine ! Iar domnișoara tăcea, cum tace peștele.

Dacă văzù flăcăul că nu deslipește nimic, eși pe ușă și mai înfiorat de cum intrase.

Când sosi fata acasă găsi și pe Felișandroaia moartă.

O îngropă a doua zi, îi făcu și ei : pomană, colivă, pom-neți, și toate câte mai trebuie, pentru sufletul ălor răposăți.

A treia seară se făcu iar furcărie de flăcăi și fete mari la care veni și Domnița.

— Domnișoară, zise Leana fata cea iscusită, pân' acum ai făcut d-ta, ce focu' ai făcut ! Dar nu știi acum, „pe unde îi mai scoate cămașa“. Bagă de samă, ăla o să vie iar, și o să te sperie și pe d-ta cu moartea, ca să te facă să-i spui ce făcea el atunci seara la biserică. D-ta, însă, nu-i spune nimic, c'altfel s'a mântuit de tot : și cu d-ta (că tot te o-moară în urmă), și cu părinții dumitale, ba poate și cu noi. Pe câtă vreme, dacă nu i-i spune, poate mai e vr'o nădej-de de scăpare.

Bun e Dumnezeu !

¹ Știmii, lână scurtă, care rămâne în dinții dăracului, la dărcit. Se îndrugă și se face în-drugătură, care „se bate“ în dimii, volinje etc.

Ei n'o să te omoare cu mâna lui. Ai să mori d-ta singură cum moare toată lumea; atât numai că deocamdată n'o să mori de isnoavă, ci numai o să leșini.

Lumea o să te creadă moartă deabinele și o să sară să te 'ngroape. Să știi: dacă te-or scoate pe ușă, cum îi trece pragul, cum ai să mori de tot. Iar dacă nu te-o scoate pe ușă, nu mori, ci rămâi numai așa 'n leșin.

Vorbește deci, cu vr'o 6 oameni din sat... adică ce oameni?... mai oameni ca flăcăii ăștia ai noștri!... Uite, voi o să 'ngropați mâine pe d-șoara. Băgați de seamă: n'aveți s'o scoateți pe ușă, ci să surpați păretele despre răsărit și p'acolo să eșiți cu coșciugul; iar groapa să nu i-o faceți la biserică în cimitir, ci încolo departe într'o câmpie cu flori și iarbă verde.

D-ta să te gătești mai din vreme, cu toate că leșinul o să-ți vie mai pe sub sară. Ai grijă: încuie ușile, porțile, pune curtea și slugile la cale... însfârșit... fii gata!

Așa a făcut fata.

De abia isprăvisе Leana vorba, când se auzi afar' un vuiet ca de furtună, când bate piatra. Până să-și dea ei seama ce trebuie să fie se și pomeniră înăuntru cu flăcăul cel cu „picere” de cal, venind cu ușile 'n piept și c'o falcă 'n cer, iar cu alta 'n pământ.

—S'a mântuit cu d-ta, fată frumoasă! Din două, alegeți una: or îmi spui, cum eram alaltăeri seară, când ai pus inelul lângă mine, or te omor.

—Fă ce știi coconașule—zise Leana—că Domnița de-ar ști ceva, nu ți-ar spune? Ar vrea ea să moară? Iar Domnița lăceă, cum tace păretele! Plecă ăl flăcău tot cum venise. După cântatul cocoșilor, plecară toți de la furcărie, pe la vetrele lor.

Dimineața Domnița Felișandruului zăvorî toate ușile palatului iar cheile le dete celei mai credincioase slușnică a ei, nelăsând descuiată de cât o odaie: aceea în care aveă ea să moară.

Pe urmă, chemă slugile și le zise: Dacă o fi să mor și eu mai încolo oleacă, după îngropăciunea mea, voi să împărțiți între voi, de frăție atât vitele, cât și *orătăniile*¹ noastre. Pe urmă să vă duceți fie-care, pe la casele voastre.

Mai pe seară fata leșină. Flăcăii cei arvuniți, veniră s'o îngroape. O puseră în coșciug, sparseră peretele despre răsărit, o scoaseră afară pe aci, și apoi o duseră de o îngro-

1 Orătăni, lighioni, păsările curții în genere.

pară în colo departe pe câmpul unde pân' aci păscuseră vitele lui Felişandru-Împărat.

Slugile încuiară uşile, împărţiră vitele şi apoi plecară pe la cuiburile lor ; iar casele împărăteşti rămaseră pustii.

Trecură şase săptămâni de la moartea domniţei lui Felişandru Împărat. Pe mormântul ei crescuse muschii şi iarbă verde; iar movila mormântului, fiindcă fusese *dricuită*¹ de vitele ce păşunau pe izlaz, ajunsese în *rasul* pământului, aşa că nimeni n'ar fi mai crezut că acolo ar fi un mormânt.

Cum se 'mpliniră şase săptămâni de la îngropăciunea fetei se văzu răsărind din pământ, pe mormântul domniţei, un *lujerel* de floare.

Lujerul creşcu mare şi făcu 3 boboci frumoşi. Unul din cei trei boboci—cel din vârful—şi înflori.

Ce floare să fi fost aia, nu-mi pot da cu ideia. Că am mai văzut eu flori; dar aşa mândreţe de floare, şi aşa miros îmbătător, n'am văzut de când sunt, cât mă vedeţi de bătrân ! Ba, teamă mi-e, c'o să închid ochii peste vr'o *sută-două* de ani, şi tot n'am să mai văd o asemenea floare ! Cale de-o poştie te slăvia mirosul ei !

Lângă împărăţia lui Felişandru era o ţară, peste care, pe vremuri domnise un împărat, ce ajunsese la mare putere şi cinste, în vremea lui. Se sculă însă asupra lui alt împărat mai de departe, care eră însă şi mai lacom şi mai „tare'n curele”—cum zice rumânul. Făcură războiul straşnic, în care bietul împărat, vecin cu Felişandru, îşi găsi moartea; iar ţara i-o supuse vrăjmaşul lui.

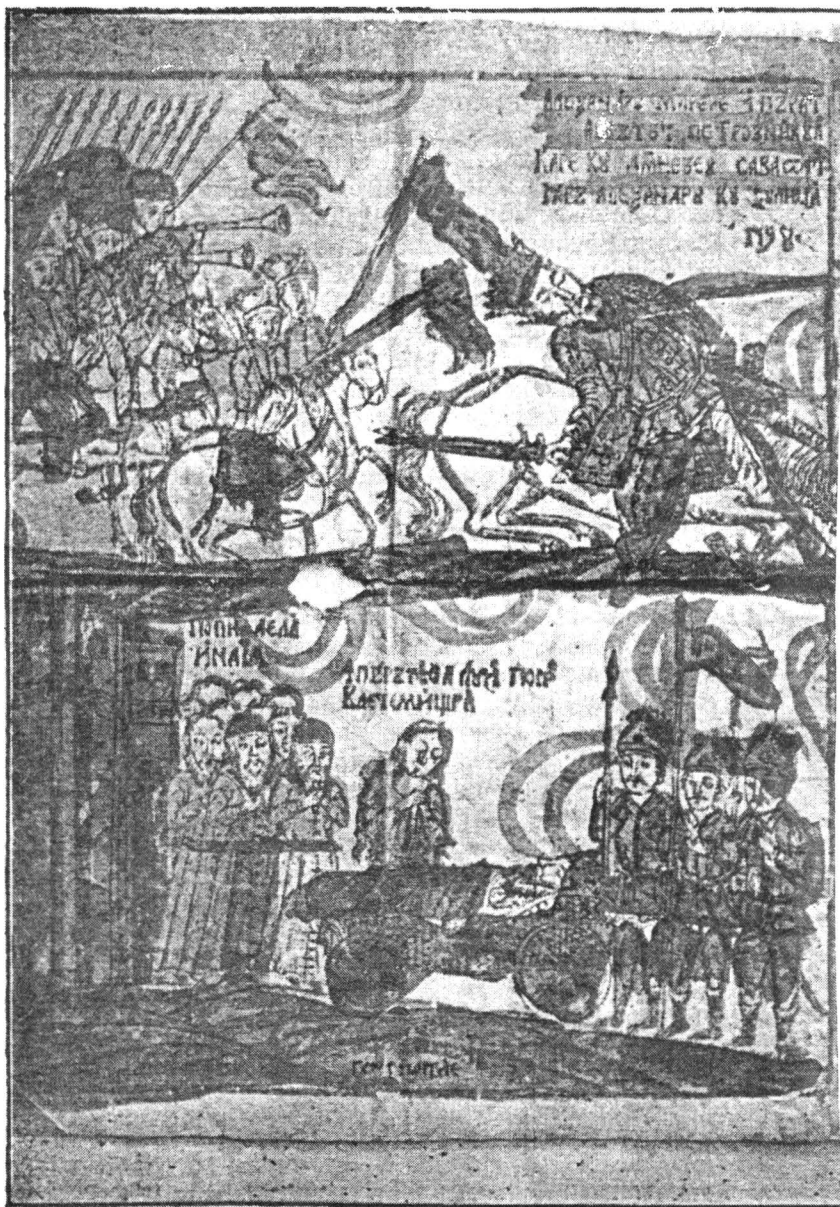
Biata împărăteasă, de inimă rea, se uscă pe picioare, până ajunse ca o prună afumată. Pe urmă, „o iertă Dumnezeu“, rămânându-i orfan un copil în faşă, frumuşel—potcă mare !

Împăratului vrăjmaş i se făcu milă de ţânc : îi dăruî palatul şi-i băgă o sluşnică cu simbrie, să-l crească pân' l'o face mare.

Băieţuşul nostru era acum flăcău. Ba, ce mândreţe de flăcău ! Vă spun pe cinste : *nici eu* în vremea mea n'am fost aşa ca el, mare taică ! Eră înalt ca un brad şi frumos ca soarele !

Dar,... ce să vedeţi D voastră...! casa lor mergea părăgînindu-se, iar averea curţii dărăpănându-se ; nu ştiţi ? Cum se întâmplă cu ori-ce casă rămasă fără stăpân şi fără gospodină.

¹ Dricuită, călcată în picioare, bălăturită,

Insemnare. Icoana aceasta în care se înfățișează scene din
<https://biblioteca-digitala.ro>

Alexandria", am găsit-o între alte hârtii rămase de la un moș al
<https://biblioteca-digitala.ro>

El ședea în două odăi. Prin celelalte, nici piciorul nu-i călcase; și nu numai lui, dar nimănui chiar, de la moartea mă-sii. Și-aruncă el uneori — în treacăt — ochii pe geam. Dar ce era să vadă? Toate lucrurile albe de praf, în neregulă — unele chiar răsturnate și schiloade!

Din toate vitele curții lui tată-său, nu mai avea de cât o turmuliță de porci, ca vr'o 30 — mult 40.

Porcar la ei, era un băețandru ca de vre-o 15 ani. El păscând porcii, trecea dese ori cu ei și pe islazul lui Fețișandru, pe care acum nu-l mai stăpânea nimeni.

De la o vreme încoace, porcarului nostru îi venia așa de departe, un miros de floare, de-l secă la inimă. Se uită el în toate părțile, dar nu vedea nimic.

— Măi, ce să fie cu mirosu' ăsta, de unde-o fi venind? se tot întreba băiatul, minunat de-așa mireasmă slăvitoare! Dar uitate că într-o dimineață, dă peste floarea minunată.

Cum o vede, porcarul întinde mâna s'o rupă; dar floarea îl pișcă mai tare ca o urzică, și-i zise lămurit:

— *«Cară-te d'aci, că eu nu sunt de nasul tău, ci de-al stăpânului tău».*

Băiatul rămase încremenit. Seara el spuse stăpânului său tărășenia cu floarea; dar, de-o-camdată, acesta nu-l crezù.

— Fugi d'aci, măi nătărăule, cu pomoșdiile tele. Tu nu vezi că ce spui tu nu e de credere? Mai încearcă și mâine.

A douazi, păți tot așa bietul porcar.

meu, de fel din părțile Muscelului. Originalul pe hârtie grosioară, are mărimea de 39×62 c. m..

Este făcută în 1798 de un oare-care Pop Gheorghie (Που Γεωργιη), care pare a fi tot aceeași persoană care a lucrat și icoana similară, însă cu legendă latinească, expusă la expoziția din Sibiu (N. Iorga: Negoțul și meșteșugul în trecutul românesc, pag. 60).

În pe lângă aceasta să mai spun, că meșterul care a lucrat acest clișeu, neputând desluși bine cuvântul „Που Γεωργιη” care în fotografie se citește cam cu anevoință, a înlocuit arbitrar cuvântul Που cu cel de față care n'are nici un rost.

C. D. MATEESCU.

— Mare minune ! zise feciorul de împărat în seara a doua. Măine de dimineață să ei o sapă și o glastră și să mergem amândoi s'o scoatem.

Dimineață se gătiră și plecară. Când ajunseră la floare, porcanul puse ghiveciul jos alături de floare. Pe urmă apucă sapa în mână, dar când s'o ridice, floarea îi zise iarăși :

— Fugi d'aci, că nu sunt de nasul tău, ci d'al stăpână-tău.

Feciorul de împărat, care era acoala, auzind cu urechile lui minunea asta, se'nchină ca de altă drăcovenie.

Puse al mâna pe sapă, dar n'apucă să dea nici de două ori cu ea în pământ și floarea se ridică și singură se așează în glastră. Apoi o luă în brațe și se duse cu ea acasă. O puse la o fereastră din odaia lui.

Dar, ce să mai vedeți dumneavoastră ?

Din ziua aia, odată se înveseliră casele și prinseră viață ; nu mai semăna a fi pustii. Lui, începură a-i merge treburile altfel. Vorba rumânului : „pe ce punea mâna, pune și Dumnezeu mila“.

Afară de asta, încotro apucă, era și el băgat în seamă, chiar de boeri d'ăi mari ; de unde pân'aci, mai nimeni nu se uita la el.

Când venia acasă, găsia masa întinsă, paturile așternute, casa măturată și scuturată ; ba, când își aruncă ochii pe geamuri, văzu toate odăile deriticate, iar lucrurile dechisite și rânduite toate la locul lor.

Mare mirare cuprinse pe flăcău ! „Cine să-i facă lui toate astea ?“ Odată, se hotărî să se pună la pândă.

— Vizitiu ! strigă el într'o dimineață, — pune caii la trăsura, că avem de mers în cutare loc !

După ce eșiră afară din curte, zise : — „Ascultă vizitiule : Ai să mergi, până'n marginea pădurii, că eu mă'ntorc îndărăt. Acolo, să deshămi caii și să le dai drumu să pască pe poiană. Iar tu culcă-te la o umbră deasă și trage-i un somn, țapăn. Deseară pune iar caii la trăsura și vino acasă.

El se furișă pe poartă și se piti în dosul casii ; iar de aci își arunca priviri ascunse, printr'o margine a ferestrei, pe după perdea.

Când colo, ce să vadă ? Floarea din glastră se dete de trei ori peste cap și se făcu o fată plină de tinerețe și frumusețe, — Domnița Felișandruului *licită* — care se și apucă de dereticat. Deschise el ușa binișor, călcă în vârful picioa-

relor ca o pisică și o prinse în brațe pe la spate, tocmai când întocmia plapuma.

O sărută *sănătos* de trei ori și-i zise: —Cine ești d-ta? Ești ființă pământescă, or ești vr'o arătare?

—Nu, dragul meu. Sunt chiar ființă pământescă. Sunt fata lui Felișandru-Împărat dacă-ți aduci aminte. Și începu fata să-și spue pe șart, toată povestea vieții ei... așa... așa.... tot ce-a pățimit ea. —După cum vezi, ursita noastră de la Dumnezeu, e ca să ne însoțim amândoi și să trăim de-acu încolo fericiți!

Se cuprinseseră în brațe și începură să se sărute, cu ochii înnecați de lacrimi duioase, gândindu-se la sbuciumul și amarul, ce amândoi gustaseră în viață, din belșug.

Făcură nuntă, se cununară, petrecură, iar după câteva luni împărăteasa rămase grea! În ceasul când născu, ea spuse bărbatului său, să facă un pod înfundat, până la ușa bisericei, să n'o vadă nimeni când o boteza copilul și când o boteză copilul și când o „ieși cu el la biserică“.

La șase săptămâni după naștere, ieși împărăteasa cu copilul la biserică și tot atunci hotărîră și botezul pruncului. Podul cel înfundat era gata. Lăuza luă pe moașa cu copilul în brațe, iar ia aprinse o lumânare să vadă pe unde calcă, căci era întunec besnă în podul cela acoperit.

După ce intrară în biserică, veni popa, făcu moliftă și celelalte, cum știe el acolo, boteză pruncul, iar la eșire, taman când să plece acasă, hop! se întâlnește împărăteasa piept în piept, în ușa bisericei.... cu cine credeți? —Cu flăcăul cel frumos, dar cu „picere de cal! O oprește și o întreabă:

—Cocoană tânără! Aduți aminte: am omorât întâiu pe tat-tău, apoi pe mă-ta și, însfârșit, te-am omorât și pe tine. Tu, însă, ai avut meșter bun de te-a învățat și ai scăpat cu viață. Norocul tău.

C. RADULESCU-CODIN:

- Din *Muscol, cântece populare Buc. 1896.*
 O seamă de cuvinte din *Muscol. C. Lung. 1901.*
 Dăfii. *Craiova, 1904.*
 Teatru sătesc. *C.-Lung. 1904.*
 Monografia com. Priboni *Muscol. C.-Lung, 1904.*
 Sărbătorile poporului. *București 1910.*
 Cuvântări pentru popor, *C.-Lung, 1904.*

Toate astea le-ai îndurat, numai din pricină, că n'ai vrut să-mi spui, cum m'ai văzut atunci seara la biserică, când ai pus inelul lângă mine. Uite te mai întreb și acum, acelaș lucru și să știi: de nu mii spune, ți-omor copilul din brațe.

—Nu vreau să-ți spun!

—Nu ți-e milă de copil?

N'am zor! Copilul s'a creștinat chiar acum, și n'ai ce-i mai face. Duhurile necurate nu se mai pot apropia de el chiar aci în „Casa Domnului”!

De ciudă, când auzi așa, smeul începu să se umfle, cum umfli d-ta un cimpoi când vrei să cânti cu el. Și se tot umflă, pân' se făcù cât o butie!

Moașei îi înghețase inima de frică.

—Vai de mine! zise ea, clănțanindu-i dinții, spune maică! Ia-ți inima'n dinți! Vrei să pierzi copilul?

—Ascultă spurcatule, zise împărăteasa. Multe am îndurat eu de la tine, dar tocmai acum am să mi vărs și eu pe tine, tot veninul din inimă: *«Te-am văzùt dinaintea bisericeii, când te-ai dat de trei ori peste cap, te-ai făcut în ogar, ai desgropat trei morți și i-ai mâncat; pe urmă te-ai făcut o pisică, te-ai urcat în clopotniță și ai adormit. Când m'am suit eu la tine, tu dormiai tolănit ca o pisică pe-o scândură. Ai auzit? Așa te-am văzut!*

Pooc! se auzi o detunătură de par'c-ai fi dat cu tunul. Smeul plesni și se făcù „praf”! Moasa se repezi și adună untura de pe inima smeului.

Împărăteasa, cu moașa și cu popa, eșiră pe o ușă, prin dosul altarului și-și văzură de drum.

Prin fața altarului nu mai fu chip să iasă, fiind-că nu știu cum s'a făcut, că atunci când a plesnit smeul, îndată s'a și aprins untura de pe el; ba odată cu untura lui s'au aprins și-au ars, până în fața pământului, și biserica, podul ba chiar întreg palatul împărătesc.

Tinerii noștri cu copilul în brațe își luară drumul către palatul lui Felișandru-Împărat.

Au desgropat, atât pe împăratul Felișandru, cât și pe împărăteasa lui, i-au uns cu untură din inima smeului și....minune!... pe loc învie și Felișandru și nevasta, luând cu toții iarăși în stăpânire palatul, avuțiile și împărăția.

Pe urmă, de bucurie mare, cam ce-ați crede d-v că a mai urmat?

Un sfînt de chef, de a mers vestea de el „ca de popă tuns“!

Zău, v'o spun în credință. De mă-ți crede, să vă creadă Dumnezeu. Multe chefuri am făcut și eu și mult am mai petrecut, dar ca la ăsta ba!

M'au pofțit și pe mine la nunta asta; că vorba ceca: Marte din post nu lipsește. Aci m'au pus să car:

Apă cu ciurul,

Lemne cu frigarea

Și minciuni cu căldarea!

Și venind eu *trașcaliu*¹ acasă, de la nuntă, cu ciurul, cu căldarea și cu frigarea la spinare, mă întîlnesc în drumi cu trei oameni, iar chefuiți. N'avem de lucru? Ne luăm la cearță, și ajungem la bătae. Iau frigarea și când croesc pe unul peste picioare, îl schilodesc. Iau și ciurul și isbesc pe cel d-al doilea peste ochi de-i fac fața numai semne. În sfârșit, pun mîna și pe căldare și când îl isbesc și pe-al treilea peste ochi, îi fac fața neagră ca funinginea. Pe urmă îmi văzui de drum.

Și iaca așa: de atunci sunt pe lume *schilozii*, *oamenii ciu-piți de vărsat* și *figanii*. Pân'atunci nu se pomenea de așa ceva.

Pe urmă: Incălicai pe o alună uscată,

Și vă spusei o minciună'ncornorată!

De la Dumitru Caliuului, din Goleștii-Badii, Muscel.

D. MIHALACHE.

D. MIHALACHE :

Sărbătorile poporului, Buc. 1910.

Abonații noi la „Ion Creangă“ își pot dobîndi întreaga colecție a revistei pe cei trei ani trecuți, cu prețul de 14 lei. Altfel:

An. I. 3 lei. — An. II. 6 lei. — An. III. 6 lei.

¹ Chefuit, aproape licat.

ICOANE MĂREȚE

din trecutul Bisericii noastre.

Dacă omenirea, în genere, din antichitate și până astăzi, se mândrește cu un geniu politic ca *Napoleon, Ludovic al XIV-lea, Carol cel mare, Cezar sau Alex. Machedon*, sau creștinătatea cu părinți ca *Vasile cel Mare, Ioan Gură de Aur, Atanasie* etc., nu mai puțin nedreptățită ar fi și biserica noastră română, — din regat — să nu se mândrească și ea cu părinți ca **Antim Ivireanu** sau **Veniamin Costache**.

Napoleon, cu toți ceilalți, au rămas neștersi din cartea cea mare a lumii, pentru geniul lor politic și succesele ce le-au câștigat; Vasile cu ai săi, pentru proteguitura, fortificarea și luminarea creștinătății; amintirea le va fi nepieritoare în viața Bisericii creștine; Antim și Veniamin, tot ca proteguitori, fortificatori și luminători ai Românilor ortodoksi, — în timpuri grele, — pururea vor rămânea icoane vii în sufletul oricărui Român.

Icoane mărețe și sfinte, pentru noi români sunt un Mihaiu Viteazul, un

Ștefan cel Mare, sau un Cuza-Vodă, și tot așa trebuie să ne fie și acești doi Mitropoliți — luceferi luminoși — pe întinsa boltă a trecutului, în viața bisericii noastre strămoșești.

Ambii mitropoliți: Antim în Muntenia, Veniamin în Moldova, dar neîntrecuți în luptă și hărnicie pentru binele și prosperitatea neamului nostru, pe toate căile.

Antim Ivireanu, de neam străin, — de naționalitate geor-

gică,— s'a născut în Ivir, Asia Mică (Georgia), de unde i se trage și numele de Ivireanu. Era o fire inteligentă și foarte stăruitor la lucru. Constantin Brâncoveanu îl găsește la Constantinopol, îl aduce în Muntenia, unde mitropolitul Teodosie, care înțeluse valoarea lui Ivireanu, — pe atunci Andrei (numele din botez)—îl călugări și-i dă pe mână tipografia Mitropoliei, ca s'o conducă, pentru că era foarte priceput în această artă.

Pe la 1694-95 găsim pe călugărul Antim retras la mănăstirea Snagov, unde se ocupa cu traducerea și tipărirea multor cărți în românește și grecește. La 1705, lezuiții protejați de Austria, după ce prinsese în ghiară pe Mitropolitul Atanase cu o samă de preoți de peste munți — *Românii Uniți*, — începuseră a și întinde lațurile de vânat și în Muntenia, unde era curentul *Austriaco-fil*, îndreptat contra Turciei, și numai ajutați de acest curent, isbutesc să prindă pe însuși Vlădica Ilarion, episcopul Râmnicului-Noului-Severin. Pentru a se înlătura încă o nouă *unire cu Roma*, Sinodul și Divanul domnesc, aleg ca episcop la Râmnic, în locul lui Ilarion, pe Antim Ivireanu.

După 3 ani, murind Teodosie mitropolitul, Antim este ales în locul lui, la 1708, cu care ocazie, se dovedi și mai mult valoarea lui culturală, prin discursul ce l-a rostit.

Ivireanu își dădu toată osteneala ca biserica să stea în cea mai strânsă legătură cu statul. Inființă o a doua tipografie la București și singur stăruiește să se tipărească mai multe cărți în limbele: română, greacă, latină, arabă, slavonă și georgică, pe care le știa bine. Antim Ivireanu a fost un om care nu și-a uitat patria și conaționalii săi. Cum a iubit pe Români, tot așa a iubit și pe ai lui, cărora le trimite gratis cărți tipărite în limba lor, contribuind ast-fel la răspândirea creștinismului în Arabia.

În timpul când era ca Mitropolit, grecii se lefăiau în țările române ca la ei acasă. Patriarhul Ierusalimului, Dositeiu se crede ca stăpân și chiar pretindea să fie pomenit de preoți și la slujbă. Mitropolitul Antim scrie Patriarhului din Constantinopol și-i cere să interzică lui Dositeiu de a se mai amesteca în trebile Munteniei; ori de nu, să-l considere pe el (Dositeiu) ca Patriarh, pentru că Biserica din principatul Muntean nu poate recunoaște doi Patriarhi, în acelaș timp. Ieremia, patriarhul din Constantinopol a respectat legea, dar nu și pe acel care-l chemase a o respecta.

Aceiași purtare lăudabilă a avut-o și cu lezuiții cari ame-

nințau Biserica Transilvaniei. Ca episcop la Noul Severin și ca Mitropolit, veșnic eră în corespundență direct cu Românii de dincolo, pe cari îi mângâia, le da sfaturi, îi îmbărbăta în lupta grea contra Iezuiților; ba le trimitea și preoți, le hirotonia, le trimitea și materia necesară pentru Cult: Sf. Mir, cărți de ritual, toate aceste le făcea în mod gratuit numai și numai, ca să împedice acțiunea păgubitoare a Iezuiților. Îmbunătățește starea materială a clerului prin mărirea salariului și scutirea de unele biruri. Pentru ca să aibă un cler cu o autoritate morală și culturală mai ridicată, trimite preoților cărți și sfaturi pastorale. Cum se interesă de educația și instruirea clerului, cu o și mai mare râvnă lucra pentru popor.

Singur compunea și ținea predici pe care le trimitea și preoților spre a le rosti în Biserici, la sate. Acest om extraordinar a muncit mult pe terenul literar bisericesc.

Merit mai mare are în arta tipografiei pe care o ridică la apogeu în timpul lui Brâncoveanu, care îi înțelegea perfect inima și gândul, și-i dă tot sprijinul material.

A imprimat mai multe cărți în limba română și 'n alte limbi și cu stăruința lui se tipăresc: *Serviciul Cuv. Paratchiva*, *O evanghelie grecească-românească*, *O Psaltire*, *Un discurs către Constantin Brâncoveanu*, *Despre cele trei virtuți teologice*, *O altă Psaltire*, *Discursul lui Sevastos Climent*, *Cătră Sf. Fecioară Maria*, *Alte învățături ale lui Sevastos*, *Viețile Sfinților*, *Tomul bucuriei*, *Didahii...* etc. Ne găsim la începutul veacului 18-lea când un mitropolit strein de neam tipărește: piedici și alte cărți în limba poporului! Ivireanu, în scrierile și traducerile sale se distinge de toți contimporanii lui prin limbajul lui curgător și firesc, potrivit cu graiul poporului. A lucrat mult pentru menținerea și purificarea limbei noastre, cu toate că era strein și pe care o deprinsese prin mânăstire; limba acea curată bisericească, din cărțile sfinte. Mitropolitul Antim mai poseda și talente artistice, cunoștea mai ales sculptura.

În timpul lui s'a ridicat Biserica „Antim“ din București, la care singur a lucrat în peatră și metal. Tot în numele lui e ridicată și Biserica „Cu Sfinții“. A ridicat în București mai multe edificii pe care le-a dotat cu bogate fonduri în scop filantropic și cultural. Ivireanu mai era și un aprig luptător pentru liberarea Românilor de sub jugul greu al Turciei. Pe cât era de cult, pe atât era de stăruitor și harnic.

Prin activitatea sa, pentru binele Bisericii, Iovia în interesele străinilor, mai ales ale Patriarhiei, căreia avu curajul să i spună că n'are nici un drept în țara Românilor, decât doar asupra milei ce i-o dă creștinii. Pentru acest lucru Grecii îi pun pedici.

Fanariotul Nic. Mavrocordat, cu Patriarhul Ieremia nascocesc că Ivireanu : *ar fi mag, vrăjitor, revoluționar, răsvrățitor contra Impărăției și a Domnului, urgisit de Dumnezeu, și părtaș de multe crime*. Ei l-au acuzat și tot ei l-au judecat și în urmă l-au condamnat, La 1716 Ivireanu e trimis în surgin la schitul Sinaia (Arabia), caterisit și batjocorit. Turcii, căroră fu încredințat să-l ducă, credincioși poruncei date, au avut grija că trecând pe lângă râul Marița, l-au tăiat în bucăți și l-au aruncat în apă. Așa s'a sfârșit viața acestui mare om care cu toate că nu era român, a lucrat, cu foarte mult zel pentru noul neam și noua patrie... E vorba și de Mitropolitul Veniamin Costache :

Mitropolitul „Veniamin“, s'a născut după 52 de ani dela moartea lui Antim, la anul 1768 în satul Roșiești din jud. Fălciu, din familia Boldor. A învățat carte mai întâi în familie apoi la M-rea Secu, Putna și în urmă învătă și grecește în colegiul Vasilan din Iași. Aici nu putea suferi purtarea profesorilor greci și într'o bună zi, fuge la călugărie, la M-rea Neamț. Din natură eră dotat cu un suflet și caracter nobil și foarte intelegent. Calitățile sale superioare au fost cunoscute și apreciate de *Iacob Stamate*, pe atunci episcop de Huși, care a îmbrățișat cu tot sufletul pe călugărașul dela Neamț trimis de D-zeu ca să facă fala neamului românesc. Numai un Iacob a știut ce direcție să-i dea. L'a hirotonit singur în diacon și deși avea numai 24 ani, a fost ales episcop de Huși, în locul lui, la 1793. La 1797 Veniamin trece la Roman, iar la 1803, murind Stamate, fu ales ca Mitropolit al Moldovei și Sucevei. N'a stat în pace decât 5 ani și Rușii, când năvălise în Moldova, îl silesc să demisioneze și Veniamin se retrage la M-rea Neamț. Se întoarce pe scaun la 1812, dar în timpul Eteriei, e silit să-și lese din nou țara și merge în Basarabia la satul Colicăuți de unde se reîntoarce la 1822 și de astă dată conduce Biserica până la 1842 când e silit iar să demisioneze și acum se retrage, cu totul la M-rea Slatina unde petrece și restul vieței, până la 18 Decembrie 1846. Veniamin avea toate calitățile și virtuțile, cari îl arătau poporului ca un arhieru ideal și prin farmecul feței și vorbirei, căpăta și pe inimizii

săi, pe cei buni îi stimulează și mai mult la lucru pentru luminarea neamului. Timp de 40 ani, cât a păstorit Biserica Moldovei, activitatea lui se identifică cu lupta și dezvoltarea culturală a Românilor. Ziua și noaptea nu gândea nimic, decât: rădicarea neamului românesc prin cultură și de aceea se ocupă foarte mult de școli românești.

Cu stăruința lui s'au făcut mai multe școli prin diferite centre: Roman, Focșani, Huși, Galați, Bârlad, Botoșani, Chișinău. În 1803 înființa, în M-rea Socola de lângă Iași, o școală pentru fiii de preoți (Seminarul Veniamin Costache) cea dintâi școală secundară din țara noastră. Voind să dea un caracter cu totul național acestei școli, trimite mai mulți tineri în străinătate: pe Asache, Săulescu, Scriban. Aduce din Transilvania pe Dr. Pop, Falvine, Flectermacher. Naționalist de forță, încurajă ori ce mișcare și manifestație națională.

La 1813 ajută pe Asache să facă la Iași o școală de inginerie. Iubia foarte mult cultura, pentru că înțelegea; *că cultura este puterea creatoare a naționalității iar naționalitatea este puterea creatoare a culturii*. În iubirea cătră acest lucru, a mers până acolo, că a ajutat pe Asache să pună bazele celei dintâi scene de teatru român, pentru care lucru alții i-au găsit învinuiri.

Acest lucru nu dovedește alt ceva decât că el avea o cultură omnilaterală, activitatea lui e îndreptată în toate părțile. Nu purtă grija așa multă de el, cum avea un suflet atât de nobil și mărinimos; avere și bunuri materiale sau mărire nu căuta să le aibă, și ar fi putut, ci a socotit că mult mai bine este să se sacrifice pe sine și al său, pentru alții: a lucrat singur și a îndemnat și pe alții, toată averea o întrebuiința pentru săraci și tipărirea de cărți folositoare, hrană pentru suflet. Cât de mult ș'a iubit neamul se vede din fapte. Pentru ca clerul să fie la înălțimea misiunii lui și cultura să străbată în pătura poporului, Veniamin traduce și tipărește o mulțime de predici, alese din cei mai distinși autori bisericesti streini.

Veniamin întrece în muncă și dragoste de neam pe toții și este singurul pe care îl putem pune alături cu Baronul Șaguna. Scrierile lui cele mai multe sunt de materie teologică: *Explicarea celor șapte taine, Ciriacodromionul, Octoih, Explic. dogmelor, Ceaslov, Liturghiaar, Apostol, Istoria vechiului și noului Testament, Teologia lui Platon, Istoria bisericeii de Melkisedec, Pidalionul, Pravila Mare, Explicarea*

psalmelor, Psaltire, Cronograful, Operile Sf. Ioan Gură de aur.... etc.

Aceasta este viața și munca celor doi pionieri culturali ai bisericii noastre românești cari în chip măreț au împodobit scaunele mitropolitane și cari pentru viața lor morală pot fi socotiți în rândul celor fără de pacate. Cel dintâi mișelește este omorît, cel de al doilea, dându-și sufletul ca un schivnic în chilia lui strâmtă și întunecoasă, părăsit și uitat de mulți, trăesc și astăzi, căci spiritul lor, faptele, exemplele lor, au rămas între noi spre a ne îndemna la lucru pentru a fi vrednici de dânșii. Și pe unul și pe altul, cum a zis Șaguna. îl putem numi „*Mecenatele neamului românesc*“.

Țușcani-Covurlui.

IOAN ON. ZUGRAVU.

LUI CUZA-I PLĂCEA CÂNTECUL DIN FLUER.

Când venià Cuza-Vodă la Scarlat Mavroghene, trimetea după C. Stoica, care era băețandru, și l punea să le cânte din fluer. Stoica le cânta din fluer, afară, la fereastră, iar Cuza și tovarășii săi petreceau în casă. De multe ori îl puneà să le cânte și din gură și cuvintele i le spunea Cuza. Ii plăceau mult cântecele din popor. În totdeauna îi plătea cu vârf și'ndesat ostenelele lui Stoica. Acesta trăește și acum; e în satul Stoiești, județul Fălciu.

Spusă de D. Râșcanu, învățător, Țîșu [Fălciu].

L. MREJERIU.

C. Ștefănescu

SUCEAVA

*Pătrund sfios prin uliți triste
Din cari'n anii viforoși,
Pornise, trăsnet, spre hotare,
Atâtea rânduri de strămoși.*

*Pe-aici, trecut-au furtunatici :
Stăpânii codrilor de brad,
Arcașii repezi din Soroca
Și călăreții din Bârlad.*

*Priviți-l, trece Vodă-Ștefan,
Cu toți boerii, mici și mari ;
Sosesc răzășii de la Nistru
Și valul aprig de hînsari...*

*Dar unde 's toate ! Spulberat-a
Ca un blestem ucigător,
In vatra neamului ; uitarea
S'așterne-adânc pe urma lor.*

*Zidiri pustii, biserici negre,
Prin gol de vremuri stăruesc,
Dar nu s'aude nici o șoaptă
Și nici un cântec romînesc.*

*S'au stîns și doinele străbune,
De valma cruntului prăpăd ;
Alerg din locurile-acestea,
Să nu mai știu, să nu mai văd.*

*Cât ține calea, zvon de lanuri,
Imi cheamă sufletul în zări,
Dar vraja holdelor îmi pare
Fantastic imn de'nmormîntări...*

*Și mai privesc odată'n urmă ;
Pe 'ntinsul raiului cernit,
Amurgu 'nfășură Suceava :
Un cuib de vulturi, părăsit.*

G. TUTOVEANU

HĂRĂLUI ȘI MÂNDRUȚA LUI.

A fost odată, ca nici odată, demult, pe când nu-mi era încă obrazul ca nuca și gura ca papucul, și când puricele potcovit cu-atâtea ocă de fer și cu-atâtea ocă de oțel, câte nu mai știa nici el, înotă voinicește prin apă și prindea, cu ciobaca și cu meredeul, șarani cât știubeele.... Și iaca atunci, cum știolhăiau prin apă și poveștile, am vârit și eu mânele până'n coate, și le-am achipuit pe toate; ș'am vârit pe urmă mâna, ș'am scos una; ș'am vârit mânele amândouă și amu v'o spun, oameni buni, vouă....

A fost, zice-să, pe vremea ceia, un băet. Și, de vreme ce rămăsese fără părinți, s'a luat și el, sâracu, prin lumea mare după slujbă, să se hrănească. Dă, se vede că până nu-i fi slugă, nu-i putea fi stăpân. Ș'apoi, dacă-i fi togan și negrabaciu la lucru, are să fie cam hădă treabă; te-i trezi, într'o bună dimineată, hăt răce pe la spate, ș'a trebui, bietul, să zici: „La toată casa bate coasa, numai la mine n'are cine”. Ș'așa, căutând băetul slujbă, nimereste la un om chiabur dintr'un sat.

Zice: — „Ce îmbli tu, măi Nică”? — „Ce să îmbli, bădică! Ia, caut slujbă”. — „Bine; întră la mine argat, măi băete. Da' mă rog, cum ți-i numele?” — „Tot *Hărălui*, bădică. Eu, drept să-ți spun, te-oi sluji, ca cel mai întâiu, un an de zile; mai mult nu te pot sluji, dar nici mai mult nu ți-oi cere, de cât sadea mânzul ista”. — „Ba, ți-oi da eu un românz ca oamenii, mare, nu pușchiu' ista; numai tu de-ai fi acătărei”. — „Nu, bădică; vorba-i vorbă, treaba-i treabă: mânzășorul ista să-mi dai, și alta nimica!” — „Bine, bre Hărălui”.

Și l'a slujit Hărălui pe om un anișor de zile. Amu, când mai erau trei zile până la 'mplinirea anului, trimete Sf. Gheorghe, dintre juvinele pe care le împărățește, pe lup; și lupul, nici una, nici două, 'și șterge dinții cu străjnicelul flăcăului. Vorba ceia: Scoate-l din gâtlanul lupului.

Iese, bietul, de la stăpân, și, precum era, gol, flămând, prăpădit de răsul chioarei, pornește Hărălui în alt sat, la alt stăpân. Incaltea să vadă: Tot așa de pricopsit, numai cu limba bouului, s'a alege și de la acesta?

Și, cum vă spun, întră el slugă la un om de-acolo.

Zice: — „Om bun, te-oi sluji; da' nimica alta nu-mi trebuie la sfârșitul anului de cât meluța asta albă”.

Albă, nealbă, cât trăia era bună ; da' ce folos ? că tocmai când o îmbucărise mai vârtos flăcăul și tocmai când trei zile mai erau până la împlinitul anului, Sf. Gheorghe trimete iar pe lup și lupul îi căsăpește și cârlanașa. Ei, știu că'n cap n'avea să-și dee ! Unde-s bucate, este și pagubă.

Drept aceia luându-și noatina, cum o tunsese de pe cârlanașă, a schimbat-o pe un cămeșoeș cu stăpănu-său, și s'a pornit iar la drum. Se gândia și el : — „Măi, bine că-s sănătos. Că, la urma urmei, tot pe un drum merg și eu ca și cel bogat. Și, de cât calic, mai bine să n'am nimic, așa cum îs amul ! Vezi, că, la dreptul vorbind, cum n'am amu nimic, așa să nu-mi fiennimic !“

Dondăinind așa, ajunge băetanul la alt om, într'alt sat. Și pe ce să se'mpace el, pe ce să se'mpace ? Hai, se'mpacă să-i dee omul, când a împlini anul, un colac de peatră de pus la fântână. Că Hărălui dăduse de-o fântână. Și ce folos că fântâna eră cu apă bună și norodul zicea o boda-proste bându-i apa, dacă la dânsa ghizdelele nu se mai stăveau ? Veniau, pe semne, prașcăi și crancăi fără frică și rupeau ghizdelele, iar apa, se'nțelege, se prăhuea cu câte gu-noae și gâmoase toate. De aceia Hărălui s'a împăcat cu stăpănu-său pe un colac de piatră. Ce zice : Dacă l'a capată, l'a pune la fântână ; poate nu s'a potromoșă și el așa de ușor. Și, într'adevăr, stăpănu-său n'a tinchit de loc : ci, când mai erau doar trei zile până la împlinitul anului, îi zice lui Hărălui : — „Iaca, măi băete, îți dau colacul de peatră, cum am avut în vorbă. Ți li-i duce după cum îi ști și unde-i ști“.

Da' de unde să-l mai ducă, dacă a treia noapte, în vreme ce Hărălui ședea treaz, și-și păzea de pe prispă colacul cel de piatră, s'apucă Sf. Ilie și dă drumul vântului ; și pornește Sf. Ilie caii, ș'odată, trântind și isbind cu tunetul după neprielnicul, trăsnește colacul cel de peatră a lui Hărălui și i-l face mici fărâme. El, bietul, n'a blăstămat ; ci și-a făcut cruce creștinește ș'a zis : — „Doamne ! Fie'n voia Ta, c'am scăpat, săracu', măcar cu zile. Căci, de mă ajungea și pe mine trăsnetul, ce mă făceam ?“ Ș'a doua zi pornește iar la drum, încotro l'or duce ochii. Da' foame-al răzbătea rău ; că mersese numai prin loc pustiu și satele pe-atuncea erau rare.

Amu, dă Dumnezeu ș'ajunge bietul flăcău într'alt sat, așa cătră asfințitul soarelui. Vede cum un om descarcă un car

de fân. Omul mai avea de azvârlit trei țăpoe tocmai în vârful stogului ca să-l împeptoseze bine.

Zice: — „Doamne ajută!“ — „Mulțumim!“ răspunde omul.

— „Om bun! Fie-ți milă și dă-mi o bucățică de mămăligă, că-s rupt, bietul, de foame“. — „Bine, măi băete“. Și-i dă omul o bucățică de mămăligă, zicându-i: — »Iaca ce-i povestea, măi băete: Tu de-mi asvârli aste trei țăpoe de fân în vârful stogului, de 'nainte de a asfinți soarele, bine de bine; de nu, eu am să-ți ieau înapoi bucățica de mămăligă....“ S'apucă bietul Hărălui ș'asvârle două țăpoe. Când s'asvârle și pe-al treilea, soarele a asfințit după deal.

— „Apoi de-amu stăi!“ — zice omul — „ori azvârle-l, ori nu-l mai asvârli: eu îți ieau înapoi hartamul de mămăligă“. Și, rău nu-i greu a face; omul și-a luat înapoi mămăliga, iar Hărălui și-a luat drumul înainte.. Da, flămând, da' flămând, că, de la o vreme i s'a suit și vătămătura la inimă și lipindu-i-se și inima de coaste, dăduse toate pe una, și aceia megieșă cu moartea. Numai cât, vezi, că și Dumnezeu îi bun și mare: Când eră mai la crișcare, tocmai atunci l'a ajutorat și pe Hărălui, ca pe toți cei buni la inimă și nevânduți lui Aghiută. Căci, alignind de picioare și bălălăind în toate părțile ca cei ce cinstesc ca rătele și nu până să prindă leul de urechi, ci duhlesc într'inșii până prind cioarele din trupul lor, ajunge săracu Hărălui în dreptul unei fântâni, unde trei fete spălau lână.

Da' ele, văzându-l hăitindu-se așa în ciuda cărărei, de-o dată: — „Doamne, fa hăi! Ori îi bat, ori îi bolnav flăcăul cela, da tare-i păcat de frumusețea lui, că, rău se'mpacă, fa, cu drumul!“ — „Ei, ia tăceți, fa, c'aista-i al meu!“ — zice una care era mai dolidură și mai frumușică. Nu-i cuvânt, celelalte două, care erau mai urite, au prins a se hlizi și a se țâțâi de răs de-o vorbă ca asta. Râdeau și ele, că și lumea le râdeau bine de frumoase ce erau. Slavă Domnului! Erau și pe atuncea fete, pe vrute și nevrute, de toată mâna, ca ș'amu: care de care mai nărtoase, mai chitite și mai forăite; care mai de care se'ndesau la pociumbul hornului și la cornul cuptiorului să le tae unghiile cu muchea toporului; și care mai de care erau cu piciorușele cât butucii, să fugă din țară Turcii; și care de care se'ntreceau cu țâțele cât bostanii, să fugă din țară Muscalii... Mă rog, cum râdeau așa cu haz dodârlancele cele slute, ajunge și Hărălui la fântână.

— „Noroace bune!“ — „Mulțămim. Da' ce mergi, mă rog, așa hăitiș, flăcăule?“ îl întrebă copila cea frumușică. — „Ia,

păcate, fa hăi! De vre-o trei zile n'am mâncat și amu-s flămând, săracu' de mai te-aș mânca pe tine". Dar fata nu s'a mai codit mult și, hărnicuță cum eră, a dat fuga pân' acasă, a cotonogit iute o găină și, venind la maică-sa, așa i-a zis: — „Mamă, mamă, iaca pierе găina!“ — „Apoi taie-o draga mamei“. Ș'a tăet-o *Mândruța* — c'ășa-i zicea fetei celei frumoase — ș'a durat din găină un puiu de zamă, că făcea toate paralele și pentru niște flămânzi ca noi, d'apoi pentru unul de sama lui Hărăluță? Că el, cum a mâncat, cum a prins la duh; ba încă și la voe bună. Și așa că, văzându-l tatăl fetei că nu-i prost băet, l'a tocmit la dânsul pe un an, pe doi, nu v'oi spune; dar ce-i drept, nu-i păcat: Lui Hărălui i-a căzut mândruța la prichiciul inimii.... Nu-i cuvânt că și mândruța-l pierdea din ochi pe Hărălui, nu alta; de cât, ea trebuia să mai primească'n casă și pe alți flăcăi, care îmblau cotârlăi, în preajma ei. Căci, vezi dumnetă, lumea-i de tot soiul; ș'apoi, cu cel rău, alungi zece de cei buni; și, tu, fată, nu te temi doar de alta fără numai ca să nu vie treaba să ți se roadă șoldurile de vatră, de atâta viață de fată nemăritată.... Dar, amu, asta-i ca asta; însă este alta și mai și: într'o bună sară vine și alt rând de pețitori. Dă, calul cel bun din grajd se vinde. De cât, vai ș'amar când vrau părinții să te dee cu deasila, cum eră să pățească și biata mândruță. Ba-i câr, ba-i mâr, ea a zis c'are să-și iee de samă. Ș'ășa de bine și-a luat de samă, c'a venit, a doua sară, și vremea cântecului:

*Foileana trei zmincele,
Leagă-ți boii la propele,
Cu trei fire de mărgele.
Și vin la noi de mă cere.
De m'or da, de nu m'or da,
M'a da frunza și iarbă,
Ș'oiu fugi cu dumnetă....*

C'ășa au făcut și Hărălui cu Mândruța lui. Și, cine știe? Poate mai bine au făcut; ș'aveți să vedeți dumnevoastră, că așa și este. Căci, de cât a ajunge treaba ca el să-i cânte ca cucu' și ea să-i urle ca lupu', ori ca ea să fie de vre-o brânză, iar el, un nătărău ș'un lipac de când holha, care nu știe nici miau nici cucurigu', mai bine să se iee după cum li-i împărțit și după plăcerea fiecăruia.

Vechea povață pentru băeți:

*Măi băeți, copii și frați,
Bagați samă ce luați.
Nu lăcomiți la avere.
La străchini și la ulcele*

*Și luați făr' de plăcere !
Destul eu m'am bucurat,
Peste mare Drac am dat!*

Ș'apoi și fetele, biete, par'că n'au inimă? Să nu zică și ele la vremea vremii:

*Firuș roșu de grâu des,
Toată lumea și-a ales
Trandafirul din fereastă,
Omul mândru și de gazdă ;
Numai eu că mi-am ales,
Firuș galben de secară,
Și uritul dintr'o țară ...*

Ci deschide-ți ochii, biata, cum și i-a deschis Mândruța, ca să nu mi te caini:

*Maică-s fată, nu-s pământ,
Nu mă da după urit !...*

Ș'amu, cu toate bujănițele și cu toate tarholurile ce-și putu se lua, unde s'ajungă Hărălui cu Mândruța lui ?

Ajung la o oada boerească, unde șădea de pază un moșneag în preajma standoalelor. Zice: — „Măi băeți, încotro și de unde?“ —

— „Din lume și prin lume, moșule“ — face Hărălui. — „Apoi, știți ce, măi băeți? Sânteteți trudiți și năcăjiți, ca de pe drum, dragii moșului; ia stați și vi-ți hodini aici, în astă bujdă, pe noapte. Când a fi, vi-ți porni-vă cu Dumnezeu; vă văd, bieții, că sânteteți tare îngrijorați și saraimani.... Măne vi-ți porni-vă...“.

Da' ei nu s'au mai pornit. Ci, grijind frumos bordeiul, Mândruța eră, cum am zice, gospodina casei. Până când, într'o sf. zi de Duminică, se duce ea și la sf. biserică. De cât, dă, măruș cel frumos

cui nu i-i drag ? Așa ș'o fată frumoasă ca Mândruța cu-atâta haț încoace : din una din alta i-a căzut tronc la inimă feciorului boerului. Boerul murise nu de mult, ș'amu fecioru-său, care s'a îndrăgostit de Mândruța, stăpânea moșia. Se uită el, se uită cu ochiana încotro apucă Mândruța, ș'o vede, om bun, că întră în bordeiul de la odae. Bun. Adică om vedea noi și bunătatea asta .... Și hai, trimete într'acolo pe-o băbă, vezi ca să-i scurteze mințile Mândruței; și să meargă după dânsul. Și lasă dacă nu mai erà meșteșugoasă ș'acea babă ! Căci ea, după ce-l moșise pe Dracu', ce s'a gândit ? Zice: — „Aista are să mă'ntreacă pe mine din meșteșuguri și din palotii. Deci ia să-i fac eu un semn, ca să-l cunoască lumea și, fugind de dânsul să nu scăpe de mine!“ Și, vezi dumneta : nu s'a apucat codoșca și i-a legat rău buricul lui bietul Aghiutș, de i s'a slobozit coadă ? Și, pe urmă, când să-i dee plata moșitului, n'a trebuit să-i întindă hăt, de departe, în prăjină papucii babei ? Că se temea amu și Nefărtache de tălpoi !

Și așa, venind ea la Mândruța, da' o alintă, da' o lua cu binișorul, da' așa, draga mătușei—mă rog, ca baba cea drăcoasă ! Da' Mândruța nu, și iar nu, că ea-i femeia lui Hărălui. Bun. Adică om vedea noi ce pricopseală de bunătate a mai fi și asta....

Iaca vin la feciorul boerului și vornicul și paznicul.— „Cucoane, s'ascuți și vorbele noastre: Fă-i drum lui Hărălui pe ceia lume; pe-acolo, de bună seamă c'are să se prăpădească. Iar tu i trăi cum mai bine cu Mândruța! — „Că bine ziceți, măi. Chemați-mi-l !

Când a venit față Hărălui, feciorașul boerului așa i-a cuvântat : — „Măi Hărălui ! Tu mi te ai lăudat că te poți duce pe ceia lume, să-mi aduci răspuns de la tatăl meu. Bine, bre; pățit de bine. Deci porneștete cât mai iute și să-mi vii numaidecât cu răspunsul ; altfel, îi peste rău de capul tău !“ — „Mare-i Dumnezeu și bună-i Maica Domnului, cucoane ! M'oi duce!“ zice Hărălui, învinețit, bietul, cum se învinețește cămeșa cea spălată și uscată la vânt. Și pornindu-se, face'n gândul lui : — „Doamne ! Eu până amu inimă creștinească asupra oricui am avut ; tot de rele și de pagube am dat, dar n'am blăstămat. Ajută-mi deci măcar de amu să-mi prindă a cânta și mie cucoșii!“

Și Dumnezeu i-a ajutat. Căci cerând de la feciorul boerului bani ca pentru cheltuială, el i-a dat cinci sute de gal-

beni. Cu cinci sute de galbeni unde nu răsbați? Și'n astă lume, și'n peatra sacă, și'n iad... E, hei!

*Cât mi-i pungulița plină,
Șapte puici mă țin de mână;
Da' când mi s'a deșartat
Fug puicele de-au crăpat !..*

Decât pungulița lui Hărălui nu s'a mai deșartat; aveți să-l vedeți cât de mătinós mi s'a dires el! „Alta cu alta“ — zice — „da' măcar oiu vedea și eu ce pătesc boerii cei nemilostivi pe ceia lume!“ Și într'adevăr, luând cu sine și pe vornic și pe paznic, purcede la drum spre ceia lume; drum lung, lung.... Că :

*Lung ti drumul prin pădure
Da'-i mai lung pe ceia lume :
Cin' se duce. nu mai vine...*

Da' numai Hărălui are să vie! Că el, hai-hai, cu vornicul și cu paznicul, ajunge întâiu la Sf. Gheorghe, care tocmai își hrănia lighioanele, și-i zice: — „Sfinte Gheorghe! Te-ai apucat de-ai trimes pe lup și mi-a mâncat străjnicul; pe urmă ai trimes tot pe lup și mi-a mâncat și cărlanașa. Apoi nu-i păcat de Dumnezeu? Drept aceia, ia să-mi spui: de parte-i pe ceia lume?“ Intreabă sf. Gheorghe pe toate lighioanele și nici una n'a știut; nici ciocârlanul cel șchiop și năzdrăvan, măcar că i-a rupt, bietul, și cellalt picior, de ciudă. — „Apoi, măi Hărălui, măi băete“, — zice sf. Gheorghe — „eu nu ți-oiu putea spune; da' haidem cu toții până la sf. Ilie; poate el a ști!“; Când colo, caută și cotrobăește sf. Ilie prin nourii lui, da' răspuns n'a putut da. — „Nu, sf. Ilie!“ — face Hărălui — „Te-ai apucat și mi-ai farmat colacul cel de piatră pentru care slujisem un an; deci eu n'am să te lăs cu una, cu două: arată-mi calea spre ceia lume, că de nu, întorc cojocul pe dos!...“ — „Ba, până acolo n'a mai ajunge treaba, măi Hărălui. Ci haidem noi tot înainte până la vânt“. Merg ei, merg, ajung la vânt.

Da' vornicul și paznicul gâfâiau parcă 'nblaseră la arie — ce crezi? De drum, de nehodină. Când ajung ei cu toții la vânt, altă nevoe, alt necaz: Vântu-i cam bolnav. Zice: — „Buna vremea, vântule!“ — Mulțămesc, voinicule!“ — „Da' ce trohnești așa, vântule? Ai mâncat, se vede, la zămoși și la harbuji ș'ai băut apă, ș'amu ai dat bâca“ — „Ba mi se pare, că l'a fi prins la furat, undeva, de i-a muiat coastele“ — face sf. Ilie, zimbînd a råde. — „Nu, fraților, nu; alte păcate-s asupra mea; din deochiu mi se trage mie asta. Și iaca în ce chip: M'a pus boala ș'am trecut eri pe la odaia cea boerească unde șede Mândruța și, se vede, că s'a uitat

încruntat la mine zgâția, cum șădea în pravița mea ; ș'amu iacătă-mă-s și deochet!.. — „E, hei! Din partea asta grijă să n'ai, vântule! Du-mă, pe unde știi și cum știi, pe ceia lume, că eu te-oiu descântă, săracu, de ți-a trece cum ți-ar lua cu-amândouă mânele!“... — »Bine, măi Hărălui. Eu pe toți v'oiu duce, da' numai până la sf. Soare ; mai departe nu-mi este dat mie a răzbate. Haidem!“... Și i-a luat vântul pe toți în praviță și, de-a tavalu', de-a tavalu', au ajuns degrabă până la sf. Soare, că zbârăiau pe aripa vântului, nu alta. La sf. Soare masa eră întinsă ca pentru crucea amezei ; da' el încă nu venise. — „Apoi, până a veni sf. Soare, tu ia descântă-mă, bre Hărălui, c'așa mi te-ai lăudat. Nu mi-i de alta, bre : da' eu îs logofăt la sf. Soare, și, de m'oiu da bolii, apoi știută că el are să-mi iee astă baftă ș'are să pue pe altul în loc“... — „N'ai grijă, frate vântule. Hai să te descânt!“ Și prinde a descântă cu trei mlădițe de masalari :

*De-a fi din deochiu,
Să-ți plesnească un ochiu ;
De-a fi deochiul de la noi,
Să-ți plesnească amândoi ;
De-a fi din pocitură,
Să-ți sară dinții din gură ;
De-a fi de la Mândrușa mea,
Să-ți sară ochii de-i vedea.
Să rămâi curat, luminat,
Ca un cap de cal uscat,
In pod aruncat
De cloște treerat.
Să se ouă ouă verzi
Și tu de ochi să nu vezi !
Leacul fie, ori nu fie
Da' plata mea să se știe.
Și de n'a fi de la mine,
Să fie de la cel ce m'a învdat pe mine !..*

— „Apoi, bre Hărălui, cum te văd eu, m'ai descântat de m'ai gătit. Hai, ne-om așeză la masă, că parcă m'am m'ai pribolit oleacă“. — „Hai!“ Și se dau ei roată 'mprejurul mesei lui sf. Soare : și sf. Gheorghe și sf. Ilie și vântul și Hărălui. Vornicul și paznicul șădeau deoparte cu spinarea în sus și cu limbile ca de-un cot afară, să se sature, ca noi. numai cu mirozna bucatelor. Ș'amu, după ce s'au mai închevăluit, căci, dă, nu se putea să nu-și cinstească, nu știu ce nu i-a venit la borotic vântului și, zicând că l'ar fi luat în răs cu descântecul, se leagă de Hărălui. Și nu se'nșfacă la batae ? Și nu se burzuluesc ? Și nu săriau bucățile din străchini ca grăunțele de pe leasă, când izbești cu îmblăciul ? Hărălui tare, nu șagă : l'a bătut pe bietul vânt posmol, nu

alta. Ş'amu iaca vine şi sf. Soare. în cruce, drept amează, să vadă bucurie : Şi când a văzut el atâta blăstămăţie ş'a auzit atâta chihoară, i s'a făcut şi lui inima cârcel de frică. zice : — »cine ştie ce păcate oiu mai trage cu nătângii iştia?“ Ş'odată se 'ncruntă la Hărălui : — »Ce cauţi tu, om pământean, pe-aici?“ Zice : — »sfinte Soare ! Nu striga așa la mine, că nu mi-i de alta, da' te-oiu roti săracu', de-i ajunge tocmai în vârful acului, la mama Dracului... Ci du-mă, mai răpede, până pe ceia lume!“ Auzind așa sf. Soare şi ne mai știind nici el cum s'apuce hulpea de coadă şi să se mântue de Hărălui, i-a zis : — »Haide, măi băete, să te duc amu, mai degrabă, cât is porțile deschise în ceia lume; de frică nu te duc eu; da' mi-i că ești bun la Dumnezeu. Şi, de cel bun la Dumnezeu, ascultă şi sf. Soare, cât îi de mare !« Şi se ia iar la drum Hărălui în brațele lui sf. Soare, iar vornicul şi paznicul, rupți de foame ca opincile țiganului, de abea, mai icniau mergând spânzurați de-o rază, care mai mică şi mai bicisnică, a lui sf. Soare. Da' lui Hărălui încă-i venia gust de prujă în brațele lui sf. Soare. Zice : — »Doamne sfinte Soare ! Iaca, ce-i, nu-i bine...“ — »Cum ? De ce nu-i bine, bre Hărălui ? Poate ești bolnav, poate nu-ți vine îndămână în brațele mele, poate ți-i de vornic şi de paznic..“ — »Ba, nu, nu, sfinte Soare ! Alta-i : Ce am eu, om bun, că nu pot mânca puțin !...“ — »E, he, hei ! Te ştiu eu, din partea asta“ — face sf. Soare, zimbînd — »că doar blăstămăție, nu bucluc, mi-ați făcut voi din masă de m'ați lăsat azi flămând !...“ Şi așa, hai-hai, se scoboară sf. Soare pe supt pământ şi se opreşte drept în porțile iadului. Când colo, ce să vadă Hărălui ? Şi ce minunăție să vadă în iad vornicul şi paznicul ? Boerii trăgeau la ham cât trăia lumea ; Dracul îi mână cu biciu de foc, iar ei, la amează şi sara, mâncau jăratec în loc de grăunțe. Şi așa îmblau prin iad roată împrejur boerii cei nemilostivi, ca la arie. Amu ei tocmai ajunseseră prin dreptul porților, când de colo face vornicul : — »Îii... iaca şi boerul nostru !...“ Adică tocmai cel pe care-l căută Hărălău. Atunci Hărălui odată se năpusteşte la Dracu' şi-i zice : — »Stăi, Drace, şi lasă-mi calul meu, că-ți dau în loc doi mai buni !“ Şi zmuncind pe boer de la ham, îi dă Dracului în loc, pe vornic şi pe paznic... — »Apoi, de-amu, ia să mai stăm oleacă de vorbă, cucoane“, — face Hărălui. »Mă rog, cum ți-i, cum o duci ? — »Rău, măi Hărălui, rău ! Bodaproste că m'ai scos...“ — răspunde boerul, de-abea răsuflându-se. »Dacă te duci acasă, spune, bre, fecioru-meu,

să dee de pomană la vădane, la săraci și la lipsiți. Spune-i să lese lăcomia și să zidească din avere sfinte biserici. Căci de nu, ca mine are să pățească și el !” N'a sfârșit bine vorba boerul, și iaca amu Dracul venia cu boerii cei înhămați, iar prin dreptul porților, și mi l'a înhămat iar de-i sfârâiau călcăile. Ce să facă Hărălui ? S'a luat cu sf. Soare și, hai-hai, s'a suit iar în astă lume. A venit la feciorul boerului și i-a spus cele ce văzuse și auzise. Feciorul boerului nu, și nu, și nu vroea să creadă. Până când într'o bună dimineată, ș'a luat o tășulcă de parale și, hai, se pornește și el cu Hărălui, pe ceia lume, Sf. Soare i-a dus iar la lad. Când au trecut pe acolo boerii cei înhămați, odată strigă Hărălui cătră Dracu: — „Stăi, Drace, și dă-mi căloiul cel bătrân, că eu ți-oiu da unul mai tânăr !.” Ș'a izbit la ham și pe feciorul boerului... Da' lui sf. Soare nu i-a prea plăcut astă treabă, și a împlicit-o și el : Că Hărălui, nici una, nici două, pune la ham și pe sf. Soare ! Mergea sf. Soare la plug de pâraia iadul... Numai cât văzând Dracii că i prea mare lumină în iad. i-a dat drumul lui sf. Soare la trei zile, după ce și-au mai făcut răs dintr'insul, și, cu sf. Soare, au slobozit și pe boerul cel tânăr. Vezi că încă nu-l trimesese Dumnezeu la munca ceia.

Și așa s'a întors Hărălui împreună cu boerul cel tânăr și cu sf. Soare, pe astă lume de păcate... Nici sf. Soare nu l'a mai dus pe Hărălui în ceia lume, de când l'a pus la ham, da' nici boerul cel tânăr nu s'a mai lăcomit la Mândruța lui Hărălui. Că Hărălui a turnat nuntă creștinească și frumoasă, că avea doar cinci sute de galbeni buni, bunuți, neatinși de loc. Mândruța i-a fost mireasa ; și cu dânsa pot să zic că trăește ș'amu, dacă le-a fi murit moartea. Or fi trăind ș'or fi având, bieții, un stog de griji, un coșăr de copii ș'o oboroacă de popușoi — ca și noi și ca și calicii cei mari.

*Iar eu mă'nchin c'un fir de mătrăgundă
Și ce v'am spus. nu-i minciundă ;
Și iar c'un fir de sulfină,
Noroace și bundă hodină !*

Mănăstireni-Botoșani.

DUMITRU FURTUNA.

FĂGADUIA ȚIGANULUI.

Era 'n spre blagoviștenie. (Buna Vestire).

Un țigan, care avea o șleahță de danci, vroind ca și Piranda lui să gătiască mâncare de pește pentru a doua zi, și-a pus în gând să se ducă la prins pește la un iazul din apropiere. Lute și-a adunat cele trebuincioase pentru prins pește, a

luat traista 'n spate și a plecat spre iaz. Cum mergea el singur pe drum, se gândia în sine zicând: „De mi-ar ajuta Dumnezeu să prind un pește mare, aș duce mâne la

Biserică un colac cât roata carului și o lumânare cât proșapul carului“! Merghând el așa și tot făgăduind, s'a po menit ajuns la iaz. După ce și a întocmit undița așa cum trebuie, a dat-o în apă. Nu după multă întârziere, vede că undița se mișcă, probă că se prinsese ceva.

Când o trage afară din apă, vede că prinsese un crap cât un purcel!

Țiganul nu mai putea de bucurie, că Dumnezeu îi ascultase ruga. Degrabă l'a vărît în traistă, și, la danci cu el băete, zicând: „Bine că m'am văzut cu pește la traistă. Lasă să tot aștepte Dumnezeu colac și lumânare“. Când a ajuns acasă, dancii i-au sărit în gât cu toții strigând: „Ditai pește, ditai crap“! Când țiganul lasă traista din spate, și o dă țigancei să scoată peștele, ia crap de unde nu-i! Caută'n dreapta, caută'n stânga, crapul nu mai rămăsese. Când se uită ei, văd că traista era spartă 'n fund, și că peștele căzuse

prin spărtură. Țiganul o ia la fugă pe urma pe care venise, dar degiaba, că peștele fiind încă viu, se târise iarăși în apă. Țiganul, fiind foarte necăjit de așa întâmplare, stă'n loc și zice : „Haleu, Doamne, da copilaș mai ești ! Eu numai am glumit cu făgăduiala mea, și tu o luași chiar într'adins. Cum văd eu, n'ai minte nici cât dancii mei de acasă !”

VASILE B. ȚIRICA.

Bârlad.

Cântăreț bisericesc.

S'AU INĂSPRIT VREMURILE...

Era într'o frumoasă Duminecă de vară. Soarele dădea cam spre asfințit și, mătușa Zoîța, nevasta lui moș Ion Epure, nu-și mai afla loc în casă. Scurtă, grosuță, uscățivă la față și veselă cum era totdeauna, ca o fată mare, eșia pe mic pe ceas în pragul ușei și se uita de-a lungul drumului, care trecea tocmai pe dinaintea casei, ca doar-doar va zări printre trecători și pe moș Ion al ei, venind mai dregrabă spre casă. Trebuea să-și facă obiceiul... Venise de la târg cam de pe la achindii, și, pentru că boii cârniră chiar de la poarta țării prin șes, de aceea nu putu să mai treacă pe la cârciuma satului, ca să-și mai ude gâtul cu vr'un păhăruț de rachiu, bațâr până să se mai răsufle boii. Cum intră în ogradă, disjugă boii, îi vâri în ocol și eși pe poartă, fără ca mătușa Zoîța să bage bine de seamă unde se duse, crezând, c'a trecut în grădină s'aducă vr'un țepoi de luțernă la boi.

— Da' un' te duci, omule hăi, așa fără să-mi spui cum ai umblat la târg? făcu mătușa Zoîța de odată, eșind tocmai atunci în prag, și zărindu-l.

— Da' ce mi-ai eșit așa gătită ? răspuse moș Ion din drum zâmbind și oprindu-se. Mă mai duc o leacă pân' pe deal, că mă așteaptă niște oameni, dar viu îndată. Am să le dau niște arvună pentru prașit. Așteaptă și tu o țără ! li gata mâncarea, omule hăi, să nu zăbovești ! — Nu, nu ! răspuse el, pornindu-se.

După ce venise ea dimineța de la biserică, uitase ca să-i spună lui moș Ion, înainte de-a se porni la târg, că finul lor Nică Ichim cu nevastă-sa Măriuca îi spusese, că poate vor veni pe seară o leacă la dânsii, și ea le făgăduise că-i așteaptă și, de asta se îngrijia ea acum, ca nu cumva moș

Ion al ei să se mai încurce cu te miri cine pe deal și să o facă de rușine tocmai într'o așa sară. Și, doar moș Ion Epure, nu era el băutor în toată puterea cuvântului, cum s'ar zice. Nu-i plăcea lui să se facă așa de răs, căci doar era fecior de gospodar și o leacă de fruntaș în sat și, apoi, era cinstit și iubit de tot satul și cuvântul lui era luat în seamă. Unde mai pui, că fusese pe vremuri șăf de garnizoană, consilier comunal, ajutor de primar și, mai făcuse și armata vr'o cinci ani în călărașii cu schimbul!.. Dar... așa la măsea, trăgea și el câte odată, că dă, la urma urmei, nimenea nu-i sfânt!.. Ori, cine duce la ureche, și nu bea așa câte un păhăruț de udătură la sărbători mari și, mai ales, când se întâlnește cu vr'un prieten, doi?.. Și zice și-o vorbă: că cine a murit făr' ca să se fi îmbătat vr'odată în vieța lui, acela n'a știut ce-i traiul...

*

Soarele scăpătând își ascundea fața roșie ca arama după păduricea din coasta satului. Mătușa Zoița stătea de vorbă în casă cu nepoată-sa Smărăndița, o fetiță ca de vre-o șapte-spre-zece ani, frumoasă și fragedă de să-i rupi trupșorul în două: năltuță, cu ochii ca mura, mari și vioi, cu părul negru împletit în două cozi lăsate pe spate, cu fața rumeoară, plină de sănătate și... c'un sân feciorelnic, care svâcnind, făcea să-i joace mărgelile ce și le pusese la gât și cari atârnav pe cămașa ei cea bătută cu fluturi.

În timpul când vorbeau ele, se auzi deodată scârțâind portița și, cănele cel rău a lui moș Ion, Ruzache, începu să bată. Erau finii ei, Nică și Măriuca. Se ținuseră de cuvânt. Ba, Măriuca aduse încă și pe Toderică, flăcăul ei cel de vre o doi ani, pe care mătușa Zoița îl sorbia nu ceva, așa îi era de drag... Stătea departe Nică de nașă-său, ce-i drept, tocmai în capul satului și de aceea nu putea veni așa des pe la dânsul. Dar și când venia, apoi nu venia el cu mâna goală!.. Trebuea să le aducă el ceva, căci așa e obiceiul din bătrâni. Și, Măriuca, nevăstuica tânără cum era ea cam de vre-o două-zeci și doi de ani, n'avea gusturi proaste, deși nu era așa de purtată prin lume.

*

Moșul Ion auzi la cârciumă din oameni, cum că finu-său Nică ar fi trecut cu nevasta la dânsul și, de aceea, se grăbi să plece spre casă, luând cu el și ceva udăturică. Acei cari îl vedeau pe moș Ion că esă din cârciumă și, că are ceva de desuptul spințărului, pricepură, că în sara asta are el o

leacă de gust de petrecere... Când ajunsese acasă, era într'amurg. Smărăndița eșind cu donița la vacă și văzându-l, îi zise: — Haide, moșulei, hai, că de când te-așteaptă mătușa Zoița!.. — Iacă-mă's fată hăi și eu! Da' ce-o pățitără de m'așteaptă așa? Nu cumva îi sânt mai drag amù?.. — Apoi, nu știi c'o venit băta Nică și cu lița Măriuca la 'nea-voastră? — Să fie sănătoși! zise el răsând și, intrând în tindă încetișorul, puse șipușorul într'un ungheriu, ca să-l aducă la vreme, apoi, își trecu odată mâna pe la mustăți, deschise ușa casei și zărind pe fini, zise: — Aaa... finii moșului!.. Oaspeți noi, cu noroc și să trăiți c'ați mai venit și pe la nașu'!

Cu mare bucurie moș Ion îi sărută pe amândoi pe frunte și pe cap, iară ei îi sărutară plini de respect mâna pe amândouă părțile. Zărind la spatele lor și pe Toderică, care se necăjia c'o bucățică de zahar, îl luă în brațe și îl sărută pe obraz de mai multe ori. Copilul însă se cam oțără, ferindu-și capul de mustața țăpoasă a lui moș Ion și cerându-se jos. — Nu mă cunoaște el încă bine, făcù moș Ion. și dându-i în mână bucățica de zahar pe care o scăpase jos, îl puse pe pat. — Da' tu Zoiță ce stai așa plouată de parcă nu ți-s toți boii acasă?

— Apăi, dă, cum să nu stau așa, dacă nu știu ce-ai mai făcut azi în târg?

— Ia am mai pitrecut și eu cu niște fete tinere, zise făcând din ochi către Măriuca. Mătușa Zoița dădu din cap și zâmbi.

— Poate încă nu-ți place, nevastă, ha, ce zici?

— Ba 'mi place, cum să nu'mi placă, dar atât, că boii din ocol nu's cine ți i-o schimbat, că nu's ai noștrii, ci is alții.

— Apăi, am uitat să-ți spun, că i-am dat pe-ai noștri cu patru sute și am luat alții numai cu trei sute, mai frumoși și numai de câte patru dinți.

— Dar cum ți i-o luat așa fără să fi avut formă?

— Apoi, am vorbit cu Românu', ca să-i duc pecețile pe septămâna ce vine și m'a crezut, lăsându-i și zece franci ca garanție.

Și acestea zicând, trase băerile pungei, care era pusă în brâul lui roșu, scoase cinci hârtii de câte două zeci și i le dete mătușei Zoiței: — Aiștia is banii de pe boi, zise el. Iaca încă două hârtii, banii luați de pe grâu. Am dat merța numai cu două zeci.

Mătușa Zoița, luând banii și văzând că moșneagul a făcut o așa de bunicică afacere, nu mai putea de bucurie și plecă

iute să-i strângă. — N'ați și pecețile de pe boii pe care i-am cumpărat. Strânge-le bine, c'am auzit din oameni, că jandarii iștia noi au să facă perchezăție pe la case, ca să vadă dacă au toți oamenii peceți pe vite.

— Da, da, nașulei, am auzit și eu de treaba asta, zise Nică. Mătușa Zoița le luă și, învălătucindu-le bine într'o batistă roșie, le puse binișor în lada cea veche, bătrânească. Smărândița, venise de la mulș vaca și stătea și ea lângă ușă, cum de obicei fac fetele, ascultându-i ce vorbesc.

— Dar mi se pare că tu femeie n'ai luat traista din car !

— Nu, dar iaca măc s'o ieu.

— Las' c'a lua-o Smărândița, cată tu de-mi pune ceva de mâncare, că de abea te văd de foame, ș'apoi... și finii or fi flămânzi.

— Nu, sărutăm mâsurile, nașulei, noi am mâncată ră întăiu acasă, ș'apoi ne-am pornită ră spre 'nea-voastră, făcu Nică, urnindu-se din loc. Mătușa Zoița se duse în culme și ea în cât ai clipi, veni c'un castron de ciorbă caldă acoperit de aburi, cari-ți făcea cu ochiul de după șapte dealuri... Căci, avusese ea îngrijire de asta și chemase și pe Maranda Căsoaei, o văduvă megieșă, care să-i mai dea o leacă de ajutor la vatră, că era singurică pân' a nu veni Smărândița

— E... hehei, da' stăm bine cu țara! făcu moș Ion, scărpinându-se în cap. — Ian, poftim, hinilor, luați loc.

— D'apoi de ce te mai superi, nașulei, că noi am mâncată ră acasă, zise Nică.

— Nu, nu, mai umbla, bre, cu „am mâncat”, cu „treacă meargă”, ci ie și te pune la masă ici lângă mine. În casa mea, ce țoi spune eu, aceea ai să faci și eu la tine acasă tot așa. Nu-i așa, fină? — Ba, așa-i, nașulei. — Măi, Todirică, dar tu... staai... și te uiți la noi... — Lasă-l, nașulei, făcu Măriuca, lasă-l, că se joacă. — Smărândiță, ian cată tu'n traistă, draga moșului, c'ai să găsești niște smochine și dă-i-le țâncului ca să le mozolească, pân' s'a mai răci o leacă ciorba asta, c'apoi îl luăm cu noi la treabă.

Se așezară cu toții în jurul mesei. Tocmai când mai conteniseră aburii ș'aveau de gând ca să'ncepă a hali din ciorbă, numai iată că se trezesc că intră pe ușă șeful de post, un bărbat familiar ca de vr'o trei zeci de ani și cu agentul sanitar, un tânăr de curând eliberat din armată și fost sergent de roșiori.

— Bună seara și noroc, moșu' Ioane !

— 'Țămi'lor-voastră !

—Cred, că nu ti-i supăra, c'am intrat așa cam făr' de veste? —Da', supărare de asta s'avem cât om trăi! făcu moș Ion. Ian luați loc. —Nu, că ne ducem. Treceam la secție cu d-l sanitar și, auzind din oameni că ți-ai schimbat boii, am intrat ca săți văd pecețile, căci așa ni cere legea asta nouă, zise șăful. —Tare bine, vi le-om arăta. Dar, până ce, nu știu ce, ian șădeți o țără, că omul dintr'un copac pică și tot se răsuflă trei zile, dar ales 'nea'lor-voastră, slujbașii și oamenii Gubernului... Ian Zoiță, hăi, să punem noi mescioara cea mare ș'or mesi și „boerii“ cu noi de bine ce ne-au intrat în casă. —Da' păzește-ți treaba, moșu Ioane, zise șăful, că noi n'am venit la d-ta pentru mâncare. —Nea'lor-voastră spuneți ce vă place... Eu, unul, știu, că în casa mea ori cine o intrat, n'o ieșit nici odată neospătat căci, gospodar a fost și tătuca D-zeu să-l ierte și să-i fie țărâna ușoară! și tot o leacă de gospodar îs și eu și, pentru asta să nu vă fie cu bănat, dar ian cătați a vă pune, ici, la masa noastră as' țărănească.

Sfârșind aceste vorbe, moș Ion, își aduse aminte de rachiul căci cu vorba lui, uitase, și pentru ca să n'apuce ei a se înfrupta întâiu, făcu semn mătușei Zoiței ca să scoată păhăruțele, iar el se duse în tindă, și venind cu șăpușorul, începu să cinstească. —D'apoi noi, moșu Ioane, am crezut că șuguești, dar vedem, că nu prea ai gânduri bune, făcu sanitarul. —Ba, gânduri de aestate, aș vrea ca să aibă și dușmanii mei asupra casei mele, zise moșu Ion. —Ian, ie-l de bine, domnu șăf, ie-l, nu'ți mai lăsa bătrânețele la fund, —Nu pot, moșu Ioane, îi prea tare... —Îrra... da' ie-l, că doar știu, că nu ești fată mare, că numai ele, până ce's fete nu le vede nimeni bete, dară după ce se mărită, nu 'ncap șapte la o litră“.

—Ei, da bine le mai întrunchipi, moșu Ioane, făcu șăful zâmbind.

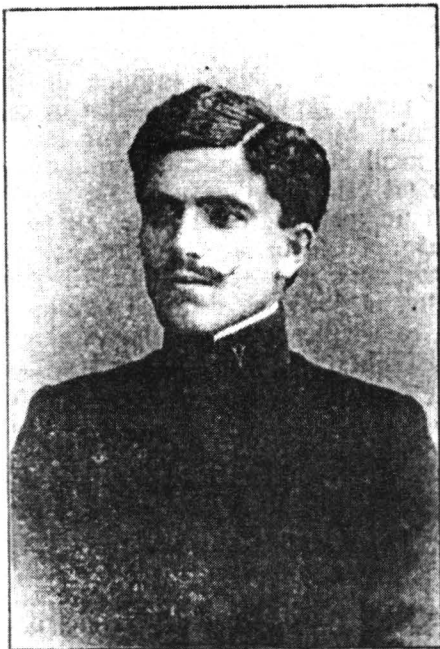
—Câte-o leacă. Când împlini moș Ion rândul de dădu câte trei de fiecare, numai bine aduse și mătușa Zoița două castroane de găluște, făcute colo gospodărești, cu crupe și cu orez și cu frunze de steghie, iar pe deasupra smântânite de parcă'ți făceau cu ochiul. Le puse pe masă și începu să scoată. Sanitarul, om hranaci de felul său, prevăzând c'o să fie mâncare din bielșug, se păzi ca să nu-l vadă nimenea și își dădu drumul pe furiș la curea; iar șăful de post își lepădă cartușiera și-și puse carabina în colț lângă ușă. —Ian să mai sucim câte o leacă, zise moș Ion, luând șăpușorul.

Ian, ie fine Nică, fină Măriucă, ian luați, hai, că v'așteaptă nea'lor. După ce mai cinstiră câte un palici, moș Ion, mai fără să simtă cei din casă, eși în tindă, luă un ulcioraș cam de două litruri, își puse o pălărie pe cap, își trase încet bățul din streșina casei și se porni spre crâșmă ca să mai aducă ceva udătură grăbindu-se, ca nu cumva s'apuce a se închide cărciuma.

Când ajunse, oamenii erau aproape toți împrăștiați și, lăutarii mai cântau numai la vre-o căți-va băetani, calfe, ce ședeau cinstind după o masă. — Măi Andrieș, făcu moș Ion către scripcar, nu : merge tu o leacă până la mine, că tot n'ai fost de mult ?

— De ce nu, moș Ioane, bucuros.. Dar chiar amù? — Amù, să mergi cu mine.

— Bine, iaca mergem. — Hai și 'neata nașu Niculai, făcu el către Niculai Mo-

șoc, care își răsuca o țigară cât degetul de groasă, un moșneag, ca de vr'o șapte zeci de ani, însă în putere, bun gospodar, văzut bine de tot satul, bun de pitrecere, care fusese primar în tinerețe și care avea aproape la o sută de fini botezați și cununați de dânsul, căci ca și moș Ion, n'avea nici el copii. — Iaca, oiu merge și eu, răspunse moșneagul. Luând apoi ulciorașul, moș Ion, cinsti cu câte un palici gospodăresc pe lăutari și 'n urmă porniră. Când au ajuns acasă și când a început Andrieș să-i tragă cu arcușul, se schimbă fața casei... Mătușa Zoița, nu mai zise nimic, căci amu, tot de una îi era.... Găluștele se cam apropiaseră și moș Ion se tot încerca să afle gustul rachiului de pe urmă ca să vadă dacă nu cumva i l'a schimbat și să nu-i mai fi

dat de cel cu dresuri... Smărăndița se duse în buche, de unde veni cu o tava cu friptură de pui, rumeoară, iar Marandei Căsoaei, i se rupsesse baera catrinței dinapoi tăbărind o covățică cu plăcinde calde, unse cu smântână și pe care o puse într'un ungher, jos lângă blidar. Lăutarii de la ușă îi trăgeau vartos după ce moș Ion le mai dete încă câte două cești de fiecare și câte-o plăcintă. Cheful creștea văzând cu ochii. Șăful de post se ținea bine. Sanitarul însă cam de pe la jumătatea mesei, de pe la găluște, începu să se arăte cam serios și grijului, de credeai că cine știe ce-a 'dat peste capul lui... El ședea în capul mesei lângă moșu Niculai Moțoc cu fața în spre ușă. Smărănduța își avea și ea locul ei pe prichiciul hornului răzământându-se cu cotul și șezând câte puțin pe vatra de lângă ușă, pe care era așternut un măcățel, când gătea de servit la masă, așa că erau amândoi față în față. Privirile ior se isbiau una de alta și, Smărăndița se plecă în tot deauna. El se uita la dânsa câte puțin, pe furiș, și, când ea îl prindea uitându-se la dânsa, tot ea își pleca în jos ochii ei negri și scânteietori, înroșindu-și obrajii rotunzi și gingași.

Privirea ei atât de galeșă, izvorită din ochii ei atât de prietenoși, părul ei negru împletit și dat pe spate, mânele-i albe și goale până la coate, sânu-i fecioresc bătut cu flori, trăsăturile corpului ei fraged și mlădios ca o smiceă, toate acestea îl fermecară pe tânărul sanitar și făceau să-l cuprindă tremurătorii fiori ai dragostei... Il fermecase Smărăndița, îl îmbătase cu privirea ei. Și doar nu că sanitarul nu mai văzuse fete pân' atunci, că doar era purtat prin lume, cum s'ar zice și o leacă din familie, dar o frumusețe ca Smărăndița, a cărei nevinovăție îi era zugrăvită pe fața și care avea niște ochi ca de șarpe, nu mai văzuse până în acea seară. Și ce îi dreptul, că frumoasă era Smărăndița. Nici o fată din sat nu-i putea sta dimpotrivă. În ea era intrupată nevinovăția și idealul frumuseței unei fete de țară.

Cei din jurul lui, observară pe dată schimbarea. — Da' ce-ai picat pe gânduri, dom-le doftur? — făcu moș Ion — căci slavă Domnului, copiii nu-ți cer mâncare și nici boii nu-ți mor de foame: Ori poate te gândești, ca dac'a arde velnița n'or avea unde face vrăbiile cuib? — Nu de asta — răspunse sanitarul — dar nu știi d-ta, moș Ioane, vorba ceea: câte n'are omul pe capul lui!... — Ori, poate a fi intrat în anul însurătorii — făcu moș Niculai Moțoc. — Mai știi! răspunse el. — Apâi, te-om însura noi, n'avea grilă! De

abea ai venit în satul nostru, dar nu te-om lăsa noi să stai burlac într'un sat cu fete frumoase, cum îi al nostru... — zise moș Niculai.

Smărăndița înroșindu-se, își făcu treabă la cuhne. Mătușa Zoița puse friptura și plăcintele, iar moș Ion tot îndemna cu udătura, deși era în timpul mesei. — Mâncarea îi fudulie — spunea el — băutura este ce este. Rachiul începu să se urce la cap și curajul creștea mereu. — Ian, luați din masă și credeți, că, la noi țaranii, mâncări mai bune nu se fac — zise moș Ion către șăful de post și către sanitar. — Fine Ioane! făcu moșu Niculai: ian să leși scripcarii să-mi cânte și mie un cântec... — Bucuros, nașule!... — Ian să-mi cânti, tu, măi țigane, cântecu' ista: „Frunză verde de mohor, astăzi beau și mâne mor“... și începu să i-l fluere.

— Buuun, nașulei, bun, cât se poate! Căci, la dreptul vorbind, când îi sta să-ți tragi măsurile, taman așa stă lucrul, vorba ceea: „Astăzi câți mâncăm și bem, și mâne nu mai sîntem!“ Dar, ian poftim, ian mai luați, domnu șăf, domnu agent, fine Nică, fină Măriucă, nașu Niculai, ian poftim!.. Nu cam merge ea friptura așa pe gât, iar trebuî și niște vi-nișor, nu-i vorbă, dar dă, ce să facem?... Căci, de când cu „comparativele“ iste, numai nu știu cum să le mai zic.... Nu-ți vinde mai puțin de cât pai-spre'ce litruri și pace.... Ș'amu, toate ca toate, că, dacă aș fi știut c'a veni domnu' șăf și cu domnu' agent la mine în casă în sara asta, făceam eu ce făceam și luam din târg, dar amù de unde să ei!? Aici la crâșma noastră, cică s'o gătit ș'apoi, chiar dacă ar fi, cine îți deschide amù la vremea asta? — După legea as' nouă — făcu Nică — cică de la nouă ceasuri în sus, n'au voe să vândă. — Hm!... Ba, dacă ar merge domnu' șăf cu mine, eu cred că tot mi-ar deschide.... Ha, ce zici, domnu' șăf? — Că, treaba asta n'oi mai face-o eu moș Ioane, să te mai pun din nou la cheltueală.... Las' că-i bun și destul cât este. Slavă Domnului! De-am avea totdeauna așa....

Moș Ioane, să nu vă fie eu supărare, dar nouă ni-i cam foame — făcu Andrieș, — că noi în sara asta încă n'am mâncat, căci ne-ai luat de la crâșmă după cum știi.... — Bine, țarcă, bine faci că spui — zise moș Ion dând din cap. — Dă-le și lor Zoiță ceva să înghită. Și așa zi, domnu' șăf, nu vrei să mergi cu mine la crâșmă ca s'aduc oleacă de vinișor, eh! „că bun îi vinul nu-i ca apa, nici friptura nu-i ca ceapa“... Așa, nu'ș' cum, mi-o venit amu un dor de vin, de aș fi în stare să dau doi franci pe un litru. — Nu se poate,

moș Ioane. Odată ce s'o implinit ceasul, n'are permisie să mai vândă. Legea îi lege, s'o achitat—făcu șăful. — Apăi, cu legile ieste nouă, numai nu știu cum să le mai zicem celor de la Gubern, ca să nu greșim.... Cică, cu comparativele vrau să stârpască băutura din norod... Hm !... Par'că bietul om bea de bun chef!... El bea sărmanul de nevoie și că nu mai poate duce munca, care-i stoarce toate puterile.... —Așa-i, făcu moș Niculai Moțoc. —De când s'o împutinat crâșmele, nu mai petrece ca lumea Românul nostru.... Au să uite de-amu oamenii până și cântecele—zise el, clătînând din cap. —Ce să-i faci! Dacă îi lege, îi lege, trebuie să se esecutive, căci noi doar pentru asta sîntem puși de Guvern. —Ba, ce mai dâr la deal și dâr la vale, teiul de curmei--zise moș Neculai—c'amu uite cum o devenit cauza.. că, nu mai este cum era mai de mult.... De ce merge, de ce îi mai grcu. Ce vremi erau pe când eram eu holtei!... E.... hehe!... Toate au trecut... Amu, s'o înăsprit vremile... Face Gubernul legi, cică, ca să ne ușureze, dar când cați, toate is numai ca să ne mai apese pe noi țărănimea.... —Da, da, așa-i, făcu moș Ion. —Ați gătit de mâncat măi baragladină? —Gata, moș Ioane. Ei, dacă îi gata, apoi ian să-mi ziceți voi mie o horodincă... —Numai de cât! Țiganul își trecu măneca burnuzului de vr'o două ori pe la gură de se șterse de făr-mături, își dete arcușul cu sacâz și unde nu începui o horndincă, care în cât ai clipi, îi sculă pe toți de jos. Moș Ion, care nu jucase de la nunta lui Nică, amu credeai că-i un holtei, așa și-o smunca în loc cu mânele la spate. D'apoi moș Niculai Moțoc! Nu pusese de vre-o zece ani piciorul în pământ, dar amu, la cântecul lui Andrieș, își invârtea pe mătușa Zoita, care își puse pestelca în brâu, de eșlă foc dintr'însa. Intr'un buc, o făcu pic de apă și pe Măriuca lui Nică, care, dă, era fetică tânără pot a spune. Dar când o luă moș Neculai la roată, o cuprindeau numai sudorile pe subțiori.... Bătrân, bătrân, dar tot în putere și trăit bine. Nici pe doi flăcăi de astăzi nu s'ar fi dat el. Șăful de post, juca și el, dar dânsul chipurile mai delicat. —Da tăpșăște-o mai bine, domnule șăf,—făcu moș Ion—că doar nu-s cismele 'nea tale, ci ale Statului și... apoi, ești în casă la mine.

Sanitarul, juca și el, dar ori cât voia să-și acopere neli-niștea sufletească, degeaba, că nu putea și, pentru ca să nu mai dea de bănuit, de aceea juca mai mult cu Măriuca lui Nică, care, de și nevastă, dar avea lipici. După ce obosiră ei de-a binele, se mai puseră iar în jurul celei mese și moș

Ion începu să mai dreagă cele păhăruțe, ca să le ștergea colbul din gât. Toți ședeau la masă, afară de sanitar, cară ședea mai deoparte pe-o lăiță, în fundul casei, de vorbă cu Măriuca și Smărăndița. Indată ce mai luară câte-o stacană, începu iar moș Neculai Moțoc:

—Ce vremuri erau mai de mult, ce mai lume, ce mai lume! Ce mai flăcăi! Ce mai jocuri pe la sfintele Sărbători! Amu, toți tângii de la cin-spre'ce ani în sus, ci-că-s flăcăi! Atunci la vârsta asta, ședeam pe cuptor și, să-mi ierte cu-vântul cinstita față 'nea-voastră, umblam numai în cămeșă și abea pe la douăzeci de ani, dacă dădeam pe la cel joc...

—Da, da, așa-i,—făcu moș Ion—; am apucat și eu vremi de aieste. Amu, când îi flăcăul de douăzeci de ani și, când ar trebui să-l vezi rumăn la față și voinic, îl vezi că e însurat, ba încă are și vre-o doi copii și când te uiți la el, îl vezi că-i stors de vlagă și parcă-i sătul de viață.... Dar, dă, ce să-i faci? Cică lumea s'o mai moflicat, s'o țâvirlizat, cum îi zic boerii; dar ea, mai tare se strică pe zi ce merge....

—D'apăi, de când doar cu țâvirlizația asta o pierit și credința din norod,—făcu moș Ion, clătinând din cap. —De asta cam așa-i, —zise Nică, făcându-și mâna proțap și sprijinindu-și capul în ea. Șăful tăcea și asculta, uitându-se cu seriozitate, dar cam amețit, pe un capăt de gazetă veche pe care-l scoase dintr'un buzunar.

—De când cu legile ieste noi, —urmă, moș Niculai,—nu mai vezi veselie pe față țaranului nostru. Crâșmele le-o împuținat, jocurile le-o oprit.... Când vine vre-o sărbătoarc mare, ori vr'un hram, numai ce vezi că domnu 'dministrat și cu dofturu' de plasă, spun că îi boală în sat și, din ordinul lor, jandarii cu carabina în spate, opresc pe oameni de a ieși până și din casă—n'a bănui, domnu șăf, că așa-i adevărul. Par'că cei mai mari știu cum trăim noi? Când ar ști, poate că i ar mai durea inima, dar așa ț'ai găsit... S'o înrăit lumea și pace! De când s'a înmulțit cărturarii nu-i bine în țară... Căci, dacă ei ar învăța, ca să-ți spue și ție celui prost de la țară și pârlit de soare, ca să te lumineze și pe tine, atunci poate s'ar mai schimba lucrurile.... D'apoi așa, el învață numai pentru dânsul și cu tine nici nu vrea să vorbească, cică ești mojâc și țaran plouat... Boerimea noastră și cei cu carte, mai degrabă stau de vorbă cu veneticii și cu cei de altă lege, cari ne sug țara mai dihai de cât lăcustele și, uită că le suntem frați și că trăesc de pe spinarea noastră.... Ci-c'am ales și noi dipotatu' nostru, ca

să vorbească la Gubern pentru noi ! Dar crezi că deschide gura macar ! Când ne piereau vitișoarele de foame as' primăvară și când am descoperit până și casele de-am dat mâncare la vite paie afumate, o luat el o vorbă batâr despre nutreț ? stogurile Jădanului ședeau neîncepute și, un pai nu-ți da să te fi spânzurat.... O vorbit el atunci la Gubern despre nevoile noastre ? Cât hăul ! Cică, amu, are permisie de la Stat și-i dus prin cele străinătăți ca să mai pitreacă, spun oamenii de pe moșia lui, c'ar fi auzit de la curte.

—A fi, a fi,—făcu moș Ion. —Eu, unul, am oblicit, nașulei la comparativa din târg, săptămâna trecută când am fost, cum c'ar fi în Sfatul Țării, la Gubern, unu' *Iorga*, din Botșani cică de la locul lui și, care vorbește amarnic pentru noi țărănimea—zise Nică. —Dacă a fi așa, după cum s'aude—făcu moș Ion, —apoi aceala îi al nostru ! Numai să ni-l țână Dumnezeu Sfântul cu zile !

În urmă, moș Ion, se întoarse către lăutari și le zise : —Măi Andrieș ! ian să-mi zici tu mie o doină, da' știi colea... Și unde nu începu, măi tată, țiganul o doină ! „De la Nistru pân' la Tisa“.... „Și cum vin cu drum de fier, toate cântecelile pier“...., zicând-o și din gură, înălțându-se și din călcăie și umflându-se, de credeai că-i pocnește pieptul.... La toți le scoase lacrimi din ochi și câte un oftat greu din inimă. Moș Ion și mătușa Zoița lăcrămau, când se gândeau că n'au copii, iar pe sanitar și pe Smărăndița un dor ascuns și neînțales îi făcură să lăcrămeze, privindu-se unul pe altul. Țiganul, n'o ținu însă mult, ci o schimbă îndată într'o moldovenească de săltau par'că și lăițele. Se prinseră la joc pentru a le trece tristeța, iar moș Ion începu să mai sgâlție cel ulcior.

—Apăi, ian să te văd sănătos, moș Ioane și pe d ta, mătușă Zoiță—zise șăful, rădicând un pahar—să trăiți mulți ani, Dumnezeu să vă ușureze bătrânețele și să vă ajute să veniți și la mine vre-odată în casă, c'apoi și eu oi fi om !

—Amin—făcu moș Ion și în urmă și ceilalți, deșertând paharele. După ce mai dete moș Neculai Moțoc încă un pahar de dușcă, apoi începu iar :

—Și după cum vă spuneam : de când s'o deșteptat lumea și s'o țavirlizat, de atunci nu-i bine în țară. Trinurile ieste aduse din țara Neamțului, ne-o luat pânea de la gură. Mai înainte, erau chirii, mai câștigai : ba duceai piatră, ba lemne, ba pâne și, dacă nu era una, era alta și tot aveai. Amu, duce tot trinu' în spinare, iapa Neamțului. Și, câte n'o mai

ieșit azi! Vezi pe om mergând până și pe două roate, de crezi că-i Nichiduță... Ce să mai zici de tilifoane, care duc vorba prin sârmă ca gândul! Dar grafofoanele iestea ce-o mai eșit amu? N'au chip să mai câștige nici bieții scripcari o bucată de pâne, ca mai de mult... Nu-i așa, măi Andrieș? — Așa-i, așa i, sărutăm mânilor, — răspunse cobzarul, luându-i vorba din gură. Dar, ce să mai zici încă de căruțele ieste făr'de cai, de aftomoabile, motofolnice, ori motomobile cum le zic boierii! Să-ți tot faci cruce în patru părți, să scuipi în sân și să tot fugi!.. Să fie să învieze părinții noștri și să vadă și ei mașinăriile și minunățiile ce-o mai ieșit amu pe fața pământului, zău c'ar muri din nou! O mai rămas amu, ca să mai facă mașină de sburat, ca să se sue la soare și la Dumnezeu!... — De asta, așa-i, ziseră cu toții. Și crezi, că n'or să născocescă? Hai, hai! Au ajuns amu Nemții cu mașinăriile lor, ca să nu te lese nici să dormi... Te-ai sculat, poate, când o cântat ciocârliă și te-ai dus la iarmaroc, ori ca să-ți faci prestația și, când te întorci sara spre casă, ai vroi să ațichești și tu batâr o țără în car până s'ajungi acasă, d'apoi parcă te lasă drăciile iestea!... Trebuie să stai numai cu ochii deschiși, că nici nu știi de unde iesă vr'o nevoie de ieste, ș'apoi, când a începe a buhăi, de nu-i fi treaz, te duc hărămurile boalei pe lume, de îți farămă și car și pe tine te nenorocesc, de îți rămâne nevasta și copiii pe drumuri de isbeliște ...

— Da, da, nașulei — făcu moș Ion. Cică, la mulți li s'o tras și moartea din pricina nevoei iștia, spunea notarul dă-unăzi la primărie de prin gazături, când mă întâmplasem și eu acolo la venirea plicului, umblând să-mi scot un bilet de licitimație.

— De când o eșit nevoile iestea ș'o crescut învățăturile s'o obrăznicit și tineretul nostru.... Inainte, pe vremea mea, când vedea Românul nostru pe unul cu botinii scârțâind, fugea de-și scotea ochii; amu însă, te calcă în picioare nu ceva și nu se uită că ești mai bătrân, ori mai din oameni., Nu-i frică, nu-i rușine.... Pe lângă asta, dar o mai fugit și pacea din norod.... Pământul s'o împutinat, fudulia și luxurile cresc și cer părăle și svezile și cu procesurile s'o înmulțit. Se duce bietul Român pe la procese mai în toată săptămâna de pierde vremea sprijinind ușorii tribunalului de își roade mițele de la căciulă, până i se lungesc urechile de foame, ascultând pe toți pantalonarii ca să-i facă dreptate.... Dar, pentru un lucru de nimica, vorba ceea: joacă baba de

se strică: îl ține așa mai mult de cât fața și îl storec toți până și de cel din urmă gologan, ținut poate pentru o coajă de pâne și dreptate tot nu i se mai face—căci ea umblă cu capul spart și cu ciubote roșii— așa că, la urma urmei, ajunge tot la zicătoarea: „că de cât o judecată dreaptă, mai bine o împărțeală strâmbă“. Mai înainte era mai bine când nu erau oameni cu așa carte multă... Te judecau doi, trei gospodari mai bătrâni din sat și, dacă te găsiu vinovat, îți dădeau vr'o două bețe dinapoi și-ți dădeau drumul, după ce împărțise dreptatea. Amu, pentru c'ai șchiopat cu țăpoiul o gobae, sau nu ți-ai legat javra, te dă în judecată, și îți face un car de hărtii de umplu podul primăriei cu ele.

Să nu credeți că, dacă ne-am adunat în astă sară la finul Ion și pitrecem oleacă, apăi huzurim.... Nu, nu! Asta la câțiva ani odată dacă se întâmplă și o facem, pentru a mai uita năcazul și grijile ce veșnic ne apasă.... S'au înăsprit vremurile și pace....

—Așa-i, nașulei, așa-i—făcu moș Ion care stătea iu picioare ținând păharul în mână, hlobănindu-se și tot vărsând din el.

—Românul nostru,—urmează moș Neculai Moțoc—, îi cel mai muncit om, cel mai năcăjit din lume și cel mai bătut de Maica Domnului. Umblă toată ziua cu măliga și cu ceapa în traistă prin soare și muncește la Jidan pe moșie până se face negru ș'asudă și hojma se căină că o duce greu, dar.... nu-l aude nimeni. Vine seara acasă, mort de foame și, dacă are popușoi în pod, s'apucă de desfacă, rășnește și-și face un hlib moale de măligă de... când o răstoarnă, numai curge apă dintr'ânsa, căci, nici el n'are vreme s'o aștepte, că se trec haldanii pe foc.... N'o mai cată de îi fiartă ori îi crudă, de îi sarată ori afumată, ci o lasă numai olecă pe fund de se mai învărtoasă și-o și ia la dumaticat.... Hei.... hei...! Li greu de tot dragii mei și are să fie și mai greu.... Pământul îi tot acela, lumea se mai înmulțește și se face mai rea... Pân' ce nu s'a mai face vr'un răsbel; pân' ce nu s'a mai burzului lumea oleacă, ca să se mai împutineze, n'are să fie bine.

Astfel, grăi, moș Niculai Moțoc și toate acestea le spuse din durerea inimei, ca cel ce avea experiența anilor și era pătruns de realitatea lucrurilor.

—De asta numai n'ai mai zice, moșulei, că aiuduma așa-i—făcu Nică, care clipocia mereu.

Moș Ion mai puse lăutarii să-i mai sune: „Frunză verde

ș'un dudău, tot acela eram eu" și cu „Bulgaraș de ghiată rece", apoi îi mai zise vr'o câteva bătute și o polcuță, pe care o jucară cu toții: moș Ion cu mătușa Zoița, moș Niculai Moțoc cu Măriuca lui Nică, sanitarul cu Smărăndița și Nică cu șăful de post, amândoi scuturând-o cu mâinile la spate și în loc.... La urmă se încheie c'un brăuleț frumos. Moș Ion mai cobălțai cel ulcioraș și mai drese păhăruțele...

Când cântau cucoșii de ziuă, pitrecirea la moș Ion se sfârși. Toți își luară „rămas bun" și plecară cam vâjâiți și bine ajustați... Șăful, uită să mai caute pecețile de pe boii lui moș Ion și abia își ducea carabina în spinare. Lăutarii plecară înainte și, din porunca lui moș Ion, începură de pe la poartă să cânte un marș, căci de... avusese o leacă de pitrecere doar moș Ion și aceasta trebuia să o știe și satul pentru că, nu se întâmplă în toate zilele.

Dulce răsuna cântecul vioarei, iar melodia lui plăcută vibra ușor pe undele eterice ale misterioasei nopți, încinsă într'o tăcere de mormânt, întreruptă prin câte un „cucurigu" răsleț, apropiind mai mult inimele celor doi tineri, cari își strângeau mâna, luându-și „buna seara".

Moș Niculai Moțoc, care mai zăbovi ca să mai ia un păhăruț știi, ca la botul calului, grăbindu-se ca să-i ajungă pe ceilalți, se cam poticni de pe scări și, bojbăindu-și pălăria pe lângă prispă prin întunec, bodogănia încet cuvintele: „Apăi, ce-i drept, că s'o înăsprit vremurile".

N. V. HĂNȚESCU.

T. PAMFILE:

<i>Carte pentru tineretul de la sate (cu M. Lupescu și L. Mrejeriu)</i>	— — — — —	1.25
<i>Povestire pe scurt despre „Neamul Romănesc"</i>	— — — — —	0.20
<i>Jocuri de copii I.</i>	— — — — —	1.40
" " " II.	— — — — —	1.60
" " " III.	— — — — —	1.50
<i>Graiul vremurilor (povești)</i>	— — — — —	2.00
<i>Cimilituri românești</i>	— — — — —	1.00
<i>Feți-frumoși de-odinioară (povești)</i>	— — — — —	0.30
<i>Industria casnică la Români</i>	— — — — —	10.00

SCRISOARE

*Iubita mea, pe marginile zării
Se văd plutind iar șiruri călătore:
Sosesc din țara veșnicului soare
Și de pe-albastru 'ntinderilor mării.*

*În calea lor se 'nnalță din izvoare,
De prin livezi, din taina depărtării,
Un cântec plin de farmecul visării,
Și'n lozii crește floare lângă floare...*

*Gîndind la ochii tăi, și la sărutul
Ce mi-l păstrează atît de viu trecutul
Scaldat în vraja dorului de tine,*

*Mă simt părtaș la magică fanfară
Ce se ridică 'n slăvile senine...
E primăvară 'n crânguri, primăvară.*

G. TUTOVEANU

„COOPERATIVA DIN BĂRLAD”.

De multă vreme în orașul Bârlad se simția nevoia unui Institut de Credit alcătuit pe baze serioase pentru ajutorarea populației din târgul și județul nostru. Încercări se făcuse, societăți de economie se înființase, dar nu putuse să dea roadele așteptate, unele lichidase, altele erau în curs de lichidare.

În anul 1899, an de grea încercare pentru țara noastră, când piața Bârladului gemea sub povara lipsei, luă naștere societatea Cooperativa din Bârlad.

De și cu un capital modest la început, totu-și societatea abea înființată, a avut o importantă influență asupra creditului nostru în momentul acela, când cu multă greutate și în condițiuni destul de grele, se putea face față angajamentelor. Mai în urmă capitalul său se sporește, sfera sa de

acțiune devine mai largă, operațiunile iau o dezvoltare mai însemnată, își înlănțuiește relațiuni cu mai toate Băncile de seamă din țară și își asigură ast-fel un loc de frunte printre Băncile cele importante din provincie.

Astă-zi Cooperativa prin modul cum este organizată, se află în stare să facă toate operațiunile de Bancă și se găsește în măsură să dea puternicul său sprijin la ori ce întreprinderi industriale, comerciale sau agricole demne de a fi ajutate și să aducă cu chipul acesta reale servicii cercului său de activitate

În organizația sa, s'a dat o deosebită atențiune secțiunei Casei de economie.

Pe lângă sumele cele mai mari ce se aduc spre fructificare, anul acesta, Cooperativa, a introdus sistemul de a se putea strânge pe nesimțite și economiile cele mici, economii cari de obicei se risipesc, dispar, din cauza lipsei mijlocului de concentrare.

În țările cele înaintate în civilizație, de mult timp se găsește introdus acest sistem de economie casnică și care nu puțin a contribuit la înmulțirea bunei stări generale.

Pentru strângerea acestor economii, Societatea „Cooperativa din Bârlad“ pune la dispoziția publicului o casetă de aramă oxidată prevăzută cu două deschizături: una pentru monete de metal și alta pentru monete de hârtie, având și o chee secretă. Casetă se liberează închisă împreună cu un libret de economie. Cheia rămânând în pastrarea Societății, face ca ori ce valoare introdusă în casetă să fie pusă la adăpost, ne mai putând fi întrebuintată momentan de strângător.

În chipul acesta, masa cea mare a populațiunei : micul

industrii, micul funcționar, lucrătorul, micul plugar, își strânge zilnic banul său pe nesimțite, care de alt-fel l'ar fi cheluit, fără să bage de seamă.

După un timp oare care, se presintă caseta la casieria Societății, unde se numără conținutul și suma strânsă se trece într'un libret de economie.

Economiilor agonisite în felul acesta și trecute în libret, li se bonifică o dobândă de 6% pe an.

I. DUMITRESCU.

COMBATEREA ÎNTRE PARTIZI, SAU VENIREA D-LUI STURZA LA PŪTERE.

Contribuție la: „Cum se nasc cântecele de țară”.

*Astăzi este D nu Sturza
La Conservatori le crapă buza,
Pe unii i-a lovit tusa
Că tușesc și scuipe sânge
Inima într'înșii plânge,
Unul la altu își zice:
Cine țara s'o descurce ?*

*Cum se află țara noastră
Tot ca o fată cam proastă
De nu știe să lucrează
Nici să țese, nici să coasă
Incurcă și natra frumoasă !*

*Acu veni altă fată.
Nu e ca aea surată.
Mai cu minte și deșteaptă
Dor¹ se uită peste natră²
Vede unde e încurcată ;
Pune pe stânga pe zalcă³
Se lasă 'n potnoji⁴ odată,
Pune pe dreapta pe spată
Și începe cu ea să bată
Merge țara descurcată.*

*Eu vă spui de la întrunire
Să vă țineți bine 'n fire,
Și fiți cu toți în unire
Nu vă luați după ori cine
Să rămânem de rușine,
Ci să facem toate bune.*

*Hai deți persoanele toate
Ca să facem o dreptate
Să votăm la libertate⁵,
Nu veți că facem bucate
Are Românul de toate
Că dă ploaie spumegată.*

*V'am spus mai de multe ori
Am fost sub conservatori
Stam cu ochii dupe nori,
N'a picat de două ori
Murea păsărica 'n sbor,
Eram de atuncea să mor.*

*Să mă sui mâine pe sală
Numai să-i fac de ocară.*

*Doamne ce se mai luptară,
Conservatorii se omoară,
Peste lume dau năvală
Umblă s'apuce în țară
Că sânt spurcați la păpară
Ca șobolanii la moară ;
Iar bravul de liberalu'
El gonește ca cu caru'
Conservatorii cu ogaru':
Ogaru' iepure vede
Intră 'n pădure și-l pierde,
Ogaru în napoi se întoarce
Vine cu coada între crace
Dacă nu mai au ce face.*

1 Numai ce... 2 Parte din pânza neșăsută, din ije și până la sulul cel mic. 3. La războiul de casă, cu ajutorul ei se întinde pânza. 4. Blănițele pe care stă semeia cu picioarele; servese; să schimbe ijele, când s'apasă pe ele. 5. Liberali (ișjeles).

RADU FLOREA.

Țăran din Giubega-Dolj, 60 ani. Nu știe carte.

*Hai copii cu mici cu mari,
Voi țărani și opincari,
Brașoveni și cojocari,
Abăgii și ilicari,*

*Precupeți și măcelari,
Voi găzari și cârciumari.
Să votăm la liberali
Să mai moaie pe jandari!*

RADU FLOREA.

SEMNE ȘI PORNIREA LA RĂZBOI.

Înainte de război s'a arătat pe cer o stea cu coadă care a mers până'n Dii¹. Bubuitul a pornit de la Dii, a mers pe malul drept, pe dincolo pe după Dunăre, până a ajuns la Plevna. De aia s'a făcut rezel, ba am și răzbit pe Turci. După ce începuse războiul, pe când noi eram concentrați

1 Prăpădită, nenorocită. 2 Filoxeră. 3 geandarmi.

4 Vidin.

la Corabia, am văzut că a mâncat vărcolacii luna, toți ziceau : e semn de la Dumnezeu, că Turcii, o să fie biruiți¹.

Intunecimile de lună și stelele cu coadă, povestesc războiu.

Când sunt stele multe pe cer, e semn de război².

De când cu răzbelul, nu s'a mai văzut raci mulți.

Atunci, erau spuză. Raci și niște șoareci roșii, cățarii pământului, cari erau pe la gură albi, iar pe la picioare și pe sub burtă roșii; erau mulți.

Pește, în acel an, erau de tot felul numai pomelit, să încarci care întregi. Vacile au început a muri. În timpul verii, când s'a încălzit, bea la apă până se umfla,

cădea jos și se punea pe la un car de raci³.

Înainte de a porni ostașii la război, se zvonia prin sate, că cam cu greu se va lua Diiul.

Era o vorbă din bătrâni : „Când se va lua Diiul, va fi sfârșitul lumii. Diiul se va lua Vinerea, fără nici un foc tras în acea zi“. Și așa a și fost că cetatea (Vidinului) s'a luat Vinerea, când nu s'a tras nici un foc; fusese el bombardat mai înainte⁴.

ȘT. ST. TUȚESCU.

1 Auzit de la Chirilă S. Luca, veteran din Catane. 2. Vezi Șezătoarea vol. VI p. I Iu-pescu, 3 De la St. Mircea veteran, Catane. 4. Din volumul „Povestea neatârării“, ce va apare în curând.

A CUI ÎI ȚARA ASTA?

—Țara asta a cui să fie? A cui îi oare țara asta?!

Știu că, la noi în sat, au case cu livezi, cu grădini și bă-tătură. numai gospodarii de la noi. Drumurile și ulițele-s a comunei, adicătelea a lui Domnu' Primar, ba nu, a statului. Domnu' Primar le poartă de grijă, macar că nu le prea are grija.

Va să zică, satu' nostru, e al nostru, Primarul poartă gri-ja drumurilor. Saracu' Domnu' Primar. Îi bun el când îi bun; când nu, îți ține vita închisă în ocol și-ți arată ușa; până nu plătești nu ți-o dă.

—Ei, da' cine o vâără acolo? Tot oameni, doar nu cioplea.

—Ți-o bagă pândarul țarinei ori omul cu locu'.

—Așa-i; omu' cu locu'. Și eu când o-i prinde-o pe-a lui, o duc la ocol; de pe locu' meu? o duuc!

—Apoi da, și în țarină fiște-care își are ogoru' lui. Noi l'avem de la tata, D-zeu să-l ierte, și el are o falce de la bunicu', o jumătate de la unchieșu' Gligore, și o falce cum-părătură. *Aista tot îi locul nostru, n'are nimeni treabă cu el.*

—La urma urmei, așa-i, ori cine-i stăpân pe lucru' lui.

—Nu vezi? Ai noștri au locuri pe dealu' ista, islaz pe șesul Cahalmului până la hotar. Dealu' celalant îi a Cârjeș-tilor și la dânșii în sat, îi ca la noi: au case, livezi, au lo-curi în țarină, au pe Domnu' Primar a lor, și el poartă gri-ja drumurilor ca și la noi. Saracii Primari, is cam la fel...

—Dă, satu' nostru, satu' lor, țarina noastră, țarina lor, sân-tem megieși, ei au megieși pe Merești, Domnești, Români, tot sate mari, cu gospodari chiaburi, cu locuri bune și is-lazuri strașnice.

Amu, țânutu' ista să chiamă a nostru, cela a lor, și tot așa merge până în *Cordun*¹ tot țară românească.

Și îi a nostru, pentru că îi pământu' nostru din moși strămoși.

—Ei!! mai au și boerii pământ. Iacă-tă-l ista din Hul-pești are pământu' lui, mai de cinci ori cât satu' și i-a lui și nimeni n'are treabă cu el.

—I-a lui și pace! Și câte sate or mai fi pe lumea asta cu casele, livezile și țarinele lor. Par'că pe aiurea îi altfel? Ii tot așa ca pe la noi.

—Măi, vra să zică țara asta îi din sate, din țarini, din drumuri, din moșii!

1. *Cordun*—dincolo de graniță, în Bucovina; așa se zice în Moldova de sus.

- Eheee, sânt și târguri.
- Ei da, așa-i, sânt și târguri; da' târgurile-s a târgoveți lor, n'au ei amestec cu noi. Nu-i vorbă îs și mai rari,.... îs mai multe sate.
- Prin târguri îs numai ovrei.
- Jidani?
- Da, jidani.
- A dracului soiu de oameni îs și jidanii iștea!
- Măi, și ce fac? te înșală văzând cu ochii și n'ai ce-i face.
- Bată-i Dumnezeu, nu fac nici o treabă, toată ziua stau la tejghe și când te văd, te strigă: „badi hăi, n'auzi badi, și vrei să eeei?...”
- Te strigă, te buimăcesc, te înșală și-ți ieu paraua pe care tu muncești de te 'nădușă sudorile. Mai bine n'ar mai fi jidanii. Când s'ar găsi un român vrednic să-i trimeată de unde au venit....
- Poate ar fi mai rău fără jidani....
- Oare? Ei taci! da de ce?...
- Păi, cui ai vinde păpușoi, cui ai vinde orzu', sacara, cine ț'ar mai cumpăra găina?
- Măi, bine zici.... așa-i.... a dracului treabă, așa-i, ai perî. Da vezi, măntorc, adicăte ce? de când îi lumea, tot cu jidani ne-am îngăduit?
- Vezi bine, că nu.
- Și la urma urmei, nici nu-s cinstiți. Par'că ce crezi că cu dreptate și cinste fac ei averi....
- Nu-u-u.... nu vezi, tu, ai pământul tău, casa ta, muncești la tine, mai muncești la alții, mai un boeresc, mai o hiliză cu chirie, și te canunești ca naiba, din noapte în noapte, și n'ajungi să ai cât un târtan de iștea, care te înșală când îți vinde, te înșală când îi vinzi, și nu-i nimeni cui să te plângi și cine să te apere, fură mereu și zic că câștigă. Fură pe cine îi cade în labă.
- Hei, să faci și tu așa, te ar osândi Cel-de-sus. Pe dânșii, se vede lucrul, îi ține cel rău.
- Și-s mulți, bre, la noi. Oare să mai fie într'o țară așa de mulți? Cred că nu. Și mă minunez eu, în mintea asta proastă a mea, ce are să facă statu' cu dânșii? Or să ne mănânce de vii.
- Se aude că or să le dee drepturi.
- D'apoi ce să le mai dee. Par'că nu le au? Doar le au, spunea mai dăunăzi, când am fost să dau orzu', un jidan, cela a Malcii, că nu-i pasă nici de Ministru. „Prefectu'?

Prefectu' i-a niu, polițaiu' n niu, primaru' a niu, și, noi îi ținem, cu banii noștri fac lux, dumnealor și cucoanele dumnealor. Tăți au dija comptul chit tăte zilele de mari, pe la nighistări de-ai noștri“.

D'apăi așa o fi, ce crezi.

—Mari mișei is, Doamne, Doamne. Să ajungă ei datori la jidani. Măi, nu-i mult până departe.

—Ee-e, dapoi de s'ar curma într'un fel, încaleai să se a-leagă odată cine-i Tanda și cine-i Manda.

—Aista-i mare pacat pe capu' țarei; apoi de-o fi așa, se duce saraca țară, o iau jidanii, da, da, o iau jidanii și păcat, bună țară, cum îi o grădină....

—Se duce, pentru-că statu' nu ie măsuri în potriua jidanilor.

—Măi, ce tot îi dai tu cu statu'? Statu' nu are ce face cu țara. El îi mare boer, șede cu Vodă la masă, nu are grija mea ori a ta, el' bea și mănâncă, umblă prin străinătăți și cheltuește nămol de bani pe care îi strânge din țară. Vorba ceia: „bașca plătește rasu' lui giupân Toma“.

—Bună țară, rea tocmeală. Nu avem roi oamenii noștri care să se ridice odată să dee brânci mâncăilor și să puc rânduială la cârmă.

—Hei, d'apoi unde se pot ridica din ai noștri, îi zugrumă. Aud de prin gazete, că ar fi niște domni, cari luptă pe viață și moarte să ne descotorosască.

—Dă Doamne.

—Da' bieții se sbat ca peștii pe uscat. Cine știe de-or putea face ceva pentru țară. Zic că stau boerii ceia, mâncăii ca tăunii, să-i soarbă nu ceva. Și-s singuri, mai sânt cu dânsii dintre băeții saraci, învățați. Să vezi ce zic ei într'o scrioare, ravaș frumos trimes învățătorului de la noi:

„Stau aici, dragă Domnule, de latârul unor studii, cari poate să-mi adauge ceva la cele ce știu, ceia ce nu însămnă Doamne sfinte, că eu le socot de mare folos. Mai ales pentru țanta noastră; căci iubitele mele îndeletniciri, la vatra focului, lângă liuleaua moșului, la pociumbu' hornului, unde-s ?

Au rămas plaiurile năpădite cu totul de pleava ovreimei crotropitoare. Nădejdea în readucerea la românism a colțului de sus al Moldovei, eu nu o mai am....

Mi se rupe inima când mă gândesc la asta, și eu lipsesc de acolo în vreme ce se prăpădesc vieți, cari duc cu ele

vorba românească. Se prăpădesc din pricina jidoviților noștri cărmuitori, cari socot sălbatecă viața Românului.

Și cât de frumoasă și plină de mângâeri îmi pare viața cea sălbatică, a cărei sălbătăcie mă lasă de multe ori cu ochii înecați în plâns... și prin plânsul meu, zăresc cum în locul sălbătăciei vechi, vine cu sbârnâitori sălbătăcia nouă, — cea veche ne chema spre Dumnezeu, și iast' nouă ne târâe la mormânt.

Doresc ca întorcându-mă cu bine acasă, să mai prind clipiri, ori și cât de jalnice, din bătrâneța care se duce, din duhul care ne-a dat viață, iar noi am ucis-o.

Cu această spovedanie, fiiască mă mai mângâi și vă rog nu mai aveți pic de nădejde în știutorii de carte din susul Moldovei“.

— Ei, ce zici și se rupe inima, când vezi cum feciorii de la noi după ce capătă patru ochi, să prăpădesc, de durere, aflând halul, în care se găsește țara, sârmanii tatei băeți cumiți! și câți or fi ca aista, cari se zbat și nu pot face bine, din pricina ciocoilor, vânduți jidanilor pentru fuduliile lor și a ciocoaicelor lor. — Măi, țara nu-i a noastră, i-a jidanilor, geaba ședem noi la umbra nucilor; viața asta îi dulce, dar după noi ar să vie vremuri cumplite. Statu' ne ia mereu bani, pentru drumuri și lefuri boerilor; ciocoi, cari se sfădesc ca câinii la hoit, ne iau șapte pei, de pe-o cărlană și ne lasă carnea jidanilor. Noi iști proști, sântem țară, țară de supt, dăm parale să se facă drumuri să aibă unde goni boerii *sbârnăitorile*, și pe la noi se înecă dobitoacele în noroi; la poarta țărinei nu pune nimeni o lingură de prund; oare dreptu' asta ?

— Apoi vezi statu' le face înlesniri, le dă slujbe, le face și drumuri, căci ei țin cu statu', știi cu ursu' ține și lupu' când dau într'un cârd mare. Uite la primar, saracu' domnu' primar, noi îl alegem ca să știe de frica jandariului și a lui domnu' Diministrat; cât mai tremură saracu', când trece Diministratu prin comună. Și-i om gospodar; zău, din cal ajunge magar.

— Hei măi, îi bine de boeri, ei tae, ei spânzură, ei judecă ei te iartă, ei au moșii mari, și ei îs țara macar că-s mai puțini. Nici nu se poate altfel; ar trebui să peie ei toți, pentru ca să se schimbe lucrurile. Așa-i de la Dumnezeu lasat: boul să tragă în jug și omul să-l mâe, hăisa, cea hăisa, cea !

— Dar un lucru mă cutremură: boeri au fost mereu, când

mai buni, când mai răi ; amu or să ne facă multe înlesniri dar, ce facem noi cu jidanii. Auzi dumneta ce spune înge-
rașul cela : „au rămas plaiurile năpădite cu totul de pleava
ovreimei cotropitoare. Nădejde în aducerea la românism a
colțului de sus a Moldovei, eu nu o mai am“.. strașnic lucru.

Trebuie să facem sfat cât mai în grabă, cu părintele și
cu domu, învățător, să cerem statului, să cerem boerilor, să
ne rugăm de ei, să cerem și Măriei Sale lui Vodă, să ple-
căm cu femei și copii, să luăm cu noi pe cei ce i-om în-
tâlni în cale, să mergem, să le cerem cu lacrimi, să ne scape
de jidani că altfel ori perim, ori se face Doamne ferește,
vărsare de sânge. Ar fi pacat, ar veni oști în țară, oști stră-
ine și atunci, vai de capu' nostru.

—Dumnezeu îi mare, n'are să îngăduie el crucei sfinției
sale să se îngenunche de nelegiuți.

—Până la Dumnezeu, te papă sfinții. Scaparea tot de la
noi ar să vie, cine știe cum, or cine știe când.

—Dă doamne.

Sub forma această, am vrut să dau, ceia ce cred gospo-
darii cei mai mulți de la sate despre țară, despre governa-
torii noștri. A mai rămas partea despre advocați pe care
n'am putut'o prinde bine, dar care pentru dâșii să reducă
la această credință : Tâlharii nu mai sunt în codru, ci la tri-
bunal, unde poartă mânuși și ghiozdan, și unde prada fără
frică.

Toate fac parte din sufletul poporului nostru și n'am găsit
alt chip de a le reda, decât furând, crâmpee din convorbi-
rile lor la prânzul cel mare, pe lan la seceri, ori la culesul
popușoilor.

D. I. FARCAȘANU.

Agronom—Zorlent.

HOȚUL LA JUDECATA.

Un hoț fusese adus înaintea judecării pentru niște potlo-
gării. Înainte de a fi chemat în nuntru, ia un bolohan hăt
mare în sân.

Când procuroru' începù să vorbească, talliaru' tot îi arată
pe ascuns motoșca din sân.

Procuroru', socotind că-i o tăfâlcă cu parale, făcù, ce făcù
și achiță pe hoț.

Procuroru' eșind afară după hoț, îi zice :

— „Hi, amù te-am scos basmà curată; ia să văd...“!
 Talharul scoate bolohanul din sân și i-l dă.

— „D'apui pentru aista te-am achitat eu ?

— „Ia să nu mă fi achitat, că, cu aista-ți dam în cap!“

Auzit de la Nicolai Gheorghiesei din Găinești-Suceava.

P. HERESCU.

SCITUL MAGARIU DIN JUDEȚUL TUTOVA.

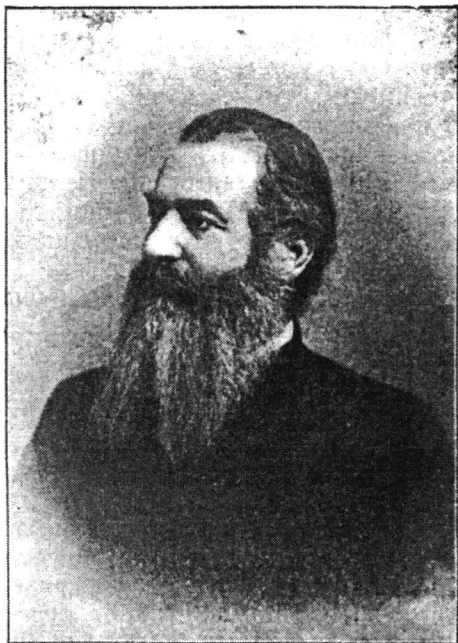
În spre nord-est dela orașul Bârlad, depărtare ca 20 kilometri, pe moșia Zorleni, proprietatea M. S. Regelui, se află schitul Magariu, așezat în fundul unei vâlcele din pădurea Bujorăni, și care vâlcea este lipsită de vre-un părăoaș sau izvor mai la suprafață.

Asupra numelui, cum și a înființării acestui așezământ de evlavie străbună, n'avem alte știri, decât acele ce ni s'au păstrat prin tradițiune. Iată ce aflăm din bătrâni: În timpul unui boeriu mare, Bujoreanu, sau și mai înainte de dânsul, erau pe moșia Zorleni mulți mocani streini împăcați pentru a-și paște oile pe întinsele pășuni ce erau pe șesul Bârladului și pe valea Bujorenilor. Printre acele oi dânsii aveau și magari. Într'o zi un magariu de aceștia a dispărut și n'a fost găsit decât după câte-va zile, și atunci de către pădurariu, care, ducându-l în sat, l'a dat mocanilor, spunându-le că a dat de dânsul la rădăcina unui stejar mare, nu departe de colnicul sau cărarea ce erà prin pădure. În anul următor se întâmplă acelaș lucru. În al treilea an și tot cam pe vremea din cei doi trecuți, măgariul se face iarăși nevăzut, — fiind acum o negură deasă, și ploae, și timpul spre seară. Bieții mocani, când băgară de seamă, fură cuprinși de o mare grijă, pentru că întorși fiind dela târg, unde-și vânduseră produsele stânei, și luându-și de pe măgariu sumanele și saricele, cum erau oboșiți de drum și mai fiind acum și udați de ploae, se grăbiseră a intra în bordeile lor, uitându-și desagii cu banii pe dobitoc, care, văzându-se ușurat de ceilaltă povară, o ștersăse repede în pădure. Bieții mocani alergară îndată la pădurariu, cu care, prin întu-neric și ploae, colindând prin pădure, îl găsiră pe măgariu

tot la rădăcina aceluiași copac, stând înaintea a trei lumini. Stăpânul oilor, care eră de față, crezù că-i la mijloc o descoperire cerească și deci se hotărî ca cu banii ce erau în desagi, ca 3000 lei, să facă aci o bisericuță, întrebuintând pentru a ei clădire lemnul acelu stejar, iar pentru Sfânta Masă tulpina lui cea groasă. Pe stăpânul oilor îl chemă Ion Brețcanu și pe pădurariu Iftimie, fiind acesta și chihae sau pristav peste ceilalți pădurari.

Ion Brețcanu, îndată după cele întâmplare, nu se știe din ce pricină, întorcându se acasă la Brețcu, în Transilvania, ar fi încredințat banii, pentru facerea bisericii, lui Iftimie Chihae, și acesta, după ce și-a îndeplinit sarcina, s'a călugărit, numindu-se Pahomie. Acești doi, Ion și monahul Pahomie, sunt ctitorii dela început ai Bisericii și deci înființatorii schitului¹.

Cele relatate de această tradiție le credem posibile, pentru următoarele cuvinte: Mai întâi, din îndepărtate vremi, pe șesul Bârladului, și pe șesurile și podișele dealurilor de prin împrejurimi, pășteau turme de oi de ale ciobanilor, cari veneau dela munte, dovadă numirile: *iazul Bistriceni-*

1. Comunicată, în anul 1901, de pâr. Econom C. Tene, parohul bisericii din Zorleni, și de bătrânul cântăreț Petrache Bontăș, fiul preotului Ioan Bontăș, care a servit la biserica schitului Magariu pe timpul când trăia Ioanichie Konachi. Numitul Petrache Bontăș, copil pe atunci, a crescut mai mult în casa acelu călugăr, unde și dela care a auzit multe privitoare la trecutul acestui schit.

Mai cunoaștem 3 variante ale acestei tradiții: 2 publicate de d-l T. Popovici, în *Ion Creangă*, an. II, 1909, No. 4, p. 91-92; și 1 publicată de d-l V. V. V. Vogoride-Konachi în *Logof. Costachi Konachi, Poesii*, ediția II, Iași, edit. Frații Șaraga, 1887, pag. 23-25.

lor¹, ce există pe la 1444 pe pârăul Simila, la apus de satul de astăzi cu asemenea nume; *siliștea oilor*, pe la anul 1533², vechia numire a satului Bujorenilor, în care localitate se mai află astăzi numai niște bordee țigănești pe moșia Zorleni; *siliștea Brețcanii*³, la Rece, amintită în 1779 ca fiindând cu mult mai înainte, în fundul văii pe care se află satul Banca, dela care siliște îi foarte aproape schitu Magariu, ca 1 kilometru și jumătate⁴, numită așa desigur pentru că acolo s'au sălășluit într'o vreme mocani dela Brețcu. Cât despre cele 3 lumini, —dacă n'au fost vre-o vedenie într'alt chip—, au putut fi niște licurici, de cari se văd mulți noaptea prin păduri în timpul verei, mai ales pe timp de umezeală. Apoi situațiunea schitului, fiind la înfundătura unei vâlcele lipsită de vre-un pârău sau izvor la suprafață, încă ne arată că nu omul cu ochiul său practic a ales această așezare, ci o împrejurare ca acea relatată de tradiție.

Este întrebarea acum, când s'au putut întâmplă împrejurarea cu magariu și când deci s'a fundat schitul de care vorbim?

Probabil că biserica și schitul s'a întemeiat pe la mijlocul veacului al XVI. Mă sprijinesc în astă privință pe un act de vânzare din 27 Martie 1602, în care-i vorba de o porțiune de pădure din hotarul sau moșia Bujorenilor pe care se află așezat schitul, și în care iată ce se spune: „Gheanghea vornicu, precum au venit înaintea noastră Platon, feciorul lui Costin din Negoești, de nime silit nici asupra, ci de a lui bună voe, și au vândut a sa dreaptă ocină, ce-au fost lui cumpărătură dela tată-său Costin, un loc de pădure la *Magari*⁵, în hotarul Bujorănilor, drept 45 taleri. Acela l'au vândut d-sale Crăstii vel vornicu de țara de sus. Și la această tocmeală au fost oameni buni: Simion biv spatar, și Onciul Șotropa biv spatar, și Mândrea vătah, și *Silioan proegumen*“⁶. Actul e scris și semnat în satul Bujoreni.

1. G. Ghibănescu, *Surete și Izvoade*, I, p. 269.

2. Iorga, *Stud. și Doc.*, VI, p. 11 și 12.

3. În volumul de documente a moșiei Zorlenilor, proprietatea Casei Regale, alăturat la No. 181, volum răsfoit și studiat și de mine în 1907. Iorga, VI, p. 48, pe scurt; și în Documentele inedite a Casei Regale Codreanu din Bărlad, Vol. I, p. 317.

4. Părintele Telibașa, parohul dela Banca, mi-a spus că dacă cineva ar striga la Recea unde-i hotarul moșiei, și unde a fost când-va siliștea Brețcanii, s'ar auzi la schitu Magariu.

5. Deși magarii ar fi aici plural, totuși, ținând seamă de pronunțarea obișnuită și de auzirea lui și în magariu, cred că trebuie luat la singular.

6. În volumul de Doc. a Casei Regale sub No. 7, scris cu cerneală albăstrie. Originalul actului e în slavonă cu o semnătură și 5 pecețele întipărite cu suni de lumânare. Gheanghea iscălește și pune și pecețica, iar ceilalți numai pecețelele. Publicat pe scurt de dl Iorga în *Stud. și Doc.*, VI, p. 15.

Pentru ca pe la începutul veacului al XVII, să se numiască *Măgari* un loc din pădurea Bujorenilor, trebuie ca întâmplarea relatată de tradiție să fi avut loc mai înainte cu 4—5 decenii; în plus că dacă *Silioan* va fi fost *un proegumen de la acel schit*, apoi nu mai încape nici o îndoială că schitul Măgariu își are începutul mai dinainte de veacul al XVII, deci de prin cel al XVI, cum am zis.

Schitul acesta și-a continuat ființarea înainte, dovadă că la facerea unui zapis de vânzare în 1707, pentru o porțiune de moșie din Bujoreni, a fost ca martor și *Ilie călugăr ot mănăstirea Magariului*¹; iar la 1730, făcându-se vânzarea unei părți de loc din moșia Bujoreni, actul se scrie de *Pahomie ot mănăstirea Magariului*².

Tot din tradiție mai știm că la început și chiar după aceea, în timpul când n'au fost în schit călugări preoți, slujba se făcea de preoți mireni de prin satele vecine³.

Schitul Măgariu n'a avut nici odată vre-o moșie sau proprietate. Fiind așezat încă de la început pe o moșie boerească, — dar neîntemeet și neînzestrat de vre-un boeriu, s'a susținut, ca și orice biserică de popor, numai prin darurile de bună voe din partea răzășilor sau boerilor, stăpâni ai moșiei din decursul vremurilor, și a locuitorilor de prin satele de prin prejur. Ca schit sărac și cu puțini călugări, și altă dată poate numai cu câte câți-va, a trăit în mare parte nebăgat în seamă.

Pe la anul 1780, moșia Bujoreni, alipită fiind în mare parte la Zorleni, ajunge în proprietatea biv vel stolnicului (mai pe urmă vornicului) Gavriil Konachi, care a făcut din nou biserica dela schitu Măgariu, tot de lemn, cum eră și mai înainte⁴. Gavriil Konachi a murit pe la 1813, și a avut 3 băeți și 2 fete: Ion, Vasilie, Costachie, Anastasia și Ilinca. Dintre aceștia, Ion se face călugăr, primind numele Ioanichie, și Ilinca se mărită cu Alecu Calimah, având o fiică Ruxanda. La moartea sa, Gavril Konachi n'a făcut parte de avere și lui Ioanichie, se vede pentru că se călugărise; însă, după împărțala frățască din 2 Septemvrie 1813, în afară de Anastasia, care muri de tânără și fără copii, și de Costache lipsit de minte, Ieromonahul Ioanichie Konachi a-

1 Iorga, *Stud. și Doc.*, VI, p. 39.

2 Ibid. p. 43.

3 Din cele auzite dela p. Tene, dascalul P. Bontăy și cele 2 maici, cari se mai află în mănăstire.

4 Din spusele dascalului Bontăy și a celor două călugăriți; Vogoride-Konachi, *op. cit.* pag. 23; nu primim însă și afirmația acestuia că G. Konachi a fundat schitul.

vea să se folosiască la un loc, în indiviziune, din partea de avere remasă, cu cumnatul său Alecu Calimah (fost soț al săvârșitei din viață, Ilinca) și cu cumnata sa Ilinca Manul (foasta soție a răposatului său frate, Vasile Konachi), în a a căror parte venise Zorlenii, Bujoreni, etc.¹. În urmă Alecu Calimah, măritând pe fiica sa Ruxanda cu hatmanul Alecu Roset Roznovanu, moșiile Zorlenii și Bujoreni trecură în mâna acestuia,—în care moșii aveă drept de folosință și călugărul Ioanichie Konachi. Despre acesta, d-l Voșoride Konache ne spune: „Că eră un om de mare învățătură, studiasse pe la Viena, însă urător de lume și de viața socială. O dragoste nefericită, din tinerețe, se zice că l'ar fi lovit fără de leac pentru totdeauna. Nu vorbea mai nici odată. Împingea așa de departe smerenia creștinească, încât când se întâmplă uneori să vie în casele părintești dela Slobozia, să viziteze pe nepoata sa de soră, doamna Ruxanda Roznovanu, nu intra în saloane, ci se așeză pe scări, unde venia să-l vază cine vroia să vorbească cu dânsul²“. Călugărit în m-rea Floreștii, Ioanichie vine în 1814 și se așeză în schitul Magariul de pe moșia sa; dar egumenul Luca dela Florești, pe cuvântul că Ioanichie se călugărise acolo și deci în acea m-re îi eră metania, a intentat proces lui Alecu Calimah, care, după scrisoarea de împărțală amintită, eră autorizat de familie a stă în judecată pentru orice chestii s'ar ivi cu privire la clinonomia părintască³, judecată ce pare că s'a întins până prin anul 1837⁴.

Ieromonahul Konachi, venind în schitu Măgariu, se supuse la toate regulele monahicești, încredințând egumenului sau starițului banii ce aveă și pe acei ce-i mai veniau. Totuși reputația că-i fecior de boer mare și că-i bogat, se răspândise în toate părțile. Și așa, cam pe la 1830 veniră la vreme de noapte în schit niște hoți și cari, conduși de un călugăr, intrară la dânsu în casă și-i cerură bani. Ieromonahul le spuse că banii săi sânt în biserică și, dacă merg cu dânsul în sfântul lăcaș, le dă,—ceia ce hoții primiră și-l urmară. Intrând în biserică, Ioanichie trecu deadreptul în sf. Altar, unde, după ce se îmbracă cu epitrahilul și filonul, deschise ușele împărătești, și, luând în mâni sf. Evanghelie, eși ina-

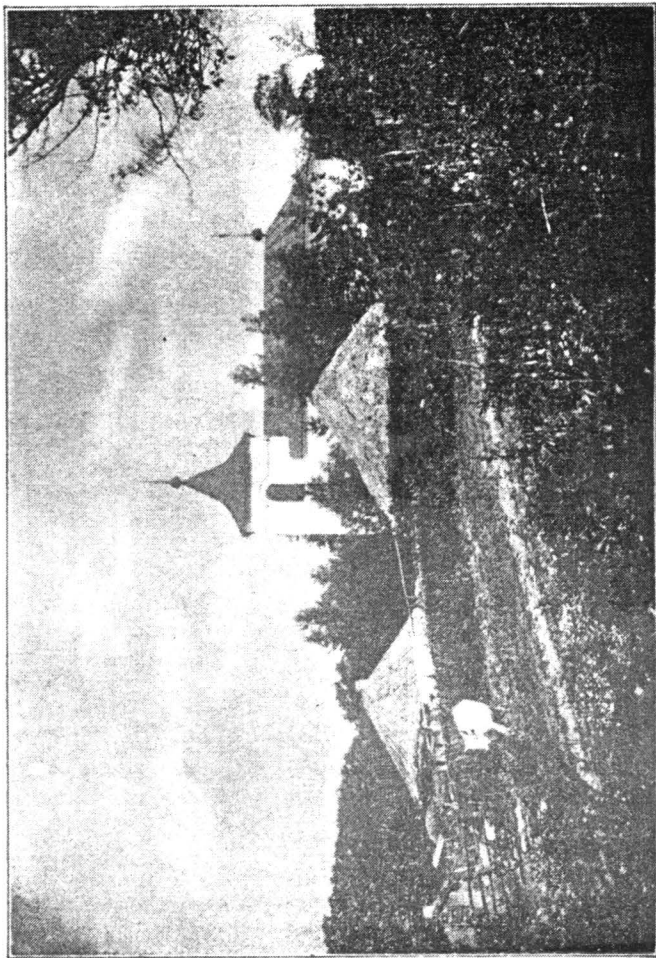
1 Ibidem, p. 23 - 28; *Uricar*, XIV, p. 275; *Iorga*, VI, p. 55.

2 Voșoride Konachi, o. c., p. 25.

3 *Uricar*, XIV, p. 275—279.

4 *Iorga*, VI, p. 55.

intea hoților zicându-le cu voce dulce: „Fraților, iată banii mei sânt în această sfântă carte; deacum înainte puteți să mă și ucideți!” Cele văzute, cum și cuvintele aceste au im-

SCHITU MĂGARIU.

presionat așa de mult pe gânditorii de rău, că dâșii, căzând în genunchi înaintea bravului călugăr, i-au cerut ertare și dânsul i-au ertat. Autoritățile, informate fiind de cele întâmplate la schitu Măgariu, au pus mâna pe hoți, dar că-

lugărul s'a rugat să-i lase în pace, și le-au dat drumul. Cu toate aceste, pentru că acei hoți fusăseră introduși în casă de un călugăr, Ioanichie s'a supărat pe toți călugării din schit și alungându-i, dânșii s'au împrăștiat pe la alte m-ri și schituri; apoi în locul lor au adus un număr de călugărițe, mai ales ruște, pentru care a cumpărat cărți pe limba lor, orânduind deci a se ceti și cânta în biserică și rusăști. Și acum Ioanichie, păzând aceleași reguli monahale, se supune în totul stariței, incredințându-i avutul său; încât, când cineva îi cerea vre un ajutor, îl trimetea la maica starița ca să-i dea. Dânsul se supăra foarte tare, când vede că călugărițele nu vin regulat la biserică sau că știrbesc ceva din regulile tipicale. Numărul călugărițelor, din acest schit, n'a fost niciodată mai mare de 20¹.

În biserica dela schitu Măgariu se păstrează un *pomelnic ctitoricesc*, întocmit de Ioanichie Konachi și tipărit pe hârtie cam pe la anul 1830, în cuprinderea următoare :

Vii

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănă-
lătea, ceteretarea, lăsarea
și ortarea păcatelor celor
de voe și fără de voe a
robilor lui Dumnezeu .

Ana
Nicolai
Maria
și fiii lor.
Alexandru
Ruxanda
Alexandru
Nicolai
Gheorghie
Ana

Ionichie Ieroschimonah
Teodor
Smaranda

și tot neamul lor.

Și pentru oele alte ru-
denii blăgoisitive și pro-
voslavniciei creștini.

Morți

Înoă ne rugăm pentru mila, răpausu,
ferioita pomenire, vecinica odihnă,
lăsarea păcatelor celor de voe și fără
de voe a robilor lui Dumnezeu celor
mai dinainte adormiți :

Nicolai	Irina
Smaranda	Aristarh
Ioan	Gavriil
Gheorghie	Maria
Polheria	Roxanda
Iordachi	Alexandru
Balașa	Elena. Elena.
Maria	Teodor
Elena	Gavriil
Safta	Vasilie
Zoița	Costachi
Anastasia	Ioan
Costandin	Dimitrie
Ancuța	Melania mon
Andrei	Xenofon
Anița	Xenofon
Maria	Costachi
Victoria	

și tot neamul lor.

Și pentru oei mai dinainte au a-
dormit : rudenii, părinți și frații noș-
tri, oari ou bună credință zăc aioea
și pretutindenea provoslavniciei.

¹ Din spusele dascalului Bontaș și a călugărițelor.

În anul 1840¹, Ioanichie Konachi, desființând biserica cea de lemn, făcută de tatăl său, rădică una de zid frumoasă și solidă, cum se vede și astăzi.

Ca proprietar al moșiei și ca ctitor al bisericii și purtător de grijă al schitului, Ioanichie exercită o oare-care autoritate și din punctul de vedere al administrației duhovnicești, cum e de pildă: recomandarea în 1847 la sf. Episcopie de Roman a surorilor care meritau a fi călugărite, recomandare făcută de dânsul împreună cu starița de atunci, Iustina².

Se zice că nepoata sa, Ruxanda Roznovanu, îi dădea regulat în fiecare an câte 300 galbini din venitul moșiei, pe care bani, cum s'a spus mai sus, Ioanichie îi încredință regulat maicei starița. Dânsul, după cum spun și cele 2 maice octogenare, Zaneta Vlasie și Iustina Mihai, dela Măgariu, eră un călugăr bisericos, milostiv și plin de cuvioșie. Ținea mult și îndemnă pe toți ca, în loc de schitu Măgariu, să zică schitu Samaria, și aceasta poate pentru a înstreină numele de Măgariu și a fi deci mai plăcut la auz.

Chipul lui Ioanichie se vede exact înfătoșat în icoana sfântului cuvios cu asemenea nume, ce se află așezată la catapetezma bisericii din schitu Măgariu, și care icoană îi pictată, stând însuși înaintea celui ce-a lucrat'o, pentru ca să-i semene.

Cam pe la anul 1859, Ruxanda Roznovanu a adus, la Măgariu, oasele lui Gavril Konachi și ale altor membri ai familiei, de pe la bisericile din Iași, la Lărgășeni, Faraoni, și de pe aiurea, și le-au așezat deocamdată într'un cavou din curtea bisericii.

Ioanichie a murit la 30 Ianuarie 1860³ și cu prilejul înmormântării lui s'au scos oasele familiei Konachi de afară și s'au așezat în groapa din biserică, lângă el.

Murind acest călugăr și ctitor evlavios, moșia Zorleni a intrat în deplina stăpânire a nepoatei sale, Ruxanda Roznovanu, care, cât a trăit, a îngrijit de schit și de maicele deacolo. Dela dânsa se păstrează un rând sf. vase de argint cu inscripția: „Ruxanda Rosnovanu, născută Calimah, anul 1836“. Tot dela Roznovănița se mai păstrează încadrată la proscomidie o rugăciune scrisă cu mâna ei în cuprinderea

1. Din Dosarul Protoieriei de Tutova No. 195, cu Statistica pe an. 1872, unde se mai spune că în acel an erau la Măgariu 10 maice, un preot și un cântăreț.

2. În arhiva Episcopiei de Huși, cea primită dela Ep. de Roman în 1852, Dosar. pe 1847.

3. Din spusele dascalului Bontăț și a călugărilor; a se vede și Vogoride-Konachi, op. citat, p. 25.

aceasta: „Pomeneste, Doamne, prin îndurările Tale pe strămoși și strămoașe, bunii și bunicele, moși, mătușe, frați, rudenile, cunoscuți, prietini și ne prietini, și odihnește sufletele lor unde cercetează lumina feței Tale.

Aduți aminte, Doamne, și de cei întristați și certați de judecățele Tale“.

După moartea Roznovăniței, moșia intrând în diferite mâni, schitul n'a mai fost așa bine îngrijit, și călugărițele, unele s'au împărștiat pe la alte schituri și mănăstiri și altele murind, n'au mai fost înlocuite. Astăzi mai sânt numai cele 2 maice, pomenite mai sus, care au toate necesarele înlesniri dela Casa Regală, care Casă, prin Administrația moșiei Zorleni, se îngrijește foarte bine de starea lor și de biserică. Se slujește în acest schit la a treia Duminică sau sărbătoare de către parohul din Zorleni, care de asemenea primește o oarecare subvenție dela amintita Casă.

În schitu Magariu se află o Icoană a Maicei Domnului făcătoare de minuni, care la vreme de secetă, se ia și se poartă prin satele vecine, făcându-se rugăciuni pentru ploae.

Până acum câte-va decenii, schitul eră un loc de pelerinagiu pentru Bârlădeni și locuitorii de prin satele vecine, și chiar din alte comune mai depărtate; astăzi se mai face o asemenea vizitare evlavioasă aproape numai la ziua Adormirei Maicei Domnului, 15 August, când biserica își serbează hramul.

ECON. I. ANTONOVICI.

PROFESOR.

CLĂCILE.

La noi în sat, în Spătărești, pe vremea când țin minte, oamenii trăiau tare bine și se ajutau la nevoile și năcazurile lor. Rar ai fi auzit ca să se sfădească de la cine știe ce lucru doi gospodari. De bătălii pe la crâșme, Doamne ferește, nu se auzia, că nici nu eră de cât o crâșmă a boerului în sat și orândarul ei n'avea voe să dea bețivilor rachiu. Furături și găinării, ca în alte sate, nu erau.

Așa-i, țin eu minte pe gospodarii din Spătărești de pe-atunci; cum or fi astăzi, nu știu, că dacă am învățat chipurile și eu carte, apoi hoinăresc prin lume. Casa și locul părintesc l-o vândut, iar pe cuibul unde m'am născut sunt

alții stăpâni. Cărturăria înstreinează pe om de locul lui și-l face un fel de Vântură lume.

Gospodarii se ajutau prin clăci.

Clăci în sat la noi erau de desfacat popușoi, de tors, de arat, de prășit, de cosit și de năsipit casele.

Clăcile de desfacat popușoi se făceau toamna, în serile cele lungi. Ele se făceau și cu lăutari și fără lăutari. La cele cu lăutari, se strângea lume multă și după ce se gătia de desfacat, tineretul se dădea la joc. Ele țineau până despre ziuă, când era *găinușa* drept în creștetul capului. La clăcile acestea, fetele veniau totdeauna însoțite de mamele lor. Cele fără lăutari, erau mai mici, mai cu puțină gălăgie, dar la aceste clăci, se torc poveștele cele mândre, în care Năzdrăvanii sar călări printre stele și până la cer.

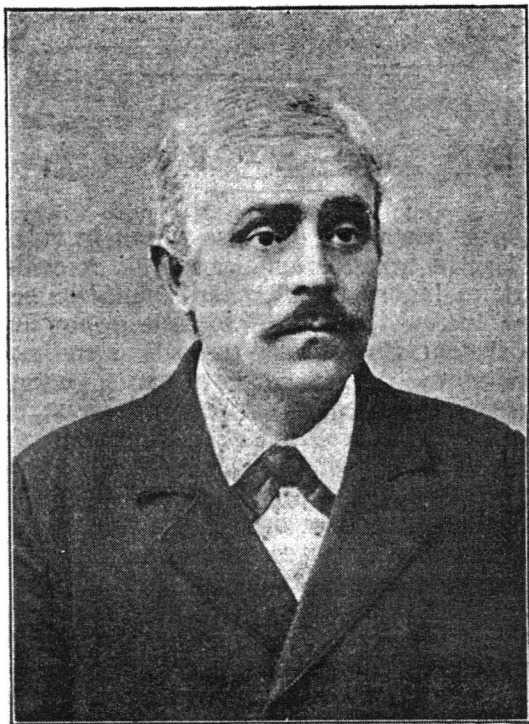
Clăcile de tors se făceau în 2 feluri: cu lăutari și fără lăutari. La *clăcile cu lăutarii* căerele de călți, de fuior, de canură ori păr, se impart de gospodine la casele unde sunt fete și neveste tinere. Acestea, în 2, 3 săptămâni, printre treburi, torc *claca* (caerul), o deapănă frumos, pe două coji de nucă cu fasole în mijloc ca să sune și în Dumineca în care se strânge claca, nevasta ori fata și cu mă-sa, gătite frumos, ca de serbătoare, *duc claca*. Aici, gospodina, care-a făcut claca, le cinstește și pe urmă începe hora, care ține până sara. Fetele și nevestele se întrec care mai de care să toarcă mai bine și mai frumos, că să nu le rădă nimene. Altele, ca să se zică că n'au irozit caerul, pun la mijloc un golomoț mare de cârpă ori ciucalăi. La asemenea clăci, flăcăii dau ajutor la strânsul ghemelor și pe urmă se dau la joc. Cinstea, pentru cei mai bătrâni, nici acum nu lipsește.

La *clăcile fără lăutari* se strâng în câte-o sară fete și neveste, de dau ajutor la câte-o gospodină la lucru, ori lucră pentru ele. Acum se torc și glumele, păcălitorile, ghicitorile și poveștele cele mândre, iar flăcăii, dând ajutor fetelor la depanatul fuselor, le fură cu ochii și le chitesc pentru cășlegi.

Clăcile de arat se făceau primavara și mai ales pentru vadane, preotului, dascalilor și oamenilor saraci. Eră o frumuseță să vezi 15-20 de pluguri pe o brazdă și ogorașul omului într'o clipă arat, samanat și grapat. Plugarilor li se da o cinste, și drept plata un „bogdaproste, să fie de sănătatea d-tale și a vitelor“.

Clăcile de prășit se făceau pe vremea prășitului (întâi ori al doilea). Ele aveau loc obișnuit în sărbătorile. Cam pe sub amează se adună lumea la prășit; în mijlocul prășitori-

lor era cineva din casa gospodarilor ce făceau claca. Lăutarii erau în fața prășitorilor. Cătră sară, vr'un ceas, prășitorii jucau, iar celor mai bătrâni, li se da o *cinste*.

Claca de cosit e numai din flăcăi și gospodari, de obicei fără lăutari și numai cu cinste. La preot și dascăli se făceau cele mai multe clăci de cosit. Clăcile de cosit sunt monotone.

Clăcile de năsipit casele le fac și azi gospodarii ce-și fac case noi. Nășipeala se cară cu roaba (taraboanța) cu căruțelele, cu targa ș. a. Când s'a umplut casa bine de nășipeală se începe hora, ca să se bătucească bine pământul. La asemenea clăci, nu lipsesc lăutarii și vin mai mult fete, flăcăi, băetani și fetișcane ¹.

1. Mai erau și clăcile boarești; acestea însă erau lipsite, mai adeseori și de bună-voijnă și de farmecul ce aveau celelalte.

Așa erau oamenii pe vremea copilăriei mele în Spătărești. Și era bine și gospodăresc lucrul acesta, care văd că se duce de prin sate, cum se duc și cântecele cele mândre și obiceiurile cele frumoase, cu moșnegii, în mormânt, luându-le locul schimonositurile de azi.

M. LUPESCU.

DIN AMINTIRILE MELE.

În 1903, prin postul cel mare, se țineau în aula Universității din Iași, în fiecare Duminică, un șir de conferințe cu privire la atâtea lucruri bune cu cari Dumnezeu ne-a înzestrat și atâtea lucruri rele în cari păcatele ne-au înglodat și în care ne sbatem. Eram școlar și școala ne era împrejmuită de ziduri cu țepușe de fier, cu porți mari și grele și paznici mulți. Mă deprindeam pentru o viață de mai târziu, care cerea multă și dreaptă supunere, multă și legiuită oțelire și muncă în deajuns. Firește, porțile se deschideau cu mare greutate Duminica, dar nici atunci pentru ori și cine.

Și așa se face, că în acea primăvară n'am putut ascultă la Universitate de cât două conferințe, din cari una ne arată povestea muzicii noastre bisericesti.

Vorbea d. T. T. Burada, un bătrân cu inima tânără, un drumeț neobosit, un călduros cercetător al fraților noștri înstreinați, un vesel cântăreț al sufletului românesc.

Mi-aduc aminte despre chipul cum zugrăviă pe Anton Pan, „fiul Pepeeii cel isteț ca un proverb“. În urmă, o jumătate de veac, dar îl vedeam parcă, aplecat pe ghitară, tremurându-și degetele pe coarde și picurându-și ochii pe la ferestrele oamenilor. Ghitara-i cântă, inima-i râdeă și ciucurii fesului îi jucau pe umeri.

Apoi, ceva despre un mănunchiu de cântece lumești culese de dânsul și altceva despre alte cântece bisericesti cu dulcea și lenoasa lor trăgănire răsăriteană.

De bună seamă că nu înțelegeam cu totul cele ce auziam, căci nimic nu mi-a mai rămas în minte de cât sfârșitul :

— «Doamnelor și domnilor, ne adăpăm dintr'un isvor strein, ne îmbrăcăm sufletul c'un straiu croit pe alte măsuri, și, firește, nu ne încălzim. Avem și noi o muzică — cea popu-

Iară— pe care n'o cunoaștem și n'o prețuim cum se cuvine cu adevărat“...

Și d. Burada își iea dipla, și-o așează în grumaz și, scurt, gros, cum e, își îndepărtează picioarele cu pantalonii largi și începe o doină, o doină dulce... dulce! Ascultătorii îl chia-mă din nou și bătrânul mai zice u-na... Și o horă, și-o mărunțică, și-o bă-tută... și altele iar...

— „Doamnelor și domnilor! Și avem o literatură aleasă, pe care n'o cunoaștem și pe care n'o prețuim!“

Corul mitropoli-tan, de sus, începe :

*Sub răchita cea ple-
[toasă,
Vino, bade, vino!...*

Palmele și glasuri-
rile tună și corul
începe :

*Răσαι lună mai de-
[grabă*

*Să se vadă
Prin livadă,
Să cosesc pelin și
[iarbă!*

— „Cântecele și cântarea noastră, domnilor și doamnelor!“

*

M'am gândit o clipă, să răsplătesc prin cuvinte pe-acest bătrân.... Hm! Eu? Nu se poate!

Sărbătorile Paștelor le petrec în satul copilării mele și în curgerea celor două săptămâni culeg câteva sute de cântece.

„Am să mă duc cu ele la d. Burada să se bucure și să-i plătesc cu dânsule o datorie veche. Domnia-sa le va primi și le va publica în *Revista pentru istorie, arheologie și filologie* din care aveam câteva numere, și în care îi vedeam ușile deschise“.

Intr'o sărbătoare de după Paști, mă primește în odaia îm-

brăcată cu frumoase covoare de țară, cu pereții plini de arme vechi și fluere cercuite cu coajă de cireș. Ii întind în-
tăile mele culegeri :

—Domnule Burada, am ascultat la Universitate conferin-
ța domniei-voastre despre muzica bisericească, și....

—Domnule, eu nu-ți pot lua cântecele. Dacă vrei, publi-
că-le singur.... Du te la Iliescu, și cred că ți le va primi....

*

Mai mult nu-mi amintesc. Imi tremură inima și limba mi
se legase.

Mi-am strâns caietelul și-am plecat cu sufletul îndurerat
că nu mă îndreptase Dumnezeu la d. T. T. Burada într'un
ceas mai bun—, ori eu, în neștiința mea, bătusem la poarta
altcuivă, ceia ce nici azi nu pot să cred c'am făcut-o.

TUDOR PAMFILE.

CUPRINSUL

	<i>Pag.</i>
<i>Partea calendaristică</i> — — — — —	3—14
<i>Cântarea Neamului</i> — — — — —	—16
<i>Dr. Ioan Urban Iarnik.</i> —Căință târzie. — — —	—17
<i>Șt. Șt. Tușescu.</i> —Tudor Vladimirescu (povestire. —	—24
<i>G. Tutoveanu.</i> —Nici voiu simți (versuri). — —	—25
<i>C. N. Mateescu.</i> —Cel d'întăiu text al „Irozilor“ ti- părit românește. — — — — —	—26
<i>D. Vasiliu-Bacău.</i> —Dunărea. — — — — —	—28
<i>P. Danilescu.</i> —Mormântul Apostolului Petru (legendă)—	33
<i>Volbură Poiană.</i> —Glasul Ardealului (versuri). —	—38
<i>Pr. I. C. Beldie.</i> —Moartea omului. în literatura română—	39
<i>I. Neculau.</i> —Pe unde șede dracul (legendă) — —	—45
<i>C. I. Droc.</i> —Cum să ne ferim de holeră — —	—47
<i>G. Tutoveanu.</i> —Florile dalbe (versuri). — — —	—50
<i>L. Mrejeriu.</i> —Chipul și firea lui Cuza. — — —	—50
<i>T. Popovici.</i> —Sărbători vesele (schiță). — — —	—52
<i>P. G. Savin.</i> —La clacă (icoană din popor). — —	—56
<i>George A. Cosmovici.</i> —Comemorarea lui Ion Crean- gă (cuvântare). — — — — —	—65
<i>I. Zotta.</i> —Dorna. — — — — —	—68
<i>N. L. Kostaki.</i> —Tot „O chestie de folklor“. — —	—71
<i>D. I. Procopie.</i> —Glasul Carpaților. — — — —	—74
<i>G. Tutoveanu.</i> —Să nu pătrundeți (versuri). — —	—77
<i>N. I. Dumitrașcu.</i> —Maica Domnului și-o față (povestire)—	78
<i>Volbură Poiană.</i> —Atunci (versuri). — — — —	—81
<i>P. Herescu.</i> —Spovedania unui tâlhar (jâtie). — —	—81
<i>C. Rădulescu-Codin.</i> —Cuza Vodă. — — — —	—83
<i>G. Tutoveanu.</i> —Domnița Ruxanda (versuri). — —	—85
<i>D. Mihalache.</i> —Povestea fetei lui Felișandru-împă- rat (poveste). — — — — —	—85
<i>C. N. Mateescu.</i> —Icoană din „Alexandria“. — —	—104
<i>I. O. Zugravu.</i> —Icoane mărețe din trecutul biseri- cei noastre. — — — — —	—111
<i>L. Mrejeriu.</i> —Lui Cuza-i plăcea cântecul din fluier (povestire). — — — — —	—116

<i>G. Tutoveanu.</i> —Suceava (versuri). — — —	—117
<i>D. Furtună.</i> —Hărălui și mândruța lui (poveste). — —	—119
<i>V. B. Țirica.</i> —Făgăduiala țiganului (jâtie). — —	—129
<i>N. V. Hânțescu.</i> —S'au înăsprit vremurile (schiță). —	—130
<i>Gh. Tutoveanu.</i> —Scrisoare (versuri). — — —	—144
<i>I. Dumitrescu.</i> —„Cooperativa din Bârlad“. — —	—144
<i>Radu Florea.</i> —Combaterea între partizi, sau venirea d-lui Sturza la putere. — — — —	—146
<i>Șt. St. Tușescu.</i> —Semne și pornirea la războiu (po- vestire). — — — — — — —	—147
<i>D. I. Farcașanu.</i> —A cui îi țara asta? — — —	—149
<i>P. Herescu.</i> —Hoțul la judecată (jâtie). — — —	—153
<i>Pr. Ec. I. Antonovici.</i> —Schitul Magariu din județul Tutova (schiță istorică). — — — — —	—154
<i>M. Lupescu.</i> —Clăcile. — — — — —	—163
<i>Tudor Pamfile.</i> —Din „Amintirile mele“. — —	—166

TUDOR PAMFILE :

Industria casnică la Români.

Trecutul și starea ei de astăzi.

Lucrare premiată de Academia Română în 1909.

IV+504 p. cu 705 figuri

10 Lei.

Pentru cititorii revistei „Ion Creangă“, prin

Redacție, **8 Lei.**

„COOPERATIVA DIN BÂRLAD“

Capital deplin vărsați Lei 300.000

Rezerve 144010.52

Face toate operațiunile de Bancă.

Scontează polițe.

Scontează chirii și arenze cesionate cu acte autentice.

Face împrumuturi pe gajuri de cereale, mărfuri, efecte publice și acțiuni.

Face avansuri pe mandate ale statului sau altor autorități publice.

Cumpără și vinde tot felul de efecte publice, rente, scrisuri fonciari și diverse acțiuni.

Plătește cupoane și titluri eșite la sorți.

Efectuiază plăți și emite cecuri asupra tuturilor capitalelor de Județe și externe asupra Paris, Londra, Berlin, Viena, Anvers și St. Petersburg.

Se însărcinează cu încasarea de polițe asupra întregii țări.

Face schimb de tot felul de monezi; napoleoni, mărci coroane, ruble etc.

Primește bani spre fructificare plătibil la vedere și cu termen.

Pe lângă operațiunile de mai sus «Cooperativa din Bârlad» are reprezentanța pentru orașul Bârlad și județul Tutova a societății de asigurare «Generală»

Director, I. DUMITRESCU

Casier, ȘT. FERHAT

Contabil, P. Frumuzache

PREMIILE REVISTEI „ION CREANGA“

I.—Toți abonații noștri vechi și noi, cari vor trimite până la 15 Ianuar viitor suma de 5 lei către **Administrația Revistei „Ion Creangă“ Zorleni-Tutova**, costul abonamentului pe **Anul IV**, va primi îndată, fără nici o plată, una din următoarele lucrări, pe care va însemna-o pe cotorul mandatului :

1. *D. I. Farcașanu și M. Lupescu* : Creșterea pomilor.
2. *Tudor Pamfile* : Povestire pe scurt despre Neamul Românesc.

3. *Șt. St. Tuțescu* : Colinde din popor.

4. *L. Mrejeriu* : O șezătoare țărănească.

II.—Toți vechii abonați, cari ne vor face un nou abonament până la 15 Ianuar viitor, plătit înainte, au dreptul să-și ceară una din lucrările de sub punctul I.

III.—Toți vechii abonați cari ne vor face 2 abonamente noi până la 15 Ianuar viitor, plătite înainte, au dreptul să-și ceară 2 din lucrările de sub punctul I.

IV.—Toți vechii abonați, cari ne vor face 3 abonamente noi până la 15 Ianuar viitor, plătite înainte, au dreptul să-și ceară 3 din lucrările de sub punctul I.

V.—Toți vechii abonați, cari ne vor face 5 abonamente noi până la 15 Ianuar viitor, plătite înainte, au dreptul să-și ceară :

1. Chitanța de plata abonamentului său la Revista „Ion Creangă“ pe An. IV.

2. *T. Pamfile, M. Lupescu și L. Mrejeriu*: Carte pentru tineretul dela sate.

3. *T. Pamfile*: Cimilituri românești.

4. „ Jocuri de copii I.

5. „ „ II.

6. „ „ III.

7. *L. Mrejeriu, S. T. Kirileanu și G. Popescu*: Cuza-Vodă.

VI.—Toți vechii abonați, cari ne vor face 10 abonamente noi până la 15 Ianuar viitor, plătite înainte, au dreptul să-și ceară trei din lucrările de sub punctul V (No. 2-7) sau :

Tudor Pamfile: Industria Casnică la Români.

Abonamentele se primesc și în timbre poștale. Lucrările se trimet îndată.

Administrația Revistei „Ion Creangă“
Zorleni-Tutova

1912

CALENDARUL

● ● ● REVISTEI DE LIMBĂ, LITERATURĂ ȘI ARTĂ POPULARĂ ● ● ●

„ION CREANGA“

BIBLIOTECA
ARTUR GOROVEI
FOLTICENI

TIP. C. D. LUPAȘCU

Ω BÂRLAD Ω

Domnului
Artur Gorovei
Semn de recunoștință

Număr 24/XII/1912

Hamp

O RUGAMINTE

CALENDARUL REVISTEI «ION CREANGĂ» urmează și pe anul 1912 cu aceleași gânduri cu cari și-a îndeplinit rostul și în anul trecut.

Este așa cum se vede și cu toate silințele noastre, mai bun nu s'a putut face; de altfel ca să putem mulțumi întreaga lume, nici nu ne gândim.

Rămânem recunoscători celor ce ne-au ajutat în anul trecut și ne pare rău că cei ce au avut să ne spună și ne arăte cărările cele bune, n'au făcut acest lucru.

li rugăm să nu lipsească în acest an.

REVISTA «ION CREANGA»

Ianuarie

SOARELE

1. - Răs. 8,12 | 15. - Răs. 7,58
Apune 4,26 | Apune 4,48

Ghenarie

31 zile

Zilele	CALENDARUL	
D	1	†† Tăerea împrejur și sf. Vasile
L	2	Păr. Silvestru
M	3	Păr. Malahia
M	4	Sobor. 70 Apostoli
J	5	Muc. Teopemept
V	6	†† Botezul Domnului
S	7	†† Sf. Prooroc Ioan Botezătorul
D	8	Cuv. Domnica
L	9	Muc. Polievct.
M	10	Sf. Grigore
M	11	† Cuv. Teodosie
J	12	Muc. Tatiana
V	13	Muc. Emil și Stratonic
S	14	Sf. păr. uciși în Sinai
D	15	Cuv. Pavel și Ion
L	16	Inc. lanț. sf. Petru
M	17	† Cuv. Antonie
M	18	† Păr. Atanasie, Chiril
J	19	Cuv. Macarie
V	20	† Cuv. Eftimie
S	21	C. Maxim și Neofit
D	22	Ap. Timotei
L	23	S. Clement.
M	24	Cuv. Xenia
M	25	† Sf. Grigore Teologul
J	26	Cuv. Xenofont
V	27	† Ad. moaște sf. Ioan
S	28	Cuv. Efrem
D	29	Ad. moaște sf. Ignat
L	30	†† Sf. Vasile, Grigore și Ioan
M	31	Sf. Chiril și Ioan

Sărbători naționale

24 Ian. Unirea Moldovei și Munteniei

De ținut minte :

5 Ian. 1856 Alexandru Cuza se alege Domn al Moldovei.

12 Ian. 1877. Lupta dela Smârdan.

24 Ian. 1859, Alexandru Cuza se alege Domn al Munteniei.

Rostul treburilor

Să îngrijim bine de vite ca să aibă așternut bun și hrană de îndestulare. Să se cerceteze stupii și sămânțurile, ca să nu le strice șoarecii. Să se facă greble, țepoae, cozi de sapă și toporiști de coasă. Să facem tănjăli și să dregem plugul și grapa. Să dregem carele înoind părțile rele și putrede. Să îngrijim bine de dobitoacele cari fată.

Vremea

Nu vă luați după calendarele mincinoase, căci nimeni nu cunoaște tainele lui D-zeu.

Mărește pe Dumnezeu, cinstește-ți părinții, iubeste-ți țara și te supune legilor

Februarie

S O A R E L E

1.—Răs. 7,31 | 15.—Răs. 7,02
Apune 5,19 | Apune 5,44**Făurar**

29 zile

Zilele

CALENDARUL

M	1	Mart. Trifon
J	2	†† Intâmp. Domnului
V	3	S. Simion și Ana
S	4	Cuv. Isidor
D	5	Muc. Agatia
L	6	Cuv. Vucol
M	7	S. Partenie și Luca
M	8	M. Teodor, p. Zaharia
J	9	Muc. Nechifor
V	10	S. Haralambie
S	11	Muc. Vlasie
D	12	Păr. Meletie
L	13	Păr. Martinian
M	14	Păr. Axente
M	15	Ap. Onisim
J	16	Muc. Pamfile
V	17	Muc. Teodor Tiron
S	18	Sf. Leon
D	19	Ap. Arhip
L	20	Păr. Leon
M	21	Păr. Timoteiu
M	22	Sf. muc. din Evghenia
J	23	Muc. Policarp
V	24	† Afl. cap. sf. Ion Bot.
S	25	Păr. Tarasie
D	26	Păr. Porfirie
L	27	Păr. Procopie
M	28	Cuv. Vasile
M	29	Cuv. Archirie

De ținut minte

11 Febr. 1866. Cuza Vo-
dă pleacă din scaun.

12 Febr. 1878. Oștirea
noastră intră biruitoare în
Vidin,

17 Febr. 1878. Oștirea
românească se întoarce din
războiu.

Rostul treburilor

Ingrijim bine vitele
de muncă și de cele
fătate. Se trage vinul
de pe drojdii, din care
facem rachiu. Strân-
gem crânguțe din po-
mii aleși pentru alto-
ire și-i păstrăm în nă-
sip. Când e vremea
bună, tăem crengile us-
cate din pomi și cu-
legem ouăle omizilor.
Cărăm gunoiu pe ogoa-
re. Se sapă pământul
pentru straturi, dacă ne
îngăduie vremea și da-
că pământul este des-
ghețat. Se cearcă se-
mințurile de-s bune.

Vremea

Nu vă luați după ca-
lendarile mincinoase,
căci nimeni, nu cunoaș-
te tainele lui D-zeu.

— Cine ajutoră pe cel sărac, împrumută pe
Dumnezeu.

— Pomul se cunoaște după roade și omul după fapte.

-- Orice lucru începe-l cu „Doamne-ajută“.

-- Temerea de Dumnezeu este începutul înțelepciunii.

Martie

S O A R E L E

1.—Răs. 6,82 | 15.—Răs. 6,00
Apune 6,09 | Apune 6,32**Mărțișor**

31 zile

Zile	CALENDARUL	
J	1	Muc. Eudochia
V	2	Muc. Teodot
S	3	Muc. Eutropiu
D	4	Păr. Gherasim
L	5	Muc. Conon
M	6	Sf. 42 de mucenici
M	7	Muc. Efrem
J	8	Cuv. Teofilact
V	9	† Sf. 40 de mucenici
S	10	Muc. Codrat și Dionisie
D	11	Păr. Sofronie
L	12	Păr. Teofan și Grigore
M	13	Păr. Nichifor
M	14	Păr. Benedict
J	15	Muc. Agapie
V	16	Muc. Savin
S	17	Cuv. Alexe.
D	18	†† Dumineca Florilor
L	19	Muc. Hrisant
M	20	Sf. uciși în sf. Sava.
M	21	Păr. Iacob
J	22	Muc. Vasile
V	23	Muc. Nicon
S	24	Cuv. Zaharia
D	25	†† Sf. Paști și Buna Vestire
L	26	†† Sf. Paști
M	27	†† Sf. Paști
M	28	Păr. Ilarion
J	29	Păr. Marcu
V	30	Păr. Ion
S	31	Muc. Ipatie

Sărbători naționale

14 Martie, Proclamarea regatului.

De ținut minte

14 Martie 1881. Deputații și Senatorii înalță țara la cinstea de Regat.

28 Martie 1812 Rușii ne răpesc Basarabia

Rostul treburilor

Se strâng gunoarele neputrede, li se dau foc, iar cenușa se împărstie pe ogoare. Se curăță ogoarele de rădăcini, petre și altele. Se grapă fânațele și se strică mușunoaale. Se curăță pomii și li se dă înfățișarea cevoim. Se răsădesc pomii ce nu i-am putut răsădi toamna. Se începe aratul și semănatul orzului, ovăzului și a grâului de primăvară. Pe la sfârșitul luni, se ară și se samănă popușoi. În grădina de legume începem a pune usturoi, hărpacică, ceapa de sămânță și toate legumele ce pot suferi răcelile.

- Cum îți vei așterne așa vei dormi,
- Dumnezeu îți dă, dar în traistă nu-ți pune.
- Vorbele cele rele strică datinele cele bune.

Aprilie

S O A R E L E

1.—Răs. 5,22 | 15.—Răs. 4,53
Apune 7,00 | Apune 7,23**Prior**

30 zile

Zile

CALENDARUL

D	1	S. Maria Egipteanca
L	2	Păr. Tit. și Amfion
M	3	Păr. Nichita
M	4	Păr. Iosif
J	5	Muc. Agatopol
V	6	Păr. Eftichie
S	7	Cuv. Gheorghe
D	8	Ap. Irodion
L	9	Muc. Eupsihie
M	10	Mart. Antipa
M	11	Cuv. Vasile
J	12	Mart. Terențiu
V	13	Muc. Artemon
S	14	Păr. Martin
D	15	Sp. Aristarh
L	16	Muc. Agapie și Irina
M	17	Sf. Simion
M	18	Păr. Ion
J	19	Cuv. Ion
V	20	Cuv. Teodor
S	21	Muc. Ianuarie
D	22	Cuv. Teodor
L	23	†† Sf. Gheorghe
M	24	Muc. Sava și Elisaveta
M	25	Ap. Marcu
J	26	Muc. Vasile
V	27	Muc. Simeon
S	28	Ap. Iason
D	29	Sf. 9 Mucenici
L	30	Ap. Iacob

Sărbători naționale

7 Aprilie, nașterea M. S. Regelui.

24 Aprilie ziua M. S. Reginei.

De ținut minte

2 Aprilie 1877, se hotărăște plecarea oștilor la război.

2 Aprilie 1909 moare Elena, Doamna lui Vodă-Cuza.

7 Aprilie 1889 se naște M. S. Regele.

8 Aprilie 1866, națiunea alege Domn pe prințul Carol.

26 Aprilie 1877, se trage întâia ghiulea din Calafat asupra Vidinului.

Rostul treburilor

Se samănă popușoiul. Se pun cartofii, inul și cânepa, precum și sfecelele de nutreț și de zahăr. Se grapă grâul de toamnă; se sapă, se leagă și se hărăgește via. Se altoească pomii. Se plivesc holdele de burueni, se pun fasole și se urmează cu lucrarea în grădina de legume. Se pun florile. Se îngrijește de albine și se curăță stupii des.

—Gospodarul este stâlpul casei; gospodina este albina casei.

—Șederea-i neavere, lenea-i rugină.

Maiu

S O A R E L E

1.—Răs. 4,24 | 15.—Răs. 4,06
Apune 7,49 | Apune 8,08**Florar**
31 zile

Zilele

CALENDARUL

M	1	Prof. Eremia
M	2	Ad. moaște sf. Atanasie
J	3	†† Înălțarea Domnului
V	4	Muc. Pelagia
S	5	Muc. Irina
D	6	Sf. Iov
L	7	Sf. Acachie
M	8	† Ap. Ioan
M	9	Prof. Isaia
J	10	Ap. Simion
V	11	Muc. Mochie
S	12	Sf. Epifanie
D	13	†† Rusaliele
L	14	†† Sf. Trăime
M	15	Cuv. Pahome
M	16	Cuv. Teodor
J	17	Ap. Andronic
V	18	Muc. Teodot
S	19	Mart. Isidor
D	20	Muc. Talaleu
L	21	†† Constantin și Elena
M	22	Muc. Vasilisc
M	23	Păr. Mihai
J	24	Cuv. Simion
V	25	† Afl. cap. sf. Ion
S	26	Ap. Carp
D	27	Muc. Terapont
L	28	Muc. Nechita
M	29	Sf. Maria Teodosia
M	30	Cuv. Isac
J	31	Ap. Ermiu

Sărbători naționale

1, 8 Mai alegerea și so-
sirea în țară a M. S. Rege-
lui Carol.

10 Mai suirea pe tron a
M. S. Regelui Carol, Nea-
târnaarea țării.

De ținut minte

1 Mai 1866, adunările în-
tăresc Domn pe principele
Carol.

1 Mai 1858, Biserica noa-
stră nu mai atârână de cea
grecească.

8 Mai 1866, Principele
Carol intră în țară.

10 Mai 1866, Principele
Carol se urcă pe tron.

10 Mai 1877, Românii se
declară neatârnați de turci.

10 Mai 1881, M. S. Re-
gele Carol se încoronează.

Kostul treburilor

Se pun fasole și cas-
traveți. Se sapă viile.
Se îngrijește de viermii
de mătasă. Albinele în-
cep a roi. Se curăță
știubeiele. Se prășește
popușoiul. Se ară pen-
tru grâul de toamnă.
Se plivesc și se prășesc
legumele din gră-
dină. Se cosește lufăr-
na. Se îngrijește de puș.

— Cine într'altă lege sare, nici un Dumnezeu nu are.

— Vorbele bune lecuesc ranele; cele aspre sfărâmă oasele.

Iunie

S O A R E L E

1.—Răs. 3,54 | 15.—Răs. 3,56
Apune 8,24 | Apune 8,29**Cireșar**
30 zile

Zilele

CALENDARUL

V	1	Muc. Iustin
S	2	Sf. Nichifor
D	3	Muc. Luchilian
L	4	Sf. Mitrofan
M	5	Muc. Doroteiu
M	6	Cuv. Ilarion
J	7	Muc. Teodot.
V	8	Ad. moașt. sf. Teodor
S	9	Sf. Ciril
D	10	Muc. Timoteiu
L	11	Ap. Vartolomei
M	12	Cuv. Onofrei
M	13	Muc. Achilina
J	14	Prof. Elizei
V	15	Prof. Amoz
S	16	Sf. Tihon și Tigrie
D	17	Muc. Emanoil
L	18	Muc. Leontie
M	19	Apostolul Iuda
M	20	Muc. Metodie
J	21	Muc. Iulian
V	22	Muc. Eusebie
S	22	Muc. Agripina
D	24	†† Nașt. sf. Ioan Botezătorul
L	25	Muc. Febronia
M	26	Păr. David
M	27	Păr. Samson
J	28	Ad. moașt. sf. Chiril
V	29	†† Sf. Ap. Petru și Pavel
S	30	† Sob. sf. Apostoli

De ținut minte

20 Iunie 1891, moare Mihail Kogălniceanu.

27 Iunie 1878, în schimbul Basarabiei ni se dă Dobrogea.

Rostul treburilor

Se prășește popușoiul a doua oară; asemenea cartofii și sfecelele. Se face fânul. Se prășește și se plivește via. Se vând gugoșile vermilor de mătase. Se prind roi. Se strânge miere. Se începe seceratul grâului de toamnă, a secărei și a orzului. Se culeg cireșile și zarzările de se vând. Dacă vremea-i ploioasă, se face nutreț acru. Se pune grijă deosebită la hrana oilor.

— Cine legea nu sfințește, far-de-lege se numește,

— Ochiul lui Dumnezeu nu doarme.

— Ferice de cei ce tremură și au frica de a face răul.

— Cele ce sunt cu neputință la oameni, la Dumnezeu sunt cu putință.

— Din prisosința inimei grăește gura.

Iulie

S O A R E L E

1. — Răs. 4,09 | 15. — Răs. 4,28
Apune 8,20 | Apune 8,03**Cuptor**

31 zile

Zilele	CALENDARUL	
D	1	Muc. Cosma și Damian
L	2	Pun. veș. sf. Fecioare
M	3	Muc. Iachint
M	4	Păr. Andrei
J	5	† Păr. Atanasie
V	6	Păr. Sisoe
S	7	Păr. Toma
D	8	Muc. Procopie
L	9	Muc. Pangratie
M	10	Sf. 45 de mucenici
M	11	Muc. Eufimia
J	12	Muc. Proclu
V	13	Sobor Arh. Gavril
S	14	Ap. Achila
D	15	Muc. Chiric
L	16	Muc. Antinogen
M	17	† Muc. Marina
M	18	Muc. Ermilian
J	19	Cuv. Macrina
V	20	†† Sf. Profet Ilie
S	21	Sf. Simion și Ion
D	22	S. Maria Magdalena
L	23	Muc. Trofim și Teofil
M	24	Muc. Cristina
M	25	Adorm. sf. Ana
J	26	Muc. Ermolae
V	27	Muc. Pantelimon
S	28	S. Prohor, Nicanor
D	29	Muc. Calinic
L	30	S. Sila, Silvan
M	31	Sf. Eudochim

Sărbători naționale

22 Iulie ziua A. S. R. Princesa Maria

De ținut minte

2 Iulie 1504 moare Ștefan cel Mare și Sfânt.

22 Iulie 1877, Rușii înfrânți, ne cheamă într'ajutor peste Dunăre.

Rostul treburilor

Se seceră grânele. Se începe trierul. Se face fânul. Se cară la gireadă holdele de pe câmp ca să nu le apuce ploile. Albinele se cercetează, să nu facă căselniți. Viile se pot stropi în potriva manei. Li se poate da o sapă. Se culege ceapa și usturoiul puse de vreme. Se culege inul și cânepa. Se topește cânepa și inul. Se meliță când nu-i de lucru. Se cară la girezi ori în stoguri, recoltele de pe câmp.

* *

— Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce esă din gura lui.

— Când te apuci de treabă, ține-te de ea.

— Nu începe multe, ca nu sfârșești nici una.

— De cât multe și rele, mai bine una și bună.

August

S O A R E L E

1.—Răs. 4,53 | 15.—Răs. 5,14
Apune 7,36 | Apune 7,18**Gustar**

31 zile

Zilele

CALENDARUL

M	1	Scoaterea sf. Cruci
J	2	Ad. moașt. sf. Ștefan
V	3	Cuv. Isachie
S	4	Sf. 7 tineri din Ffes
D	5	Muc. Eusignie
L	6	†† Schimbarea la față
M	7	Muc. Domeție
M	8	Sf. Emilian
J	9	Ap. Matia
V	10	Muc. Laurențiu
S	11	Muc. Euplu
D	12	Muc. Fotie
L	13	Cuv. Maxim
M	14	Prof. Michea
M	15	†† Adormirea Maicei Domnului
J	16	Muc. Diomid
V	17	Muc. Miron
S	18	Muc. Flor. și Lavru
D	19	Muc. Andrei
L	20	Prof. Samuil
M	21	Ap. Tadeu
M	22	Muc. Agatonic
J	23	Muc. Lupu
V	24	Muc. Eutichie
S	25	Ad. moașt. sf. Bartolom.
D	26	Muc. Adrian
L	27	Cuv. Pimen
M	28	Cuv. Moise
M	29	†† Tăierea cap. sf. Ioan
J	30	Sf. Alexandru
V	31	Incunj. sf. Fecioare

Sărbători naționale

5 Aug. Nașterea A. S. R. Principele Nicolae.

11 Aug. Nașterea A. S. R. Principele Ferdinand.

30 Aug. Luarea Griviței

De ținut minte

18 Aug. 1601 Moartea lui Mihai Viteazul

30 Aug. 1877 Căderea Griviței.

Rostul treburilor

Se ară pentru grâul de toamnă. De pe la Sântă-Măria-cea-mare, se începe sămănatul grâului de toamnă. El trebuie ales ca să nu facă tăciune. De este vreme prielnică rapiței. se seamănă și ea. Se cosește otava. Se trieră ori-ce. Se culeg unele roade. Se culeg și se bat fasolele. Se culeg haldanii și cânepa de toamnă. Se cercetează stupii; cei slabi și de prisos se vând. Se seceră ovăsul. Dacă nu-i de lucru se cară gunoiu pe ogoare. Se culeg merele mai de vreme.

— In casa in care este înțelegere, și cele ce nu sunt, prisosesc.

— In nădejdea slugei, dai de fundul pungei.

Septembrie

S O A R E L E

1. — Răs. 5,43 | 15. — Răs. 6,05
Apune 6,30 | Apune 5,57

Răpciune

30 zile

Zilele

CALENDARUL

S	1	† Cuv. Simion
D	2	Muc. Mamant
L	3	Muc. Antim
M	4	Muc. Vavila
M	5	Prof. Zaharia
J	6	Minunea Arh. Mihail
V	7	Muc. Zozont
S	8	†† Nașterea Maicei Domnului
D	9	† Păr. Ioachim și Ana
L	10	S. Minodora
M	11	Cuv. Teodora
M	12	Muc. Anonom
J	13	Muc. Corneliu
V	14	†† Înălțarea sfintei Cruci
S	15	Muc. Nichita
D	16	Muc. Eufimia
L	17	Muc. Agapie
M	18	Cuv. Eumenie
M	19	Muc. Trofin
J	20	Muc. Eustație
V	21	Muc. Codrat
S	22	Muc. Foca
D	23	† Zămisl. sf. Ion
L	24	Muc. Tecla
M	25	Cuv. Eufrosina
M	26	† Ap. ev. Ion
J	27	Muc. Calistrat
V	28	Cuv. Hariton
S	29	Cuv. Chiriac
D	30	Muc. Grigorie

Sărbători naționale

30 Sept. Nașterea A. S. R
Principesa Elisabeta

Rostul treburilor

Se samănă grâu și secară de toamnă. Se trieră. Se culeg poamele și se usucă. Se începe culesul viilor pe la sfârșitul luni. Se culege popușoiul. Se face arătura de toamnă. Se rânduesc stupii. Se strâng semințe de pomi. Se meliță cânepa și inul. Se cară gunoi.

* *

— *Vorbele cele rele strică dalinele cele bune.*— *Crede și te vei mântui,*— *Dumnezeu nu bate cu ciomagul.*— *Biserica e în inima omului.*— *Cine nu strânge la tinerețe, n'are ce mânca la bătrânețe.*— *Casa omului e și iad și rai.*— *Ale Domnului sunt toate: și cerul și pământul și plinirea lui.*— *Nu se caută casa frumosului, ci a vrednicului.*

Octombrie

S O A R E L E

1.—Răs. 6,30 | 15.—Răs. 6,54
Apune 5,22 | Apune 4,53**Brumărel**

31 zile

Zilele

CALENDARUL

L	1	Ap. Anania
M	2	Muc. Ciprian
M	3	Muc. Dionisie
J	4	Muc. Iroftei
V	5	Muc. Haritina
S	6	Ap. Toma
D	7	Muc. Serghie
L	8	Cuv. Pelaghia
M	9	Ap. Iacob
M	10	Muc. Eulampie
J	11	Apost. Filip
V	12	Muc. Terah
S	13	Muc. Carp
D	14	†† Cuvioasa Paraschiva
L	15	Muc. Lucian
M	16	Muc. Longin
M	17	Prof. Osia
J	18	Ap. și Ev. Luca
V	19	Prof. Ioil
S	20	Muc. Artenie
D	21	Cuv. Ilarion
L	22	Păr. Averchie
M	23	Ap. Iacob
M	24	Muc. Areta
J	25	Muc. Marcian
V	26	†† Sf. Dimitrie
S	27	Muc. Nestor
D	28	Muc. Terentie
L	29	Muc. Anastasia
M	30	Muc. Zenobie
M	31	Ap. Stachie

Sărbători naționale3 Oct. nașterea A. S. R.
Principele Carol10 Oct. nașterea A. S. R.
Principesa Maria.**Rostul treburilor**

Se culeg viile și se desfac de pe haragi. Se scot cartofii. Se fac arături adânci. Se dau berbecii în oi. Se scot morcovii și sfecelele. Se taie varza și se pune la murat. Se cară gunoi. Se aduc lemne pentru iarnă. Se pun semințe de nuc, prun, cireș, perje, vișine, zarzare și altele în pământ. Se fac adăposturi pentru vite. Se cară gunoi. Se aduc lemne.

* *

— *Mai bine să fii stăpân mic, decât slugă mare.*

— *Calul bun se vinde din grajd.*

— *Te tocmește dușmănește și plătește o-menește.*

— *Dacă-i lege, se'nțelege.*

— *O vorbă bătrânească glăsuește așa: «Munca când ți-o cauți bine și Dumnezeu e cu tine»*

— *Legea-i sfântă; cine-o calcă păcătuiește.*

Noembrie

S O A R E L E

1.—Răs. 7,25 | 15.—Răs. 7,48
Apune 4,23 | Apune 4,07**Brumar**

30 zile

Zilele

CALENDARUL

J	1	S. Coșma și Damian
V	2	Muc. Achindin
S	3	Muc. Achepsima
D	4	Cuv. Ioanachie
L	5	Muc. Galaction
M	6	Păr. Pavel
M	7	Muc. Ieron și Lazăr
J	8	†† Arh. Mihail și Gavril
V	9	Muc. Onisifor
S	10	Apost. Olimp.
D	11	Muc. Mina
L	12	Păr. Ion și Nil.
M	13	† Sf. Ion Gură de aur
M	14	Apos. Filip
J	15	Muc. Gurie
V	16	Ap. și Ev. Matei
S	17	Sf. Grigore
D	18	Muc. Platon
L	19	Prof. Avdiu
M	20	Păr. Proclu
M	21	†† Intrarea Maicei Domn. în Bis.
J	22	Ap. Filimon
V	23	Păr. Amfilohie
S	24	Muc. Clement
D	25	Muc. Ecaterina
L	26	Cuv. Alipie
M	27	Muc. Iacob
M	28	Cuv. Ștefan
J	29	Muc. Paramon
V	30	† Ap. Andrei

Sărbători naționale

3 Noembrie, Căsătoria
MM. LL. Regele și Regina.
28 Noembrie, Luarea
Plevnei.

De ținut minte

28 Noembrie 1877. Că-
derea Plevnei.

Rostul treburilor

Se pune varză la
murat și porcii la în-
grășat pentru Crăciun.
Se sapă în grădină. Se
pune gunoi la rădă-
cina pomilor. Se fac
gropi pentru pomi. Se
sădesc pomi. Se cară
gunoi. Se cară lemne.
Se fac adăposturi la
vite. Se îngroapă via.
Cel ce știe carte, ce-
tește lucruri folositoa-
re, nopțile fiind mari.

—De n'ai treabă, fă-
te martor; de ai bani
mulți, fă-te chizaș.

—Cine nu se ține
de nici o lege, e ca un
câne.

—In țara unde se calcă legile și bunele orândueli, dom-
nește strâmbatatea și fără-de-legile.

—Schimbarea domnilor, bucuria nebunilor.

Decembrie

S O A R E L E

1.—Răs. 8,08 | 15.—Răs. 8,17
Apune 4,00 | Apune 4,05**Andrea**

31 zile

Zilele

CALENDARUL

S	1	Prof. Naum
D	2	Prof. Avacum
L	3	Prof. Sofonia
M	4	Muc. Varvara
M	5	† Cuv. Sava
J	6	†† Sf. Nicolae
V	7	Sf. Ambrozie
S	8	Păr. Patapie
D	9	Zămisl. Sf. Ana
L	10	Muc. Mina
M	11	Cuv. Daniel
M	12	Sf. Spiridon
J	13	Muc. Axintie
V	14	Muc. Tirs
S	15	Muc. Elefterie
D	16	Prof. Ageu
L	17	Prof. Daniel
M	18	Muc. Sevastian și Zoe
M	19	Muc. Bonifaciu
J	20	Muc. Ignatie
V	21	Muc. Iuliana
S	22	Muc. Anastasia
D	23	Sf. 10 Mucenici
L	24	Muc. Eugenia
M	25	†† Nașterea Domnului
M	26	†† Soborul născătoarei de D-zeu
J	27	†† Sf. Ștefan
V	28	Sf. 40.000 prunci arși
S	29	Sf. 14 mii de mucenici
D	30	Muc. Anisia
L	31	Cuv. Melania

Sărbători naționale

16 Dec. nașterea M. S. Regina Elisabeta

27 Dec. nașterea A. S. R. Principesa Mărioară

28 Dec. Căsătoria AA. LL. RR. Principii moștenitori.

De ținut minte

11 Dec. 1861, Turcii recunosc unirea țărilor surori și pe Vodă Cuza ca Domn.

31 Decemb. 1889 moare Ion Creangă povestitorul nostru neîntrecut.

Rostul treburilor

Se îngrijește de vite. Se lucră la uneltele pentru vară. Se răscolesc cărți folositoare. Se fac șezători cinstitute. Se taie porcul de Crăciun. Facem răfueala șfârșitului de an pentru venituri și cheltueli. Dacă-i vreme caldă, se taie cracii uscați de la pomi.

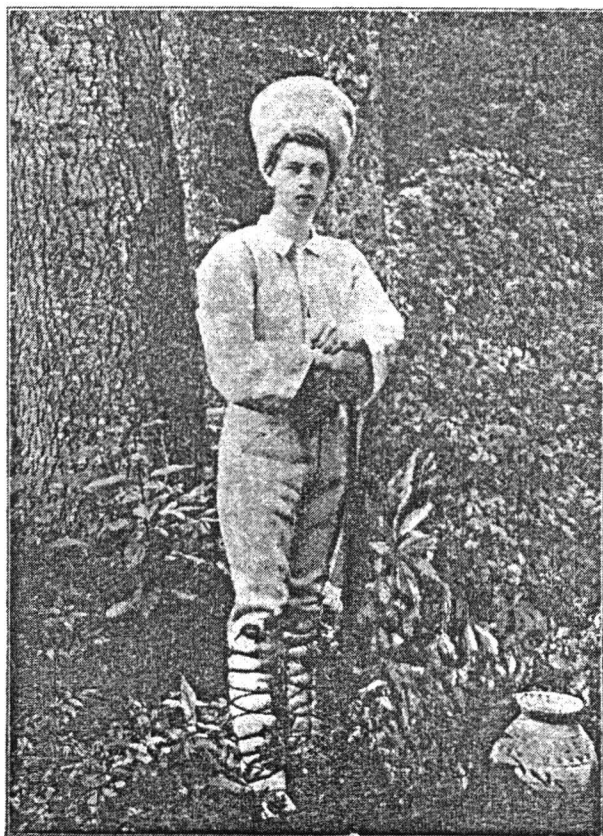
—Cât ți-e pătura, atâta te întinde.

—Spărtura când e mică, trebuie cărpită.

—Picătură cu picătură, se face lacul.

—Anevoe se câștigă și lesne se cheltuiește.

—Strânge bani albi pentru zile negre.

S O N E T

---

*Nădejde, sfânt isvor de fericire,
 Tu legi ce-a fost cu ce va fi odată,
 Tu ești limanul celor ce'noată
 In val-vârtejul zămislit de fire!.*

*Cei vechi s'ar fi trudit o viață toată,
Intrebători și fără nici o știre,
Și lumea lor,—un câmp de cimitire
Ne-ar fi!... Nădejde binecuvântată!...*

*Noi cei de astăzi mergem înainte
Și ne cunoaștem căile spre zarea
Ce stă să'nchidă plaiurile sfinte :*

*Sus, Domnul Dumnezeu ce dă chemarea,
Jos, Drept-ascultătorul de Părinte...
Dușmanii spun : — Un vis! Noi : —Intruparea!...*

P. Arminden

* * *

DOINE ȘI STRIGĂTURI DIN ARDEAL

DATE LA IVEALA DE

Dr. Ioan Urban Jarnik și Andreiu Bârseanu

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

1885

Așa i-este titlul cărții care văzu lumina zilei tocmai în anul când am putut serba iubileul de 10 ani, de când pentru cea dintâiu oară am început a mă îndeletnici cu studiul limbii române. Când acum un an în Calendarul acesta scrisesem un fel de spovedanie sub titlul «Căință târzie», am amintit prin câteva cuvinte și de lucrarea aceasta; ast-an am de gând să povestesc mai pe larg cum colecțiunea s'a alcătuit. O fac cu atât mai bucuros, fiind-că la sfârșitul lunii lui August, după o pauză de 32 de ani, cu prilejul iubileului de 50 ani al «Astrei» am văzut din nou pe acela al căruia este meritul că aceste cântece s'au adunat și s'au tipărit.

Ș'apoi mai este o împrejurare care mă face să mă gândesc tocmai la lucrul acesta : pasă-mi-te în vara trecută tustrei, cari am luat parte la lucrare, eram pentru cea d'intâiu oară la olaltă. Se știe că iubitul meu fost școlar și mai târziu co-

laborator Bârseanu, trebuia să se aplece acolo ca în însușirea sa de vice-president al «Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român» (Astrèi), să conducă în locul presidentului decedat adunarea iubilară de 50 ani, care l-a și ales, bizuindu-se pe vrednicia lui de pân' acuma, de president al Asociațiunii.

Vreau să-mă spovedesc și de astă dată. Cu mare bucurie am petrecut în luna lui August de ăst an, cinci zile în micul dară simpaticul orășel ardelenesc Blaj, de care sunt legate pentru mine niște aduceri aminte din cele mai plăcute.

Și cum s'ar putea să fie altfel? Doară aici cu 35 ani mai înainte am venit, arzând de sete să învăț, întru cât aceasta este cu puțință unui străin, limba urmașilor lui Traian. Aici am avut fericirea să fac cunoștință venerabilului Nestor al filologiei române, canonic Timoteiu Cipariu: aici gustam plăcerea să petrec ceasuri fericite în societatea vrednicului rector al gimnaziului de atunci, părintescul meu părinte și ocrotitor, Ioan M. Moldovan; și apoi tot de aici am plecat în țara mea unde am pășit cu logodnica mea înaintea altarului ca să ne unim pentru viață.

În asemenea împrejurări ori-și-cine își poate închipui care mi-erău gândurile când, acum un an allusem din jurnale, c'Asociațiunea din care mă mândresc că fac parte ca membru de onoare al său și eu, are să-și fie adunarea sa iubilară tocmai în Blaj. Chiar atunci, mi se ivia în minte-mi gândul, cât de bine ar fi dac'ași putea să mă răped și eu ca după vorba sf. Scripturi să mă veselesc cu cei veseli. Luând însă în socoteală, câtă vreme are să mai treacă și câte se pot întâmpla în răstimpul unui an, mă feream cu de-asilă să făuresc niște planuri cari poate nu se vor pune în lucrare.

Și într'adevăr: cu cât se apropia ziua mult dorită, cu atât mi se părea mai puțin probabil că voiu putea să merg și mă gândeam cum să fac, cum să dreg, să înjgheb o scrisoare de felicitare bine nimerită, pe care s'o trimet adunării împreună cu părerea mea de rău că nu mi-e dat să ieau parte.

Când iată cu vre-o două săptămâni mai înainte, într'o frumoasă dimineață, mă pomenesc din chiar senin cu o invitație afară din cale de cordială din partea iubitului meu prieten și colaborator, vicepresidentul valoros al Asociațiunii, d. Andreiu Bârseanu. D-sa a știut să aplece niște cuvinte atât de gingașe și ademenitoare, cari trebuie să fi atins o coardă tai-

nică a inimei mele, așa încât toate îndoielile mele s'au spulberat, toate piedicile, fie adevărate, fie închipuite, au dispărut întocmai cum dispărea ceața înaintea soarelui strălucitor și rămăsăiu numai cu gândul că ori-și-cum trebuie să viu.

Și ca învingerea să fie deplină, iată că vine și venerabilul domn preposit al capitolului, îmbrându-mi-se tot așa de grațios ca în anii 1876 și 1879 cu «cortelul» și atunci cine s'ar fi putut împotrivi ?

Cele spuse până acum le am rostit în ziua de 16 August st. v. la masa Mitropolitului gr. cat. Victor Mihali ca introducere la un toast, în care am ridicat paharul meu la cunoscuta ospitalitate românească. Fie-mi iertat să mai adaog și câteva cuvinte următoare, întocmai așa cum le spuseseam :

«Iată-mă deci în mijlocul D-lorvoastre cu 35 ani mai înaintat în vârstă, cu puterile trupești și sufletești slăbite, dară par'că întinerit prin contact cu D-levoastre, prin aceste câteva momente petrecute în orașul acesta, vechiu focar al unei culturi curat române.

Vă rog să primiți urările mele de bine cele mai călduroase nu numai pentru sporul acestei adunări iubilare și pentru activitatea rodnică de aci înainte a Asociațiunei, ci și pentru înaintarea și propășirea a toată obștea românească.

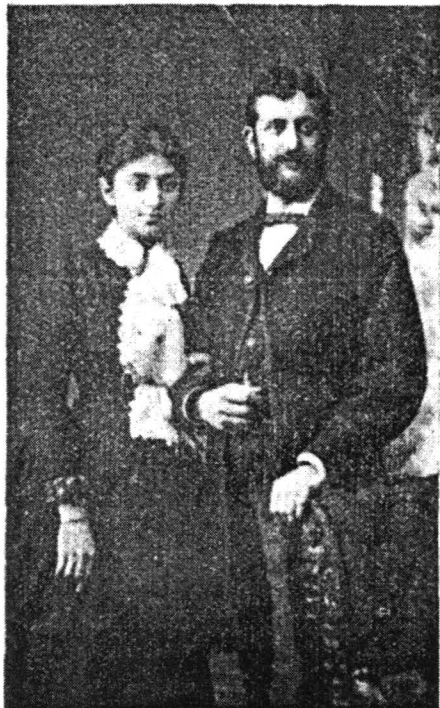
Vă trăiască limba română cea frumoasă, dulce și armonioasă (cum zice poetul), mlădioasă și măduvoasă, plină de vlagă și de tărie, această unealtă minunată, în care poporul știe să îmbrace născocirile de tot felul ale minții sale agere și înțelepte.

Nu e nici o mirare dacă limba strămoșească a D-lorvoastre, cu aveste însușiri ale sale, de la întâiul moment ne căzu tronc la inimă, atât mie cât și fiului meu cel mai mare, care neputând să vie, m'a rugat să vă tălmăcesc și urările sale de bine».

Și nu numai atâta. Văzând că osteneala călătoriei, și încă în toiul verii, nu mi-a stricat în mod vădit sănătăței, m'am lăsat îndemnat să mă repezesc cu șase săptămâni mai târziu în fosta capitală a Principatului moldovenesc, să iau parte ca delegat al Universității boeme din Praga, la jubileul de 50 ani al Universității din Iași.

Văzând semne de simpatie și de dragoste cu cari am fost întâmpinat în aceste două călătorii de toți cu care mă întâlniam, mă felicitiez de hotărîrea care o luasem să ieau parte, căci sunt sigur că în cas contrar aş avea prilejul să scriu

iarăși un al doilea articol tot sub titlul «Căință târzie». Și toate momentele plăcute de care avui parte în aceste două călătorii, la datoresc iubitelui meu Bârseanu, căci fără scrisoarea sa nu mă duceam la Blaj și nu mai puțin la Iași.

Soții Andrei Bârseanu

reau cele publicate de Alexandri. Și atunci nici nu visam că mă aflu aproape de tot de împlinirea dorinței aceste: pasă-mi-te în vara a celuiiaș an, înființându-se universitatea din Cernăuți și neavând pe nici unu care s'ar fi potrivit pentru limbile romanice, profesorul de limba sanscrită la Universitatea din Viena Frederic Müller, auzind de la mine c'am început a mă îndeletnici și cu studiul limbei române, iacă-i vine gândul că postul acesta s'ar potrivi pentru mine. Se pricepe că, neavând până atunci nici o lucrare tipărită, nu

După introducerea aceasta c a m lungă, am să deslușesc, cum de m'am făcut dacă nu editor, cel puțin un coeditor de niște cântece poporane române.

Când la începutul anul 1875, în vremea petrecerii mele la Paris, la sfatul dascălului meu de limbă română, d-lui Const. Georgian, am tocmit să mi se trimită volumul de poezii populare al lui Alexandri, un gând se încuibase în mințte-mi : Să ajung și eu ca odată în viața mea să pot da la iveală niște lucruri așa de drăgălașe cum mi se pă-

puteam să mă fac numai decât profesor, ci era vorbă să fiu numit docent, căruia i s'ar da o remunerațiune ca să am din ce trăi.

Auzind aceasta, bucuria mea era mare, Și cum să nu, căci mă vedeam apropiindu-mă cu o iuțeală uimitoare de ținta mea visată. Atâta știeam și eu: cu toate că Universitatea din Cernăuți era să aibă limba germană ca limbă de propunere a sa, mă puteam bizui că învățând în câțiva ani, întru cât aceasta este cu puțință unui străin, limba poporului român din Bucovina, aș fi câștigat încrederea persoanelor din popor într'atât, ca ele să-mi facă parte de plâsmuirile detoate felurile ale minții sale, așa încât din materialul adunat aș fi putut alcătui coșcogea-mi-te volume, provăzute cu glozare, observații, variante ș. a.

Cum s'a întâmplat de mi s'a nimicit împlinirea acestui vis frumos, despre aceasta nu pot să mă întind aici, O pot trece cu vederea cu atât mai mult, fiindcă am avut prilejul să vorbesc aiure despre treaba, b. o. în lucrarea mea autobiografică, tipărită în 1909 în Convorbirile Literare «Drumul pe care am mers» (pag. 26—28 din separat). Ori-și-cine poate să-și închipuiască duioșia cu care, întorcându-mă de la serbările iubiliare ale Universității din Iași și oprindu-mă vreme de câteva ceasuri în Cernăuți, am umblat prin orașul care cu 36 ani mai înainte era p'aci să devie, poate pentru viață, adăpostul meu și a familiei mele, pe care tocmai atunci aveam de gând să mi-o întemeesc.

La ce însă să-mi amintesc niște lucruri cari nu se mai pot schimba, la ce în cunoscutul meu optimism să nu mă mângâiu cu gândul că cine știe ce putea să mi se fi întâmplat atât de departe de țara mea și de ai miei? Mai bine să mă transport cu gândul în vara anului 1876 când, primind un mic ajutor din partea ministerului de instrucțiune din Viena, mi s'a mijlocit astfel să petrec vre-o șase săptămâni în orașul în care trăia atunci specialistul în ceia ce privește filologia română, mai cu seamă cea veche, Timoteiu Cipariu.

Zile întregi ceteam cu băgare de samă texturi vechi din Analetele lui Cipariu, scoteam d'n nu mai știu ce istorii ale literaturii române fel de fel de nume de scriitori din toate categoriile, răsfoiam, fiindu-mă de povața bătrânului Horațiu zi și noapte, cărți scrise într'o limbă, cea română, care atâta îmi plăcea, în cât nu știu dacă în viața mea am lucrat ceva cu o rivnă atât de mare.

Hărnicia mea în această privință avu însă pentru mine niște urmări neplăcute și iată cari: Eu mergând la Blaj, nă-

dăjduiam c'o să mă întorc de acolo cu traista plină plinuță de hasme, snoave, cântece de toate felurile, proverbe, locuțiuni poporane, când iată s'a apropiat ziua plecării și toate planurile mele îndrăsnește iacă-le făcute baltă ! Este deci lucru lesne de priceput că într'o zi m'am plâns de acest rezultat slab al petrecerii mele la Blaj părintescului meu prieten Ioan M. Moldovan.

Și iată ce-mi spune D-sa ? Ci-că el ca profesor și mai apoi rector al gimnaziului din Blaj ar fi fost îndemnat pe școlarii săi ca petrecând vacanțele de vară a ai săi, să adune toate din produsele musei poporane române, în deosebi doine și strigături, să le transcrie în niște caete pe cari să i le predea lui și că el atunci va îngriji să se aleagă ceva de texturile adunate.

Se vede că d-sa a știut să-i îndemne cât se poate de bine, căci în scurtă vreme se făcu stăpân peste o sumedenie de caete. Acum ce să facă cu ele, cine să le scoată la iveală ? Lucru firesc că d-sa înainte de toate s'a gândit la Academia Română, sau mai bine la Societatea Academică, care numai în anul 1879 s'a prefăcut în Academia Română de acum. Aici însă deoparte nu aveau încă priceperea pentru asemenea produse pe care o au cei de acum din Academie, ș'apoi să spun drept, halul în care se înfățișau aceste texturi, nu era tocmai ademenitor : era material brut, care trebuia înainte de toate prelucrat, căci numai atunci se putea vedea dacă este vrednic să vază lumina zilei ori ba.

Nu mi se părea deci lucru de mirare, aflând că i s'a înapoiat materialul, adăogându-se că n'are nici o însemnătate. Atunci s'a aflat ci-că un prieten al lui Moldovan, care l'a cerut să i-l trimeată, vrând să se nite la el și dac'ar fi ceva de valoare, să-l și publice.

Auzind aceste, iarăși m'am desnăjduit : de ce n'am parte eu să pot studia și prelucra textele adunate ca apoi să înjgheb o mică colecțiune drăgălașă ca o aducere aminte de petrecerea mea în Ardeal ? Mă pusei deci lângă d. Moldovan rugându-l ca în caz că prietenului său din orice motiv nu-i vine să se indeletnicească cu texturile, să binevoiască a mi le încredința mie, care mă leg să le studiez cât se poate de bine, pregătindu-le pentru tipar.

Și spre marea bucurie a mea nu trecu multă vreme de atunci și iacă într'o frumoasă dimineață mă pomenesc că mi se trimete sumedenia aceasta de texte. Vedeam și eu îndată

că sunt multe cunoscute de aiurea, o parte fabricate chiar de școlarii însă-și, pe lângă aceste însă erau și alte, afară din cale prețioase.

O parte din ele am și dus-o cu mine, când în primăvara anului 1879 am mers la București unde am petrecut două luni de zile. Intorcându-mă de acolo am făcut cunoștință de mai aproape cu unul din școlarii mei, Andrei Bârseanu, cu care în sfârșit, văzând că eu singur cu greu aş isbuti să fac un lucru de mai Doamne ajută, m'am aliat să facem treaba împreună. D-sa primind, ne-am pus pe lucru și prezentând atunci colecțiunea bine rânduită Academiei Române, am aflat spre marea bucurie a noastră, că colecțiunea noastră împreună cu un glosar româno-francez făcut de mine s'a primit spre publicare din partea Academiei și în anul 1885 s'a și tipărit.

Și de atunci s'a lăfit în publicul român, mai cu samă la școlile secundare românești credința că și numele meu care într'adevăr nu sună a străin la urechile române, este al unui Român neaoș, tot așa cum este al presidentului «Astrei» de acum—, lui Andreiu Bârseanu.

D. D-r Ioan Urban Jarnik

☒	STEFAN-VODĂ							☒
☒	Ni'i gândul și inima plină De vremile'n cari ai slăvit Cu faima izbîndelor tale, Pe veacuri norodu-ți iubit; De-atunci te chemăm ca'ntr'o vrajă, În doina cumplitului dor, În cînturi de leagăn, în psalme, Al crucii ne'nvins luptător.							☒
☒	Și dacă vreodată slăbește Lumina 'ntr'al Putnei altar, Se 'nnalță din culmile-albastre Un vultur măreț, solitar, Și vine, ca'n vifor de lupte, S'alunge tot cugetul rău: O cruce plîntată'n văzduhuri De-asupra mormântului tău.							☒
☒	G. Tutoveanu							☒

DESPRE ORAȘUL BÂRLAD

— DUPĂ FOLCLOR —

DEDIC ACEASTĂ LUCRARE
AMICEI MELE, D-NEI CLAU-
DINA ZALUZESCHI n. PRO-
D. D. D. D. COPEAN D. D. D. D.

Voesc să tratez un subiect însemnat urmărind numai tradițiunile poporului și combinate apoi cu date mitologice.

Un început de felul studiului acestuia am făcut în opul ce am edat: «Studii în falclor».¹ E însă un gen nou, care nu capătă ușor aprobare. Apoi nu vine de la persoane autorizate, ba nici macar recomandate. Eu nu am nici un naș la spate, nefiind autorizată de cât de D-zeu. De aceea fără nici un titlu sau diplome oficiale înă simt în tot dreptul de a aduce la lumină aceia ce știu.

Lucrarea mea sus zisă, în ochii unora nu e de cât o fantesie. Nici eu singură nu aș putea susține că e perfectă. A merge cu siguranță pe căi neumblate, într'un labirint ca acesta, e greu; trebui să dibui, până să găsești calea adevăată. Dar în total luat, cine va vrea, va înțelege pe câtă bază reală este lucrată. Spiritul și mai realist încă care dominează astăzi și care nu se încrede în hrisoave, nu poate să admită că mai există și alte adevăruri de cât acelea ce stau scrise în ele. Și fiind că hrisoavele noastre ce le avem în folclor nu sunt scrise aici în limba slavă, sau în cea greacă, ori latină, ci în o limbă cu mult mai veche, acea a simboalelor pe care nu ori-cine o înțeleg, trebuind adânc să sondăm știrea, trăgând concluziunile în urmă combinațiunilor ajutate numai de cugetare, lucru ce după unii nu e destul de sigur, de aceea tot ce se scrie în felul acesta, trebuie să treacă în domeniul fantasiei.

Că de la domeniul acesta ține mitologia de fapt, precum și toată folcloristica, e un adevăr știut de fie-care și cine nu vrea să se lovească de ea în scrierile de felul acesta, stă în contradicere cu spiritul anticității ce ni-a precedat. Pe timpul de copilărie al omenirii fantazia a fost cea care mai cu putere a lucrat și a dat impulsul la toate—pentru aceasta

1 Vezi „Studii în Folclor“, București 1908.

noi nu suntem cu nimica de vină, doar că suntem în stare a înțelege și a reproduce într'un mod foarte slab, părți microscopice dintr'un domeniu atât de vast. Iar în o lucrare de acest gen este imposibil de a nu trage fantasticul în ajutor spre a scoate concluziuni din el. Aice zace și fantasticul lucrărilor mele.

I

În vol. I al studiului etno-psihologic ce am scris, am fost aratat o lege a sufletului omenesc și anume: Când emigrează un popor în o altă țară, el își intruchipează pe cât se poate împrejmuirile, în care a lăcuit. Dragostea de țara, mamă și de neam îi dă impulsul ca să le imiteze în calea vieții, or unde s'ar afla. Respectându-și antecesorii, eroii, zeii și povestind despre ei, precum și trăind în moștenitele obiceiuri, el își alină dorul care-l arde la inimă și care în două, trei generații, se stânge—dar stabilitatea celor trecute a rămas. Strănepoții trăesc în împrejurările vechi, povestind tradițiunile lui din neam în neam—până ce amestecându-le cu împrejurările vieții lor înseși, nu le mai poți alege adevăratul înțeles.

Astfel s'a întâmplat cu cântecele și tradițiunile noastre. Un nume ce provine, ți se pare că e a unei persoane trăind în împrejurările cunoscute, tot astfel și cu eroii din balade, sau cu cântecele și legendele lui Ștefan, etc., le crezi că sunt chiar ale lui, nici nu-ți trece prin minte ce potriviri vechi sunt ajustate pe corpul eroului nou, ce mituri adânci stau ascunse sub înfățișarea lor de toate zilele.

Virgil în Aeneida ne spune¹ cum Aenea părăsind Troia și debarcând în Creta își rezidește cetatea Pergamos, în amintirea Pergamului din țara sa. Apoi ajungând în Epiros, unde debarcase înainte Helenus cu Andromache, rămâne uimit de cele ce vede:

... «colo'n dumbrăvi întocmai părănd la Simois»

Iar Andromache îi spune:

... Și numitu-s'a țara Helanus de atunci.

Cămpul Haonic, în chipul domniei troianului Chaon.

Troia clădind-o pe culme și Pergamos iarăș clădindu-l.

Vedem însă cazuri când venerația pentru strămoși e atât de puternică, că nu se șterge nici după mii de ani.

¹ Vezi „Aeneis“ traducere de Gh. Coșbuc, București 1898.

Românii noștri descălecând din Ardeal în Moldova sub Dragoș, ei sunt deplin conștienți de descălecarea strămoșilor lor traiani, căutând în tot drumul ca să-și întruchipeze

pasul acelora, contopindu-l cu al lor. De la descălecarea noastră au trecut sute de ani și multe din tradițiuni s'au șters; meritosul Marian însă, totuși ne-a scăpat unele de la pierzare¹ în care putem vedea cum descălecarea lui Dragoș consună cu a lui Aenea, ba pe înseși Venerea, mama lui, o putem recunoaște în unele numiri simbolice, românisate, ce au dat locurilor pe unde au trecut.

În opul meu arătasem cum Belgradul, adică Cetatea-Albă

¹ „Tradiții poporane române de S. Fl. Marian, București 1895.

care în ochii cărturarilor nu e decât o cetate slavă, prin aceeași lege nu este de cât Alba-longa romană, cetatea zidită de Aenea la descălecarea sa. În caz de strămutare analoagă pe pământurile cucerite și coloniștii romani au dat de sigur același nume de Alba unora din cetățile lor, pe care apoi slavii venind le-au tradus «Belgrad» în limba lor. Astfel au înămolit ei toate credințele romane, încât astăzi nu mai sunt de cunoscut, crezându-se că ne vin de la slavi.

În Transilvania, alături cu numele Alba mai avem și pe acel de «Iulia» ceea ce arată învederat pe Alba veche romană din care își trăgea familia Iuliilor neamul, ridicând aice și un altar în onoarea Venerei, mamei lui Aenea, strămoașa lor. Aice pe munte se țineau sărbătorile asociațiunii latine sub patronajul lui Jupiter și al Venerei, zeița legăturilor de amicitie, cari serbări se țin și acuma, după cum am arătat¹ pe muntele «Găina», precum și la așa numitele «Nedeie» adică numele slavizat al Venerei, «Nedelei» numind o aice sf. Duminică. Pe Venerea ca sf. Duminică o găsim adesea în folclor² fiind se vede astfel înțeleasă sub o atribuțiune a ei, poate aceea a legăturilor latine, ca patroană a petrecerilor.

Familia Iuliilor în Alba se trăgea de la Iulus, fiul lui Ascaniu, a căruia seminție rămase ca preoți în cultul zeiței acesteia și al lui Jupiter Veiovis, patronul celui cult de curățiri sau butezări, drept care și marca Albei Iulii e un cerb.

Pe urma aceasta mergând, am arătat cum unde s'au așezat Romanii mai întâi, au căutat locuri cari ar putea să se asemene măcar cât de puțin cu Roma lor cea veche, având Tibrul aproape. Astfel a fost Bucureștiul, căruia i-au pus nume predestinat pentru bucurie ca și Roma, ce întors se citea «Amor»³ avându-și numirea de Flora și alte numiri secrete, că să nu le poată strica dușmanii prin farmece.

Un joc de cuvinte se află și asupra Bucureștilor, cari, trebuie să fi isvorit din vre-o cauză de felul celora de mai sus.

Un alt oraș vechiu pe care îl vedem iar așezat lângă un râu e și Suceava, având pe marca ei 7 turnuri, cari amintesc cele 7 coline ale Romei, numărul 7 fiind un număr sfânt la Romani. Și Theba avea 7 porți dar nu după Theba s'au

¹ Vezi studii în Folclor, p. 149.

² Vezi Datinele și credințele poporului român, de Aut. p. 446.

³ Vezi Mythologie u. Symbolik, de Fridrich Creuzer V. III, broșura III, Leipzig.

luat Românii, sau alte națiuni, ci desigur și-au adus numărul acesta simbolic de acasă. În Transilvania găsim că Sașii au dat numele țării lor de «Siebenbürgen», după cele 7 cetăți ce au zidit mai întâi¹. Numărul 7 simbolizează cele 7 planete și ca atare era venerat de toți în antichitate. Nouă ni e cunoscut din vorbire că numele nemțesc e dat după cei 7 munți ai Transilvaniei. Iar poporul ne spune :

Cât e Ardealul de mare,
Numai 7 poteci are:
Trei în deal și patru 'n vale.

Dacă adesa cu numărul 7 pe care îl găsim la noi în folclor și abuzează, avându-se în gură din deprindere, apoi în cântecul de mai la vale pe care îl găsim întregit prin o variantă a lui, e desigur la locul său:

Când eram de 7 luni,
Furam ceapa din grădini;
Când eram de 7 ani,
Aveam herghelii de cai,

Le dam apă de pe luncă
Să se facă buni de fugă

(Jud. Suceava, Colecția Tocilescu.

Așa după cum îl avem aici e un cântec haiducesc în toate zilele, numărul 7 fiind ceva întâmplător; să luăm însă varianta din Transilvania, tot din aceeași colecție, unde nu mai găsim numărul 7:

Maică, măicuța mea,
Când erai cu mine grea,
Toată lumea te iubia,
Da de când tu m'ai făcut,
Toată lumea te-a urit,
C'ai făcut *un pui de lup*
Și'n frunze m'ai aruncat,
Ursu-a² venit, m'a luat
Lapte de ciută mi-a dat.

Când eram de-o zi, de două,
Furam cloșca de pe ouă;
Când eram de două luni,
Lăudam caii de buni;
Când eram de-un an, de doi,
Luam caii d'înapoi
Și'n Țarigrad i-am adus,
Mersei calare,
Mersei pe jos
Și tot n'am nici un folos.

Țarigradul a fost într'un timp privit drept a doua Romă a Românilor. În cântecul de față găsim pe tipicul erou tâlhar contopit cu viața haiducilor noștri. Și să nu se creadă că haiducia la români nu a fost practică și înconjurată de venerațiune, mai ales din motivul originii strămoșilor noștri. Însăși pe Venerea o găsim implicată în cântecele haiducești —dar aceasta în alt studiu—; pentru moment ar putea și cântecul de față corespunde :

¹ Geschichte des rumänischen Volkes. de N. Iorga. Vol. I.

² Adesea găsim pe ursu Martin, drept un animal al lui Mart.

Frunză verde salbă moale,
S'a trecut Vinerea mare,

S'a rărit codrul pe poale,
Haiducii cobor la vale.

Cred că îl avem bine fixat numărul acesta, pentru a putea conchide din cele ce urmează că și Bârladul a fost privit ca o altă Romă. În o colindă ce o am culeasă de lângă Cernăuți, în Roșa, cetim următoarele: ¹

La tulpina bradului
Este-un divan de-așezat
Cine naiba l-a lucrat?
Șapte meșteri din Bârlad,
Scânduri galbeni, lemn de brad.

Numărul acesta vom vedea că se repeta și în alte cântece asupra Bârladului. Erau aceștia meșteri renumiți, nu șagă, ca cei doriți de Daci, să le vie din Roma.

II

Un alt punct mitologic despre Bârlad, pe care îl găsim în folclor, este mult citatul «Popa Vlad». În o variantă a lui Toma Alimoș ² găsim că pe când eroul dormea și visa că se logodia «c'o fată de crai, sus de peste plai», «Furul că venia, murgul a-i fura». Murgul strănuta, pentru a-l deștepta, voinieul însă îl blăstăma:

Lupul te-ar mânca,
Furul te-ar fura,
Că mă deșteptași
Și somnu-mi stricași.

Că eu te-am luat
De cal lăudat,
Din târg din Bârlad,
De la Popa-Vlad.

Alimoș acesta care închina vin la calul său și pe care calul îl îngroapă, după ce e omorît de Manea talharul, e un Bah român și zeu solar, ce toamna moare. Deci și aici avem a face cu o legendă mitologică.

Un fragment din o legendă mitologică e după după cum să poate vedea din invocația ce se face la lună și legenda următoare: ³

¹ Vezi Materialuri folclorice de Tocilescu.

² Vezi datinele și credințele pop. rom. de Aud. Vol. I p. 65 Cernăuți 1903.

³ Vezi colecția Tocilescu.

Lună luminată,
Dă-mi și mie-o luminică,
Că am înserat
Depărcior de sat.
Cu câinii mă bat,
Numai o cățea¹
Nu mă bătea.
Am doi cășori,

Viniți porumbei
Nu sunt de furat,
Sunt de cumpărat
Din sat din Bârlad
De la popa Vlad,
Bani am numărât
La raze de lumină
Pe chei de fântână

Un târg făcut făcut noaptea, nu dă o mărturie tocmai bună despre cinstea cumpărătorului și mai ales de la Popa Vlad, pe care l'am mai văzut și dincolo în combinație cu furul. Popa Vlad ca proprietar de cai, seamănă a fi Marte al Romanilor, al cărui atribut era calul. Apoi că poporul lui Marte nu stătea departe de furi, o știm bine. Găsim însă o altă incurcă. Pe acelaș Popă Vlad îl întâlnim într'un joc de priveghi din Suceava :

Mai mulți oameni să pun roată pe scaune, iar un om mai bun de gură să face căpitan sau *gînsari*, lea o bucățică de lemn numită «gâscă» cu cari se bat la talpă și pornește a spune următoarele:²

Astă gâscă bărăună,
De la mlno din mină,
E a lui popa Vlad
Din orașul Bârlad,
Caro 12 ouă s'a ouat
Și penele l-au picat.

Cine-va din dreapta întreabă :

—Are găscă ouă !

—Are unul !

ș'o dă în mâna celui întâi din stânga. Acela rostește aceleași versuri. Cel ce vrea ș'o cumpere iar întreabă și tot așa o poartă din mâni în mâni pân' ce ajunge la 12 ouă, iar dacă unul greșește a întreba sau a răspunde cum se cuvine, capătă 12 găște la talpă, fără să numere, iar cel ce greșește și nu dă 12, capătă și el 12.

Cea ce vine mai departe e și mai interesant din punct de vedere literar, dar mai întâi trebuie se ne raportăm la alt joc de priveghi, «mărul» spre a-i înțelege sensul.

Se pun în mijlocul casei două laițe iar pe ele se așează flecăi, față în față, apoi fie-care din aceștia trebui să

¹ Cănele era atribut al luni.

² Vezi „Inmormântarea la Români“ de S. Fl. Marian.

spue câte o minciună. În mijloc se pune un vas cu mere; și care spune minciuna cea mai mare, capătă împreună cu tovarășii săi cari i-au ajutat, câte un măr.

Mărul de uice are rolul de premii cu să da la întrecerile din anticitate. Apolo zeul muzelor era reprezentat cu un măr în mână și cu cunună de laur pe cap, care cunună de asemenea se dădea la întrecerile de poezie și muzică.

Deci și în minciunile de față noi avem o întrecere intelectuală, respălătită cu un măr. Merele aruncate de Venerea la întrecerea, în alergare a Alalantei cu Hipomenus, sau mărul dat de Paris Venerei ca premiu de frumuseță, vedem că au acelaș caracter.

Deci rolul mărului de mai sus este emularea fantaziei spre creațiuni literare, cum este aceea a minciunelor, și pe care și în jocul cu găscă o putem constata, unde mai departe găsim următoarele :

Ba nu-i adevărat !
Asta găscă nu-i a lui Popa Vlad
Din orșul Bârlad,
Asta găscă-i din Bacău
Și stăpânul ei snnt eu,
Și s'a ouat câte un ou,
Ș'a avut 12 ouă
Ș'am pus-o la clocit
Ș'am scos 12 bobocei
De-a dragul să cați la ei,
Și după ce mi-a scos,
Am luat bobocii în poală
Și găscă subsuoară
Și-am dus-o până la moară
Și-am dus-o pe un tapșan
La moară la Rotopan,
Ș'am lăsat-o acolo,
Ș'a venit un vultur sur,
Nu s'apuce un boboc, doi,
Și să fugă într'un fundoi;
Dar el măre-a apucat

Și în ghiare a luat
Găscușoara cea bătrână
Ce i-a fost la îndămână
Și mie de treabă bună.
Da mie nu mi-e de găscă,
Cum mi-i de pene,
Că făceam din ele
82 care de nuele
Și îngrădiam leșii
Să nu intre plăeșii.
Ingrădiam Burdujenii,
Să nu intre armenii.
Ingrădeam Șeptelicii
Să nu intre calicii.
Dar nu mi-i de pene,
Cum mi-i de piele,
Că o dam la dubalari
Și făceam 12 saftiele
Ș'o dădeam la ciobotar
Să facă papuci din ele.

Și tot astfel merge înainte legând minciunile una de alta. Lebăda era paserea lui Apolon. De la Hiperborei când venia primăvara, erau înhămate la carul său lebede. În o poveste despre lebădă ce am cules-o în Bucovina și se află tipărită în Datinele ¹ se poate vedea cum un tânăr cu aripile acestei paseri legate la spate, este în stare a susține lupta

¹ Vezi p. 1027, Datenile și credințele etc.

cu o fată de împărat, că adevărat: să-i găcească gândul. Deci iarăși o întrecere cu o amazoaică ca Alalante. Iar în basmele lui Ispirescu găsim că prin ajutorul *dafinului*, care era cununa de pe cap a lui Apolon, este un tânăr în stare de a urmări pe fata ce rupea papucii. Așa dar suntem deplin clarificați.

Dacă intrăm mai afund în mitologie, găsim că lebăda era montura lui Brama, care la Indieni făcea trinitatea alături de Vișnu conservatorul și Siva exterminatorul, Brama fiind creatorul. El este acela care scrie și Vedele, dând legi religioase lumii. Deci nu degeaba poporul nostru vede în constelația lebedei de pe cer «Crucea» după cum ni se și prezintă ea nouă creștinilor la vedere. Deci cultul străvechi indicat a lui Brama ea trece după părerea noastră, de la Traci în cultul lui Apolon, zeul muzelor, carele știu că în cultul său a avut un botez sau stropirea cu laur, iar de aceea poate că noi am primit-o transformată în găscă. Prin lebăda aceasta vedem cum crucea e de strâns legată cu ideile religioase păgâne.

Toate acestea sunt limpezi. Incurcala ne-o face «Popa Vlad» care vedem că se identifică atât cu Marte, a căruia atribut era calul, cât și cu Apolo purtat și el de cai laudați —dar ca zău al soarelui și prin urmare al luminei zilei, el n'are ce căuta la lumina lunii noaptea. Iar că Popa Vlad e și Apolo, îl recunoaștem bine ca proprietar al găștei. Deci ce se întâmplă? Apolo aice e trecut nu de la Greci direct la noi, ci și prin Romani, la cari el este identificat cu Marte, fiind acesta la ei și un zeu solar, nu numai al războiului, ca la Greci.

O dovadă întru părerea aceasta găsim și în următoarele: Gâsca la poporul nostru e adesea pusă în antiteză cu calul.

Astfel avem proverbul: «Nu strica orzul pe găște» adică hrana calului. Sau credința că dacă primăvara se nasc mai întâi mâniașii, nu vor fi boboci și vice-versa.

Dar aceasta nu are a face cu Martie, mi se va zice. Gâsca însă era paserea Junonei, mama lui Marte cu care își avea ea la un loc, cam de regulă, sărbătorile și mai ales a celei din Mart. E deci foarte naturală și o amestecare de atribute. La catolici este obiceiul de a se mânca toamna de «sf. Martin» găște fripte; adică la Nemți—dar ei religiunea ș'o trag din Italia. Iar în Italia se spune că de sf. Martin

trebuie numai de cât să fie vreme bună ca să pască *caii lui sf. Martin*.

Vedem dar cum legendele păgâne sunt asociate sfinților creștini, prin asemănarea de nume, etc. Deci primavara luno și Jupiter stau alătura, toamna însă când la Români se sacrifică calul lui Marte, azi ne mai fiind acest obicei în uz, se sacrifică găscă în locul lui. De altfel sacrificarea găștei pe un raport al naturii fizice nu poate fi bazat, ca de exemplu al calului ce simbolizează soarele, sacrificându-l atuncea când soarele moare. Gâsca din contra ca un simbol al apei și al ernei sau al lunei, trebuie în acest timp cruțată, sensul fiind ca primavara să o tai. Deci găsca din zilele noastre din colegialitate, plătește birul pentru cal.

O altă legendă ce se leagă de târgul Bârlad e și aceasta (Tocilescu).

Frunză lemn uscat,
Prin târg, prin Bârlad,
Primblă mi se primblă
Două tinerele,
Două cumnățele
Una-mi este grasă,
Grasă și frumoasă,
Alta mai slăbuță,
Dar și mai drăguță,
Ele se plimba,
Or mi se certa,
Că una zicea:
Surată, surată,
Dacă 'mi ești cumnată,
Dece 'mi ești dușmancă,
De ce 'mi ești tirană?
Barbat ml-ai luat,
Casa mi-ai luat,
Surată, surată

Eu îți sunt cumnată,
Dar nu sunt tirană,
Și nu sunt dușmană:
Că de ai bărbai,
Țini-ți-l legat
De picior la pat
La mine ce cată,
Să bată în poartă,
I'ân la miez de noapte
Cu suspin de moarte?
Surată, surată,
Dacă 'mi ești cumnată
Tu îmi ești dușmană
Inimă tirană,
Că tu ești afară,
Numa 'n fustișoară,
Numa 'n papucei,
Poarta-i deschidei.¹

Altă variantă din aceeași colecție

Verde de sipică
Și de măturică
Pe ulița strâmtă
Strâmtă și boltită
Var și cūrămădă
Mi-este-o casă mititică
Cu șuvar verde 'nvelită

Cu ușile de sipică
Cu sirmă 'ngradită
Ș'o nevastă tinerică
Șede'npat și toarce'n furcă
Cu caerul de bunbac
Cu furca de liliac,
Verde ș'o lalea.

¹ Vezi colecția Tocilescu.

Și d'o viorea
 Și mi se certa,
 Cu o cumnățea,
 Cu o surățea.
 Verde foae lată,
 Surată, cumnată,
 Bărbățelul tău
 Mult e nălărău,
 Doarme'n patul meu.
 Foae matostat,

Dacă ai barbat,
 Tine-ți-l legat
 De furcă la pat,
 Nu-l da drumu'n sat.
 Verde de cicoare
 Și de salbă moale
 Du-l în târg la vale,
 Strigă 'n gura mare
 Barbat de vânzare:
 Cinspre'ce parale!

În Botoșani eu am cules o altă variantă¹ ceva deosebită :

Frunză verde de arsupică,
 Colo'n vale 'n cea vâlcică
 Este-o casă lăsățică,
 Cu șindila mănățică
 Ș'o copilă frumușică,
 Șede 'n pat și toarce 'n furcă.
 Se scoboară pe scăriță

Și se duce'n grădiniță
 Și culege romaniță
 Ca să-și facă cununiță,
 Să și-o puie pe costiță
 Apoi zhoară pe crenguță,
 Parcă-i dalbă hulubiță.

În colecția Tocilescu, găsim o variantă a acesteia :

În cea vale vâlcică
 Este o casă mititică
 Cu șindil' acoperită
 Cu șindila mănunțică,
 Cu copila frumușică

Cine vrea ca s'o sărute
 Dumnezeu să nu-i ajute.
 Dară când m'oi duce eu
 Să-mi ajute Dumnezeu:

¹ Cu toate ca un domn de o mare autoritate care susține că studiile mele nu sunt decât fantasii, mi-a spus să nu public culegeri, căci nime nu va crede că nu sunt falsificate de mine spre a-mi susține părerile; eu îndrăznesc cu aceeași cinste cu care am lucrat până acuma să ies mai departe și cu culegerile în public. Am cunoscut persoane cari în adevăr au falsificat și cu toate acestea s'au bucurat de cea mai mare bunăvoință a publicului. Eu însă nu mă sprijinesc în cantitatea lucrărilor mele, ci în calitate. Nu pentru a scoate la iveală minciuni muncesc o viață întreagă, ci pentru a scoate la lumină adevărul, atât de greu de găsit, îmi sacrific sănătatea și tot avutul, căci nime nu-mi vine în ajutor. O fac însă cu toate puterile fiindcă îmi cunosc chemarea. Posteritatea ne va judeca și desigur că nu mă vor găsi tăvălită de minciuni decât doar niște ignoranți. Ba din contra; se va admira sau se va condamna poate tocmai acuratețea și conștiinciositatea cu care am lucrat. A pune mâna spre falsificare în producțiunile poporului, este o crimă și prin urmare oricine face aceasta, merita a fi înfierat.

Deși s'ar părea că poeziile de mai sus implică în sine numai un caz de gelozie lumească, ele însă ne arată rivalitatea sau gelozia dintre două zeități ale gingășiei și frumuseței: Venerea și Proserpina pentru dragostea lui Adonis.

Acesta tot din gelozie e omorît de către Marte, amantul Venerei, plâns foarte de aceasta, dar în cea lume când ajunge, el își găsește o altă iubită, pe Cora sau Proserpina, soția zeului subpământului Pluton. Plângerile Venerei față de Jupiter sunt ascultate, ca Adonis să fie redat aice pe pământ, dar numai pe $\frac{1}{2}$ de an, cât ține vara; cealaltă $\frac{1}{2}$ trebuie să o petreacă acolo cu Proserpina, care tot pe atât îl iubia. Legenda își capătă aicea caracter cu totul omenesc, cea ce e de înțeles, prin trecerea de mii de ani. Cu toate acestea, vom vedea și urme mai sigure de zeități în o altă legendă, care le leagă pe aceste cu ale lui Popa Vlad.

Verde, verde ș'o crăiță,
Luniță, Lunița,
Sara pe uliță,
Cu doi călușei,
Vineți porumbei.
Luniță, Luniță,
Pupu-te'u guriță
Ca pe-o porumbiță.
— Verde ș'o crăiță,
Man' călugăriță,

Neagră la hăinuță,
Albă la peliță.
— Foaițe matostat,
Eu te-am căutat,
Tot din sat în sat
Și din schit în schit,
Până te-am zărit.
— Băete, băete,
Genba ai venit,
Că m'am călugărit.

El o sparie că se va întoarce în pădure să-l mânânce lupii, ea-i spune ca să vie, căci îi va așterne pe vatră, el nu vrea, apoi lângă ea.

În aceasta vede or și cine că avem a face cu zeități mitologice și anume cu luna, numită «crăiță». Că este aceasta Venerea sau Proserpina, nu putem hotărî. În cântecul din Bârlad, Venerea e de sigur cea «grasă și frumoasă» pe când Proserpina era cunoscută pe lângă frumuseță și prin gingășia ei. Mai ales în varianta din Broșteni, unde ea sboară ca hulub o recunoaștem foarte bine. Cununa de romaniță e un simbol al morților. În ținutul Homorului se cântă la morți:

Pe cel șes de romaniță,
Estc-o oaste rătăcită,
Fără steag fără stegari,
Fără loac de căpitan,
Primiți-mă și pe mine, etc.

Iar Gubernatis în «Mythologie des plantes» spune despre «Camomille»: «Eu Allemagne on appelle les fleurs des Camomilles «Heermänchen». On pretend en effet qu'autre fois elles étaient des soldats maudits». Deci o înrudire cu bocetul din Homor.

O trăsură vederată de zeitate este și sborul hulubilor, după cum în varianta din Botoșani am văzut. Tot aice am cules alte cântece asemănătoare :

Frunză verde merișor
Mă suiam în prunișor,
Vedeam negri ochișori.
—Ochii mei nu-s de vânzare
Nici gura de sărutare.
—Răsai lună, răsai dragă,
Să se vadă prin livadă

Să cosesc pelin și iarbă,
Să dau mândrei să-mi desfacă
—Na-ți mândro un leu bătut
Și-mi desfă ce mi-ai făcut.
—Măcar să-mi dai mii de lei
Eu nu Ț'am făcut să piei,
Ț'am făcut ca să mă iei.

E cunoscut cântecul :

Desfă-mi mândră ce-ai făcut
Și-mi dă drumul să mă duc.
Să mă duc la mândra mea,
Care m'am iubit cu ea,
Din copilăria mea.

Încă o variantă tot din Botoșani :

Mă suii, dragă, suii.
Mă suii în foișor,
Văzui negri ochișori,
Ochii negri de nevastă
Olio-lio inima noastră.

Mă suii pe rămurele,
Văzui negre sprincenele;
Negre, negre și'mbinate,
Mă săgeată de departe,
Cu săgeți grele de moarte.

A se sui prin pomi e de natura paserilor, sau a unor zeități ce-și pot lua orice formă vreau, cum era Icus și alții. Sau pot fi pasările suflete, cum putea fi și Adonis. Despre acest fel de zei mai găsim și în cântecul următor, dovadă, care e o variantă a lui Toma Alimoș de mai sus, pe eare și aice îl găsim că doarme și calul îl trezește, iar voinicul îl blastămă ca și pe cel cumpărat de la Popa Vlad :

Căni să te fi mâncat,
Tâlharii să te fi furat,
Decât m'ai fi deșteptat,
Că eu frumos vis visam :
Că sburam din pom în pom,

Și luam fată de domn;
 Și sburam din plai în plai,
 Și luam fată de crai.
 Și sburam din creangă'n creangă
 Și luam pe mândra dragă.
 Și sburam din câmp în câmp,
 Și luam fată de târg¹

Vedem dar cum se leagă de natural reprezentanții aceștia ai Olimpului românesc.

O variantă mică despre pruni găesc și în Tocilescu pag. 906 :

Mă uitai în prunișori
 Văzui ochii negrișori,
 Fă-i puicuță vânzători,
 Că e neica negustor,
 Pentru negri ochișori.

Fiind vorba de ochi de vânzare, vedem că e semn rău. Despre aceștia vorbim mai la vale.

IV

O altă dovada cum că asupra Bârladului planează un cult de zeități, este și cântecul lui «Vălenaș» sau «Ghițișor» etc.

Cântecul e răspândit în toate părțile locuite de Români. E un tânăr ce în floarea vârstei moare, din cauza mândrelor ce-l otrăvesc — așa merge vorba în cântecele noastre. E însă un tânăr zeu solar, care își găsește sfârșitul îndată ce ajunge de «vale» ca fiecare alt zeu soare. Noi din toate variantele lui, îl recunoaștem și pe acesta drept Adonis. Din sângele lui Adonis se făcuse anemonile sau viorelele, or toporașii.

Alții ziceau că din lacrimile Venerei varsate pentru el, drept care florile acestea la amândoi le servise de atribut. Un cântec din colecția Tocilescu îl numește «Velenăș» începând :

Frunză verde toporaș
 Dragul mamei Velenăș etc.

In un altul cules de d-ra Virginia Stan din județul Tutova e Ghiță.

¹ Vezi Datinele p. 771.

Foae verde trei bujori,
Crai, crăișor,
 Trimite mi și mie dor.
 Printr'o foae de bujor.
 Foae verde ș'o alună,
 l'c din deal de curătură
 Șucra Ghiță din gură.
 Cunosc pe șerac

Că Ghiță e fermecat
 —Și cine l'a fermecat?
Șapte fete din Bârlad
 Ș'o nevastă cu bărbat.
 Și cu ce l-a fermecat?
 Apă lină din fântână
 Mătrăgună de cea bună.

«Crai crăișor» se repetă la fiecare vers și consună cu *crăița* de mai sus.

Vălenaș însă gustă chiar din o găină friptă otrăvită :

Din masă când a gustat,
 Munții s'au cutremurat,
 Văile s au turburat,
 Mănăstiri s'au detunat.
 Când era la miez de noapte,
 Vălenaș trăge de moarte, etc.

Semnele de mai sus, cred că nu-l arată pe un om de rând.

O altă variantă din colecția Tocilescu seamănă foarte bine cu una ce am cules eu în Botoșani; deosebirea e că pe când acolo e mama care îi dă cea de pe urmă îngrijire, în Botoșani seamănă a fi femea.

Foae verde grâu mărunț,
 Dragi ne-am fost și ne-am avut,
 Nu știu Dumnezeu a vrut,
 Ori dușmanii ni-au făcut,
 Că se ieau pe hăturile,
 Și se fac a strânge lemne,
 Dar ei strâng la buruene,
 Și se uită sus la stele,
 Și le pun în trei ulcele,
 Trei ulcele sorocite,
 Pentru Ghițișor gătite.
 Ghițișor când a gustat,

Limba'n gură-i s'a legat,
 De la pat pân' la crivat,
 De trei ori o leșinat,
 La Lența a alergat.
 —Așterne-mi Lența 'n crivat,
 Că relele m'au mâncat.
Șapte c. din Bârlad,
Și două de-aici din sat,
Ș'acestea că au bărbat.
 De știam că au bărbat,
 Că m'au prins amorezat.

Elena Niculiță-Voronca :

Datinele și credințele poporului, Cernăuți, 1903.

Studii în folclor, București, 1908.

La Tocilescu găsim :

Când era la miez de noapte,
 Ghițișor trăgea de moarte ;
 Când soarele răsăre,
 La biserică-l duce,
Șapte fete că-l boce,
Șapte fete din Bârlad,
Și-o femeie cu bărbat.

O altă variantă culeasă de mine în Mitocul Dragomirnei,
 lângă Suceava :

Frunză verde trei castale,
 De la București la vale,
 Merge-un tren cu 5 vagoane,
Ș'un jandarm frumos călare,
 Cu sabia secas' afară,
 Cu cămeșa toată floare,
 Cusută de-o nună mare
 Spalată de-o fată mare,
 Uscată pe brățișoare.
 Smocurel de floricele

Să le pui în sân la piele,
 Să le strângi în trei ulcele,
 Trei ulcele sorocite,
 Pentru Ghițișor gătite.
 Ghițișor când a gustat,
 De la inim' a oftat.
 —Dați-mi drumul la crivat,
 Că relele m'au mâncut.
Două rele din Bârlad,
 Și una de-alci din sat.

Venera trecea de fermecătoare, la cei ce se rugau la ea le dădea leacuri ca să se facă iubiți. Cât despre proveniența numirii Bârladului în tot lungul țării, de la București pân' la Suceava, cred că nu-i un lucru întâmplător și arată destul de clar cultul Venerei de demult. O altă dovadă despre cuibul dragostei Venerei cu Adonis în Bârlad, este și cântecul următor, pe care l-am cules în Botoșani ¹

Frunză verde grâu curat,
 La Anica din Bârlad,
 M'aș primi să-i fiu argat,
 Toată ziua de-alergat,
 Și noaptea de desmierdat.

Sau :

Când îți văd pieptul spălat
 Și mărgeanul revărsat,
 M'aș primi să-ți fiu argat, etc.

¹ Amândouă variantele colectate de la Elena Ionescu Marin, che-lăriță la boierul din Cristești.

Alte variante se găsesc cu mărgeanul și cu Anica, dar fără Bârlad (vezi col. Tocilescu) pe care dacă le urmărim, ajungem la aceleași zeități. Mărgeanul, podoabele, sunt un atribut al Venerei, iar grăul al lui Adonis. Rămâne acum întrebarea : Existat-a în adevăr cultul de dragoste al acestei zeități (după cum arată cele 7 fete) în Bârlad ca și în Roma de odinioară, sau e numai o reminiscență pe care o leagă ei de capitala cea nouă, precum îl vedem acest cult legat și de capitala de azi:

De la București la vale,
S'a făcut o adunare,
De boeri și de cucoane
Și de copile *marghioale*.

Cea ce urma mai departe nu s'a putut scrie.

V

O altă dovadă cum că cultul Venerei, este legat de acest oraș, avem și în marca lui de la 1815 încoace, care desigur că e reprodusă după una mai veche. Pe aceasta se află o femeie goală, cu părul despletit, pe care ori și cine o cunoaște că e Venerea. Lângă ea se află niște copăcei : mirtele ei. De-asupra capului se vede o parte de nour, iar la picioare o apă cu trei pești. În mâna dreaptă ține niște săgeți sau fulgere, iar în cea stângă corbul muntenesc cu crucea în gură—care desigur că a înlocuit hulubul, ce-l ținea altă dată în mână, ca pasere a dragostei ce simbolizează însușirele ei. Prin marca de mai sus, arată că e stăpână în cer, în apă și pe pământ. Altă dată însă marca reprezenta numai cei trei pești lângă fiecare cu câte o stea—cari, după cum vedem, sunt un atribut al Venerei. Corbul cu crucea pe care îl ține în mână, pe deplin i se cuvine. Ea avea parte la botezurile și curățirile romane, unde câte odată cu mirtul ei în loc de laur se stropia; mai ales s'a întâmplat aceasta la împăcarea dintre romani și sabini, fiind ea de regulă o zeitate a legăturilor de amicitie între popoarele învecinate și ca atare având sărbătoare alături de Jupiter în Alba longa.

Romanii o adorau mai ales prin familia luliilor, ca mamă a lui Etenea și a poporului roman. Atributele sau numirile sub care era adorată era : Venus Vietrix și Venus genetrix,

care făcea parte din cultul lui Venus Urania, adorată la Greci. Tote acestea venise din afară, poate din cultul Venerei ericins, din muntele Erix, din Sicilia, unde se afla fonia cultului asiatic cu hierodule sau femei de plăcere¹. Afară de aceste atribute ne mai vorbește Preller și despre Venus Urania războinică. Acelaș autor în mitologia sa greacă² ne spune că Afrodita ca zeiță a furtunelor și tunetului este reprezentată totdeauna înarmată. De asemeni este ea zeitatea cerului, domnind asupra lunii și stelelor ca și a pământului și a mărilor. Pentru acest din urmă element își are atributul peștele. Ea este și cea mai mare dintre Parce, care torc firul vieții oamenilor. (Ca atare e și Proserpina, de aice în cântecele sus arătate le găsim cu atributele lor : torcând în furcă).

Iată acum ce ne spune și Creuzer în mitologia sa.³ Acesta ia lucrurile mai în special. El ne arată, servindu-se de citate din Herodot, că cel mai vechiu templu al Afroditei Urania, a fost cel din Siria, în Ascalon, unde Afrodita era închișută ca jumătate pește. De aice apoi cultul ei s'a transplantat în Cypru și Cythera, locuri principale de venerațiune ale Afroditei la Greci. La Bambice se spunea că odată s'ar fi înecat în apele de acolo Derceta și că un pește mare a scăpat-o, care nu era altul decât zeița sirică înseși. De la aceasta vin cei doi pești și ei zeificați și puși între stele, unde cel mare bea din vasul «vârsătorului». Pe lângă Eufrat se spunea o poveste : că odată ar fi căzut din cer în râu un ou. Peștii l-au adus la mal, iar hulubii l-au clocit. De aice a ieșit Venus. Iar pentru serviciul adus, atât porumbii cât și peștii, în Siria nu se mâncau. (Angelo de Gubernatis spune⁴ că noi peștii de-aceea îi mâncăm Vinerea, pentru că sunt ai Venerei).

Mai departe Creuzer ne spune că Asirienii numeau pe Afrodita Urania «Myiita», Arabii «Alila» iar perșii «Mitra». În Babilonia avea un templu orgiastic. Armenii o numeau pe zeitatea aceasta a lor «Anahitis». La Persi Anahid însemna strana Venerei. Creuzer crede că e una și cu Naith a Egipt-

¹ Vezi Preller, Römische Mythologie V. I p. 442.

² Vezi Preller, Griechische Mythologie.

³ Mythologie und Symbolik de Friedrich Creuzer v. II p. 350.

⁴ Die Thiere in der Indogermanischen Mythologie p. 800.

tenilor. Zeitatea armeană avea templuri cu moşii, preoţi, sclavi ce lucrau pământurile şi femei de plăcere, ce câştigau pentru preoţi bani. O statuă a zeiţei fu luată de Antoniu în drumul spre Parţi. Cultul armean trăia în multe oraşe din Asia mică, precum şi în Comana din Capadocia şi în Pontus. În Comana în regiunea aceasta muntoasă avea un templu minunat şi 6000 de hierodule. Prin negoţul fervent ce se făcea cu aceste oraşe, cultul se împrăştie şi în alte ţări. Un cult asemenea era al Artemizei din Taurica. Strabo numeşte pe zea cumanică «Belona». Pe aceasta o cunoşteau Grecii ca companioană a lui Ares sau Mars. În serviciul ei se făceau jocuri războinice, fiind închipuită înarmată. Despre o Afrodiţă înarmată din Cythere vorbeşte şi Pausanias. Strabo, trăit între Romani, îi dă numele Belona. Ba şi asupra cultului Dianei din Efes trecuse caracterul acesta amazonic.

Preller la Romani deosebeşte două Belone: şi anume pe una veche, proprie a Romanilor, cu care apoi s'a contopit acea nouă. Despre aceasta, ne spune că venise din Comana având natură de zeitate lunară, înconjurată de amazoane—de felul cărora se aflau în Grecia, Sciţia, Pontus. Lui Sula îi apăru ca în somn spre a-l îmbărbăta contra rivalilor săi—deci e posibil ca el să-i fi introdus cultul în Roma. Preoţii ei purtau cuşme miţoase şi cu săbiile scoase alergau în jurul altarului, căzând în estaz, ca şi servitorii mamei mari.

Am descris aproape pe întregul cultul acesta, ca să se aibă o privire mai sigură asupra lui. De este în subiectul nostru o asemănare cu amazoanele, nu pot şti. E păcat că nu s'a făcut o culegere asupra legendelor locale din oraş şi jur; am avea un câmp mai larg de studiu. Cântecul:

Foiliţa bobului,
 În codrii Bârladului,
 Ion a pietrarului
 Cu fata olteanului,
 Făcea suma banilor,
 Cu două pistoale pline,
 Când de când să dea în mine etc.

(Tocilescu)

e prea românizat ca să-i mai putem recunoaşte caracterul amazonic. De altfel un punct mitologic ar avea: piatra din care separă focul şi Oltul apa, arătând cele două elemente.

Că în literatura populară română să află destule urme de amazoaane, aceasta se poate constata atât din legende cât și din povești. În configurația Bârladului nu putem ști cu siguranță dacă întră—săgețile pe cari le ține Venerea în mină le are și Hera greacă, ca o zeitate a cerului—iar de o aruncătură prea grea Venerea noastră nu să poate plânge. Cea ce observăm însă, este că o zeitate lunară planează asupra Bârladului, și că aceasta e desigur Venerea, am văzut. Caracterul ei de călugăriță nu cred că arată alta de cât pe zeitatea neagră a nopții. Căci deși Afrodită alături de culturile ei orgiastice avea și culturi în care preutesele ei trebuiau să trăiască în totală abțință, deci călugărițe adevarate—în cântecele noastre nu poate fi vorba de momentul acesta. Creuzer mai departe ne spune, că luna era zeitatea principală în Asia mică, ca Diana din Efes și toate cele Veneri rășboinice și că amazoaanele țineau de cultul acestei zeități.

Să fi existat și în Bârlad când-va vr'o Analiid Cumanică, adusă de Armeni, de la care se și fi luat numele și Ana noastră, tipică din legende? *Servitorul* ei însă, cred că are caracterul ce i se da la Romani. În mitologia romană. Adonis nu este amintit ca zeu, ci Servius face de el mențiune că ar fi un «anculi» sau «anculae» al Venerei, adică servitor. Cu toate acestea Creuzer în opul său reproduce o oglindă etruscă, pe care se află părechea această îndrăgostită, iar în Roma se află o luncă cu numele lui Adonis.

Au circulat dar și acolo destule legende de felul acesta.

Ne mai rămâne să observăm peștii din marea Bârladului, pe cât cunoștințele noastre ne permit. Ei nu fac parte de loc din cultul cabiric, după cum găsește Sf. Sa Episcopul Ghena-die¹ și aceasta pe motivul că le lipsește or ce alt simbol care să reprezinte acel cult—iar în configurația Venerei nu ar avea ce căuta. Peștii de pe marca Bârladului nu sunt de cât atributul Venerei. Deși ea avea temple pe munți, dar ca zeitate a mărelor, cele mai multe tempte ale ei erau lângă ape.

Lucru ce nu putem însă ști, este: Ce ideie anume pot să reprezinte peștii aceștia? Pe Venerea din Asia cu peștii ce-rești, care atunci ni-ar dovedi ca venită de acolo, sau le-

¹ Vezi „Eraldica vechi a Românilor“ de Episcopul Ghena-die, București 1894.

gendă greacă, cum că odinioară de frica lui Tifon ea s'ar fi schimbat în pește dimpreună cu fiul ei Cupidon și s'ar fi ascuns în râul Eufrat, cari pești de asemenea fură puși în constelație. Atunci acei trei pești ar putea s'o represinte sau pe Venerea dimpreună cu cei doi eroși ce adesa o întovărășau: Eros și Anteros, adecă iubirea și contra-iubire, adică iubirea împărtășită în poesiele noastre populare să găsesc concepțiunile acestea :

Merge dorul manânțel
Cu dragostea după el,

(Tocilescu)

sau ar reprezenta pe Eros Hemoros și Pathos. Scopas în tovărășia eroșilor aceștia trei o reprezenta pe Venerea. În o tablă din opul lui Creuzer vedem cum eroșii aceștia o gătesc. Venerea aice are în mână o lance, spune autorul. Mie însă mi se pare că nu e lance ci tirsosul lui Bah. Apoi tot autorul ne spune că pe partea opusă a obiectului pictat afară de lancea pe care o ține în mână, mai are și coiful pe cap.¹

Eros numai puțin își are drept atribut peștele. În poporul nostru găsim unele glume cu peștele, ba și un cântec de nuntă. Dar mai ales în cântecele de dragoste îl găsim adesa ca atribut al său :

Frunză verde solz de pește
Vai de-acel care iubește etc.

Apoi cum că Venerea, ca și în Roma, este stăpână a orașului Bârlad se mai poate vedea și după un alt atribut al ei, și anume : epurele, care se află imprimat pe marca orașului Tecuciu.² acesta ținând de Bârlad prin râul cu acest nume, care aice să varsă în Siret. Ca zeităte a apei să vede că și râul orașului acestuia ținea de domeniul ei.³

Elena Niculița Voronca

* * *

¹ Vezi op. citat Vol. IV broșura I.

² Geschichte des Rumänischen Volkes, N. Iorga, Gotha 1905.

³ Multfimi umblă prin cap numele de „Ladna“ a zeiței frumuseții ce să dă la Slavi.

CÂNTEC

*Foae verde stânjânei,
Vai săracii ochii mei,
Multă lume văd cu ei,
Da' nu văd oameni de-ai mei:
Văd tot negri străinei.*

Cules din Bogdănești-Suceava

Demetra M. Cărlănescu

BOGAȚII AU SĂRĂCIT ȘI AU FLĂMÂNZIT, IARĂ
CEI CE CAUTĂ PE DOMNUL NU SE VOR LIPSI
DE TOT BINELE

— POVESTE —

În vremea de demult umbla Dumnezeu și sf. Petrea pe pământ și învăța lumea cele bune și de folos. Cum umblau ei așa, într'o seară dau de-un sat mândru și mare. La marginea satului se vedea o casă cu lumină și cum era pe înop-tatele, sf. Petrea zice către Dumnezeu:

— Doamne, hai să tragem în gazdă la gospodarul ista, să ne odihnim, că ne-ajunge nouă de când umblăm.

— Fie voia ta, Petre!

Și moșnegii se opriră la poarta gospodarului; și zise sf. Petre:

-- Bucuroși de oaspeți, oameni buni?

— Bucuroși, poftim de intrați înlăuntru, că doar de ce are omul patru pereți, să găzduiască și el pe cel trudit.

După ce moșnegii au ospătat, se dau în vorbă cu gazda ba de una, ba de alta și din vorbă în vorbă prind de veste gospodarii ce fel de oameui au în casa lor.

— Da bine că v'a adus Dumnezeu, că iaca mâne sfințim biserica satului ce ni-am învrednicit să facem, și-ți sfinți-o dumnevoastre.

A doua zi Dumnezeu și sf. Petre ca preoți, au slujit la biserică și-au scris cu slove de aur de-asupra iconastasilui: *«Bogații au sărăcit și au flămânzit, iară cei ce caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele».*

Nu după multă vreme trece pe acolo împăratul și intră în biserică — după obiceiul împărătesc — și văzând cele scrise de-asupra iconastasilui, strașnic s'a tulburat și a dat poruncă să se rază slovele scrise; porunca împărătească a fost împlinită cât ai clipi. Dar îndelung răbdătorul Dumnezeu nu bate cu ciomagul, ci vrea ca pe toți oamenii să-i aducă la dreapta credință.

Într'o vreme împărăteasa pofteste să-i aducă împăratul tot felul de vânat. Dă el poruncă să se adune toți vânătorii și să se îplinească pofta împărătesei. Porunca se împlini și fel de fel de vânat: căpriori, ciute, cerbi, epuri, paseri de tot soiul, sosiau la împărăție.

Împăratul privește prada și se uita lung la un cerb cât mi țî-i boul și întrebă pe vânători de ce n'au adus cerbul viu?

— Nu-i cu putință înălțate împărate, că-i sălbătăciune, nu-i făptură omenească să stee de vorbă cu noi.

—Am să merg și eu la vânat să văd n'oi prinde un cerb?
Și s'a dus și împăratul la vânătoare.

Dumnezeu a trimis un înger de s'a făcut cerb și s'a apropiat de împărat. Bucuria împăratului că-l va prinde viu, nu era proastă! și fuga după el, când l-a văzut, să-l prindă. Dar când să pue împăratul mâna pe el, cerbul se depărtă; și iar îl lasă să se apropie și iar se departa. Și tot așa s'a năcăjit împăratul cu cerbul, până cătră seară, când dau de-o apă mare și adâncă. Cerbul se bagă în apă; împăratul nici una nici două zvârle straele de pe el, pune pușca peste strae și s'aruncă'n apă după cerb. Cerbul se bagă la adânc; împăratul merge după el până când mai era să se înecă. Atunci cerbul se face nevăzut se preface în om, se îmbracă cu straele împăratului, iea pușca'n spate și se duce la curtea împărătească și intră printre străji, care credeau că-i împăratul.

Când a venit din apă împăratul și n'a găsit straele, tare s'a scârbit, dar ce era să facă? S'a dus la curte gol cum era, gândind că straele i le-a furat un hoț. Dă se între în curte, straja nu-l cunoaște și nu vrea să-i dea drumul.

—Dați-mi drumul să intru în curte că eu-s împăratul, nu mă cunoașteți?

— Da, de când a venit împăratul, îi spuseră străjile; pleacă de-aici nebunule, că te luăm la batae, gândind că în adevăr e un nebun.

—Eu-s împăratul, zicea el într'una.

Atunci unul din străjeri văzând că nu poate scăpa de el, s'a dus la curte și-a spus cele întâmplăte.

— Dați-i drumul să vie, a zis îngerul prefăcut împărat și să-l găzduiți într'o odaie la bucătărie și să-i dea de mâncare numai pâne uscată și apă.

După trei zile a trimis îngerul de l-a chemat și l-a întrebat:

— Acuma crezi că «bogații au sărăcit și-au flămânzit»?...

— Cred.

— Dacă crezi, scrie înapoi slovele care le-ai șters de la biserică și vei fi iar împărat.

Slovele s'au scris, îngerul s'a făcut nevăzut, iar împăratul a mai trăit încă mulți ani cu credință și cu frica lui Dumnezeu.

Auzită de la Vasile Hoțu, de 80 ani, din Bogdănești-Suceva.

Pr. Mihai Cărlănescu

* * *

POEZIA POPULARĂ

I

În păturile adânci ale poporului se nasc din când în când genii poetice, al căror suflet concentrează inchipuirea și simțirea unui neam întreg. Aceste genii trăesc și se stâng necunoscute, lucrările lor însă rămân și se poartă din gură în gură de-alungul veacurilor.

Mai ales la țară se întâlnesc bătrâni, cari cu vocea lină și plină de duiosie îți spun sute și mii de versuri, plătuite în timpuri străvechi de poeții fără nume ai poporului românesc. În aceste versuri se povestesc, când pustiirile oardelor, ce năvăliau în țară de peste Nistru sau de peste Dunăre, când vitejiile fără seamăn ale vre-unui erou neînvins în războaie. Se mai cântă apoi: frumusețile naturii, puterea credinței, farmecul iubirii și tot ce ni desfătează inima și mintea.

II

Poeziile noastre populare cuprind versuri de o frumuseță și de o bogăție de închipuire, cum rar se întâlnesc chiar în literaturile clasice. Oare nu s'ar mândri cei mai buni poeți cu descrieri ca acestea:

«Ochi-ți ard și-i arde fața, ca garofa dimineața, când de rouă-i încarcată și'n lumină se arată».

«Te lasă, te lasă, salcie pletoasă, să te-apuc cu mâna, să'mpletesc cununa, s'o port totdeauna. Să te bată vântul, să săruți pământul, să-mi umbrești mormântul».

«Eu viu seara, pe răcoare, de mă culc pe sân de floare, și când plec vois cu soare, după mine floarea moare».

III

Fără'ndoială, că poeziile populare n'au toate aceiași valoare. Pricina stă în faptul, că făuresc versuri nu numai spiritele alese, în care se întrupează geniul poetic al națiunii, ci și oamanii nechemați, lipsiți cu totul de focul sfânt al poeziei. Ba unii dintre aceștia împestrișează cu versurile lor și lucrările isvorite din adevărate inspirații poetice. A deosebi cea ce înfățișează geniul național de cea ce nu are nici o noimă, este sarcina unui bun culegător de poezii populare.

D. Vasiliv-Bacău

***

SFÂNTUL ANDREI

Când lumea era mai credincioasă și temătoare de Dumnezeu, se vorbea că Dumnezeu umbla pe pământ. Așa că într'una din zile pleacă Dumnezeu și cu Sfântul Petre la plimbare. Ajungând la o vie spune Dumnezeu lui Sfântul Petre : Ai¹ Petre la frate-tău Andrei să ne dea și nouă câte un strugure.

Se duseră ei acolo la Sfântul Andrei. Le dăte struguri.

Mâncară, dar Sfântul Andrei văzu o viță încarcată cu struguri care da de pământ și iute se duce și tae o proptă de salcie și o pune la vița cu struguri.

Dumnezeu când vede, l-a întrebat :

— Ce ai făcut, Andrei ?

— Ce să fac Doamne ? !

-- Nu știi Andrei că astăzi este Duminică și tot ce se lucrează astăzi este blestemat ?

Acum n'ai decât să scoți toată via din pământ și s'o faci grămadă și să i dai foc și să te pui și tu să arzi împreună cu via.

Sf. Andrei ascultă porunca lui Dumnezeu și dăte foc la vie și arse împreună cu el până rămase numai cenușa. Atunci Dumnezeu căută cu deștiul² prin cenușă și găsi un inel frumos și-l băgă în deștiu și plecă apoi cu sf. Petre.

Mergând ei împreună, le vine sete și taman întâlnesc o fată

¹ Hai.

² Degetul.

care aducea apă cu vadra în cap de la fântână. Dumnezeu o rugă să le dea câte un cauc de apă. Fata necunoscându-i cine sunt, le-a dat apă cu plăcere și drept mulțumire Dumnezeu i-a dat un inel frumos. Fata de bucurie că a văzut un inel frumos, n'a mai avut timp să-l bage în dești și până a pune vadra în cap îl bagă în gură, așa că din întâmplare alunecă inelul pe gât la fată și fata peste câțva timp pornește grea și naște un copil dându-i numele tot Andrei.

Crește ăl copil, se face mare și nemuritor pe la locul unde fusese vie. Ce să gândește el; că locul acela ar fi bun de pus vie. Atunci se pune el, pune vie. Se face via iar la loc cum fusese. Atunci vine Dumnezeu și cu Sfântul Petre pe acolo, și-i arată Dumnezeu lui Sfântul Petre:

— Vezi Petre via lui frate-tău și pe el la loc cum a fost?

— Văz, Doamne.

Atunci Dumnezeu chiamă pe Sfântul Andrei și-l întreabă, că ține minte când a pus proptă la viță și când a pus foc la vie și a ars împreună cu el? A spus că nu știe.

CINE face CINCI ABONAMENTE noi la Revista „Ion Creangă“ și trimite costul la Administrație, Zorleni-Tutova, primește pe un an, fără plată, Revista „Ion Creangă“.

Atunci Dumnezeu i-a istorisit totul și ce se va lucra Duminica va fi blestemat și ars de foc.

De atunci Sfântul Andrei a zis, că, cum Dumnezeu nu m'a iertat pe mine, de a pune o proptă la o viță Duminica, nici eu nu voi erta pe acei care vor lucra în ziua mea, adecă în ziua de Sfântul Andrei.

Spusă de Petru M. Răcăreanu din căt.
Cioroveni (Balota de sus) com. Veleşti-Dolj.

Șt. St. Tuțescu

DIN ALTE VREMURI

— Amintiri —

Ieșisem din școală cu idealuri frumoase, așa cum ies unii normaliști și cu mare dor ca să încep munca mai grabnic, ca să-mi măsoar puterile și să mă bucur de roadele muncii și ale datoriei îndeplinite cu sfințenie. Și sunt 27 de ani de atunci.

Până să fiu numit învățător, ca să nu stau degeaba, am înlocuit la primăria din sat pe un copist, ajutor de notar. În trei luni de zile, cât am ocupat această slujbă, am răscolit mai toată arhiva primăriei, să văd și eu ce cuprinde ea. Notarul mă cam ținea de rău, dar eu tăceam. Prea îmi băgasem nasul în toate, cum zicea dumnealui.

Am învățat din practică în cele trei luni, aceea ce în teorie în școală, nu învățasem. Am văzut ce-s adresele, ordinele, rapoartele, referatele, înscrisele, contractele, sinetele, opisele, registrele de intrare și țășire, expediția s. a. ; am văzut cum se trece în registrul de stare civilă ; am făcut feldefel de petiții ; eram scriitorul judecătorei comunale ; *intabulan* contractele creditului agricol ; făceam bilete de vânzări de vite ; în sfârșit cum zicea notarul, «îmi băgam nasul în toate hârțiile». Și, Doamne, bine mi-au prins toate acestea, când am ieșit în lume pe socoteala mea ca învățător ! N'am mai fost purtat prin gură de slujbașii comunali și ai prefecturii, cari pe acele vremuri se uitau de sus și cu ifos la învățător, c'am ieșit din școală dobă de carte și nu știu ce-i o citație ori adresă, cum am auzit însu-mi vorbindu-se de niște colegi din împrejurimi.

Cerusem să fiu numit învățător pe-aproape de satul meu, căci erau locuri; autoritatea școlară însă m'a numit la o școală de gradul II (plătită cu 60 lei pe lună) și departe de satul meu de 80 kilometri, în creerii munților Sucevei.

În locul meu, mai înainte, fusese ca învățător un preot, care, din pricina multor treburi ce avea în cele două popoare ce le păstoria, lasase școala în părăsire. Adesea îmi povesteau foștii săi elevi, că locul părintelui îl ținea preuteasa, care nu știa carte și care se ducea în clasă de torcea și la vreme de nevoie de mai bătea pe cei neascultători, cu furca, ori altceva ce-i ieșia în cale.

Înainte de a-mi începe slujba, m'am dus de am depus jurământul legiuit la subprefectură. D. ajutor de subprefect, căci titularul era dus prin plasă, după ce am cetit și iscălit jurământul, mi-a zis:

— Bagă de seamă domnule; aici ai multă muncă. Comuna aceasta e centrul plășei Muntele, unde sunt atâtea autorități. Noi vrem să avem aici un învățător destoinic, nu ca cel ce-a fost. Dacă nu-ți vei căuta de treabă *în școală*, te vom da afară.

Nu știu ce voi fi răspuns la această povață părintească, dar știu că-mi vâjâiau urechile și-mi ardeau obrazii. Apoi, îmi închipuiam că tare învățat trebuie să fie omul acesta, mai învățat ca profesorii mei, că îndată după jurământ, fără să mă cunoască, să mă amenințe așa de strașnic. În urmă am aflat că știa 4 clase primare și fusese sergent în regimentul 5 de linie.

Mi-am început menirea. Școala era ca vai de capul ei. Cărți, deși era prin Noembrie, elevii nu aveau mai de loc.

Unul avea aritmetica de Cerchez, altul gramatica de Stoicescu, unul abecedarul lui Dogariu, alții pe-a lui Creangă și Barbu Constantinescu. De cărți de cetire nu era nici vorbă, așa că îmi puneam întrebarea: ce-i aceasta, școală, ori altă ceva?

Cercetând cunoștințele elevilor, căci aveam patru clase, mi-am pus mânele în cap. Băieții din clasa IV nu știau să scrie numerile întregi ori să facă o adunare: cei de-a III nu puteau ceti și scrie cuvintele; cei de-a II nu cunoșteau literile și cifrele; iar cei de clasa I-a nu știau nici cum îi cheamă și n'aveau macar plăci.

Când am văzut așa ticăloșie, m'am îngrozit!

Băieții erau ca sălbatecii. Cei de pe departe stăteau la masă, deameaza, la crâșma satului. Pe drum se băteau de-și spărgeau capetele. Nici o orânduială, nici un început, nimic, nimic și iar nimic. De frecventare regulată nici nu se pomenea. Localul de școală era dărăpănat și neîngrădit. În loc de geamuri erau petice de hârtie lipite cu muruială de făină de grâu; tabela stricată, hârtile rupte, băncile cioplite, în sfârșit casa aceea nu se mai putea numi școală.

Primele zile le-am petrecut dând reguli și diferite povețe. Când am început să cânt rugăciunea, s'a stârnit între băieți un râs de clocotia clasul. Fetele n'aveau chip să vie la școală de răul băieților.

Încetul, încetul și cu răbdare și chibzuială, cu muncă necurmată și stăruitoare în timp de doi ani, totul s'a schimbat.

Cu multe greutateți mă prinsesem de pept și mai pe toate le dovedisem. Pe una însă n'o puteam doborî. Ca să-mi ieu leafa trebuia, ca după ce chitanța de plată era vizată de primar, și tot de la el trebuia să am un certificat că n'am lipsit de la școală, apoi trebuia să mă duc la orașul de reședință ca să-mi primesc cei 54 de lei. Ori școala mea era la 80 kilometri depărtare de oraș. Ca să încasezi leafa trebuia cu economie să cheltuești cu drumul 20 lei. Din această pricină adeseori scontam leafa, căci la munte traiul este greu și 54 lei, deși eram holtei și eșonom, nu-mi ajungeau. Camatarii luau câte 10 și 15 la sută pe lună, căci te jupiau când te vedeau că ai nevoie, și am fost nevoit odată să dau 10 lei scont la 54 lei, așa că am rămas cu 44 lei, plătit mai prost ca un belfer iidovesc, care în satul nostru avea peste 100 lei pe lună, casă și masă. Astfel de zile am dus uneori noi își bătrâni de azi, pe acele vremuri.

În satul meu erau cam mulțșori slujbași, căci vorba d-lui ajutor de subprefect era centrul plasei Muntele și era și judecătoreie de pace.

Și năcăjiți ca mine mai erau alții. Cu toții ne întâlneam mai adese în punga unui cămătar evreu, decât la sfat ori petreceri.

Și făcându-mi planuriile mele, mă apucăi de făcut propagandă pentru o casă de economie, un fel de bancă populară cu membri, cu președinte, casier ș. a. și să cerem ca între membrii onorifici să facă parte însuși M. S. Regina, pe care s'o proclamăm protectoarea curatelor noastre încercări și visuri. Banca aceasta ar fi prins tare bine, căci la nevoie, atât surtucarii—slujbașii, cât și gospodarii, ar fi avut de unde împrumuta bani, cu o dobândă mai omenească și această dobândă să treacă în punga Românnului nu într'a străinilor.

Și cu tot focul tinereții încep a răspândi gândul meu însoțit de toate lămuririle trebuitoare, arătând foloasele mari ale unei asemenea instituții.

Dar planurile și gândurile mele au trăit până au ajuns la urechile cămătarului. Atunci ele au dispărut pentru alte vremi mai bune.

Intr'o Marți dimineața, pe când îmi făceam lecțiile în școală, văd că vine spre școală un calaraș ; el intră în școală și-mi spune că vine cu poruncă să mă ducă la subprefectură. Spun soldatului să plece înainte, că eu îl ajung, îndată ce mă îmbrac.

— Nu, domnule învățător, *am ordinul să te duc amu la subprefectură.*

Auzind acestea, cad pe gânduri ; las pe un băet mai mărișor să fie liniște, iar eu pornesc cu soldatul la subprefectură, eu înainte și călărașul după mine. Doar sabia îi mai lipsia, ca să mă ducă ca pe un făcător de rele.

Ajuns la prefectură intru în camera subprefectului. Cama-tarul evreu, care avea în *toșoalca* lui și pe subprefect, era acolo. Cum mă vede, mă fixează. Subprefectul își ia un aer foarte grav, și ridicând capul în sus spre a mă vedea bine printre ochelari, mă întreabă :

— Bine, d-le învățător, care-i rostul d-tale, aici în sat.

li răspund pe scurt care mi-i menirea.

— Cine te-a povățuit să te apuci să înființezi aici casă de economie populară, cu membrii între cari să intre și țărani, unde să fie cuvântări socialiste și unde să pui la cale feldefel de parascovenii ? Acestă-i rostul d-tale aici ?

— Domnule subprefect, nu umblu cu gânduri și idei socialiste și nici după șărlătării; Dumnevoastră știți că pentru leafă trebuie să alergăm la oraș și s'o cheltuim pe jumătate ca să putem lua restul. Mai știți că aici trebuie s'o scontăm la alții, ca să putem avea ce ne trebuie. Locuitorii sunt jușiți la nevoile lor de camatari, și mi se pare că și dumnevoastră scontați leafa când aveți vre-o nevoie mai grabnică.

Evreul se înroși. Subprefectul se făcu foc când auzi că și el își scontează leafa, și-mi luă vorba țin gură răstit și furios :

— Nu-i treaba ta asta; treaba ta e în școală. Aceste sunt porniri ticăloase de socialist, ce le aveți în cap toți își care eșiți azi din școală. Să-ți cauți de școala ta, măi băete, că de nu te astâmperi, pe cinstea mea de om bătrân, te trimet tocmai la Turnu-Severinului, ori te dau afară, ca să te învâț eu să fii om de treabă...

O, Doamne, și ce vremuri! Ceea ce pe atunci era o nebunie și o răsturnare a unii stări de lucruri, astăzi e de cea mai mare nevoie pentru buna stare și ridicarea țărănimii.

Pentru lucrurile de care atunci erai amenințat cu darea afară, acum ți se cere râvnă și înjghebarea lor temeinică și cinste!

Și în acel sat, de unde eu eram să fiu trimes la Turnu-Severin și calificat de nebun și socialist astăzi se află o bancă populară cu vre-o 60-70 mii de lei; și în locul dughenelor evreești și străine, o frumoasă magazie a unei societăți cooperative!...

Par'că nu-ți vine a crede, par'că-i ceva *din alte vremuri!*

Zorleni,

M. Lupescu

ȘT. ST. TUȚESCU

DIN TRECUT, Giurgiu, 1901

DAFII, Craiova, 1904.

TEATRU SATESC, C. Lung, 1904,

SFATURI PRACTICE, Balș 1905.

TAINA ĂLUIA, P. Neamț, 1906.

SE FIM MILOȘI, București, 1907

MONOGRAFIA CATANELOR DOLJ, Craiova, 1908.

O PARTE DIN SFINȚII POPORULUI, Craiova, 1909

COLINDE DIN POPOR, Craiova, 1910.

PROSTIA OMENEASCĂ

— POVESTE —

A fost odată, ca nici odată, pe când creșteau încă pomii mii pe ceafa albinei și fundul minciunei tot nu se aflase; pe atunci, zice-se, s'a luat un biet om prin lume să-și găsească și el norocul. Și, ce-i drept nu-i păcat, dar norocul nu se găsește cu una cu două. De aceia, mult umblând el prin lume, unde s'ajungă? Ajunge într'un sat și aproape de poarta jătăriei, se'ntâlnește cu doi oameni cari lucrau la o casă și băteau cu maiurile într'o grindă de le curgeau sudorile.

— Noroc bun, cumătrilor.

— Să dea Dumnezeu, om bun.

— Dar ce vă osteniți așa hăm? De ce bateți grinda așa unul de la un capăt și unul de la un capăt?

— Ia, pacate, cumătre! Grinda asta-i mai lungă de cât cealaltă și n'avem cum s'o facem tot una, ca să vie la casă; de dimineață ne muncim cu maiurile și degeaba-i. Ne-a apuca proorul Bobotezei de-atâta chin.

— Fiți pe pace, oameni buni. Nu cumva-ți bate cu maiurile ca să turtiți grinda? Eu într'o clipeală v'ași putea-o asemăna cu cealaltă. Numai, ce mi-ți da?

— Cât îi cere ți-om da, om bun,—răspund prostii.

— Dați-mi un galbăn și v'oi face treabă bună—zice omul râzând de prostia lor.

— Ba te-om pune și la masă cu noi, om bun; că-i fi flămând, săracul; de, de-atâta drum, cum să nu cânti de dorul mămăligei?

Deci s'au apucat el degrabă și-a măsurat grinzele, punându-le una lângă alta și tăind de la cea mai lungă bucata care prisosea, le-a asemănat îndată.

-- Bodaproste, om bun, că ne-ai ușurat. Poate nu ne-am fi priceput la o treabă ca asta, cât îi Prutul și pământul.

Pe urmă s'au puș ei la masă, bucuroși și voioși și mai din una, mai din alta, îl întreabă ei.

— Cum, mă rog, d-ta te-ai aflat așa priceput?

— Ei, d'apoi eu nu-s prost ca voi!—face drumețul, care, luându-și galbănelul, s'a pornit tot înainte, să mai vadă lumea, și s'o mai cunoască.

Iaca ajunge la cellalt capăt a aceluiaș sat. Și ce să vadă? O femeie se suise pe bordeiu și trăgea de curmeiu o vacă, se vede ca s'o suie tocmai acolo sus.

— Buna ziua cumătră. Dar ce ți-a venit de gâtui așa vaca ?

— Mulțămesc om bun. D'apoi nu vezi singur ce păcate trag cu haramul ista ? Vreau s'o urc aici, la iarba asta de pe bordeiu, și ea nu se dă în ruptul capului, mânca-o-ar spânzuratul, s'o mânânce.

— Șezi binișor, cumătră, că-i omorî lucrul de vacă. Ci, mai bine, ce mi-i da mie s'o fac să pască iarba ceia ? Dă-mi doi galbeni.

— Ba ți-oi zice și bodaproste, om bun ; numai fă-mi ușurința asta.

Se sue omul pe bordei c'o secere și strânge frumușel iarba și o dă vacei că nu era cine știe ce socoteală mare.

— A...ra ! om bun, dar știi că te-ai priceput bine ? Eu, să mă fi bătut că nu mă gândeam la trebușoara asta, — îi zise femeia, dându-i doi galbeni.

Bucuria omului ! li ia, îi pune în chimir și se cam mai duce, firește, râzând de prostia omenească. Decât, vorba ceia nu râde, ca să n'ajungi ! Nu știi cum se'ntoarce crângul, și mai șugubăț de cât norocul, nu știu zău cine-i !

Și așa, ajunge omul într'alt sat. Obosit de drum și flămând, iaca zărește o femeie c'un căuș în mână; li dă buna vremea și-o 'ntreabă :

Din „Biblioteca Națională” scrisă de d-l D. Vasiliu-Bacău, profesor la licenț din Bârlad, au apărut până acum următoarele numere :

1. Limba strămoșească
2. Patriotismul
3. Viața la țară
4. Educația caracterului
5. Profesori și părinți
6. Intrebuintarea vieții
7. Viața și moartea
8. Educația fizică

9. Lupta pentru viață
10. Conștiința națională
11. Educația națională
12. Istoria civilizației
13. Viața fericită
14. Educația femeii
15. Puterea morală
16. Ardealul
17. Educația voinței
18. Idealul național
19. Geniu și talent
20. Educația intelectuală
21. Cultura națională
22. Folioasle igieniei
23. Educația morală
24. Statul și familia
25. Tainele cerului
26. Educația națională
27. Instrucția și educația
28. Dunărea

29. Educația estetică
30. Menirea învățătorului
31. Darwinismul
32. Poezia populară
33. Euonomia națională
34. Basarabia
35. Cronicarii români
36. Energia națională
37. Somnul și visurile
38. Istoria Bucureștilor

ooo

„Biblioteca Națională” apare în cărțile de câte trei numere în : Ianuarie, Aprilie și Septembrie. Fie care număr 10 bani.

— Dar ce te năcăjești cu căușul ăsta cumătră hăi ?

— Nevoe cumătre. De pe la amează mă muncesc s'aduc soarele în tindă ca să mi se vadă la râșniță și nu-i chip ! Am să-mi fac samă și pace ! Of ! Că m'a trimes bărbatu-meu să fac crupe la pui și'n tindă nu se vede de loc ; ei, ce să mă fac eu ?

— N'ai grijă femeie a lui Dumnezeu ; dă-mi mie trei galbeni și să vezi cum am să-ți aduc soarele la râșniță.

— Numai că ți-oi da, păcatele mele ; dar cum ai să poți d-ta face treaba asta ? Ai să descânți ? Ce-ai să faci ?

— Ce ai d-ta de-acolo ? Dă-mi trei galbeni și-i vedea—face omul râzând de-al binelea că tot de proști dă pe lumea asta. Și pe urmă, deschide ușa tinzei și firește, lumina soarelui a intrat în voe.

— Că bine-ai făcut cumătre, zice femeia, ne mai încâpând în camașă de bucurie — iaca eu știu c'aș fi cărat cât lumea și de răs-

nit tot n'aș fi râșnit.

Omul și-a luat cei trei galbeni, că prostul n'a da bani așa de ușor ? Și s'a dus tot înainte și, nu după multă zăbavă, dă peste-o altă nevastă, se vede că tot de-o apă cu cea de la râșniță. Că prindea, măi frate, câte un pușor de găină și-i vâra cu de-asila pe gât, câte-un fir, două de crupe.

— De ce te-ai apucat cumătră hăi ?

— Hrănesc puii iștia drumețule ; și nu-i pot prinde arză-i focul. M'a apucat noaptea și eu tot nu-i pot hrăni ca lumea,

— Ce mi-i da mie să ți-i hrănesc cât ai bate din palme, cumătră ? Hai, dă-mi un galbăn și-i vedea !

— Bucuroasă ; dar să te văd !

Omul iea crupușoarele și le presoară pe lângă prispă și puil au venit, ca la mare bucurie, de se mira și biata femeie. Pune omul și galbănu' ista de-al șaptelea'n brâu și s'a pornit mai înainte. Credea 'n mintea lui că tot mai mulți proști is în partea femească decât între bărbați și iaca lă-

gă alt sat, se 'ntâlnește cu trei oameni cari izbiau cu îmblăciile'n văzduh. Zice :

— Ce făceți, oameni buni ?

— Ia, nu vezi ? Dăm cu îmblăciile 'n vântul ista, drumețule, că așa ni-i porunca de la isprăvnicie...

— Ș'apoi are să se oprească vântul, dacă-l ucideți așa ?

— Așa ne gândim noi, c'a sta.

— Ba, mai bine spuneți la isprăvnicie oameni buni, că, fără să va osteniți așa, eu îndată am să-l fac să stea. Numai să-mi dați trei galbeni.

I-au dat de la isprăvnicie trei galbeni, și omul a mai stat ce-a mai stat, și s'a oprit vântul de la sine, că, Doamne iartă-mă, n'avea să bată cât lumea. Pe urmă, cu zece galbeni la brâu, și-a pus în gând așa : «Măi ! Eu de când umblu după noroc, degeaba-mi prăpădesc zilele pe plaiurile astea ; lume proastă ca ici nici în părțile noastre nu-i. Mă întorc mai bine înapoi, în satul nostru, ș'oiu lua-o pe care fată mi-a eși întâiu și'ntăiu înainte ; căci tot mai bună și mai cumințe trebuie să fie, oricare, decât proastele astea de pe aici ! Așa a făcut bietul om. Când să intre'n satul lui, întâlnește o fată—norocul cum am zice, îi eșise înainte... Și vorba cântecului :

Frunză verde viorea,
De-ar ști omul de ce-ar da,
N'ar mai bea, n'ar mai mânca,
Inima și-ar ustura.

Că omul nostru, cum nu știa nimic, așa de-odată, nu-i era nimic. S'a cununat cu fata aceia ce-i ieșise înainte, ș'amu, fiindcă și ea avea zăstre gospodărească, și, la dreptul vorbind, și el avea vre-o câți-va galbeni, casa le-a mers vre-o câteva zile strună, nu alta ! Numai iaca, într'o zi, bărbatul se pornește la chirie și-i zice gospodinei :

— Măi femee, eu mă duc la chirie ; tu te-apucă de mai scoate aste lucruri din casă și mai grijeste.

— Bine, bărbățele !

Și cum se duce omul, ea s'apucă și scoate lăițile toate afară, scoate pernele și le scoate penele și le pune la soare, și dând Dumnezeu un vântișor, nici fumul nu s'a ales dintr'ânsele. Vine seara bărbatul acasă :

— Ce te-ai apucat *mătăhcană* ce ești ?

— Iaca, bărbatei am scos cum mi-ai spus, lucrurile pe-afară, și vezi singur ce-am pățit.

— Hei, bată-te-ar varga lui Dumnezeu, proastă ce ești ! Să te-apuci să-mi faci carne pe curechiu, că eu azi mă duc iar la chirie ; ai auzit ? Iaca ți-am adus carne.

Se duce omul și'n ziua ceia la chirie. Dar femeiușca, de bună, credință, taie binisor câte-o bucată de carne și câte-o bucată de curechiu și pune bucată peste bucată și cânele n'are de lucru ? Vine pe furiș șiși șterge dinții cu toată carnea de pe bucățile de căpățină de curechiu.

Ce să facă biata femeie ? Iea cânele și-l bate, și-l bate și în urmă îl leagă c'un curmeiu în pivniță, de cepul polobocului cu vin. Cânele, cât s'a 'ntins, a zmulș cepul și, firește, s'a prăpădit vinul mai tot. Seara vine omul și zice :

— Ei, mi-ai făcut carne pe curechiu ?

— Da' de unde, că l'a mâncat cânele, mânca-l-ar jigăraia.

... Cum, din oală l-a mâncat ?

— Da' de unde ! De pe curechiu a mâncat carnea ; lasă că l'am legat eu bine, să nu mai iasă din pivniță.

— Când se duce omul, și-a pus mânele'n cap.

— Bată-te-ar varga Tatălui toantă și nebună ce ești ; m'ai sărăcit !

A mai *țornăil-o* el, bietul bărbat, de cele cozi, dar ce folos ? Ce să se mai pue degeaba în *poară* c'o proastă, că tot degeaba-i. Și s'a dus într'o altă zi iar la chirie, după ce i-a spus femeii să facă un cuptor de malaiu și să mai capete minte.

Ea inhămă doi cai la căruță, pune'n căruță vre-o câți-va saci cu făină de popușoi și se duce până ta fântâna de-alături. Toarnă făina năuntru și mestecă, mestecăi biata, cu cârligul, știi, ca să facă aluat. Aluatul de unde să se facă, de vreme ce, putea ea să toarne de zece ori mai multă făină și tot degeaba ar fi fost. Face focul în cuptor, dar cu talmazul cel din fântână nu era chip să se facă nimic ; sara vine bărbatu-său și-a văzut bucurie. Zice :

— Măi, nu-i lucru curat la mijloc ; are haz să fie și femeia mea o proastă ca și cele ce-am văzut prin alte ținuturi. Are să mă calicească și pace ! Mă mai duc și azi de-acasă, să văd încaltea, ce s'a mai alege ? Înainte de-a se porni însă, îi spune proastei :

— Bată-te-ar focu' să te bată, cine te-a mai adus pe capul meu, nu cumva să te apropii de iatacul cel mic unde

am un ulcior în care țin cei zece galbeni, ce-i mai am ; nu de alta, dar în ulcior e *Bordea* (Diavolul) ș'are să te găte.

Proasta a prins a tremura de frică și, după ce s'a dus bărbatu-său, ședea pe prispă și plângea de Doamne ferește, când iaca prinde a covița scroafa de huia satul. Contenește femeia din plâns și se duce să vadă ce are scroafa. Dar trece, tocmai atunci, un ștregar, pe acolo.

— Buna vremea !

— Mulțămesc !

— Ce țipă, mă rog, așa scroafa d-voastră ?

— Da' s'o bată amarul ! Știu eu, om bun, ce are ?

— Mi se pare, răspunde omul, că biata scroafă se cere dusă la neamurile ei din cellalt sat ; a apucat-o dorul și de aceia nu-și află loc.

— Apoi nu cumva mi-oiu lăsa eu casa ș'oiu duce-la neamuri—zice femeia năcăjită. De, ce să-i fac ?

— Ce să-i faci ! Dă-mi-o, că ți-oiu duce eu ; nu-i cel mare lucru...

Și, luând omul scroafa de curmeiu, s'a tot dus, că știu că n'avea să fie prost, ca femeia, să vie înapoi ! Iaca trece prin sat un olar și striga : Hai la oale ! și hai la oale ! Femeia cumpără vre-o câte-va oale, și când de plată, hop că nu nu-i ajung parale.

— Mai caută, dragul meu, prin casă ; poate-i găsi—zice omul.

— Cum să caut, omule, dacă bărbatul mi-a spus să nu mă apropii de ulciorul cu galbeni că-i *Bordea* la dânsii !

— Nu te teme ! face olarul, care a și simțit cu cine are de-a face.

— Să vezi cum am să caut eu la dânsii ; d-ta numai să nu te apropii, că eu am să-l gătesc și pe *Bordea* și n'ai să mai fii cu grija'n sân !

— Femeia a stat mai deoparte, iar olarul a luat galbeni din ulcior, și rupând-o de fugă, a prins a striga :

— Fugi, femeie hăi, fugi ! Că l'am stârnit pe *Bordea* și nu l'am putut gătesc ! Ci să dai minte la oale, ca să nu te spue la bărbatul tău—căci ele au obiceiul a pări... ; ai auzit ?

Și s'a dus olarul în drumul lui... Femeia însă pe rând toate oalele prin pari, și, pe urmă, c'un băț, prinde a le învăța minte,

— Na-vă, haltelor, ce sântei ! Vă mai puneți mintea să mă pârâți bărbatulul !...

Și le-a sfărâmat pe toate.

— V'am dat eu pe foae—da-o-ar *incurile* 'n voi, să dee!
Sara vine bărbatul. Ea-i povestește, bucuroasă, toate, din
capul locului, zicând, la urmă :

— E, hei, bărbate! și pe Bordea era cât pe ce să-l omoare
olarul; iaca trebuie să ne vie și scroafa de la neamuri.

Mă rog, omul era să 'nebunească, sârmanul, de bucurie,
când a văzut că scroafa nu-i, oale nu-s, bani nu-s, sărăcie
cât lumea. Și i-a zis femeii :

— Mă femeie! Toate au fost cum au fost; dar de-amu
m'ai calicit de tot; du-te'n plata lui Dumnezeu, încotro-i ști:
de azi înainte mă despărțesc de tine și m'oiu duce, săracul,
unde-oiu vedea cu ochii; apucă tu pe drumul ista din dreapta,
că eu oiu apuca pe istalalt din stânga; încaltea să nu ne
mai întâlnim câte zile-oiu mai trăi!

Și așa au și făcut: și-au luat ziua bună și a apucat unul
în sus și unul în jos. Dar nu după zăbavă, numai ce aude
omul, din urmă :

— Omule hăi, omule hăi!

Când se uită, își vede iar femeia, fugind de-o cuprinsese
sudorile, și făcându-i semn să stee. El stă și se gândește :
«Măi! Are haz să se fie de mine proasta și să-mi amărăsc
toată viața! Când colo, ea-i prinde a spune :

— Vai de mine, bărbate, știi una?

— Ce-ți este, muere? Ce mă strigi?

— Iaca'n margina satului de acolo, mi-a eșit înainte o
vacă albă; lângă dânsa era vițelul negru; cum se poate una
ca asta, păcatele mele? Cum se poate vaca albă și vițelul
negru!

Auzind așa, omul știu că a răs, din tot necazul și a zis :

— Cu adevărat văd, măi femeie, că bine-am făcut de te-am
lăsat la mama cioarelor: n'am a mă căina de asta, că ești
trecută cu deochiul de proastă; dar îmi pare rău că de
proști am răs și peste-o proastă am dat. Și de la proști am
câștigat o lecă de avere și o proastă ca tine mi-a dat-o de
răpă. Du-te'n Dumnezeul tău!

Și s'a dus fie-care'nctro l-a dus norocul; dar de'ntâlnit

P. G. SAVIN

CLACAȘEȘTE

Glume, jâții, taciale și poloșanii
din popor.—No. 2 din Biblioteca
revistei „Ion Creangă” 1. ex. 40 b. a se cere de la Tudor
Pamfile, redactorul revistei „Ion Creangă” Bârlad.

chiar de-ar fi trăind și astăzi, nu s'a mai întâlnit, căci să hrănise bietul bărbat de-așa suflet de femeie. Eu atâta doar am a zice, că de cât c'un prost la câștig, mai bine-i c'un cuminte la cărat piatră! De aceia să nu te lăcomești la câștig mare de la proști, că nu de alta, dar s'a găsi att prost mai mare și te-a face, bietul, de-i rămânea numai cu limba boului și ți-i lua lumea'n cap ca omul din povestea asta—și ca cei ce s'ar lăcomi, vorba cântecului, nu la minte, ci:

S'or aținea la avere,
La străchini și la ulcele,
Ș'or lua făr'de plăcere!..

Mănăstireni-Botoșani.

Dumitru Furtună

* * *

DOUĂ FLORI

- Ce faci acolo, Zorico ?
- Samăn flori, mămăică !
- Da de unde ai luat sămânță, tâlhăroaico?
- Nu, mămăică,—îs de cele de care ai svârlit mata eri când ai sămănat.
- Să nu strici ceva pe acolo !
- Nu stric nica.

«Mâncate-ar norocul!» zise mama în gândul ei, și intră în casă ; iar Zorica își reîncepu îndeletnicirea mai bucuroasă pentru că n'a ocărit-o mămăica și pentru că are să aibă și ea floricele ca a mămăicăi, ba mai frumoase încă. D'apoi când au să 'nflorească, n'are să lase pe nimeni să rupă din ele, căci doar sunt ale ei, că doar ea le-a pus în pământ.

Și tot vorbind, și tot scormonind pământul, a făcut un strătuleț ca și al mămăicăi, dar mai mititel, pentru că și ea îi mititică.

A frecat apoi țărna cu palmele ei micuțe, cum a văzut că a făcut și mămăica, a netezit strătulețul frumos cu o scândurică, apoi încetișor a desfăcut petecuța cu sămâncioară și pic, pic câte o sămânță ici-colea.

Cu degețelul le-a împins pe flecare în fundul țărnei, cum a făcut și mămăica, a netezit din nou cu scândurica să se acopere găurelele, a așezat un spinișor de-asupra pentru ca să nu răcăie găinele și să-i risipească stratul. Gâfâia când

isprăvise, așa de strașnic dăduse zor la treabă. A dat fuga la fântână și acolo în ciubărul cu apă și-a spălat mânuțele mult, mult. S'a întors iarăși, s'a mai uitat la strătișor a mai ciupit de prin prejur paele și crânguțele uscate și le-a aruncat peste gard. A mai privit mândră o bucată de vreme cu mânuțele la spate, apoi săltând și cântând, a dat fuga în casă să vadă ce face mămăica. De abia intrată în casă, s'a uitat înapoi pe fereastră, să vadă dacă nu cumva s'a dus găini la strat în urma ei.

— Ce faci, mămăică?

— Cos, draga mamei!

— Cui coși, mămăică?

— Ție, o pestelcuță ca să nu murdărești rochița; iaca ce te-ai făcut: numai țărână și apă,—ăăă că murdară mai eși!

Zorica se posomori și văzând că mama n'are gust de vorbă, se sui pe pat la spatele ei. Se mai uită la rochița murdară și la degetele încrețite și supte de apă. După câțva timp începu să caște. Se lăsă încet pe pernă și adormi. Când s'a trezit, a alergat la fereastră să vadă dacă nu scociorăsc găinele stratul. Afară însă era noapte și nu se vedea nimic. Să se ducă până acolo, îi era urît.

— Mămăică, da găinele nu umblă prin grădină?

— Găinele dorm mamă, da de ce întrebă de ele?

— Să nu se strice stratul cu flori.

— Nu mamă, nu ți-l strică, nu te teme.

S'a mai întins, a mai căscat, s'a mai uitat iar pe fereastră și îi era necaz că nu se putea vedea.

— Oare au început să răsară florile, mămăică?

— Mai târziu puiule, mai târziu, peste o săptămână.

N'a mai zis nimica și în noaptea aceea au muncit-o fel de fel de gânduri și visuri copilărești.

A dona zi cum s'a sculat, întâi s'a dus la strătuțel. Avea o bucurie nespūsă de mare și un gust de vorbă, că nu mai slăbia pe biata mamă-sa din povestiri de visuri și întrebări.

Ba că a visat că niște băeți răi au aruncat din drum cu petre în stratul ei, ba că cloșca risipise tot stratul și când a dat s'o alunge ea s'a repezit s'o ciupească și ea nu putea fugi de loc, ba că florile ei nu răsărise de loc, pe când ale mamei erau atât de frumoase, și par'că le turna apă și îi părea rău că ale ei nu răsărise și câte și mai câte năzbătii de noapte.

Peste două săptămâni când mama Zoricăi smulgea burue-

nile de printre flori și Zorica a plivit pe ale ei. Inșă dintre toate semințele, una singură răsărise. Pe aceea Zorica nu o părăsea toată ziua. Când mama ei uda florile și ea uda pe a ei. Mereu îi cânta și o mângâia, îi făcea gârduț împrejur, îi lega cordele roșii ca să nu se deoache și cu greu se deslîpea de dânsa. Nu lăsa pe nimeni să se apropie sau să treacă pe lângă floarea ei.

Când se întâmpla să fie rătăcit pe acolo vre-o găină, vre-un puu, ori altceva, era vai și amar. Cu bulgări, cu petre, cu surcele, cu ce-i cădea la mână, svârlea după bielele păsări, cari fugeau speriate mai mult de gălăgia ce făcea, ascunzându-se sărmanele ca de uliu. Iar mama auzind, râdea pe înfundate de felul cum ocăra mititica.

Făcuse acum floarea un bobocel și fetița aștepta nerăbdătoare să înflorească. Ii turna tot mai des apă, ca doar va înflori mai înainte ca ale mamei.

Intr'o dimineață, când mama Zoricăi așează prin casă aude un țipăt și un vaet afară, de nu-și dădea seamă biata femeie ce se întâmplase. Intr'un suflet a fost lângă Zorica

— Ce plângi draga mamei, ce ai pățit ?

Incepu să spue ceva printre plâns, dar nimic nu se înțelegea. Mama se uită prin prejur și văzu floarea vestejită culcată la pământ, cu bobocelul și frunzișoarele sbârcite iar Zorica plângea înecându-se în suspinuri.

— De asta plângi tu proastă ? Ii zise în glumă mama. Pentrucă s'a vestejit floarea ? Nu-i nimica, puicuță, las că-ți dă mama mai multe, uite ce de flori are mama și mai frumoase, toate ți le dă mama ție. Nu plânge mămuică, nu plânge că nu-i frumos să plângi tu fată mare pentru o buruiană.

O luă în brațe și cu șorțul îi șterse lacrimile. Nu șade frumos să plângi, că te aud vecinii și oamenii cari trec pe drum, nu mai plânge mămuică !

Zorica plângea și mai cu foc. Se smunea din brațele mamei și cu mânuțele se trăgea spre floare. Mama crezând că o cere, o puse jos și mângâind-o pe căpșor îi zice; «Ia să ședem frumos colea să vedem de ce s'a vestejit,—și nu mai plânge, puică !»

O clipă Zorica par'că se mai dămolise din plâns și cu ochii urmărea băgătoare de seamă ceia ce făcea mama. A smuls floricea încetșor din pământ și ce să vadă ? Rădăcina era retezată de un vremușor rău făcător. —Aaaardă-l focul de

verme să-l ardă; iată cum a mâncat floarea fetei! Las că are să-l omoare mama, are să-l spânzure mama și are să-l pue pe foc.

Dar Zorica se porni iarăși pe plâns, tot mai tare. De geaba o mângâia mama și îi dădea toate florile ei din grădiniță, degeaba îi spunea că nu-i frumos să plângă ea, fată mare, că o s'o doară capul de atâta plâns; toate eran în zădar. Nimic nu făceau toate florile mamei pentru florica ei.

A plâns așa timp îndelungat.

Pe obrajii ei înroșiți se cunoșteau urmele suroaielor de lacrimi, Oftat după oftat scotea din adâncul pieptului, urmat de suspinuri grele și sughituri scurte. A rămas o vreme așa gânditoare, cu ochii pironiți, având pe fața ei zugrăvită o milă și o înduioșare fără margini. De odata a tresărit ca și cum și-ar fi adus aminte de ceva, a aruncat o privire îngrijorată împrejur și a văzut pe mama la porțiță venind spre dânsa. Ea nu băgase de seamă că rămăsese singură; se sculă repede și par'că rușinată de ceva, se apropia încet de mămăica. A luat-o de mână și încetisor au intrat în casă.

Intr'un târziu se jeli că o doare capul.

— Nu-i nimica, lasă că-ți trece puică; n'ar fi trebuit să plângi pentru o buruiană; hai de te culcă.

Zorica n'a zis nimic, hitmai a oftat adânc.

Cum a pus capul pe pernă, a și adormit. Vedea pe stratul ei o grămadă de flori frumoase și la mijloc una maaarel mare și mai frumoasă de cât toate. De odată vine un flutur negru și se așează pe floarea cea mare și cu o gură uricioasă începe să rupă din petalele roșii ale floarei. Ea se repezi să alunge fluturii și tocmai când să dea în el, își luă sborul. În acelaș timp de sub floare eși un vierme urit și fioros ca un șarpe și se repezi la ea să o apuce de mână. O spaimă o cuprinse și începu să țipe. Mama alergă la dânsa.

— Șarpele, șarpele, mămăică, mă mușcă șarpele, văleeeu!

Și țipa cât putea de tare. Cu mare greutate a domolit-o din plânsul și spaima ce o cuprinse, mângâind-o că a visat și nu-i nimica. De aici înainte n'au mai fost zile tihnite nici pentru ea nici pentru mama ei.

Durerea de cap crescuse; era roșie ca jăratecul, o mai cuprinseră niște ferbințeli, nu avea poftă de mâncare, setea o făcea să sufere cumplit. Cum adormia puțin, visa visuri

înfricoșătoare, începea să țipe, să strige și pe urmă se punea pe plâns. Incepuse a aiura prin somn, spunând că o chiamă tătăica să-i dea floricele.

De la o vreme n'a mai putut vorbi, făcea numai semne din mâni, nu suferea pe nimeni în jurul ei, gema innădușit și nu putea dormi de loc. Mama stătea numai la capul ei, o mângâia, îi spunea de toate și în tot felul, dar degeaba. Atâta grijă și supărare era pe biata femeie, că nici de masă, nici de odihnă nu mai înțelegea nimic.

Trecuse o săptămână și nici o rază de nădejde pentru îndreptare nu se arăta, ba încă îi era mai rău; cu toate că făcuse tot ce o sfătuisese și o învățase alte femei din sat. Iși aducea aminte că anul trecut pe această vreme aceiași măhnire o stăpânea. Simțea cu același suflet aceiași durere, când a petrecut de vecie la ultimul locaș pe scumpul ei soț. Un fer înroșit par'că îi trecuse prin inimă, când Zorica a spus că o chiamă tată-seu să-i dea flori. De n'ar prăpădi o și pe dânsa. Ce mângâiere îi va mai rămânea pe lumea aceasta plină de necaz și suferinți?

Ce ajutor îi rămâne ei pentru noianul de greutate în rămașița vieții și mai ales la bătrânețe, de o va perde și pe dânsa, singurul sprijin ce îl nădăjduia. Și pentru ce s'a îmbolnăvit mititica?

Din nimica toată; pentru un fleac de floare; pentru o buruiană. A plâns prea mult și asta i-a făcut rău. De n'aș prăpădi-o! Ce mă fac eu fără dânsa? Puicuța mămicăi! Odorul mamei, îngerașul mămicăi, îngeraș!

Se vedea singură biata femeie și începu a plânge și a se frământa, neștiind ce să facă și cum să facă, să fie bine. Se gândea fel și chip, însă n'avea nici o putere. Pe cine să cheme ea, pe cine să întrebe, cu cine să se sfătuiască, ce să facă? Ea e singură și nu se poate deslipi de lângă dânsa; de trimes n'are pe cine trimete. Vecinii nu sunt pe acasă și apoi nu-s așa de aproape. Dacă n'o lăsa să samene flori acolo, poate nu se întâmpla așa, ardă-le focul de flori să le ardă!

Un geamăt lung și înădușit, urmat de un sughiț ascuțit, a făcut-o să tresară din gândurile ce o abătuse. A pus mâna repede pe mânuța Zoricăi și a rămas înlemnită când a simțit-o rece și pe fată fără suflare.

A început a se boci a se smulge de cap, a țipa desnădăjduită, isbindu-se de toate ce îi stăteau în cale, blăstămându-se

și rupându-și cămașa de la sân. Se repezi la fetița fără viață și o sărută cu o lăcomie sălbatică. O lua în brațe, o striga o ruga să răspundă, să vorbească, o scutura să-și vină în simțire, dar în zadar erau toate trudele.

«Am prăpădiit-o, păcătoasa de mine, am prăpădit-o, — zicea aprinzând lumânarea și cu tămăie a eșit încunjurând casa și bocind de se răsuna satul. Isprăvind tămăierea de trei ori de jur împrejur, a intrat în casă și după dânsa alte femei care cum le apucase vremea, venite într'o suflare la auzul bocetului ei. «Am scăpat-o mămucă, am scăpat-o fără lumânare». Și se porni într'un plâns atât de sfâșiator, că nici una dintre femeile venite nu se putură ține să nu plângă de milă și de jale. Pe patul din fundul casei, Zorica sta în nesimțire așa cum o lăsase; cu căpușorul aplecat pe un umăr, cu părul împrăștiat pe pernă, câteva șuvițe îi acopereau un ochișor pe jumătate deschis. Gurita deschisă puțin, părea că zice: mămăică! Cu piciorușele întinse, cu o mânăuță pe piept și cealaltă în lături. Roșata de pe față pierise. Era galbenă-albue.

Au scaldat-o, au îmbrăcat-o în haine noi și-au așezat-o pe o măsuță în mijlocul casei, cu mânușile cruciș pe piept și o iconiță de-asupra. De jur împrejur au pus o mulțime de flori și câteva sfeșnice cu lumânări aprinse. S'au început apoi pregătirile celelalte în mare liniște.

A treia zi clopotul bisericii din cimitirul satului, suna jalnic într'o limbă. Pe drumul îngust ce urca dealul spre locul odihnei liniștite, o mare mulțime cu cruci, sfeșnice și prăpuri înaintea ei și preotul îmbrăcat în odăjdiile de înmormântare,—suia spre cimitir. Intr'o cutiuță neagră cu cruciliți albe pe dânsa și împodobită cu coronițe de flori, se zărea fata mică și palidă, suptă de plâns și de boală a Zoricăi.

Patru fete o duceau în pas domol pe umerile lor. În urmă abia ținându-se pe picioare, mama Zoricăi, în haine negre, cu părul despletit, cu fața între palme, nu-și mai putea opri plânsul, și suspinele ce-i sguđuiau peptul. Când au scoborit sicriul în groapă și a început a suna țarna pe capacul lui, cu vocea răgușită, stinsă aproape, cu inima zdrobită de durere nemângăiata mamă, a țipat:

«Floricea mamei, floricecă!!...»

D. I. Procopie

PORTUL ROMÂNESC

Odată cu pierderea mărgăritarelor de limbă și gândire ale poporului — cântecele cele înălțătoare de suflet, legendele, poveștile și vorbele adânci — am început să părăsim și frumoasele obiceiuri, între cari, cel mai mai de seamă avut moștenit de la strămoși ; portul românesc, de a cărui mândreță și frumuseță s'au minunat și se minunează și străinii. Il pierdem și-l înlocuim cu un port din haine cari nu se potrivesc cu firea și cu sufletul nostru, lucrând, cu chipul acesta, la stângerea noastră ca neam.

Oare portul, jocurile, limba, cântecele, poveștile, tradițiunile și obiceiurile nu sunt semnele după care deosebești un neam de altul ? Nu sunt ele icoana vie a trecutului poporului care se simte mândru cu ele ? Și atunci când un neam începe să-și uite limba și să disprețuiască portul, cântecele și jocurile naționale, ce poți să mai crezi de viitorul lui ?

De aceea, mai cu seamă pe noi Românii, împresurați de toate părțile de neamuri străine și lacome, trebuie să ne cuprindă mare jale când vedem cu ochii cum pier zi cu zi odoarele prin cari ne-am păstrat firea și sufletul nostru, când vedem cum se duce portul românesc care, ori ce s'ar zice, tot mai lesne îmbracă el o inimă românească ; portul, al cărui preț nu se cunoaște îndeajuns și a cărei vedere nu te face să tresalți de bucurie mai mult de cât atunci când ești în străini, departe de locurile pe unde ai copilărit, ai trăit între oameni îmbrăcați ca tine și unde, peste tot, ai auzit dulcea noastră limbă. Dovada ?

Eram, în vara anului 1909, în trenul unghuresc ce merge prin Făgăraș la Brașov. Supărat că n'aud în juru-mi decât vorba străinilor și că nu văd decât chipuri în alte haine — cari le dau o înfățișare oarecum urită — mă lăsasem purtat de gânduri și visam și eu la zile mai bune pentru frații voștri înstrăinați. Odată însă mi s'a ridicat mâhnirea când m'a trezit din visare o doină românească : se infiripase într'un vagon vecin cu acela în care eram eu și acum cântată cu foc, te seca la ficați :

— Dă-mi, neamțule, drumu-acasă :
S'a făcut earba de coasă

Și grâul de secerat
 Și mândra de sărutat!...

. . . . .

Am alergat, cu lacrămile în ochi, în vagonul de unde venia cântarea mândră... și socotiți că am avut în viață o bucurie mai mare ca aceea, când am văzut, într'un colț al va-

Româncă din Muscel

gonului, câțiva flăcăi Români, îmbrăcați în frumosul port pe care nu-l mai văzusem din Țară ?

Erau strânsi buluc împrejurul unuia care cânta cu viers de foc, că se duceau sărmanii, departe în oastea Neamțului. Ne-am împrietenit repede, mi-au spus și mi-au cântat multe, și nici odată nu voi uita clipele acelea,

În port și-a arătat Românul destoinicia sa în ale gătelei, asemănându-se câmpului ori codrului înverzit, și, numai în

haina românească, dragostele — simple și nevinovate — erau legate mai trainic ; ex. :

Mândra albă, *iea* albă,
Cum focu' nu mi-ar fi dragă ?

*

Cât trăești, să nu iubești
Student în haine *domnești*,
Că, zău, tare te căsnești
Când te face să-l iubești.
Că studentu-i vreme rea :
Măncă carne Miercurea,
Miercurea și Vinerea
Și postește Sâmbăta.

Să iubești în *rumânești*,
Când te cată să-l găsești.
. . . . .
C'am avut un pomișor
Și-am iubit un *domnișor* :
Pomișoru' s'a uscat,
Domnișoru' m'a lăsat.

Ori :

Face-te-ai, dealule vale,
Și tu, crâng poiană mare,
Să văz pe neica calare,
Cu cămașa albă floare,
Cu brâu roș încins pe șale.

Cu ciucuri la cheotoare
Și cu bete 'ngusticele,
Numai fluturi și mărgelă,
Făcute de mân'li mele.

Și, când mândra se uita în zare, cu ochi cercetători, să-l cunoască :

Pe chipul voinicului,
Pe nasturii frâului,
Pe ciucurii brâului,
Te buestrul calului
Și nechezul murgului,
În bătaia vântului,

iubitul, adus de dor, își îndrepta și el privirea în zare să și cunoască mândra după portul în iie, bete și fotă și în legănarea domoală a murgului, cânta și el :

De s'ar face dealul luncă
Și crângul poiană lungă,
Să văz pe puica ce lucră
Și de prânz unde mânăneă,
De amează unde se culcă,

Casă mă duc să-i fac umbră,
Umbră cu garoafele,
Să n'o arză soarele...
. . . . .

Drumul pe care mergem duce la pieire, că-i nesocotim tot ce avem mai scump și, odată cu disprețuirea portului românesc și a odoarelor de limbă și de gândire, disprețuim și pe

acei din neamul nostru cari mai păstrează aceste sfinte comori și acesta e un mare rău, mai cu seamă acum când, și pe alte țărâhuri se face tot mai mare prăpastia între cele două pături din țara noastră și când :

...Se mișcă greoaie
Prădalnic popoare vecine,
Le pâlpaie focul și ploaie
De gloanțe șiroaie de-arândul

Dar lacome au ochii și gândul
O, Țară, la tînc!

Și „frații“ te strigă, sărmanii,
De săbii, de enut și de lanțuri,

De graul ce-l fură dușmanii,
E sbucium și jalnic o cântul...

Iar „șimii“ la sînu-ți s'or
[stinge

Po brazdă de-atâtea nevoi,
Străinul le sugo din sânge,
Disprețul și ura li-l parcea;
Doar somnul li-i dulco și moar-

[tea,
Sărmanii eroi!

La pieire merge drumul cu portul românesc, căci în locul cămășii albe ca zăpada, cojocel, mureluță, mintean și zcge, ițari, căciulă în cap și opinci în picioare — așa de frumoase la bărbați; și în locul maramei, iiei, fotei, vâlnicului sau opregilor și betelor, cu cari le stă așa de frumos româncelor, ne îmbrăcăm în putregainrile străinilor, ne facem «ciurpetici» și «în haine acre¹» și odată cu aceasta, pierdem îndemânarea la lucrul casnic, pe care ne-au lăsat-o strămoșii, ne înstrăinăm cu sufletul de tot ce e românesc, sărăcim — dând banul pentru îmbogățirea străinilor aici în țara noastră — și apoi luăm haine urite, netrainice și mai scumpe decât le-am avea lucrate în casă.

Oare, celor cari părăsesc mândrul nostru port și se îmbracă în haina străină, nu li se urcă sângele în obraz de rușine că, pentru a se ținea de modă — bat-o pîrdalnicul — s'au făcut tot una cu jidanii și alte lifte, că s'au făcut străini, bieții de ei, de bună voie, în țara Românească?

Oare nu simt și aceștia plăcerea cea mai mare și nu se simt mândri că sunt Români măcar când privesc o horă la care sunt prinși flăcăi și fete îmbrăcate în mândrul nostru port? Și semnalul de întoarcerea la felul de îmbrăcăminte moștenit dela strămoși, semnal dat de Liga culturală, unde

¹ Cum numosc sătenii pe cei îmbrăcați în alto haine decât alor.

lucrează cu atâta foc apostolul românismului¹ nu trezește oare și pe dâșii la o viață nouă?

Dacă s'ar scula din mormânt strămoșii, ne-ar mai cunoaște ei? Și, oare, nu ne-ar omori cu pietre că, pe lângă limbă, cântece și jocuri, le batjocurim și portul?

* * *

N'am chip și puteri în deajuns să arăt cât de mare ni-i rătăcirea.

Vinovați pentru pierderea acestei sfinte comori suntem aproape toți, cărora ne stă în mână soarta poporului.

Vinovați suntem noi învățătorii că, o mare parte din țara asta, ne-am făcut surtucari, ni-e rușine cu portul românesc și, așa, sătenii văzându-ne schimbați, vor să se muimuțarească și ei.² Suntem vinovați că, la vederea unui fiu de sătean rîntors de la oraș în «haine acre», nu l-am certat și n'am stăruit să se îmbrace așa cum a pomenit neam din neamul lui. Vinovați sunt, poate unii profesori, de toate gradele, că n'au stăruit cu sfatul și cu pildă spre a nu ne înstrăina portul românesc.

Vinovați sunt, poate, și «reprezentanții națiunii» din toate timpurile, mai cu seamă cei cari au intrat în sfatul țării în numele țărăniei, că—esecție câți-va căror li se cuvine multă cinste—nu au purtat haina celor cari i-au trimes la făurirea legilor.

Vinovați sunt toți slujbașii cari, în felurite împrejurări, au dat îndăietate celor îmbrăcați orășenește, ori au disprețuit pe unii fruntași ai sătenilor, când i-au văzut în portul românesc.

E vremea să ne trezim, cred.

Mamele, care «poartă la sânul lor, nu numai copii, ci și popoarele», să sădească, încă din leagăn, în sufletul odraslelor lor, dragoste de ce e românesc — pe lângă sădirea credinței, a cinstei, a rușinei, a dragostei de biserică și de

¹ D. N. Iorga, a organizat în 1910 și 1911 la Câmpina și Vălenii de Munte, pentru premiarea acelor care poartă cele mai frumoase și mai de bun gust costume naționale. Pilda acestui mare Român a fost apoi urmată de mai mulți învățători ai satelor.

² Cu câtă durere nu-mi povestea anul din profesorii examinatori pentru diplomă, la una din școlile normale, că: cea diutăiu grijă a absolvenților, viitorii învățători, a fost să arunce departe uniforma și să se îmbrace în haine nemțești, să-și ia baston și mănuși.

aproapele, — să poarte copiii în portul românesc și să-i învețe a-l lucra cu mâinele lor, din materii făcute în casă.

Învățătorii de toate gradele să fie pe de-a rândul, în frunte, cu vorba și cu sfatul. N'ar fi nici un păcat să se facă chiar legi și regulamente cari să oblige în acest sens, pe aceia cari făuresc România de mâne.

Cei aleși în sfatul țării și slujbașii.. toți, toți să nu socotească o rușine a se îmbrăca în portul strămoșesc, să dovedească cu vorba și cu fapta ce țin la ce e românesc și să dea cinstea cuvenită și dreptatea după cari umblu setoși, în toate afacerile, tuturor acelor cari păstrează odoarele din trecut.

Cu cât foc și încredere își deschide săteanul inima și-și spune păsul către unul care-i poartă haina, oricât de sus ar fi el. Și — noi, pe lângă că nu vrem pierderea comorilor poporului, avem nevoie și de cunoașterea cât mai adâncă a păsurilor acestor păstrători ai odoarelor trecutului, de brațele și de sufletul lor — neîntinat încă în cele mai răslețe sate și sățișoare.

Techirghiol, 13 Iulie 1911.

C. Rădulescu-Codin

AVEREA MEA

* *

Eu n'am palate mari cum au boyajii,
Nici cai ce fug de spulberă pământul;
Averea mea pe lume e cuvântul
Și-o mândră, măi, cum n'au nici împărații!

Cuvântul meu e ban și împacare;
Frumoasa mea: împărăția 'ntreagă,
Cu ochi de noapte, gura ei de fragă,
Icoană vie mult încrezătoare.

Șoptiri de primăvară-i este graiul
Și mlădirea trestie de haită,
Privirea și zâmbirea laolaltă
Ii fericesc deplin în lume traiul.

In calea ei aleargă 'n zbor zefirii
 Și-i tremură pleoapele 'n uimire,
 Afăta vis, afăta îndrăgirea
 Iși schimbă ea cu necuprinsul firii.

Palate n'am, nici bani cum au bozații,
 Avere mea e mândra și cuvântul
 Să pribegiți în lung și 'n lat pământul,
 Ca mândra mea nu au nici împărații.

VOLBURĂ POIANĂ

RELIGIA, ARTA ȘI NAȚIONALITATEA

CONFERINȚĂ ȚINUTĂ ÎN ZIUA DE 22 MARTIE 1910. LA CERCUL CULTURAL
 AL SOCIETĂȚII CLERULUI ROMÂN „SOLIDARITATEA” DIN GALAȚI.*

Voiu trata despre religie, artă și naționalitate.

Subiectul pe cât se vede este cât se poate de greu și deci e lucru îndrăzneț, poate, din parte-mi, că mi-l ieau spre dezvoltare, când el ar fi putut sta cu mult mai bine pe alți umeri mai vânjoși. Cred, însă, că agricultorul pentru a-și măsura petecul lui de pământ nu are nevoie să fie cât pământul lui de lung. Asemeni și eu! Pentru a mă achita, mai mult, sau mai puțin conștiincios, de această sarcină nu am nevoie să mă întind asupra tuturor laturilor acestei chestiuni. Un copac face multe slujbe: poetului îi dă cântare, călătorului umbră, iar lemnarului pe sine însuși. Și eu voi să privesc subiectul ce mi-am luat arătând numai :

* Subiectul s'a redat întocmai cum a fost ținut atunci, fără a-i mai adăoga, sau scurta ceva.

Colecțiile Revistei „Ion Creangă”

.....
 ..... Anul I, 3 lei; II 6 lei; III 6 lei; IV, 6 lei

A se cere de la Mihai Lupescu, Zorleni-Tutova.

1° *Că între religiune, artă și naționalitate: există un raport genetic, și*

2° *Că avântul artistic și național cresc și descesc paralel cu sentimentul religios.*

Mai întâiu, trei întrebări îmi cer trei răspunsuri: Ce-i religiunea, ce-i naționalitatea și ce-i arta?

Religiunea este legătura între Dumnezeu și creatura sa liberă,¹ sau totalitatea adevărurilor care determină raporturile omului cu divinitatea.

Naționalitatea este caracterul deosebitor al unei națiuni de altă și ea există deodată cu națiunea.

Arta este natura pusă la desfătarea omului prin om: iar după felul cum natura stă prin om la desfătarea omului, arta exprimă: fie o imagină, fie un sentiment.

Să vedem acum legătura ce există între aceste trei elemente, căci la prima vedere pare că nu există.

Omul, abia eșit din mâna creatorului, a fost animat de spiritul divin. Copilăria omenirii, a omului, a fost ca a fiecăruia din noi. Catastrofele care-l amenințau l-au făcut mai tare și l-au pregătit de luptă. Pe generațiile putrede s'au alțoit altele, căci moartea a făcut loc vieții, care se desvoltă pe ruina mormântului. La început, omul, fiind neputincios, avea nevoie la fiecare pas de ajutorul Creatorului. Cu cât omul creștea, cu atât Dumnezeu să retrăgea și dacă creșterea omului s'ar fi continuat după planul divin, Dumnezeu și-ar fi lăsat creatura în pace. Omul s'a înrăit și prin potop s'a dat o lecție omenirii.

Indată după potop o parte din omenii simt pe Creator în elementele naturii pe care le și îndumnezăesc, o altă parte rămân credincioși fii a lui Dumnezeu.

Cei ce simțiau pe Creator în creaturi, au început să observe un bine și un rău în omenire și acestor două principii se datorește: dualismul persan a lui Ormurd și Ahriman, cel indian a lui Mahadeva și Bhavani și cel egiptean a lui Isis și Osiris. Dar își ziceau acești dualisti: bine, dar să poate se existe numai aceste două principii: binele și răul? Trebuie să mai fie și unul de mijloc, deci trei. Și astfel avem trinitatea persană a lui Ormurd, Mitras și Ahriman, trimurtia indiană a lui Brahma, Chiva și Vișnu, și triada egipteană a lui Isis, Horus și Osiris. A venit această idee de trei, poate, din adevărurile religioase purtate de fii lui Noe și modificate la aceste popoa-

¹ *Macarie*. Introducere în Teologie, pag. 29

re care le-au moștenit desfigurat și nelămurit în miturile lor.

Adâncul la adânc trage

Indumnezeindu- e aceste 2 sau 3 principii, se începe zeificarea puterilor naturii, și întâlnim deci, zei ai pământului, ai mării și ai infernului. Apoi fiecărui om i se dă câte o mică tutelă și fiecărui animal ca și fiecărei plante. Mă rog : *tot ce era pe pământ și în cer era Dumnezeu, afară de Dumnezeu însuși.* Când s'a văzut că-s prea mulți zei, oamenii și-au închipuit peste ei o căpetenie și deși se temeau de acești zei, totuși încep să-i clasifice, să le dea sex, caracter, atribuțiuni etc.

În această perioadă se naște arta.

Gândul de a cânta zeitatea ca s'o îmbuneze, se prefacă în poezie, care-i limba prin care sentimentele noastre răspund în afară. Aceste zeități se credea că se îmbunează cântându-le și jucându-le. Omul își făcuse singur zeități și se temea acum singur de ele. Cu cât omul se depărta de Dumnezeu cel adevărat prin plâzmirile sale fantastice, cu atât și Dumnezeu îl lăsa să rătăcească pentru a călca în toate culele unei copilării care ar premerge unei maturități cumini și sănătoase.

Golul sufletului omenesc din care se retrăgea Dumnezeu, îl ocupa frica de orice creatură. În această desperare sentimentele omului se dezvoltă și omul începe să-și arate dragostea către cea ce zeificase. Unor zei le cântă ca să-i îmbuneze, altora le croiește temple mărețe, pe alții îi închipuiesc în diferite forme și li se pleacă în danțuri macabre, cântându-le, jucându-le și închinându-li-se. Astfel rînd, pe rînd se naște în forma cea mai primitivă posibil, din necesitatea religioasă : poezia, muzica, sculptura și arhitectura.

Din adorarea lui Dumnezeu prin simboluri, s'a născut arta —răul a fost că prea ușor s'a luat imagina în loc de prototip.

Religia însă, nu era generală ci mai mult particulară. Și printre atâtea idololatri trăiau și închinătorii adevăratului Dumnezeu. Istoria Bibliei ne vorbește de Melkisedek, împăratul Saleimului, Balaam, Iob, Abraam, Moisi, care, cu toții se închinau Dumnezeului celui viu. Religia se naște în sufletul omului dar nu se manifesta la fel. Tatăl lui Abraam, Terach, se închina idolilor, iar Abraam adevăratului Dumnezeu (comp. Isus Oravi 24, 2),

Din Canaan, unde se așezese Terach, Dumnezeu chemă

pe Abraam zicându-i: *«Ieși din pământul tău și din locul nașterii tale și din casa părintelui tău, în pământul pe care-l voi arăta ție și te voi face o națiune mare și voiu mări numele tău. Voiu binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta și voiu blăstâma pe cei ce te vor blăstâma și se vor bucura întru tine toate națiunile»*. (Genesa, 17, 5)

Astfel s'a ivit ideia de națiune prin decret dumnezeesc.

Abraam, următor acestei chemări, luă pe nepotul său Lot și merse la Sichem, unde i se arătă Dumnezeu și-i zice: *«Seminției tale voi da acest pământ»* — iar drept mulțumită că Dumnezeu îl face conducătorul unei națiuni, îi ridică un altar.

Iată, deci, noțiunile de religie, artă și naționalitate ivite deodată. Cea dintâiu în adorarea lui Dumnezeu, a doua în ridicarea templului și a cuvintelor cu care s'a predat jertfa de mulțămire, iar noțiunea de naționalitate capătă o lămurire în sfera ei: o națiune să locuiască un pământ ceia ce de altfel a rămas idealul național până astăzi.¹

Clima, flora și fauna locului au determinat și caracterele popoarelor, ale națiunilor, cari sub influența acestor caractere naționale, să zic, își formează sentimentele lor artistice și religioase.

Egipteanul, obligat de situațiunea sa pe malurile Nilului la agricultură, va observa influența soarelui și a fenomenilor cerești și, deci, va da religiunii sale un caracter astronomic, determinând preoții la cercetări astronomice pe care să le utilizeze în mod practic. Din cercetarea fenomenilor, cerești, sufletul s'a ridicat la Ocîrmuitorul acestor fenomene, scoborîndu-să în poezie divină. Egiptenii, ca și alți contemporani de ai lor, credeau în nemurirea sufletului și în învierea morților, dar credința lor aceasta apărea simbolic și ei numai așa o înțelegeau, în ceia ce numim metempsihosă, adică, trecerea sufletului după moarte prin diferite animale spre a se curăți de păcate și a se reîntoarce să trăiască veșnic în aceleași corpuri. Această credință, crâmpieiu din adevărul religios pe care-l aveau din strămoși, se arată potrivit caracterului lor național și în arta lor.

Dacă sufletele se vor întoarce în corpurile în cari au locuit odată, urmează că aceste corpuri să se păstreze. Minte

¹ A. C. Cuză. Naționalitatea în artă, București, 1909 pag. 124.

lor află un mod de îmbălsămare că și astăzi ne mirăm când auzim că aceste corpuri se păstrează admirabil. În grija morților, cei vii ridicau piranizi colosale, cari înspăimântează până astăzi pe călători, ca nu când-va corpurile să se irosască și venind sufletul, după expiația păcatelor, să nu-l mai găsească. Pe animalele lor le respectau și li se închinau: ca să nu fie în vreuna din ele în acele momente, sufletul unui strămoș. Prin însăși ființa lor, piramidele și sfinxii egipteni, reprezintă în piatra din care sunt alcătuiți, veșnicia și sumbrul caracter al morții și învierii.

«Dintre toate civilizațiile cari au înflorit pe suprafața pământului, zice Gustave le Bon¹ cea egipteană a fost cea mai complectă în artele sale. Arhitectura egipteană este peste tot funerară și religioasă. Artă este cea mai credințioasă expresiune a sufletului care a creat-o».

Ca și religiunea le-a fost arta, amândouă determinate de situația lor mondială. Când pe ființa lor etnică s'au alțuit alte popoare, ei și-au pierdut naționalitatea împreună cu arta și religiunea ce producea arta și întărea naționalitatea.

Contemporan cu ridicarea și mai ales cu înflorirea și decăderea Egiptului, în Extremul Orient, prin sec. 5-lea a. H. se naște Budismul ca o opoziție formalsimului Brahmanilor. Budismul se ivește într-o altă climă la un popor cu totul deosebit de cel egiptean.

Iată ce citesc despre arta budismului²:

«Dezvoltarea artei în India începe și sfârșește cu dezvoltarea budismului. Ea se întinde asupra unui period de aproape o mie de ani. Artă budică reprezintă pe Buda în toate diferitele faze ale vieții sale, mai ales la naștere, în momentele când atinge sub arborele Bo, calitatea de Buda și în sfârșit la intrarea sa în Nirvana. Printre figurile transmise de artă budică este una care ține în mână sa un fel de măciucă indoită, închipuind trăsnetul. Expresiunea acestei figuri a făcut pe unii să creadă că nu acesta este Buda, ci poate, unul din discipolii revoltați contra învățăturei sale. Un fel de Iuda Iscariotul al Budismului, ridicat contra învățătorului său spre a fonda o sectă rivală...»

Din acest scurt citat se vede că artă la budiști este religioasă.

¹ Lois psychologiques de l'évolution des peuples, Paris, 1907, pag. 80-81.

² Dr. Louis Robin: în „La revue des revues“ din 1 Iulie 1897.

Ori arta lor nu este la fel cu a Egiptenilor din cauza neînțelegerii la fel a aceluiași fond religios; și aceasta, tocmai din cauza caracterului specific național care dirijează tot ce se produce cu individul.

De la lumea răsăriteană până la cea greacă formele simbolice devin ficțiuni mitologice, în imaginațiuni care apoteozază viața omenească Grecii scoboară zeii pe pământ, cu gândul să poată rivica pe oamenii la zei. Templile grecești încep să se facă în încântătoarele dumbrăvi ale Patriei, Acoperișul acestor temple se razimă pe prea frumoase colone de marmură de cea mai scumpă calitate. Liniile armonioase ale templului încântă ochiul. Cultul lor nu se săvârșește melancolic și tânguios. Imprejurul templelor joacă tinere încununate cu flori. Poenele lor să cântă în hangul muzicii.

De unde această nouă reformă? De sigur, de la caracterul grecului format sub cerul veșnic senin și dulce al Eladei. Comerțul și industria îi îmbogățește și siguranța materială le asigură pe cea morală. Dulceața aerului dă naștere la noi emoțiuni, la simțiri mai active și la sentimente mai puternice. Sărbătorile naționale dau naștere unui gen național rămas proverbial, care să răsfringe asupra religiunii întărind-o. Cei mai sărbătoriti nu vor fi alții decât poezii.¹ Poezia lor e morală și națională, e religioasă. Pasionați pentru glorie și fapte mari, ei vor cere zeilor lor acest lucru. Mitologia greacă dă moravurilor o autoritate sacră, privind ca divin și zeificând puterea care trăgea la rău, pentru a sfârși lupta cu ea. Patimi omenești, slăbiciuni ale zeii; deci desfrânarea era decret din Olimp. Religiunea lor se schimbă mereu de oarece n'aveau preoți care să-i păstreze o formă statornică, De aceia când sufletul simția nevoia u-

¹ Era sărbătorit *Orfeu*, muzicantul, care lea parto la expediția Argonauților și care cânta așa de melodios că animalele sălbatece veniau lângă el îmblânzite, iar când femeia sa Eridice a fost mușcată de un șarpe și a murit, a cântat așa de frumos că, lăcrămau însuși zeii infernului, care i-o redă. Era sărbătorit *Amfion*, fiul lui Jupiter și al Antiopei, poet și muzicant, care când cânta și pietrile veniau să-l asculte și cântând el, se zice că, s'au adunat pietrile care au format zidul Tebei. Va fi sărbătorit *Hesiod* și *Homer*, cari scriu cele mai frumoase poezii: *Ilada* și *Odisoia*, și *Pyndar* care scrie despre jocurile lor olimpice. Istmice, pitice nemoice și tragedianii *Eschyl*, *Euripide* și *Sofocles* și comicul *Aristofanes*.

nui repaos într'un sentiment religios, perna pe care s'a odihnit a fost îndoiala : scăpase înțelesul profund al simbolului și ajung astfel la fetișism,

Arta lor se distinge prin armonie în trăsături și seninătate poetică. Dalta lui Fidias, Policletes și Praxiteles au lăsat chipuri cari vor păstra geniul elin, atâta imp cât pe această lume se va găsi măcar un om întreg.

*„Pierz faima popoarelor producătoare numai de bogății odată cu brazdele plugului, cu zgomotul uneltelor lucrătoare și cu spuma corăbiilor încărcate cu mărfuri, dar produsul unei singure clipe de inspirație genială rămâne veșnic păstrându-i amintirea“.*¹

Au perit Elinii, dar producția lor artistică, păstrată în sculptură, arhitectură și poezie, în toate necesarele sale a rămas ca să mărturisească geniul elin, iar nouă să ne dovedească cum că arta nu se poate dezvolta decât sub inspirația religiunii potrivit cu caracterul național practic.

Din religiunea Grecilor se naște, să zic, a Romanilor, doar sub o formă specială : dogma lor pare mai înțeleaptă, zeii lor mai nobili, morala mai curată și cultul mai aspru. Zeii sunt folositori iar morala țintește mai mult la datorie decât la fericire, de aceia mai bine de două secole nu s'au văzut statui pe piețele Romei. Potrivit poziției lor, să dețeau politicii. La ei, zeii pierd slăbăciunile patemile și vițiile : Romanii nu mai puteau crede că zeii pot fi condamnați la moarte sau răniți. Religiei lor i să simte caracterul național și în părțile cele mai ridicole : partea din pater familias care avea de obiect divinațiunea se explică prin aplecarea popoului la agricultura, pe care o încuraja politica.

Ea întărește națiunea prin întărirea ideii de familie, căci așează în vatra casei prima verigă a nesfârșitului lanț care a strâns societatea romană, făcând prezenți la casa gospodarului pe penaiți, Iari și străbuni și însoțind pe Romani la serbările nașterii, nunței și morței.

În sfârșit, religia se simțea în viața fiecărui ins în parte, și a tuturor în genere. Ca să se vadă cât de mult a influențat religia asupra sentimentului național la Romani, să amintesc ce zice Cicero : *Pe Ispani nu prin numărul nostru, pe Gali, nu prin puterea noastră, pe Puni și pe Greci nu prin strategie i-am învins, ci prin evlavie noastră — prin religie*

¹ A. C. Cuza, op. citat. pag. 19.

*am fost biruitori asupra tuturor națiunilor.*¹

Romanii și-au iubit religia pentru dragostea patriei și invers. De aceia când încetează de a iubi pe una, nu le mai era dragă nici cealaltă. Națiunea lor era doar de origină divină. Zeul Marte întemeiase Roma prin Romulus. De aceia cât timp religionea influența societatea, națiunea trăia, iar când religiunii i se mărginește influența, larii, penații, sufletele străbunilor nu mai pot opri vițiile. Odată cu surparea religiunii, începe și națiunea să decline. Dar arta Romanilor? Ce artă să dea poporul ale cărui aspirații era forța musculară menită să păstreze naționalitatea sau să biruiască în circ? Romanul nu iubea arta, pe care o considera ca o broderie a vieții.² Puterea aducătoare de triumf este religionea națională, care se simte din monumentele artistice ce ni s'au păstrat de la ei.

Peste poporul Roman au venit popoare în descompunere, care au adus arta lor decadentă, care au intrat în Senat, care s'au rugat să se primească și zeii lor în panteonul roman. Acești străini stricând religia și arta pe cât o avea, prin spiritul de corupere care, fatal, este legat de orice popor în descompunere, au prăpădit Roma.

Sentimentele morale s'ca lumina unei lămânări: se stâng în aer viciat.

Astfel s'au stins sentimentele religioase, artistice și naționale ale Romanilor când cei străini de nația lor s'au amestecat în rosturile lor, descompunându-i și nimicindu-i.

Dar poporul care a primit de la Dumnezeu diploma de naționalitate, poporul Evreu?

*Acest popor trăind de veacuri în contact cu alte popoare, el nu se confunda cu dănsule, păstrându-și neatinsă ființa sa națională. Păstrarea aceasta se datorește numai cultului religios, care, ca la nici un alt popor în gradul acesta, ea însăși și nu-i de cât expresia ideii naționale... Jidanii sunt un product al Talmudului, care nu-i decât un product al geniului național evreesc... De aceia este așa de naiv a crede în asimilarea jidanilor, intru cât rămân jidani, adică intruct își păstrează religionea*³.

¹ Ion Popoa: Caracterile morale, pag. 3.

² Arhim. Nicodem Munteanu: Credința și știința; Arhim. Iuliu Scriban: Libera cugetare și cugetarea liberă. București, 1910, pag. 30.

³ A. C. Cuzu: op. citat pag. 33 sg.

Prin religione numai a trăit poporul evreu și prin religione trăește. De la cel mai nespălat jidan care vinde mere murate în Târgul Cucului și pân' la cel mai strașnic bancher sau om învățat, toți jidanii au o legătură care-i unește. Despărțiți în loc, ei se simt mereu cot la cot, gata de luptă după principiile Talmudului. Tinerii lor spun tinerilor noștri că nu există nimic sfânt pe lume; tinerii lor în șabăs se strâng deși citesc legea în sinagogă și se întăresc, tinerii noștri petrec nopțile în destrăbălare, slăbesc și pier în neam și rudă. Doctorii noștri în contactul doctorilor jidani devin atei, iar doctorii lor stau Sâmbăta ore întregi cu șapte lumânări aprinse și se roagă lui Iahve pentru sine și pentru tot poporul lui jidovesc. Doctorii noștri, adesea slabi români, se umflă în idei de umanitate, doctorii jidani poartă pe ușă afișul: 5 lei pentru un Român, 2 lei pentru un jidan. Înțelegeți deci, prin ce trăește poporul evreu! Prin religione.

De aceia acest popor descompus caută să dezarmeze pe națiunile în mijlocul cărora își face loc, de arma cea mai bună — religionea. Ei poartă stindardul ateismului pe care îl prezintă sub „1001” de culori, ca doar-doar nu s'or vedea perciunii. Astăzi nu-i om luminat care să nu știe că ei sunt atei pentru toate celelalte națiuni, iar pentru dâșii sunt profund religioși. Se 'nțelege, excepțiuni se găsesc.

Au evreii o artă? Da au, însă cei vechi, Cine nu a admirat Psalmii și poezia biblică, care nu-s decât imnuri către Dumnezeu, în care se arată sentimentul național. Psalmul 136; La râul Babilonului... este o probă zdrobitoare. În privința artei la evreii nu putem trece mai departe de muzică și poezie, de oarece dăm peste sterilitatea rasei semitice, care, zice Ernest Reuan, prieten al jidanilor, «*reprezintă o combinație inferioară a naturii umane*» și nu are «*nici arte plastice*»¹.

Templul lui Solomon nu e opera lor: planul e revelat până în cele mai mici amănunțimi, lucrul e angajat la vecini, iar în timpul lucrării nici un instrument nu se auzia, cum se poate vedea în Cărțile Regilor. Intre evreii nu era nici unul care să poată ascuți o seceră, o coasă sau un fier de plug (I Sam. 13.19).

Totuși din acest popor neîntreg ca rasă trebuia să se ivească în trup Fiul lui Dumnezeu ca pe cele slabe să le întărească și să arăte că atunci când Dumnezeu voește, se bi-

¹ După A. C. Cuza, op. citat p. 153.

ruește rânduiala firei. Poporul cel ce ședea întru întuneric și în umbra morței, a văzut lumină mare, căci lumina lui Hristos luminează tuturor:

El sfarmă unele interpretări greșite și totuși nu strică legea, ci o plinește. Întărește ideea de naționalitate, dar o scoate din exclusivismul în care o încătușase cărturarii și fariseii. Să iubim pe vrăjmașii noștri făcându-le bine; dar tot Mântuitorul a zis: *«N'am fost trimis fără numai către oile cele pierdute ale Casei lui Israil»* (Matei 15, 24), iar pe Apostoli trimitându-i la predicare, le spune: *«Mergeți mai ales către oile cele pierdute ale Casei lui Israil»* (Mateiu 10. 6). Aceasta este ideea de naționalitate care respiră prin toate versetele sfintei Evanghelii: să ne ajutăm întâi națiunea noastră, s'o ridicăm și după aceea putem face și... umanitarism.

Dar dacă toate națiunile s'ar desvolta după preceptele Evangheliei, ar mai fi nevoie de așa numitul umanitarism? Poi, dacă eu îmi ajut națiunea mea și fiecare neam se ajută solidarizându-se, de ce ar mai fi nevoie de strigat numele umanitarizmului, adică de cerșit mila la ușa străinilor.

Din dogma creștină răsare și o artă creștină superioară mult celei păgâne. Păgânismul reprezintă trupul, partea muritoare, peste care artistul creștin aruncă sufletul și-l face viu. Resturi de artă creștină primară se găsesc în Catacombe: epitafurile¹. La arhitectura creștină se aliază pictura și sculptura și în toate par'că se citește bunătatea lui Dumnezeu și din toate iese un Duh care și înalță sufletul sus la Dumnezeu. Când Vladimir, țarul rușilor a trimes soli să cerceteze care Biserică este mai pompoasă în cult, ca în ea să-și boteze poporul, a auzit: *«Măria Ta, Dumnezeul creștinilor locuște în Biserica din Constantinopol»*.

Arta creștină, la diferite popoare creștine, deși inspirată din aceiași dogmă, totuși trebuie a reaminti că ea s'a dezvoltat potrivit geniului național al fiecărui popor, De la început se formează în artă stilurile. Ce-s acestea? Nimic altă ceva decât înțelegerea artei creștine după caracterul artistic specific fiecărei națiuni, *«Au fost epoce când rugetarea creștină nu numai au existat ca o unitate de gândire pentru o societate trecută, ci a și inspirat-o în artă și filozofie. Astfel este epoca*

¹ Vezi: *Pr. I. C. Beldie*: Intre morminte, în revista „Dunărea de jos“ No. 3--5 anul II.

² *Arhim. Iuliu Scriban*: op. citat pag. 34.

*În care a înflorit filozofia scolesică și aceia care ne-a dat operele artistice ale lui Rafael, Michel Angelo, Dante etc.*².

Pentru artiști deosebirea în stiluri apare mai evidentă.

La ori și care popor am studia chestia aceasta, ajungem la această concluzie: sentimentul religios naște și inspiră pe cel artistic și întărește pe cel național. S'a lucrat totdeauna o artă inspirată din frumusețea religiunii purtând caracterul național.

Și noi, Românii, avem stilul nostru arhitectonic bisericesc. Cu acest stil, care a variat pe epoci, s'a deprins ochiul nostru. Cum ai vedea o Biscrică, ai putea spune din ce epocă-i, iar dacă-i restaurată, ai putea ușor spune de-i restaurată după vechiul stil românesc sau altul.

Dar bisericile noastre cele mai multe au ctitori cari au murit pe câmpul de luptă apărându-și națiunea; iar unele Biserici sunt ridicate ca mulțumită lui Dumnezeu pentru biruința asupra potrivnicilor națiunii. Au nu Mircea, zicea: «*Eu îmi apăr sârăcia și nevoile și neamul*»? Și el se numără printre ctitorii de biserici. Cozia și Cotmeana îs întemeiate de el. Doamna lui Neagoe Vodă îsi dă podoabele sale pentru a putea sfârși Mânăstirea Curtea de Argeș, care a fost cea mai frumoasă podoabă a trecutului nostru artistic. Nu numai în arhitectură avem un stil dar și în pictură. Deși am admite un stil oarecare, să zic cel bizantin, totuși nu greșim de am adăoga acelu stil și calificativul «*românesc*» pentru că în el cștim caracterul nostru național.

Danțurile noastre românești se deosebesc de cele ale altor nbroade. Altfel se ondolează o horă sau un brâu nștional și altfel se scutură unгурul când îsi joacă ceardaș-ul său. La același joc chiar se observă nuanțele naționale. Valsul, fiecare națiune îl joacă după geniul său. Neamțul îl sare. Francezul îl poartă lin și atâtea nuanțe care nu scapă nici celui mai slab observator.

În sfârșit, manifestațiunile artistice ale omului, sunt, mai mult sau mai puțin, inspirate din sentimentul religios și transformate după caracterile specific naționale ale fiecărui popor. Poezie, muzică, pictură, sculptură, dans, -- toate's inspirațiuni și-si au origina în sentimentul religios și s'au dezvoltat după caracterile specifice ale fiecărui popor--paralel cu sentimentul religios.

Religiunea prin faptul că ridică idealul omenesc la o răs-

¹ Arhim. Iuliu Scriban, op. cit. p. 34

plată în lumea cealaltă întărește și susține sentimentul național, făcând din luptătorii pentru apărarea patriei pe câmpul de luptă entuziaști militari, iar în vreme de pace povătuitori cinstiți la ridicarea și întărirea păturei oropsite. Sentimentul religios face pe om să fie neadormitul Apostol al națiunii sale. Avem faptele atâtor mitropoliți și clerici și mireni care au apărat și promovat cu prețul scaunului și al boieriei sau vieții lor interesele națiunii. *Antim Ivireanu* strălucește ca sfânt, ca artist și ca luptător naționalist, mort ca un martir pentru credința sa.¹ Tot astfel cei doi *Iacobi*, *Venianim Costachi*, *Melhisedik* și o prea frumoasă ceată de clerici, și mireni pentru care istoricul nu-și cântărește cu sgârzenie cele mai de admirație cuvinte.

Noi n'am apucat timpurile acelea, dar din istorie le putem învăța.

Religiunea nu a menținut numai sentimentul național, ci a inspirat și arta cum am scris și mai sus. Prin faptul că înalță sentimentul la frumusețea divină, ea dă artei viața ca să trăiască. În viața ateie nu este artă. Iată ce spune *Monseigneur Turinaz*; «*Materialismul aduce în sine ruina tuturor artelor. Inchide orizonturile gândirii și seacă în primele isvoare inspirația și entuziasmul. El nu-i decât agentul fatal al unei decadente fără de leac. Aceia ce face adevărata putere a artistului, aceia ce-l inspiră este idealul: idealul frumuseții supreme, infinite, zărite prin ochiul geniului. Chiar în operele care nu's decât reproducția naturii, frumuseța nu este pur materială. Ceia ce face frumusețea feței omului, nu-i regularitatea liniilor, și corecțiunea trăsăturilor, ci expresiunea, strălucirea care-i vine din năuntru și apare pe fruntea omului, sufletul însuși ivit prin perdeaua corpului devenită transparentă sub strălucirea acestei flăcări interioare. Deci, ceia-ce face inspirația geniilor în artă în sentimentele nobile și generoase, avânturile către vârfulurile luminate de sfinte credinți și speranțe nemuritoare; salturile inimii, despre care zice fericitul *Ungustin* că, dau aripi gândurilor și le duc în regiunile strălucitoare ale infinitului... Ori, materialismul pune în locul sentimentelor, senzațiunile, în locul credinței sublime negațiunea și fărdelegea, în viziunii cerești a curățeniei, degradațiunile care te fac să te cutremni, în locul ardoarei generoase, poștia animalică, în locul orizonturilor infinitului, barierele strănte ale realizmului josnic, în locul frumuseții care-i*

¹ *N. Dobrescu*, *Antim Ivireanu*. Biblioteca „Steaua”

reflexul strălucirii lui Dumnezeu, tiumfurile cărnei degradate.¹

Ați vrea să știți, dacă nu cumva materialismul întreține sentimentul național? Nu! El, distrugând familia, slăbește națiunea, înființând în locu-i o nouă societate «Omenirea», care în realitate n'a fost nici odată așa cum o vor socialisții cu perciuni de diferite mărimi, și cu nuniri mai mult sau mai puțin frumoase.

Din cele zise rezultă că arta nu poate exista decât din inspirația divină turnată prin sufletul național.

O concluzie se impune pentru noi cei care ne-am adunat aici:

«Intreaga dezvoltare a poporului nostru din orice ținut e în strânsă legătură cu Biserica creștină. Ea a stat mult timp în fruntea culturii noastre, ea ne-a lăsat singurile noastre momente artistice, în cărțile ei sfinte s'a plămădit graiul românesc, prapurile ei cu chipuri de sfinți au fost steagurile noastre de luptă în vremurile cele mari.

*«Este mai bine de jumătate de veac de când ea nu mai e ținută în seamă de stăpânii ce să urmează ai țării, de când clădirile ei se dărâmă sub ochii lor, de când de orice prilej se folosesc ei ca s'o înjosească. Și neamurile străine cari ne copleșesc se bucură de aceasta, fiindcă astfel, încă unul din sprijinile fânței noastre deosebite se dărâmă».*²

Deci «nimic nu poate fi mai folositor pentru ca preoții noștri să înlăture anumite ispite, pentru ca ei să cultive anumite indeletniciri, potrivite în demnitatea și chemarea lor, nimic nu poate fi mai priincios, pentru a-i face să înțeleagă marea miune culturală, socială și națională care li se impune, legătura strânsă ce trebuie să păstreze cu poporul, cultul de artă și care sunt datorii, mândria la care au drept îndată ce vor urma bunele tradiții, decât privescerea unei vieți organizate, aproape milenare, în cursul căreia Mitropoliții, Episcopii, Egumenii și adeseori și smeriții călugări, ori umilii preoți de mir au dat poporului, ei singuri aproape, toată învățătura, au înzestrat neamul cu o limbă literară, cu o literatură sfântă, cu o artă în legătură cu gustul și cu nevoile lui, au sprijinit Statul fără

¹ Citat după: Dictionaire apologétique de la foi catholique, par. J.-B. Jangey. Paris. Coloana 2002.

² N. Iorga în revista „Neamul Românesc” Anul II. pag. 33.

să se lese a fi înghițiți de dânsul, au călăuzit neamul pe drumurile pământului, fără a-și desface ochii de la cer și au ridicat mai sus de toate ramurile gospodăriei românești, dând istoriei noastre, caligrafii, sculptorii în lemn, argintari, oameni de stat, ostași, mucenici și sfinți». ¹

Aceste cuvinte sunt încheierea istoriei noastre bisericești. Ele să fie sfat și îndemn.

Dacă le vom urma, vom trăi, dacă le vom ignora, vom pieri ca o gloată de slugi.

Preot I. C. Beldie

* * *

CÂTEVA FACSIMILE ²

* *

Sunt aproape trei ani de când s'a serbat jubileu Liceului din Bârlad. Cu acest prilej am scos o lucrare intitulată «Frații Gheorghie și Niculaiu Roșca Codreanu, fondatorii Liceului și ai școalei secundare-profesionale de fete din Bârlad» ³ în care am dat în anexă mai multe documente în chestie. Intre aceste documente se află două: unul din 19 Iunie 1740 de la doamna Anna, soția lui Mihai Vodă Racoviță, prin care dăruiește lui Dediul Codreanu 2 copii de țigan; și altul din 10 Maiu 1743 dela Ruxandra Domnița, fiica aceluiaș Domn, care împreună cu soțul său, Grigoraș Costachi Comis, dăruiește lui Dediul Codreanu, vtorii (al doilea) cămăraș un sălaș de țigani, pentru slujbele cu credință făcute familiei Racoviță!

Domnul N. Iorga, sărbătoritul nostru de acum, în

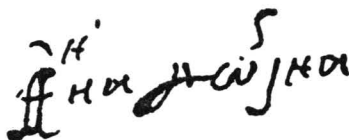
¹ Prefața istoriei bisericești și a vieții religioase a Românilor.

² Tipărindu-se acest articol într'un număr din „Ramuri“ închinat d-lui N. Iorga, se pune și aici, îndreptându-se oare care greșeli și înlocuindu-se unele lipsuri tipografice.

³ Bârlad, Tipografia G. Munteanu, 1908.

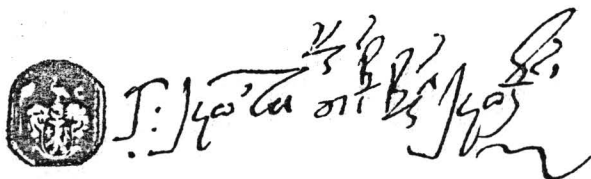
«Neamul Românesc» an, III, No. 22, din 12 Octombrie 1908, făcând o dare de seamă asupra lucrării mele, amintită mai sus, între altele zicea : «Multe documente se dau în anexe... Ar fi trebuit să se dea în facsimile pecetea și iscălitura Anei, de care pomenește ironic și Dimitrie Cantemir, în «istoria ieroglifică»..; «alt document e dela fiica lui Mihai Racoviță, Ruxanda și de la ea, precum și dela soțul ei, Grigoraș Costachi Comisul, iarăși o interesantă pecete de Domniță pe care am fi văzut-o bucuros...»

Și acum, mulțămind d-lui Iorga pentru instructiva d-sale dare de seamă, cum și pentru atențiunea ce mi-a atras, respectuos și plin de recunoștință îi îndeplinesc dorința dând aci în facsimile acele peceți și semnături.

Semnătura și pecetea Doamnei Anna

Pecetea fiind imprimată pe document cu fum de lumânare, are pe ea, după cum vedem, la dreapta un vultur cu crucea în cioc, la stânga capul de bour. despărțiți prin o linie de sus în jos și o coroană deasupra; iar împrejurur sunt următoarele inițiale: *Ѧ Б М Г З Ѫ Г А(нна) В(ojiuu) М(ilostiiu) Г(ospodja) З(emli) У(n)г(ро-злахнѣскои) = Anna cu mila lui Dumnezeu Doamna țării Românești.*

Ρουζάνδα Δουνιζα.

Semătura și pecetea comisului Grig. Costachi și cea a soției sale Ruxanda Domnița

Și aceste peceti sunt imprimate tot cu fum de lumânare. Pecetea comisului are pe ea o barză, pe un pedestal ce stă pe creștetul unui leu ridicat în două picioare și care ține o cruce în laba dreaptă a piciorului de dinainte, și apoi o singură inițială vizibilă G, în partea dreaptă cam deasupra. Pe pecetea Domniței se vede la dreapta vulturul cu crucea în cioc, la stânga bourul cu steaua între coarne și o coroană cu crucea de-asupra, iar împrejur inițialele: P Ḃ Δ M = Ruxandra Domnița. Aceasta semnează, cum vedem, cu litere grecești.

Prezentând și eu acest mic dar, urez ilustrului istoric și naționalist, d. N. Iorga, ca Dumnezeu să-l dăruiască cu sănătate și viață lungă, spre a desmormânta cât mai mult trecutul nostru istoric și a ne înălța Țara și Neamul prin savantele d-sale lucrări; iar nouă celor ce ne îndeletnicim cu adunarea de grămăgioare de nisip pe vasta câmpie a culturii istorice, unde se înalță mărețile opere ale d-lui Iorga, ca niște munți giganți, să ne poată fi pururea povățuitor și îndemnător la lucru cât mai bun și mai însemnat.

Economul I. Antonovici

PAȚANIA URUI LĂ-MĂ MAMA

În vremea de mult, pe când nu erau trenuri ca 'n ziua de azi, se făceau mulți bani cu căraușiile. Tabere întregi încărcate cu cereale plecau spre Galați sau alte porturi și se întorceau tocmai după zece sau douăsprezece zile. Pe acele vremuri, o tabără de care plecată spre Galați, ajunsese la un sat și poposise acolo ca să mai răsuflă boii și oamenii să-și caute ceva de-ale mâncării, căci merindele ce și le luase de acasă, se isprăviseră.

După ce dijugară boii, unul din ei—ce se credea mai bătrân ca ceilalți—se duse în sat la casa care i se părea mai bună și care dădea semne a fi a unui bun gospodar, ca să ceară sau să cumpere ceva de-ale gurei.

Întră el în casă, dă buna seara, cum e treaba Românu-lui, dar ce să vezi? Barbatul, stăpânul casei, ședea înghe-muit într'un colț și plângea de-i sărea cămașa de pe el; iar femeia gătise bucatele și s'asezase singură la masă. Dru-mețul nostru, neștiind ce-i, întreabă:

— Ce vi s'a întâmplat, oameni buni? Ți-a murit cineva? Ai pierdut ceva? De ce plângi, dumneta?

Bietul om nu putea să răspundă nimic, căci era bătut măr. Femeia însă, sare de la masă și începe:

— L-am bătut eu pentru că nu vrea să mă asculte și-i prost, păcătosul oamenilor!

N'am nădejde într'însul nici ca 'ntr'un cui de teiu!

Drumețul, n'are de lucru? că numai începe:

— Cum se poate! Pe aici femeile bat barbații? La noi nici nu se pomenește de una ca asta, c'apoi numai auzi de numele femeii. O mânâncă mama dracilor, când a intra în mâna unuia!

C. RADULESCU-CODIN

DIŢI MUSCEL, cântece pop. Buc. 1896

O SAMA de CUVINTE din MUSCEL C. Lung 901

DAFII, Craiova, 1904

TEATRU SATESC, C. Lung, 1904

MONOGR. Com. PRIBOENI-Muscel, C.Lg. 904

SARBATORILE ROMANE, Buc. 1910

* CUVANTARI PENTRU POPOR, C. Lg. 1904

COMORILE POPORULUI

TRADIȚII ȘI AMINTIRI

CANTECE VOINICEȘTI și OSTAȘEȘTI

Revista «Prietenul nostru» ab. 2.50 pe an

Atâta i-a trebuit. Și unde nu sare hanțușca de femeie și unde nu mi-l ia pe drumeț la batae, și dă-i și dă-i până ce-l făcu numai sânge. „Na și ție, prostule. zice ea : dacă la voi nu-i obiceiul acesta, apoi na să știi și tu cine-s femeile pe aici!“ Și bietul om, de abia putând scăpa din mâna afuritei de femei, o luă la fugă spre care, de-i scăpărau picioarele.

Când a ajuns colo, ceilalți începură a-l întreba care mai de care, că de ce a venit cu mâinile goale; iar el abia mai putând vorbi de oboseală, le spuse întocmai tot ce văzuse și pățise.

— Ai fost prost, mă; zice un altul mai ajuns de cap; tu nu știi cum să trăiești în lume. Să vedeți ce am să v'aduc eu, numai de-ar avea mâncare. Și zicând așa pleacă, și el la aceeași casă unde fusese și celalalt.

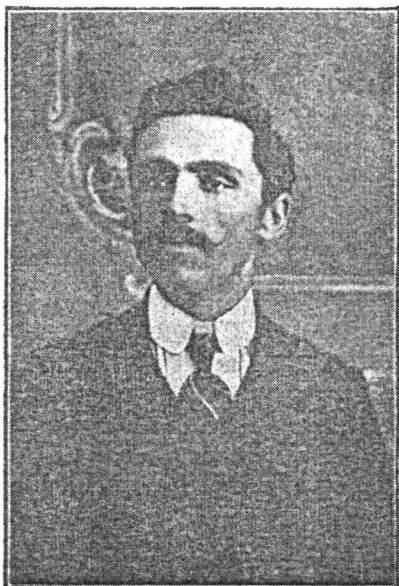
Ajunge colo, intră în casă și găsind acelaș lucru ca și cel dintâi, întrebă pe femei că de ce-i plânge barbatul.

Dânsa îi răspunde că l-a bătut pentru că-i prost și n'o ascultă.

Drumețul, lasă că luase pildă din pățania celui alt, dar se vede că era și mai ajuns de cap și zice omului :

— Taci prietino, nu mai plânge c'ai dat peste un suflet de femei foarte bun, cel puțin te lasă să plângi. A mea, e varga lui Hristos : nu mă lasă nici să suflu când oi supăra-o cu ceva.

Să fi văzut acum ce bucurie pe capul femeiei pentru că dăduse și ea peste unul care să-i țină parte; și apoi, pentru a-și răsbuna și mai bine, îl iea din nou la batae ca să tacă, să nu mai plângă.

După ce se satură de batae, se'ntoarce sătre drumeț, îl întreabă ce caută și auzindu-l că i-i foame, îl poștește să șază pe laiță, ș'apoi îi dă tot felul de mâncăruri: fripturi, plăcinte, vin; îi mai dă apoi de ale gurei și pentru ceilalți și-l poștește, să nu-i încunjoare ori de câte ori i-a fi drumul pe acolo.

V. I. Căuea

SFÂNTA DUMINICA

— LEGENDĂ POPULARĂ —

* *

Ei, copiii moșului, copiii Uite, iar am venit pe la voi și iar am să vă mai spun o poveste din bătrâni. Dar, numai fiți cuminți, lăsați gheleimănu, vorbele și șoaptele și ascultați încoa la mine, să vă spuie moșicu o poveste frumoasă.

Cică, acum o sută de ani, era într'un sat o muiere pricepută și bărbată nevoie mare. De multă glagorie ce avea în cap, când mergea pe drum, da în gropi ziua 'nameaza mare; de bărbată ce era, dormia cu pisica pe vatră, cu capul în cenușe și cu gura plină de mușite; încailea de iute, era piper, nu altceva: se apuca la întrecere cu țăstu și mai-mai să-l întreacă.

Când o deștepta foamea, soarele era la 'nămiazi, coșofana cârăia pe vârful parului, și pisica îi mionea la cap de foame. Se scula și ea atunci în capul oaselor, își punea mâinile pe după cap, se întindea, căsca, și se mai uita trei ceasuri pe coș în sus, doar-doar vor pica niscaiva cârnați fripți ca să-i mănânce. Dacă vedea că nu pică, apoi se agăța cu mâinile de corlată și hai-hai, se scula în sus.

Căuta încoa, căuta încolo, și ce căuta, aia nu găsea: nici tu malai, nici tu sare, nici tu surcele și nici de nici unele.

Dacă vedea și vedea, pleca prin sat și umbla până da peste vr'un creștin al lui Dumnezeu, care îi zicea: hai la masă, sau îi da vr'un codru de turtă. Imbuca ca lupul cât avea și se întorcea iară la hodină.

În casă la ea sta gunoiul să-l rânești cu lopata, nemăturat cu lunile; paianjenii atârnav pe pereți și pe grindă și praful era de două degete așezat pe laviță.

Intr'un pat scâlciat era așternută o treanță de rogojină, plină de praf și de stelnițe, iar în ladă se incuibase șoarecii căci moliile n'aveau ce roade.

Copiii și bărbatul ei umblau trențuroși, goi și despuiați. Cămășile pe ei negre ca coșul, nespălate cu lunile și făcute țârc, de nu găseai petec bun să legi sare. Le era urit să stea în casă la ei, umblau mai mult prin odăile altora și dormiau pe unde îi apuca noaptea. În mai multe rânduri, bietul creștin, se duse la baba Tudora care descânta de încheга apele și o rugase să-i facă de dragoste că i-au dat dușmanii de urit de-i tot vine să plece din casă, căci i se pare casa așa urită și pare că ar cădea pe el. Incailea, când se uita la soșioara lui, îl cuprindea așa o scârbă mare, un urit de parcă s'ar tot duce nouă ani și îndărăt nu s'ar mai uita.

Făcu ce știu baba Tudora, vrăjitoarea satului, încheга a-pele, descântă în miere de fagure și câte alea toate le făcu, dar degeaba: nu se lipi nimic și omul nostru rămase tot cu urit de casa și de nevasta lui.

Dacă văzu și văzu bietul creștin că nu face nimic cu descântecetele, se duse și la părintele Vasile, preotul satului: îi spune tărășenia, cum îi vine urit de casă și de nevastă și cum îi vine să plece în lume de urit și îl rugă să-i mai citească ceva din sfintele cărți, ca doar-doar s'o sparge puterea farmecilor, ce i-au făcut dușmanii.

Părintele ascultă păsul creștinului, zâmbi a râde și apoi îi vorbi cu blândețe:

— Fiule, nu-ți mai bate capul cu farmecile și nu-ți mai băga sufletul în foc, să crezi că dușmanii ți-au dat de urit: astea sunt nimicuri goale și e mai mare păcatul să mai crezi în ele. Farmecile drăcești n'au nici o putere la casa creștinului. La tine e altceva; nu e dătătură de la dușmani. Cum păcatele să nu-ți cază cu urit casa și nevasta ta, că drept să-ți spun, eu le știu cum sunt și chiar și mie mi-ar fi urit să stau în o casă ca a ta și să înserez singur cu o muere

PR. I. C. BELDIE

Istoricul comunei Jorăști, jud. Covurlui 1908.
Ziua de 24 Ianuarie, pentru neamul românesc, 1909.
Intre morminte. mic studiu asupra epitafulurilor 1910.
La cislă, 1910.
Moartea omului. în literatura poporului.

ca a ta, care seamănă cu moartea găinilor. Cum să nu fugi de ea mâncând pământ când o vezi cu șapte oca de cenușe în cap, cu treanța nespălată de trei luni și ruptă, făcută harcea-parcea; pe unde te uiți, pe-acolo îi vezi pielea plină de iip, tot tăvălindu-se în cenușe pe vatră? Cum să-ți fie ea dragă, când ea nu vrea să țasă, nu vrea să coasă, nu vrea să samene cânepă, nu meliță și nu toarce?

În casa ta, la ce să stai, dacă n'ai de ce te lipi în ea? În casa ta nici apa nu-ți place, căci n'ai după ce o bea și de aceea, fătul meu, fugi de rupi brazde și îndărăt nu te mai uiți, de casa ta și de nevasta ta.

Leacul uritului să-ți-l spun eu; ascultă încoa la mine. Du-te acasă, scoală-ți nevasta și spune-i să nu mai doarmă ziua, și când nu doarme; să măture frumos casa, s'o văruiască, să-i spele geamurile, să scuture frumos prin ea, să țasă, să coasă și să toarcă mereu, să mai rupă și din nopte și ai să vezi cum se schimbă și casa și nevasta ta; nu-ți mai vine să pleci de lângă ele. Acesta e leacul; nu mai umbra după vrăjitori. Iar eu am să vin cu hotezul și am să-ți citesc și o moliftă la casă să fugă iezmele, care s'au pus pe nevasta ta și o țin tot culcată și n'o lasă să lucreze. Și apoi, drept să-ți mai spun, nici tu nu ești mai breaz ca nevasta ta; n'a spart Dumnezeu două case, cum vine vorba, căci și ție ți-e cam dragă hodina și umbra vara.

Pe lângă casa ta umbli cu mâinile în solduri, n'ai de ce te împiedeca, și pe lângă prispa casei tale și-au făcut lupii drum. Curte nu e, șopron nu e, grădină nu e și nici nimic nu e; iar vara, în loc să văd și la tine ca la oamenii ceilalți un răzor cu ceapă, cu varză, cu castraveți, cu cartofi și cu de-al de ce trebuie la casa omului, la tine am văzut că cresc bălăriile, bojii, ghimpii și scaietii cât casa, de mă mir cum de nu vă mânâncă șerpii și gușterii, care se încuibează în ele.

Încă de casa ta ce să mai zic? Cu pereții netencuiți și nevăruți, cu coperișul spart, plouă în ea ca afară și mă mir că tot te mai duci pe la ea câte odată, la șapte-opt zile, că eu n'aș mai da pe-acolo să mă ducă și legat!

Apoi, taică părințele, eu venii la sfinția ta să-mi ce-tești din cărți și văd că în loc de cetanii sfinte, mă proce-tești în altfel; cu un cusur subțire îți bați joc și de mine, și de casa și de nevasta mea. Unde ești sfinția ta bogat, îți

râzi de cei săraci, căci așa e; sâtulul nu crede flămândului. Mă duc tot la baba Tudora; tot cu descântecile ei dacă n'oi face vre-o procopseală.

Așa grăi către părintele, omul nehibzuit și fără cap, caci era blestemat ca vai de capul lui cât o trăi. Și nevasta lui o duse tot într'o sărbătoare, tot dormind și hodinind cu ochii la foc, prăjindu-se când pe o parte, când pe alta. Vorba cântecului : Luni nu lucrez că sunt Lunelele și sfânta Luni e cu cheile raiului ; Marți e Mărțișorul și a urzit Dumnezeu pământul ; Miercuri sunt Mercurelele și e și Miercurea Strâmbă ; Joi e Joia epelor ; Vineri s'au strâns douăsprezece Vineri și e rău de orbeală ; Sâmbătă se face popană în sat, să nu mă duc ar fi păcat ; apoi Duminica a lăsat-o Dumnezeu să mă hodinesc și eu.

Dar toate au un sfârșit în lumea aceasta; veni rândul să se sfârșească și creștina asta, care băgase spaima în șapte sate cu lenea ei. Și așa moartea veni și cu coasa ei îi reteză viața. Ingerii morții se apropiară de trupul cel gol al muierii celei leneșe și îi smulseră în silă sufletul din trup.

Dar după cum e trupul, așa e, măre, și sufletul omului, dragii moșului; într'un trup spurcat locuește un suflet spurcat, după cum într'un trup frumos și curat locuește un suflet de asemenea frumos și curat.

Sufletul omului se cunoaște lesne, dacă te uiți la trupul lui și la faptele lui. Să nu credeți, că toți saracii și toți calicii sunt plăcuți înaintea feței Domnului și că toți așa de-alvalma merg în rai cu mâinele în șolduri.

Nu vă gândiți voi, cum să fie drag lui Dumnezeu un om sarac, care în viață nu face altceva decât să doarmă ca o putoare, să umble beat prin cârciumi, să-și afume sufletul cu fum din lulea, să mănânce tot de pe la alții de pomană, or de furat, să umble nespălat ca o vită, despoiat și mergându-i peticile? Omul, dragii mei, dacă e om, d'aia are minte în cap și făptură ca a lui Dumnezeu, ca să muncească, să-și hrănească trupul, să și-l îmbrace și să și-l spele pe el.

Dacă nu face așa, apoi ori sărac, ori bogat, de ar fi omul, e urit și scîrbit înaintea celui Prea-Înalt. Dacă trupul omului este gol, gol e și sufletul și gol merge la judecată și își

va da seamă de ce nu s'a străduit ca să se îmbrace. Haina, care o ai de furat, ori de căpătat, nu ține trupului de cald și nici pe suflet nu-l îmbracă, căci nu este a ta, n'ai plătit-o, este a celui care a făcut-o și tu o ai numai ca chirie și înaintea lui Dumnezeu mergi tot gol.

Așa se întâmplă și cu muierea de care vă spusei. Când muri, era goală ca un nap, căci nu lucraseră nimic în viață; îmbracaseră câte o treanță, care se îndurară vecinele să i-o dea. După ce muri, toate vecinele veură și o îmbrăcară, care cu ce putură ca să nu o ducă la groapă cu trupul gol. Dar sufletul ei rămase gol, căci hainele nu erau muncite, ci date de pomană și prin urmare erau ale celor ce le daseră de pomană.

De aceia și sufletul muierei aceștia fu dus de îngeri goi înaintea Scaunului Dreptului judecător. Dumnezeu, cum văzu sufletul acesta gol, îl întrebă că de ce vine așa gol la judecată, de ce nu și-a făcut haină!

Răspunse sufletul muierei cu multă frică: Apoi, Doamne, mi-a fost frică de sărbători că mă pocesc, și d'aia n'am lucrat și am rămas precum mă aflu.

Dumnezeu dete ordin să vie toate sărbătorile înaintea feței sale și le întrebă pe toate: de ce n'a lăsat pe creștina asta să lucreze, ca să se îmbrace?

Toate sărbătorile răspunseră Domnului Dumnezeu: Lăudat și preamărit fie numele Tău, Doamne, noi am fi lasat-o să lucreze, oricât ia-r fi plăcut, în zilele noastre, după ce ar fi venit de la biserică, dar ea n'a vrut nici să lucreze și nici la biserică nu s'a dus decât când se făceau parastase ori se slujea vr'un mort, ca să-i mănânce colacii.

Dar sfânta Duminică făcu un pas înaintea Scaunului Celui Prea Înalt și răspunse cu multă îndrăzneală:

-- Ba eu n'aș fi lăsat-o, Doamne, ca să lucreze în ziua mea, căci chiar și Tu Tu-ai odihnit în ziua mea, și destul e omului să lucreze în șese zile,

Preotul Teodor Bălășel

C. N. MATEESCU

 B A L A D E

Cu o prefață de N. Iorga, Văleni-de-munte 1909, --- Lei 1.50

SUTAȘUL DIN CĂIUȚ

* *

In urletul goanei, căzînd a rămas
 Cu ochii spre Nistru, și trage să moară;
 Deasupra-i se pierde'n văzduhuri un glas,
 Un strigăt prelung de cocoară.

Privind cum plutește măruntul șirag
 Spre zarea de flacări, fugarnic s'o treacă,
 De umeri cuprinde tovarășu-i drag,
 Și capul în piept i se pleacă:

„Așa mi-a fost scrisul, ori sunt blestemat
 S'adorm pe tărîmul străinelor graiuri:
 Și sufletu-mi arde: tu știi ce-am lăsat
 În urmă, pe întînsul de plaiuri.

S'or duce lăstunii, și flori n'or mai fi,
Nici freamăt de ulmi, la budăiul din vale,
Doar plopii lunatici s'asculte-or mai ști,
Cântarea cea plină de jale“...

Prin vadul Sorocei trecut-au în zbor
Să prindă convoiul de robi și de pradă:
Se leagăn' amurgul pe urmele lor
Și fulgeră'n luciuri de spadă.

Cum poartă cu dreapta-i liman de vieți,
Și roibu-i ogarnic în coame 'l ascunde,
Se 'ndreaptă spre dinșii un nor de săgeți.
Și una prin coastă 'l-pătrunde.

Ca tunetu 'n codri, cu gândul aprins,
Spre inima gloatei răsbat, și tresare
Văzduhul de chiot; și groapa s'a stins
Dealungul cîmpiei tatare.

Cu frîul pe-oblîncuri, întinși, năvălesc,
Și'n lături a' hordelor șiruri despică;
Gonace copitele 'n prunduri scrișnesc,
Și pulbera 'n slăvi se ridică...

Și tot mai departe, se văd fluturînd
Ca pînze de neguri ce vîntul le mină,
Pleoape de aur tresar, cîndșicînd,
Pe liniștea 'n larguri stăpînă..

„Din munți să mă cheme ca'n vremea de mult
Suspînul de bucium, și'n taină să-mi spue
Troțușul povestea-i de valuri; s'ascult
Cum turmele'n măguri se sue.

Acolo 'nșeles-am, în clipe de dor,
Al codrilor cântec și cerului slova:
Măi frate Ioane, de este să mor,
Mă du și mă 'ngroapă 'n Moldova“.

G. Tutoveanu

DESPRE POVEȘTI

Când, cu ajutorul lui Dumnezeu și al oamenilor buni, Onorata Academie Română mi-a tipărit o culegere de cântece din satul meu Tătăruși, eu am arătat în prefața cărții, că

mai am și alt material folcloric cules, nu numai cântece. După cântece, cel mai mult material este alcătuit din povești, culese și ele tot din Tătăruși.

Ziceam atunci, că cu vremea, va vedea și restul materialului lumina. Ș'apoi doară cu vorba aceea m'am dat singur legat ; m'am făgăduit și deci am rămas dator. Vorba bătrânească : «Vita se leagă cu funia, iar omul cu cuvântul». Și de mi-a ajutat Dumnezeu, am să mă țin de făgăduială.

Am povești scrise, ca de un volumaș ; dar scrise măruntel și nu tocmai citeț. Ca să le pot da la tipar, am șocotit de cuviință să mă apuc a le scrie pe curat. În acest timp de când m'am apucat de lucru, am cetit câteva păreri despre chipul de culegere al poveștilor și despre însemnătatea acestui material folcloric. Așa în «Convorbiri Literare» a. XLIII No. 11 la fața 1241 se publică o dare de seamă despre volumul d-lui Pamfile «Graiul Vremurilor». Apoi în «Ion Creangă a. III No. 10, fața 290 se vorbește despre rostul poveștilor și cum să se culegă.

În volumul de pe urmă XI al «Șezătoarei» spune și d. Artur Gorovei ce-i cu poveștile, cum s'au cules și cum îi de cuviință să se culegă.

Văzând în aceste locuri că s'au dat deosebite păreri asupra feliului de a scrie și publica poveștile, am șocotit că n'oi greși, dacă pe lângă acele păreri să mai adaog și eu ceva din capul meu. Și nădăjduiesc că din zbaterea multă, de nu se va face lumină desăvârșită, ne vom folosi batâr cât de cât.

D-l E. C. scrie între altele în «Convorbiri Literare» No. 11 a. 43, fața 1241 în darea de seamă ce o face cărții d-lui Pamfile : «O culegere de povești, ca orice creațiune a poporului, poate interesa : fie prin chiar cuprinsul său, ori prin amănunte caracteristice ale credințelor și vieții populare, fie prin elemente noi aduse întru cunoașterea graiului nostru». Iar mai la vale : «Dar basmul poate fi un prilej pentru ca cineva să-și dea la iveală calități de scriitor».

Cu dreptate judecă d. E. C., ales în partea întâia a dării de seamă. Căci doară, ce alta se urmărește prin culegerea poveștilor, decât întâi și întâi cunoașterea chipului cum țaranul știe să-și prefacă gândirile în vorbe, spre a stârni ori hazul și voia bună la ascuțători — dacă povestea-i de cuprins hazliu — ori tăcerea și ascultarea cea mai adâncă — dacă cuprinsul poveștii este serios și interesant pentru auzitori. De «amănunte caracteristice vieții populare etc» nu mai este nevoie de vorbit, pentru că despre acestea sunt în drept a

lua vorbă oameni mai dedați la studiul acesta așa de întins al științei poporului.

La fața 290 din «Ion Creangă» a. III, văd scris că «poveștea nu-i o sarbădă înșirare de întâmplări, căci nu întâmplările se caută, ci felul spusului».

Intreb eu: Da mă rog, când se zic vorbele de mai sus, cine-s numărați între ascultători? Cărturari pe care îi interesează nu sarbădă înșirare de întâmplări, ci felul spusului? Ori oameni mai de rând, țărani pe care-i interesează mult și felul spusului, dar mult mai mult înșirarea de întâmplări, care poată fi sarbădă numai atunci când povestitorul nu-i meșter de spus povești?

Dacă vom lua lucrurile că ne interesează felul spusului, nu și cuprinsul, apoi să se știe bine că nu cine știe ce povești frumoasă vom scrie. Ne vom trudi doară să ne interesăm de felul spusului și ne vom sili să iasă bine felul scrișului. Și atâta.

Eu după cât am bagat de seamă încă de când am început a pricepe ce-i pe lume, zic că este o mare legătură între spus și cuprins.

TUDOR PAMFILE:

<i>Carte pentru tineretul de lu sate</i> , (în întovărășie cu M. Lupescu și L. Mrejeriu), Bârlad, 1907	lei 1.25
<i>Jocuri de copii</i> , I, București, 1906	” 1.40
” ” ” II, ” 1907	” 1.60
” ” ” III, ” 1909	” 1.50
<i>Povestire pe scurt despre neamul românesc</i> , Bârlad, 1907	” 0.20
<i>Cimilituri românești</i> , București, 1908	” 1.00
<i>Gratul oremurilor</i> , povești, Valenii de munte, 1909	” 2.00
<i>Fefi-frumoși de odinioară</i> , povești, (No. 587 din „Biblioteca pentru toți”), București, 1909	” 0.30
<i>Industria casnică la Români</i> , (Premiată de Academia Română) București, 1910	” 10.00
<i>Sfârșitul Lumei</i> , (No. 1 din Biblioteca revistei „Ion Creangă”), Bârlad, 1911	” 0.40
<i>Sărbătorile de țară la Români</i> , București, 1911	” 2.00
<i>Firișoare de aur</i> , povești și legende din popor, (No 670 din „Biblioteca pentru toți”) București, 1911	” 0.30
<i>Boli și leacuri</i> (sub tipar).	
<i>Cântece de țară</i> (sub tipar).	
<i>Colinde, cântece de atea, ticleime, sorcove și plugușoare</i> (sub tipar).	

Când povestea-i interesantă prin cuprinsul ei iar povestitorul meșter de povestit, apoi mereu îi întrebat de ascultători. să le spuie ce s'a mai întâmplat cu cutare voinic, ori cu cutare fată, ori fecior de împărat ?

Cine a dovedit ? Nedreptatea și puterea brutală ? Sau dreptatea și mintea și chipul de a ști cum să întrebuințezi puterea ? La o poveste frumoasă în cuprinsul ei și povestită frumos, nu-ți mai vin acele căscături de somn, ce te năcăjesc la alta, slabă și în cuprins și în felul cum îi povestită.

Ș'apoi de acoloa, povestea ca s'o înțelegi bine, ca s'o poți — tu care ți-i drag de ea — scrie bine, trebuia mai-mai să-i dai crezare ca și poporul. Să trăești împreună cu povestitorul, aceiași viață cu a persoanelor din poveste. Să râzi împreună cu el la auzirea făpturii de nedreptate ; să te pălească plânsul la auzirea năcazurilor suferite pe nedreptul de multe din personagiile poveștilor ; iar când s'a mântuit povestea de spus, să simți părerea de rău că s'a mântuit. Dacă nu ța fi croit sufletul de povești — vorbesc de satul meu, cum vorbeam odată de cântece — apoi să știi că nu mare ispravă vei face scriindu-le, la drept; vorbărie și altă nimic. .

Și mai este și altu : Nu fiecare povestitor povestește frumos și bine. Socotesc că n'ar fi greșală să ne trudim a scrie pe cele povestite bine. De vom căuta să scriem pe cele povestite slab, apoi aici feliul și rostul poveștii scrise nu va fi al povestitorului ci al nostru care-l punem pe hârtie și atunci pe drept că s'ar lovi zicerea d-lui E. C. de la «Convorbiri literare» că «ne-am da la iveală și calități de scriitor».

Să ne trudim dară, a fura fiecare cuvânt din gura maestrului povestitor ; a-l așeza cu sfințenie în inima noastră și tot cu aceeași sfințenie să-l așezăm și pe hârtie. Și atunci, bine să se știe că poveștile vor fi bune din toate punctele de vedere. Las' că pe lângă aceste nu trebuie uitat și următorul lucru : Scriitorul de povești să cunoască foarte bine graiul poporului, fapt care-l va ajuta mult să scrie povestea aproape cum ar stenografia-o

Cel deprins mai mult cu graiul literar, cu graiul împestrițat de neologisme, de termeni științifici, nu-ți va scrie o poveste ca poveștile, ci va face una din două : ori vorbărie multă ; ori se va trudi «să-și dea la iveală și calități de scriitor».

Culegătorul de povești să mai aibă grijă de la cine scrie poveștile? De la un povestitor care a mai citit povești prin cărți? ori de la povestitorul care știe poveștile sale de la moși și de la bătrânii satului, oameni cari n'au fost influențați de carte.

Cântecele și poveștile culese de la asemenea oameni (puțin cărturari) nu le putem asemăna cu apa curată de la izvorul câmpului ori muntelui, ci cu apa cumparată de la sa-cagii de prin târguri.

O poveste scrisă așa cum ți'a spus-o omul — înzestrat de Dumnezeu cu darul de a povesti frumos — fără a te gândi că ești «folclorist» ori «literat», acea poveste va fi gustată cât se poate de bine și de țăranul adevărat și de cărturarul luminat.

Tătăruși-Suceava

Al. Vasiliu

Câteva însemnări despre Arhimandritul Ghenadie Cozianul

Se cunoaște foarte puțin din viața acestui călugăr cărturar.

Mai întâi îl vedem ca igumen al mănăstirii Argeșului. După moartea Mitropolitului Antim, suindu-se însă pe scaunul mitropolitan greul Mitrofan, vrăjmașul său, Ghenadie, probabil silit de aceste împrejurări, părăsește igumenatul mănăstirii Argeșului (cam prin anii 1717—1718) și trece în Oltenia, supusă Nemților, unde păstoria marele Damaschin.

AL. VASILIU :

Cântece și urături, București, 1909

===== 5 Lei =====

Aici peste puțin timp i se încredințează igumenatul coziei, pe care-l păstrează aproape 30 de ani, bucurându-se de stima și iubirea sprijinitorilor săi: Dositeiu Brăiloiu și Ion Arhimandritul de Hurezi.

În 1735, după moartea Episcopului de Râmnic Inochentie, Ghenadie conduce câțva timp, ca locotenent, văduvita Episcopie și este unul din candidații cei mai serioși la Episcopatul vacant

Iară dacă Austriacii preferă și întăresc pe Clement egumenul de la Bistrița ca Episcop, aceasta o fac din cauză că: *Ghenadie deși este om iscusit, dar are prea multe cunoștințe cu cei de religia greacă de prin țările vecine... și Clement este și mai credincios împăratului*¹.

Arhimandritul Ghenadie de la Argeș

(După o zugrăveala murală din Mânăș)

¹ N. Dobrescu, Istoria bisericii române din Oltenia pag. 117.

Arhimandritul Ioan de la Hurezi
Fedeleșoiu din județul Argeș)

Ghenadie, din cauza acestor neajunsuri, căzând în lupta dusă pentru Episcopat, se resemnează în sfârșit, supunându-se soartei

La 1747, sau șiceva mai înainte, Ghenadie fu scos din igumenatul Coziei¹

Pe la 1768 trăia încă ; unde se va fi aflat însă, -- la Cozia sau la vre-o altă mănăstire nu se poate ști.

Din cele câteva scrisori rămase de la Ghenadie și în care se vorbește de diferite afaceri bănești și familiare, ar cam eși că el ar fi fost de loc de prin părțile Argeșului².

¹ N. Iorga „Hârtii din Arhiva mănăstirea Hurezului pag. 196.

² Scrisorile sunt publicate de d. N. Iorga în „Hârtii din arhiva Mănăstirii Hurezului“ pag. 196 – 199

În pomelnicul cel mare al mănăstirii Argeşului se dă şi numele părinţilor săi ; Ivaşco şi Elena.

Pe când era igumen la Argeş împreună cu arhimandritul Ioan de la Hurezi, cu care poate că se şi cam înrudia, au reparat şi au adus multe îmbunătăţiri mănăstirii Fedeleşoiul

— o citorie a primilor Ghiculești — în care se păstrează zugrăvite chipurile ambilor arhimandriți.

Ce este mai de seamă însă, e faptul că Ghenadie Cozianul a fost și un iscusit scriitor pe timpul său. Iar dacă avem atât de puțin de la dânsul, aceasta se datorește probabil îm-

prejurării că parte din scrisese sale se vor fi pierdut și numai întâmplarea a făcut că în timpul din urmă s'a dat de rostul a vre-o două manuscrise.

Cea mai însemnată scriere rămasă de la Ghenadie este un manuscris de vre-o 174 de file găsit de d. N. Iorga la mănăstirea Ghighiul.¹

Manuscrisul este intitulat *Ithica ieropolitica* și este isvodit de Ghenadie din «moshovitica limbă». El se păstrează într-o copie scrisă de *Costandin dascal slovenesc* din 1747².

Fiecăruiă din cele 67 de capitole ale manuscrisului, îi corespunde câte o icoană și câte o strofă de 4 versuri.

Icoanele sunt lucrute de *Popa Florea*³. Versurile fac partea originală și cea mai prețioasă a manuscrisului, fiindcă sunt făurite de însuși Ghenadie⁴.

A doua scriere este un manuscris de 14 file (filele având mărimea unui sfert de coală), având fiecare filă pe o parte versuri iar pe alta iconiță, așa că în tot manuscrisul avem 226 versuri și 13 iconițe⁵.

Versurile, atât prin formă cât și prin cuprins, au mare asemănare cu cele din textul *Ithicei*⁶.

Scrisul, comparat cu o scrisoare originală din 1735 a lui Ghenadie, prezintă multă asemănare, ceia ce nu lasă nici o îndoială că versurile sunt scrise de el însuși⁷. Iconițele însă pot să fie lucrute și de o altă persoană necunoscută.

Reproducem aci cele did urmă două iconițe (a 12-a și 13-a) cum și chipurile arhimandriților de pe zidurile mănăstirii Fedeleşoiul.

C. N. Mateescu

¹ N. Iorga: „Două biblioteci de mănăstiri: Ghighiu și Argeș“.

² Manuscrisul se găsește astăzi la Academia sub no. 2844.

³ Nu toate icoanele sunt terminate; unele sunt schițate numai cu creion, iar pe multe din file sunt scrise numai strofele, lăsându-se loc gol în susul filei pentru iconițe.

⁴ Toate strofele în număr de 66 (284 versuri) prezentând un deosebit interes prin originalitatea lor, au fost publicate laolaltă de d. N. Iorga în broșura: „Două biblioteci de mănăstiri“.

⁵ Manuscrisul se află în posesiunea subsemnatului.

⁶ Versurile le-am publicat sub titlul „O poezie în iconițe“ în revista „Cuvântul adevărului“ an. VII no. 16.

⁷ Scrisoarea, conservată în arhiva bisericii sf. Nicolae din Brașov, mi s'a comunicat în fotografie prin buna-voință a d-lui Dr. St. Stinghe.

DOI TOVARĂȘI

* *

În dimineața aceea neguroasă cuprinsul răsuna surd de lătratul cânilor. Pe zăpada bătătorită, dinaintea unei porți, ursul, cogemite namilă, rădicat în două labe pe hudumacul lustruit și cu verigă și cârlig la capăt, în sunetul micii «dobe» și la îndemnul în răstâmpuri al altui băț mai scurt dar puternic, «juca» schimbând din tapalagele-i oable păroase și moțâind la dreapta și la stânga, cu mormăitul său, aci de durere și rugămintă, aci de amenințare, în tactul cântecului simplu, rar, trist. Mulțimea adunată ca la urs privia.

Țiganul, nu tocmai negru; are părul castaniu, ca al ursului, și cu ochii de un albastru spălăcit, Numai trăsăturile feții și sărăcia hainei aduc a țigan: obrații îngustați spre bărbie, ochii în tăietură piezișă, gura eșită în afară cu dinții jimbați; trupul înalt, înfășurat într'o mulțime de sdrănțe asemuitoare unor bieți luptători în dezordine. Intreaga-i înfățișare aduce cu a ursului, de la care a împrumutat parcă ceva.

Conduce cântând în tact, răstindu-se și urmărind cu încordare cum *dihania* se frământă tipărind amătul proaspăt și frecându-și iudurerată botul sângerat, între labe, pe capătul ciomagului.

Haida 'ntinde un pas mare :
Ți-oiu da mâne demâncare!
Și mi-o 'ntoarce 'n mărunțica
Să ne vie bucățica,
Bucățica și vr'un straiu,
Hai-da na-na să nu stai...

Cât la chinuit pentru'n gologan!

Unul din privitori ceru și alte «figuri».

— Facem, boiarule, facem; sa te trăiasca Dumnezeu! O haina, o rufa de camașa să-mi dai, o bucațica de slănină...

Lista părea a nu se sfârși,

— Nu mi-i casa pe-aproape, răspunse cel pe care-l «boierise»; îți dau pitaci..,

Cu ezitare, oarecum, primi și pe bani. Un fel pe frică, pe

care se silea s'o ascundă, se cunoștea că-l stăpânește. Se sprinteni îngrijat. Iși făcu cruce. Se răsti la urs de se ridică iarăși în două labe pe capătul hadumacului gros, lustruit, al cărui cârlig îl înfipse totdeodată în veriga de fier trecută prin falca pe jos a ursului. Luă hudumacul de-a spinarea și, ingheboșindu-se, prinse a-l trage să i se suie în spate «să-l calce»: ursul gemu groaznic, cu botul sângerând. Il mai slăbi oleacă, și răgetul se domoli...

Se domoli? Cine să pătrundă însă taina acelei clipe! Amnarul durerii lovise prea puternic în cremenea răbdării, scăpărând o scântee de conștiință care luminează dintr'odată marginea ticăloasei captivități cât și a libertății ademenitoare. În clipa ce a urmat, fiara își înfipse botul în spatele omului și-și încolăci brațele păroase în juru-i, dând să-l strivească într'o încleștare desperată.

Un fior dureros străbătu mulțimea. În strigăte de spaimă, țiganul smuci cu putere bățul al cărui cârlig se ținea de veriga trecută prin falca de jos a sălbatecului său tovarăș. Acesta gemu iarăși îndurerat, cu botul sângerând tot mai tare și se descleștă labele mormăind rugător. Stăpânul lovi, sclavul încercă din nou, cu spunere, să se urce...

Din mulțime, însă, izbucni atunci un glas pătruns de milă —și după el, altele:

— Lasă-l, lasă-l, că-ți plătim noi și-așa...

Omul se trase la o parte, animalul se coborî liniștindu-se. Și amândoi, vădit bucuroși că au scăpat de-o grea cum-pănă, după ce-și primiră plata—doi gologani—, porniră agale ducându-și nenorocirea mai departe..

Și privindu-i cum se pierd în ceața figuroasă, tăcuți. nepăsători parcă lăsând în cuprinsul greoi lătrături dușmănoase, iar în albul omătului moale urme late și picături roșii de sânge, mulți n'ar fi știut să spue cine-i mai nenorocit: ursul sau omul!

I. Neculan

DEPARTE DE NOROC

N'aveau copii. Și doar acum erau înaintați în vârstă, moș Valache Ciocârlan și cu mătușa Ilinca.

Intr'un căpăt de sat aproape de lunca Siretului își aveau ei căscioara cu fața în spre dealul Bohoghinei de după care răsare soarele, iar șoseaua, care ca o curea prăfuită spinteca satul așezat la poalele păduriceii, trecea tocmai prin fața casei lor.

Veseli din fire erau amândoi. Stare aveau bunicică, căci pe lângă că mai agonisiră și ei ceva în viață prin muncă cinstită, dar mai moșteniră și de la părinți. Se luaseră din dragoste, de tineri încă; dar din așa dragoste, că nici acum după patru zeci de ani de la punerea cununiiilor pe cap n'apucase a se răci! Avea un obicei moș Valache: nu se ducea nici odată de acasă până nu-și sărută mai întâi nevasta. Așa se diprinsese el din anul întâi de după nuntă și, vorba ceea: obiceiul învechit, îi ca și cel înăscut.

Nu vă pot spune, dacă lucrul acesta îi plăcea babei, ori nu. Atâta știu, că, cu cât o sărută mai des moș Valache, cu atât și ea umbla ca prâsnelul după treabă și'n casă și afară și, nu-i ședeau picioarele cât îi fir! Aveau de toate, slavă Domnului! și nu le lipsia nimica; dar cu toate acestea, erau așa de abătute câte odată!., Și de ce oare? De nimic alta, decât numai pentru cuvântul, că nu le dăduse Dumnezeu copii. N'aveau moștenitori. Și aceasta numai și numai, spunea moș Valache, că i-a cântat nevستی-sa cucuveaua pe casă, după cum îi povestise ei moașa Mânguleasa, hăt târziu, când era fată mare. Și către ori-cine îl întreba:

— D'apoi bine, moș Valache, ai de gând să rămâi fără copii?

El răspundea:

— Apăi... mi-i ursită nevستی bre, să nu facă copchii; i-o cântat cucuveaua pe casă la naștere.

Și se răspândise vorba aceasta prin sat, că Ilincăi lui moș Valache, i-i ursit ca să nu facă copii. Și cu toate acestea, pe unde nu fusese ei în tinerețe! Pe la mănăstirile! Corovei, Neamțul, Secul, Durău și altele, ca să le ce-

tească preoții cei bătrâni de prin cărțile cele sfinte, ca doar doar le-a auzi Domnul ruga; dar degeaba, căci nevastă-sa Ilinca, nici gând n'avea, ca să-i tâpșească vre un flăcău lui moș Valache, cu ochii negrii, cu părul creț și, ager așa cum era el.

Câte babe descântătoare erau prin partea ceia a Siretului, nu rămăsese una, la care să nu fi fost mătușa Ilinca și moșneagul, îi adusesse băuturi câte în lună și 'n soare, dar degeaba... De la o vreme, văzând moș Vlache, că nu-i și nu-i și nu-l, și, că femeii-sa, nu-i mai dă nici un semn... își luase și el de-o grijă. Ce să facă? Perduseră ori ce nădejde. Când vedeau că 'ncep a se tot înmulți anii și, că ei is tot singurei cum s'au luat, își ziceau adesea nemângângâiați unul către altul:

— Suntem departe de noroc, departe.. N'o să mai avem de-acuma copchii... Nu, nu, nu...

Dar, se vede că tot le purta Dumnezeu Sfântul de grijă, căci, trecând odată moș Valache în Cordun (Bucovina) cu niște marfă negustorească, la întoarcere, aproape de graniță, întâlni pe cale un băeat ca de vre-o opt ani, sgribulit, rupt, pucios și aproape gol, care ședea pe marginea șanțului șoselei și scância.

— A cui ești tu măi băete? il întrebă moș Valache, milos, oprind boii.

Copilul nu răspunse nimic și urma să plângă.

-- De ce plângi tu, măi țucă? il întrebă iar moș Valache.

— M'o bă...tut și... m'o... alungat — răspunse copilul plângând și ținându-și mânuțele la ochi.

— Cine te-a bătut?

— O...mul.

— Care om?

— La... ca...re am stat.

— Da tu a cui ești?

— Nu... știu...

— N'ai nici tată, nici mamă?

— N'am, răspunse copilul înghițând suspine. La aceste cuvinte: «că n'am nici mamă», i se umplură ochii de lacrimi lui moș Valache și, i se făcu inima cât un bostan de mare.

— Și unde vrei să te duci tu acumă.

— Să... caut... pe mama... și pe tata.

— Da unde să-i cauți?

— Pe drum.

— Vrai să mergi cu mine și să-ți fiu eu tată? îl întreabă moș Valache plin de duioșie,

— Vrau, răspuse copilul, frecându-și ochișorii.

La aceste cuvinte, moș Valache sări din car, făcu odată ochii roată, și văzând că nu-i nimenea prin apropiere, se duse lângă șanț; copilul întinse mâinile, iar el luându-l în brațe, îl sărută de mai multe ori cu lacrămile în ochi, îl puse în car și dând o biciușcă în boi, porni.

Copilul se așeză tăcut pe fân, se prinse cu o mână de draghina carului, iar de la cealalta sugând un deget în gură, tot ofta neputându-și opri sughitul. Moș Valache, după ce stătu puțin pe gânduri, zice:

— Știi ce, dragul tatei? Să te ascunzi binișor în fân până ce-om trece de căsoaea cea cu cumpănă, c'apoi îi eși iar afară.

Era vama, și el avusese în grijă, ca să nu i se întâmple ceva, că dă, vorba ceia: paza bună trece primejdia rea. Copilul îl ascultă și se ghemui binișor în sarcina cea de fân din fundul catului, de nici prin minte să-ți treacă, ca-i acolo ființă omenească.

La vamă, nu-l întreabă nimenea de unde vine și unde merge, sau ce are în car, căci îl cunoșteau toți că umblă cu marfă.

După ce trecu de rampă și eși din târg, ca la o bucată de cale, moș Vaiache, scoase un strigăt de bucurie, se repezi din fundul carului, luă copilul din fân, îl strânse la piept și-i acoperi fața cu sărutări. Erau amândoi fericiți... Ca și cum bătrânul și-ar fi găsit fiul pierdut, iar acesta părintele... Boi îndemneau, drumul se părea lung acum, căci erau nerăbdători și, ca la un ceas de noapte, intrară în sat. Luna roșie ca jărâtecul, dezbrobodită de covorul verde de frunze al rediului de lângă Siret, se înălța curată pe albastra boltă a cerului ce scânteia de stele și, părea că-și îndreptă toate razele-i argintii în mănunchi numai spre căscioara lui moș Tache când el intră în ogradă.

Desjuga în grabă boii și, intrând în casă, puse pe copil în brațele mătușei Ilincăi, zicându-i «Uite, ce ți-am adus!... Acesta-i, băetul nostru de-acum, nevastă!»! Intr'un suflet îi povesti întâmplarea și, de bucurie mare ce aveau amândoi, nici somnul n'a putut să-i prindă în noaptea aceea. L'au întrebat cum îl cheamă, și el de lângă sobă a spus tare,

că Nanu îl cheamă, Nanu, Nanu! ziseră ei, repetind acest nume cu bucurie de mai multe ori și, luându-l, îl spalară și-l primeniră, de-ai fi crezut acum că-i altul.

A doua zi, moș Valache, se duse dis de dimineață la primar acasă și-i spuse cum stă lucrul, rugându-l, să-i facă formele. Primarul, fără să mai cerceteze, punând crezământ pe spusele lui, dete poruncă slujbașilor ca să-i gătească formalitățile în cel mult o săptămână, având grijă, ca să mai astupe ceva din adevăr pe ici-colea. Tot satul știa a doua zi, că moș Valache are un băet, dar nu știiu de unde. De-l întreba cineva, cum și de unde îl are, ea spunea, că l-a luat de suflet de la un neam al lui din depărtare. Nimic mai mult nu vroia să spună.

* * *

Trecură ani la mijloc. Se făcuse mare băeatul și le era mai mare dragul, când vedeau că au și ei un un copil, care să le dea la un caz de zăcare o lingură de apă și să închidă ochii în ceasul de pe urmă.

Se schimbase Nanu. Se făcuse înalt, frumos, cu sânge în față și era cel mai harnic, cel mai detreabă, cel mai hazliu și mai de petrecere, până ce nu era și Nanu lui moș Valache. Felul cum umbla el îmbrăcat și cum știa să se poarte cu toții—căci învațase doar și carte—, ochii lui vioi și pletele-i negre în cârlionți ce-i băteau pe umere, ametišese pe toate fetele. Ba, ce mai la deal la vale, s'o spunem drept: până și nevestelor le era drag. Când se făcea horă mare în sat, și când începea Nanu să strige prin joc, strângându-și puica la sân:

I-auzi, leleo, popa toacă,
Eși afară și te roagă:
Să moară bărbatul tău,
Să rămâi, să te ieau eu!

ori:

Ui, seraca neteda!
De tot cuipu-i lindina
Și la ceafă-i mișuna!
Pe cararea capului,
Merge merța sacului
După cap nu mai în cap;

Mătăței ca nucile,
Es la drum ca curcile!.

Apoi, mătușei Ilincăi nu mai îi creștea inima și parcă intineria nu altă ceva. Stătea hora în loc mai ales când juca Nanu cu Pachița lui Ion a Marandei. Când vroia el să facă pe toți să-și îndrepte ochii în spre dânsul, apoi o lua la joc pe Pachița, care n'aveau păreche în privința frumuseței și a jocului... Și când o luase Nanu pen-

tru întâia dată la joc, își simția sufletul neliniștit, simția că arde ceva în pieptul ei, se simția veșnic obosită, lucrul nu se prindea de ea, o sete aprinsă o chinia și un dor neînțeles, tainic, pătrundia în sufletul ei... De câte ori trecea el cu carul la chirie pe dinaintea casei lui Ion a Marandei, care era lângă drumul mare, ea, de la stative, se uita pe furiș prin geam la el, iar după ce trecea,

pândind dacă nu-i mă-sa ca s'o vadă, deschidea încet fereastra și cu batista albă pe cap și cu părul pe spate, îl petrecea cu ochii până departe, în zare; iar, după ce nu-l mai vedea, ofta și, cu ochii în lacrimi se punea iar la stative, dar nu putea țese.. Picioarele pe tălpile nu mai puteau apăsa și suveica îi cădea din mână. De multe ori stând așa, ori punând capul pe sul și gândindu-se la el, o fura som-

nul. Când n'o găsia măsă țesând sau făcând altă ceva, o probozia; iar ea, după ce rămânea singură se ducea în ungherul casei și, punându-și batista la ochi, o uda cu lacrimi ferbinți, nevinovate. Nanu nu-i spusese că ține la dânsa, dar îi dăduse a înțelege. De Crăciun la horă, cea întâi fată pe care o luă calfa la joc, Nanu, era Pachița și el, cu căciulă brumarie, cu cojocul nou, cu cămeșa albă ca zapada, cu țăarii strânși pe picior și cu bofturi creți (ciubote), o strângea la piept prin joc, iar ea, îl pierdea din ochi și se topia după el,.. Prin sat noaptea Nanu nu umbla, căci acest obicei nu-i plăcea de loc lui moș Valache, și abia după multă strădanie izbulise el să-l încredințeze de urmările lui rele, așa că, numai pe la jocuri și din treacăt dacă se puteau întâlni. Mai de aproape însă n'a putut să-i vorbească nicio dată și doar și ea căuta prilejul.

Intr'o seară întârziase Nanu de la chirie. Când îl simți ea că vine—că-l cunoștea după șuerat—luă cofeiul și fugi la fântână care era în margina drumului. Scoase iute apă proaspătă și-l aștepta.

Cum ajunse Nanu în dreptul fântânel, cunoscând-o, sări din car, lăsă boii să meargă înainte și se apropia de ea. Ii ceru apă și ea-i dădu să bea. Pachița nu-i putea vorbi; se înroșise și vroia să plece. El însă, o prinse de mână, o aduse lângă sine, îi desmerdă obrajii și, cuprinzând-o de subțioară, o strânse în brațe și-i sărută cu dragălalție de nenumărate ori ochii și gura... Nu mai puteau vorbi nici unul... Inimile singure își vorbeau acum și se înțălegeau,.. Când s'auzi în ogradă un glas strigând-o «Pachiță... Pachiță!» —era glasul mâni-sa— ea se smunci ca o pasere din brațele lui și alergă cu apa spre casă, iar Nanu sărind șanșul își iuți pașii după boi.

Bucuria împărtășirii dragostei lor n'a ținut multă vreme. Toamna, Nanu trebui să plece la miliție și bieții părinți tocmai când se credeau cei mai fericiți din sat, trebuiau să rămână singuri. Umblă moș Valache cu oameni și'n dreapta și'n stânga, ca să-l poată scăpa, dar degeaba. Abia dacă putu cu mult greu ca să învârtească șnururile pentru a face armata la «două zeci și nouă», mai aproape fiind de casă.

Ce-i trăsni însă lui Nanu prin cap, că el spusese verde și în fața părinților și a colonelului, că vrea cu orice preț să facă armată la flotilă. Il rugară cu lacrămile în ochi părinții

ca să se îndure de bătrânețele lor și să nu se înstrăineze așa tare de ei, ducându-se să facă armată tocmai la Constanța, departe, pe mare, unde se întâmplă atâtea și atâtea nenorociri și, că ei ca mâne vor cădea la zăcare și cine îi va căuta? El însă nu voi să-i asculte. La urma toată le spuseră și oamenii cei mai de sfat ai satului; că, dacă se trage flăcăul la flotilă, n'au ce-i face și să-l lase mai bine la voia lui. Așa au și făcut.

Pachița auzind de plecarea lui se și îmbolnăvi, că, din dorința lui ne bună pentru flotilă nici pe dânsa nu vroi s'o asculte, ca se rămână mai aproape. Și, când plecă la gară, abia de putu să se ridice din pat și să-l petreacă cu ochii în lacrimi pe Nanu, care pleca departe de ea...; că îl va mai putea vedea vre-o dată, nici ei singure nu-i venea a crede... Când i-a venit ordin de chemare, cu plânsete l-au petrecut părinții, și și-au luat rămas bun, zicându-i:

— Mergi sănătos dragul nostru, să vii tot sănătos și, Domnul să te aibă în puza Lui.

Acestea au fost cuvintele din urmă ce le-au rostit ei către Nanu la plecare.

* * *

Și au rămas triști bătrânii, căci ce aveau mai scump, mai drag, plecase de lângă ei. Și unde? Tocmai la flotilă, acolo. Tocmai la flotilă, acolo, departe, pe mare, ca să facă miliție...—Ne bucurasem c'am dat peste noroc, dar suntem departe de-a fi norociți, zicea adesea moș Valache către nevastă-sa, clătind din cap.—Da, departe de noroc suntem, răspundea mătușa Ilica, oftând. Căci, ce ni-i bun c'avem de toate, dacă ce-am avut mai drag—un singur copil—s'a dus departe... departe... pe mări și ape... ca să facă miliție...

De la plecarea lui, parcă tăcea satul... La petreceri nici un chef. —„Unde-i Nanu nostru sireacu? ziceau toți—căci cu dânsul nu ți se mai ura l». Cu plecarea lui, un gol rămase în sat și în sufletul fetelor, al Pachiței mai ales, care gol, se simția din ce în ce mai mult și pe care nimenea nu putea să-l umple. Bătrânilor, nici mâncarea nu le mai pria acum și slăbiau văzând cu ochii. Dădeau unde dădeau și, când vedeau că nu-i Nanu, se puneau pe jalerie. De multe ori îi găsiu vecinii plângând, ca de doi copii.

Trecură multă vreme, aproape jumătate de an și ei nu

știau nimic despre fecior. Nu le trimesese nici o veste de la flotilă, nici un răvaș batâr, care să-i mai bucure o leacă. De-l întreba cineva :

— Ce-ți mai face flăcăul, moș Valache, cum o mai dă cu meliția și ce 'ți mai scrie.

El răspundea :

— De când a plecat, nu mai știu nimic despre dânsul. S'a instrăinat băetu, și pace ! Nu știu cum o mai dă prin străini, că văd, că de la «Coștanțaea» ceea, de la flotilă, nu-mi mai vine nici un răvaș». Intr'o zi însă, pe când păștea boii pe țarină, auzind că sună *plicu'* prin dreptul velniții, un fior îi trecu prin sân și, parcă îi spunea cineva, ca să se ducă înaintea poștarului, că-i aduce știre de la fecior.

Se duse, și cei dreptui, că nu fu înșelat. Poștarul, Cucu, îi ceti răvașul, în care Nanu spunea pe lângă altele, că nu se cam împacă cu armata, dar că de altfel e sănătos și îi dorește mult.

După ce i-l ceti, moș Valache mulțămindu-i, oftă din suflet, își sterse cu mâneca cămeșii ochii plini de lacrimi și, punând răvașul în pungă și strângându-i baerile bine, se porni spre casă ca să ducă vestea. Parcă-și mai veniră în fire acum și el și baba. Știrea aceasta le luase ca un bolovan din spate. Erau mai liniștiți și își cătau de treabă. De unde până acum moș Valache nu se ducea nicăieri, cu venirea răvașului însă, începu să mai iasă și el printre oameni, ca să mai audă ba una, ba alta și să mai spună și el c'a primit veste de la fecior.

* * *

Și-a părăsit Nanu satul... Cu totul alte locuri și altă lume găsisse el pe acolo. Avea prilejul să călătorească și să vadă și să cunoască multe. La început îl mânca urâtul și dorul de casă, dar mai pe urmă s'a mai dat și el cu lumea ; a început să-și găsească prieteni și între străini, camarazi de prin sate depărtate ca și el, care își lăsase acasă părinți dragi și puice mândre în cele sate... și în dorul căroră, când le scăpau în mână ceva parale, mai eșiau în oraș să mai cinstească... De multe ori era amărit și din pricina meliției pe care n'o visase așa cum o vedea acum cu ochii și atunci, iar se lua la cinste... Și azi un pahar, mâne două, poimâne trei, până când, vorba ceea, ar fi vrut el să lase rachiul și, acum nu-l

lăsa rachiui pe dânsul... Și după acest urît obicei pe care l-a deprins pe nesimțite, au mai urmat și altele : al desfrâului, al sudălmei păcătoase, al furătorei și câte rele, toate între patemile lui Nanu.

În aproape jumătate de an numai un singur răvaș trimise părinților. Băutura, pe care o deprinsese acum de-a binelea, cerea parale și acestea de unde să le ia ? Căci de-acasă nici moș Valache nu voia să-i mai trimeată dacă vedea că nu le mai scie. Ce să facă ? S'a apucat de furat... Mai întâi începând a-și cociobăi camarazii noaptea prin buzunare, apoi furând lucruri mai de seamă, până ce într-o noapte a șters cu mai mulți tovarași scurți de mână ca și el, niște pături pentru a le vinde. Întăia dată le-a mers ; dar se știe că ulciorul nu umblă de multe ori la apă și țiganul la praznic. A doua oară au fost prinși și dați frumușel la închisoare.

Văzându-se strămtorat scrise un răvaș acasă în care spunea cum stau lucrurile, departe însă de adevăr, — că-i vârit la închisoare, nu se știe pentru cât timp, pentru niște furturi de care a fost bănuit, și că, dacă nu vine să-l scape, își face seamă. Moșneagul însă, nu vroi să creadă cu nici un preț acest lucru și, nu se încredință, decât după ce îi ceti primarul singur răvașul. Să se ducă ? Dar unde-i Constanța, undei flotila ceea ? își zicea el. D'apoi un pumn de parale de unde să scoată ? Să nu se ducă ? Dar Nanu își face seamă... Se gândia feluri și chipuri cum să facă ca să fie bine.

În sfârșit, cu mult greu, se hotări să plece. Dar de unde bani gheață acum ? Fu nevoit bietul să-și vândă boii fără preț și să se gătească de drum.

Mătușa Ilinca îi pregăti în ajunul plecării un cuptor de malai, îi puse în traistă câteva turte, apoi niște ceapă și vre-o douăzeci de căciulii de usturoi și îi dete schimburi noi. Moș Valache mai luă cu el și pe ajutorul de contabil al curței, un tânăr din localitate, purtat prin lume, care să-l conducă ; căci se temea să se ducă singur, că își zicea : «ce fac eu dacă cumva mă rătăcesc prin ternuri, sau nu mă pot da jos degrabă la ștăfăile unde trebuie și mă ducă vre-o mersână tocmai prin țara Neamțului, de nu mai nimeresc nici odată nici Constanțaia cu flotila ei și nici casa ? Și-apoi ce mă fac eu prin străinătăți, dacă nu știu a grăi limbi, căci

pe acolo oamenii au alt gers și alt grai de cum au aceștia de pe la noi ?!»

Toate acestea îl făcură să nu se scumpească la ban și să-și ia un tovarăș. Mătușa Ilinca îl întovărăși până la gară și fu nevoită să se despartă și de moșneag, care ca osândit punea cu frică piciorul pe scara vagonului și, când se uita în urmă și vedea cât îi de lungă dihania, când auzea mașina gâfâind ca un balaur și vedea pe cei de la trenuri sunând roțile, umblând cu funiile pe de-asupra și dând drumul la aburi il cuprindea un fior prin tot trupul și își lua în grabă piciorul înapoi de pe scară. Era fricos din păcate și mai cu seamă se temea de drăcăriile istea nemțești. Numai de departe văzuse el trenul până la trecerea în gară a lui Nanu, dar de suit într'insul nu se suise nici odată, așa că, și acum înaintea plecării, dacă n'ar fi răcnit la el șeful stației și nu l-ar fi tras de mână în vagon tovarășul de drum, nu s'ar fi suit în el cu nici un preț. Când mașina flueră și trenul huruind se făcu nevăzut, mătușa Ilinca rămase cu ochii pierduți în zare pe șina trenului și podidind-o plânsul, se porni încet spre casă. Pe cale însă, începură s'o frământa felurite gânduri «De ce să mă mai duc eu acasă?» își zicea. Pe cine o să mai găsească într'ansa? Pe nimenea... Nanul nu-i, moșneagul nu-i». Asemenea gânduri o turburau și ea nu știa ce să facă. După ce mai stătu câțva timp la cumpene, își trase măsurile și își urmă calea abătută de tot. Nu mai era mult pân' acasă. Amurgul apăsa satul din ce în ce mai tare și steaua ciobanului, blândă se ivise de-asupra pădurei, așteptându-și tovarășile.

Nici un om pe cale. Tăcut era drumul. O singură ființă numai se zărea eșind din sat și înaintând. Era Pachița lui Ion a Marandei, iubita lui Nanu, fetica cea ca de vre-o opt-sprezece ani, cea mai frumoasă pe care o avea satul. Naltă, mlădioasă, cu ochi fermecători, privire galeșă, c'un mers legănat și-un sân de... vrăji plin ce te-amețea când îl priviai. Mergea cu pași iuți și, cum o întâlnește pe mătușa Ilinca, mișcată cum era, cu obraji înroșiți, îi dăte «bună seara» oprindu-se și luându-i mâna iute, i-o sărută. Apoi, nerăbdătoare o întrebă de unde vine, cum și de ce îi supărată, și-o descoasă cu deamănuntul.

Mătușa Ilinca pricepu ea biata ce-i de-o întrebă cu așa aprindere. Pachița îi ținea mâna în mâinile sale ferbinți și i-o

neteția : iar când povestia mătușa Ilinca de Nanu al ei, ea se schimbă îndată la față ; inima ce de multă vreme nu mai era a ei, făcea să i se sbată sânul cu putere, respirația i se iuțea și strângea mai cu putere mâna mătusei Iincăi în ale sale.

Ea nici nu-i aminti de închisoare, ci spunea numai că-i bine și că are să vină de sf. Sărbători acasă, sănătos și mai frumos de cum s'a dus.

Ii plăcea nespuse de mult Pachiței să audă vorbindu-se de Nanu. Presimțise ea, că nu-i bine de el, de oarece moș Valache își vânduse boii și se duse la Constanța ; dar nu știa bine ce i s'a întâmplat, căci aceia care cetiră răvașul fură rugați ca să nu spună pățania.

Satul nu aflase încă. Suferințele bătrânilor le împărtășia deopotrivă și Pachița și, cine știe, dacă poate nu și mai mult !

Când se întorcea spre casă însoțind pe mătușa Ilinca, care tot ofta, pronunțând și având pe buze numai numele lui Nanu, ei i se umplură ochii de lacrimi și trupul începu să-i tremure ca varga.

Luna ivindu-se printre plopul bătrâni și nalți a lui moș Valache, scalda cu razele-i argintii fața înlăcrămată a Pachiței, petrecându-le pe amândouă ca pe două mironosițe, care mergând tăcute și abătute, intrară în casă. Mătușa Ilinca aprinse lampa.

— Pa...arcă-i pustiul, zise ea, dacă nu-i Nanu... Și-acum s'a dus și moșneagul...

— Ce-o fi făcând el oare acuma, mătușă Ilinca ? întrebă Pachița nerăbdătoare ca să afle răspunsul.

— S'o fi gândind la noi sârmanul, răspunse ea oftând, căci văd că mă pălește sughițul...

— Oare așa să fie, mătușă Ilinca ?

— Apoi, vezi bine c'asa, dragul mătușii.

— Dar oare o să mai vină înapoi în sat ?

— Firește, c'are să mai vină, că doar aici îi crescut.

Pachița zimbi mulțumită la auzul acestor cuvinte și vroia să se așeze pe laiță, dar nu putea.

— Însă până ce-a veni, suntem departe de noroc, noi, cari l-am crescut și l-am îngrijit, zise mătușa Ilinca clătănând din cap.

— Dacă-s de el, is departe și de noroc, da, și eu is departe... zise Pachița aparte, grăbindu-se.

— Da' de ce, dragul mătușei? o întrebă mătușa llinca înțelegând-o.

— Dacă-s departe de el... îmi arde... da... departe.

— Nu te'nțeleg dragul mătușei. De cine ești departe?

— De noroc... de el... îmi arde după el... inima.

— După cine?

— Apoi... apoi... is departe...

— Spune, draga mătușii, spune, n'avea teamă

— Mă doare inima, inima îmi arde.

— După cine, draga mătușei?

— După Nanu, căci taaaare... mi-i,.. drag mătușă, fă-mi ce vrei acum... zise ea cu sfielă înroșindu-se; și căzând cu capul la sânul mătușei llincai, începu să plângă, stârnindu-i astfel și ei izvorul de lacrimi.

Cuprinse amândouă, au plâns mult fără mângăere, ca cele ce erau departe de noroc.

Un zgomot de afară le trezi. Pachița ridică capul și ză-rind în cui lângă ușă cojocelul lui Nanu în care era el îm-brăcat de Crăciun la joc, când pentru întâia oară a strâns-o pe ea la pieptu-i, aprinzându-i focul dragostei pentru el, se repezi, și, fără a fi observată de mătușa llinca, care își șter-gea ochii. îl sărută de mai multe ori stropindu-l cu lacrimi-le-i fierbinți.

În urmă, dete în grabă «bună seara» și, într'un râs ș'un hohot nedeslușit, peri ca o rândunică.

*

Se mai înveselise acum par'că casa lui moș Valache.

Venise el de la Constanța mulțămît că l-a putut scăpa din închisoare pe Nanu. Și încă cu greu, căci, după cât înțelese el, fusese închis pe dreptul. Și i-a dat mult de grijă moș Valache, ca să-și caute de datorie și ca nu cumva să se mai apuce de vre-o boafă, c'apoi curat, ca nu mai are ce căuta acasă; poate să se tot ducă în lumea lui. L'a sărăcit destul acum, că l'a făcut fără de boi, dar batâr pe viitor să nu-i mai neliniștească.

Și câte nu i-a spus el! La urmă i-a zis că să știe că, da-că va mai face vre-o șotie, cu tot năcazul lui de om bă-trân, îl desmoștenește și-l afurisește cu toți preoții. Acestea au fost cuvintele lui din urmă la plecare. li dăduse mult de grijă el, ce să-și vâre mințile în cap căci, după câte auzise

el că face pe vapoare, îi băgase frica în oase, că n'are să poată sfârși armata cu cinste.

Ce flăcău detreabă și cinstit fusese Nanu în satul lui și, cum se stricase în armată! Se întorlucase cu cei răi și vorba veche: merele rele strică și pe cele bune. Deprinsese acolo toate năravurile urite și scârboase.

Fugia de pe vas și hoinăria prin porturi zile întregi. Mai multe zile de închisoare făcea de cât de servici. Se svonise multe prin sat despre el, dar moș Valache cu cuvântul lui de om bătrân, le astupă pe toate. Mătușa Ilinca se făcuse ca toaca de slabă. Ce vrei? Atâtea griji și supărări!

*

Nu-i rămase multă vreme în urechi lui Nanu cuvintele lui moș Valache. Cum s'a văzut scăpat de-un bucluc, s'apucă să mai facă și altele. Ii plăcea tare mult să se petreacă. În toată sărbătoarea cu doi, trei inși eșia în oraș, se înfunda în vre-o întuneciune de tavernă, unde după ce se îmbăta, petrecea cu femei desfrânate până 'n ziua mare.

Și găsisse până și-o amantă din pricina căreia și lua închisoare.

Negreșit, aceste toate numai la bine nu-l puteau duce.

Intr'o zi de sărbătoare îmbătându-se până nu mai știa ce-i cu dânsul, se luă la harță c'un alt camarad de la amantă și sfada pornită cam în glumă, cam înadins, merse până acolo că se schimbă în batae cumplită cu sticle stricate și scaune rupte de capul lor, după care lucru Nanu văzând că nu-și poate învinge inamicul, înfierbântat și turbat ca o fiară, fără să mai stea la gânduri, scoase iute cuțitul din cingătoare și împlântându-l furios în pieptul camaradului, izbindu-l la pământ într'un lac de sânge, o tuli pe-un geam fără a fi prins, căci, lucrurile petrecându-se în scurt timp și ceilalți camarazi de-abia purtând limba în gură de treji ce erau, nici pe picioare nu se puteau stăpâni, nici de cum să-l mai prindă pe Nanu, care simțindu-se criminal nu-l mai ținea pământul.

Se imbarcă îndată pe-un vapor rusesc dându-se ca supus și, lasă, Constanța!

*

Trecuse abia câteva luni de la venirea lui moș Valache și le mai veni un răvaș, nu de la Nanu ci de la un camarad

al său pe care îl cunoscuseră moș Valache când fu la Constanța și care îi spusese atunci toate purtările lui Nanu, în care ravaș spunea, cum Nanu săvârșind un omor la beție a fugit pe un vas străin în Rusia, fără a fi prins.

La auzirea acestei vești se năruie tot visul bătrânilor. Moș Valache rămase mai mult mort de cât viu... De mătușa Ilinca nici nu mai vorbim. Li se dusese în țara Muscalului ca criminal, ultima mângâiere, scumpul lor Nanu, la care țineau atât de mult.

Cine avea acum să-i mai îngrijească ? Cine să le închidă ochii ? Cine să-i conducă la groapă ? Nimenea, nimenea... Au rămas singuri ca cucul.

Prin sat mergea șovonul că Nanu s-ar fi înecat în Dunărea. Tot satul se mira de una ca asta și de felul cum s'a putut schimba așa în scurt Nanu lui moș Valache, pe care toți îl știau ca pe cel mai cuminte și mai cinstit flăcău din tot satul.

Dar dă, își ziceau iar la urma toată : «ce nu se poate în lumea asta ? Hm ! Numai scară la cer, pod peste mare, cal verde și armean cuminte ; dar în colo... Dracul par'că face mânăstire !»

Moș Valache căzuse la pat. Toți spuneau, că boala i se trage numai din supărare.

...Se mai făceau din când în când petreceri și jocuri prin sat, la care, ar fi luat el parte cu toată boala lui, dacă ar fi fost acolo și Nanul lui, așa cum era altădată ; dar acum, la auzul cântecului lăutarilor — moldoveneasca lui Nanu — și la vederea flăcăilor, nu puteau face altă ceva bătrânii de cât se verse lacrimi... Se făcuse în timpul bolii lui o horă în sat, da' frumoasă cum nu se făcuse, de pe când era caldă la jocuri... Pe când stătea toată lumea și privea, se văzu de departe o fată frumoasă, îmbrăcată în negru, care venea pe drumul din mijlocul satului, cu părul despletit, desculță și având câteva vreascuri într'o mână. Ea se apropie liniștită de horă, o privi puțin tăcută, cu ochii mari și tulburi... ; părea că umblă după cineva și nu-l găsește. Lumea incremenise. Copiii se'ndosiau. Lăutarii stătură numai de cât, iar ea izbucnind într'un hohot de râs, ca apucată de spasmuri, porni înainte, cântând încet și plângător un cântec vechi de dragoste stinsă...

Era ea, Pachița lui Ion a Marandei, care la vestea că Na-

nu s'a inecat, innebunise. Venise la horă să-și caute alesul inimei, să-și caute iubitul, dar el nu mai era... Lumea se uită după ea mirată și clătinând din cap, se bătea cu mâna peste gură și mare și mic, zicând : «Doamne ferește !».

În fiecare zori de zi trecea Pachița pe la poarta lui moș Valache, se opria puțin, se uita în ogradă și pleca înainte. Zăcea în pat acum moș Valache de două luni și-și aștepta, sfârșitul din ceas în ceas. Supărarea de când cu Pachița cuprinsese tot satul.

Într'o zi, când moș Valache slăbise de tot și preotul veni ca să-i dea sfânta grijanie, un om necunoscut, ca picat din cer, intră în casă și umilit dădea să se aproprie de patul bolnavului, ca și cum ar fi vroit să-și ceară ertare de la el. Era Nanu, venit din Rusia și schimbat acum cu totul, mai ales după ce auzise din oameni de cele petrecute în urma lui.

Când îl zări, un semn de respingere făcu cu mâna în spre ușă moș Valache, care se sbătea cu moartea și nu mai putea vorbi, iar Nanu, ca trăsnet de remușcare, ne mai zicând nici un cuvânt, își luă bățul și, cu capul în jos, ca un oșândit de un om în ceasul morții, și fără ca să mai bată câinii la el, eși din ogradă.

Un strigăt sfâșietor s'auzi în urmă. era al mătusei Ilincăi, care rămăsese pentru totdeauna departe de noroc : moș Valache își dete sfârșitul, iar Nanu, rostind numele aceleia ce pentru el innebunise, în goana mare, s'a apropiat de Siret...

N. V. Năntăscu

Rătăcirea cea din urmă îi mai rea ca cea dintăiu

Era pe vremea când călugării noștri din mănăstiri huzuriu de bine.

Pe-atunci călugărul Gherasim făcea pe economul într'o mănăstire din ținutul Sucevei. Gherasim trecea la stăriș drept un călugăr liniștit. Dar de când cu economatul, de

când cu grija de-a cerca vinurile din antalele beciului mănăstiresc ca se nu se zcrească, Gherasim a căpătat darul de-a bea. Beția îi veche boală, vorba e că omul nostru când se îmbăta era gâlcivos și toți călugării mănăstirii nu-i putea sta în potrivă. Dar asta ar fi fost calea-valea, dacă Gherasim n'ar fi ajuns să zică vorbe grele de cuvioșia sa starețul.

Astea au mers însă pân' într'o zi, când prinzând de veste starețul, l-a osândit la greu canon: 3 zile bietul Gherasim a stat legat, bătut măr și nemâncnt într'un fund de beciu.

Când l-a scos de-acolo, bietul călugăr de rușine n'a știut cum a ajuns în chilia lui. S'a trântit pe-un pat și s'a pus să cugete la ceia ce ajunsese din cauza paharului. Abătut de frizurile părerile de rău, vorbea singur.

«Vezi ce-ai pățit? Așa-ți trebuie Gherase. Adică, ce... se nu bei, nime nu spune. Cum bea și starețul nostru? Ei, d'apoi tu Gherase îți faci de cap, ești mai dihai ca un căne turbat la beție. Așa poți să ai o cană de vin, ia să șadă acolo, poate-ți vine cineva!» Și zicând astfel se furișă prin ușa chilii și din întunericul nopții răsări cu cana burduhoasă de-o așează sub masă.

«Iaca așa Gherase, fii cumiute: șazi cole binișor, las'cana colo, ce vrei, de una să te ții?... Ei, da un pahar dacă ai bea n'ar fi nimic; ce-i un pahar?» Și Gherase scoțind un pahar de undeva, îi soarbe nectorul dintr'o înghițitură.

«Un pahar! doar nu-i cine știe ce... să nu bei mai mult; ai văzut ce-ai pățit? Da chiar și două, dar să nu bei ca un prost». Atunci unui alt pahar îi face loc prin gâtul însetat.

«Așaaa... două pahare, nu stai binișor, nu te vede nimene; cine are să zică macar c'ai băut? Când bei mult să vede că necuratul îți iea mințele. și repede își face cruce. Dar la urma urmei chiar trei pahare de-ai bea, ce-s trei pahare? Să nu bei zece.»

Dar într'un târziu, Gherase se necăjia aburcând coșcogea cană spre gură; încălzit începu să bată cu pumnii în masă certându-se în neștire cu cei ce l-au deșteptat. De-odată parcă se desmeteste, desbracă raso, își ie o pălărie și făcându-și vânt peste gard se face nevăzut prin pădure.

Dorna-Suceava

Ioan Zotta

De când luna are numai un ochiu

Luna, ci-că și cu soarele îs frați buni. Și de aceia mai înainte și ea strălucia și încălzia tot așa de frumos ca și fratele ei, soarele. Iar acum, de când luna are numai un ochiu, nu mai încălzește și nu mai strălucește ca soarele.

Ia, acu, să vezi, de ce luna a rămas numai c'un ochiu? Soarelui, i-a venit și lui timpul să se'nsoare. Mai înainte însă, a trebuit să se ducă la maică-sa, să-i dea voie să um-

ble prin lume să-și caute o față frumoasă. Când a văzut și-a văzut așa, mă-sa ce-a mai putut să facă? I-a dat drumul. Iar el a pornit. Ș'a mers pe drumuri neumbrate, zi și noapte, nouă ani și nouă zile de vară, dar ca să găsească o față frumoasă, după inima lui, nici c'a putut găsi.

Supărat din cale afară, se'ntoarce înapoi acasă. Cum ajunge acasă, iar se duce la mă-sa, și-i spune :

— Mamă, fost-am peste tot pământul, fost-am și-am cutrierat toate locurile, câte poate să le cutreere un om, dar să văd o fată mai frumoasă și-o fată care să-mi fie așa de dragă, afară decât sora mea, luna, nici că am putut vedea.

Mă-sa a rămas uluită. Dar, i-a priceput gândul soarelui, că el vroia să iea de nevastă pe soră-sa, pe lună ; și n'a primit, pentru că, i-a zis :

— Nu se poate lua frate cu frate.

Soarele, se dădea în două, nu altă ceva ! Ș'a și spus către mâni-sa, că orice ar fi, tot pe lună o iea de nevastă ; și dacă n'a lua-o pe dânsa, atunci nu mai iea pe nici una, cât a fi lumea și-a fi.

Dar biata mă-sa, era îngăimată tare, ca nu știa ce să facă ? De păcat, era păcat și de milă îi era milă...

Iac' că, par'că Dumnezeu i-a dat în minte ; mama soarelui trimete pe lună la sf. Duminică după sită deasă de mă-tasă, pentru cernut făină la nuntă. Iacă, am uitat să să spun că soarele logodise cu luna. fără voia mă-sei și acu, în scurt, trebuia să le fie și nunta. Da și sf. Duminică știa că luna-i mireasă cu soarele ; ea să nu știe dacă-i sfântă ?

Ea, învăță pe lună, să-și scoată un ochiu, ca să pară mai urită soarelui, și să n'o iea de nevastă. Cum glăsui Sfânta, luna făcu ; și când să se'ntoarcă acasă, se'ntoarse numai c'un ochiu.

Soarele pricepu îndată care-i pricina, că luna n'are un ochiu și tot se hotări să facă nuntă cu dânsa, așa cu'n ochiu cum era.

Când vede luna, se duce din nou la sf. Duminică, de i se jelui. Dar acum, sf. Duminică învăță pe lună ca să se deie de două ori de-a berbeleacu' că'ndată se va face rândunică. Apoi, să sboare pe fereastră afară. Când să sboare, soarele o prinde c'o mână de gât, iar cu cealaltă mână de coadă. Dar ea se smuncește și sboară afară pe fereastră.

În mâna soarelui, îi rămân numai penele din coadă, iar rândunica pe gât, se umplu de sânge, care se scursese din mâna soarelui.

De când s'a făcut luna rândunică, cică-s rândunelele ; pân' atunci nu erau. Ele's vargate la gât cu roș, din pricina sângelui, ce s'a scurs din mâna soarelui, pe gâtul ei.

Coadă lor e ca o furculiță, din pricină că soarele când a prins-o, i-a smuls toate penele din mijloc și i-a rămas numai cele de pe margini.

La urmă, din rânduică s'a făcut iar în lună. Luna l-a blăstămat pe soare : ca ei amândoi nici odată să nu se mai întâlnească față'n față unul cu altul : nici când a fi lună nouă, nici când a fi lună veche. Și când a fi unul la răsărit, celalt să fie la asfințit ; când a fi unul la asfințit, celalt să fie la răsărit.

Și, de asta luna și cu soarele nu-s nici odată la un loc ; iar luna-i mai întunecată ca soarele de scârbă mare ce-a avut-o săraca...

De la Maranda Busuioc, Nemțisor Neamț

Al. Moisei

CEI TREI FRAȚI

sau

Colin, ginerile lui Colelie-împărat

Au fost odată trei frați.

Ne-având cu ce trăi la tatăl lor, căci era prea sărac, au plecat câte-și trei în lume... Și-au mers ei așa, cale lungă și bătută până acolo unde se împreună cerul cu pământul, până unde au dat de o margină de apă. Au înnoptat acolo, au făcut foc și s'au culcat ; dar mai înainte, era să uit vorba, s'au învoit ca să păzească toți pe rând în câte-o noapte, ca să nu li se stingă focul.

— Măi fraților, a zis cel mai mic, Colin, vedeți cum sunt undele apei ? Par'că prevăd ceva peste noapte... Ar fi bine să păzim în rânduiala cum suntem făcuți, adică, noaptea asta să păzească fratele nostru cel mai mare.

— Așa să fie l au zis cu toții.

S'au culcat ceilalți doi frați mai mici, și el, cel mare, a rămas de pândă, și cu învoiala, ca ce-o păți noaptea, să nu povestească ziua,

Așa, culcându-se ei, peste noapte, unde s'a pus o vijelie de credeai că se scufundă pământul. Bătea vântul cu spic de

foc de te urnia din loc. Și valurile apei se tot repeziau la mul. Ș'un balaur cu trei capete a ieșit din apă și s'a repezit la cel ce păzia, ca să-i stingă focul. Mult s'a luptat cu el, mult, căci era mare dihania ce dăduse peste el, și de-abia, de-abia i-a tăiat două capete; cocoșii au cântat de ziuă și balaurul a fugit. S'a luminat, soarele a răsărit umplând hăul de văpăi, focul încă ardea, frații s'au sculat, s'au spălat și-apoi l'au întrebat:

— De ce apa a venit așa de aproape și e tulbure măi frate ?

— Păi de, ca să fi fost ceva așa mai zice; dar n'a fost nimic !

Au tăcut. Și-au mers mai departe.

A venit și-a doua noapte când trebuia să păzească și cel de-al doilea frate.

Au aprins focul, au gătit, au mâncat, după aceia fratele mai mare cu Colin s'au culcat.

Focul era foc și trebuia să ardă toată noaptea acum și ca să ardă, trebuia să-l păzească ca apa să nu vie peste el ca să-l stingă, căci se nemerise tot lângă o apă.

A păzit și el cum a păzit și cel d'întâi, atât c'a venit alt balaur cu șase capete. S'a luptat și el cu balaurul, i-a tăiat cinci capete și când a fost la cel de-al șaselea, balaurul a fugit și ziua l-a apucat pe voinic ca și pe cel d'întâi frate.

Dimineața s'au sculat, s'au spălat, au îmbucat ce-au îmbucat, s'au suit acum într'o luntre și au plecat pe valurile apei. Pe drum n'au povestit nimic.

Unde au inserat, acolo au tras la mal, au strâns uscături, au făcut focul, și-acum rândul celui mic, rândul lui Colin ca să păzească... În cumpăna nopții, atunci când se îngână ziua trecută cu aceia care vine, a venit un balaur cu nouă capete, de străluciau ca focul solzii lui.

— Hei, voinice, voinice, — și-a zis Colin, — or fi pățit ei frații tăi ce-or fi pățit, dar eu am pățit-o de tot !

Și s'a luptat cu balaurul, s'a tot luptat toată noaptea și de-abia, de-abia, i-a tăiat șase capete și tot i-a rămas trei; s'a repezit apoi balaurul și i-a stins focul voinicului.

Atunci Colin, ne-având ce face, că focul i se stinsese, și de frica fraților, s'a uitat în toate părțile și foc n'a văzut. Puse mânele streășină și se uită bine... În zarea depărtată de-abia a zărit ca un licurici, o scânteie... A luat seama pe

cer și văzând că tot mai este pân' la ziuă, s'a dus într'acolo fuga să iea foc, ca să-l și facă până la ziuă, că altfel îl omora frații.

Mergând el pe drum, s'a întâlnit c'un uncheaș. Miază-Noapte, ce strângea noaptea și aducea ziua, și l-a rugat :

— Mai așteaptă moșule, mai așteaptă barem pân'oi veni și eu cu foc.

Însă uncheașul cu gura vorbia și cu mânilor strângea :

— Nu se poate voinice, nu se poate, căci chiar am întârziat privind la voi când vă luptați...

Atunci Colin, ce-a făcut? L-a legat cobză, l-a lăsat pe loc și s'a dus la foc. Când acolo, a găsit doisprezece hoți și cu Harâmbașa treisprezece, stând împrejurul focului și tăinuind. Când l-a văzut Harâmbașa a și pus mâna pe el zicând :

— Haiducesc de patruzeci de ani și peste mine om n'a dat. Și tu? Dacă vrei ca să scapi de moarte, ai să te duci la Colelie-împărat cu cei doisprezece hoți ai mei și cu tine unul, treisprezece și să mi aduci din pimnița-i vin din butia cu numărul 14...

Colin, ce să facă? Ca să ia foc, trebuia să se ducă nu numai acolo, ci și'n sfârcurile mărilor, în poalele codrilor Naramzei.

Când a ajuns acolo, a miglișit pe păzitori, și a intrat în curtea palatului. S'a dus la beciu, a intrat el întâi și le-a spus tovarășilor .

— Intrați fraților, intrați că aici este *milaret* de bani !

Și câte unul, câte unul intra. Și care cum intra, el capul i-l tăia ; așa că i-a tăiat pe toți, până la unul. Și-a umplut boata lui cu vin și când să iasă afară, a văzut un zmeu la poarta palatului. Bărbătește a pus mâna pe un pietroi și l-a pocnit drept în frunte de-a amețit, a scos paloșul din teacă și l-a tăiat, i-a luat limba și sânge de a pus în boata cu vin. Apoi a plecat.

Smeul acela s'avea cu fata împăratului — se îndrăgostise cu ea — și împăratul pusese armaiă prin împrejur și degeaba că smeul o *amegiuia* și tot intra la ea.

Împăratul văzând acum o astfel de minune (cu moartea zmeului și a hoșilor) ce-a făcut? Că nu putea dovedi pe acel ce a omorât zmeul și hoții.

A poruncit de a făcut o cârciumă la marginea orașului în

drumul mare, și a scris pe ușă: «Toată lumea să vie să bea și să mănânce ș'apoi să povestească despre tot ce-a văzut, ce-a făcut și ce-a auzit».

Și, ca să nu uităm vorba, Colin ce-a mai făcut? Cum spusei, a luat boata cu vin în care a picat sânge din rădăcina limbii smeului, ce era otravă și a plecat la Harâmbașa. Acolo, după ce a tras câteva înghițituri, Harâmbașa l'a întrebat:

— Ceilalți unde sunt măi?

— Sunt pe urmă; eu venii înaintea ca să iau foc și să mă duc să-l fac, că uite vine ziua și rămâi așa.

L-a lăsat aproape mort pe Harâmbașa! A luat foc, a lăsat boata otrăvită și a plecat.

Pe drum a dat de uncheaș, l-a deslegat de și-a început iarăși lucrul și în revărsatul zorilor, Colin făcuse și focul!

S'au sculat și frații lui și l-au întrebat:

— Tiii, da' mult dormirăm frate... lei, spune-ne și nouă ce-ai pățit azi noapte?

Și el le-a spus:

— Ce să pat; n'am pățit nimic, nu vedeți... (Săracu, cât năduf pățise și n'a spus nimic!)

Apoi au plecat cu toți, acum pe jos, că dor-dor vor ajunge undeva ca să se procopsească și-aproape de-un oraș, au dat de-o cârciumă, pe a cărei ușă au văzut scris cuvintele acelea, că; «cine-o intra, să bea și să mănânce și apoi să povestească care ce-a văzut, ce-a pățit și ce-a auzit».

(Împăratul pusese cârciuma asta că poate o găsi pe acela care a omorât pe cei doisprezece hoți și zmeul de i-a scăpat fata).

Au intrat și ei înăuntru, au mâncat, au băut și-apoi au povestit căro ce-a văzut, ce-a auzit și ce-a pățit.

Și, așa era învoiala, a început cel mare:

— Apoi, pe aști trei frați ne-a avut tata... Tata era sărac și noi, ca să nu-i luăm mămăliga de la gură, am plecat câte-și trei după procopseală... Și-am tot mers noi măi nene, am tot mers, până am dat de o margine de apă...»

Și și-a povestit pățania cu balaurul cel cu trei capete, cum i-a tăiat două, și-atât, pân'-a venit aici...

A început și cel de-al doilea și-a spus și el tot așa, numai c'a tăiat unui alt balaur, cinci capete și i-a rămas unul... Și-atât! Și nu i-a zis niminea nimic!

Și-a început și cel mic :

— Și după ce am poposit a treia noapte, am ajuns la marginea unei alte ape, unde mi-a fost rândul meu de pază. Am păzit ce-am păzit și în mijlocul nopții a venit un balaur cu nouă capete; m'am luptat cu el, i-am tăiat de-abea șase, am ostenit și el s'a repezit de mi-a stins focul.

Și-a povestit tot, ce-a pățit când s'a dus după foc, cum a legat pe uncheșul ce strângea noaptea și aducea ziua, cum a dat peste hoți, cum n venit cu ei la Colelie-împărat după vin și «fraților, la câte unul, la câte unul cum intrau, le-am tăiat capetele și când să ies din curte, hop și zmeul! l-am tras c'un pietroi în frunte, am scos paloșul lui bietul tata ce l-a avut din cătărie dela Colelie-împărat, i l-am infipt în gât, i-am luat limba și uite-o legată aici în batistă...»

Auzind așa împăratul ce era atunci în odaia de alături, l-a luat la curte, i-a dat fata de soție și împărăția jumătate.

Și ca să nu uit vorba, or mai trăi și astăzi de n'or fi murit!

Auzită de la Floarea Neață din Perișor-Doljiu.

Nic. I. Dumitrașcu

BANU-I OCHIUL DRACULUI

În rariștea din mijlocul unui codru străvechiu, sub picioarul unui dămb, ce stă gata să se prăvale și să sfarme unda argintie care se strecura printre firele de iarbă din vâlcica din față-i, își avea sălașul un pustnic bătrân, bătrân uitat de lume și de vreme.

Acolo, în pacea sfântă a codrului, turburată în răstimpuri numai de freamătul frunzelor ori altă dată de jocul nebunatic al crivățului, se depărtase pustnicul de deșertăciunile lumii acesteia, pentru a-și griji și pregăti sufletul în rugăciun de laude și de slavă închinată Ziditorului lumii.

Din vreme în vreme, își pornia povara anilor ce-i gârbovise spatele pe cărăriua ce șerpuia prin iarba de pe tâpșan și se strecura printre copacii ce-și înlănțuiau crengile în îmbrățișare mută, până în șleahul care spinteca tăria vajnică a codrului și se avanta în legănarea trupului până la așe-

zarea omenească din preajmă, de unde își târguia untdelemn, ceva tămâie cu care își întovărășia rugăciunile către Stăpânitorul a toată lumea.

Într'o clipă își și lua drumul înapoi, pentru ca ochii și urechile să nu i se spurce iar sufletul să nu i se pângărească de slăbiciunile și păcatele omenești, și se adâncea iarăși în evlavie și curătenia locașului său, învăluit de liniștea și muțenia codrului.

Într'o zi, pe când apucase pe cărăruia spre a eși la șleah, vederea i se luminează de sclipirile ce scânteiau în umbra deasă care se întindea deasupra cărării, în partea despre capăt.

Cu frica în inimă se apropie mai mult și căzu jos în mijlocul cărării, între îrunzele veștede o gramadă de aur în care se topiau cele câteva raze de soare ce se furișau prin răritura crengilor.

Îngrozit de această arătare neașteptată, care-i tăia drumul, pusnicul își curmă mersul și plecă înapoi însemnându-se cu semnul crucii și mestecând la stihuri din psaltire.

Se vede că rău greșise înaintea lui Dumnezeu, de-l pedepsise așa de amarnic ca vederea să i se spurce de vedenia deavolului,— se gândia călugărul.

Cum se reîntorcea dânsul abătut și îngândurat, iată că-i răsări în cale trupul a doi voinici fii, ce apucaseră calea rătăcirii în pustiul codrului.

— Blagoslovește părinte, rupse unul ghiața încremenirii, ce-i încătușase pe tustrei.

— Binecuvântarea Dămnului peste voi cu al său har și a sa iubire,—blagoslovi sfântul împreunând mânele peste capul celor doi păunași și clănțănindu-i dinți în gură ca de friguri.

— Dar dincotro părinte, așa grăbit ? mai întrebă unul.

— Ei ! fiilor sunt tare amărit că azi Tatăl din ceriu, pentru greșelile păcătosului meu suflet se vede, mi-a scos pe diavolul înainte. Ceva mai la vale ochiul lui strălucește ca fulgerul în mijlocul cărării.

Cei doi voinici bucuroși de a vedea pe satana, se lăsară spre capătul cărării ce da în șleah.

Zimții gălbenașilor ce scânteiau în bătaia soarelui, îi făcură să zâmbească de spaima omului lui Dumnezeu.

Cât ai aprinde o țigară, porcoiul de galbeni zurui, ascunzându-se în fundul unei perechi de desagi.

Gândul unei vieți mai liniștite și a unui traiu mai îmbelșugat, le însenină sufletele.

Deocamdată se gândiră să-și pună la cale stomacurile lihnite, ca un început a unor vremuri tihnite.

Unul din ei, după ce-și umplu chimirul cu zimțișori, plecă de vale spre târg să-și cumpere merinde și băutură, iar celalt rămase să străjuiască bogăția din desagi.

În singurătate, omul, când liniștea nu îi este turburată de nimic, își deapănă mai mult gândurile și le întrupează în planuri pentru viitor. Atunci i se dezlănțuesc în suflet patimele, poftele și toate slăbiciunile ce-i zac în celalt colț al sufletului lui. Patima iubirei de argint încurcă gândurile celui ce rămase cu desagii și-i întunecă mintea. Adică de ce n'ar stăpâni el tot bănetul acesta și-ar mai trebui să împartă și cu celalt tovarăș !

La trecerea prin minte-i a unor astfel de gânduri, zarea se păta cu trupul tovarășului.

Un glonte trimes de cel rămas cu desagii, plecă din desişul codrului și îl culcă la pământ pe cel ce venia cu târguelile.

Mulțămît că rămăsese singur stăpânul comorii, cu sufletul împietrit de patimă, plecă spre cel fulgerat de moarte, îi luă cele ce adusese și se dădu într'o poeniță pentru a-și alina foamea

Fără a-și imputa de fapta ce săvârșise, începuse a îmbuca din bunătățile aduse.

Deodată îl cuprinse tăieturi și dureri cumplite de stomac. Trupul începu să i se zbată în chinuri grozave și într'o clipită se rostogoli neinsuflețit de vale.

Aceleași gânduri se iscase în mintea celui ce plecase la târg pentru tovarășul rămas, și-i otrăvisese mâncarea !

Ș'apoi să nu zici că banu-i ochiul dracului.

T. Popovici

Amintiri ferlcite din lumea poveștilor

A. L.

Hai poveste, poveste, urmează-ți rândul, ca omul gândul !
 Hai poveste că înaiate, mândru și frumos mai este. Poveste, poveste ! De câteori pentru tine n'am adormit eu în copilăria mea în poala mamei cea dulce, ascultându-te și minu-

nându-mă de tine și de farmecele tale. De câteori tu nu m'ai urmărit și prin somn și de câteori cu vrăjile tale nu m'ai fermecat! De câteori tu cu frumusețile tale și cu minunățiile tale nu faci să tacă copiii din plâns și decâteori tu nu aduci pacea și liniștea!

Liniștea aceea în care se aude blând și curgător glasul vre-unei bunici spunând nepoțelilor strânși în jurul ei ce o privesc cu ochii mari și cu smerenie ca pe o sfântă ținându-și aproape și răsufările să audă vorbele pline de farmec și de vrajă :

— A fost odată ca niciodată!...

Numai cine n'a auzit în copilăria lui povești cu zine cu smei cu feți frumoși cu lumi de frumuseță și de minunății, numai unul ca acela nu-i poate cunoaște frumuseța poveștii și taina ce-o îmbracă.

Iar mie mi-s dragi poveștile căci în ele am crescut —și mă dau în vânt după ele. Copilări mea— comoara cea mai scumpă a vieții mele pe care am pierdut-o pentru totdeauna, nu mi-a fost lipsită de această zină a copilării, de Poveste.

*

Mi-erău dragi toți cei ce știau povești, și pe toți îi știam pe degete, iar clăcile erau moartea mea. Nu era clacă să nu fiu și eu acolo. Zoriam pe mama, plângeam de multe ori și până ce nu mergea cu mine nu mă lăseam.

Iar acolo, dă Doamne bine! Numai ochi și urechi mă făceam. Și erau acolo, mi-aduc aminte, adunați povestași între povestași, moșnegi mucaliți și cu șart de vorbă, babe ce le mergeau gura ca melița, iar poveștile curgeau gârlă.

Câte odată însă aveam ciudă pe nebunaticii flăcăi și pe svăpăiatele fete că uneori prin râsul lor curma povestea atât de cu tâlc și șart povestită. Nu mi dădeam însă atunci seama că și ei își spuneau o altă poveste, —ce acum și mie mi-e drag să o ascult,—povestea dragostei,— care pentru ei atuncea era mult mai mândră ca poveștile babelor și uncheșilor sfătoși. Iar eu dacă atunci îi osândeam, azi le dau dreptate, ba ceva mai mult le țin parte.

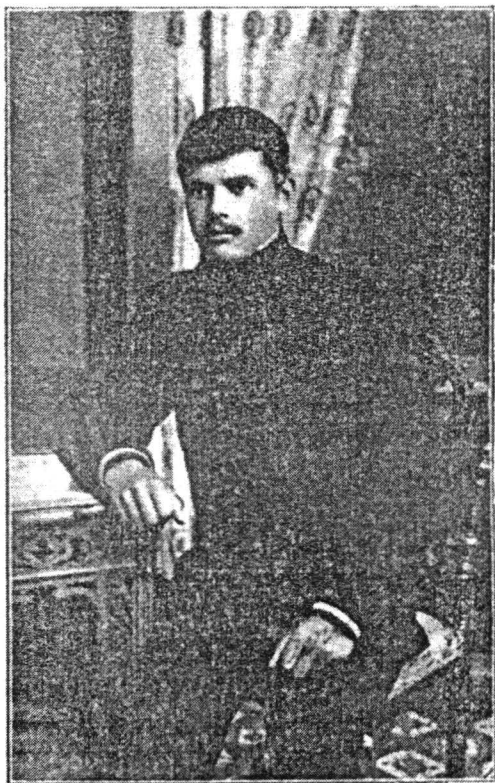
Când se mântuia șirul poveștilor începeau cântecele de lume de oaste și de haiducie. Și nu arare-ori în urma unui cântec haiducesc cântat domol și potolit din fluer de un

meșter cântăreț, se întâmplă ca unui bătrân să-i răsară în
 minte icoana vre-unui haiduc :

Cu căciulă țurcănească
 Cu pușcă arnăuțească .....

și tușind domol, să ne-o povestească !...

Mă minuna vitejia și curajul haiducesc, mă îngrozia lup-

tele pe viață sau pe moarte, mă bucuram când potera era
 pusă pe goană iar haiducii scăpuu căci aveau iarba fiarelor
 cu ei și cămăși vrăjite ca glonțul prin ele să nu pătrundă.

Iar când începeau jâtiile și taclalele, săriam în sus de bu-
 curie și râdeam de frica jădănească și prostia țigănească

până la lacrimi. Unde mai puneți că uneori se întâmpla să fie și lăutarul satului, un țigan negru ca fundul ceaunului și care uvea un păr creț-creț și niște ochi mititei ca două bol-duri și care veșnic râdea și se ploconia, arătându-și dinții albi ca două șiruri de mărgele.

*

Când nu eram la clăci și acasă puteam să mă plimb în împărăția povestei, căci, adeseori, în nopțile de iarnă când viscolul sgâlțâia geamurile și se tânguia jalnic afară, mama la gura sobei ce dudua la lumina focului ce pâlpâia în limbi de pară — îmi spunea o mândră poveste în vorbe dulci și pline de vrajă — cum numai o mamă ce și iubeste ca ochii din cap odrasla din urmă—mezinul—poate să spună. Iar eu fericit o ascultam și adormiam și mai fericit.

Și'n nopțile de vară iurăși de pe prispa casei noastre unde dormiam, ascultam iarăși povestea dulce, ce mă dăruia somnului.

Cine putea să fie mai fericit decât mine atunci, când fără nici o grijă în poala mamei, în serile lungi de iarnă adormiam ascultând povestea spusă de mama copilului ei iubit și răsfățat ?

Și era atât de dulce somnul acela care mă fura pe nesimțite și în care auziam încet ca un glas din altă lume pe mama povestind cu glas domol și blajin, ce se îngâna atât de minunat cu sfârâitul fusului harnic din degetele ei subțiri !

Pentru mine, în vremea copilăriei mele, pove tea era o taină nepătrunsă, era o vrajă ce fermecea, ce vindeca, ce alina și suferințele.

De cumva mă durea capul, mama sărutându-mă pe obraji îmi pune a căpușorul pe pernă și până ce adormiam îmi spu-ne a o poveste, iar când mă trezeam, nici urmă de durere.

Când mă loveam de ceva în neastâmpărul meu copilăresc și plângeam cu zece rânduri de lacrimi, povestea mamei venia la vreme pentru ca prin farmec plânsul meu să con-tenească, lacrămile să mi se usuce pe obraz iar eu, cuminte și liniștit, să ascult povestea cea mai minunată : «A fost o-dată ca nici odată!»

*

Poveștile mă minunau și mă îngroziau, mă bucurau și mă întristau.

Mă minunau cailor cei năsdraveni cu câte șapte inimi și cu câte 12 aripi ce știau să vorbească și veniau când îi doriau stăpânii lor feți frumoși, mă îngroziau smeii ce-i urîți și hâzi făcuți numai să facă rău bieților feți-frumoși și să răpească domnițele mândre din castelele împărătești.

Avem ciudă pe împărați pentru că nu voiau să-și mărite fetele ca toți oamenii, ci puneau la grele încercări pe cei ce le cereau, să facă poduri de aur, bunăoară, cu pomi de argint pe ele, și-n pomi mii de păsărele, să cânte fel de fel de versuri !.

Mă bucuram însă de făt frumos că numai gândea și i se isbândia, venindu-i ajutorul la vreme de la zinele ce-l ajutau și cărora și el le făcuse bine la vreme ! Mi se frângea inima de groază când un făt frumos se lupta cu un smeu ori cu un bălaur, cu câte 12 capete ! Mă rugam în gândul meu copilăresc lui Dumnezeu să biruiască făt-frumos, și Dumnezeu îmi implinea gândul, căci făt-frumos adunându-și toate puterile își doboară dușmanul și eșia învingător. Luam și eu parte la petrecerile și nunțele împărătești și mă bucuram și eu la o laltă cu dânșii !.

Iar când adormiam, vedeam aidoma palate de aur în care mândre domnițe jucau jocuri neșpus de frumoase, muzici cerești ce cântau îngereste, împărați bătrâni, cu caere albe de barbă, îmbracați în aur de sus până jos, stând cuminiți în jâlțurile lor de pietre scumpe.

Iar une ori râdeam prin somne piticul Barbă-cot, calare pe un iepure șchiop, plângeam alte ori de jalea vre-unei domnițe răpitate, eram în cel mai dulce somn când mă viseam în lumea florilor și a zânelor maestre.

... Și toate acestea acum s'a dus. Inchipuirea mea nu-și mai poate prinde acum același stări de lucrări fericite ca în vremea copilăriei.

Acum somnul meu mi-e mai greu după munca ce-l îngreuiază, și-n locul castelelor și chipurilor împărătești văd grija și frământarea zilei de mâine.

Și când mi-amintesc de frumusețea poveștilor ce m-au vrăjit în copilărie, câte odată când sunt singur în lumea gândurilor mele, cu ochii înrouați și cu o adâncă părere de rău în suflet stropesc cu lacrimi trecutu-mi fericit.

Atunci mă gândesc că am pierdut cea mai dulce, cea mai fermecătoare poveste, care nu se va întoarce niciodată, cea mai frumoasă poveste din lumea povestilor: *copilăria*.

Jorăști-Covurlui

Petru Gh. Savin

Ia vezi neică pentru tine

M.M. $\text{♩} = 138$ *Cules: G. Firca.*

Foa- ie ver- de
 mă- nă- ci- ne Foa-
 se ne- de mă- nă
 ci- ne Ai! Lea- na ne- căi Lea- na ne- căi
 Ia ne-ă ne-ă pen- tru ti ne

*Foaie verde mărăciune,
 Ia vezi, neică, pentru tine
 Mi-aș da inima din mine
 Și chimirașul cu rile
 Numai ca sa fiu cu tine.
 Foaie verde lemn tipos,
 Vino puică pe dindos,
 C'am o poartă de rogoz,
 Cum pui mâna, cade jos.
 Umple locul de miros...*

Ștefănești-Vâlcea

Gh. Fira

MIHAILĂ PURCARAȘ

POVESTE

— Scrisă în graiul local —

A fost odată un împărat și i-a născut împărăteasa o fată.
Născân' fata, i-a răsărit și un măr în poartă-i.

S'a făcut fata dă măritat, a făcut și maru' mere.

Împăratu' a dat hârtie în toate țările că, care s'ou găsi să-i
aducă mere din acest măr, îi dă fata dă soție.

Mulți feciori de împărați a'
venit,

La măr s'a căznit,
Mere nu i-a adus,
Și împăratu' i-a omorît.
Și unгурii dâla oi a' venit
Și la măr s'a căznit,
Nici iei mere n'a adus
Și, și pă iei i-a omorît.
Și a venit și uu zmeu
Și sus la măr s'a suit,
Sfânta Duminică l'a oprit:
Intr'un butoi l-a băgat,
Cu cercuri dă fier l-a legat
Intr'o odaie neumblată l-a
băgat

Mihăilă Purcărașu' auza
Că'mpăratu' scrisori pân țări
a dat :

Mere din măr să-i aducă,
Fiica lui dă soție să i-o dea.
Iel la împărat că mergea,
Și'mpăratu' l' întreba :

— Mihăilă la ce-ai venit ?

— Mere din măr să țăduc.

— Mihăilă, du-te la porci,
Că tu, mere din măr să
mi-aduci nu, poț.

Dar Mihăilă ce zăcea ?

— Împărate la porci am
fost,

Și io viața mi-am urît-o ;

La dumneata am venit,

Norocu' să mi-l încerc.

Împăratu' ce i-a zăs ?

— Du-te, neică, dacă poț.

Mihăilă dac'așa a auzât,

Atuncea iel ce-a făcut ?

Toporu' la brâu l-a loat,

Și traista cu merinde,

Pă măr în sus a plecat.

A venit vremea prânzului,

Toporu'n măr că l'a înfipt

Ș'a pus masa ș'a mâncat,

S'a sculat și s'a 'nchinat,

Pă măr în sus a plecat.

La vremea nemiazului,

Toporu' n măr că l'a înfipt

Ș'a pus masa ș'a mâncat,

Și la urmă s'a 'nchinat.

Pe măr în sus a plecat,

Și seara la sfânta Mercuri

a ajuns,

La ușe a hățanat,

Sfânta Mercuri l-a auzât.

Care iești la ușă dă hișini, că ieu am o cățălușă și o am cu dinți dă fier, cu măsălele dă oțâl și te face mici fărâmi. Mihailă i-a răspuns; io sînt.

Sfinta Miercuri glasu i l-a cunoscut și ușa i-o dăscuiat-o și în casă l-a băgat și hrană că i-a dat, dimineața la ntrebat: Mihailă Purcâraș, la mine, la ce-ai venit. Mihailă i-a grăit: Știi că fetele dumitale pă sus la mere n'a ajuns?!

— Poate ale sfintei Vineri, că sin'mai pă sus ca ale mele.

Mihailă, când a auzit
La Dumnezeu s'a rugat
Pă măr în sus a plecat.
A venit vremea prînzului,
A'nfipt toporu'n măr
A pus masă ș'a mîncat
S'a sculat și s'a'nchinat
Pă măr în sus a plecat.
A venit vremea nemiazului

Și-a'nfipt toporu 'n măr
Ș'a pus masa ș'a mîncat,
S'a sculat și s'a'nchinat,
Pă măr în sus a plecat,
La sfinta Vinere, sara, c'a
ajuns.

La ușe mi-a hățânat
Pă sfânta Vineri a dășteptat.
Sfânta Vineri a strigat:

Cine la ușă în hișină, c'am o cățălușă mică, o am cu dinți dă fier, măsălele dă oțâl și te face mici fărâme.

— Io sînt sfântă Vinere: Mihailă Purcâraș.

Sfânta Vinere cîn'l-a auzit, ușa i-a discuiat-o și în cas'că l-a băgat și hrană i-a dat.

Sfânta Vinere l-a ntrebat:

— La mine la ce-ai venit?

Mihailă i-a răspuns:

— Știi că n'a ajuns fetele dumitale pă sus la mere:

Și sfânta Vineri i-a spus, fetele dănșii n'a ajuns; poate ale sfintei Duminici, că sin'mai pă sus ca ale mele.

Harană'n traistă i-a dat,
Mihailă s'a'nchinat
Pe măr în sus a plecat.
A venit vremea prînzului,
Toporu'n măr că l-a'nfipt
A pus masa ș'a mîncat,
S'a sculat și s'a'nchinat,
Pe măr în sus a plecat.
A venit vremea nemiazului,
A'nfipt toporu'n măr
Ș'a pus masa ș-a mîncat.

S'a sculat și s'a'nchinat,
Pe măr în sus a plecat,
Sara la sfânta Duminic' a
ajuns,

Și ușa i-a hățânat,
Pă sfânta Duminica a dăș-
teptat,

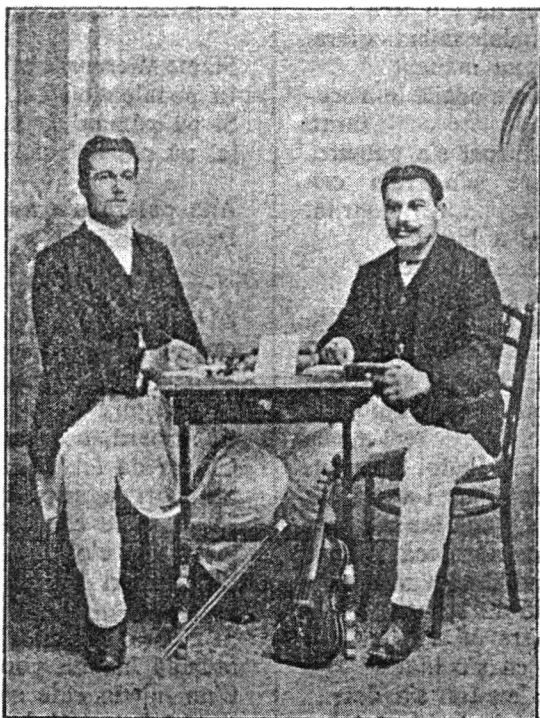
Sfânta Duminecă i-a strigat:

— Cine ești la ușe dă-mi
hățini?

C'am o cățălușe mică,

Cu dinți dă fier,
 Mășălele dă oțal
 Și te face mici fărâme.
 Mihăilă i-a răspuns ·
 — Io sân' sfântă Duminică,
 Mihăilă Purcăraș.

Sfânta Duminecă
 Ușa i-a descuiat-o
 Și în casă l-a băgat
 Și harană că i-a dat,
 Dimineața l-a 'ntrebat:
 — La mine la ce-ai venit ?

I. N. Popescu

Gh. Fira

— Știi că n'a ajuns fetele dumitale pă sus la mere ?

— Ba fetele mele au ajuns.

Ieu la biserică mă duc; tu, dămâncare dă pui să-mi faci,
 nici reci, nici calde să mi le faci, și tu puii să mi-i strigi;
 Puii babii ș'ai mătușii; iar dă ce-i vedea, să nu te sperii. Și
 așa din gură i-a mai spus: în toate odăile să intre și să i

Ie scuture, iar odaia neumblată i-a aratat-o și ia i-o spus să nu intre.

Dămâncarea a făcut-o
Pă porânca ce i-a dat-o;
Iel puii, că i-a strigat;
«Puii babii ș'ai mătușii,»
Puii la mâncare că venea
Dar ce fel dă pui iera ?
Toate alimalele sălbătice iera.
Alimalele au mâncat
Mihailă toate odăile ie-a scuturat.
Iel ca un prost s'a gândit:
Să scuture și'n odaia cea oprită.

În ia când a intrat
Ves, zmeu s'a dășteptat
Ș'asa din gur'a strigat:
— Tu ieș(ti) Mihailă Purcâraș ?
Dă-mi un cauc dă apă rece.
Mihailă pă fundul butoiului l-a pus
Un cerc dila butoi s'a rupt.
Zmeii 'ndată iar i-a strigat:
Un cauc dă apă iar să-i dea,
Mihailă numai decât i-a dat
Două cercuri i s'a mai rupt,
Zmeii afar'a zburat
Sus la mere că s'a dus
Și mere că ș'o luat
Și jos la 'mpărat s'a dat;
A dat merele 'mpăratului
Și 'mpăratu' fata i-a dat-o.
Sfânta Duminecă dâla biserică
câ'ndărât când a venit,
O batistă dă mere i-a adus.
Și'n odaie cân' s'a uitat
În odaia neumblată
Și a văzut zmeii zburat;
I'ă Mihailă l-a blestemat

Și'n podu' palmii l-a loat
Și'n poalele sfintei Vinere l-a lăsat.
Sfânta Vinere cân' l-a văzut,
În podu palmii l-a loat
În poala sîntei Miercuri l-a lăsat.
Sfânta Miercuri cân'l-a văzut,
În podu'palmii l-a loat
Și pă pămân' la suflat.
Iel pă pămân' cân' s'a văzut,
Altă putere n'a avut
Decât slugă să să bage.

*

Iel după stăpân umbla
C'o cioară cu aripa frântă să'ntâlnea,
Și dtn gură că-i zăcea:
Eu, cioară, o să te omor.
Cioara dă iel se ruga,
Scânduri la aripi să-i puie;
Tu la mine când ai gândi,
Io la tine c'oi veni,
El scânduri la ăripi că-i punea,
Și cioara se lecuia,
Mihailă 'nainte pornia,
C'un lup în cale să'ntâlnea.
....mi-te'n .... dă lup,
Ai piele dă așternut,
Lupu' dă el s'a rugat:
— Mihailă să nu mă omori,
Scânduri la picior să-mi pui
La mine cân' te'i gândi,
Io la tine c'oi veni.
Mihailă ce făcea ?
Îndată scânduri îi punea.

La picior să vindeca.
Mihăilă 'nainte că pornea
Și'n ostrov că mi-apuca,
C'o mreană dă pește pe us-
cat se'ntâlea.

.... mite' de mreană,
Dă pește, c'o să mă satur,
Cum o să te fac pastramă.
Mreana dă iel se ruga,
Că în apă să mi-o bage,
Că tu la mine când te-i
gândi,

Io la tine c'oi veni,
Iel în zăvoi c'a intrat

Și numai trei nopți să mi-o paști. Dă simbrie-ți dau un
mânz; din trei mânji, tu să-ți alegi; c'are doi mânji, mi-i
am cu șasă aripi și unu cu doasp'ce.

Că câte slugi am avut.
Toț iapa mi-a pierdut,
Pă toți i-am omorît.
Și aruncă-ți ochii 'n gard,
Să-mi vez paru cela gol,
C'ala este locul tău.
Mihăilă s'a 'ncurajat,
La mătușe slugă s'a băgat;
Cu iapa sara mi-a plecat,
Noao otară să-m umble,
Noao isvoară să-m bea.
Sara cân' vinea,
Cu iapa că pleca
Iel înainte că mergea
Și cân' se pomeneste,
P'un gard părăsit se pome-
nește.

Iel la cioară se gândește:
Io cu cioara cân' mă'ntâlnii,
Io dă ce n'o omorâii,
Că p'acea n'aș mai fi?
Cioara la iel mi-a venit
Și ea din cioc că mi-a răs:
— Ce Mihăilă, ce-ai făcut?

Și o pârghie c'a tăiat,
Mreana 'n baltă mi-o băgat.
Și 'nnainte c'a plecat,
C'o mătușă s'a 'ntâlnit.

— Bună seara măi băbuță.

— Mulțumescu-ți ție uță,
Dar după ce umbli, măi
muică?

— Voi să mă bag slugă
babă

— Bagă-te la mine puică
Am o iepușană cam ra,
O iapă sură cu trei mânzi.

— Iaca pă dracu am făcut:
Iapa mătuși-am pierdut.
Cioara din cioc îi striga
Ciori pă sus îi arăta,
O cioară mare i-o arăta,
Iapa mătușei aia era.
Cioara la ciori că s'a dus,
Cu ciorile s'a bătut,
Pă cât iapa c'a răznit;
Mihăilă frâu l-a scuturat,
Ș'așa din gură a strigat:
Iapa mătușii
Fă-te iapă,
Cum ță teapa
Că te cunosc.

Iapa la iel nechezân' venea,
Șaua pă ia mi-o punea,
La mătușe se ducea.
Mătușa când o vedea,
Zărăgai cu lopata pă ea că
punea,
Apă fiartă cu căzanu pă ia
că turna,
Iapa din gură striga:

— Lasă-mă nu mă mă' arde
Că la noapte unde m'oi pi-
tula,
Nici cu gându' dă mine n'o
mai da.

Și sara cân' venea
Mihăilă pleca.

P'un bordei părăsit să po-
menea,

Cu frâu 'n mână iel la lup
să gânda :

Cân' cu lupu'n cale s'a'n-
tâlnit,

Dă ce nu l-a jupuit,
Ca să-ș fac'un așternut.

Așa poate... nu m'ajungea.
Lupu' la iel a venit.

— Mihăilă dă ce-ai dat ?

— Iacă dă dracu' am dat :
Iapa mătușii a scăpat.

Lupu' din gură i-a strigat,
Oile i le-a arătat :

— Vezi tu oaia aia a nia-
gră mai mare ?

Aia ie iapa mătușei.

Și io la oi că m-oi duce,

Cu ungurenii m'oi bate,

Cu ungurenii, cu câinii,

Până iapa o'oi răzni-o.

Oaia c'o răznia

Mihăilă frâu-l scutura,

Și din gur'ășa-i grăia :

Iapa mătușii

Fă-te iapă,

Cum ț'a teapa,

Că te cunosc.

Iapa nechezân' la iel venea,

Și țapăn mi-o 'ncătârâma.

La mătușe că mergea,

Mătușa cușitele le-ascuța,

Apă fiartă că-mi fierbea,

Jărâgai dă foc mult că

strângea

Și pă iapă mi-l punea,
Apă fiartă cu cazanu' că
turna.

Lu' Mihăilă harană bună
că-i da,

Dân gură mi-l lăuda,

Că ieste un băiat bărbat,

Că și iei i-a dat dă cap ;

Iapa din gură striga :

— Lasă-mă nu mă mai arde,

Că deseară un'moi pitula,

Nici cu gându' dă mine n'o

mai da.

Iacă seara mi-a venit,

Mihăilă pă iapă s'a'ncălecat

Și 'nainte c'a plecat.

P'o fântână părăsită s'a
pomenit,

Iel la mreană s'a gândit :

Doamne, cân' mreana am
găsit-o,

Dă ce nu mi-am mâncat-o,

Că io p'aici n'aș mai fi.

Mreana la iel că-m venea,

— Tu, Mihăilă, ce zăci ?

— Iapa mătușii unde ie bă-
gată ?

— Dă noao stânjini in lac
ie băgată

Și io la ia că mă duc

Și mi-o bat cu penele ;

Și când apa o turbura,

Mihăilă, frâu' mi-l scutura,

— Iapa mătușii, fă-te iapă,

Cum ț'a teapa, zăcea

Și iapa la iel venea,

Și mreana că-l întreba

Că mătușa dă sâmbrie ce-i
dă,

Din trei mânji el să ș'aleagă.

Și mreana că-l învăța

Să-ș ia mînzul cel ma' urit
 Mai urât, mai jigărit,
 Dacă p'ala nu l-o loa,
 Zmeii că l-o omori.

La mătuș' acasă pleca,
 Mătușa fără iapă-l-a dăsta.
 Iel cu iap' acas' să ducea,
 Și mătușa să 'ntrista
 Și pă el mi-l lăuda :

— Să-ți dea maica un mînzuleț,

Care ieste mai frumos ;
 Mi-ai fost slugă dreaptă
 și'nțăleaptă

Căci ca tine slugă n'am
 avut,

Așa iapa să mi-o pască.
 Iei la grajdi la mînji că-mi
 pleca,

Mihăilă cu mătușa.
 Mihăilă ce-m' făcea ?
 Mâna pă mînzul' al jigărit
 că punea,

Mătușa la iel striga :
 — Ce faci, maică, Mihăilă,
 Dă iei mînzul' cel urit?
 Ia-ți un mînzuleț frumos,
 Că slugă bună mi-ai fost.

— Da nu ți'am slujit nimic,
 M'am săturat dă călărie ;

Să-m iau mînzul' cel urit
 C'asa Dumnezău mi-a spus.
 Iar mătușa ce i-a zis ?
 Vez' mîncate-ar de ...
 Pă tine cin' te-a 'nvățat.

*

Iel pe mînz se'ncăleca
 Înspre casă ș'apuca.
 La fântână cu nevasta smeului
 lui se'ntâlnea

Și ea când îl vedea,
 În floare se prefăcea
 Iel la ureche o punea,
 Pe la poarta smeului că-m'
 trecea,

Și zmeu' mi-o năzărea
 Și pă cal se'ncăleca,
 După Mihăilă că se loa ;
 Mihăilă cu calul' sbura
 Și zmeu că nu putea
 Că calul' lu' Mihăilă cu
 doasprece ăripi ierea

Calul' zmeului cu șasă
 Și așa nu mi-l ajungea.
 Zmeu cu calul vorbea,
 Să vorbească cu al lui Mi-
 hăilă

Pă Mihăilă să-l trîntească

Și să se ducă la zmeu, că la zmeu mîncă foc și bea
 apă fiartă

Calul' lu' Mihăilă cu al zmeului a vorbit să dea cu zmeul
 dă pămînt să-l omoare ; să vie la Mihăilă că-m' paște noao
 otară și-m' bea noaptea noao izvoară reci.

Calul' zmeului când a auzit
 Pă zmeu jos că l'a trîntit,
 Și l-a și omorît.

Calul' zmeului la Mihăilă
 s'a dus

Noao otară mi-a păscut,

Noao isvoare reci mi-a băut
 Mihăilă 7 ani cu nevasta
 smeului a șezut,

În șapte ani trei copii a
 făcut.

La 7 ani smeul a'nviat,

La iel c'a venit,
 Și nevasta i-a luat.
 Mihăilă dă inimă ra,
 O parte dă trup grasă

S'una slabă că-mi avea.
 Copilu' ăl mare, mare s'a
 făcut,
 Pă Mihăilă l-a întrebat :

Dă ce ai, tată, o parte groasă ș'una slabă ? Mihailă o palmă i-a dat și la urmă i-a spus : o parte o am groasă că-m pare bine, că vă am pă voi; o parte mi-e slabă, că-m pare rău că mi-a luat pă mătă. Băiatu i-a zâs : Tată, mă duc ieu să iau pe mama acasă; și'ncotro a apucat cu ia ?

Ia iute drumu' la vale
 Spre soare răsare.
 Un cal bun își alegea
 Și pă el se 'ncăleca
 Și'nspre mumă-sa apuca
 Ta 'său p'la al'drum că da

Și'nnainte că-i ișea
 Supt un pod se pitula
 Pă băiat il speria
 Și calul 'ndărăt să'ntorcea
 Mihailă p'al' drum da
 Și acasă să ducea

Și-l întreba că dă ce n'a fost ; iel a spus că su'cutare pod. i-a ișit o șurligaie înainte.

Așa, băiatu' ăl mijlociu mare
 să făcea
 Ș'asa pă tat'său-l întreba :
 Dă ce ai tată o parte groasă

ș'una slabă ?
 Mihailă doao palme-i da
 Ș'apoi îi spunea :

Tică, p'o parte-m pare bine că vă am pă voi, iar pă dă altă parte im pare rău că mi-a loat pe mătă.

Băiatu il mai întreba
 Că pă ce parte a apucat cu
 ia ?
 La vale înspre soare răsare.
 Băiatu'n hergheliă dă cai să
 ducea
 Un cal bun iș alegea
 Și'nspre mumă-s'apuca.
 Mihailă p'al' drum da
 Înainte că-i ișea
 Supt un pod că să băga
 Pă băiat il speria

Băiatu 'ndărăt să'ntorcea :
 Mihailă p'al' drum da
 Și acasă să ducea
 Și pă băiat il întreba,
 Că'ndărăt dă ce s'a 'ntors ?
 —Înainte supt un pod
 O dihaiă, o șurligaie mi-a
 ișit
 Calu' mi s'a speriat
 Și'ndărăt că a plecat.
 Băiatu' ăl mic mare s'a făcut
 Și pă ta'său l-a 'ntrebat :

Dă ce ai, tată, o parte grasă ș'una slabă ? Mihailă trei palme i-a dat și i-a spus : Tică o parte o am grasă, fiin' că'mi pare bine că vă am pă voi; o parte o am slabă fin'

că'm pare rău: mi-a loat pă măta. Și la urmă l-a'ntrebat, că 'ncotro a apucat? Tat'său i-a spus, că'nspre soare răsare.

Și la urmă iar l-a mai întrebat, că calu care s'a ncurat iel pă iel, unde ieste? Mihailă i-a spus, că p'acolo, pân herghelie dacă s'o mai țâne, dacă n'o fi murit. Dar la urmă l-a 'ntrebat: Dăr șaoa și frâu pă unde sânt?—Pân podu grajdiului dacă s'o mai țâne.

Băiatu' s'a suit în podu' grajdiului și a găsit șaoa, chinga, frâu și le-o 'ngrijit cum trebuie și le-a făcut noi. Așa, a plecat la herghelia dă cai. S'a dus la un colț dă herghelie și a strigat: Calu' tatii, care s'a 'ncurat tata pă iel? Ș'a venit un cal slab mort și i-a dat cu frâu'n cap, și calu'a plecat. Să duce și la colțu'al doilea și a strigat cași mai 'nainte și a venit to'calu'ăla slab mort și i-a dat cu frâu'n cap și calu' iar a plecat. Ș'a plecat la al treilea colț ș'a strigat ș'a venit to'calu' ăl dădânaite și-a dat cu frâu'n cap și calu' iar a plecat.

A plecat la al patrulea colț ș'a strigat și, și calu' l-a'ntrebat: Stăpâne, nu-m' da cu frâu'n cap, că io sân' calu' tat'tău, care am loat pe mumăta cu iel; dar sânt slăbit ș'am slăbit. Dar bagă-mă la noapte'n grajd cu șapte iepe să le sug, că mâine va fărâma grajdu și m'o scoate afară.

L-a loat și l-a băgat în grajdi cu șapte iepe și dimineața a găsit pe câte șapte iepele moarte și grajdu l'a fărâmat dă l-a scos afar pă eal. Acum să duce acasă și-ș pune șaoa și frâu' și l-a 'nchingat și 'nnainte a plecat.

Iar calu' i-a spus: Stăpâne, bagă de seamă, că tat'tău ne iasă 'nainte supt un pod și să face o dihaină, o șurligaie să ne spare; iar tu să mă strângi bine în frâu și să-m dai pinteni ca să sbor peste iel. Mergând înainte la pod, le iasă o șurligaie 'nainte, ca să-i spare. Băiatul văzân' dete pinteni calului și a sburat peste șurligare. Iar Mihailă văzându-l că merge 'nainte spre soare răsare, spre zmei, s'a fos' rugându-să dă băiat să s'ntoarcă 'ndărât; iar băiatu' mergân'spre soare răsare, a ajuns la smei și băgân' calu'n grajd, intră în casă la mumă-sa care cân' l-a văzut, pă plâns s'a pus. Iel băzmaoa dăn sân a scos-o, dă lăcrămi a șters-o.

Du-mi-te muic'acas' că zmeii când o veni, mult' te-o omori. Nu știu, mamă, l-ai omori, or'că iel m'o omori. Vez, mamă, că mă juc afară și fărâm jugrăvelile porțelor zmeului, fac altele mai frnmoase și zmeu când o veni și te-o'n treba dă frumusefăle porților, tu să-i zăci; mă, omu'e, mă,

io dă cân'te-am loat pă tine, inimile tele și puterile nu țâ le-am putut afla. Iar băiatu' afar' șa, jugrăvelile zmeului le fărâma și făcea alte zugrăvele mai frumoase ca ale zmeului.

Zmeu când a venit, a dat cu buzduganu'n stâlpu' porță, dân stâlpu' porță'n stâlpu' casei, bucatele a zâs să fie nici reci, nici calde. După ce a mâncat :

— Fă, nevastă, fă dă cân' te-am loat io pă tine, așa frumoasă n'am putut să văz pâla porț.

— Mă omule, mă, și io dă cân' te-am luat pe tine, inimile tele și puterile tele nu țâ le-am putut afla. Și zmeu i-a dat o palmă și i-a zâs că inimile lui și puterile lui nu le spune la o fleoartă dă muere ș'a 'ncălecat calu' ș'a plecat iar în vânat.

Atunci băiatu a intrat în cas' ș'a 'ntrebat pe mumăca. Mumăsa i-a spus pă cum i s'a întâmplat și băiatul iasă afară și fărâmă jugrăvelile alea și face altele mai pă sus.

Zmeii, sara, vine iar; dă cu buzduganu'n stâlpu' porță, în pragu' ușii și bucatele să fie nici reci, nici calde. Șade la masă și mânâncă. După ce-a mâncat, a 'ntrebat nevasta :

— Fă nevastă, fă, io dă cân' te-am luat pă tine, așa frumușeturi pâla porț, n'am putut să văz.

— Mă omule, mă, și io dă cân' te-am loat pă tine, inimile tele și puterile tele nu țâ le-am putut afla. I-a dat doao palme ș'a 'ncălecat calu' ș'a plecat. Băiatu a intrat în casă ș'a 'ntrebat-o și inumă-sa i-a spus tot cazu' care i s'a 'ntâmplat. Băiatu' iasă afară și fărâmă zugrăvelile alea și face altele mai pă sus ca ș'alea.

Sara cân' vine zmeu iar, dă cu buzduganu' n stâlpu' porță, în stâlpu' casei 'n pragu' ușii, bucatele să fie nici reci nici calde; și la urmă intră în cas' ș-o pus masa ș-o mâncat.

La urmă ș'a 'ntrebat nevasta :

— Măi nevastă, fă, io dă cân' te-am luat pă tine, așa frumușeturi pâla porț' n'am putut să văz.

— Mă omule, mă, și io dă cân' te-am loat pă tine, inimile tele și puterile tele nu țâ le-am putut afla. Lip și-i dă trei palme. La urmă i-a zâs că o să-ș spue și inimile și puterile lui la o târfă dă muere. A zâs că la lacu dă lapte ie un porc mistreț și'n porcu' mistreț sân' trei gârgăuni și gârgăunii aia sân' puterile inimile lui. Ș'a încălecat calu', zmeu ș'a plecat.

Iar băiatu' intră 'n casă și 'ntreabă pe mumă-sa și mumă-sa-i spune tot adăvăru' care și l-a dat zmeu către ia. Băiatu' intră 'n grajdii zmeului ăl părăsit și-ș ia calu' și pleacă.

Să duce la lacu' dă lapte și iasă porcu' mistreț afară și 'ntreabă pă băiat :

— Băete, iești om bun, la ce-ai venit ?

— O să-ți spui la ce-am venit; la luptă să ne lom.

Așa porcu l-a 'ntrebat;

— O să-m' fii tare viteaz ? Ai aminte de părinți, că d'aici poț să nu mai vez.

— N'am aminte dă părinți', că n'am nici mamă, nici tată; mama mea mi este hăpșită, tat'al meu mi-este pierdut. Ieu la tine când am venit, n'am venit dă flori dă măr, ș'am venit să te omor.

Porcu' așa când a auzit, la băiat s'a repezit, îndată s'au îmbrățășat să s'au luat dâla prânz pân'la nemiaz.

Și cân, fu pă su' nemiaz, vez, porcu' dă foame să colişisă, dă zăpuc să prididisă. Porcu așa a strigat: of ! băete, unde am un cotor dă papură și un pahar dă lapte, că

Cum te-aș loa,
Cum te-aș da
Și te-aș omorâ.

Iar băiatu a rămnit și iel, că-i venisă foame. Și a zâs că unde are iel o cochie de pâine și un pahar dă vin, că... porcule, cum te-aș loa

Cum te-aș da
Și fărâmături te-aș făcea !

Iar o fată dă boieri să uita la ăs(t) băiat cum se luptă cu fiara sălbatică și le-a auzât toată rămna ce rămnisără iei. Ș-a dat fuga fata la tat'său, și :

— Tată, la lacu' dă lapte să luptă un băiat c'un porc mistreț, dă la prânz chiar și pân'acu' și porcu' rămni : zâsă că unde are iel un cotor dă papură și un pahar dă lapte, că cum te-oi loa, băete, cum te dau și te omor ; iar băiatu zâsă, că unde are iel o cochie dă pâne și un păhar dă vin, că : porcule, cum te-oi loa, cum te dau și te fac mici fărâmi.

Boierii așa auzân' fata spuindu-i tot cazu și 'ntâmplarea

care iera, moaie paharu'n borcan și ia un pahar de vin, taie ș'o cochie de pâne și i le dă fetii.

Fata 'ndată la băiat să repăde cu iele; n'apucă însă să mânânce cochia dă pâne jumătate și să bea paharu' dă vin iar jumătate și cân' dă cu porcu' dă pământ, îl face mici fă-râmi. Așa, dânc porc iasă trei gărgăuni. Pune mâna și omoară doi și unu-l ia'n băzma viu; să duce cu iel acasă; iar zmeu trăgea să moară. Pomeia ș'o pedepta nemâncată, nebăută.

Iel din gură că striga :
 Muierea capu' i-o punea.
 Băiatul acasă njuțe
 Mumă-sa lăcrămi îi plânte
 Mumă-sa, imprejurarea bă-
 iatului i-o spunea
 Băiatul, îndată ce auza
 Gărgăunele că-l omora
 Și zmeu 'ndată murea,
 Băiatu, buzduganu' dânc cui
 il loa
 Stâlpii casei mi-i pleznea
 Și p'ai porțalor tot așa
 Toată averea să pornea
 La Mihailă să ducea
 Mihailă când îl năzărea
 Mereu la ochi să ștergea

Tot îi ierea că nu-l vedea
 —Indată cân', l-a văzut
 Inima i s'a 'blânzât
 Și mereu i-a fericit;
 De cân' tată, mi-ai plecat,
 Inima mi s'a săcat
 Ieu de tine m'am lăsat
 Și soroace dă moarte ți-am
 purtat
 Iar acuma viu te văz.
 Roagă-te la Dumnezeu
 Să trăiască tat'to-al tău
 Și la Maica Precesta
 Să trăiască și mama ta
 Și 'mpărat, vez, că te'i fă-
 cea.

Impăratu' țării abia când a auzit că s'a aflat un viteaz, carte dă mână i-a trimes, la 'mpărăție să să ducă, ca să-l vează, ce fel dă viteaz ieste, d'a omorât alimala sălbatică, că mult' împaraț' omorâsă.

Impăratu o mică fată avea și 'ndată 'mi-a logodit-o, cu băiatu mi-a 'nsoțat-o, împărăția i-a stăpânit-o.

Și poate să fie și astăz.
 Și asta ie Mihailă.

Scris vorbă cu vorbă, întocmai, neadăogând nimic ori schimbând ceva de la mine.

(Cules de la finul Pantilimon Stoiculeoasa din cătunul Voi-

ceșii—din—vale, comuna Voicești, județul Vâlcea, în ziua de Luni 14 Aprilie, 1908.

De atunci și până astăzi l-am mai pus înadis de 2 ori ca să-mi povestească această poveste, și, mi-a spus-o întocmai ca aici, fără să-și uite ori să se încurce cumva în șirul povestirei).

Ștefănești-Vâlcea

Ion N. Popescu

P L O P U L

*Din argint veșmânt îi țese
Luna plopului din vale;
Vântul bate 'n frunza rară
Și suspin 'a dor și jale.*

*Scârție din rădăcină,
Un fior parcă'l cuprinde,—
Peste gârta de alături
Umbra lungă își întinde.*

*Cine poate să priceapă
Jalea plopului și plânsul ?
Doar acela care 'n lume
E stingher și el ca dânsul...*

Volbură Poiană

STRIGOIUL ȘI HOȚUL

Doamne, ajută cu bine,
Doamne, ajută cu bine,
Doamne, ajută cu bine.

Mult trebuie să fie de pe vremurile acelea când nu erai volnic ca să pleci noaptea prin sat, că erai schilodește pocit de ale frumoase, de strigoi, miază-noapte și alte mătăhăanii de pe pământ. Dar acestea n'au ținut mult căci oamenii au aflat meșteșugul vorbelor care să le zică și scapă de ele chiar în ziua de astăzi.

A fost odată un hoț și un strigoi.

Intr'o seară de iarnă, pe când lupii eșiseră la urlătoare, hoțul a găsit vremea, ca să se ducă să fure calul popei din sat, pentru că zbura ca vântul.

Dar până a ajunge la casa popei, avea să treacă pe lângă un țintirim; și îi era urit că auzise că-i iese înainte strigoi.

Se gândia : să lase calul era prea sprinten; să se ducă, îi era trică că-l pocește.

Nu stătu mult la îndoială și o luă la sănătoasa, prin vremea aia urită, tocmai la miezul nopții, când toate jigăniile ies pe pământ și mergând, parcă zicea cântecul ăsta :

Plouă ningă,
Bată vântul,
Eu mă duc
Unde mi-e gândul...

Când fu aproape de casa popei, îi ieși înainte o mogâniță cât un stat de om, cu o lumânare în mână. Era un strigoi.

Avea dinți mari ca de cal și printre gingii se vedeau firele de carne de om; unghiile îi erau de un *sfartal* și la picioare și la mâni, la fel, ca la urs, ba încă și sub barbă avea păr.

În cap avea o *chichie* la fel cu ucigă-l-toaca ce înșală oameni.

Hoțul cum se văzu că este față în față cu matahala asta, începu a scuipa și a se închina: *ptiu, ptiu, ptiu, ucigă-te, crucea, ptiu, ptiu, ucigă-te toaca de la sfânta biserică, crucea și sfântul Ilie din cer.*

Se sbârlise părul pe el ca pe porc și se îngălbenise ca turta de ceară. Dar cu tot zisul și închinatul lui, nu a făcut nimic, pentru că erau frați de cruce.

Hoțul era deavol necurat cu gândul, rău la inimă, iar strigoiul era duh necurat de pe altă lume, și venia pe lumea asta numai când îi era scris lui.

— Ho, ho, frate, stai frate, ce mă scuipi? Ce, nu suntem frați? Nu mă cunoști?

Hoțul când auzi vorbele astea, parcă-și mai veni o țără în lire, deteră mâna amândoi, ca și cum s'ar cunoaște de o mie de ani.

Înțelegeți dumneavoastră ce-a fost aici. S'a întâlnit un gheavol de pe lumea asta, cu un alt gheavol de pe lumea cealaltă; că doară hoțul e gheavol curat pe lumea asta.

S'au găsit tovarăși hoțul cu strigoiul, și au început să vorbească amândoi de viața lor.

Hoțul spune că se duce să fure calul popei. Strigoiul îl întreabă că poate să țină minte ce a furat întâi și întâi. El a spus că a furat când era copil de șase ani un ou de la un vecin și pe urmă un miel, o oaie, un bou, o coasă, un plug, un topor de la un pădurar și patru găini de la neică-s-o Stan; și a spus hoțul atâtea de nu le puteai ține minte.

Strigoii zice :

— Lasă frate că tu ai timp să plătești pacatele astea care le-ai făcut, dar e rău de mine că mie nu mi-a dat Dumnezeu răgaz nici ca să pot să-mi mărturisesc păcatele și acuș ard toată viața mea în iad într'un râu mare de foc și niște șerpi îmi rod oasele și niște frigări roșii le bagă șapte oameni în mine și iar le scoate; și dacă vrei să știi cine sunt ăia, sunt cele șapte suflete pe cari le-am luat eu, i-am omorât eu cu mâna mea.

Vezi, dacă ai vrea, te-ai lăsa de hoție și n'ai mai cădea în halul în care sunt eu.

Hoțul, luând bine în bagare de seamă vorbele strigoii, îl întrebă că el de ce se duce să ia copilul popei.

Strigoii îi răspunse :

— Sunt trimis de tartorul gheavolilor, că eu sunt sluga lui, să ieau suflete nevinovate din leagăn.

Hoțul își zise atunci în gândul lui : „Mă, săracul bietul popă: să știe el ce are să fie pe capul lui în noaptea asta”.

Hoțul, tot ca să afle bine, îl întrevă că cum s'a făcut sluga gheavolului și unde-i este locul lui unde s'a născut.

— Am mâncat carne de om, zice strigoii și locul meu este, uite colo, în satul ăla: casă, copii, toți,—arată înspre țințirim. Am omorât șapte oameni fără frică de păcat.

Odată, când am vrut să prind o fată de căprioară care mi-a supt viața, m'am pomenit cu toate stâncele de pe un munte că s'au rostogolit de-a prăstăvala sfărâmându-mi picioarele; m'a dus în fundul unui pustiu, unde au venit cei șapte gheavoli cari bagă totdeauna frigările roșii în mine. Și așa vezi, asta mi-i munca grea. Cine face rău pe lumea asta, rău găsește pe lumea cealaltă.

Hoțul, tot hoț. Văzând că nu-i face nimic gheavolul ăsta de frate, îl întreabă iar, cum iea sufletul copilului.

— Mă fac muscă sau scânteie și intru pe cheia ușei și merg la el în leagăn și intru pe nările nasului; el atunci strănută și dacă nu va zice «Doamne ajută cu bine», de trei ori, îi voi lua sufletul. Dacă va zice, fug de la el că sfântul Ilie cum aude, vine să mă prindă și mă omoară.

*

E aproape de cântarea cucușilor. Se despărțiră.

Hoțul e la fereastra popei, aștepta să zică «Doamne ajută cu bine», când a veni strigoii.

Un strănutat înădușit se aude din leagăn : achthu, achthu,

achthuuu!! De la fereastră se aude „Doamne ajută cu bine Doamne ajută cu bine, Doamne ajută cu bine”!

Indată se aude bătând din aripi cocoșul, fâl, fâl, fâl, și cucurigu!

Bate ceasul de deșteptare. A pierit satana, s'a dus în fundul pământului sau în prăpastia râului de foc, să-l înțepe cele șapte frigări roșii.

Cuminte este pasărea. Ea vede toate cele rele noaptea și de aia strigoiului i-a mirosit a cocoș și a fugit numai de cât,

S'a sculat popa, a aprins o lumânare și cu toporu la ușă întrebă:

— Cine-i? cine-i?

-- Om bun, răspunse hoțul,

— Om bun, intră înăuntru.

Hoțul spuse toate: cu ce gând a venit la el și i-a spus și de strigoi că venise să ia copilul din leagăn.

Popa auzind așa, i-a dat calul care venise să-l fure și o pereche de desagi de galbeni, că pe atunci era lumea bogată, nu ca acuși.

Hoțul s'a mai întâlnit odată cu strigoiul și l'a întrebat:

— Așa mi-ai făcut?

— De, măi, nu am ce face!

Lasă că acum avem noi ac de coșocul gheavolului.

Vâlcelele-din-Topești

Ion I. Ciuncanu

TUDORIȚA

Avea Ștefânache o spuză de copii. Doar era de optușprezece ani când se însurase. În tot anul căpăta câte un copil. Patru, dintre cei mai deștepți îi muriseră, unul după altul: două fete și doi băieți.

Este credința în popor, că copilul prea deștept, nu trăește. Bine se mai nimerise astă zicătoare la casa lui Ștefânache.

A plâns biata llenușă, după ingerașii pierduți, două săptămâni în șir. Erau comori la casa ei. Ca prin minune, îi scăpase fața cea dintâi — Tudorița.

Dete Dumnezeu alți copii. Apoi alții, și iar alții până când făcură zece cu Tudorția.

Numărul cel mare al copiilor, înspăimântase pe Ștefăna-che.

Nu muncise Ilenuța la tătâne-seu acasă, nici de cum, la munca câmpului.

Acum era ursită a se înjuga alături de bărbatu-so ca la robie. Mila de copilași, face pe bietul părinte de copii, de își vără și lațul în gât, pentru a ușura traiul micilor îngerași.

Se minunau oamenii de atâta muncă. Vecinii cârteau împotriva lui Ștefăna-che. Nu odată auziai pe câte unul.

— Degeaba muncești tu și noaptea, măi Ștefăna-che. Cine n'are noroc, n'are. Poți să te omori muncind, dar de calicie nu scapi. Nu faci tu boi bălțați cu munca ta.

Se cam lua de gânduri Ștefăna-che la muștrările vecinilor. Aveau dreptate.

E drept că trăia în mare calicie.

Ii dăduse Dumnezeu numai fete. Avea doi băeți din zece copii câți erau.

Dacă n'ar fi avut atâția copii, nici nu era nevoie să muncească mult. Dar așa, o mulțime de guri flămânde. Strae mereu înnoite și încălțăminte în picioare la toți, că era dragă Doamne, om cu stare în sat.

De altfel nu cheltuia nimic pe altă ceva, cum făceau vecinii ce râdeau de el. Nici tutun nu fuma, nici în crăsmă nu se ducea, nici altă patimă nu avea. Se mira ce să facă și el să o scoată la capăt într'un fel.

Nici somnul de noapte nu-l mai putea prinde. I se părea că tot corpul e presărat cu furnici care fugeau. Se svârco-lia până despre ziuă și abia-abia adormia. Omul cu grijă nu poate să fie liniștit nici când doarme. Viața cu grijă e un adevărat iad. Așa o pățise și Ștefăna-che.

Când mai auzia și pe Ilenuța împotriva lui, un fel de nebuneală îl apuca și fugia la câmp, la grădină, numai să nu mai audă.

Era o jălanie în toată casa.

Numai ce auzia pe Ilenuța: Dacă nu ai tu un gologan în casa ta! Șed fetele tale goale în casă și neîncălțate. Ea umbra cu rufa 'n gât și tot nu ne ajunge. Un car bun tu nu ai. Boi tot așa, vaci iar, parcă e casă de vădană, nu de om

gospodar. Nu mă 'ndur de copilași, dar te-aș lăsa dracului să te văd cum ai mai trăi.

— Doamne mă femei, răspundea și Ștefănașe, cum vrei să ne mai ajungă, când la muncă suntem doi, iar la mâncare, îmbrăcăminte și încălțăminte suntem zece.

— Dacă avem și noi numai fete! Fata e piatră la casa omului. Că nu dă Dumnezeu o gălcă, să le văd la țântirim, că or fi mai liniștite!

— Eu am un gând măi femei. Să ducem pe Tudorița la o școală la oraș. Să 'nvețe măcar croitoria, că tol ne mai scutește de atâția bani dați la croitorese cu fetele noastre.

— Dă, omule, cum crezi. Eu nu zic ba. Să fie măcar pentru casa noastră.

*

Tudorița scăpase de traiul greu de acasă. Era la oraș, într'o școală de țesătorie.

Se șvonișe că la București este o școală de țesătorie. Se primiau și fete de la țară cu școala primară.

După trei ani de învățat, se alegea fata cu un războiu de țesut și o mașină de tras și tors borangicul pe care le căpăta ca premiu și venia cu meșteșugul învățat.

La început se deprinse tare greu Tudorița cu orașul. Dorul de mamă, de tată, frați și surori, o făcea să vină acasă cât mai curând.

După ce se mai învățase prin străinătăți, nici nu mai visa de casa părintească. Un singur gând o munea: să vină acasă cu meșteșugul ei și cu ceia ce mai văzuse pe acolo și să se apuce în satul ei de lucru. Cum s'ur mai fi mirat satul întreg de minunea ce ar fi văzut cu războiul ei de țesut. D'apoi stofe ce ar fi scos din lănuri și mătasă!

Multe frumuseți mai văzuse Tudorița prin cele străinătăți.

S'a fost dus cu profesoarele și cu alte fete tocmai la Rucăr și Câmpu-Lung.

Câte n'a văzut Tudorița în Câmpulung? Dar la Rucăr? Măndre țesături mai poartă lumea pe acolo! Ilice frumoase pentru femei cusute cu fir aurit. Ilice bărbătești înflorite cu soitaș.

Iele cele mai de gust lucrate din bumbac cu arnici, mătasă, fir și bătute în fluturi. Fote de un minunat gust cu ciucuri de fir de mătasă și cu ciliuri.

Ilicașele pentru copii măndre și frumoase.

Alesături rare, inarama ca lucrate din pânză de paianjen.

Zestrele de covoare alese. Covoare lucrate de mătase.

Mai minunate țesături văzu Tudorița la Săliștea în Ardeal. Fetele cele multe ce mișună în acest drăgălaș sat, îmbrăcate în frumoase costume naționale, făcu pe Tudorița să scoată suspinuri adânci, gândindu-se și la satul ei.

A văzut la Săliștea, bluze de mătase pentru femei. Pelurite pânzături, fețe de mese, șervete, alesături pentru oglinzi.

Iele nu mai erau lucrate cu arnici și fluturi, ci în portocaliu strâns.

Cu capul amețit de planuri mari, se întorcea Tudorița de prin străinătăți departate.

Nu putea uita multele țesături ce le-a văzut. Cum nu putea uita calicia din satul ei. Să vadă pe sătencele ei înoite, țesând asemenea minunății, era cel de pe urmă gând mare al Tudoriței.

Mai ales pânza în șapte ițe pentru haine bărbătești, erau minunate, pentru a înlocui materia în dungi, putredă și spălăcită, ce purtau oamenii în satul ei.

*

Când școala trimete pe Tudorița, părinților ei, aceștia, nu o mai cunoșteau.

Era albă ca o floare de salcâm și grasă. Frumoasă ca o zină. Îmbrăcată în ilic cusut cu fir, cu cămeșa țesută în portocaliu, cu betele cu ciucuri și cu ștergar ca la Câmpulung, credea că nu vezi ființa omenească, ci mai degrabă o minune dumnezească.

Cui nu-i era drag s'o privească, când Duminicile la biserică, trecea această zină a satului.

Ce mângâere în casa părinților!

Ce bucurie pe surioarele cele mici!

Aveau o nădejde în Tudorița, care părea prea învățată pentru satul lor.

Nu-i venia bine, Tudoriței, când vedea prea marea sărăcie în casa părinților. Surorile cu niște haine lucrate din stambă proastă. Tatăl, cu haine din putregaiuri jidănești. Când se gândia că înoirea hainelor se făcea de mai multe ori pe an, se cutremura de cheltueli, atât de nezăbuite în casa lor.

Ilenuța, mamă-sa, avea o fustă numai zdrențe. Această rusine a casei sale nu o putea uita.

*

În grădină avea o mulțime de aguzi. Dacă ar crește gândaci în primăvara asta ! Cu nădejdea celor șapte surori începu lucrul greu. A înviat nu știu câte grame, și făcu o movilă de gogoși.

Surorile cele multe erau de mare ajutor.

Casa unde lucra Tudorița, sămăna cu școala de la București. Pân' și mașină de tras gogoși avea. În sat femeile se trudeau la tras, cu felul lor greoiu și vechiu — cu mâna — Până trăgea o femeie cu mâna zece trăsuri¹, Tudorița cu mașina dădea gata un chilogram de mătăasă, tras, tors și depănat pe țāvii.

Se auzia în ograda Tudoriței un sgomot asurzitor; Margentina învărtia mașina de tras gogoși. Paraschița dădea zor cu țesutul la războiul adus din București. Era războiul de aceea, ce țeseau și copiii de 7 ani.

Ilenuța — mama — și cu Tudorița luau seama cu drag, cum trebuie să lucreze și croiau câte o rochie nouă. Pentru asta Tudorița lua și cartea pentru croit, care venia de două ori pe lună. La casa Tudoriței nu se mai făceau cheltueli nezăbuite. Toată rochia de pe fată, dacă costa 2-3 lei cu ață cu tot.

*

Era rândul lui Ștefănache să se vadă și el îmbrăcat. Tudorița lui plătia cât o moșie. Casa îmbrăcată, fetele curate, Ilenuța — nevastă-sa — cu haine mândre; numai el avuse norocul să rămână pe dinafară. Se pune Tudorița pe bătut lână subțire în mătăasă. Mai făcu la meșteșuguri bucureștene și scoase pentru tată un postav frumos în 7 ițe. Avea acum Ștefănache și haine de purtat, dar și de sărbătoare.

Fetele lui Ștefănache Bour făceau minuni.

Este obiceiul satelor că la Vinerea cea Mare a Paștelor, înainte de a se cânta prohodul, cam pe când soarele e la toacă, înainte de a se înmormânta Aierul, se duc și mai mari și mai mici de sărută crucea.

¹ Trăsuri sunt mănunchele de fire de mătăasă trase din gogoși, care se păstrează pân la depănat.

Când fetele lui Ștefănaș Bour treceau la biserică, păriau că-s niște fecioare din vis.

Tudorița cu cele șapte surori mergeau îmbrăcate în costume naționale. Se uita lumea cu gâtul strâmb la ele. Fetele din sat crăpau de ciudă. La horă flăcăii, numai lângă fetele lui Bour se prindeau.

»

Vede Ștefănaș în casa lui o mare schimbare. Cheltuelile scăzuseră odată cu venirea Tudoriței acasă. Câștigurile se înmulțise cu lucrul mânilor fetelor. Banii se economisiau. Tudorița în costum național la zile de sărbători. Iată norocul lui Bour.

Chiar la munca cea mai grea, fetele lui și Ileanuța purtau cămăși de mătase. Erau trainice și nu costau nici un ban.

Țesăturile se înmulțiau în casa lui Bour. Fetele și femeile din sat prindeau a veni în cărduri mari. Se minunau ele de repezeala cu care se trăgeau gogoși de mătase. Se minunau și mai mult de războiul cu care se țeseau.

D'apoi croitul și cusutul la mașină.

Încetul cu încetul femeile din Miclăușeni, c'asa se numia satul Tudoriței, începură a fura din meșteșugurile minunate.

O mătușă se ruga să-i arate cum se croește. Alta cum să cumpere o mașină de tras și tors borangic. O verișoară venia de se ruga să-i arate cum se lucrează fotele, ilicele, cămeșile,

Casa Tudoriței, era școala fetelor din Miclăușeni.

»

La casa lui Ștefănaș Bour, în Miclăușeni, se auzia, cam pe la miez de noapte, un zgomot mare. Semăna a petrecere veselă.

Lăutarii cântau de răsunau văile.

Timpul de toamnă, cu noaptea luminată de lună și cu pomii încărcăți du roade, făcea din petrecere un adevărat raiu de fericire.

Era nunta Tudoriței.

Profesorul ce venise mai an, în satul Miclăușeni, auzise și văzuse multe lucruri bune la Tudorița,

Se puse pe capul lui Ștefănaș și al mamei sale, Ileanuța și o căpătă de nevastă.

Nu-i trebuia nimic, decât fata cu meșteșugul ce-l avea și inima sa bună.

Profesorul era un tânăr, cuminte, deștept și de inimă. Fusesse și el prin multe pustietăți. Învățase multe, căci văzuse multe.

Ce frumoasă petrecere avea Tudorița.

Alături de ea, jur în jur, ședeau fetele din sat, prietene ale ei, îmbrăcate în costumul Tudoriței.

Flăcăii, numai de dragul Tudoriței, erau și ei îmbrăcați în pantaloni albi și cămașă cu fluturi,

Pentru flăcăii isteți, această îmbrăcăminte părea și mai minunată.

»

Casa lui Ștefănache, era acum casă deschisă tuturor sătenilor.

Cu venirea în casă a lui gineri-său, casa lui Bour era locul de planuri al tuturor Miclăușenilor.

După mai mulți ani de muncă, se întinsese în tot satul portul frumos românesc.

Petele și băeții din școală, aveau cele mai frumoase costume.

Profesoara pentru costume era chiar Tudorița.

De multe ori auziai pe câte o mătușă bătrână :

— Vai ! Ce frumos ni umblă îmbrăcați copilașii ! Dumnezeu s'o țină întru mulți ani pe domnișoara Tudorița !

Bătrâni și tineri, femei și copii cu toții ziceau :

— Dumnezeu s'o ție pe domnișoara Tudorița !

»

Ștefănache ajunsese sftnicul satului. Unde prindea pe câte un nevoiaș, se punea cu gura pe el și-l muștra :

— Măi, dați copii la învățătură. Nu vă trudiți să adunați averi nefolositoare pentru traiul lor. Nu uitați că ascuțirea minței, pentru copii, face mai mult decât totii banii și pământul ce-l strângeți fiilor voștri. Cu fetele voastre puteți face cum am făcut cu Tudorița mea. Dați-le răgaz să învețe tot meșteșugul casei, să se ducă să vadă, să audă și să prindă toată treaba gospodăriei. Astea toate, fac să se vorbească de fetele voastre, mai mult decât toate averile pieritoare !

T. I. Crozianu

CUZA-VODĂ

* *

*De câte ori fantoma pustiirii,
Pe larg de zări stă gata să răsară
Cu strai cernit și pletele de pară,
Și 'n lunci plutește imnul răzvrătirii;*

*Se 'nnalță iar, din largurile firii,
Spre tine-aceeași magică fanfară
Ce-atâtea mii de glasuri ți-o cîntară
In ceasul sfînt și mare-al înfrățirii...*

*Străjeri îți stau, din vremi vijeloase,
Eroii triști ai brazdelor mănoase,
Și chipul tău deapururi înfloreste...*

*Și vei trăi pe veci, în lumi senine,
Că 'n fiecare primăvară crește
Cu holda 'n vâi, iubirea lor de tine.*

G. Tutoveanu

„NU SĂPA GROAPA ALTUIA...!“

POVESTE

A fost odată, ca niciodată, că de n'ar fi fost, nu s'ar po-vesti.

Au fost odată într'un sat, doi frați. Al mai mare trăia înlesnit, că n'avea copii, dar era un om hain rău la inima lui.

Al mic, o innoda greu de tot—sărmanul; că-i dedese Dumnezeu o spuză de copii. Ajunsesse așa de sărac, că deabia se mai țineau trențele pe el.

Cu toate astea, în casa lui nu era așa întunecime ca într'a frate-său, că se îndurase Sfântulețu' și-l dăruise c'o inimă... mai bună ca o jimblă caldă!

Pământ de zestre —ce-i drept— stăpânia mai mult al mic; căci tatăl lor, când era gata să 'nchidă ochii de veci, cică i-ar fi chemat la pat și le-ar fi zis:

— Dragii tatei, după moartea mea să 'mpărțiți pământu' între voi, dar nu frățește, adică părți drepte; ci, eu —cu mintea mea cea bătrână— găsesc de cuviință, ca tu să iei mai puțin ca frate-tău, că tu n'ai copii. El are o șugă:— masa împresurată numai de guri flămânde.

Așa făcură frații, însă deatunci, alui mare i se 'nfipse un cuiu în inimă. Ori de câte ori întâlnea pe trate-său, odată se

învineția la față, iar ochii se făceau vii și focoși —ca doi cărbuni aprinși, cari scânteiau de ură și mânie.— «De ce el să stăpânească mai mult decât mine?». Asta era buba lui.

De-aci—goană și prigoană!

— Dă-l, mă prostule, în judecată— îl îndemneau gurile rele; că la bine, puțini te îndeamnă, iar la rele.. câți vrei «Să vezi, că o să câștigi; că tu ești trecut cu pământu' părintesc în rolul «preciptorului»—nu el!»

Bătură drumurile judecătii, până le batogiră ca 'n palmă. Ruperă la opinci și cheltuiră cu avocații toată agonisita. De surda: dreptatea nu mai ieși deasupra, «ca untul de lemn...» cum e vorba aia!

Odată veni sorocul să plece iar la o «înfățoșare», își luară merinde în traistă pentru câteva zile și porniră împreună pe jos; că p'atunci nu erau trenuri ca acu, iar tribunalul era departe, mama focului —poști întregi!— că nu erau așa dese ca acum. Și p'atunci nu ieșise dracu' pe pământ! Nu vezi? A început oamenii să sboare pe sus ca țășările, că pe jos s'au săturat, trecând ca un vifor turbat în «moftomobilele» alea!

Și —cum spuneam-- la întoarcere, după vr'o două zile de drum, ajung într'o pădure mare, mare, cu copaci bătrâni.

Se așează la o umbră deasă și încep a cotrobăi prin traiste după merinde, căci cum erau rupți de osteneală și atât de *hupiți* de foame, că li se lipiseră mațele de spate. Al mare, începu să care la gură, ca de frica morții. El mai avea merinde, că luase mai multe d'acas'.

Al mic, însă, nu mai găsi în traistă de cât o cojiță de turtă, uscată ca o așchie, cu care, mai rău își întărată foamea în loc să și-o potolească.

li scăpărau măselile; iar înaintea ochilor i se făcea întuneric besnă, ca în puterea unei nopți noroase—așa îi era de foame!

Fratele hain, când mânca, își sugea buzele și plescăia într'adins din buze, să facă necaz, --mărind pofta— lui frate-său ăl mic, care făcuse «zâmbre» uitându-se cu jind la îmbucătura altuia.

— Fă-ți pomană și dă-mi și mie, măi nene, să 'mbuc de câteva ori: că de foame ce mi-e, mi s'au muiat și îngreuiat picioarele ca plumbu'. Și teamă mi-e, mi-or împărți oasele, lupii și corbii, p'aici prin pustietatea asta.

— Iți dau neieă, de ce să nu-ți dau? Dar numai dacă ți-i scoate un ochiu.

— Cum să-mi scot eu ochiul, măi nene? De ce mai sunt eu bun fără ochi?

Al mare: —Nu și nu! Scoate-ți ochiul; altfel nu-ți dau!

Se perpelia fratele ăl mic de foame —sărăcul!— și se sbăția... ca un șarpe, când l-ai isbit cu măciuca 'n cap.

Dacă văzu el și văzu, că nu-i chip a se lipi de frate-său zise: —Dacă mi-oiu scoate ochiul, nu mor. Rămân doar chior: dar slut așa..., barem trăiesc! N'am ce face, trebuie să potolesc pustia asta de gură...!

Iși scoase ochiul și numai după aceea primi d'ale gurii.

Ce să-i mai întihnească, însă, lui mâncarea? Că curgea sângele șiroaie, de-i roșia și dumaticatul, când îl băga 'n gură.

Iși luară traistele și plecară.

Până seara orbăcăiră pe potecuțele pădurii și din ea nu mai ieșiră. Bine, că și pădurea era mare; dar alta era pricina; chiorul oblojit la ochi, se ținea după frate-său, care în loc de a ieși la lumină, cotigia tot rasna p'alte cărări. Ii apucă noaptea tot în pădure.

Când *immurgia*, șezură jos să cineze, că de mult umblet, flămânziseră iarăș. Fratele ăl câinos la inimă s'apucă de mâncat, și mai cu poftă ca la prânz.

— Mai împrumută-mi măi nene și mie ceva merinde —zise ăl mic— că ți le dau acasă indoit.

— Poți să mi le dai și însutit. Dacă ți-e foame și vrei să mânânci, scoate-ți și ochiu' allalt și-ți dau să bagi în tine, pân' ai crăpă.

— Bine măi nene, chior mă văzuși; acu vrei să mă vezi și orb, căpătând la drumu'-ăl mare? Nu ți-e milă —dacă nu de mine— măcar de *crila* aia de copii, cari-mi rămân muritori de foame! Un câine, n'ar face fapta asta!

Și se rugă, și se văicără, de-i plângeau de milă, până și arborii pădurii.

Degeaba-i inima lui frate-său rămase tot stei de piatră!

În cele din urmă, când foamea începu să rânjească fioros, colții la el, își zise:

«Rău o fi orb! Dar tot nu e ca mort!»

Iar eu zic așa: N'o fi nimic mai îngrozitor pe lumea asta, decât să te vezi la piește, a muri de foame!!

— Bine nene, zise chiorul, fie și cum zici tu! Dar gândeș-

te-te, că Dumnezeu, vede și o răsplăti vr'odată pe fiecare după inima lui.

— Ehe, pân' la Dumnezeu... te omoară sfinții.

— Atunci dar, scoate-mi tu ochiu-ăstălalt, că eu nu mai am curaj!

Nu isprăvise bine vorba, când câinele de frate-său se scotoci de grabă în chimir, și cu briceagul, scoase ochiul fratelui său, cum ai scoate dumneta sămburile dintr'o ghioacă de nucă.

Chiu! Vai! Ce era să mai facă? Rămase orb-buștean!

Când să plece, orbul se rugă cu cerul și cu pământul, să-l ducă și pe el de mână până acasă.

— Ba aia e vorbă, neică! Nu m'oiu fi băgat la tine, argat cu simbrie.

— Du-mă dacă nu, până la cutare fântână și lasă-mă acolo, că vine lume să ia apă, și s'o îndura vr'unul să mă ducă de mână până la căsuța mea.

— Bine, atâta lucru ți-oiu face.

Îl luă de mână și-l duse la fântână. Acolea alături era un *bântău*¹. Pe orb, în loc să-l lase pe mal, lângă fântână, îl duse pe malul bântăului, și-l lasă, acolea crezând că orbul o face cunva și-o scăpa în baltă să se 'nnece.

Norocul lui cu niște blagoslovite de broaște, cari începură a ocăcăi de mama focului, puse par'că înadins de cineva —puterea lui Dumnezeu,— să-i dea de veste, pecum că acolea e baltă, să se păzească. Alt-fel, cine știe? poate că în nămolul depe fundul bălții i-ar fi putrezit oasele.

Se urcă și el într'un copac, cu gând să măie acolo, peste noapte.

Pe la miezul nopții, aude orbul un trosnet de biciu, de hăui pădurea.

Pe urmă auziră fel de fel de scânceli și *cherțâne'i*.

Ce era?

Bântăul ăsta era cuibul dracilor, iar cu biciul trosnia Sarsailă, tartorul lor, când îi chema la socoteală — să vadă ce isprăvi au făcut peste zi și să le dea de lucru pentru ziua următoare.

— Eu am făcut... cutare lucru.

— Eu am făcut... cutare lucru.

— Eu am fost la împăratu' de am veghiat ca nucumva

¹ Baltă adâncă, nămolosă pe f. nd.

să se vindece fie-sa de *jăini'e* alea, pe cari le are de nouă ani !

— Eu am stat de capu' ălor doi irăși cari sunt în judecată, ca nu cumva să se împece. Ceva mai mult : așa de rău i-am învrăjbit, că fratele ăl mare a scos ochii ălui mic, lăsându-l orb.

— Bravo, băiete ! Să trăiești ! Tu ai făcut treabă pe ziua de azi.

Apoi, urmându-și vorba, adaoase cam în sine, însă nu tocmai încet, așa că auzi și orbul de sus din copac :

— Ce lesne s'ar lecuî orbul, dacă s'ar spăla pe ochi, cu apă d'asta. Macar și fata împăratului : ar fi destul să ude bubele tot cu apă de asta, îndată i-ar peri !

— Eu am fost în cutare loc, de am făcut... așa și pe dincolo...

Și așa fiecare drac spuse năsbâțiile ce făcuse în ziua aia. Mă rog: draci goi ! Și știți dvoastră: «Dracul nu face cruci și biserici, ci întinde numai curse și piedici !» Pe urmă se potoliră și încornorații, căci plecară fiecare pe la culcușurile lor.

Orbu' nostru nu mai putea de bucurie, că-și aflase leacul. Ce somn era să se mai lipescă de el ? !

Hei, tocmai târziu, când începu să simtă dogoare 'n spate, înțelese și el că acea dogoare nu poate veni de cât de la soare, și că prin urmare trebuie să fie ziuă.

Se dete jos, și... păș ! păș ! dibui binișor până ajunse în marginea bântăului. Se aplecă, luă apă 'n pumni, și când dete cu ea pe ochi... ce să vedeți Dumnevoastră ? !

Minunea minunilor : odată îi veniră vederile la loc.

Veni la fânfână, ingenunchie la pământ și lăcu câteva înătăni, în semn de mulțumire lui Dumnezeu, că-i ajutase să-și capete vederile. Pe urmă bău un căuș de apă din fântână.

Când era gata să plece, zări o tigvă pe mal, uitată de cineva. «Mă miram în ce să ieau eu apă !». O umplu cu apă din balta dracilor, și porni drept spre curțile împărătești

Când ajunse la poarta palatului, începu a striga :

«Eu sunt doftor iscusit,

«Orice boal' am lecuit !»

L-aude împăratul.

— Ia lă-te 'ncoa doftore, să-ți vaz și eu iscusința!

Uite am și eu o fată bolnavă.

De nouă ani, ea din pat nu s'a mai sculat. Și toată pricina sunt niște afurisite de bube. Când ai crede c'o să se vindece, aci pe loc încălțalează și se face *racilă* și mai mare.

Ce zici? Te bagi s'o lecui?

— Mă bag, luminate împărate—de ce să nu mă bag!

Las-o pe mâna mea, și cu rămășag: dacă te-oiu șăgui, să-mi tai capul.

Pe urmă, împăratul își văzu de treburile lui.

Doftorul, spălă bubele fetii cu apă din tigră, și, cât ai scăpăra din amnar... fata fu în picioare și începu să cânte și joace prin casă și prin curte.

Pe urmă doftorul merse la împărat.

— E, doftore, făcuși ceva?

— Făcui, luminate împărate! Ia vin de te uită pe fereastră, și spune-mi ce vezi prin curte?

Când căscă împăratul ochii, aproape să 'nnebunească de bucurie...

Fata era prin curte; alerga ca o căprioară. Și era albă și fragedă, ca un crin înflorit... Și mare de—de măritat, ce mai încoace și 'colo?!...

— Norocul tău doftore; că iată ce rânduială am pus eu la cale fetii mele:

— Ciue o lecui-o, s'o iea de soție și jumătate din împărăție.

Și eu sunt un om așa; mi-a ieșit o vorbă din gură, nu mi-o calc... de s'ar scufunda pământul sub picioarele mele și m'ar înghiți.

Ia-ți dar fata, că a ta e. Și pe urmă, hai să-ți măsoar și dreptul de moșie.

— Hei, mărite împărate... „mă loviși în putina cu ouă“...! Nu știi; vrei să glumești? Or să răzi de mine! Insurătoare îmi trebuie mie acum!

Eu, d'acu 'ncolo -vorba'aia; «Mi-am trăit traiu', mi-am mâncat mălaiu. »! Dar, de... dacă nu ți-ar fi cu supărare, altceva să facem noi: hai să ne cuscrim! Că eu suut însurat și am o mândețe de fiacău... să-l bei într'un pahar de apă!

— E, vezi, așa e și mai nemerit!

Uite ce să faci cuscre, c'așa o să ne zicem de-acu 'ncolo:

Eu o să pun 8 cai la trăsură. Să-ți dau și un surugiul vrenic, cu biciul, ca un șarpe de foc; să te ducă până acasă 'n râpi!

Să iei pe gineri-meu și pe cuskra și pe urmă să veniți încoia, să facem o nuntă... să se ducă pomina!

Și, ca să nu pleci de la noi, cu mâinele goale, o să-ți pornesc chiar acum: cirezi de vite, turme de oi, herghelii de cai și o dășagă plină de galbeni.

Când intră în sat, răsturnat în rădvan și începu surugiul să pocniască din biciu, credeai că-i neaș Domn, iar nu un biet om — îl pe care-l orbise frate-său în pădure.

Când oprește la poartă, tot satul se strânsese ciopor — par'c'ar fi văzut cine știe ce comedie — și toți se minunau de procopseala care-l pălise.

Pe frate-său îl mare îl mai mușcă un șarpe de inimă. Il luă de mână, îl duse în casa lui (il găsisse dragostea de frate-său); apoi începu a-l șutuli și a-l descoase cum de i-a venit vederi, dar mai ales, de unde chilipirul ăsta pe capul lui?

— Hei măi nene! Multe am pățit eu de la tine! Altul — în lucrul meu — nu s'ar mai uita la tine, ca la un câne mort! Eu însă, sunt așa de larg la inima mea, că le uit pe toate și te iert. Ba îți spui și de rânduiala norocului meu.

Și începu să-i spună pe șart, uite așa... așa... toată întâmplarea cu dracii din bântău și cu împăratul.

Fratele îl mic, iertase pe îl mare, cu inima neagră; dar pe semne că Milostivul din cer nu vrea să-l ierte pentru atâtea nelegiuiri câte săvârșise.

Cum inseră, își zise: Mă duc și eu să mă procopsesc. Eu am noroc și mai mare decât frate-meu; și te pomenești că m'oi îmbogăți mai dihai decât el.

Și așa de iute porni spre balta dracilor, că eu socotesc că nu l-ai fi putut ajunge nici c'un telegar d'ăi buni.

Dacă ajunge la bântău, face și el ca frate-său: se urcă într'un copac.

Pe la miezul nopții, aude și el chiote și vaete; apoi trosnetul de biciu al lui Sarsailă, care-și chema argații, să vadă ce isprăvi au făcut pe ziua ce trecuse,

— Eu n'am mai făcut nimic azi, pentrucă orbul meu și-a

căpătat vederi; pe urmă a mers de s'a împăcat cu frate-său al cu care era în vrajbă.

— Și eu tot așa: am festelit-o de tot pe ziua de azi: fata împăratului și-a spălat bubele cu niște apă adusă d'un doftor și aci pe loc s'a tămăduit de ele.

Odată turbă de mânie Sarsailă. Incruntă din sprincene, scrâșni din dinți și când trosni din biciu, clocoti valea mai strașnic ca de bubuitura unui tun.. iar dracii intrară în pământ de frică.

Cine a fost pe-aci de a auzit ce am zis eu? Căutați-l și acu să mi-l scoateți din pământ, din iarbă verde! Altfel, la toți vă fac o scâldătoare de aghiazmă!

Incepură dracii a scotoci. Caută'n dreapta, caută'n stânga până-l chește un drac sus în tufan.

— Uite cine «ne-a făcut toporu'!» Pe el băieți!

Alt drac se și agață pe copac ca o pisică și cât ai clipi fu sus la el.

Il luă în cărcă și când îl dete jos, murise pe jumătate.

Pe urmă... unde mi-ți începură dracii, măi nenisorule să-l târnuie, să-l sgârie pe ochi, să-l întindă ca pe-o opincă scurtă și să-i cărăbânească toți la pumni în spate și după ceafă! Lasă-i pe draci, că știu ei cum să-și rădă de om! iar când îl slăbiră împelițații, ce crezi că se mai alese de el? Era mort de-abinelea!

Pe urmă îl luă Sarsailă d'un picior și... bustubuc cu el în bântău să-l sature de bogăție!

»

Fratele al blajin la inimă își luă mătușa și pe ginerica și porniră la «cuscu' împăratu'»

Când văzu fata așa mândrețe de flăcău voinic și frumos, odată se'mbujoră la față.

— E, fata tatii, zise împăratul, îți place băiatul ăsta pe care ți-l dăm noi de bărbat?

— De tată — zise mireasa rușinoasă ca toate miresele — dacă vă place dumnevoastră, îmi place și mie.

— Dumnezeu să vă binecuvinteze, fiii tatii!

»

Și s'așezară p'o petrecere, măi nene, de a mers vestea peste nouă mări și nouă țări. Nouă zile lanț a ținut nunta cu cheful ei.

Am fost și eu la nunta ăsta : mestecam prin oale și mai puneam câte-un găvan de sare. Când fu la mâncare, sarmalele sărate potroacă. Ii sare țandăra împăratului ; luă o sarma și svârrr... cu ea după mine. Noroc că nu m'a lovit.

A nemerit pe ciobanul curții, un mocofan de la munte, drept sub bărbie și i s'a lipit sarmaua de gât.

Și cică din ăla s'ar fi trăgând și până'n ziua de azi gușății de la munte !

Și 'ncălecai p'un fund de tobă,
Să nu credeți că ce v'am spus e vorbă ;
Vorba v'oiu spune-o altă dată,
Că asta fu... minciună încornorată !

Auzită de la vărul Andrei Bădulea.
Goleștii-Badei, Muscel.

D. Mihalache

FRÉDÉRIC MISTRAL

Frédéric Mistral, al cărui portret, locuință și autograf¹ le dăm în reproducerea următoare e unul din cei mai mari poeți ai lumii. Doar un Homer și un Virgil îi stau alături.

Mistral s'a născut la 8 Septembrie st. n. 1830 la Maillane comună în mijlocul câmpiei «Le Caieou» din Provence.

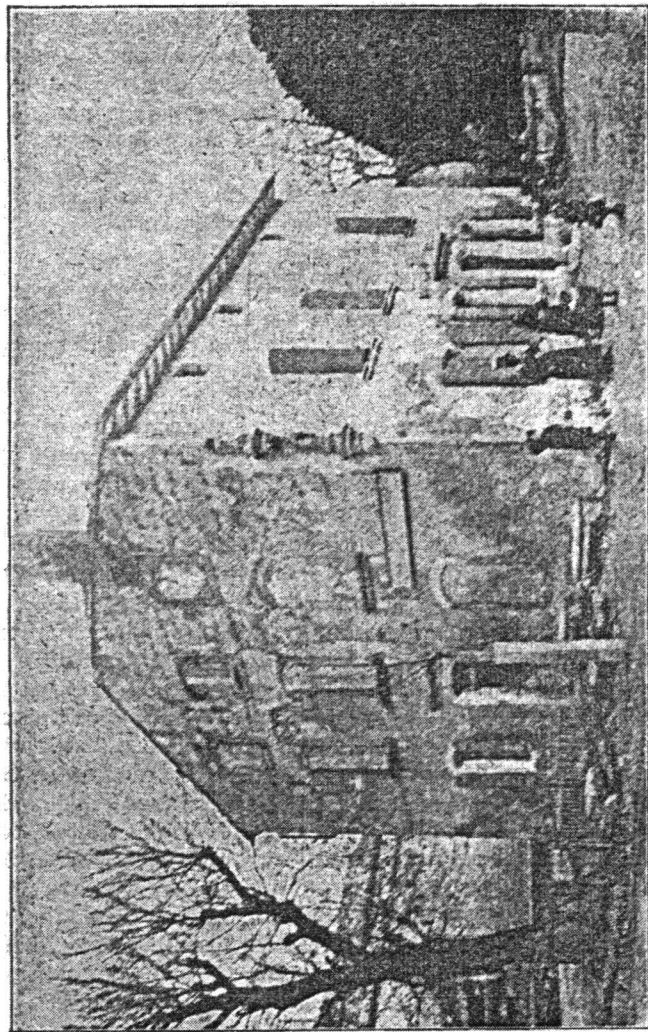
În această localitate din sudul Franței, atât limba cât și datinele, au ceva asemănător cu ale noastre. Ceia ce'nseamnă că au păstrat mai bine elementul latin. Fiindcă vorbirăm de asemănarea datinelor, putem spune că la nașterea lui Mistral nașa sa și rudele-l întâmpinară cu *donă ouă, pâine și drob de sare*, menindu-l : «*Puișorule, să fii plin ca ouă, bun ca pâinea, cumpătat ca sarea*» urări de care n'a rămas străin genialul poet.

Crescându-l înfășat — după obiceiul local — mama sa îl duse la vârsta de 6 luni în biserica st. Iosef din sat, unde-i așteptau rudele. Aici îl desfășă, îl puse să facă cei dintâi pași în timp ce nașa-i cânta : «*Avéna, avéna !*» (Vino, vino).

Sub cerul etern albastru, în mijlocul câmpiilor scăpărând

¹ Autograful îl avem dintr'o scrisoare adresată de Mistral, prietenului nostru, G. Tutoveanu.

de soare, prin livezile de duzi, de maslini, prin crângurile de rodii și de portocali niși de floare își petrecu anii co-

Casa lui Mistral

pilăriei Frédéric Mistral în acea libertate binecuvântată ca și nemuritorul *Ion Creangă* al nostru.

Când era de cinci ani se duse cu părinții la bunica sa, unde se adunaseră mai multe rude cu copiii, unii mai mici,

alții de aceeași vârstă cu dânsul, însă așa de îndopați cu învătățuri mai înalte de cât puterile lor, încât fiecare putu

recita pasaje întregi din Phèdre (Racine) precum și din alte opere clasice.

Venind și rândul lui Mitral, mama sa spuse că nu l-a învățat nimic pân' acum, Mare le fu mirarea bătrânilor și mult se simțiră umiliți, că nepotul lor, coșcoaga băetan de 5 ani, n'a învățat încă nimic.

Am poezie română G. I. I. I. I. I.

7. I. I. I. I. I. I. I. I. I. I.

per vos recitat Albertain

F. Mistral

Maillane (Provence)

127 sep.
1910

Autograful lui Mistral

— Cum se poate, Delaidă, să nu te ocupi de fiu-tău să învețe și el ceva până la vârsta asta? zise bunicul.

— Ba știe și el ceva, răspuse mama. Spune Federigo I și copilul genial incepu:

- Cine a murit?
- Porcul.
- Cine l plânge?
- Regele maur.
- Cine-l râde?
- Potârnicchia...

Dar în sfârșit această rușine trecu și «Delaida» urmă să-și crească fiul în dumnezeiasca libertate până la vârsta de 8 ani, când îl dădu la școală.

Nu trecu multă vreme și elevul plictisindu-se de carte și de disciplină pe deoparte, iar pe dealta având pilda altor colegi bine apreciați în cercul ștregarilor, porni într'o zi de

vără laolaltă cu alți tovarăși prin tufișuri pe câmpii și nu se întoarse acasă până noaptea târziu, când îl răzbi foamea.

Dorul acesta de hoinărit îl mai cuprinse și altă dată, numai că 'ntr'un rând îl prinse pe coclauri tatăl său, care fără multă vorbă, îi făgădui o mamă de batae.

Până la 'ndeplinirea acestei făgădueli nu tocmai îmbucurătoare. Frédéric, seara hămisit de foame, intră într'o curte unde văzu lângă un bordei o babă urită și foarte murdară făcând mâncare. Se oferî să-i ajute la treburi numai să-i dea ceva de 'mbucat. Bătrâna 'l întrebă de unde vine și după ce află adevărul nu tocmai lăudabil, se puseră la treabă.

Când veni timpul să și mănânce, baba zise :

— E, dragul meu, dintre noi va mânca numai acela, care va sări pragul porței mai repede și se va întoarce pe prisa casei cel d'întâi.

Bucuros copilul începu a sări pragul porței; iasma nici nu se clintise și când văzu copilul afară din curte, se repezi, puse zăvorul la poartă și-i zise cu batjocură :

— Așa pătesc strengarii, ce fug de școală și de casa părintească. Invață-te minte! Câtă durere și câtă rușine 'n inima copilului. Își luă însă inima 'n dinți și cu toate că era noapte-târziu, luă drumul spre casă prin mijlocul drumurilor pustii, hotărît de a nu mai umbla haimanaua.

După această ispravă Mistral fu pus intern la o școală nu departe de casă. Aci fu elev sârguitor ajungând să obțină chiar și premiul «excellence». Totuși nostalgia câmpiilor și dealurilor din jurul comunei Maillanne îl urmăreau.

Ba într'o zi aducându-și aminte obiceiul copilăriei și plictisindu-l viața 'nchisă din institutul *Millet* (Avignon), găsi cu cale să fugă iarăși acasă.

Ca să piardă acest obicei, părinții 'l dădură în institutul «Dupuy» din acelaș oraș. Mistral care deja scria versuri în dialectul «provançal», legă 'n acest institut o strânsă prietenie cu profesorul său Joseph Roumanille, poet provançal, care 'l aprecie mult. Tot aci se 'mprietenî cu școlarul Anselme Mathieu, inferior în studii dar foarte îndăintat în «*artu de a iubi*» pe care o traducea 'n plimbări amoroase 'n farmecul lunei pe platforma de uscat rufe pe acoperișul casei cu fata coșetarului din apropiere.

În 1847 Frédéric Mistral depuse examenul de bacalaureat la Nîmes.

În anul 1848 ține hangul revoluționarilor încingând centura roșie și jucând «la Carmagnole». ceiace'i atrase dojeneli din partea tatălui său.

Cu toate frigurile amorului cari începuseră a-l bântui, fu trimis de părinți la Aix să studieze dreptul, în această perioadă a vieții, când înțelegea așa de bine, că: «*amorul este darul și legănarea întregii noastre ființe, sufletul inamorat fiind asemenea unei pasări, care fuge, chemându-l totuși după sine*» (Mistral).

Pe la 1851 deja licențiat în drept, în sufletu-i se lămuria geniala epopee 'n versuri «*Mireio*»

Natură de luptător ales, care nu poate lăsa nimic terfelit pe nedrept organizează 'n 1852, August 29), o festivitate în sala cea mare a arhiepiscopiei din Arles sub prezidenția poetului provançal *D'Astrom*.

La această serbare s'au recitat și s'au cântat bucăți din literatura provançală, s'a discutat asupra frumuseții dialectului acesta, iar congresiștii s'au legat în societate care să ducă neînfrântă lupta pentru respândirea acestui dialect.

Tot în Arles la 1853 August 21, are loc altă adunare «*Festivalul truverilor*», la care a asistat și Émile Zolla. pe atunci în vârstă de 16 ani și elev în liceul din localitate.

În 1854 Mai 21, acești «truveri» se adună la Avignon în castelul Tont-Ségugne. În mulțimea de față erau: *Mistral*, *Roumanille*, *Aubanel*, Paul Giera (Glaup), *Brunet*, *Anselme Mathieu*. Ei dădură numele adunării; «*Societatea felibrilor*»—felibrige—(cuvânt luat dintr'o legendă respândită 'n Maillanne) iar felibrii se hotărîră să ducă lupta mai departe.

În 1855 apăru «*L'Almanach Provençal*», toate publicațiile cărui cuprindeau teme vesele, nota distinctivă a provençalilor.

Bucățile erau iscălite cu pseudenime ca: *Le félibredes jardins* (Ioseph Roumanille), *Le felibre de la Grenade* (Aubanel), *Le félibre Enjoué* (Paul Giera, Glaup), *Le félibre de Mas* (Mistral) *Le félibre de Belle-Viste* (tot Mistral), *Le félibre de baisers* (Anselme Mathieu, cel cu amorul pe acoperișul casei la Avignon) *Le félibre des Melons* (de Cavaillon), *la felibresse du Caulon* (fiica lui Cavaillon).

Acest almanach tras la 'nceput în 500 de exemplare, ajunse repede la 1000 tiraj cuprinzând basme, legende, ghicitori, strigări, păcăleli, etc. Publicațiunea trăești și azi, e un fel de revista «lon Creangă» a noastră.

Dar ceiace hotărăște, nemurirea lui Mistral și 'nalță sus *cercul felibrilor* este apariția — în 1852— a epopeiei în versuri «Mireio» scrisă 'n dialectul provençal.

Aici Mistral învăluște 'n aer de legendă, parte ; o 'ntâmplare din viața sa, parte un produs al imaginației sale. *Fantezia naivă cu care autorul brodează acest poem, curăția moravurilor, ce se oglindesc în această scriere precum și suavitatea, ce se degajază dintr'insa, laolaltă cu forța vecinic tinerei limbi de miazăzi, au făcut pe scriitorii geniali ca Lamartine să-l compare pe Mistral numai ca Homer.*

Poemul «Mireio» este scris în douăsprezece cânturi: Un bătrân împletitor de coșuri, tata Ambrozie și fiul său Vincent — un voinic oacheș între 15-16 ani— cerură ospitalitate, pe un amurg veștitor de furtună, la Ramon, stăpânul fermei (mas) «Falabrego» (Le mas des micocoules în dialectul de nord) *Mireio*, fiica lui Ramon, o copilă de 15 ani, frumoasă cum nu mai era alta pe lume, îi întâmpină cu bunăvoință.

Seara, după ce toți luară masa, argații lui Ramon se țin de Ambrozie să le cânte. Acesta cântă *o luptă navală*, ca unul ce fusese 'n tinerețe marinăr. *Mireio* pune pe Vincent să-i spună povestea acestei lupte. Cu cât flăcăul povestea, *Mireio* tot tot mai mult se îndrăgia de dânsul.

Cântul II ; Plecând într'o zi *Mireio* culegea frunze de dud pentru viermii de mătase, Vincent trecu pe acolo. Fata'l chiamă, băiatul, agățându-se de crengile, pe care i le pleacă *Mireio*, se urcă în copac și 'i ajută la cules.

Copila 'și 'ntreabă tovarășul de familiei. Băiatul vorbind de frumusețea surorii sale Venseneta își revarsă mai mult admirația pentru frumusețea scânteietoare a fetei lui Ramon. *Mireio* fermecată de cele ce aude, își perde cumpătul, craca se rupe, și *cad amândoi*. Sub copac copila 'și mărturisește dragostea lui Vincent. În timpul acesta aude glasul mamei sale, care o strigă. Mare fu zăpăceala înamoraților.

Cântul III. La ferme se adună mai multe fete pentru a desprinde gogoșile vermilor de mătase de pe ramuri. Tavòne, vrăjitoarea din Baux, iea și dânsa parte la 'ndeletnicirea aceasta, povățuind copilele să nu deoache viermii.

Copilele lucrând, spun povești, cântă, fac glume, planuri pentru viitor, etc. Una dintr'insele, Norade, dă 'n vileag dragostea *Mireiei* și a lui Vincent. Celelalte fete asemenea fac glume pe socoteala celor doi înamorați. Tavòne le oprește.

Cântul IV: Trei tineri cer mâna Mireiei: păstorul Alari, Veran păzitorul de cai, Ourrias îmblânzitorul de tauri; Veran e bine primit de Ramon; Mireio îl refuză, Ourrias întâlnind pe Mireio la fântână, îi face propuneri și e refuzat.

Cântul V: Ourrias se 'ntoarce acasă furios. Mireio și Vincent urmează a se vedea și a-și destănuși dragostea. Ourrias și Vincent se 'ntâlnesc, își înțeleg ura. Îmblânzitorul de tauri îl lovește pe Vincent c'o furcă 'n piept, apoi fuge calare.

Cântul VI: În revărsatul zorilor, trei porcari găsesc pe Vincent scâldat în sânge pe câmpia de la Crau. Dâșii 'l iau pe brațe și-l duc la ferma di l'alabrego (au mas des Micocouls).

Mireio 'i cuprinsă de o durere nebună, văzându-l astfel, totuși urmează pe Vincent, care purtat pe brațele a patru argați, e dus la peștera vrăjitoarei Tavène.

Rămânând fata cu Vincent în peșteră, baba le încinge fruntea cu burueni mirositoare, se 'ncinge și ea astfel, învoacă spiritile negre și își face datoria pe dea'ntregul, liniștind durerile lui Vincent, care prinde putere.

Cântul VII: Vincent și tatăl său Ambrozie șed în fața colibilor împletind un coș.

Departate Ronul mișcat de vânt, ridică valuri mari, în timp ce'n fața colibeii apa 'nconjurată de răchițe ca un fulard albastru nu'și încrețea macar unda Doar ici-colo vidrele turburau cristalul azuriu căutând pești de argint.

Vincent la olaltă cu sora sa Vinceneta, roagă pe tatăl lor să se ducă la Ramon să ceară 'n căsătorie pe Mireio.

În zadar, toate calitățile băiatului, toate laudele părintelui, mărturisirile de dragoste ale Mireiei; părinții acestia se înfurie și refuză cu 'ndărătnicie. Noaptea târziu Mireio se 'mbracă pe furis, cu ghețele 'n mână coboară scările de lemn, se duce la «*mormântul sfintelor Marii de Provence*», se roage sfintii ca să 'nduplece pe tatăl său.

Pe când străbătea câmpia de la Crau, se 'ntâlni c'un pășitor al tatălui său.

La 'ntoarcere vede pe Andreioun strângătorul de melci: îl roagă s'o 'ntovărășască a trece Ronul spre casă. Băiatul îi propune să doarmă noaptea la ei acasă, iar în revărsatul zorilor tatăl său, care-i pescar, va trece-o pe malul celalt al Ronului. Mireio convine.

Cântul IX: Ramon și femeia sa —Jeana Marie— bagă de

seamă, că Mireio lipsește. Strânge în curte pe toți muncitorii fermei și-i întreabă dacă n'au zărit fata. Singur Antelme, capul păstorilor dă informații bune, spunând cum a văzut-o pe Mireio ducându-se la biserica «Mormântul sfințelor Marii». Jeanne-Marie începe a ocări, apoi toată familia pornește să caute copila.

Cântul X. Mireio în revărsatul zorilor trece Ronul cu barca lui Andreioun, apoi străbate necuprinsa câmpie nisipoasă de la Crau pe un soare arzător de lunie când se afla pe țărmul eleșteului Vaccarès. Capul începu s'o doară. Are halucinații. Înaintea sa vede marea limpede în mijlocul căreia se 'nalță catedrala «Sfințele Marii». Copila cade jos în nesimțire; fântării se strâng în juru-i, o ciupesc de cap, de obraji brizele cari vin dinspre mare îi răcoria fața cu aerul jilav. Ea se trezește, încearcă a merge, durerile de cap sporesc, se clatină.

Ținându-se de buruienile plajei, isbutește să ajungă la catedrală, unde îngenunche și percută 'n extaz șoptește: «O, sfințelor Marii, care puteți schimba lacrămile 'n flori, ascultați mi durerea !...»

Își mărturisește dragostea pentru frumosul Vincent. Cu brațele 'n aer, capul pe spate, buzele-i încremenite, chipul i se transfigurează. Parcă plutește în aurora care 'ncinge cu aur frunțile plopilor albi. I se pare, că trei femei de o frumusețe dumnezeiască coboară din cer pe o cărare presărată cu stele mărunte. Zâmbind, șoptesc copilei: «Linștește te, draguță Mireio, noi suntem cele trei Marii, potolitoarele mării... «Vrei copilă, fără minte, să bei din fântâna amorului curat? «Cea mai limpede undă pe care vei bea-o îți amărăște gura. «Zadarnic alegi din coșuleț florile de portocali cu miroș atât «de dulce; cu vremea se vor face amare ca fierea... Fericii «acea care suferă în viață, care plâng de jalea altora, fericiți «cei care scot haina de pe dânșii, aruncând-o pe cei «goi... Ceia ce n'ar trebui să uitați voi muritorii, este cu- «vântul superb: «Moartea e viață!» Cei sărmani, buni, blânzi «vor fi fericiți. Pe un vânt ușor aceștia vor porni liniștiți spre «cer și albi ca florile de crin vor părăsi lumea 'n care sfin- «ții sunt vecinic uciși cu pietre. O Mireio! De pe mărilele «culmi ale empireului, cât de suferind pare universul vostru, «cât de nebune și mizere ți-ar părea *inflăcărările voastre pen- «tru materie și teama voastră de mormânt!* O, nefericito, ai «cere moartea și iertarea!»

Cântul XI. Sfintele Marii ca să încurajeze pe Mireio, povestesc cum după moartea lui Crist, împreună cu alți discipoli rămânând în voia mării, abordară în Provence și convertiră locuitorii acestui ținut.

Cântul XII. În aer se aude un cor, un amestec de note, umbrelé aștern melancolia; sfintele Marii se înalță ca un nour auriu; de-asupra catedralei planează ecoul unui cânt religios îndepărtat. Mireo par'că doarme, par'că visează; razele soarelui îi încununează fruntea cu o ne mai văzută frumusețe.

Părinții sosesc, își spală mânilé cu aiasmă, se 'nchină și intră în biserică. Mireio-i recunoaște, 'i întreabă unde se duc și cade leșinată la picioarele mainei sale care-o cuprinde în brațe sfâșiată de durere. Jeanne-Marie începe a plânge implorând sfinții să-i scape fiica.

Mireio zace 'ntinsă 'n capelă cu fața spre mare. Adierea brizelor o'nviorează puțin; murmură câteva cuvinte neînțelese apoi se perde iarăși. Vincent sosește, se sbuciumă 'n disperare, își sărută iubita și toți cei de față plâng de amarul lui sfâșietor. Chipul copilei se'nusuflește; văzându-și alesul e cuprinsă de o bucurie nemărginită: «De unde vii, drăguț prieten? Ți-aduci aminte când vorbiam atunci la fermă stând amândoi sub bolta de viță? Dacă ai vre-un necaz — mi-ai zis tu — aleargă degrabă la *Sfintele Marii* și ele te vor ușura. O, scump Vincent, cum nu te poți uita în inima mea? Mi-e inima ca un izvor ce se revarsă: plăceri, grații, fericire cu prisosință... A.. corul îngerilor!»

Mireio se liniștește puțin, privește 'ndepărtarea senină, apoi confuz reîncepe: «Ferice, ferice de sufletele pe care nu le mai ferecă de pământ trupul! Vincent, când se înalță ră dânselé văzuși ce fulgi de lumină 'mprăștiau?

«...lată-le într'o barcă fără pânze... vin aici...»

Acestui delir suav răspunde glasul preotului cântând «*Oremus*» și suspinele sfâșietoare ale lui Vincent și ale părinților toți îngenunchiați în jurul copilei. Delirul urmează; «Sfintele m'asteaptă pe proră!.. Așteptați-mă puțin!... Mamă, dă-mi găteala cea albă... vezi ce mantii albe au sfintele pe umeri...» Vincent plânge, șopiindu-i: «Frumoasa mea, tu care mi-ai deschis fragetu-ți palat de dragoste, amorul tău, darul înflorit, Mireio, soarele tinereței mele!» — «O, dragul meu Vincent, dar ce ai înaintea ochilor? Moartea, acest cuvânt care te amăgește, ce-i? O negură ce se'mprăștie cu sunetul

clopotului, un vis ce ne trezește 'n mijlocul nopții. Nu, nu mor. Cu piciorul sprinten mă urc în luntre. Adio, adio!... Iată-ne în largul mării! Marea, frumoasa câmpie agitată, e drumul spre Paradis! A! Cum ne leagă apă 'n desmierdări! Printre stele vor fi două care să se iubească'n libertate. Sfintelor, se aude orga departe cântând?...» Și copila suspinând, dădu capul pe spate ca și când ar fi vrut să adoarmă..

Preoții cu făclii aprinse veniră de-arândul făcându-i semnul crucei, pe când părinții îngenuchiți, priviau ceia ce au făcut!

Numai Vincent privia aiurit surâsul de pe fața copilei și frângându-și mâinile, cerea fiecăruia să-i spună că nu-i moartă Mireio, lumina tinereții sale!

O altă operă de aceeași concepție strălucitoare este *Calendau*. Aci Mistral vorbește de un pescar tânăr, care se înamorează de fata unui bogat. Cerând-o în căsătorie, nu izbutește. Ca să-și îndeplinească visul, născocoște un mijloc de a prinde pești așa de iscusit, încât în foarte puțină vreme prinse toate sardele din Mediterana, ceia ce-i aduse o bogăție foarte mare. Acum pescarul câpătă și mâna fetei.

Operile *Mireio* și *Calendau* (Calendal) sunt scrise 'n casa a cărui fotografie am dat-o aci.

Pe lângă nenumăratele opere de care vorbirăm, Frederic Mistral devine simpatic nouă românilor și pentru strânsa prietenie avută cu Vasile Alexandri. Cunoscând prin marele nostru poet multe din datinele și obiceiurile neamului nostru, prinde tot mai multă dragoste pentru România, soră mai mică a Franței. Tot prin Alexandri înțelegând frumusețea limbii noastre și farmecul literaturii populare, devine cel mai neobosit sfătuitor al poetului nostru în culegerea poeziilor populare și'n lupta pe care acesta o duce pentru curățirea și'ntronarea graiului adevărat românesc în literatură¹.

Tudor Pamfile

¹ Cuprinsul autografului lui Mistral sună pe românește :
„Poetului român G. Tutoveanu, mulțumiri frățești pentru volumul d-tale *Albastru*.”

F. Mistral

27 Sept. 1910 Maillane (Provence).

DIN 'AMINTIRILE MELE'

O zi trecută,—cuprinsă între două răsărituri de soare, — cu toate că pare de sine stătătoare, totuși nu-mi-o pot inchipui ca o zi moartă care să nu se mai poate pipăi—care să nu se mai poată gusta într'un chip ori altul, ca zi, cu lumina și întunericul său, cu frigul, cu căldura, cu priveliștea sa nemărginit de mare și de nepătrunsă. Și viața unui trup însuflețit desfășurată în acest neînsemnat crâmpeiu al vremii, ne pare oare mai puțin de sine stătător?

Mintea e veșnic în lucru căci trupul cere veșnic și inima pururi ne'ndeamnă. Picioarele și brațele ascultă, truda ne doboară și ne'viorează, iar seara cădem. Visurile purced do-moale câte o dată, și deslănțuite furtunoase, alte ori. Zorile unei zile noi se revarsă, ochii de deschid inșetați de lumenă și truda, durându-și puntea între ce-a fost eri și ce vrea să fie astăzi, pornește mai departe.

Din trecut ne rămâne ceva ca al nostru și de aceia acest crâmpeiu al viețuirii noastre nu-mi parte mort. E-al meu. Il folosesc întotdeauna: il ascult ori il mustrez; il binecuvintez ori il blastăm, mi-i drag, ori mi-i urit, dar este al meu și nu mă pot despărți de dânsul căci dânsul nici nu se desparte de mine; îi simt urmele pe trupul meu, în sufletul meu.

Aceste urme mă încălzesc, mă indeamnă, ori mă dor. Le cânt, ori le plâng și plânsetul meu e tot un cântec.

Și mi-le cânt zilnic când le-aude numai inima mea? Nu! Fiecare vers, fiecare cuvânt sapă printre oase și se arată luminii printr'o increțitură a frunții, pîntr'o svăcnire neobișnuită, printr'o pânză de umezeală a ochilor.

Cei cari mă 'nconjoară mă văd și-mi fură cantecul meu isvorit în taină.

Zădarnic mi-ar fi ca să-l ascult, căci nu se poate. Și de aceia mi-l inșir singur, ca să fiu scutit macar de cercetările furișate ale altora.

Căci nimeni nu-i așa de sărac pe lume, ca să nu aibă ceva, pentru care vecinul să nu se poată opri cu ochii ascuțiți și întrebători, o clipă macar!

Tudor Pamfile

ERATA: La pag. 98, rândul 15 să se cetească :
Văzduhul de chiot; și groaza s'a 'ntins

IN EDITURA

LIBRĂRIEI NAȚIONALE

DIN

BUCUREȘTI, Calea Victoriei 33

au apărut următoarele aritmetici pentru cursul primar urban și rural, aprobate fără nici o modificare de Onor. Minister la concursul din lunie 1911 :

<i>Aritmetica</i> pentru cls. I-a prim. urb. și divizia I rurală la școalele cu mai mulți învă.	L. 0.60
<i>Aritmetica</i> pentru clasa II-a prim. urbană	• 0.60
<i>Aritm. și Geom.</i> pentru clasa III prim. urb.	• 0.60
• • • • • IV • • •	• 0.70
<i>Aritmetica</i> pentru divizia I rurală	• 0.35
« • • • II (a. I și II) rurală	• 0.80
<i>Aritm. și Geom.</i> pentru div. III (a. I și II)	• • 1.00

Toate aceste cărți sunt întocmite după cele mai noi metode de încercații dascăli: *G. Tutoveanu* institutor și revizor școlar Bârlad, *C. Nechita* institutor și director Bârlad, *T. Popovici* învățător înaintat la Orfelinatul din Zorleni și *M. Lupescu* învățător, director al Orfelinatului Agricol «Ferdinand» din Zorleni-Tutova.

Se găsesc la toate librăriile din țară, iar la comenzile făcute direct librăriei editoare se dă 25⁰/₀ rabat.

CUPRINSUL

pag.

3—14

Partea calendaristică

Partea literară

<i>P. Arminden</i> , Sonet	15
<i>Dr. Ion Urban Jarnik</i> , — Doine și strigături din Ardeal	16
<i>Elena Niculiță Voronca</i> , — Despre orașul Bârlad în folclor	23
<i>Demetra M. Cărlănescu</i> , — Cântec	47
<i>Pr. M. Cărlănescu</i> , — Bogații au sărăcit	77
<i>D. Vasiliu-Bacău</i> , — Poezia populară	48
<i>Șt. St. Tușescu</i> , — Sf. Andrei	48
<i>M. Lupescu</i> , — Din alte vremuri	50
<i>D. Furtună</i> , — Proslia omenească	62
<i>D. I. Procopie</i> , — Două flori	68
<i>C. Rădulescu-Coșin</i> , — Portul românesc	69
<i>Volbură Poiană</i> , — Avere mea	73
<i>Pr. I. C. Beldie</i> , — Religia, arta și naționalitatea	77
<i>Economul I. Antonovici</i> , — Câteva facsimile	87
<i>V. I. Cănea</i> , — Pățania unui Lă-mă, mamă	90
<i>Pr. T. Bălășel</i> , — Sfânta Duminică	91
<i>G. Tutoveanu</i> , — Sutașul din Căiuș	97
<i>Al. Vasiliu</i> , — Despre Povești	99
<i>C. N. Mateescu</i> , — Câteva însemnări despre Arhimandritul Ghenadie Cozianul	103
<i>I. Neculau</i> , — Doi tovarăși	109
<i>N. V. Hănțescu</i> , — Departe de noroc	111
<i>Ioan Zotta</i> , — Rătăcirea din urmă îi mai rea ca cea dintâi	125
<i>Al. Moisei</i> , — De când luna are numai un ochiu	127
<i>N. I. Dumitrașcu</i> , — Cei trei frați	129
<i>T. Popovici</i> , — Banu-i ochiul dracului	133
<i>P. Gh. Savin</i> , — Amintiri fericite din lumea basmelor	135
<i>Gh. Fera</i> , — la vezi neică	140
<i>I. N. Popescu</i> , — Mihailă Purcăraș	141
<i>Volban Poiană</i> , — Plopu	153
<i>I. I. Ciucanu</i> , — Strigoii și hoțul	154
<i>T. I. Cruceanu</i> , — Tudorița	157
<i>G. Tutoveanu</i> , — Cuza-Vodă	134
<i>D. Mihalache</i> , — Nu săpa groapa altuia	165
<i>Tudor Pamfile</i> , — Frederic Mistral	173
« . . . . . Din «Amintirile mele»	184

1913

CALENDARUL

REVISTEI DE LIMBĂ, LITERATURĂ
ȘI ARTĂ POPULARĂ
„ION CREANGA“

Anul III

BIBLIOTECA
ARTUR GOROVEI
FOLTICEN

VORBA NOASTRĂ DE-ACUM

*CALENDARUL REVISTEI „ION CREANGĂ“
urmează și pe anul 1913 cu aceleași gânduri
cu cari a vrut să-și îndeplinească rostul
și anul trecut.*

*E adevărată însă vorba pe care o spunem
înaintea tuturor : „Cu gândul, gândac
rămâi.“ Am gândit, așa dară s'ajungem la o
ispravă mai de Doamne-ajută dar n'am putut.
Am rămas tot gândaci mărunți și pururi
cu frică'n sân, să nu ne mânânce gaițele,
cioarele și lăstunii.*

*Mulțămim celor de ne-au ajutat și-i rugăm
să ne cheme de câte ori sufletele lor
vor întinde prasnicele.*

PENTRU REVISTA „ION CREANGĂ“

T. Pamfile și M. Lupescu

Zilele

CALENDARUL

M	1	†† Tăerea împrejur și sf. Vasile
M	2	Păr. Silvestru
J	3	Păr. Malahia
V	4	Sobor. 70 Apostoli
S	5	Muc. Teopemept
D	6	†† Botezul Domnului
L	7	†† Sf. Prooroc Ion Botezătorul
M	8	Cuv. Domnica
M	9	Muc. Polievct
J	10	Sf. Grigore
V	11	† Cuv. Teodosie
S	12	Muc. Tatiana
D	13	Muc Emil și Stratonie
L	14	Sf. păr. uciși în Sinai
M	15	Cuv. Pavel și Ion
M	16	Inc. lanț. sf. Petru
J	17	† Cuv. Antonie
V	18	† Păr. Atanasie, Chiril
S	19	Cuv. Macarie
D	20	† Cuv. Eftimie
L	21	C. Maxim și Neofit
M	22	Ap. Timotei
M	23	S. Clement
J	24	Cuv. Xenia
V	25	† Sf. Grigore Teologul
S	26	Cuv. Xenofont
D	27	† Ad. moaște sf. Ioan
L	28	Cuv. Efrem
M	29	Ad. moaște sf. Ignat
M	30	†† Sf. Vasile, Grigore și Ioan
J	31	Sf. Chiril și Ioan

Sărbători naționale

24 Ian. Unirea Moldovei și a Munteniei

De ținut minte

5 Ian. 1859. Alexandru Cuza se alege Domn al Moldovei.

12 Ian. 1877. Lupta de la Smârdan.

24 Ian. 1859. Alexandru Cuza se alege Domn al Munteniei.

Rostul treburilor

Să îngrijim bine de vite ca să aibă așternut bun și hrană de îndestulare. Să se cerceteze stupii și sămânțurile, ca să nu le strice șoarecii. Să se facă greble, țapoae, cozi de sapă și tororiști de coasă. Să facem tânjăli și să dregem plugul și grapa. Să dregem carele înoind părțile rele și putrede. Să îngrijim bine de dobitoacele care fată.

Vremea

Nu vă luați după calendarele mincinoase, căci nimeni nu cunoaște tainele lui Dumnezeu.

Somnu-i rupt din moarte și moartea din putrejune.

Februarie

S O A R E L E

1.—Răs. 7,31 Apune 5,19	15.—Răs. 7,92 Apune 5,44

Făurar

28 zile

Zilele

CALENDARUL

V	1	Mart. Trifon
S	2	†† Înălț. Domnului
D	3	S. Simion și Ana
L	4	Cuv. Isidor
M	5	Muc. Agatia
M	6	Cuv. Vucol
J	7	S. Partenie sf Luca
V	8	M. Teodor, p. Zaharia
S	9	Muc. Nechifor
D	10	S. Haralambie
L	11	Muc. Vlasie
M	12	Păr. Meletie
M	13	Păr. Martinian
J	14	Păr. Axente
V	15	Ap. Onisim
S	16	Muc. Pamfile
D	17	Muc. Teodor Tiron
L	18	Sf. Leon
M	19	Ap. Arhip
M	20	Păr. Leon
J	21	Păr. Timoteiu
V	22	Sf. muc. din Evghenia
S	23	Muc. Policarp
D	24	† Afl. cap. sf. Ion Bot.
L	25	Păr. Tarasie
M	26	Păr. Porfirie
M	27	Păr. Procopie
J	28	Cuv. Vasile

De ținut minte

11 Febr. 1866. Cuza-Vodă pleacă din scaun.

12 Febr. 1878. Oștirea noastră intră biruitoare în Vidin.

17 Febr. 1878. Oștirea românească se întoarce din războiu.

Rostul treburilor

Ingrijim bine vitele de muncă și de cele fătate. Se trage vinul de pe drojzii, din care facem rachiu. Strângem crânguțe din pomii aleși pentru altoire și-i păstrăm în năsip. Când e vremea bună, tăem crângile uscate din pomi și culegem ouăle omizilor. Cărăm gunoiu pe ogoare. Se sapă pământul pentru straturi, dacă ne îngăduie vremea și dacă pământul este desghețat. Se cercă semințurile de-s bune.

Vremea

Nu vă luați după calendarele mincinoase, căci nimeni nu cunoaște tainele lui Dumnezeu.

— Pe cine-l doare, se leagă.

— Nu vorbi de post cu brânza'n barbă.

— Ferească Dumnezeu lupul de jiganie și pe tâlhar de om rău.

— Nu faceți pomenire din sacul altuia !

Martie

S O A R E L E	
1. — Răs. 6,32	15. — Răs. 6,00
Apune 6,09	Apune 6,32

Mărțișor
 31 zile

Zilele

CALENDARUL

V	1	Muc. Eudochia
S	2	Muc. Teodot
D	3	Muc. Eutropiu
L	4	Păr. Gherasim
M	5	Muc. Conon
M	6	Sf. 42 de mucenici
J	7	Muc. Efrem
V	8	Cuv. Teofilact
S	9	† Sf. 40 de mucenici
D	10	Muc. Codrat și Dionisie
L	11	Păr. Sofronie
M	12	Păr. Teofan și Grigore
M	13	Păr. Nichifor
J	14	Păr. Benedict
V	15	Muc. Agapie
S	16	Muc. Savin
D	17	Cuv. Alexe
L	18	Păr. Chiril
M	19	Muc. Hrisant
M	20	Sf. uciși în sf. Sava
J	21	Păr. Iacob
V	22	Muc. Vasile
S	23	Muc. Nicon
D	24	Cuv. Zaharia
L	25	†† Buna Vestire
M	26	Sob. Arh. Gavril
M	27	Cuv. Matrona
J	28	Păr. Ilarion
V	29	Păr. Marcu
S	30	Păr. Ion
D	31	Muc. Ipatie

Sărbători naționale

14 Martie, Proclamarea regatului.

De ținut minte

14 Martie 1881. Deputații și Senatorii înaltă țara la cinstea de Regat.

28 Martie 1812, Rușii ne răpesc Basarabia.

Rostul treburilor

Se strâng gunoaiele nepu-putrede, li se dau se foc, iar cenușa se împrăstie pe ogoare. Se curăță ogoarele de rădăcini, pietre și altele. Se grapă fânețele și se strică mușunoaiele. Se curăță pomii și li se dă înfățișarea ce voim. Se răsădesc pomii ce nu i-am putut răsădi toamna. Se începe aratul și sămănatul orzului, ovăzului și a grâului de primăvară. Pe la sfârșitul lunei, se ară și se samănă popușoi. În grădina de legume începem a pune usturci, harpaciă, cea-pa de sământă și toate legumele ce pot suferi răcele.

— Nu da cu mânele, ca să alergi cu picioarele!

— Până să se deschidă punga bogatului, crapă inima săracului!

— Nu 'nvăță pe dracul să dea cu pușca!

Aprilie

S O A R E L E

1.—Răs. 5,22 Apune 7,00	15.—Răs. 4.53 Apune 7.23

Prier
30 zile

Zilele	CALENDARUL	
L	1	S. Maria Egipteanca
M	2	Păr. Tit. și Amfion
M	3	Păr. Nichita
J	4	Păr. Iosif
V	5	Muc. Agatopol
S	6	Păr. Eftichie
D	7	†† Duminica Floriilor
L	8	Ap. Irodion
M	9	Muc. Eupsihie
M	10	Mart. Antipa
J	11	Cuv. Vasile
V	12	Mart. Terențiu
S	13	Muc. Artemon
D	14	†† Sf. Paști
L	15	†† Sf. Paști
M	16	†† Sf. Paști
M	17	Si. Simion
J	18	Păr. Ion
V	19	Cuv. Ion
S	20	Cuv. Teodor
D	21	Muc. Ianuarie
L	22	Cuv. Teodor
M	23	†† Sf. Gheorghe
M	24	Muc. Sava și Elisaveta
J	25	Ap. Marcu
V	26	Muc. Vasile
S	27	Muc. Simeon
D	28	Ap. Iason
L	29	Sf. 9 Mucenici
M	30	Ap. Iacob

Sărbători naționale

7 Aprilie, Nașterea M. S. Regelui.
24 Aprilie Ziua M. S. Reginei.

De ținut minte

2 Aprilie 1877, se hotărăște plecarea oștilor la război.
2 Aprilie 1909 moare Elena, Doamna lui Vodă Cuza
7 Aprilie 1839 se naște M. S. Regele.
8 Aprilie 1866, națiunea alege Domn pe Prințul Carol.
26 Aprilie 1877, se trage întâia ghiulea din Calafat asupra Vi-dinului.

Rostul treburilor

Se samănă popușoiul. Se pun cartofii, inul și cânepa precum și sfecelele de nutreț și de zahăr. Se grăpă grâul de toamnă: se sapă, se leagă și se hărăgește via. Se altoesc pomii. Se plivesc holdele de burueni, se pun fasole și se urmează cu lucrarea în grădina de legume. Se pun florile. Se îngrijește de albine și se curăță stupii des.

— Sare la fiertură, dar nu peste măsură!

— După «Buna ziua» și «Mulțămita»!

Maiu

S O A R E L E

1.—Răs. 4,24 Apune 7,49	15.—Răs. 4,06 Apune 8,08

Florar

31 zile

Zilele**CALENDARUL**

M	1	Prof. Eremia
J	2	Ad. moaște sf. Atanasie
V	3	Sf. Tim. și Maur
S	4	Muc. Pelagia
D	5	Muc. Irina
L	6	Sf. Iov
M	7	Sf. Acachie
M	8	† Ap. Ioan
J	9	Prof. Isaia
V	10	Ap. Simion
S	11	Muc. Mochie
D	12	Sf. Epifanie
L	13	Muc. Glicherie
M	14	Muc. Isidor
M	15	Cuv. Păhome
J	16	Cuv. Teodor
V	17	Ap. Andronic
S	18	Muc. Teodot
D	19	Mart. Isidor
L	20	Muc. Talaleu
M	21	†† Constantin și Elena
M	22	Muc. Vasilisc
J	23	†† Înălțarea Domnului
V	24	Cuv. Simion
S	25	† Afl. cap. sf. Ion
D	26	Ap. Carp
L	27	Muc. Terapont
M	28	Muc. Nechita
M	29	Sf. Maria Teodosia
J	30	Cuv. Isac
V	31	Ap. Ermiu

Sărbători naționale

1, 8 Maiu, alegerea și sosirea în țară a M. S. Regelui Carol.
10 Maiu, suirea pe tron a M. S. Regelui Carol, Neatârarea țarei.

De ținut minte

1 Maiu 1866, adunările întâresc Domn pe principele Carol.
1 Maiu 1858, Biserica noastră nu mai atâră de cea grecească.
8 Maiu 1866, Principele Carol intră în țară.
10 Maiu 1866, Principele Carol se urcă pe tron.
10 Maiu 1877, Românii se declără neatârnați de turci.
10 Maiu 1881, M. S. Regele Carol se încoronază.

Rostul treburilor

Se pun fasole și castraveți. Se sapă viile. Se îngrijește de viermii de mătăsă. Albinele încep a roi. Se curăță știubeiele. Se prășește popușoiul. Se ară pentru grâul de toamnă. Se plivesc și se prășesc legumele din grădină. Se cosește lucterna. Se îngrijește de pui.

— *Cu răbdare, peste mare, dar cu răul, nici pârdu!*

— *Fii bun, dar nu lasa să-ți mânânce câni din traistă!*

Iunie

S O A R E L E

1.—Răs. 8,54
Apune 8,2415.—Răs. 8,56
Apune 8,29

Cireșar

30 zile

Zilele

CALENDARUL

S	1	Muc. Iustin
D	2	†† Rusaliile
L	3	†† Sf. Treime
M	4	Sf. Mitrofan
M	5	Muc. Doroteiu
J	6	Cuv. Ilarion
V	7	Muc. Teodot
S	8	Ad. moașt. sf. Teodor
D	9	Sf. Ciril
L	10	Muc. Timoteiu
M	11	Ap. Vartolomeiu
M	12	Cuv. Onofreiu
J	13	Muc. Achilina
V	14	Prof. Elizei
S	15	Prof. Amoz
D	16	Sf. Tihon și Tigrie
L	17	Muc. Emanoil
M	18	Muc. Leontie
M	19	Apostolul Iuda
J	20	Muc. Metodie
V	21	Muc. Iulian
S	22	Muc. Eusebie
D	23	Muc. Agripina
L	24	†† Nașt. sf. Ioan Botezătorul
M	25	Muc. Febronia
M	26	Păr. David
J	27	Păr. Samson
V	28	Ad. moașt. sf. Chiril
S	29	†† Sf. Ap. Petru și Pavel
D	30	† Sob. sf. Apostoli

De ținut minte

20 Iunie 1891, moare Mihail Kogălniceanu.

27 Iunie 1878, în schimbul Basarabiei ni se dă Dobrogea.

Rostul treburilor

Se prășește popușoiul a doua oară; asemenea cartofii și sfecelele. Se face fănuțul. Se prășește și se plivește via. Se vând gugoșile vermilor de mătase. Se prind roii. Se strânge mierea. Se începe seceratul grâului de toamnă, a secărei și a orzului. Se culeg cireșele și zarzările de se vând. Dacă vremea-i ploioasă, se face nutreț acru. Se pune grijă deosebită la hrana oilor.

—Față de miere, inimă de fier.

—Râzi, dar cât te ține gura.

—Hoțul c'un păcat, două, pângubașul e cu nonă!

—Împinge iapa, nu'npinge, dar cel' cu iapa împinge de-i crapă capul!

—Găina când e'n gramadă, risipește și cu coada!

Iulie

S O A R E L E
1.—Răs. 4,09 | 15.—Răs. 4,28
Apune 8,20 | Apune 8,03

Cuptor
31 zile

Zilele

CALENDARUL

L	1	Muc. Cosmași Damian
M	2	Pun. veș. sf. Fecioare
M	3	Muc. Iachint
J	4	Păr. Andrei
V	5	† Păr. Atanasie
S	6	Păr. Sisoe
D	7	Păr. Toma
L	8	Muc. Procopie
M	9	Muc. Pangratie
M	10	Sf. 45 de mucenici
J	11	Muc. Eufimia
V	12	Muc. Prociu
S	13	Sobor. Arh. Gavril
D	14	Ap. Achila
L	15	Muc. Chiric
M	16	Muc. Antinogen
M	17	† Muc. Marina
J	18	Muc. Ermilian
V	19	Cuv. Macrina
S	20	†† Sf. Profet Ilie
D	21	Sf. Simion și Ion
L	22	Sf. Maria Magdalena
M	23	Muc. Trofim și Teofil
M	24	Muc. Cristina
J	25	Adorm. Sf. Ana
V	26	Muc. Ermolae
S	27	Muc. Pantelimon
D	28	S. Prohor, Nicanor
L	29	Muc. Calinic
M	30	S. Sila, Silvan
M	31	Sf Eudochim

Sărbători naționale

22 Iulie, ziua A. S. R. Princesa Maria.

De ținut minte

2 Iulie 1504, moare Stefan cel Mare și Sfânt:

22 Iulie 1877, rușii înfrânți, ne cheamă într'ajutor peste Dunăre.

Rostul treburilor

Se seceră grânele. Se începe trierul. Se face fânul. Se cară la gireadă holdele de țe câmp ca să nu le apuce ploile. Albinele se cercetează să nu facă căselniți. Viile se pot stropi împotriva manei. Li se poate da o sa-pă. Se culege ceapa și usturoiul puse de vreme. Se culege inul și cânepa. Se topește cânepa și inul. Se meliță când nu-i de lucru. Se cară la girezi ori în stoguri recoltele de pe câmp.

— **De boer, boer să fii, dar de frică tot să știi!**
— **Pe copil să-l mângai tot când nu știe el!**

— **Cumătră la cumătrie și la ea casă pustie!**

— **Dracul nu 'nceape 'n gaură și-și mai leagă și-o tivdă de coadă!**

August

S O A R E L E

1.—Răs. 4,53 | 15.—Răs. 5,14
Apune 7,36 | Apune 7,08

Gustar

31 zile

Zilele

CALENDARUL

J	1	Scoaterea sf. Cruci
V	2	Ad. moașt. sf. Stefan
S	3	Cuv. Isachie
D	4	Sf. 7 tineri din Efes
L	5	Muc. Eusignie
M	6	†† Schimbarea la față
M	7	Muc. Domeție
J	8	Sf. Emilian
V	9	Ap. Matia
S	10	Muc. Laurențiu
D	11	Muc. Euplu
L	12	Muc. Fotie
M	13	Cuv. Maxim
M	14	Prof. Michea
J	15	†† Adormirea Maicii Domnului
V	16	Muc. Diomid
S	17	Muc. Miron
D	18	Muc. Flor. și Lavru
L	19	Muc. Andrei
M	20	Prof. Samuil
M	21	Ap. Tadeu
J	22	Muc. Agatonic
V	23	Muc. Lupu
S	24	Muc. Eutichie
D	25	Ad. moașt. sf. Bartol.
L	26	Muc. Adrian
M	27	Cuv. Pimen
M	28	Cuv. Moise
J	29	†† Tăierea capului sf. Ioa
V	30	Sf. Alexandru
S	31	Incunj sf. Fecioare

Sărbători naționale

5 Aug. Nașterea A. S. R. Principele Nicolae.

11 Aug. Nașterea A. S. R. Principele Ferdinand.

30 Aug. Luarea Griviței

De ținut minte

18 Aug. 1601, Moartea lui Mihai Viteazul.

30 Aug. 1877, Căderea Griviței

Rostul treburilor

Se ară pentru grâul de toamnă. De pe la Sântă-Măria-cea-mare, se începe sămănatul grâului de toamnă. El trebuie ales ca să nu nu facă tăciune. Do este vreme prielnică rapiței, se seamănă și ea. Se cosește otava. Se trieră orice. Se culeg unele roade. Se culeg și se bat fasolele. Se culeg hlandanii și cânepa de toamnă. Se cercetează stupii; cei slabi și de prisos, se vând. Se seceră ovăsul. Dacă nu-i de lucru, se cară gunoiu pe ogoare. Se culeg merele mai de vreme.

- Lupul bătrân știe mai multe cărări!
- Nu da bătu'n mâna prostului!
- La Iie să fie, că la mine găsește oricine!

Septembrie

S O A R E L E	
1.—Răs. 5,43	15.—Răs. 6,05
Apune 6,30	Apune 5,57

Răpciune

30 zile

Zilele	CALENDARUL	
D	1	† Cuv. Simion
L	2	Muc. Mamant
M	3	Muc. Antim
M	4	Muc. Vavila
J	5	Prof. Zaharia
V	6	Minunea Arh. Mihail
S	7	Muc. Zozont
D	8	†† Nașterea Maicei Domnului
L	9	† Păr. Ioachim și Ana
M	10	S. Minodora
M	11	Cuv. Teodora
J	12	Muc. Antonom
V	13	Muc. Corneliu
S	14	†† Înălțarea sfintei Cruci
D	15	Muc. Nichita
L	16	Muc. Eufimia
M	17	Muc. Agapie
M	18	Cuv. Eumenie
J	19	Muc. Trofin
V	20	Muc. Eustație
S	21	Muc. Codrat
D	22	Muc. Foca
L	23	† Zămisl. sf. Ioan
M	24	Muc. Tecla
M	25	Cuv. Eufrosina
J	26	† Ap. evang. Ioan
V	27	Muc. Calistrat
S	28	Cuv. Hariton
D	29	Cuv. Chiriac
L	30	Muc. Grigorie

Sărbători naționale

30 Septembrie, Nașterea A. S. R. Princesa Elisabeta.

Rostul treburilor

Se samănă grăul și se cara de toamnă. Se trieră. Se culeg poamele și se usucă. Se încep culesul viilor pe la sfârșitul luni. Se culege poșoiul. Se face arătura de toamnă. Se rânduesc stupii. Se strâng semințe de pomi. Se meliță cânepa și inul. Se cară gunoi.

Și una de cealate:

E o nenorocire că oamenii, ca să se poată deosebi, caută să aibă păreri deosebite; că aceste păreri se nasc dintr'un anumit fel de înțelegere al lucrurilor și că felul acesta de înțelegere e în strânsă legătură cu pellița obrazului.

P.

Octombrie

S O A R E L E

1.—Răs. 6,30
Apune 5,3215.—Răs. 6,54
Apune 4,53**Brumărel**

30 zile

Zilele CALENDARUL

M	1	Ap. Anania
M	2	Muc. Ciprian
J	3	Muc. Dionisie
V	4	Muc. Irostei
S	5	Muc. Haritina
D	6	Ap. Toma
L	7	Muc. Serghie
M	8	Cuv. Pelaghia
M	9	Ap. Iacob
J	10	Muc. Eulampie
V	11	Apost. Filip
S	12	Muc. Terah
D	13	Muc. Carp
L	14	†† Cuviasa Paraschiva
M	15	Muc. Lucian
M	16	Muc. Longin
J	17	Prof. Osia
V	18	Ap. și Ev. Luca
S	19	Prof. Ioil
D	20	Muc. Artenie
L	21	Cuv. Ilarion
M	22	Păr. Averchie
M	23	Ap. Iacob
J	24	Muc. Areta
V	25	Muc. Marcian
S	26	†† Sf. Dimitrie
D	27	Muc. Nestor
L	28	Muc. Terentie
M	29	Muc. Anastasia
M	30	Muc. Zenobie
J	31	Ap. Stachie

Sărbători naționale

8 Octombrie, Nașterea A. S.
R. Principele Carol.

10 Octombrie, Nașterea A. S.
R. Principesa Maria.

Rostul treburilor

Se culeg viile și se desfac de pe haragi. Se scot cartofii. Se fac arături adânci. Se dau berbecii în oi. Se scot morcovii și sfecelele. Se taie varza și se pune la murat. Se cară gunoiu. Se aduc lemne pentru iarnă. Se pun semințe de nuc, prun, cireșe, perje, vișire, zarzare și altele în pământ. Se fac adăposturi pentru vite.

—Fudulia nu se cumpără cu parale.

—Iepurii nu se prind cu darabana.

—Ațiți foc în pae ude și te miri că nu s'aprinde.

--Oțetul tare, vasul lui își strică.

--Limba omului taie mai rău ca sabia.

--Când mor vacile, se'ngrașă câinii.

Noembrie

S O A R E L E	
1. — Răs. 7,25 Apune 4,23	15. — Răs. 7,47 Apune 4,7

Brumar

30 zile

Zilele	CALENDARUL	
V	1	S. Cosma și Damian
S	2	Muc. Achindin
D	3	Muc. Achepsima
L	4	Cuv. Ioanichie
M	5	Muc. Galaction
M	6	Păr. Pavel
J	7	Muc. Ieron și Lazăr
V	8	†† Arb. Mihail și Gavril
S	9	Muc. Onisifor
D	10	Apost. Olimp.
L	11	Muc. Mina
M	12	Păr. Ion și Nil.
M	13	† Sf. Ion Gură de aur
J	14	Apost. Filip
V	15	Muc. Gurie
S	16	Ap. și Ev. Matei
D	17	Sf. Grigore
L	18	Muc. Platon
M	19	Prof. Avdiu
M	20	Păr. Proclu
J	21	†† Intrarea Maicei Domn. în Bis.
V	22	Ap. Filimon
S	23	Păr. Amfilohie
D	24	Muc. Clement
L	25	Muc. Ecaterina
M	26	Cuv. Alipie
M	27	Muc. Iacob
J	28	Cuv. Ștefan
V	29	Muc. Paramon
S	30	† Ap. Andrei

Sărbători naționale

3 Noembrie, Căsătoria MM. LL.
Regele și Regina,
28 Noembrie. Luarea Plevnei.

De ținut minte

28 Noemgrie 1877. Căderea
Plevnei.

Rostul treburilor

Se pune varză la murat
și porcii la îngrășat pentru
Crăciun. Se sapă în grădină.
Se pune gunoiu la rădăcina
pomilor. Se fac gropi pen-
tru pomi. Se sădesc pomi.
Se cară gunoiu. Se cară
lemn. Se fac adăposturi la
vite. Se îngroapă via. Cel
ce știe carte, ceteste lucruri
folositoare, nopțile fiind mari

--Nu da chiot pe unde nu
calcă lupul.

—Mai văzut-ați cai la tre-
ier cu gura legată?

—De multe ori creștii câne-
le ca să-ți rupă vinele.

—Pentru un cuiu, nu pră-
pădi și potcoava.

—Unde nu-i pătul, șoarecii
zic că-i loc pustiu.

Decembrie

S O A R E L E	
1.— Răs. 8.08	15.— Răs. 8,17
Apune 4.00	Apune 4.05

Andrea

31 zile

Zilele

CALENDARUL

D	1	Prof. Naum
L	2	Prof. Avacum
M	3	Prof. Sofonia
M	4	Muc. Varvara
J	5	† Cuv. Sava
V	6	†† Sf. Nicolae
S	7	Sf. Ambrozie
D	8	Păr. Patapie
L	9	Zămisl. Sf. Ana
M	10	Muc. Mina
M	11	Cuv. Daniel
J	12	Sf. Spiridon
V	13	Muc. Axintie
S	14	Muc. Tirs
D	15	Muc. Elefterie
L	16	Prof. Ageu
M	17	Prof. Daniel
M	18	Muc. Sevastian și Zoe
J	19	Muc. Bonifaciu
V	20	Muc. Ignatie
S	21	Muc. Iuliana
D	22	Muc. Anastasia
L	23	Sf. 10 Mucenici
M	24	Muc. Eugenia
M	25	†† Nașterea Domnului
J	26	†† Soborul Născătoarei de D-zeu
V	27	†† Sf. Ștefan
S	28	Sf. 40,000 prunci arși
D	29	Sf. 14 mii de mucenici
L	30	Muc. Anisia
M	31	Cuv. Melania

Sărbători naționale

16 Dec. Nașterea M. S. Regina Elisabeta.

27 Dec. Nașterea A. S. R. Princesa Marioara.

28 Dec. Căsătoria AA. LL. RR. Principii moștenitori

De ținut minte

11 Dec. 1861. Turcii recunosc unirea țărilor surori și pe Vodă Cuza ca Domn.

31 Decemb. 1889, moare Ion Creangă povestitorul nostru neîntrecut.

Rostul treburilor

Se îngrijește de vite. Se lucrează la uneltele pentru vară. Se răscolesc cărți folositoare. Se fac șezători cinstitute. Se taie porcul de Crăciun. Facem răfueala sfârșitului de an pentru venituri și cheltueli. Dacă-i vreme caldă, se taie cracii uscați de la pomi.

—După cal și căpăstru.

—Cinci degete are omul și două nu s'aseamănă.

-- Răbdă inimă cât poți; nu-ți da taina pe la toși!

—O vorbă dela rășniță: săriți c'au mâncat câinii hădăragul!

—A mâncat-o lupul, dar, zică bodaproste!

A. S. R. PRINCELE NECULAI IN PORT ROMÂNESC

RĂVAȘ

Azi sunt cioban din creștet în picioare
 Și oile mi-s dragi cum mi-este viața...
 Am un ciopor de miei,—și dimineața
 Mă scoală grija lor, măi frățioare!..

Porneala eu le-o fac, sus, la răcoare,
 Unde-s poeni ce-adăpostesc verdeața.
 În zori eu văd cum vântu-alungă ceața...
 Și cânt... Și mieii sar de cânt și soarz...

Atâta-i greu : că prea mi-i dor de casă,
 De-alde bunicul, de-alde tata... Sara
 Mă frânge dorul parcă!.. — După masă

Știi, cum umplea cu noi bunicul scara
 Și ne spunea atâte 'n vorb'aleasă...
 ...«Nepoții mei cei dragi, vă știu țara!»..

P. Armanden.

BEȚIA DE CUVINTE

Dorind să stau cu stimatul cetitor la taifas, nu găsesc pentru cele ce am să spun o denumire mai potrivită, decât cele trei cuvinte de mai sus. Se'ntelege că sensul lor este cu totul deosebit de cel ce le fusese dat odinioară de către d-l Maiorescu : de unde cel din urmă s'a folosit de ele ca de un fel de dojană, va să zică în sens pejorativ, eu din contra, nu mă sfiesc să mă laud cu această însușire a mea; ba ce e mai mult, scopul rândurilor următoare este să ademenesc și pe alții să se îmbete de cuvinte la fel cu mine.

Să vedem înainte de toate ce înțeles dau eu acestui soiul de beție.

Indeletnicindu-mă cu o limbă străină, bună oară cea românească, pe care doresc s'o cunosc cât se poate de desăvârșit, așa în cât să mă pot folosi de ea atât în graiu viu, cât și în scris, asămuindu-mă întru cât aceasta este cu putință unui străin de neam cu Românii neaoși, iată ce-mi trebuie. Să am la îndămână, de câte ori vine vorba la adică să scriu românește, cuvinte și frase corecte și precise și nu nu-

mai câte unul sau câte una pentru câte o idee, ci mai multe, așa în cât să pot urma povața latinului «variatio delectat.»

Vrând să ajung la un oarecare grad de perfecțiune în această privință, nu-i destul să scot din niște dicționare la fel de fel de cuvinte, ci cuvintele aceste trebuiesc însoțite de niște citate mai lungi ori mai scurte din autori buni sau din graiul viu al poporului, fântâna nesleită a unei limbi curate, înzestrate cu vlagă și cu tărie. Numai lucrând așa, înțelesul cuvintelor și fraselor cu pricina esă precis și limpede la iveală întocmai ca uleiul pe apă.

Ce să fac acum ca să ajung cât rai degrabă și cât de bine la țintă? leau niște țedule și pe ele, ținute în rânduiala cea mai strict alfabetică, scriu cuvintele și frazele ce mi se par interesante și importante din vre-un punct de vedere. Mă folosesc de țedule și nu de caete, de oarece numai astfel și chiar în cursul lucrării, este cu puțință ca fără pierdere de vreme să se deslușească înțelesul cuvintelor, alăturându-se pasajele unul la altul. Numai atunci când materialul astfel adunat s'a prelucrat, a sosit vremea ca rezultatul prelucrării să se scrie în niște caete, mai cu seamă atunci dacă e vorba ca lucrarea să fie tipărită.

Așa am adunat și prelucrat materialul din care s'a alcătuit un glosar complet la colecțiunea d-lui Bârseanu și a mea, *Doine și strigături din Ardeal*, dată la iveală de Academia Română. Tot așa am lucrat acum câțiva ani, fiind însărcinat ca vreme de doi ani să lucrez la adunarea materialului din produsele Musei poporane române pentru dicționarul Academiei Române. Prelucrarea materialului nefiind treaba mea, îl trimiteam din vreme în vreme în niște lăzi la adresa Academiei. Vrând să arăt bogăția limbei române cu privire la fraseologia unor verbe des întrebuintate, am înjghebat un articolăș în limba germană, «Zur P'hraseologie des Verbuns a da im Rumänischen.»

Tot așa am adunat materialul pentru indicile atât la dicționarul etimologic al limbei române de Cihac cât, și cele cu mult mai mari la dicționarul etimologic al limbilor romanice de Frederic Diez.

Să mi se ierte dacă amintesc aici și migălosul și lungul meu glosar la legenda sf. Ecaterine d'Alesandria în vechea limbă franceză, prelucrată de mine și dată la lumină de către Academia Boemă din Praga.

Intemeindu-mă pe niște asemenea colecțiuni de cuvinte fă-

cute chiar atunci când textele tipărite erau însoțite de glosare, am putut să scriu niște dări de seamă, cari întregeau și chiar îndreptau lucrările altora despre dialectele macedo-român și istroromân ale lui Miklosich, Weigand și ale școlărilor celui din urmă. Cu privire la dialectul macedoromân, mult m'am ostenit cu materialurile date la iveală de Păpăhagi, mai cu seamă am studiat temeinic colecțiunea lui de basme aromâne. O parte mică a materialului fiindu-se de ivirea așa numitului anacolut, am tipărit-o sub titlul «Spicuri aromânești» în volumul iubilare al Convorbirilor Literare oferit lui Titu Maiorescu cu prilejul aniversării sale de 70 de ani.

Dacă nu pun decât aici lucrarea mea prin care am început să-mi arăt interesul pentru graiul poporan român, n'o fac de aceea că nu mi-aș aduce aminte cu drag și cu un fel de duioșie de opșorul tipărit acum 35 de ani : *Sprachliches aus rumänischen Volksmärchen*. Doară acestu a fost cel dintâi plocon oferit din parte-mi minții agere și înțelepte a poporului român într'o vreme când abia trecuseră doi ani de când începusem a mă îndeletnici cu studiul limbei române.

Mai este o lucrare a mea destul de neînsemnată, întemeiată pe un studiu amănunțit, asemenea celor amintite mai sus. Vreau să vorbesc despre darea de seamă a mea asupra Dicționarului universal al limbei române de Șăineanu. Vrând să vorbesc cu temei despre lucrare, am comparat întregul material limbistic din el, întru cât nu-i vorba de cuvinte de obârșie străină, atât cu materialul din Cihac cât și cu acel al colecțiilor mele și rezultatul l-am transcris în 12 caete de vre-o 400 pagine, așa încât se găsesc acolo ca la 10000 cuvinte atât din limba literară cât și din graiul poporului.

Cetind acum 36 de ani *Analectele lui Cipariu*, nu mă puteam opri să nu scot din ele toate cuvintele ce mi s'au părut oare cum interesante și însemnate și tot așa n'am prețetat să-mi fac un indice și la Gramatica aceluiaș autor, volumul I. Apoi ca să sfârșesc pomelnicul acesta cam lung, amintesc și cele ce în *Drumul pe care am mers* (Convorbiri Literare din anul 1909) am spus despre glosarul meu complet manuscris la *Chipuri și graiuri din Bucovina* ale lui Emanuil Grigoroviță.

Dovada cea mai bătătoare la ochi a acestei însușiri a mea, oare multora nu li se va fi părând prea de pismuit, datează din vremea cea din urmă, începutul însă cade într'o vreme

cu mult mai îndepărtată. Să mi se ierte deci dacă înainte de toate spun câteva cuvinte despre acest început care până acum a rămas nefolosit.

De odată cu publicarea dicționarului lui Cihac îmi veni gândul să inigheb niște liste de cuvinte rânduite după idei, fiind în aceeași vreme seama și de limbile din cari după părerea lui Cihac cuvintele aceste se trag. Aveam de gând ca întemeindu-mă pe aceste liste, să-mi dau seamă despre înrăurirea popoarelor, cu cari Românii în decursul vremurilor au venit în atingere, asupra vieții și limbei celor din urmă.

Iată titlurile celor 25 liste : administrațiunea, arta și știința, biserica, boalele, casa, gospodăria, inima, îmbrăcămintea, meseriile, mineralele, mâncările și băuturile, mobilele, natura, navigațiunea, pământul, plantele, războiul, rudenia, trupul, uneltele, vasele și vârsta.

Văzând însă, că de o parte materialul limbistic este departe să fie complet în lucrarea lui Cihac ș'apoi născându se oare cari îndoeli despre autenticitatea originii cuvintelor citate, planul meu rămase baltă și numai acum, după ce trecuse atâta amar de vreme, am să mă folosesc de mormanul acesta de cuvinte spre întregirea lucrării celei mari despre care numai de cât am să vorbesc. Tot așa îmi vor fi binevenite niște culegeri de locuțiuni în cari intră vre-unul din verbele des întrebuințate. Iată lista lor : bate, băga, cădea, căta, cerca, curge, duce, eși, face, fi, fugi, intra, lăsa, lega, lua, merge, peri, pierde, prinde, pune, purta, rămănea, răspunde, rupe, scoate, sparge, spune, ședea, șterge, tăia, trage, trece, turna, ținea, uita, umbla, vedea, veni, vrea, zice. Și ca lucrul să fie desăvârșit, mă pot folosi și de câteva sute de proverbi puse cu anii mai înainte tot pe țedule rânduite după ideile exprimate.

După preambulul acesta cam lung, iată-mă ajuns în sfârșit la lucrarea mea cea din urmă, dovadă învederată a unei însușiri pe care am botezat-o prin cuvintele de mai sus: Beția de cuvinte.

Imboldul la așa ceva mi-a venit în urma călătoriei mele de acum un an la Iași. Se știe că m'am dus acolo fiind însărcinat din partea Universității boeme din Praga s'o reprezint la iubileul de 50 de ani al Universității din Iași.

Cețind acolo în ședința festivă adresa de felicitare a Universității din care fac parte și fiind la prânzul oferit delegaților străini din partea domnului ministru Arion un toast pri-

mit cu simpatie din partea celor de față, ce-mi plesni prin gând? Să tipăresc amândouă într'o broșură miniatură, trimițând-o spre aducere aminte celor cari m'au auzit rostind aceste cuvântări ca și altor persoane despre care presupunem că le vor ceti cu oarecare interes.

Când ce să vezi? O urmă de tot neașteptată a acestei broșuri fu că mi s'a cerut, direct sau indirect, să colaborez la niște reviste românești. Trezindu-mi-se astfel pofta să-mi îmbrac gândirile în haina românească, ațâțată de cunoscutul cusur al moșnegilor vorbareți, iată-mă, în ciuda vorbeii aluia, «vorba lungă, sărăcia omului», îmbiindu-mă la dreapta și la stânga altor reviste cu niște articole de puțină valoare. Așa s'a întâmplat că în vreme de câteva luni peste 20 de articole ale mele românești au văzut lumina zilei.

Și atunci, aducându-mi aminte cât mi-ar fi fost bine venit să fi avut pentru casurile când stam la îndoială neștiind cum să fac, cum să dreg, ca să-mi spun gândul cât se poate de precis și încă variat și aceasta nu numai cu privire la articolele amintite, ci și acum trei ani când scrieam seria de articole autobiografice în *Convorbirile Literare* și mai cu seamă acum 28 de ani când înjghebam traducerea unor lucrări din limba mea strămoșească în cea română, «*Bunica*» și «*Pavel Catană*», cea dintâiu pentru foiletonul *Tribunei lui Slavici*, al doilea pentru *Convorbirile Literare*.

Gândindu-mă la toate aceste ca și la niște lucrări ce poate voi mai scrie în restul vieții mele, m'am hotărit ca în ciuda bătrânețelor și cu puterile trupești și sufletești slăbite, să mă apuc de un lucru foarte ostenitor și costisitor de vreme.

Pasă-mi-te m'am hotărit să scot tot materialul limbistic român, întru cât mă vor ierta puterile și-mi vor sta la îndemână isvoarele de lipsă, pe fedule în modul arătat mai sus, rânduindu-l după materii. Va să zică ceva ce cam aduce cu listele făcute după Cihac, cu deosebire însă că în loc de 25 de categorii, o să fie mai multe sute, unele umplute mai mult, altele mai puțin.

Ceea ce a contribuit să duc la capăt planul făcut de mult, a fost ceea ce urmează. Imi căzu în mâni un dicționar care cu toate că nu e voluminos, conține o mulțime de lucruri, ce în zadar le-aș căuta în alte dicționare.

Este dicționarul portativ român-german al profesorului Ghiță Pop din București, cunoscut și ca preluătorul sistemului Toussaint-Langenscheidt pentru limba română.

N'am de gând să spun aici tot ce-mi place în acest dicționar, mă voiu mărgini la aceia ce privește lucrarea despre care am să vorbesc.

Răsfoind cartea, văzui spre plăcuta a mea surprindere, că se găsesc acolo niște cuvinte și locuțiuni curat populare. Apoi că autorul n'a pregetat să primească și un număr oarecare de cuvinte dialectale sau să zică mai bine, niște provincialisme însoțindu-le de niște prescurtări ca Bc, Bn, O, M, T, V, cari spun în ce parte cutare cuvânt este cunoscut și întrebuințat. Și ca hotărîrea mea să fie și mai tare, iată găsesc acolo deslușirea câtor-va cuvinte chiar din limba literară, ce degeaba le căutam în alte dicționare ce-mi stau la dispoziție.

Lucrurile stînd așa, toate îndoelile au dispărut și la sfârșitul lunii Aprilie de ăst an m'am apucat de treabă și iată cum.

Luând cartea de la început, scoleam toate cuvintele românești câte se găseau acolo, transcriindu-le pe niște țedule de jumătate octav. Sus în mijloc se găsește pe fiecare țedulă un fel de lozincă (nemțește Stichwort) în limba boemă, va să zică cuvântul care spune ideea cea mai largă, de care se țin toate cuvintele sinonime sau cari se țin de una și aceeași lozincă și cari au să găsească loc pe câte-o țedulă sau dacă nu încap, pe mai multe numerotate.

Țineam să fac o deschilinire între cuvintele băștinăse și acele de obârșie străină, de aceea deocamdată însemnam numai cele dintâi, căutând ca în privința aceasta să fiu cât se poate de complet.

Așa de pildă dacă cutare cuvânt are mai multe înțelesuri, trebuia transcris pe atâtea țedule câte înțelesuri are. Toate cuvintele scoase și toate înțelesurile lor însemnate au căpătat în carte câte un cărliguț drept dovadă că s'au și scos, rămîind ca acele cari din deosebite motive au fost deocamdată trecute cu vederea, să se scoată mai târziu.

Isprăvind astfel cu o parte din cuvinte, cea mai numeroasă se'nțelege, m'am întors iarăși pe urma mea, scoțind și cuvintele de obârșie străină.

Căci trebuie să spun, vrînd să mă feresc de vre-o neînțelegere, eu, cu toate că mă spun dușman inverșunat al unei împetrișări de prisos a limbei literare române prin fel de fel de cuvinte străine, nu merg și nici nu pot să merg atît de departe, să osîndesc toate cuvintele străine, toate neologis-

mele să fie isgonite din ea. Nu este nici o limbă literară pe lume care ar putea să se lipsească cu totul de cuvinte tehnice străine și nici nu pot să mă unesc cu acei cari se căznesc să născocască fel de fel de tălmăciri pocite și pentru niște cuvinte întrebuițate mai în toate limbile.

A fost și la noi în Boemia un period în care s'au făcut încercări de felul acesta și câte odată din cale afară de exagerate, de care acuma râdem cu hohot. Nu tăgăduesc însă că afară de cuvintele tehnice se ivesc și la noi adese ori niște cuvinte străine, de origină francesă, latină ș. a. chiar acolo, unde avem cuvintele noastre băstinașe. Dacă deci o asemenea împestrigare neplăcută se poate vedea într'o limbă slavă, se poate pricepe cu atât mai lesne așa ceva într'o limbă romanică, cum este cea română; zic se poate «pricepe», însă nu îndreptăți.

Atâta însă făcui că cuvintele de otârșie străină, din cari dicționarul lui Ghiță Pop dă o alegere destul de bogată, le am scris pe alte țedule. Astfel cele două straturi de cuvintele-am ținut separate unele de altele năzuind ca de câte ori îmi vine să scriu românește, să întrebuițez cele băstinașe și numai acolo, unde nu-mi ajung acestea, mă apuc să aleg din celelalte.

Acum să ru gândească nime c'am să mă mulțumesc numai și numai cu cele aflătoare în isvorul amintit. Nici de cum. De câte ori găsesc la vre-un scriitor vre-un cuvânt care mi se pare vrednic de o băgare de seamă deosebită, mă uit mai întâi la Pop să văd: oare se găsește acolo ori ba? În cazul întâi, de câte ori înțelesul cuvântului cu pricina este cu totul limpede și neîndoelnic, trec mai încolo, dacă nu, îl caut pe țedule și adaug pasajul în care se află; negăsindu-l însă la Pop, îl pun împreună cu citația pe țedula respectivă și așa dicționarul meu de pe țedule are să aducă o sporire față cu dicționarul care a slujit de temei. Așa bună oară tocmai în zilele aceste am pus la cale așa ceva cu niște cuvinte luate din novelele lui N. Gane. O seamă din ele nu se găsesc în carte; vor fi niște moldovenisme despre cari autorul dicționarului a crezut că nu-i de lipsă să le iee în seamă pe când mie unele din ele erau cunoscut de mai înainte.

De mă întreabă acum cineva dacă am de gând să dau la iveală o asemenea lucrare, trebuie să răspund cum urmează. Eu nu mă țin de numărul acelor cari chiar într'o vârstă

și mai înaintată de cât este a mea, făuresc la niște planuri mărete pe cari nădăjduesc c'o să le ducă la capăt bun. Din contra eu, socotind vârsta mea destul de înaintată și starea de sănătate nu tocmai îndestulătoare, mă mulțumesc cu cele ce pot, biet, injgheba de azi pe mâne.

Astfel stând lucrurile, iată cum am de gând să mă folosesc de lucrarea aceasta, săvârșită acum vre-o două săptămâni.

Dacă de acum încolo am să scriu ceva românește, o voi face tot așa cum o făceam mai înainte. Gândindu-mă la treabă, ceea ce fac mai bine plimbându-mă la aer liber, aștern pe hârtie cele ce vreau să spun și așa cum fără nici o osteneală mi-au venit în minte. Câte odată scriu o ciornă altă dată fac îndată manuscrisul gata spre tipar. Sfirșind odată cu scrisul, mă pun să mai citesc odată și atunci a venit vremea să trag folos din rodul unei munci ostenoitoare de mai multe luni de zile: unde nu mi-a venit cuvântul de am lăsat loc gol sau unde cuvântul întrebuintat nu mi s'a părut mulțumitor ceea ce însemnam prin un semn de întrebare, sau unde cetind îmi venia gândul că cutare cuvânt este prea obicinuit și c'ar fi bine să-l înlocuiesc cu unul mai rar, mai pitoresc, hai la țebulele mele unde fără o pierdere mare de vreme, dau de ceea ce-mi trebuie, câte odată îmi vine chiar să mă chibzuesc cum să aleg mai bine din belșugul de cuvinte sinonime adunate la un loc și îmbiindu-mi-se toate pe'ntrecute să mă slujască.

Și acum stimate cetitorule, dacă ți se întâmplă să găsești în cele scrise de mine câte odată niște cuvinte și locuțiuni cu privire la cari nu te poți mira indestul cum de pot să fi încăput unele ca aceste în căpățina unui Boem de neam, iată deslegarea enigmei: n'ai de cât să te gândești că nu e te mieri ce, găsindu-le eu de-a gata în dicționarul meu manuscris de pe țedule, alcătuit de mine în cele trei luni, Maiu, Iunie, Iulie și o parte din August ale anului de la Nașterea lui Hristos o mie nouă sute douăsprezece.

Dr. Ioan Urban Jarnik

Profesor la Universitatea din Praga

O PROPUNERE

Cei cari se interesează de chestiunile de folklor, văd cu bucurie că numărul culegătorilor acestui material se înmulțește pe fiecare zi și că unii dintre tinerii învățători, mai cu seamă, sunt cuprinși de o adevărată patimă pentru aceste cercetări, ceia ce este un mare bine.

Când cetești revista *Ion Creangă*, te încredințezi despre aceasta; un material frumos și interesant este cules, cu hărnicie, de un roiu întreg de tineri cari nu obosesc.

Cred însă că a venit vremea să facem o muncă mai sistematizată, prin care am aduce un serviciu neînchipuit de mare folklorului nostru, în special, și folklorului lumii întregi, în general.

Și iată ce gândesc eu în această privință.

Trebuie să facem o societate pentru adunarea și sistematizarea materialului de folklor, în care să ne adunăm toți acei pe cari ne interesează ori ne pasionează lucrurile acestea și muncind împreună, să întrupăm o lucrare mare și temeinică.

Incercări de societăți de acestea s'au făcut la noi. Mai acum câțiva ani s'au pus bazele unei societăți folkloristice în Craiova, dar societatea n'a avut viață. Mai pe urmă s'a făcut o altă încercare la Bârlad, de către membrii de la revista *Ion Creangă* și mi se pare că nici această societate nu a putut să trăiască multă vreme.

Ar trebui să facem o încercare intemeind o societate în altfel.

Din această *Societate a folkloriștilor* să facă parte de drept oricine vrea, fără să mai fie admis cu voturi de alți societari, fără să aibă de plătit cotizații, fără să aibă trebuință să vie la întruniri, în sfârșit fără să aibă de îndurat unele plictiseli, cari par a fi inerente tuturor societăților.

Scopul societății acesteia fiind de a aduna, în mod sistematic, materialul de folklor, care să fie pus la îndemâna tuturor membrilor societății și chiar la îndemâna străinilor de societate, ar trebui să purcedem în modul următor: Mai întâi să alcătuim un *Chestionar folkloristic*, de pildă în felul aceluia alcătuit de subsemnatul, după modelul chestionarului societății de tradițiuni populare din Paris, publicat în volu-

mul I din *Șezătoarea*, și apoi în o broșură editată de Ministerul Instrucțiunii. Chestionarul acesta să fie numer tat, adică fiecare chestiune asupra căreia ar fi de făcut cercetări, să poarte un număr. Pentru complectarea chestionarului, fiecare membru al societății va propune chestiunile care ar crede el că trebuiesc adăugite la chestionarul tipărit de subsemnatul.

După ce vom tipări acest nou dicționar, fiecare membru al societății va căpăta câte un număr de exemplare, pentru a le împărți aceluia cari ar vrea să lucreze cu noi și care de drept ar deveni membri ai societății.

Pe urmă ne-am pune cu toții la muncă.

Și munca aceasta, pentru a fi sistematizată, ar trebui să se facă astfel: fiecare să adune, în satul lui, materialul folkloristic după întrebările din chestionar, adică să răspundă la acele întrebări. Fiecare chestiune, care va corespunde unui număr din chestionar, va fi scrisă pe o foaie de hârtie întrebuintând toți același format, care se va hotări la timp, și fiecare foaie va purta numărul respectiv din chestionar. Când fiecare societar va avea un număr oarecare de răspunsuri, care vor trebui făcute în două exemplare, va trimite un exemplar revistei *Ion Creangă* și alt exemplar revistei *Șezătoarea* din Fălțiceni, unde se vor orândui toate răspunsurile în cartoane numerotate după ordinea chestionarului și se vor păstra. Mai târziu, când vom avea adunat un material mai numeros, vom coordona toate răspunsurile, vom alcătui un tot și vom publica rezultatul, înțelegându-ne ce anume material să publice revista *Ion Creangă* și ce să publice *Șezătoarea*.

Până atunci, însă, fiecare membru va avea dreptul să cerceteze materialul astfel adunat, să ia note și să extragă tot ce i-ar trebui pentru studiile ce ar întreprinde, sau să însărcineze pe altcineva să facă aceasta.

Când revistele acestea nu ar mai apărea, sau nu ar mai putea să publice materialul adunat, atunci să ne lăm îndatorirea de a depune cartoanele cu tot materialul, cel din Bârlad la Biblioteca Academiei Române din București, iar cel din Fălțiceni la Biblioteca Universității din Iași, pentru ca astfel munca noastră să fie la îndemâna tuturor cercetătorilor de astăzi și de mâine.

În acest chip am face în adevăr o lucrare mare, frumoasă și folositoare pentru tot neamul nostru.

Dacă propunerea aceasta va găsi răsunset, acei cari ar vroi să facă parte din societate, să se adreseze revistei *Ion Creangă* din Bârlad, sau revistei *Șezătoarea* din Fălțiceni, după plac și când ne vom întâlni mai mulți în același gând, ne vom înțelege și asupra celor ce vom avea de făcut.

Artur Gorovei

SFÂNTUL NICOLAIE

Apoi... era odată un biet de creștin care sărăcise nevoie mare... Nu mai avea nici după ce să bea apă. Ce să facă și încotro s'apuce? Mai avea un singur odor în casă. Știți ce? Icoana lui Sfântu' Nicolae.

- Ia să vînz icoana asta; poate-mi mai împac nevoile.
- Și plecă la târg. Pe drum se întâlnește cu un turc.
- Ce faci cu ala, be?
- Mi-e de vânzare, boierule.
- Păi... ce e aia?
- Sfântu'-Nicolae, boierule.
- Și, ce trebuie la voi?
- Păzește casa și toată averea.
- Mare minune! Apoi, trebuie la mine, be, un slugă ca ala.
- Dară-ți trebuie, cumpără, jupâne! îi zice creștinul.
- Și ce mîncă el? mai întrebă turcul?
- Unt-de-lemn, boierule.
- Păi, cum îl mîncă?
- Il pui într'o candelă și o aprinzi; îl pui apoi în perete și pui candela lângă el. Și vezi? Asta e mîncarea și băutura lui.

Turcu' se miră ce se miră: pe urmă, se tocmește, dă parale și cumpără icoana de la Român care-și vede de cale îndărăt spre casa lui, unde-o fi fost.

Acu, Turcul n'avea nevastă, n'avea copii, n'avea slugă. Mîncă la o cărciumă. Cum ajunge acasă, pune icoana în perete, după povața creștinului și aprinde candela. Apoi pleacă să mînce și lasă ușile deschise:

— Be, Nicolaie, zice el icoanei, eu mă duc; tu îngrijește de casă, să nu mă fure cineva.

Icoana ascultă și tace; iar turcul își vede de drum.

Când vine acasă, ce să-i vază ochii? Minune, ne poate!
Nicolaiie păzise bine casa și nu se furase nimic.

A doua oară, tot așa și tot așa și a treia oară, că n'a
nemerit la casa turcului nici un om «cu mâna lungă»

FAMILIA C. RĂDULESCU-CODIN

Intr'o zi însă, cum sta turcul și mânca la cârciuma de
care vorbirăm, iată se apropie de el niște tâlhari și tocmai
atunci îl întrebă unul din prieteni :

— Bine mă, vedem că te zăbovești mult la cârciumă; pe cine lași acasă de nu duci nici o grijă?

— Pe cine? Ascultă be! Am cumpărat un slugă; îl cheamă Nicolaie. L-am pus acolo și am lăsat deschis pedearândul, că Nicolaie păzește bine toată averea.

la să vedem, mă, ce slugă o fi aia? zic tâlharii între ei, când aud: «De-o fi mai mic, ori mai prost, să luăm și noi câte ceva. Știi că turcul e putred de bogat.»

— Știu. Hai mai repede.

Și se duc la casa turcului. Acolo, ușile descuiate și în casă, nici o slugă. Doar icoana și candela aprinsă dinaintea ei.

li jefuiesc casa, se încotoșmează cu tot ce pot duce și... p'aci le e drumul.

Când vine turcul și vede jaful, Doamne, Doamne! Se ia cu mâinile de păr. Se vaită, caută'n sus, caută'n jos și tot cercetează el mereu, dar pe icoană tot nu se supără.

— Be, Nicolaie, zice el, tu ai adormit. Te-a furat somnul pe semne și vezi? Mi-au jefuit tâlharii casa. Așa o păzești tu?

Nicolaie însă ascultă și tace.

—Nu răspunzi? Uite, be Niculae, zice, eu te ert; tot îți dau demâncare și nu-ți împuținez tainul. Da bagă de seamă să nu mai adormi altă dată și să fii cu ochii în patru.

Zice astea, pune untdelemn în candelă și o aprinde; lasă iar ușile deschise și pleacă. La cârciumă, unde erau și tâlharii spune ce i s'a întâmplat și că, de rândul ăsta, a spus lui Nicolae să nu mai doarmă.

Tâlharii însă, cum aud, și pricep cine-i Nicolae. Incep să facă haz și să se tăinuiască:

—Hai, măi fraților, iar la jaf. Să-i luăm ce-a mai rămas; ba să-i luăm și pe Nicolae.

Dau ei fuga, dar urciorul nu merge de multe ori la apă. Uitaseră oamenii că

Cine are mână lungă
Pierde și ce are 'n pungă.

Când au sosit la casa Turcului, au cotrobăit încoace și încolo, cum li-era obiceiul, și au strâns în mijlocul casei tot ce au găsit, făcând vre-o trei motoașce.¹ Apoi s'au repezit cu toții și au pus mâna pe icoană. Dar, atunci ce să vezi dumneata, nepoate?

¹ Legături cu borfe.

Intind ei în sus, în jos, la dreapta, la stânga... Aș! De surda se trudiau. Să mai poată lua ei mâinile de pe icoană, ori să se mai cărnească din loc? Nici vorbă.

li incremenise acolo Sfântu'-Nicolae.

Se plâng tâlharii, sbiară, țipă, se tot svârcolesc și țin așa până seara, hăt, târziu.

Atunci, iată că sosește și Turcul.

— Ha, ha, ha! Voi mi-ați jefuit casa? răcnește el cât poate și tot blodogorește pe tâlhari, de intraseră dia în frigidurile morței. Și începe să se uite urit și să puie mâna pe o pătăchi¹.

— Bine, be, Nicolaie! Bine că i-ai prins! Am să-ți măresc tainul.

Tâlharii însă plângeau de săria cămașa de pe ei.

— Iartă-ne jupâne, -- se roagă ei — iartă-ne că nu mai facem și-ți aducem tot ce-am luat ba și tot ce mai avem noi. N'am știut că Nicolae al dumitale *ne-o pune la ciochină*².

Se roagă ei, se roagă mult și bine până ce i se face milă și Turcului și se roagă și el de icoană:

— Iartă-i, be Nicolae, că mi-aduce tot ce au fost furat; ba mai îmi dă și pe de-asupra. Și atunci... ce să vezi dumneta? O lacrimă pică din ochii sfântului și... minune! Tâlharii pot să ridice mânele și să se *deșfelenească*.

S'au dus într'un suflet acasă și au adus tot ce luaseră și nu luaseră. Apoi au căzut în genunchi înaintea icoanei mulțumind cu lacrimi Sfântului Nicolae că i-a iertat și l-a izbăvit din amorfirea și pedeapsa în care căzuseră.

Iar de-aci înainte n'au mai furat și s'au făcut și ei creștini în rândul oamenilor cum se cade.

Auzită de la unchiul meu, preotul Dumitru Ion de 75 ani din Furești com, Dobrești (Muscel).

C. Rădulescu-Codin.

¹ Prăjină pentru bătaie.

² Zicătoare prin care se arată că cineva e strâns ca în clește într'o a-facere așa că nu mai poate face nimic în altă parte. Isvorăște din obiceiul de a lega plosca la ciochina calului.

DOINA

*Printre miriști, pe răzor,
Trece-o mândră la izvor
Și se tângue de dor :*

*«Ziua's neguri, noaptea'i brumă,
Vântul florile zugrumă,
Și pârău'i numai spumă.*

*Peste plopii fără soare
Se duc stoluri călătoare
Tremurând din aripeoare...*

*Scrum și jale pe câmpii,
Și potecile's pustii...
Și tu bade, nu mai vii».*

G. Tutoveanu

O LOVITURĂ DATĂ BISERICII NOASTRE ROMÂNEȘTI DIN ARDEAL

„Do cât creștini
unguriți, mai bino
păgăui“.

A. C. CUZA

În istoria Bisericii noastre românești a trebuit să se scrie, dăunăzi,—cu resemnare pentru noi și cu forța din partea dușmanilor noștri—o pagină nouă și dureroasă. Optzeci și trei din comunele românești sânt rânduite de acum înainte sub autoritatea episcopului maghiar din Haidu—Dorog: așa dar, iată o nouă episcopie în Ardeal! O episcopie cu totul originală: supt scutul universalului părinte Papa, atâtea mii pe țărani români vor asculta sfânta rugăciune a liturghiei în grecește iar cuvântul de învățătură al predicii va trebui să răsune, spre marea înveselire a urechilor românești, într'o prea bine știută și hodorogită limbă maghiară! Așa dar, pe de o parte cuvântul lui Dumnezeu se rostește ca la Patriarhia de Constantinopol, pe de altă parte țărani noștri primesc acest frumos și împărătesc dar: de a învăța și de a simți tainele mântuirii boscorodind graiul veniților din stepele Asiei. E cel mai însemnat fapt din viața noastră bisericească de atâția ani. Îl proclamă bula papală din anul 1912, cu care măritul Părinte înjosește pe ai săi supuși Români «cristifideles graeci». Și e bine a vedea mai deaproape acest fapt de o însemnătate cu mult mai mare de cât sfâșierile urite și trântelile otrăvite de politicianism carecterizează mișcarea noastră religioasă din Regat de o bucată de vreme.

Mai întâiu, episcopia maghiară dăruită Românilor de dincolo e un atentat la viața națională și a noastră. Dușmanul ni-a înstrăinat graiul cărților sfinte și a cântărilor din Biserică—firește că, lăsându-ne după el, perim! Deasemenea cine nu știe că îndrăznețul atentat se întâmplă în veacul luminii și al deșteptării interesului istoric pentru drepturile națiunilor! Totul e în zădar... Când politica austro-ungară are nevoie mai aspră de a se apăra împotriva primejdiei slave,—tocmai atunci isbește fără cruțare în noi. Și când sfântul Papă are interesul de a-și întinde aripile tot mai departe, spre

proclamarea unei stăpâniri — potestas in temporalia, — universale ca și idealul său cosmopolit — tocmai atunci, cu de-a sila, lovește în noi, cari prin actul unirii din 1700 înțelegeam a avea ajutor de la Roma împărătească... Sărmană Romă religioasă de azi! Nu știu ce povestire a lui Andersen dacă ar putea-o caracteriza exact în pulberea decadenței iezuite în care zace și-și plânge mărirea având pe cap cununa de robie a unui politicianism maghiar.

Cine sunt vinovați? Întrebare firească, pe care trebuie să și-o pună orice Român. Răspundem: *Sfântul Papa*, «vicarul lui Iesus Christos» care a știut să înjunghie pe credincioșii săi pentru interesul politicei de la Viena și Pesta, lovind fără milă în sentimentele noastre naționale. Și apoi: *oligarhia stăpână* din Ardeal și din țara noastră, care nu și-a dat osteneală să întărească din vreme cultura națională românească în acele părți ale Hațdu-Dorogului ca și pretutindeni. Așa în cât astăzi am văzut cu ochii cum Papa ne-a scos la mezat credința și, pentru avantajii materiale, ne-a vândut. Și episcopia maghiară înființată urmărește nu mântuirea noastră sufletească și desnaționalizarea noastră.

Ce e de făcut? În primul rând: ce s'a făcut? Cum am răspuns noi? Trebuie să mărturisim cu mângâire că Românii au știut însemnătatea momentului. Românii de pretutindeni; exceptează, firește, politica străină ca sentimente românești curate și prietină cu patimile personale, din Regat. Dar acum episcopia Haiducilor *este*. A *jeli* în fața faptului nelegiuit comis, — nu se cuvine. Bocetul alină dureri, dă drumul suferințelor și necazurilor prin râuri de lacrimi, răcorește inimi. Deatătea ori însă el descurajează! Cum nu jelim cu plâns dreptul nostru pierdut, prin Basarabia răpită, «supt scutul de calmuc» — deasemenea ni se impune a trece ceva mai sus de cât anii copilăriei în care durerea pur și simplu geme și trece ca o nălucă ușoară în anii alinați.

A *protesta*, — ar fi a face prea mult ceia ce, într'un moment deinn de trezire a conștiinței, poporul românesc a făcut în deajuns Românii au protestat: «Românul», «Gazeta Transilvaniei», «Unirea» din Blaj — «Neamul Românesc» ș. a. și-au făcut datoria ca în vremile când un cuvânt de protestare vădește duhul neamului și o frază scrisă cu durere arde inima și hârtia pe care se așează! Lacrime uscate ale politicieni-

lor noștri fără simț — trebuiesc privite ca dureri naționale de cari treptat vom scăpa. prin încordată muncă. Dar, repetăm, protestarea s'a făcut.

A face schisma, adică e ne despărți de sf. Papă, pretins urmaș al sf. Petru, nu e prudent și nu se poate. E la mijloc o tradiție de peste 200 de ani și ar fi să pierdem atâtea averi și drepturi bisericești.

A face represalii împotriva romano-catolicilor de la noi, ar însemna a proceda tot atât de creștinește ca alții cum Jidanii și Ungurii procedează cu noi. Toleranța reigioasă precum și spiritul nostru nu ne lasă.

Altceva e de făcut, lucru foarte elementar. *Episcopul uniți* să înceapă cu înverșunare lupta pentru limba liturgică și de predică, românească. Să se încunjure bisericile în care se bolborosește octoihul în limba care n'are nici o legătură cu noi : Dumnezeu ascultă și glasurile ce s'ar ridica smerit și cu credință curată, chiar din peșteri întunecoase, ca pe vremea marilor Dioclițiani, băutori de sânge creștinesc!

Oligarhia de dincolo ca și de aici, să vegheze la cultivarea sufletului românesc prin cultură și simțiminte românești.

Massele să se deștepte la viață românească, pretutindeni, căci cu drept cuvânt zice «Românul» din 5 Iulie 1912: «Lupta nu este sfârșită, lupta trebuie să înceapă de acum. Dacă scaunul papal a putut să comită într'un moment de inconștiență păcătoasă această crimă, nouă nu ne este ertatsă ne plecăm capul nelegiurii..»

Dacă vom proceda așa, atunci faptul comis prin bula papală cu «cristifideles graeci» va fi numai o pagină nouă și dureroasă în istoria Bisericei noastre, nu însă și una tristă.

Tristă să fie numai amintirea unui Papă și a unei politici fără de frica lui Dumnezeu, cari au sgâriat, în înțelegere, câteva rânduri negre și murdare pe o piatră albă și curată ca lumina și bunătatea divină...

Dumitru Furtună

CELE TREI FETE DE IMPARAT

Era pe vremea când oamenii dăruieți cu mila cerească, erau năsdrașani. Un împărat avea trei fete, cari mai de cari mai frumoasă și mai isteată însă așa de potrivite toate, în cât foarte cu greu ar fi ales cineva pe cea mai zulară și mai strașnică în frumusețe.

Mulți leiori de împărați și-au cercat norocul dar nici unui n'a izbândit. De unde până unde aude și Ionică Făt-Frumos despre acest împărat căruia îi zicea împăratul Galben, și viindu-i timpul de însurătoare, plecă să vadă și el fetele lui Galben împărat.

Când le-a văzut, toate îi părură pe plac, lasă că și fetele își dădeau ghes după el; și ca să nu le fie cu supărare, Ionică le întrebă pe fiecare ce putere sau ce avere are. Cea mai mare spuse că ea cu o pâne hrănește o armată întregă. Cea de a doua că ea cu un cot de Țostav îmbracă o țară întregă, iar cealaltă mai mică, că ea o să nască doi feți logoteși cu totul și cu totul de aur.

Lui Făt-Frumos p'acându-i și darul și chipul celei mai mici, o plăcu mult și cu voia ei și a tatălui ei, făcu nuntă mare și frumoasă și o luă de soție. Peste trei zile plecă cu dânsa înspre soare răsare la împărăția lui. Și așa păreau de potriviți și se iubiau așa de mult soții acestia, că nu puteau o clipită să nu stea unul lângă altul. În sfârșit, cu vai nevoie ajunseră la curtea lui Ionică Făt-Frumos și fură priimiți cu mare alai și cinste.

Ionică cum ajunse îi arătă soției sale toate bogățiile și frumusețile curței sale și dete poruncă slugilor ca să asculte mai ceva de cât pe dânsul, pe noua stăpână.

Trecu o zi, două, zece, cât ține dragostea mai cu foc și fiindu-i urit, Ionică se ducea cu un servitor credincios la vânătoare. Ca mai mare peste slugi avea acasă o srijită de țigancă hapsină și afurisită de mama focului. Aceasta oare cum o pizmuia pe noua stăpână căci îi luase locul ei, căci țigancă știuse să-l vrăjească pe împărat și să trăească cu dânsul cât fusese holteiu.

Cu noua stăpână se purta cât se poate de plecat în față dar în inimă căuta s'o mânânce de zile. Împărăteasa a purces îngreunată și într'o zi pe când îi venise ceasul și împă-

ratul nu era acasă, ruga pe țigancă să-i ajute. Aceasta cu bucurie îi spuse împărătesei să se suie în gura podului și că s'o lege la ochi și ea să se ație cu ciurul

Împărăteasa tânără, neștiind ce-i poate pielea țigancei, face cum o învăță. Când țigancă văzu că într'adevăr împărăteasa născuse 2 prunci cu totul și cu totul de aur, dete fuga într'un coteț unde o cățea avea niște țânci, puse în locul copiilor de aur țâncii, iar pe copii îi îngropă lângă stâlpul porței. Apoi se făcu că se șterge pe mani și deslegând pe împărăteasă de la ochi, o dete jos să-i arăte odoarele.

Când văzu cățeei biata împărăteasă, inlemni de frică și de supărare; și viind împăratul, țigancă îi ieși înainte și ademenindu-l pe im ărat o ponegri cât se poate pe împărăteasă, batjocurind-o și indemnându-l țe împărat ca s'o omoare țe ea ca pe o cățea ce este, căci l-a făcut de răs.

Împăratul care nu se așteptase la una ca asta, se duse să vadă de-i cu țință și văzând lucrul aidoma, socoti că ar fi bine să o îngroape până la mijloc în țărână după ușa bucătăriei, iar cățeei să sugă zi și noapte. Și pe țigancă o luă iarăși ca soție.

Ce se întâmplă? Din locul unde fusese îngropati feții de imparat, eșiră doi brazi de aur ce creșteau văzând cu ochii, și se aplecau în partea unde era bucătăria. Țigancă țincepându-se și știind care e pricina se ținrefăcu bolnavă de moarte și spuse împăratului în limbă că ea nu se va îndrepta de cât dacă va tăia cei 2 brazi, căci zice, nu-i a bine cu crescutul lor

Împăratul care ținea mult la ea, n'avu ce zice și-i făcu gustul. Ea se îndreptă și porunci să facă două scânduri de pat dintr'ânșii. Luă cele două scânduri și le puse chiar la patul împărătesc. Peste noapte țigancă aude vorbind pe cele două scânduri :

— Măi frate, tare mi-i greu ; pe mine doarme neagra țigancă.

— Mie tare mi e ușor, că doarme tătucuțu' nostru!

Cum se sculă a doua zi, țigancă dete poruncă să taie cele două scânduri și să le puie re foc. Pe când lemnele ardeau, nu stiu cum, din întâmplare, săriră două scânteii în hărdăul cu țărâte ce era lângă vatră, din care mîncă o oaie a fata. Peste puțin timp oaia făta doi miei cu lâna de aur. Împăratul uitase de împărătița lui adevărată și trăia cu țig-

ganca care se și îmbolnăvi când văzu și minunea cu mieii și spuse împăratului că leacul ei nu-i din altă ceva decât dacă va mânca carne din cei doi mieii de aur.

Împăratul se cam ciudi dar n'avu încotro și i-a tăiat. Prefăcându-se că se îndreaptă, se duse ea și cenăului cu mâna ei cei doi mieii, strângând carnea iar mațele le dete pedouă fete credincioase ale ei, ca să le spele la pârău, poruncindu-le ca nu cumva să scape vre-o bucățică în apă.

Se duseră fetele, spalară bine mațele și aducându-și aminte de vorbele țigancei, zice una :

— Ce să facem pe gustul ei, hai să rupem câte un capăt; și rupseră amândouă câte o bucățică și aruncară în apă. Din cele două căpețele de mațe, eșiră doi feți logofeți cu totul și cu totul de aur, de stătea soarele în loc și-și juca razele pe spatele lor.

În acest timp după ce ei crescură mari și mama lor adevărată ce alăptase tîncii, scăpă de ei, căci se făcură coga haite. În sara aceia era clacă mare la împărat. Copii, coala pe însărate, se luară de mână și plecă și ei la clacă. Ajungând, intrară și ei și se puse într'un colț. Obiceiul era ca fiecare lucrând să spuie și câte o poveste. Venind rândul copiilor, nu prea vrură, dar după stăruința împăratului începu :

— Apoi eu, înălțate împărate, nu știu, zise cel mai mare de cât povestea noastră.

Iar țiganca de colo :

— Un tăciune și-un cărbune, taci băiete nu mai spune!

— Spune băiete spune, zice împăratul.

Și începu a spune toată pătărania lui tată-so, cum a luat pe fata cea mai mică a împăratului Galben, cum a adus-o la curțile lui, cum a trăit pe urmă noua împărăteasă cu țiganca.

Dar țiganca de colo :

— Un tăciune și-un cărbune, taci băiete nu mai spunel

— Spune băiete, spune, zise împăratul.

Și cu cât spunea mai mult, cu atât mama lor de după ușa bucătăriei se sălta în sus fără să vrea, o sălta dreptatea. Și spuse copilașul tot, cum au fost îngropați de țigancă, cum au crescut apoi ca niște brazi, cum au fost tăieți, cum au fost scânduri, cum au sărit scânteele, cum au fost ca doi mieii, cum eu fost tăeși de țigancă, cum fetele au aruncat câte o lărămă de mațe și cum au eșit ei.

Când isprăvi, mă-sa adevărată ieșise toată din groapă. Și iaca așa e istoria noastră.

Cei de față incremeniseră, iar mama lor auzindu-i căzu sdrobită între dânșii. Împăratul îi îmbrățișă pe tustrei, iar pe țigancă dădu poruncă să o lege de cozile a doi armasari neînvățați legându-i și un sac de nuci în spate, zicându i :

— Unde-o cădea nuca, să cadă și bucățica; unde-o cădea sacul să cadă și capul.

Și împăratul cu soția și copiii de aur trăesc și acum și cred că de n'or fi murit, mă vor chema și la nuntă.

Și'ncălecai pe-o ce nu este și vă spusei o minciună poveste.

Spusă de răposata bunica Liza.

N. I. Munteanu

Pier cântecele noastre populare ? *

Și cum vin cu dram de fier
Toate cântecele pier...
Eminescu: „Doina“

Mi-a fost drag în totdeauna stând așa pe inserate când flăcăii și fetele satului se întorceau de la câmp, să ascult versul trăganat al cântecelor. Căci în pânza ușoară a inserării, simțiam parcă toată frumusețea acestor cântece, învăluit în totdeauna în caracteristica lor umbră de tristeță. De ce or fi oare mai totdeauna triste versurile în cari țaranul nostru își îmbracă cântecele, mă întrebam și atunci ca și acum ?

Și prinzând cuvintele purtate de vers un fior neplăcut mă încerca întotdeauna de câte ori printre ele vedeam strecurându-se câte un cuvânt schimonisit, străin de graiul nostru, străin mai ales cântecului țaranului nostru;

I-auzi valea bubuește
Și puicuța logodește.
Logodească arz'o para
Că ea mi-a mâncat „onoara“!

La început puține și sfioase odată cu «mersul progresiv al

*Publicat întâia oară în revista „Luceafărul“ din Sibiu an. X No. 8 die 16 April 1911. Alci, câte-va schimbări,

civilizațiunii noastre» însă și-au făcut vad tot mai larg; cântecele de oraș au venit și la țară și'n locul jalnicei și duioasei noastre doine, acelaș vânt al înserării mi-a adus versul desmățat al «matșiului».

Căci bunăoară ce veți zice când veți auzi pe la țară cântându-se cântece ca: «S'a dus a mea iubită» ce se sfârșește astfel:

De cât o viață tristă
Și-un traiu nefericit,
Mai bine-un glonț de pușcă
Și moartea la minut!

Vedeți «glonț de pușcă» și «moarte la minut!» Hotărit lucru că ne-am civilizat! Aceste versuri dacă nu mă înșel le citii și în ziarul Minerva în vara trecută lasate ca scrisoare de adio de unul care cu un glonț de pușcă, a «murit la minut» din cauza traiului nefericit și-a vieții triste!...

Sau ce veți zice când auzi cântând pe «Toader» ori pe «Costache», cântând cu patos:

Vino, ah vino, iubita mea,
Pe-al meu piept te-oi legăna
Și-ți voi zice meru ție,
Că te iubesc la nebunie!

sau altmintrelea, cântând fetele noastre la șezători:

Frunză verde solz de pește
Eu iubesc, mama iubește
Eu iubesc la mahala
Mama ține ulița...
Eu iubesc pe Constantin
Și mama pe Gherasim

Iar hotărit lucru: «iubită» «te iubesc la nebunie!» semne vădite că ne civilizăm și mai ales ne modernizăm și'n limbă ca în port și'n obiceiuri stăm iarăși tot de laudă!...

*
*
*

Pier cântecele noastre populare?

O spunem cu durere, în multe părți, da. Și de mulțisor. Alexandri spune în Barbu Lăutarul.

«Vremea vremuește, bătrânii se duc, obiceiurile se prefac oamenii se schimbă și cântecele se schimonosesc»...

Iar marele nostru Eminescu, adâncul cunoscător și iubitor al versului popular, la umbra căruia și-a încheșat maestrele lui versuri, a simțit-o aceasta de demult și'n doina-i de jale

și durere a neamului nostru a desemnat și această durere a pierderii poezii populare:

Și cum vin cu drum de fier
Toate cântecele pier....

Și-i păcat! Cu ele se pierde toată acea frumuseță a sufletului neamului nostru. Se perde un întreg trecut care așa cum a fost trăit el cu clipele lui de vitejie sau de durere, de bucurie sau de tristeță.—rând pe rând,—a fost prins în viersul cântecului popular.

De-a fost timp de vitejie, poporul și-a făcut cântecul de luptă :

Hai frați, hai frați,
La navală dați
Stengul crucea și moșia
Să vă apărați.“

Și tot atunci acele balade voinicești și cântecele haiducești.

De-a fost timp de jale, de sărăcie și de restrînte, el a cântat în aceste minunate versuri cari ascund o nețărmurită tristeță.

Pelin beau, pelin mănânc,
Sara pe pelin mă culc;
Dimineața când mă scol,
Cu pelin pe ochi mă spăl.

sau :

Alelei, frate polinc,
Amară-i frunza pe tine
Ca și inimioara'n mine;
Amară-i frunza'n dudăn
Mai amar sufletul meu!

Și apoi, în minunate versuri de o rară gingașie el și-a cântat dragostea :

Leagănă-te brad, brăduț,
Ca mine, că n'am drăguț;
Leagănă-te brădișor,
Ca min' că n'am bădișor. ..

sau :

Cine are dor pe valc,
Știe luna când răsare
Și noaptea câtu-i de mare;

Cine are dor pe luncă,
Știe luna când se culcă
Și noaptea câtu-i de lungă!

ori :

Dusu-s'a bădița, dus
Al s'a dus la coasă 'n sus.
'Tae, bade, coasa'n rouă
'Tae, rupe-s'ar în două;

Tae, bade, coasa 'n țarbă,
Tae, rupe s'ar degrabă,
Ca să vic 'n sat s'o dreagă.
Și pe mine să mă vadă!

Și câte,—și câte câ tece nu sunt, unele mai drăgălașe de

cât altele, pe cari cunoscătorii literaturii populare le știu în deajuns. Comparații sublime ca :

Nu știu luna pe cer merge
Sau puica la apă trece.

sunt și vor rămânea deapaururi pecetea gingașiei și dulceații sentimentale a poporului nostru, —ori ce se va zice.—Căci —nu-i neam pe lume care să fi putut prinde cu atâta gingășie, cu atâta frumuseță și'n versuri atât de frumoase și atrăgătoare, -- cântecul dragostei, ca poporul nostru.

Și totuși aceste cântece, se duc, se perd. De ce? În fața sărăciei și nevoii în care se află poporul nostru să i se fi înăsprit întru atât sufletul, încât să fi pierdut simțământul acela ascuns al duioșiei nelămurite, din care-i izvorau versurile?

Nu cred, căci nevoile s'au ținut mai întotdeauna de el și apoi tocmai în dureri și-a cântat el cele mai frumoase versuri!

O vie dovadă o poate da acest început de poezie care nu-i decât o scrisoare ce o trimite unul din temniță către cei de acasă, la mândruța lui:

Du-te carte, du-te carte,
Du-mi-te departe foarte,
La mândruța că-i departe
Și de doru-mi nu mai poate¹

sau iată alt început din o scrisoare pe care un soldat o trimite dragei lui:

Uite, —cu azi sunt departe		Pe dinuntru cu mărgele
Și matale-ți scriu o carte!		Și la cornuri, aurită
În tus patru cornurele,		Pentru tine pregătită ² .

Deci isvorul poeziei n'a încetat până acum. Totuși vedem că vechile cântece se perd; cele noi din ce în ce mai puține și acelea nu mai au trecere.

«Numai au trecere nici la țară!» Vezi Doamne că și aici prinde a pătrunde civilizația noastră de mahala care, dacă nu ne dă nimic bun, ucide în schimb toată frumuseța curată a poeziei populare, —și murdărește curăția sentimentelor acelor suflete naive și nevinovate.

¹ Din Ardeal.

² Vezi „Ion Creangă” anul I, No. 5.

Atingerea cu târgurile, mai ales cu mahalalele în cari se sălăsluiește în deobște acel curios pospaiu de «civilizație» caraghioasă, prin soldați, lăutari, slugi,—frumoasele poezii ale poporului izvorite în aerul curat și limpede de la sat, care poartă în ele toată sanatatea sufletelor din care au izvorit, se schimonosesc înpestriându-se cu cuvinte urâte, fără rost și înțeles, trivializându-se în cele mai multe cazuri.

Ți-i jele par-că când la acele frumoase versuri bănă-tene:

Mândrulița din Bănat,
Nu gândi că te-am uitat,

mahalalele noastre au adăogat, cântându-se acum pe la sate și aceste platitudini

Lino cu părul buclat,
Ce nu-mi stai la sărutat.

Și iată ce bine să vădește această dăunătoare înrăurire a mahalalelor asupra poeziei populare în acel răvaș cu versuri a flăcăului soldat care are în suflet simțimânte atât de gin-gașe, încât scrie dragii lui carte în tuspaturu cornurele, înlă-untru cu mărgelile și pe la colțuri aurită, pentru dânsa pre-gătită, apoi mai departe continuând:

Dragă, de ți o mai fi dor
Să-mi trimiți mie scrisori
Pe trei ramure de flori...

adaugă și prinosul «civilizației» ce i l-a dat târgul, care-l face să închee această frumoasă strofă cu acest așa de urit viers:

C'am fost amândoi «amori»

Apoi să se mai adauge culegerile de versuri populare făcute de casele de câștig jidovești à la Pinath și Klein ca să nu mai vorbesc de altele cari pretind totuși că fac operă culturală modernizând în numele esteticeii! bieteles versuri din popor,—și se va înțelege de ce curata poezie a poporului, azi e pe pragul peirii.

Și dureros e faptul că mai nimic nu se face spre a se pune o stavilă acestor rele înrăuriri. În primul rând la sate între flăcăi și fete trebuie restatornicită iarăși dreapta prețuire a viersurilor ce ei și le-au făurit.

Și în primul rând școala de sat aici își are marea datorie. În locul atâtor anecdote nesărate și afumate ale d-lui

Speranța de care sunt din belșug prin cărțile de cetire, ori alte bazaconii și năzbâtii, bine ar fi să-și eie locul de frunte tot versurile populare. Sunt doar așa de frumoase și pe înțelesul lor, căci dacă cam greu pot prinde copii poeziile în metrul Alexandrin, apoi ce ușor ar ști ei să-ți zică pe *Mihu Cepîlul* ori *Toma Alimoș*.

Iar ca să scape din vârtoarea peirei prin *prefacere* și uitare multe din versurile ce se mai făuresc și cântă încă pe la sate, ar trebui cât mai degrabă și mai cu hărnicie strânse și publicate de acei ce în adevăr iubesc poezia poporului și mai ales cât mai în grabă. Căci în curând multe din frumoasele versuri de azi mai nu s'ar mai putea cunoaște sub atâtea prefaceri „moderne“ a timpului nostru.

Aceasta o și face cu vrednicie revista *Ion Creangă* care scoate și acest de față calendar, și care prin râvna neobosiților ei conducători, așterne așa de lămurit acest țel al ei care se extinde asupra întregii literaturi populare.

«S'a cules multă literatură populară cu toate că în toiuł muncii vremurile de *prefacere* s'au năpustit de-odată; mergem înainte, ocolim pe cât putem colțurile «atinse» (de civilizație mă rog) și scociorim pe unde mai vedem sănătatea ca să scăpăm acest vestmânt nu de moarte, ci de pierdere, așezându-l în sicriul unde viermele nu poate pătrunde.»

Și ne ajute Dumnezeu, căci e mare, frumoasă și grea sarcina ce ne-am luat-o.

Petru G. Savin.

Cum se căpuie un mort sau,—după cum se mai zice,—cum i se poartă soroacile.

În nici o carte bisericească nu se arată cum trebuie să se poarte soroacele pentru răposați, astfel după cum se obișnuiește în popor.

În această privință cartea bisericească nu pomenește de cât de parasastasele cu colivă. Despre pomenile cu colaci, despre rostul acestora și despre modul cum se întocmesc colacii, n'ai să găsești scris în nici-o carte de slujbă biseri-

cească, și, după cum mi se pare, nici în alte cărți.

Cu toate aceste rânduiala căpuierei e îndeplinită cu atâta stricteță de către toți, pentru toți răposății, — fie repositul și de-o zi, numai să fi apucat botezul, — în cât parastasele poate ar lipsi, dar soroacele mortului e peste poate ca să nu fie îndeplinite de la început până la sfârșit.

Sânt multe în această rânduială a purtării soroacelor. Dintr'un sat de 3-400 de familii abia dacă se găsec 10-15 babe care să știe toate rosturile.

Pe unele ca acestea ai să le găsești la fie-care pomenire ce se face în mahalaua lor, de oarece toate soroacele trebuie făcute după tipicul tradițional, dacă voiești să fii sigur că osteneala și pomana ta e bine primită pentru sufletul mortului.

În primul rând încăpătuiala mortului intră capetele, ce i se face. Ce este un cap ?

Un total de 33 de colaci, de felurite forme și cu anumit rost, după cum vom arăta mai jos :

1. Primul grup îl formează 5 colaci, care se dau preotului și dascalilor :

a) *Colacul cel mare* este făcut dintr'o pitișoară, împrejmuțită de două vițișoare înodate la capete, iar deasupra acestor noduri se lipește câte o pitișoară și mai mică, cât podul palmii unui copil. În linie curmezisă se mai lipesc două cruciulițe din vițișoare groase ca degetul cel mic.

b) *Năproșnia* Are forma crucii, în unghiurile căreia se îmbucă patru turtișoare. La necăsătoriți, părțile crucii se fac din câte o viță de cocă; la căsătoriți se împletește două vițe.

c) *Arhanghelul*. E un covrig împletit din patru vițișoare de cocă. I se lipesc și lui patru cruciulițe.

d) Sânt două leturghii. Fiecare leturghio e făcută din două cruci suprapuse.

Pe cele patru cornuri de deasupra ale leturghiilor se imprimă cu *pistornicul* (o cruce de lemn) căreia i se gravează la un picior efigia sf. Agneț. Tot cu pistornicul se imprimă și pe cele patru turtișoare ale *năproșniei* ca și pe cele două ale colacului mare. Pe cruciulițele mici cari se lipesc la arhanghel și la colacul cel mare, se mai face cruce și cu gura cuțitului.

2. Al doilea grup îl formează *colacii lăturalnici*, în număr de 17. a) Unul este al lui Dumnezeu. Se face dintr'un covrig, din două vițișoare de cocă și se ocolește cu o viță simplă. Pe covrig se lipesc trei cruciulițe.

b) Este al *Maicei Domnului*, Un fel de V din vițoare împletite, în gura căruia se pune o turtișoară c'o cruciuliță pe ea.

c) 10 colaci ai *mortului*. Dacă răposatul e băiat, i se fac colacii din doi S puși cruciș, și'n capete câte-o cruciuliță. Pentru fată se suprapun invers doi opturi deschiși la un capăt. La capetele deschise se face cruce cu cuțitul.

Colacii pentru bărbat se fac dintr'un covrig împletit din două vițe peste care se lipește o cruce tot împletită, iar din colțurile crucei se leagă câte o bucată de viță, peste care se face cruce de cuțit.

Și'n fine, ai femeii sunt: un opt cu vițele petrecute la un capăt și răsfrânte înapoi, închis într'un V și prins cu două cruciulițe.

d) 5 *leturghioare* numai din câte o cruce și imprimare cu pistornicul.

3. Al treilea, și ultimul grup, *sunt colacii de la ușa cuptorului*, sunt în număr de 11.

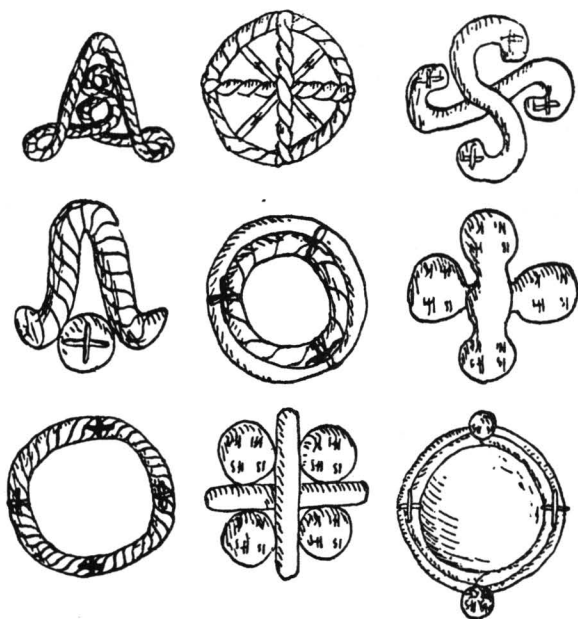
6 sânt covrigei lipiți câte doi și cu câte o cruciuliță, trei pitușoare tot cu câte o cruce, unul al lui Dumnezeu și unul al Maicei Domnului cu aceleași forme ca și la colacii lăaturalnici.

Li se zice *de la ușa cuptorului*, fiind că ei cad la copt, tot la ușa cuptorului; se scot întâi și se împart așa calzi, cum se scot din cuptor. Se moaie în vin, când se împart, iar celor șase covrigi nu li se întovărășește lumânărică.

Mărimea colacilor variază după cum îi dă și omului mâna; nu se poate însă ca să lipsească la un cap vre-un colac din cei treizeci și trei. A *căpui* un mort însemnează a-i face 7 capete. Unul se face chiar în ziua morții lui și este dus la biserică odată cu mortul; iar după sfârșitul prohodirei se ridică colacul cel mare împreună cu năproșnia și c'o sticlă cu vin pentru «veșnica pomenire» după care imediat se împarte colacii lăaturalnici celor de față, în primul rând copiilor. Celelalte șase capete se fac sau toate odată, la împlinirea a șase săptămâni de la decedare, sau trei capete la șase săptămâni și celelalte trei, la șase săptămâni. Odată, de două ori pe an, și se întâmplă ca preot. să ui câte un enoriaș care să-și căpuiască răposatul în fiecare Sâmbătă cu câte un cap.

Răposăților, cărora li se citește și sărindarul, la dezlegarea lui, li se mai face încă un cap, *al sărindarului*.

Ordinea așezării capului, pentru a fi citit de preot e următoarea : de la o margină, se'ncepe cu colacul cel mare, deasupra căruia se așază năproșnia. Imediat vin : arhanghelul și cele două leturghii. Lângă aceștia al lui Dumnezeu și-al Maicii Domnului. în urmă cei 10 ai răposatului, și în coada tuturor cele 5 leturghioare.

Câte-va din înfățișurile colacilor

De asupra tuturor se pune câte o mănuișă de grâu fiert, făcut colivă, vre-o bucătică de zahar sau de măr, etc. Fiecărui colac i se aprinde câte-o lumânare. La «veșnica pomnire» se ridică, cum spuserăm, numai colacul cel mare și năproșnia,—numai doi, oricâte capete ar fi,—și sticla de vin, cu care preotul stropește pe toți colacii.

Când sunt mai multe capete pentru leturghiile mari se întinde o singură lumânare, și se aprinde la amândouă capetele. Tot atunci e îngăduit să faci câte un colăcel și pentru alți răposai deja căpuiți în regulă, pentru cei vii din casă precum și pentru femeile care au lucrat la capete. Mulți

chiar, cărora le dă mâna și cari vor în acelaș timp să se asigure, fie că văd nerecunoștință la urmașii lor, sau ca să-i scutească pe aceștia, încă în viața fiind, își fac soroacele; cele 6 capete, țoale de pomană, etc.

Tot capului i se mai socotesc și alte 9 lumânări, care se împart înaintea colacilor lăturalnici. La *capul de țărănă*,—cel care întovărășește mortul la biserică,—celor 9 lumânări ale capului li se leagă câte-o bucățică de pânză însemnate cu lumânarea cu care răposatul și-a dat sufletul. Acestora li se zice *pomneți*.

La sicriu se pun cruciș. la cele patru laturi, câte o *pomneată*—afară de cele nouă, ale capului,—numindu-se aceste pomneți, *stâlpi*.

La împărțirea colacilor lăturalnici, se observă întotdeauna ca să se dea colacul lui Dumnezeu numai la băiat, iar al Maicii Domnului unei fete. La șase săptămâni, când se slobod apele, colacul lui Dumnezeu se dă martorului, iar alți doi colaci, făcuți pe deasupra, la fel cu cei zece ai răposatului, se dau celor două fete cari au cărat apele.

Aceasta este rânduiala capetelor. În afară de ele, la o pomnire se face și masă. cu pâine caldă, cu mâncăruri alese și cu băutură îndestulătoare. Se bea și se mănâncă pentru răposat (și pentru viu, dacă își face soroacele), zicându-i-se: «Dumnezeu să-l ierte» și «Dumnezeu să-i primească».

Nu uităm a spune, că pentru răposați sânt încă multe îndat riri, care vor forma, după cum nădăjduim cuprinsul altui articol.

Principele Ferdinand, Teleorman.   Preot. Florea A. Drăghici

ADÂNCURI DIN POPOR

Omul cu fire îi muștră mai mult de Dumnezeu, de cât cel prost; știind că i-a dat minte dintr'a lui, judecată și înțelepciune, ca să se poată cârmui singur.

Dumnezeu nu bagă pe om în iad, pentru pacat; îl bagă pentru ce n'a răbdat.

Omul, cu carne de cal, de câne, nu se spurcă; dar cu mâncările cele mai bune și curate, mâncate pe nedrept, se spurcă.

•

Greu-i a purta dreptatea!..

•

Creștinul deși sudue, dar tot e cu gândul la Dumnezeu; că de n'ar fi cu gândul la El, atunci n'ar mai ierta Dumnezeu nimic.

•

Dreptatea-i podoaba sufletului; i-i dragă și lui Dumnezeu și cârmuirei pământești.

•

În inima boerilor, îi foc și apă (răutate și bunătate).

•

Țiganu-i șiret, de două ori, ca Moldovanul; dar Rusul, să-l fii la icoane, nu poate avea firea Moldovanului.

•

Curățenia sufletului șede unde-i minte.

•

Iertarea la greșiți, îi păreche cu iubirea.

•

Să fie fala lui Dumnezeu, nu a 'mpăratului, să nu-ți dai inima; dar nici lovarășului, care nu-ți vrea binele.

*
•

Dreptatea-i scurtă de coadă; n'au de ce-o prinde oamenii.

*
•

Nu mori de sete, cu capu'n apă!

*
•

Banii și vilele-s pulbere; dar sufletul și ochi-sa ve-rea la om.

*
•

*Ș'acei mari (boierii) din mintea cea multă, se gă-
sesc pușini la vorbă, iuși la minte.*

Toate culese de răposatul Dumitru I. Paroiu din satul Holda, com.
Eroșteni (Suceava.)

*Boerii 'nvîrt pungile cu condeile, ca hoșii cu cio-
megile.*

*

Dreptatea-i scârbăcioasă (greu de ținut).

*

Oaea care se'nvață c'un lup, crede că-i tot oaie.

*

Pâne se face și pe pietre și ȧaranul n'are ce mânca.

*

*Votul ȧaranului, e cum ai lua pârul ȧaranului, să-l
vâri într'o bortă, mai bași o pană și pe urmă-l învîrși
împrejur, pe om și faci ce vrei cu el, că n'are nici
un chip.*

*

*Are oleacă de pâmânt ȧaranul ? ȧi ca un bolohan
legat de picior și nu-l poate urni din loc (se dă cu
greu despărțit de pâmânt).*

*

*A fost ce-a fost, la logodnă (1907), s'a vedea ce-o
fi la nuntă; are să ȧipe aceea, în gura ceealalte!..*

*

Cu inima învingi (cu blândeșea.)

Auzite de la G. Iordăchescu, com. Șarul Dornei (Suceava).

*Femeea bună, îi capul bărbatului, îi coroană ce-
rească ; iar femeea rea, îi coroană de spini și de
pălămidă.*

Auzit de la Gavril Furtună, Dorna (Suceava).

S. Teodorescu-Kirileanu.

ARTUR GOROVEI

După moartea mult regretatului Sim. Fl. Marian, profesor și membru al Academiei române, a cărei viață a fost închinată adunării și cercetării literaturii populare, singurii cari își închină azi mai cu pricepere și mai cu drag clipele slobode pentru adunarea și cercetarea datinelor din bătrâni și a acestei literaturi, sunt d-nii Artur Gorovei din Folticeni și Tudor Pamfile din Bârlad.

Artur Gorovei

Artur Gorovei s'a născut la 19 Februar 1864, în Folticeni, din părinți, *Petru Gorovei*, avocat, și *Maria*, născută *Iancu Borș* de la Bâdilița, jud. Suceava.

Familia *Gorovei* este de origină din Maramureș. O ramură a familiei a trecut în Moldova, în satul care și astăzi se cheamă *Gorovei*, în jud. Dorohoi, unde se află și mănăstirea cu acelaș nume, în care este și *Capiștea* unde se păstrează osemintele străbunilor. O altă ramură a trecut în Transilvania către sfârșitul veacului 17-lea și s'a stabilit în orașul Szamosiyvar. Acest oraș primind privilegiu de nobleță, familia *Gorovei* sau *Gorove*, a jucat un rol important în prima jumătate a veacului 18-lea. În 1760, Christoph *Gorovei* și tatăl său Ladislav au primit nobleța ungurească, și Christoph a devenit primar al orașului. La sfârșitul veacului 18-lea, această ramură a familiei *Gorovei* s'a stabilit în Ungaria, a dobândit moșii și apoi, ca donațiune, o mare proprietate la *Gättöja*, de unde și numele ei *Gorové de Gättöja*. Din ramura *Gättöja* se trage Ștefan *Gorove*, fost ministru de comerț în Ungaria de la 1867-71 și despre care vorbește și regele Carol I, în memoriile sale.

Goroveștii din Moldova încă de prin 1600 apar în documente. La 1619, *Grigore Gorovei* a fost însărcinat, împreună cu alți boeri, de către Gașpar Voevod, să judece pricina de moșie dintre Neculai Stolnicul cel mare și Gherman Bohmătescul, pentru ocina vândută din Nisporești. *Vasile Gorovei* a fost *uricar*, adică scriitor de urice (documente) pe la 1651 și-l găsim iscălit într'un mare număr de urice până după 1676.

Genealogia familiei se documentează până astăzi.

Artur *Gorovei* a urmat cursurile școlii primare și ale gimnaziului din Folticeni; a trecut bacalauriatul în Iași, ca elev al Institutelor-Unite și tot în Iași a luat și licența în drept. Intrat în magistratură, a stat până în Decembrie 1903 când fiind judecător la tribunalul Suceava, a fost permutat ca procuror la R. Sărat; a demisionat și de atunci face avocatură în Folticeni.

S'a căsătorit în 1893 cu domnișoara Elena Văsescu și are doi flăcăi : pe *Mircea* și *Sorin*.

Firea d-lui *Gorovei* e blândă, e bun prieten, cine știe a-l prețui și poartă mare dragoste țărânilor pe care, ca avocat adesa o apără fără arginți.

În politică, face parte din partidul conservator-democrat și în 1905 a fost prefect al județului Suceava.

A colaborat la mai multe reviste: *Lupta literară*, *Revista literară*, *Gazeta Săteanului*, *Litere și Artă*, *Adevărul de joi*, *Via-*

fa literară, *Pagini literare*, *Sămăntorul*, *Noua Revistă Română*, *Viața Românească*, *Revista Idealistă*, *Indrumarea*, *Arhiva* din Iași, *Ramuri* din Craiova, *Făt-Frumos* din Bârlad, *Junimea Literară* din Cernăuți, etc. În 1892, fiind judecător de ocol la Broșteni, jud. Suceava, a fondat, împreună cu șos iscălitul, revista *Șezătoarea*, din care au apărut 12 volume, iar al 13-lea se tipărește acuma. În 1907, împreună cu Mihail Sadoveanu a fondat gazeta *Răvașul Poporului*, care a fost foarte bine primit de toată lumea intelectuală, și care va reapărea de la 1 Ianuar 1913.

Afară de articolele din reviste și de *Șezătoarea*, a mai tipărit următoarele cărți:

Ciniliturile Românilor, un volum de 400 pagini, ediția Academiei Române, 1898.

Instrucțiuni și chestionar pentru tradițiuni populare, București. *Credințe și superstiții*, Folticeni, 1901.

După dragoste, schițe și nuvele. București, 1900.

Datinele noastre la naștere. Ediția Minerva, 1908.

Datinele noastre la nuntă. Ed. Minerva, 1909.

Zmei și Zâne, Ed. Socec, 1909.

Carte despre datorii și drepturi, Ed. Casei Școalelor, 1910.

Șezătoarea, material de folclor, 12 vol. 1892-1912.

Munca cea mai multă ce a desfășurat d-l Gorovei, a fost la *Șezătoarea*, unde-a arătat multă pricepere și mare dragoste. Cele 13 volume apărute până acum, pot dovedi aceasta.

M. Lupescu.

SATUL GRIVIȚA

Memoriei Marelui Filantrop

Stroe S. Belloescu

I

Plecând, prin partea de miazăzi a orașului Bârlad,—cam la o fugă bună de cal,—și după ce șoseaua bătută ca'n palmă a făcut câte-va cotituri prin șesul Bârladului, plin de fânaș, dai de satul Grivița

E înființat la anul 1879, în urma victoriei câștigate de brava noastră oaste,—sub înțeleapta conducere a Marelui ei Căpitan, M. S. Regele Carol I, contra Turcilor,—dușmanii noștri,

de veacuri,—ca o sfântă amintire a acestor timpuri de măreție și înălțare a Patriei.

Loc pustiu și primejdios mai înainte vreme, astăzi prin munca omului a devenit unul din satele cele mai mândre și mai frumoase, ce se resfață pe întinsul țării noastre.

Așezat în scobitura Jeravățului ce-l încinge pela mijloc ca un colan de argint, satul ese cu semeție, din îmbrățișarea a două dealuri, ce-și înalță spinările gârbovite către zările albastre. Case mari curate.... gospodării strașnice, răsar din verdeața pomilor,—ce umplu grădinele sătenilor,—privind cu ochii lor de sticlă, depe costea flârtopului și șesul Jeravățului, unele la altele.

Sub pălăriile lor de stuh ori tablă zincuită, casele rād de veselie cu pereții lor văruiți curat, cu prispele humuite, cu brăiele stânjinii sau date cu lutișor roș împrejurul ferestrelor, pe ulițele drepte.

Șoseaua, ce duce la Galați, învelită în manta de prund galben, taie satul,—ca o săgeată,—pe distanță de o bătaie de pușcă, drept în două; iar pe marginile ei se ridică mândri,—în podoaba lor de verdeață,—fel de fel de pomi ce feresc cu umbra lor, pe călător de arșița soarelui de vară.

Ici... colo... șanțuri ce mărginesc șoseaua, sunt acoperite de podețe de lemn, pentru înlesnirea trecerii, fie în ogrăzile sătenilor, fie în ulițele ce spintecă vatra satului, întretându-se.

Din mijlocul tâpșanului verde, pe care sunt răspândite căsuțele înălbite, se înalță cu mândrie: școala, biserica și statuia lui Vodă Cuza, podoaba uimitoare, de o măreție și de o frumusețe, cum numai prin povești de se mai pomeneste.

Înlănțuirea lor la o laltă, intrupează viața plină de fapte mari și patriotice a Marelui Filantrop, «*Stroe S. Belloescu*».

În ele se citește ca într'o carte deschisă și se desvăluiesc adevăratele sentimente de Mare Român și Mare Patriot, ce le-a nutrit pentru poporul românesc, din care s'a născut și în mijlocul căruia a trăit.

Având credința nestrămutată că *școala e arma cea mai puternică în lupta pentru existență a națiunilor și indivizilor a durat local mândru în anul 1892. Are temelia și soclul de piatră tainică, ruptă din coasta munților Oituz, pe cari se ridică părății făcuți din zid de cărămidă, înfundându-se în căciula de tablă vâpsite cu roș.*

Pe frontonul ei e scris: «*Școala Stroe S. Belloescu*».

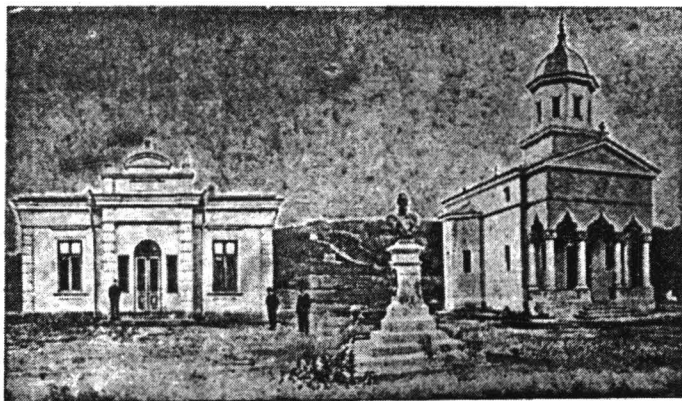
Urcând cele câteva trepte de piatră întri în antret. Cum in-

tri în peretele din dreapta se deslusește o placă de marmură, în care se află săpate următoarele cuvinte ce învedează dragostea mare al acestui Binefăcător pentru țărănime.

„*Ridic-at-am această școală
Pentru luminarea
Țăranului Român.*“
Stroe S. Belloescu.
1892.

În fundul antretului se deschide ușa, ce dă în sala de învățătură, sală spațioasă, încăpătoare pentru optzeci de copii, dotată cu tot mobilierul necesar cerut de condițiunile igienice și principiile didactice moderne.

E sala visată—prin veacuri—de mării luptători, pentru ridicarea școlăii.

ȘCOALA, BISERICA ȘI CHIPUL LUI CUZA-VODĂ DIN GRIVIȚA
ÎNTRU ELE SE AFLĂ MORMÂNTUL CELUI CE LE-AU RIDICAT

În peretele din fața băncilor, portretele Împăratului Traian și al celor doi deșteptători ai culturii neamului nostru : *Gheorghe Lazăr* și *Gheorghe Asachi*, aruncă priviri duioase asupra poporului de școlari, ce s'adună în acest templu ca să se împărtășască din binefacerile luminii.

În cancelaria școlăii, pe lângă portretele familiei regale, se găsește și un portret din anul 1860 al celui dintâi Domn al Românilor : *Alexandru Ioan Cuza*, care a fost dat de însuși

Domnitorul Cuza, prietenului său Costachi Costachi, cu prielejul unei vizite ce a făcut acestuia la Bârlad.

Fiul lui Costachi Costachi, d-l Lupu Costachi dela Dăalu Mare, l-a dăruit acestei școli prin Fondatorul ei.

Pe unul din pereții cancelariei se află atârnat actul comemorativ scris cu o pană de maestru, din țesetura slovelor căruia se înfiripează sufletul mistuit de patriotism al vrednicului Fondator, în următorul cuprins:

ACT COMMEMORATIV

GRIVIȚA

14 Septembrie 1892.

Eu Stroe S. Belloescu, profesor la liceul din Bârlad, împreună fiind cu soția mea Raluca, născută C. Vidrașcu, stimulat de dorința culturii naționale și unimat de sentimentul de a aduce un tribut de recunoștință poporului român, din al căruia sân, m'am ridicat, zidit-am și oferit-am acest local de școală dotat cu toate mobilele și efectele necesare satului Grivița, cu condițiunile de a servi pentru totdeauna numai pentru această sfințită și necesară menire.

«Dat-am preferință acestui sat, căruia, la fundarea sa în 1879, i s'a dat, spre scumpă amintire, numele unei formidabile redute din Bulgaria, unde după o luptă crâncenă, brava și glorioasa noastră armată română, sub înțeleapta conducere a M. S. Regelui Carol I, în rezelul din anul 1877 contra Turcilor, prin sudoare și sânge, a cucerit independența Statului Român.

«Fie ca locuitorii acestui sat prin lumina și credința ce vor primi în acest templu de cultură, prin muncă și economie, să facă fericirea familiei lor și a patriei.»

Tot în corpul localului de școală e și locuința învățătorului iar acum în urmă s'a mai alipit și o sală pentru lucrul manual.

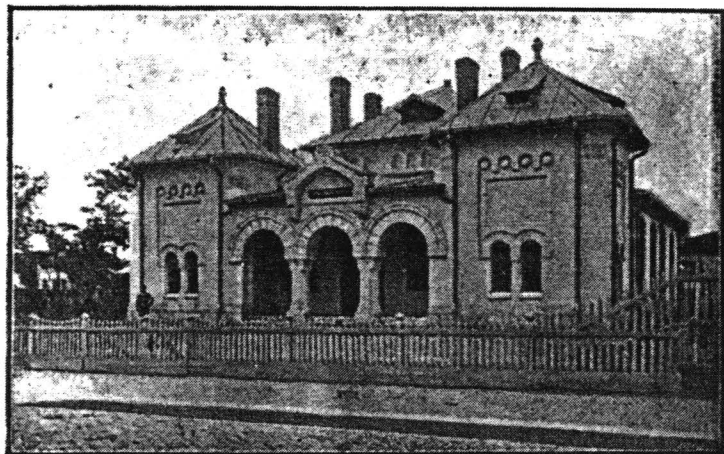
În fața școalei se întinde grădina de flori, cu ronduri în fel de fel de culori, pierdute în alei însemnate de liliaci și străjuite de tei și brazi.

Într'o parte a curții, — prin care furnică o lume de școlari, -- se află atenasele gospodăriei, grajd sistematic pentru vite, magazie, bucătărie, cotețe de porci și paseri.

În fund de tot se află grădina în întindere de un hectar. Într'o parte a ei, sunt sădiți pomi fructiferi altoiți, aduși din diferite pepinerii ale statului. În partea mai ridicată e plan-

tată vița de vie; iar pe locul din preajma fântânei se cultivă tot felul de legume și zarzavaturi. Nimic din ceea ce trebuie să știe un sătean la gospodăria lui, nu e uitat de a fi îndrumat de pe băncile școlii.

Sub imboldul și supravegherea de 20 ani a mărinimosulu

CASA NAȚIONALĂ DIN BÂRLAD

FONDAȚIUNEA STROE S. BELLOESCU

BIBLIOTECA PUBLICA, SALA DE CONFERINȚE ȘI LIGA CULTURALĂ

întemeietor cum și a ajutoarelor ce neconținut i-a dat, școala aceasta este din toate punctele de vedere, — modelul adevărat al școlii săteanului, atingând idealul urmărit, — prin timpuri, — de toți reformatorii ei.

Alături de templul luminii, — școala, — se înalță turla împodobită cu semnul biruinții, templul credinții, — biserica. — E clădire măreață ridicată în anul 1904.

Deasupra intrării sub bolta susținută de patru stâlpi de piatră masivă din jurul Targu Ocnei, pe o piatră de marmură se află sapat :

«In numele Sfintei Treimi»

Ridicatu-s'a acest Sf. locaș cu patronul

«Sf. Impărați Constantin și Elena»

de Stroe Belloescu, împreună cu soția sa Raluca

născută C. Vidrașcu, Domnind Regele Carol I

Păstorind P. S. S. Episcopul de Huși Dr. Conon.

1904.

Înăuntru e o comoară de frumusețe și măreție rară. Icoane pictate cu măiestrie împodobesc pereții în toate părțile, iar la partea de jos a lor, pictura se desface în apele covoarelor românești.

Catapeteasina, sculptată în lemn curat, e o adevărată operă de artă românească.

Totul, — dela lucrul cel mai mic până la cel mai de seamă, — nu respiră decât *religiositate* și prea mărire pentru *Tatăl tuturor*.

E o adevărată înălțare sufletească pentru săteni, când se oficiază slujba dumnezeiască în acest locaș. În tăcerea sfântă, și în pacea evlavioasă ce plutește pe deasupra sufletelor credincioșilor, glasul părintelui Costache, învăluit în nori străvezii de miros de tămâie și smirnă, răsună blând și mângăios, pe când glasurile argintii ce izvoresc din cafas, se topesc în cântece de slavă pentru Ziditorul lumii.

Atunci gândurile și inimile sătenilor se înalță cu recunoștință către fericitul Donator.

Între școală și biserică — cele dintăiu instituții ce contribuiesc la luminarea și moralizarea unui popor, — se află întruparea recunoștinții pentru Acel ce prin mărețele saie fapte ne-a învrednicit să ajungem aceea ce suntem azi: *un popor tare, puternic și respectat de toate puterile lumii*: chipul în bronz al Marelui Cuza-Vodă, — domnul iubitor al țărănimii, — se ridică măreț din străjuirea a patru brazi.

De sus... de pe înălțimea pedestalului de marmură aruncă priviri blânde, dulci, priviri duioase de părinte, țăranilor trecători, cari nici acum și nici în ruptul capului nu voesc să creadă că Cuza nu mai este printre cei vii.

Faptele lui mari i-au săpat atât de adânc numele în mintea sătenilor încât amintirea lui e veșnic vie. Mulți i se închină ca unui sfânt.

Numai ce-i auzi, după ce s'au oprit înaintea chipului lui: — «la aista-i Cuza sireacu.... de la care avem noi pământ..; și cu privirile îl învăluiesc până ce trec hăt.. încolo !

Pe una din fețele pedestalului de marmură de Dobrogia se află săpat :

*„Lui Cuza-Vodă“
In amintirea Impropietăririi
Țăranilor, înălțat-au
acest monument*

*sătenii din ținutul
Tutova împreună cu
«Stroe Belloescu»
Deputatul lor
MCMIV.*

De o parte și alta statuei două bassoreliefuri tot de bronz ale celor doi sfinți credincioși ce l-au ajutat la îndeplinirea marilor acte patriotice ce le-a săvârșit: *M. Cogălniceanu* și *C. Negri*.

Astfel Marele Filantrop nu numai că avea convingerea, dar a pus și în faptă maximele:

«*Cultura e baza progresului om nirii*» făcând o școală; *Știința fără credință e ca arma în mâna nebunului*, dând puțință vlăstarelor ce-și vor lumina mintea prin școală să-și întărească sufletul — în biserică — la credința strămoșască; iar *Recunoștința să fie la baza tuturor faptelor și actelor mari* săvârșite de înaintașii noștri, dând pildă cu statuia lui Cuza-Vodă.

Astăzi sufletul fericitului Donator veghează și se bucură din împărăția Cerului de roadele faptelor sale, iar corpul lui se odihnește liniștit în mormântul mângâiat și îmbrățișat de școala, biserica și statuia din Grivița, cari i-au fost așa de dragi.

II

La șgomotul făcut de trântirea porții, când intri în ograda gospodarului, te vezi încunjurat de hămăiturile puternice — să te pună jos nu altceva, — ale paznicilor casei, ce dau de veste stăpânilor că vine om strein. Iar ne când te trudești să te aperi de primirea nu tocmai prietenoasă a lui Lupei și Ursei.. a lui Harap și Modruz., gospodarul cu puha în mână, ori gospodina cu ajutorul furcei pe care o scoate, fugând, din brâu, încep a mângâia pe obraznicii primitori, ca să-i liniștească.

Cu inima bătându-ți încă de spaima intrărei, dai «bună vreme» gospodarilor, iar aceștia mulțumindu-ți cu bunățate, te îndreptează «sus în casa cea mare,» pe când zăvozii nemulțumiți de mângâierile primite, cu botul în pământ, te privesc cu coada ochiului, învârtindu-se neastâmpărați, în băutura curată.

În ușa poetei lui humuite — ce zace mai de-o parte sub căciula de stuh afumat — câțiva toloșcani, în cămășuțele zoroase, cu părul îngălbenit și fețele înegrite de arșița soarelui, încremeniți cu câte un deget în gură, te măsoară cu ochii din creștet până în tălpi. Nu le-ai prea făcut plăcere c'ai venit, căci mama îi gonește să intre înăuntru, să nu-i mai vezi și de aceea ei înconjură cu mânuțele lor grăsuțe gâturile zăvozilor, cari nu voiau să te primească.

După ce ai urcat cele câteva trepte ale scării, intri în tindă. Un miros răcoros de lipitură proaspătă îți gădilă nasul, iar la lumina, ce intră pe ușa deschisă, privirea ți se oprește în podul casei, în care stau înfipte ba fuse de lețcă, ba o legătură de canură, ba o bucată de slănină rămasă din porcul tăiat la Crăciun, ba niște burueni de leac, ș. a., toate puse de gospodină ca să se găsească la trebuință.

La poftirile repetate ale gazdei, trebuie să intri în casa sau odaia «cea curată» și să iai loc, pe patul îmbrăcat în prostiri de pânză de in, vrăstate cu mătasă galbenă, ce stă cu un capăt lângă masa de sub fereastra din fund, prin care se strecoară un smoc de raze aurii.

Pe masă, câteva cărți poștale de la feciorul ce și face armata, portretul pe tablă cătrănită pusă în ramă de hârtie poleită, a feciorului, ori a fiicei, ori a ginereului, scos la iarmarocul din Bârlad. După perdeaua de pânză, făclia cu mukul scrumuit rămasă de la Paști. Lângă peretele din față, celalt pat, ce dă cu un capăt în coasta sobei, în firida căreia stau rezemate una lângă alta câteva furculițe de tablă, ce a început să ruginească. La celalt capăt stă culcată o ladă de Brașova împodobită cu zugrăveli în fel de fel de fețe; iar de-asupra ei se odihnește în clit, zestrea fetei compusă din: saci de casă țesuți din cânepă, lexicere în felurite țesături, perine îmbrăcate în fețe cusute cu roș, cu albastru și altele.

În ungherul dinspre răsărit de sub perdeaua prinsă în poadeaua dată cu lutișor, se ivește prin sumesitura aripilor ei, — prinse cu cordica lăță de perete, — icoana Maicei Domnului, îmbrăcată cu peteală aurie. În dosul ei câteva mănunchiuri de busuioc, iar dedesubt o policioară cu marginea tăiată în flori, pe care stă candela ce arde toată noaptea și toată ziua, Duminițele și sârbătorile. Lângă candelă, Epistolia și Visul Maicei Domnului, ce se citesc și se pun sub perină,

când vre-unul al casei se îmbolnăvește. În coarda, ce trece în curmezișul celorlalte, pe cari se reazimă podeala, stau câteva străchini, ulcele, talgere de la moșii de vară, apoi lumânările amestecate prin smocuri de sulcină, simzenică, ce îmbălsămează aerul din casă cu miros dulce, ce te adoarme.

Nici n'ai avut când a te minuna de curățenie și spiritul de ordine, ce domnește în simplitatea aceasta, și masa se împodobește cu o cană de vin, ce spumegă turnat în cele câteva pahare și o strachină de nuci cu sare; căci nu e gospodar la care să nu găsești, ori și când, rod din munca lui și nu poți scăpa de la nici unul cu gura sacă. La miezul nopții, de i-ar bate cineva la ușă, fie trecător, ce-ar fi, găsește numai de cât găzduire și ospitalitate.

După hiritisiri ca: noroc, sănătate, inima cea bună, bine v'am găsit, bine ai venit, ploaie la vreme, etc. amestecate cu înghițituri de miez de nucă și cu cari vinul alunecă pe gât ca uns cu unt, gurile se mai desleagă, mai vine, vorba ceea: stupit la furcă. Acum gazda îți mai spune din nevoile ce-l apasă, dările ce neconținut îi cere Statul, nedreptățile ce i le fac arendașul sau proprietarul vecin, căci în Grivița nu e nici unul.

Ingreuiată de aerul închis din casă mai eși afară, în ogradă. Aci într-o parte a ei mai în dosul casei se află poiata pentru vite, apoi șopronul pentru car și celelalte unelte agricole; costereața făcută din crângi de răchită și lipită cu baligă; mai dincolo coșeriul pentru popușoi.

Prin porțița din gardul, ce desparte ograda de grădină, intri în ea. Aci dai mai întâi în umbra răcoroasă a pomilor din livadă sub care vietuesc câțiva stuți cu albine; în fundul grădinii, lese de ceapă, usturoi și alte legume pentru trebuința casei.

Tot ce trebuie gospodarului își are mai fiecare înjghebat pe lângă casă; de aceea Grivițenii nu prea duc lipsa ce-o îndură alții din alte sate și nu prea sunt siliți să deslege baerile pungii pentru te miri ce; ba din contra, — fiind aproape de târg, — ei vând târgoveților multe din cele ce le prisosesc; așa că oricând la ei se găsește banul și nu-i duc dorul, — ca în alte părți.

.....

Cea mai mare parte din locuitori sunt trecuți prin școală.

Deci dându-și seamă de foloasele învățaturii de carte, ca o urmare firească acesteia, își dau copiii cu bucurie la școală, trimețându-i regulat cu tot ceace le trebuie. Nu numai că-și trimit băeții, dar trimit și fetele, fiind convinși că și femeia azi trebuie să aibă mintea luminată, pentru a putea lupta cu mai mult spor și isbândă în lupta pentru trai.

În timpul ernei, când toata treaba li se mărginește numai pe lângă casă, iau parte cu dragoste la cursurile de adulți, ce se țin în localul școlii, la ședințele cercului cultural, la șezătorile sătești, căutând a se folosi de toate prelejurile, ce le au, pentru a căpăta învățături și a-și îmbogăți sufletul cu cunoștinți folositoare. Toți aproape câți știu să citească, împrumută cărți din biblioteca școlii, pe care le păstrează bine și le aduc la timp.

De toate cunoștințele ce le caștă, caută a se folosi, aplicându-le în toate împrejurările vieței.

Soții între dânșii trăiesc bine și se respectă unul pe altul. Pe copii îi cresc în frica Domnului, și le dau exemple frumoase.

Sărbătorile și Duminicile se duc la biserică, unde ascultă cu evlavie sfânta slujbă dumnezească. În tot anul la Paști, cu mic cu mare se mărturisesc și se împărtășesc.

Au adânc săpat în inimă credința în viața viitoare și fericirea veșnică ce o vor avea dreptii pe lumea cealaltă și de aceea se întrec în a face fapte creștinești ca : pomeni, prin care se ajută cei flămânzi; poduri, fântâni și altele,

Locuitorii în de ei își poartă cinstea unul altuia. Cei mai tineri și mai mici respectă pe bătrâni și pe cei mai mari. Trăiesc bine, nu se ceartă, nu se învrăjesc, nu poartă ură unul asupra altuia, nu le pare bine de răul altuia, nu se judecă de cât pentru lucruri mari, ținând în seamă vorba : «că mai bine o împăcare strâmbă de cât o judecată dreaptă» și de aceea nu prea fac ghete avocaților.

Le place mult să se cumetrească, botezându-și copiii unul altuia. La nunți, iau parte cât mai mulți la masa cea mare, ajutând fiecare cu ce poate la întemeierea noilor gospodării.

Tinerii se iau cu regulă : se face logodnă, când fiecare din părinți dau cea ce au hărăzit pentru miri. Mireasa se iea cu nuntă, cu jucarea zestrei, cu spunerea conocășiei. Iar când vine vre-un flăcău de le iea vre-o fată din sat apoi la

luarea miresei trebuie să plătească «vulpea» căci altfel îi bucluc, îndată le sare țandăra. Vulpea este aldămașul în bani ce mirele strein care le iea fata, trebuie să le dea flăcăilor din satul miresei,

Pe morți îi duc cu cinste la locul de veci.

La zile mari finii, ginerii se duc la nănași, socri, unde mesele stau întinse pentru a-și ospăta neamurile.

Prin crășme se duc foarte rar; numai pentru a-și cumpăra ceva când le lipsește.

Când au de pus la cale vre-un interes, care să-i privească pe toți, se adună la unul din fruntași și aici se chibzuiesc cum e de făcut, neluând nici o hotărîre până nu cer și statul preotului și învățătorului.

Pe primar și consilieri îi ateg totdeauna din oamenii cei mai harnici, mai cinstiți și cu purtări bune. Nu-și pot avea loc, la alegeri, paharul și sfântuiala.

Prin deseale cuvântări, ce li se țin în biserică, în școală și în toate ocaziunile au trezit în minte conștiința națională, țin la neamul lor, sunt mândri că poartă numele de „Român”... nume mare și puternic prin mărețile fapte ce-l înconjoară.

Iubesc și respectă pe M. S. Regele Carol I și întreaga familie regală și au credința nestrămutată, că numai prin înțeleapta lui conducere România a ajuns la locul de cinste ce-l ocupă în hora puterilor europene.

T. Popovici.

ȘI BATAIA E BUNĂ CÂTE ODATĂ

A fost odată într'un sat o fată grozav de leneșă. De leneșă ce era, se dusesse vestea în toate satele din prejur; și de aceia nici un flăcău nu se ducea s'o iea de nevastă. În sfârșit se găsi unul ce-și zise: «măi, da lenea-i boală cu leac, și eu știu un leac de lene. Mă duc, s'o ieau.»

Se făcu tocmeală cum e obiceiul, făcu omul nuntă cu lăutari și cu masă și-și dusă netoata 'n casă. Trecu o săptămână, două, nouă, dar gospodina noastră nici gândia să se apuce de ceva 'n casă.

Se ducea omul la muncă, venia sara ostenit și s'apuca de făcut mâncare. «Mă, că bine ziseră oamenii să n'o ieau. Ce să fac cu ea?»

Ii veni una 'n minte, pune mantaua 'n cuiu și 'ncepe a-i porunci: «Manta, când oi veni de la plug, să te gălesc scuturată, în casă grijit, mâncarea făcută, blidele spălate, că de nu, am să-ți dau 25 de bice.

Auzi tu, antereule, te pun în cuiu și când oi veni, îți cer socoteala.» După ce porunci, își văzu de treabă.

Nevasta se tot sucea prin casă, ce tot invărtia, dar nici prin gând nu-i trecea să s'apuce de ceva, ei, tot invărtindu-se zicea: «Ai auzit manta ce ți-a spus? nu faci nimica da îi vedea tu deseară ce-ai să pățești.»

Seara, întorcându-se barbatu-său dela muncă și găsiind casa tot cum o lasase, luă biciul și începu a croi nevastica zicând: «Manta, scutură-te, mătură, foc aprinde-te, mâncare ferbe-te.

Și-o croi, o croi pân'se sătură.

A doua zi își văzu iar de câmp, dar nevasta 'n urma lui se duse la biciu și 'ncepu a i zice: «Uite biciule, eu mă duc să scutur și când o veni barbatu meu, să nu mai spui că n'am făcut nimic și să nu vă mai bată.» De data asta, când veni omul de la muncă și găsi totul bine, se duse la biciu și-i zise; «Ei, bravo, biciule, acum îmi placi; te-ai purtat bine; de acum înainte nu-ți mai fac nimic; tot așa să te porți» Iar ea dela vatră: «Vezi barbate, tot așa i-am zis și eu să strângă, să grijească, ca să nu ne mai bați și m'a ascultat.»

În vremea asta se svonise prin sat să leneșă mânâncă bătăi, cât șapte și că s'a dat la brazdă. Vestea asta trecu din gură 'n gură și ajunse și la părinții fetei.

Mă-sa se făcu foc de supărare și se duce să vadă ce e.

Când ajunse la fie-sa începu de pe ușă: «Așa-i dragul mamei, că te-a mâncat pezevenchiu, friptă?! N'am spus eu lui tată-tău?»

—«Taci mamă»—zise ea—«c'aici avem un biciu și ne'nvață ce să facem.»

Ginerele, care din casă auzise ce zisese soacră-sa, ieși afară, chemă un argat și porunci: «Ia vita asta de aici și du o la iesle și-i dă să mânânce.»

După ce-o ținu vre-o săptămână la iesle, îi dădu drumul iar baba plecă, mâncând pământul.

Cum ajunge acasă începu : Moșnege, moșnege, ne-a mântuit hoțul, fata!

—Da ce-i babă?

—Ce să fie moșnege, de o săptămână mă ține legată la iesle.

—Cum se poate babă, te-a ținut la iesle?

—M'a ținut și cât pe ce să mă și bată!

—Dar cum se poate?

—Da, așa-i moșnege : și are un biciu în casă și acela o învațe ce să facă.

—Apoi dacă-i așa, o să-mi iau inima 'n dinți și-o să mă duc și eu la ei.

—Vai moșnege, nu te duce, că pe mine m'a legat la iesle, da pe tine te-a spânzura, ori te-a tăia și ce să mă fac eu?

—Da, cum o fi, eu îmi iau traista și mă duc; n'o să-mi las eu fata s'o prăpădească hoțul.

Zis și făcut. A doua zi, moșneagul plecă drept la casa lui gineri-său. Era pe'n serate.

—Buna sara, fata tatei! Ce mai faci?

—Bine tată.

—Poi bine să dea D-zeu fata tatei, și s'ascuți pe barbatu-tău că de aceia-i cruce de voinic în casă!

Când ginerele auzi cele zise, îi cresc inima de bucurie și-l primi cât se poate de bine; porunci să se gătească de ale mâncărei și de ale băuturii ca pentru petrecere, orându-l să stea măcar 2 săptămâni la el. Când fu să plece, îi făcu un rând de haine roșii (țesute), umplu desagii cu de ale mâncărei și-i dete și o butie cu vin.

MARIA I. MIRCEA

Baba, văzând că moșneagul întârzie, crezu că i l-a omorât gineri-său și începu a se boci și a se jălui prin sat. Tot jelindu-se mereu, într'o seară, uitându-se pe drum își văzu moșneagul venind acasă. De departe, văzându-l îmbrăcat în haine roșii, baba crezu că ce are moșneagul, începu să plângă și să se vaite zicând :

Vai de mine și de mine, oameni buni, pe mine m'a ținut la ieslă, dar pe moșneag l-a despuiat de pele și mi-l trimite numai în carne. Vai de noi și de noi, de unde am dat peste un asemenea hoț de ginere.»

Moșneagul auzind-o văicărându-se, o întrebă ce aer. Baba, desmeticindu-se, se uită la el și nu-i venea să creadă ceea ce vedea: moșneagul innoit, cu desagii plini și cu butia cu vin.

— Da ce făcuși moșnege de te pricopsiși așa de bine ?

— Ce să fac babă, am știut să mă port. Când m'am dus la el, eu n'am zis : «dragul mamei ce-ți face hoțu' !» ci am zis : fată hăi, să-l ascuți, că e mai mare și e cruce de voinic !

Costești-Tutova.

Maria I. Mircea

PIATRA TEIULUI ¹

Ciudată-i și lumea asta ! Nu-i mai dai de capăt...

Dacă ar învia bătrânii cari s'au sfârșit acum 50 de ani, să vadă ce-i azi, s'ar îngrozi de atât amar de minunății, pe care le-a iscodit mintea omenească, de atât amar de prefaceri de care nici nu i-ar fi trăsmit prin cap măcar.

Să vorbești pe sârmă do aici, din Poiana Teiului, la Piatra, cale de trei poște și mai bine (telefonul), să vezi trăsuri care umblă ca vântul fără să fie trase de vre-o viețuitoare (automobilul), să auzi cântând și vorbind aidoma muzici și oameni din mașină (gramafonul), să vezi târguri întregi târâte de mașina de aburi (trenul) ori de alte puteri

¹ Al. Russo, pela 1840, scrie în „Amintiri din Călătorie în munții Moldovei” și legenda „Pietrei Teiului” pe care D-l M. Sadoveanu o tâlmăcește în „Viața Românească” No. 6, din Iunie, 1911, D-l A. Vlăduță în „România pitorească” amintește, pe scurt, legenda, care s'a mai publicat și în „Șezătoarea”. Aceasta de acum are și unele părți nouă.

nevăzute (tramvaiul electric), să vezi oameni sburând prin văzduh cu mașini de sburat ca paserile (aeroplanele), ori să te înțelegi om cu om la depărtări mari, pe sub apă și prin văzduh, fără se te folosești măcar de sârmă (telegrafia fără fir) și câte altele, oare nu-s adevărate minuni de care s'ar cutremura bătrânii și și-ar face cruce ca de necuratul !

Că-s mai multe îndămânări azi, așa-i. Da' parcă lumea-i mai în suferință și mai rea. Om pe om nu se poate suferi. Credința în Dumnezeu a slăbit. Oamenii sunt mai fără frica lui Dumnezeu, fără evlavie, nu cercetează biserica, nu postesc, suduie urit, nu-s iertători, nu-s milostivi, n'au dragoste pentru aproapele, nu fac fapte creștinești ; numai cu numele sunt creștini. Pe unele locuri au început să se arăte iritici cari țin Sâmbăta, ca jidanii și nu vor să se supuie stăpânirilor și legilor țării.

Cel sărac se uită cu ochi lacomi și cu inimă rea la cel mai bogat; cel avut nici nu vrea să cate la cel în suferință și de ce are, parcă tot să mai aibă. Ba în loc de ajutor și de povață, râde de cel necăjit :

Vai de mine, n'am nimică,
Multă scârbă mă mânăncă;
Dac'aș mai avea ceva,
Și mai multă m'ar mânca.

Cel prost și nătâng se uită cu ură la cel mai priceput de parcă ar vrea să-i curme șirul zilelor : cel mai deștept ia peste picior pe cel mai slab de minte :

Lemnul strâmb și omul prost,
Amândoi pe-un plaiu au fost :
Lemnul strâmb îl tragi la tine,
El la dracul prin pădure;
Omul prost cum li'nvăța,
El zice că nu i așa.

Cel ce nu-l bagă lumea 'n seamă se uită cu ochi dușmănoși la cel cu trecere și-l roade răutatea de parcă n'ar fi purtările lui de vină; cel cu nume bun se îngâmfă :

Mi-a ieșit dușmanu'n drum,
Să-mi strice numele bun;
Geaba umblă și se sfarmă
Și s'usucă ca o coarnă ;
Sunt de viță și de soiu,
Nu ca dânsul un gunoiu.

Cel ce-a făcut oleacă de ochiu, nu vrea să se mai uite la neamul din care se trage ; se ferește de ai lui ca și cum ar fi ciurmași. Se teme să nu-și prăpădească îngâmfarea prostescă și fudulia calicească. Și doar gloatele acestea poartă tot greul și țin toate datinele. Dar «țiganul când a ajuns împărat, pe tată-său l-a spânzurat», ori «pe capră o mânăncă râia, dar coada o ține bârligată 'n sus.»

Dar, ce stau eu să'nșir : răutatea și ticăloșia omenească e fără margini ; om pe om s'ar mânca, de s'ar putea. De aceea ne cearcă Dumnezeu cu fel de fel de greutăți : secetă, foamete, cutremure de pământ, cumpene mari de apă și câte și câte... Dar parcă se'ndreaptă lumea ? Numai un pop-top dacă va curăți răutatea și ticăloșia omenească...

Altă făină se măcina în vremea de demult. Se vede că unde erau oameni mai puțini și trăiau mai în larg ; era credința mai tare, era mai mult belșug, mai multă inimă bună, mai multă curățenie sufletească, mai multă dragoste și mai cinstită prietenie.

Boerii de demult se simțiau ca la ei acasă între țaranii lor, pe cari îi povățuiau cu prietenie și căroră le erau adevărați părinți.

Odraslele stăpânilor de pe vremuri își făceau viața între feciorii și fetele satelor și deprindeau obiceiurile bune ale pământului acesta blagoslovit de Dumnezeu și se legau prietenii curate și se făcea apropiere de suflete, cari rămâneau pe toată viața ca o amintire de mare preț. Și mai târziu, când roata vieții îi mâna să-și ducă traiul pe alte meleaguri, își mângâiau jalea și dorul cu aduceri aminte de locurile lor de la țară, de mândrețele firei și de prietenii lor țărani : buni, blânzi, curați la suflet și nefățarnici. Când puteau să-și mai vadă locurile duioase ale copilăriei și pe tovarășii lor de jocuri și de inimă bună, îi podidiau lacrimile în clipele acelea de înfrățire sfântă cu prietenii buni și curați, cu firea mândră și plină de scumpe aduceri aminte și cu trecutul de tinerețe visătoare, care nu se mai întoarce. Cuza, Negri, Cogălniceanu, Alexandri, Eminescu ș. a. au cântat și au prețuit prietenii curate și pline de folos sufletesc ale țaranilor. Se știe ce lecție minunată a dat Ion Creangă fiului Constantin pentru că s'a rușinat să stea la vorbă cu un sacagiu, rupt și necăjit : L-a urechit și l-a pus de-a sărutat mâna muncitorului în favor de oameni.

Cuza a sărutat obrazul țărănesc palmuit de boier.

Astăzi o samă de amețiți de cap, ca peștii de turta lupului, deși trăiesc din sudoarea țaranului, cârnesc nasul și le miroase, când se află între țărani. Și pe copiii lor de mici îi deprind să se uite ca din răchită la acei în sângele și'n sufletul cărora licărește încă candela sfântă a neamului acestuia.

Biată țară! Mângâe-te cu gândul că o cioată de stejar prețuiește mai mult decât o urzică verde!

*

Așa era pe la 1840: timpuri bune și mănoase pe când lăutarul Manole Dudău din Roșcani trecea de vale la Călugăreni și cânta la hori, la nunți și la clăci de'nveselia norodul și înăruia tineretul la jocuri pline de foc.

Poiana Teiului era pe atunci numai o pădure de tei, de brazi și de mesteacani, din mijlocul cărora răsărea sură, ca și astăzi, vestita «Piatra Teiului.» Pământul era răscolit de harnicele furnici, dintre urmașele cărora, un mare număr mai locuesc și astăzi acest ținut.

Și Manole Dudău era lăutar vestit, nu un scârțiiitor de rând; pân' și lupii i-au cunoscut ghibăcia.

Era după miezul nopții, într'o iarnă geroasă de crăpau lemnele. Dudău se'ntorcea acasă, când iacă, prin Poiana Teiului îi iese înainte o potaie de lupi. Cu ochii ca lumânările și clănțănind din dinți ca din melițe, încep să-i deie târcoale. Mulți frământase pământul în jurul scripcii lui Dudău, dar venise vremea să joace și el o bătută și ce bătută! Și ce lăutari! Parcă era banda din Câmpulung...

De odată simțește că i se ridică căciula din cap și-l străbat fiori necunoscuți lui până'n vremea aceia. Ar fi jurat că are paie 'n cap și nu păr.

Alătura, parcă 'nadins pentru mântuirea lui, era o claie de fân. Fugea Dudău de duduia pământul cu toată banda după el. Cât ai bate din palme, era pe claie, iar lăutarii îi cântau împrejur, ținându-i lumânările ca la un cinstit capelmaistru ce era. Câțiva mai îndârjiți sărise gardul și încercău să se suie la el pe claie, să-i ție de urit. Cu tot frigul, pe Dudău îl cuprinsese căldura și-l vărsau sudorile. Cu o prăștină de pe claie, Dudău bătea tactul la muzicanți, mai plesnia pe câte unul care greșea cântarea ori își făcea vânt spre vârful clăiei. De odată, cum era cu scripca subțioară, o atinge cu prăștina și sdrângănește. Lupii stau nedumeriți

și ascultă. Parcă un fulger luminează mintea lăutarului: își scoate scripca și-i trage o zicală ca aceia de umple noaptea și pustiu de foc. Pe lupi, la auzul glasului strunelor, îi cuprinde frica morții și cât ai clipi răsar în vârful Comarnicului de unde încep a-i ținea hangul printr'un urlat de cloctiau văile.

Dudău, ușurat și imputernicit de bucuria mântuirii, pornește cântând spre sălașul lui din Roșeni.

De-abia acasă a băgat de seamă că-i degerase degetele de la mâni. Omul, în toiul cântecului plin de foc, nu simțise. Se zice că multe căpățini de curechiu, căpătat, în loc să le fi arbă cu slănina din podul vecinilor, le-a stricat pentru tămăduirea degetelor, care i-au povestit până la moarte de pățania din Poiana Teiului.

Cu vremea Gh. Dudan, apoi Gh. Turcu, Gavril Vamanu, T. a Gemănoaiei și Vasile Bontea, curățind locul, și-au întemeiat cele dintâi gospodării în Poiana Teiului. Satul numără astăzi 85 case, 95 capi de familie și 342 suflete.

Ce era odată și ce-i azi Poiana Teiului. Altă dată codru nestrăbătut și azi sat mândru și ogoare și livezi și gospodării întemeiate și biserică și școală și primărie și bancă și cooperativă, de parcă n'a fost de când îi lumea pădure, pustiu și pățania lui Dudău.

Doar Piatra Teiului cea sură și înaltă de 28 metri¹ care se ridică trufașă în mijlocul satului, ca un turn de cetate în ruină, dacă mai răvnește la liniștea de demult... Ea care ține minte din vremuri străvechi și a văzut atâtea, poate zice: «va trece și asta.»

Și Piatra Teiului nu-i de eri, de azi aici; îi de când lumea. În jurul ei se găsesc oseminte din timpul lui Traian (?)² iar în vârf e un baltag de aur și un tesac al lui Stefan Vodă cel Mare și sfânt (?)³ ba și mult bănet, aur nesocotit, ar fi fost ascuns în vremuri, acolo. Tot acolo-i și baltagul lui Vasile cel Mare pe care l-a aruncat, întrecându-se cu tovarășii săi, în teiul ce era pe vremuri în vârful stâncei.

¹ La orele 5 după amiază, în ziua de Duminică, 23 Septembrie 1919 fiind de față părintele V. Iosifescu, d-nii primar Gavril Pantelimon, notar I. Teodorescu și cel ce scrie aceste rânduri, d. Gr. Ciuncanu, agent fiscal, a aruncat o piatră legată cu sfoară în vârful stâncii. Trăgând jos piatra cu sfoara, am găsit că stânca are 28 metri.

² Comunicat de Presvitera Nastasia V. Iosifescu.

³ Comunicat de V. Bonteanu.

Dar cine se poate urca astăzi acolo? Numai paserile poposesc în sborul lor și-și găsesc adăpost de noapte.

Țiganul Boldejar, ispitit de bunurile ce ar fi în vârful stâncii, s'a încercat să se suie. Stânca fiind mai colțuroasă atunci, s'a acatărât până la un colț, cam la 22 metri de la pământ și și-a făcut socoteală să se uite, să vadă câtu-i de sus și cât de bine-i șade. Dar când și-a aruncat ochii în jos, l-a apucat o amețală, și-a pierdut cumpătul și a căzut la pământ ca un burduf. Norocul lui că s'a nemerit să cadă pe o pajiște moale, că altfel nu s'alegea nimic de el. Nici așa nu i-a fost moale și a rămas cotonog toată viața. Luni întregi, de-a rândul, s'au văzut gropile făcute în pământul moale de coatele și genunchile lui. Baltagul de aur al lui Stefan cel Sfânt nu s'a lăsat luat de Boldejar, poate de un Boldur mai degrabă.¹

Obârșia pietrii nu-i curată. Cum să fie curată obârșia unei pietre așa de cumplite, răsărită ca un colț de babă într'o poiană cât cuprinzi cu ochii?

Mai are ea o soră, par'că or fi gemeni, dar îi tocmai în Ciahlău, și unde-i Ciahlăul?

Tot din Ciahlău ar fi și piatra asta.

Unii povestesc că dracul vrând să-i prindă pește mâni-sa, și-a pus în gând să răstociască Bistrița, turnând piatra de-a curmezișul apei. Era noapte târziu. Cum o înșfocase încornoratul în ghiare din Ciahlău și o aducea pe sus, bătând din aripi prin văzduh, de par'că era o mașină de sburat, iaca îl apucă cântarea cucușilor. Înainte de a ajunge la Bistrița, împelițatul, pierzându-și puterea drăcească odată cu cel dintâiu cucurigu, a lăsat piatra unde l-a prins vremea și ea a căzut în mijlocul Poienii Teiului.²

Cei mai mulți povestesc că dracul a cerut îngăduială dela Dumnezeu să pedepsească pe oameni pentru fărădelegile lor și să-i aducă în calea adevărului...

Gândul împelițatului era însă să-i prăpădească prin potop de apă, și i-a îngăduit Dumnezeu necuratului să-și încerce vitejia.

Plin de bucurie că i s'a împlinit gândul cel necuvios, întunecatul mehăia ca o capră, că oamenii depe pământ credeau că trăsnește, își netezia barba, își încârliga coada și-i

¹ Comunicată de d. Gr. Ciucanu.

² Comunicat de Presvitera Nastasla V. Iosifescu din Poiana Teiului, Neamț

jucau în cap ochii plini de sânge. Zgreptănând pământul cu căngile de la picioare și dându-și țărna peste cap cu coar-nele, rânjia și mulțămia lui Dumnezeu pentru îngăduială, ca și cum Dumnezeu n'ar fi știut gândurile lui cele viclene și ticăloase. — Apoi o luă la drum. A plouat ca și cum ar fi turnat cu cofa, a tunat, a trăsnit, a fulgerat, zile întregi dea rândul. Numai ape erau cât vedeai cu ochii; dar stăpâni-torului iadului nu-i era deajuns atâta: el vrea peirea lumei și pace. Intr'o noapte ce-i tună prin cap necuratului: Să toar-ne un munte de piatră de-a curmezișul Bistriței să se strân-gă apă, să înece satele dela deal, apoi să dea drum stavilei să înece tot ce-a fi la vale.

Numai cât a gândit și a și fost în Ciahlău. Deacolo în-șfoacă piatra, o smulge din adâncul pământului, și o iea în sbor cătră Bistrița. Un biet cioban a văzut strășnicia la lu-mina fulgerilor, tocmai depe Grohotiș, deasupra Buhalniței, și s'a încrâncinat carnea pe el.

Când să ajungă la Bistrița, iacă cântă cucușii. Diavolul își pierde puterile și dă drumul stâncii în mijlocul poenii. Pecăt ii afară tot atât a intrat și 'n pământ.

Dumnezeu bun, milostiv și îndelung răbdător, n'a lăsat pe diavol să prăpădească lunca, ci s'a întors cu milă cătră oa-meni și le-a dat timp să se pocăiască. Anul acesta, 1912, iar i-a cercat cu cumpene mari de apă că doar-doar s'or îngro-zi, s'or întoarce din rătăcire și s'or pocăi. Dar dacă îndrep-tarea n'a veni, pedeapsa cea mare a lui Dumnezeu stă dea-supra capetelor noastre.

Și așa-i cu Piatra Teiului. Înainte vreme, când poiana era acoperită de tei, de brazi și de mesteceni, de vorba cineva asupra stâncii, se răsfrângea vorba înapoi. Se zice că necu-ratul își avea sălaș în piatră. Femeile blăstămau pe cei ce le supărau: «Lua-te-ar dracul cel din Piatra Teiului».

Un cioban, demult, vrând să scoată stânca de sub stăpâni-rea necuratului a adus dede parte un tei, pe când nu erau tei prin aceste părți, și l-a răsădit în vârful stâncii. Teiul care-i sfintit, prin rugăciunea de la Dumineca Mare, a gonit pe necu-ratul din stâncă. Ciobanul nu s'a mai putut coborî deaco-lo și nu se știa ce s'a întâmplat cu el.

În vremea când Poiana Teiului era pustie, mulți voinici s'au adăpostit împrejurul stâncii: Vasile cel mare, care în-tr'un an a ciobălit la Ionașc din Largu și a bătut și a alun-gat din sat, singur, o ceată de țigani hoți, a fost ucis de

Lungoci slujitorul comisului din Râpciune pe tăpșanul «Bofu»; apoi Ion Chetrariu din munții Neamțului, Ion Stoleriu, Pântea și alții. Mulți berbeci s'au fript la focul dela poalele stâncii, mulți bani luați din Ungaria depela grofi, magnați și băi s'au împărțit la umbra Pietrii Teiului, ba se spune că mult bănet ar fi îngropat și la rădăcina stâncii.¹

Câte n'ar putea povesti Piatra Teiului, dacă ar avea graiu și câte ar mai vedea dacă ar avea ochi!²

Poiana-Teiului. Călugăreni-Neamț.

L. Mrejerlu.

Cum răsplătește D-zeu pe cei nemulțumiți

Pe când umbla Dumnezeu cu Sf. Petru pe pământ, tot mergând Ei așa, pe un drum se întâlnesc cu doi călugări. Sf. Petru cum îi vede, își face *adietina* de om și de creștin față de cei doi părinți și le dă: «buna sara», căci, când se 'ntâlniseră, era așa, spre sară. Amândoi călugării răspund Sfântului tot cu: «buna sara». Iar, după asta, Sfântul intră 'n vorbă cu ei și-i întreabă:

—Da încotro aveți de gând s'o luați, părinților, tocmai acu spre seară?

—Ia, unde s'o luăm? O luăm unde om găsi pâne mai bună de cât cea de grâu... Intr'acolo o luăm și într'acolo vrem să ne ducem, ziseră călugării....

Sfântul, cum auzi așa vorbe din gura călugărilor rămase ca și trăsnet, Cum era să rămâie... când avea de a face cu niște fețe cinstite?

—Doamne, ziseră atunci Sf. Petru: da' ce au vrut să zică părinții iștia:

Cum, adicătelea, vine vorba lor?...

¹ Partea a doua a povestirii e comunicată de părintele V. Iosifescu cu adaosuri din A. Russo.

² Adevărul științific asupra obârșiei stâncii ar fi cam acesta: Ori a fost adusă din munte de un ghețar, în vremuri străvechi și s'a măcinat de ploi, de înrăurirea agenților chimici din atmosferă și de manifestări electrice, până a devenit cum e azi; ori a făcut parte din muntele alăturat și apele Bistriței măcinând pământul dimprejur, au izolat-o și apoi s'au retras la matca pe care și au săpat-o azi. (L. M.)

Dumnezeu îi făcu semn lui Petru să mai aștepte puțin. În urmă după ce se mai depărtară călugării, D-zeu grăi către sfânt:
—Las Petre, că-i vede tu acuș, ce-au zis și ce vra să zică și vorba lor... mai așteaptă!

N'a trecut mult tare la mijloc și 'ntorcându-și D-zeu fața către călugări, îi prefăcu în doi bivoli.

—Ei, Petre, acum vezi! zise Dumnezeu, unde se duc acești părinți? Nu le vor mai trebui pâne mai bună de cât cea de grâu; ci în loc de pâne, se vor mulțumi să mănânce paiele de grâu.

Sfântul Petru știa, că și minunea asta, s'a făcut tot cu puterea Celui de sus.

Auzită dela moș Ioniță Gânju în vrâstă de 75 ani, din
Nemțșor-Vânătorii, Neamț.

Al. Moisei

OGLINJOARA SARPELUI

A fost odată ca niciodată, când fugeau câinii pe linie cu covrigii în coadă.

A fost odată un uncheaș și o mătușă. Ei nu făceau copii nici de cum?. Ce să facă. A luat un copilăș de suflet să-l crească. A crescut el acolo la uncheaș de s'a făcut mare. Uncheașul ăsta era chiabur în sat, nu-i lipsia lui odată, nimic, ce n'avea el. Avea toate neamurile de vite.

Atunci uncheașul a întrebat pe băeat că ce vrea să păziască: vacile, ori oile, ori caii?

Băiatul a spus că nici la vaci, nici la oi, nu vrea și numai la capre i-e mai drag.

—Bine taicule, atunci să păzești caprele.

În dimineața ailaltă plecă băiatul nostru cu caprele. Merge el prin pădure, merge, merge și unde dă de un șoarece bolnav și poc, să-l omoare cu ciomagul.

Da șoarecele strigă:

—Nu mă omorâ, băete, băețele că și eu îți suat de folos.

—Da' ce să-mi folosești tu, nimicarnițo?

—Ei uite, ce. Când te-o întreba vre-un balaur ce să-ți dea, tu să-i ceri oglinjoara. Și atunci l-a lăsat în pace.

Într'altă zi a rătăcit cu caprele prin pădure, s'a dus, s'a

duș și unde aude într'un crâng de mărăciuni un glas de om.
Ce să fie, zicea el atunci și tremura de frică de-i clănțania dinții 'n gură.

Dar la urma urmelor își iea inima în dinți și s'a dus acolo. Când colo, ce să vezi. Un balaur cu șapte capete, încolăcit de un tufan cu un flăcău în gură.

—Mă voinice, voinicele, vin de mă scoate din ăst șarpe că :

Jumătate m'a înghițit,
Jumătate n'a putut,
De cuțite ascuțite,

De pistoale ghintuite;
Și ce e în șarpe-a putrezit;
Ce e afară a mucețit.

Ce să facă el, se pune să tragă cuțitele de la chetoarea gurii șarpelui și să-i rețeze capetele dintr'odată.

Dar ce să vezi. Când trase cuțitele, șarpele odată l-a înghițit. Atunci șarpele credea că căprarul a vrut să-i ajute lui și unde l-auzi :

—Măi băete, băețele, încalecă pe mine și hai cu mine la casa mea. Au plecat ei. Șarpele pe unde mergea, făcea gărle de apă, de mare ce era.

Când a ajuns acasă a întreat pe căprar ce vrea să-i dea. El a cerut să-i dea : oglinjoara.

Atunci șarpele i-a zis :

Tiu rău mă îngreunași, dar o să-ți dau.

Băeatul a luat oglinjoara și a plecat cu ea în sân. A mers, a mers un an de zile de n'a mâncat de loc.

Când a deschis-o a eșit din ea trei arapi și l-a întreat :

—Ce poroncești stăpâne ?

El a răspuns :

—Mi-e foame !

Ei au scos toate felurile de legume, a mâncat și pe urmă i-a întreat ce să facă la farfurii. Ei a zis :

—Dă-le cu piciorul. Lovindu-le cu piciorul, a plecat ș'a mers, a mers până la tat-său acasă.

Noaptea, a poroncit arapilor să-i facă o casă cu ușile după soare și cu ferestrele după boare. Ei au făcut.

Când tată-său a eșit noaptea afară, el cu ochii după lumină; cum n'a mai văzut, a căzut pe o scară și s'a rupt nasul. Băiatul i-a zis :

—Ho, ho, tată, că așa a vrut Dumnezeu cu noi. Să trimetem la fata împăratului.

Tată-său i-a zis :

—Cum să mă duc acolo?

—Să te duci, să stai acolo la poartă că te văd slugile împăratului și te cheamă înăuntru. Când l-a chemat înăuntru, l-a întrebat :

—Ce cauți mă, moșule?

—Ce să caut cucoane? Am și eu un împărat și m'a trimis să-mi dai fata după el!

Împăratul de năcaz, când a auzit, a poruncit la trei gialepi de l-a tăiat și l-a făcut bucături, apoi puindu-l pe un măgar l-a trimis acasă.

Când l-a văzut băiatul, a descuiat oglinjoara și-a poruncit la arapi:

—O să puteți voi mă, să faceți omul acesta cum a fost el dintâiu? Ei a zis:

—Il facem!

L-au pus pe masă și l-au așezat cum a fost el. L-au suflat unul și l-a făcut ca piftia. Când a suflat cel de al doilea i-a venit sânge în oase. Când a suflat cel de-al treilea l-a intrupat, l-a înviat. Apoi l-a trimis iar. Când l-a văzut împăratul, iar l-a luat grija.

—Mă, cum ai înviat tu iar, mă? Împăratul auzise ce avea fiul lui, și i-a zis:

—Dacă are fiul tău putere, să facă pod de la mine și până la el, de aur și de argint și să pue'pomi pe lângă el și în tot pomul să facă cuib și în tot cuibul câte patru ouă și atuncea dau fata după el.

El a poruncit arapilor și a făcut, și-a dat fata după el. A logodit. A făcut nuntă. După nuntă i-a trimis împăratul o slugă: un arap. Fata se ținea cu el cât a fost la tată-său și aci s'a luat iar cu el.

Arapul a întrebat-o pe ea, că ce are omul său de dor poroncește și odată face. Ea i-a spus că are o oglinjoară. Arapul i-a zis:

—Nu poți tu ca să i-o furi să mi-o dai mie?

Ea i-a zis:

—Ba o poci. Noaptea a furat-o și i-a dat o arapului. Arapul a descuiat-o noaptea și a eșit arapii și le-a poruncit:

—Nu puteți voi să luați pe băiatul ăsta să-l duceți într'un crâng de mărăciuni?

Ei l-au luat și când s'a înapoiat, le-a poruncit iar:

—Să duceți casa aceasta tocmai în coadele mărilor. Ei noaptea a luat-o.

Când s'a pomenit băiatul din mărăciuni și s'a uitat, a văzut că nu mai este în casă. A plecat să vadă unde era casa lui și nici n'a mai cunoscut locul. A plecat după o târătură de șoarece. El s-a dus, s'a dus până a dat peste o oștire de șoareci, și a mai mers cât a mai mers și a dat peste o mâță.

El după ce a găsit mâța, a mers cu ea la șoareci. Mâța, cum a ajuns, a început să trântescă la șoareci. Stăpânul șoarecilor a zis :

—Mă, potolește-ți arnăutul, să nu-mi omoare oștirea, că îți dau și eu arnăuți de te duci cu ei unde ai treabă.

Strângând pe șoareci, i-a întrebat :

—Nu cumva să fi văzut ei casa lui trecând pe deasupra lor? I-a întrebat pe toți

și ei a zis că n'a văzut. Mai era unul șchiop pe urmă; l-a întrebat și pe ala și i-a spus că pe deasupra lui n'a văzut trecând, da în *Coadele mărilor* până acum n-a mai văzut lumină și i-a dat stăpânul șoarecilor un arnăut de acolo și a plecat cu el pe drum să se ducă la lumina din coadele mărilor.

A mers până a juns la o baltă și acolo a rugat pe șoarece să încalce pe mâță. Șoarecele da să încalce. Mâța se uita chiordiș la el. El se da iar jos. Stăpânul îi zicea :

Familia Șt. St. Tuțescu

—Mă nu încaleci, mă ? Ce mai stai ? El îi spunea :

—Păi, nu vezi cum se uită chiordiș la mine? Mă mânâncă.

—Încalecă mă, că nu te mânâncă.

Mâța, dacă a văzut, l-a lăsat de a încălecat și a trecut prin baltă. A ajuns în coadele mărilor. S'a vorbit șoarecele și cu mâța : Cum să facă ca să intre la ei acolo ca să fure oglinjoara.

Șoarecele s'a strecurat printr'o crepătură și a intrat acolo în casă. Mâța a intrat pe fereastră și s'a întâlnit cu șoarecele în casă și i-a zis :

—Da tu pe unde intrași șoarece ?

—Ei, da eu numai pe la dracu' nu intru.

Mâța s'a dus și a băgat coada în găleată ș-a băgat-o printr'o troacă cu ardei ș'a dat pe la nasu arapului ș'a început a străfiga și i-a sărit oglinjoara din sân

Mâța haid' a și luat-o și a eșit cu ea afară și i-a dat o băiatului și băiatul când a deschis-o, a eșit arapii și el le-a zis :

—Ce ați făcut voi, câinilor ?

—Noi ce să facem, stăpâne? Noi suntem jurați. Cine ne-o lua trebuie să-i slujim.

Le-a poroncit : să o luați și duceți casa tot de unde a-ți luat-o. Ei a luat-o și a dus-o tot de unde o luase, a pus-o tot în locul acela; nici nu s'a cunoscut.

Când a deschis ușile și a intrat la ei acolo, ia găsit pe amândoi culcați (goi). L-a luat pe el și l-a suit pe o clae de fân și i-a dat foc pe nouă locuri și i-a dat o sabie în mână, ș'a vâjâit cu ea până s'a scrădit acolo. Și pe ea a luat-o ș'a chemat un cal din caii lui și un măgar din oi și-a legat-o de un picior de cal și de unul de măgar, și a tras calu'n cai și măgarul în oi și a sfâșiat-o.

Și încălecai pe o șea și vă spusei Dumnevoastră așa; și cine zice că e minciună, să spue el alta mai bună.

Din Catane-Dolj.

Șt. St. Tuțescu

PROSTIA ȚIGĂNEASCĂ

A fost odată ca nici odată, dar până n'a fost, nu s'a povestit. A fost odată un om sarac, nevoie mare; de sarac ce era n'avea nici cu ce să-și cumpere o bucată de pâine. Singura avere ce-i mai rămăsese era o iapă albă, pe care o ținea cu ogrinji depe la vecini și 'ncolo, sărăcie lucie. Ș'apoi să nu credeți că a fost sarac așa de când îl lăsase bunul Dumnezeu pe pământ. În vremea lui fusese om cu stare, om cuprins de întindea și el o mână de ajutor celor nevoiași; dar așa se 'ntâmplă s'ajungă omul din sarac bogat și din bogat un sarac lipit pământului. Cam așa se întâmplase și cu omul despre care vreau să vă povestesc; dar să vedeți că tot a mai avut un dram de noroc.

Omul acesta, pe vremea când era cu stare, își făcuse și un fin țigan, căci așa-i credința să ai și un fin țigan, care să te scoată din iad.

Românul nostru, văzându-se așa de scăpătat, își puse în gând să-și vândă iapa și cu părăluțele ce le-o prinde pe dânsa, să-și mai îndulcească cele câteva zile lasate de Dumnezeu. Se vede că era iarna și pe drumuri o ghețușcă de-ți era lehamete să aduci o cofă de apă, da încă să te mai duci undeva cu o vită despotcovită. De aceia înainte de a se duce cu eapa la iarmaroc, găsi cu cale s'o potcovească la finu-său. Nu știu ce făcuse, ce dresese unchiașul, că pusese sub coada iepei doi lei, tocmai prețul potcovelelor.

Se duce la țigan, o potcovește și când la plată, pune mâna pe o scurtătură și începe a măsura eapa, cât era de lungă, până ce-i căzu cei doi lei ce se aflau sub coadă. Când a văzut țiganul una ca asta, a încrămenit cu ochi holbați spre iapă și după câțva timp, numai ce zice de colo:

—Sărut mâna, nașule; de ce iepea matale face parale?

--Da fine, răspunse omul. Pe fiecare noapte îmi face câte o baniță de bani; așa vită nu numai că n'am mai văzut, dar nici n'am mai auzit de când sunt; și n'aș vinde-o odată cu capul de-aș fi mai tânăr, da așa un neputincios ca mine n'o poate ținea și o dau pe ce oi da-o, că de asta am și potcovit-o.

Auzind țiganul de una ca asta, nu mai putea de bucurie și nu știa cum ar face ca s'o poată cumpăra. Au intrat ei

în tocmeală, unul a mai dat, celalalt a mai lasat și s'au împacat cu 300 lei, aldămașul privindu-l tot pe țigan. Tot ciobăindu-se ei, soarele trecuse dealul și acum se inoptase dea binele. Țiganul iea iapa, o duce în tindă și-i pune dinainte un sac de orz, crezând că cu chipul acesta îi va face mai mulți bani. Dar în zadar, nu știa el că unde-i bucurie multă, nici supărare nu-i puțină.

Se bucurase mult cumpărând pe alba, dar nu știa ce-l așteaptă, căci să vedeți ce s'a întâmplat.

Peste noapte, alba mâncând prea mult orz, își dete duhul. Când pică din picioare lângă ușa, țiganul de colo numai ce face: «Fa Pirando, fa: ia auzi, surica noastră a făcut un sac de galbiori; taci c'am pus mâna pe bogăție; de acum am să-mi cumpăr un motomobil, am să-mi cumpăr nadržagi roșii am să-ți fac și ție niște ciubotele de-ale cu călcăiul nalt și potcoave aurite. Te-ai boerit Ștane, trăi-ți-ar Dumnezeu pe surica! Și tot croind țiganul la planuri cari de cari mai deochiate, se trezește că afară e ziuică albă; sare repede din pat și dă fuga să adună galbiorii dela surica, Când se deschidă ușa, pace; se sucește, se 'nvârtește, mai pune și pe Piranda să împingă de ușă, dar nimic.

—Măi, da mulți a mai făcut, bre, bre, bre, zice țiganul; trebuie să fie vre-o doi saci. Și zicând așa, par'că-i mai vin puterile, se repede la ușă, împinge cât ce poate, dar nimic. Ce-i de făcut? De deschis ușa nu-i nici un chip, afară ziuă, luă barosul și din câteva lovituri ușa e stricată.

Ce să vezi atunci? Surica ședea lungită fără să sufle și bani nici unull Bucuria ce mare a țiganului, se prefăcuse într'o supărare nemai pomenită; da'ncă Piranda? Se bocia în gura mare de sculase toată mahalaua.

Românul păcălise bine pe țigan, dar încă nu știa el cu cine și-a pus boii în plug. De acum înainte se iscă între ei o ceartă de moarte, mai cu seamă că țiganul nu-și putea scoate banii și de aceia se hotări să-l omoare. Astfel, într'o seară, își adună toți dânciucii, îi înarmează pe fie-care cu ce poate, și pe la miezul nopții dau busna la nașu-s'.

Românul însă, pare c'ar fi fost năzdrăvan, aflase de planul țiganilor și-și croise și el unul așa de minunat că făcu pe țigani să-l ierte și să-i mai dea și bani, și să vedeți cum: Pusese subțioara femeii o bășică de porc plină cu sânge.

Când au intrat țiganii și i-au spus c'au venit să-l omoare

dacă nu le dă banii, românul se ia la sfadă cu femeia și nici una, nici două, dă cu'n cuțit subțioara ei, făcându-se c'oaie. Femeia cade jos ca moartă, casa se umple de sânge, iar țiganii înmărmuriți de așa ispravă, nu mai știau ce să facă; holbau ochii unii la alții, și făceau fețe-fețe.

După câteva minute de tăcere, cel mai bătrân, luându-și inima în dinți, spuse românului cam cu jumătate de gură că-l iartă și că nu-i mai cere nici un ban. Auzind românul că-i ertat de țigani, unde iea fluerul în mână și începe a cânta de-ți venea să joci și mort; și chiar așa s'a și întâmplat, căci femeia numai ce sare de jos, din moartă cum era, și începe a sări și a juca prin casă cu toți țiganii, mai ceva ca la ușa cortului.

Mult se mirase țiganul de iapă, dar acum era ceva și mai și: un băț găurit să învie morții, e ceva ne mai auzit! Acum se gândia cam cum ar face casă pună mâna pe fluer; de aceea nu stete mult pe gânduri, ci zise lui nașu-s'oaie:

—Sarut dreapta, nașule, cât mi-i cere pe ist flueraș, fluera-l-ar tetea, să ți-l fluere.

—Apoi, fine, zise românul, fluerul aista îl am tocmai de pe când umbla Dumnezeu pe pământ și 'nvia morții, și să mă crezi că nu l-aș da nici tatei; dar fiind că m'ai iertat, ți-l vând cu 200 de franci. Mai sucindu-se ei, mai învărtindu-se, unul a mai dat, altul a mai lasat, s'au împăcat cu 150 lei. După ce-au băut aldămașul, țiganii și-au luat fluerul și pe aici ți-i drumul, s'au dus cu toții să 'nvie morții.

Trecând ei prin sate ca să învie morți, numai ce dau peste un holteiu pe care-l duceau la groapă. Cum îl văd, strigă țiganii să stea cu mortul, să se dea toți la o parte că ei îl învie, dacă li se dă 500 franci, zece oi și câte un rând de haine. Părinții și celelalte rude ale mortului, auzind de una ca asta, s'au învoit să dea țiganilor orice, numai să-l învie.

Atunci țiganul cel bătrân pune mâna pe fluer și începe a cânta o fiitură ca la ușa cortului, dar mortul pace; văzând însă că nu se mișcă, se lipește binișor de mort și începe a-l ghionti, dar mortul tot mort; cu toate ghionturile țiganului, nu se mișca cum nu se mișcă piatra. Nu știu cum se face că lumea bagă de seamă că țiganul ghiontește mortul și unde nu sar vre-o câțiva pe ei și trage și bate ca la popușoii de le făcuse trupul numai vânătaie; ba încă și pe la jandarmerii au găzduit vre-o 2-3 nopți și-au mâncat capete de miel pe după ceafă.

Toate acestea le sufereau țiganii numai din pricina lui nașu-so, de aceea se hotărîse să nu-l mai lese cu zile, dar zadarnic, căci cum am spus, românul mai avea zile și-un dram de noroc.

În furia lor, c'o falcă 'n cer și alta 'n pământ, se duc la român ca să l întinză, cum întind pielea mielului. Când a-jung colo, românul nu acasă; au găsit numai femeia. Aceasta le spune că-l chiamă numai decăt. Ce să-ți vadă ochii. În loc de băiat, femeiușca ceea scoate un iepure de după sobă, îi spune să se ducă să cheme pe tată-s'o, și apoi îi trage două vergi ca doar să nu doarmă pe drum și să vină mai repede. Nu trecu mult și numai iacă sosește omul cu un iepure subțioară pe care-l tot netezia zicând că-i tare obosit de-atâta alergătură. În acest timp, iarăși le pierise țiganilor gândul cel rău și se zbăteau cam ce-ar face ca să pună mâna pe iepure, care te chiamă și-ți aduce vești într'o clipeală peste nouă hotare. Au intrat în tocmeală cu românul s'au împăcat, au luat iepurele la subțioară și apoi s'au îndreptat cu toți spre casă. Acolo au ținut un sfat în limba lor și s'a hotărît să se ducă la cârciumă să chefuiască, iar o țigancă să rămână acasă ca să le facă de ale gurii, și când totul a fi gata să trimeată iepurile ca să-i cheme.

Așa au și făcut, toți s'au dus la cârciumă, numai una a rămas acasă. După ce și-a suflecat țiganca mânecile, a căutat o siță deasă, a cernut niște făină, a dat apoi fuga în sat dușă untură și după vre-un ceas talmiș-balmișul și mămăliguța erau gata. În timpul acesta, bietul iepure ședea înghețuit într'un ungher și în mintea lui socotea că i s'au isprăvit zilele; dar din potrivă că a scăpat cu zile. Și să vedeți!

După ce bucatele au fost gata, țiganca gâmbosește pe iepure, îl ia de urechi, îi spune să se ducă ca să cheme stăpânii, apoi îi trage un clește și-i dă drumul.

Doamne, să fi văzut ce fugă scotea bietul iepure; de unde mai înainte sărea de 3 pași, acum săria de 9 ba și de 12, și fugea și fugea de credea că-i glonțul din pușcă. Și credeți că s'a dus să cheme țiganii? Dar de unde. S'a mai pomenit una ca asta? El s'a dus în treaba lui, pe cele câmpii să-și caute neamurile și să le spună de pațania cu țiganii.

Baragladinile se cam săturase de băutură și fiind că li se cam pusese foamea drept stomac, tot holbau ochii spre ușă, așteptând pe iepure.

Au tot așteptat ei așa până despre miezul nopții, dar

pierzându-și răbdarea, au luat-o spre casă. Ajunși acasă și incredințându-se de încurcătura în care-i vârise nașu-so, s'au turburat așa de rău, încât n'au mai așteptat nici mâncare, nici nimic, și-au plecat spre român, cu gândul să-l pună într'un sac și să-l deie pe apă, ca să scape odată de el. Ducându-se la român, îl găsiră acasă și fără multă vorbă, îl umflară pe sus, îl bagară într'un sac, îl luară în spate și hai cu el la apa mării să-și caute iapa, fluerul și iepurii.

Mergând ei așa, când pe aproape de mare, numai ce-aud o vorbă și niște clopote. Era un cioban ce scosese oile în porneală. Țiganii temându-se ca să nu-i prindă cineva făcând moarte de om, au lasat sacul jos și-au luat-o la fugă înapoi: în timpul acesta ciobanul se apropie, dă peste sac și auzind glas de om, incremeni de frică, crezând că cine știe ce-i acolo.

—Ce cauți acolo, măi omule, zise ciobanul înspăimântat.

—Ce se caut, răspunde omul nostru de colo. Ia, satul vrea să mă popească și eu nu primenc fiindcă am nevastă și copii. Și iaca din pricina asta, oamenii mă duc să mă înece.

Ciobanul prost, ș'apoi poate c'asa i-a fost lui ursit să moară, că numai ce zice:

—la lasă, mă, că mă popesc eu și de le-o mai trebui alt popă, să vezi! Iese omul din sac și intră ciobanul.

În timpul acesta, oile se depărtase și acum nu se mai auzia nimic; de aceia țiganii se întorc înapoi, i-au sacul și într'o clipeală îl aruncă în fundul mării. După această ispravă, țiganii mulțumiți că au scapat de nașu-so, se întorceau acasă cu mare alaiu.

După vre-o patru cinci ceasuri, pe când începuse a se lumina de iună, se auzia în depărtare un sunet de clopote, tălângi, sbierăt de oi și o doină de cele frumoase românești, cântată din fluer. Incetul cu incetul sunetul se auzia și mai mult și fluerul zicea și mai duios. Toată lumea aștepta cu nerăbdare să vadă pe cioban și turma sa; și n'a trecut nici un ceas la mijloc și iată-l că intră în sat. Nu era om, care să nu se mire de turma săteanului lor; cei se se mirau mui mult și de astă dată, erau țiganii. Aceștia începură să-și facă cruce și să zică că ei au înecat pe necuratul, cruce de aur cu noi, nu pe nașu-so.

Cum sosi românul, acum cioban, și fu întrebat de țigani, că unde a găsit el turma asta, le și răspunse că în fundul mării, unde-l aruncase ei. Acolo sunt cirezi de boi, turme

de oi, herghelii de cai și fiecare își iea ce poștește, căci toate-s fără stăpân.

--Eu, zice românul, mi-am luat oițele astea fiindcă ele nu aleargă și le-oi putea păzi.

--Sărut mâna nașule, zice o baragladină, dacă ești bun du-ne și pe noi în acel loc să ne alegem niscai-va vișoare.

--De ce nu, zice românul; dar în gândul lui, las' că vă viu eu de hac. Nu știți voi că cine sapă groapa altuia cade singur în ea. Ciobanul nu stete mult pe gânduri, ci lăsând oile în seama femeiei, iea țigani și-i duce la mare, să le arăte locul. Ajunși acolo, îi pune să sară în apă, pe 'ntrecute, unul câte unul și să-și aleagă fiecare, ce-i place.

A doua din urmă sări o țigancă: aceasta văzând că se înneacă, începu a bate din palme, ca să-i sară băiatul în ajutor. Băiatul de pe mal, nepricepând ce-i, începu a juca într'un picior și a zice:

—Uite, mama cum alege tot mai lăi țigăi; apoi sări în apă după ea, ca să-i ajute a scoate oile.

Și așa s'au dus, s'au tot dus și s'or fi ducând și astăzi, dacă nu i-a fi găsit vre-un pește de cei mari ca să-i înghită. Iar românul a făcut o stână așa de mare și de frumoasă că și împaratul a venit de-a mâncat caș dulce de la el; și de n'o fi murit, poate trăiește, și astăzi; și să trăiți și d-v macar cât tata Noie!

Ghermănești-Tutova.

V. I. Căuea

ENERGIA NAȚIONALĂ

Evenimentele, ce se desfășurază astăzi în Peninsula Balcanică, ni-arată marea însemnătate a energiei naționale în viața popoarelor. Cât timp au fost însuflețiți de o voință puternică, Turcii au înspăimântat lumea prin cuceririle lor; aproape nu era neam pe pământ, care să li se poate împotrivi. Când însă s'au lăsat cotropiți de lene și nepăsare, ei și-au pierdut treptat mijloacele de apărare, s'au afundat tot mai adânc în nevoi, în certuri lăuntrice și în destrăbălare, așa că acum se văd bătuiți și ingenuchiați de niște popoare mici, cari până mai eri vețuiu sub stăpânirea lor.

Cel puțin în fața acestor evenimente ar trebui să înțelegem,

că nu mai putem trăi viață de tembelism oriental, fără a ne vedea amenințați în inșeși existența noastră națională. In deosebi pătura conducătoare e datoare să înceapă cât mai repede o viață mai vioae, o viață de energie și de jertfe, spre a îndrepta relele, ce prăpădește poporul, spre a ne ridica la propășirea, la care ne cheamă vremurile și năzuințele neamului nostru.

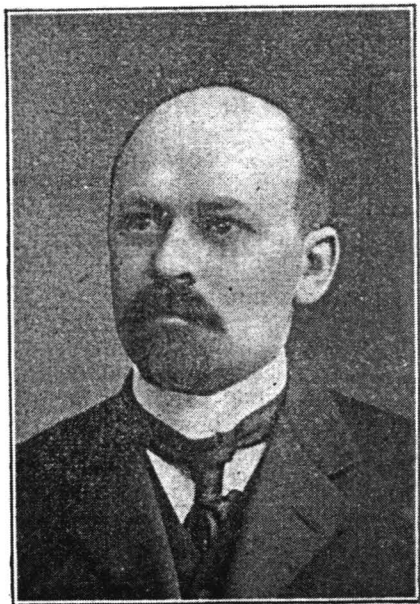
Când vom lucra energic și cu hotărâre, nu va mai fi primejdie în lume, care să ne stea în cale. Vom naționaliza comerțul și industria, ajutând prin orice mijloace pe negustorul și meșteșugarul român.

Vom scoate pe țaran din ghiarele sărăciei și ale întunericii, mergând din sat în sat și purtând pretutindeni povețe de îndreptare, raza binefăcătoare de lumină. Vom ține vie conștiința națională în intreg poporul nostru, cercetând pe toți Românii, oricât de îndepărtați ar fi dânsii de patria mună, și întărind în sufletul lpr dragostea de neam și încredere în viitor.

D. Vasiliu-Bacău

G. T. KIRILEANU

Un adânc cunoscător al dalinelor străbune, mai ales moldovenești, un meșter mănuiilor al graiului jărănesc și un iubitor pios al artei populare bătrâne, e acest fiu de țăran d-l G. T. Kirileanu. Clasele primare le-a făcut parte în Broșteni - Suceava, parte în Folticeni la vrednicul institutor Coman Vidreghin. Voind a face liceul de mic, mijloacele i-au stat în cale. Voind a învăța seminarul ca să se facă preot, halărurile i s'au pus curmeziș. In 1887 a intrat în școala normală de învățători

G. T. KIRILEANU

din Iași. Aici a fost între cei mai buni școlari. Sfârșind-o la maestrul întru ale pedagogiei, d-l C. Meisner, a urmat cursul superior al liceului «Institutele-Unite» fiind ajutat cu o bursă de Casa Regală. Luând baccalaureatul, s'a înscris la facultatea de drept din Iași urmând literele și filosofia. Luând licența în drept cu teza «Legea minelor» a ieșit cu «Magna cum laude.» A intrat apoi în magistratură, exercitând-o în Iași și Broșteni.

Pe vremea ministerului liberal Vasile Lascar, a fost inspector comunal. În urmă, a intrat în serviciul Casei Regale unde se află și astăzi ca bibliotecar al M. S. Regelui.

S'a născut în anul 1872 în satul Holda, din comuna Broșteni, județul Suceava, din părinți jărani: Grigore Kirileanu, și Ioana Preotul Teodor Ioanovici. Pierzând mama, a fost crescut de bunicul său preotul Teodor Ioanovici și după moartea acestuia, de preoteasa Axinia.

Lucrările sale sunt răspândite prin ziare și reviste ca: «Arhiva» din Iași, «Convorbiri Literare», «Șezăloarea» din Folliceni, «Ion Creangă» din Bârlad ș. a.

Împreună cu Il. Chendi a scos cea mai bună ediție a operilor lui Ion Creangă la Institutul „Minerva.” A lucrat și la Monografia Moșiei Regale Broșteni-Suceava.

M. Lupescu

Din amintirile copilăriei.

In grădina boerească.

Mă sculase tata de dimineață și mă trimise în șes cu cârlanii, căci vitele celelalte, făcuse el ce făcuse și le dăduse la imaș între cele boerești, pentru că în șesul omenesc nu era chip să le ținem, căci nu era zi lăsată de la Dumnezeu, în care să nu fie luate la curte sau la velniță de Costache Tinică, pentru că treceau peste brazdă în șesul boeresc.

Soarele răsărit de după curtea lonășanilor se înalța prin norii de aburi ce se ridicau din spinarea Siretului, plutind pe deasupra zăvoaelor pline de rouă încă. Oamenii apucau la lucru, care încotro: la coasă, la secere, la carat.

Văzându-mă numai cu cârlanii, îmi ziceam: de amu pe traiu! Mergeam cântând și sărind în spre șes, unde știam că-mi amestec cârlanii cu oile lui Pânzariu și că n'am grijă până 'n seară, când trebuie să-i aleg.

Capul jocurilor: puia-gaia, lupul și oile, baba oarba, balanca, alergăturile cu întrecere, mingea și cucurile, eram eu. Ne puneam pe dâmbul șanțului boeresc, câte zece în șir, jos, și cu bețele de sânger în mâni, ne pregătiam pentru «balanca».. Unul de la margine începea a număra: «unu! doi!» când făceam exerciții cu mâinile, iar la numărul «trei» aruncau bețele de-a picioru 'n cap și, al cărui băț ajungea mai departe, acela a câștigat jocul, iar acel cu bățul dela urma tuturor era pâcâlitul; trebuia să se scoale de jos în răsul tuturor, să ridice toate bețele și să le dea în mâna fiecăruia.

Apoi ne luam la trântă: trânta (lupta) ciobânească, trânta dreaptă, cea cu piedică, cea cu mîna etc. și care era mai tare, n'avea toata ziua grijă de vite...

În schimb însă, trebuia ca să-și aleagă un tovarăș, doi și să le aducă din grădina boierească *gojomete* pentru mâncat: mere, zarzare, bardace, cireșe ș. a.

Într'o zi, îmi vine rândul și mie. Trebuia să mă duc, căci n'avem încotro. Las' că și mie nu-mi cam părea rău, căci doar eram deprins și ghibaci într'aldeastea. Când să plec, vine unul, căruia i-am fost dat drumul la mâncare și-mi spune că sunt chemat acasă. M'am dus.

Venise tata cu niște oameni de la adunat orz — căci l'au luat pe rouă, și mi dă caii să-i duc pe șes.

Înghit ceva cam din fugă, îi iau de dârlogi, îi cerc cu apă, îl prind pe unul de coamă și punând piciorul pe pana capestrului încalec, căci deși n'ajungeam, dar nu suferiam să mă apuce altul: aveam atâta hambțiți. N'am avut de lucru însă și le-am dat vânt la vale, așa că, neputându-i ținea, săriam de-o palmă în sus de pe cal și, când am ajuns la răchițele lui Enache Bercu, neputând lipi picioarele lângă gâtul calului ca să pot trece printre răchiți ca să nu m'amin, caii au trecut printre ele, iar eu oprit ca la o vamă, am căzut jos. Băeții, cari prinseră de veste, văzând că-s caii slobozi, s'au și priceput și venind înspre mine au început a râde în hohote, pe când eu nu mai puteam de năcaz. Cu toate acestea am trebuit să mă țin de cuvânt și să fac un drum până la grădina boierească. Mă pornesc mai luând și din ei

cu mine și prin popușoi, pe la Botezătoaia, ne-am trezit îndată lângă záplazul grădinei.

După ce ne-am uitat de câteva ori prin crăpăturile scândurilor, ca să vedem dacă nu-i nimenea în grădină, am lăsat pe unul de pază, ca să ne dea de știre cum va zări pe cine-va venind și ca să strângă ceea ce noi îi vom arunca pe deasupra.

După ce i-am dat de grijă, ca să păzească într'una, ne-am făcut câte o cruce, zicând «Doamne ajută!» — la furat bine 'nțeleș, — ne-am aruncat încet dincolo de záplaz, ne-am tupilat la pământ ca să tragem cu urechia, dacă nu cumva s'aude vr'o vorbă sau vr'un foșnet. Cât am stat așa, ochii ni erau țintă spre căsoaia de pază, care se află în mijlocul grădinei și în care se păstra pomeritul și legumăritul grădinei.

Mai întorcându-ne odată privirile înapoi, am făcut semn cu mâna străjerului, ca adică să păzească bine și, tiptil, tiptil, pe brânci, am început a tot înainta prin tufe, când de odată zărim pe grădinar că eșind din casă apucă la deal spre curte, pe lângă fântâna cea cu cumpănă, căci era timpul mesei ameaza.

Ne depărtasem de záplaz de vr'o cincisprezece pași. Auzim o țăștăitură. «Țsst! Țsst!» Era străjerul nostru, care zărise pe grădinar și ne dădea de grija. Ne puneam la pământ și-l facem semn să tacă. Ne uitam bine la deal, și zărim pe grădinari venind dinapoi cu pașii iuți și cu pușca pe umăr.

«Țsst! Țsst» strigă paznicul nostru. Ne rădicăm pe jumătate și gheboși, luand-o la pas, ne aruncăm peste záplaz îndărăt, a căruia scânduri numai pârâiau în urmă-ne și, buf în popușoi.

—Da bine măi, ce așteptați să vă prindă, de stați la gânduri când v'am strigat? zise cel din grădină. Nu știți cât îi de al dracului lipovanul ista de grădinar? Pe câți băeți n'o desbrăcat el. Mi-a spus băta Vasile Pântiuc care lucrează la straturi, că are o camară bucsătă cu burnuze, pălării și sumane, luate de la cei prinși în grădină și cu câte rugămintile părinților nu vra să le deie în ruptul capului.

Auzim vorbă la căsoae. — Mi se pare că ne-a zărit grădinarul când am sărit gardul, zice tovarășul meu.

—Păzește-ți treaba. Dacă ne-ar fi văzut, n'ar fi alergat după noi? Măcar să ne sparie, dacă nu să ne prindă.

—Uite, măi, că se pornește! Se vede că și-a uitat ceva de

s'a întors înapoi. Altfel, nu se poate. Ce-i dreptul că se pornește, merge iute, și dispare din grădină. De amu, puteți să vă duceți făr'degrijă, că nu-i nimenea în grădină. Toți își duși la mâncare, la curte.

Sărim iar în grădină și mergem chiar răpejor la părul cel mare. Ne urcăm. Eu în măr, iar tovarășul în părul de alătura. Cu o mână alegeam și vâram în sân, iar cu cealaltă duceam la gură, căci se topiau pe limbă, așa erau de gustoase și de dulci. Culegeam ca în grădină la noi, fără nici o grijă.

—Ai umplut sânul Mitiță ? îmi întrebai tovarășul.

—Umplut, de când... Hai să ne dăm jos și să le ducem în popușoi. — Hai.

Ne scoborim încet, și o luăm răpejor cu sâmurile pline și cu nasul aproape de pământ, spre zăplazul grădinei. Le-am dat prin borta făcută desubtul zăplazului, prin care, la caz de fugăreală și nu putem sări, apoi treceam pe acolo. Un fel de bortă a șoarecului..

Zice paznicul: Mai duceți-vă odată, căci pândesc bine. Nu am zărit pe nimenea întrând în grădină prin poarta de la deal. Nici de vorbă că's încă la curte.

Fără ca să lungim mult vorba, ne întoarceam îndărăt și punându-ne în dosul unui pom frumos, ne sfătuim unde să mergem. — Hai la bardace zisei eu.

—Cum să mergi tu tocmai în mijlocul grădinei, mai ales că pomul este în dosul căsoaei, așa că chiar de vine cineva dar nici nu-l vezi batâr și te prinde ca din oală.

—Nu te teme, hai unde-ți spun eu.

O luăm pe tupilatele, ajungem la bardace, iar tovarășul nu vra să se suie în pom.

—Sui mă, ce boală te temi? Nu vezi că grădina-i pustie.

Avea se vede. tovarășul meu, o presimțire. Abia apucasem a vârî două poame în gură și aud «bu...uf» Când mă uit eu, tovarășul meu sărise din pom.

—Haide, măi. nu mai sta că vine lipovanul ! îmi zice și o iea razna prin grădină. Nu-mi venia să-i cred vorbele și încep iar a culege. Dar iar îmi trag măsurile și-mi zic : doar n'o fugit el degeaba ! Mă uit bine împrejur și nu văd nimic. Aud însă niște șoapte. Mă uit mai bine și zăresc pe grădinar venind iute printre pomi cu păzitorul. Eram tocmai în vârful pomului, și mă zărise. Nu mai stau la gânduri, și pr-

troasc! printre crengi. Mă dăduse o cracă de sminteală. Când m'am trezit jos, mi-am aruncat ochii împrejur și văd alergând prin dreptul căsoaiei. Pe fugă duluță! Nici epurile să nu te prindă!

—Gheorghe, Gheorghe! puni muna la hoț, puni muna la el! striga lipovanul. Ii pune tu mâna pe mine să te ații! imi ziceam. Alergam eu, alerga și Gheorghe, alerga și lipovanul. Ajung la zăplazul de la deal, din spre curte și dau să sar în drum. Dar nu era chip, din pricina sârmei ghimpoase. O iau la vale pe lângă zăplaz, și printre aluni. S'apropia detot Gheorghe și găfâind și suduind vroia să mă gâbjiască cu ori ce preț. Lipovanul într'una striga:

—Puni muna la hoț, Gheorghe, nu-l lăsa!

Văzând că nu-i nici un chip, și că ei mai tare să îndărjesc, în loc să contenească, îi dau și eu goană mai mare la vale, până ce-mi va cădea un loc bun de sărit. Mă impedic de o cioată, cad jos, mă scol și, mai amarnic la goană. Văzând Gheorghe că nu-i chip să mă prindă, și că am să scot sufletul din tr'insul, începu a svârli cu boata. Dar boata lui pocnia în aluni.

Ajunsesem în colțul de la vale al grădinei, prin care dau să sar, dar fiind zăplazul prea înalt și neavând pe ce să-mi fac vânt cătuși de puțin, cad jos, dar nu stau, ci o iau iar la fugă înainte, când văd că prin mijlocul grădinei mai alerga un haidău în ajutorul lui Gheorghe și care chitise să-și iasă înainte.

—Aleargă Visaroiwane cât poți, și pune mâna la hoț, strigă lipovanul, dând în urmă un foc de pușcă după mine.

Văzând c'atrecut lucrul de șagă, mă acățai iute pe-un alun, care era mai aproape de zăplaz și făcându-mi vânt, am sărit în popușoi. Tocmai atunci ajunse la zăplaz și voinicul ce chitise să mi iasă înainte, crezând că-i va mări grădinarul leafa, dacă m'a prinde. Mi-am tras duhul puțin și văzând că voinicul dă să sară zăplazul, am luat-o la goană prin popușoae, sărind gardurile, până ce-mi perdu urma. Stârnișem toți câinii prin părăitul gardurilor și era un lătrat de câni în mahalaua noastră a «broscarilor» de-ai fi putut să juri c'a intrat lupul în sat.

Eșind într'o uliță, am stat de mi-am tras sufletul, m'am șters de sudoare și am luat-o încet spre șes. Când m'am văzut iar în șesul de unde am plecat, mi s'a părut că sânt

acasă, iar băeții s'au strâns toți împrejurul meu, ca la comedie. Par'că am fost venit de pe cea lume să le povestesc lucruri nemai auzite.

Și, când am început să le istorisesc patarania de la început, toți se uitau țintă la mine, oarecum mândri, că au un asemenea tovarăș.

—Vra să zică, nu te-a prins ?

—Nu !

--Să tragem atunci un joc! zise unul.

—Bun! Bun! Ura! Uraaa!.. strigară cu toții într'un glas.

Și punând unul fluerul la gură, am început o horă mândră, prinzându-ne cu toții în joc. Cât de frumoasă ni se părea ziua aceea, cine ar putea spune. Fluerul suna duos și noi săltam veseli, bătând pașiștea verde. Eram toți frați de cruce și ar fi fost destul să le fi zis «haideți după mine» și n'ar fi rămas unul. Lumea care trecea pe cărare, se opria și ne privea cu zâmbete de bucurie. Ba, chiar și din sat veniseră, cei ce au auzit strigăte de veselie și punându-și mânite sub-suoară ni sorbiau parcă căldura și bucuria sufletelor noastre. Ce fericiți eram noi atunci ! Cu câtă dragoste și mulțumire ne uitam unul la altul și jucam !

Părea că erau născuți cu toții în aceeași zi și de aceeași mamă. Și de câteori greutatea acestei vieți îmi apar în cale, de atâtea ori, căzând pe gânduri, îmi amintesc cu drag de toate acele zile fericite pentru mine, de acele neuitate cli-piri ale copilăriei, ale primăverii vieții mele.

Iar de câte ori mă simt că mă apasă greutatea anilor, exclam cu durere : «Unde mai sântei zile fericite ale copilăriei mele, voi jocuri și hori plăcute și voi iubiți tovarăși și prieteni și bucuriilor mele nevinovate» !

V'ați depărtat de mine și timpul nemilos m'a aruncat pe altă culme.

N. V. Hănțescu

Cum se priveghează un mort în orașul Bârlad

La noi, la Bârlad, privegherea unui mort ne dă prilejul de a ne mai înveseli și astfel se mai ușurează și întristarea familiei ce a pierdut pe cel reposat, iar flăcăii și fetele au rost de făcut dragoste...

Aşa bunăoară, dacă se întâmplă să moară cineva într'o mahala, unde priveghiurile se țin mai în toiu și mai ales dacă e flăcău sau tată mare, apoi și adunarea, se compune mai mult din flăcăi și fete, cea ce face ca hazul să fie mai mare și somnoroșilor să li se pară noaptea mai mică. Un priveghiu frumos, de obicei se ține de cu seară, până'n ziuă. Cum înoptează, flăcăii și fetele încep a se aduna la casa unde se află mortul și se așează fiecare pe paturi, pe scaune și pe laițe făcute anume împrejurul mesei pe care se află mortul.

Deocamdată începe taifasu' sau cum am zice vorba de clacă, între flăcăi și fete. Unii dintre ei își găsesc de vorbă despre faptele și calitățile, mai bune sau mai rele ale mortului.

Mai de-oparte într'un colț, sau sus pe pat, la spatele celor ce șed pe marginea patului, șoptesc încet câteva babe, povestind una din ele care a fost la darea sufletului, felul cum a murit cel ce se priveghează, sau ce a mai spus cu limbă de moarte pe când cele ce ascultă oștează din când în când.

În timpul cât cei cari sunt adunați mai de cu vreme, vorbesc, cum am zis, de clacă despre cei morți, se găsește câte un flăcău mai mehenchiu care își pregătește o mișcă (bălistă împletită) cu care se bate la palmă. După ce și-a pregătit flăcăul mișca, apoi începe jocul «De-a inelul», care urmează așa :

Umblă flăcăul cu inelul prin mâna fiecărui din cei cari se joacă, făcându-se că îl pune în mână. De drept însă, el îl pune numai în mâna unei persoane din câte sunt în casă îngrijinindu-se tot odată, de a nu fi observat de cineva la cine l-a dat. După ce a terminat de umblat cu inelul prin mâna tuturor, începe a întreba de la cel căruia i-a dat întâi inelul prin mână :

— Domnul sau Domnișoara cutare, la cine este inelul ?

Cel întrebat, spune că se află la cineva pe care presupune că l-ar avea. Dacă ghicește, apoi iea mișca de la cel care conduce jocul și-l conduce el ; iar dacă face păcatul și nu ghicește, acel presupus cu inelul, poruncește celui ce conduce jocul, să dea la palmă celui ce l-a năpăstuit, atâtea miște, câte ar vrea el.

Și merge tot așa jocul de a inelul, până ce se mulțumesc tinerii de mâncat bătaie la palmă.

În timpul cât unia joacă inelul în casă, alții afară pun la

cale jocul De-a Chersănica (Baba și moșneagul) care, urmează cam în felul acesta :

Se îmbracă ca o babă unul din băieți care are voce mai subțire și se vâără sub masa sub care se află mortul sau sub pat. Apoi se mai îmbracă ca moșneag un alt băietan din cei mai drăcoși. Când moșneagul închipuit intră în casă întreabă dacă baba lui nu e acolo, pe unul care anume e pus să vorbească.

— E aici baba, răspunde cel întrebat, dar nu ti-o dau până nu mi-i face o treabă, pentru că baba are datorie la mine.

Moșneagul când aude că baba lui pe care o credea pierdută, a găsit-o, se prinde să facă orice treabă, numai să i-o dea.

Cel care face pe stăpânul, pretinde moșneagului să-i cosească niște pârloagă. Acesta, fără să aștepte multă poftă, începe cu un ciomag ce are în mână, să cosească peste picioarele celor ce sunt în cale și cari sar ca niște ezișori, țipând și dând *năbusna* unul peste altul.

După ce se satură moșneagul de bătut peste picioare cu bățul pe cine i-a venit la îndămână, își închipuie că a făcut treaba pretinsă de stăpân, începe a-și striga baba :

-- Uiu-iu!... Chersănică bort'-adâncă,

Iar baba de sub masă îi răspunde :

-- Nici în ... nu mă mânâncă.

Moșneagul când aude așa, dă cu fuga după ea, o scoate de unde se află, o 'nșfoacă de cap și cu dânsa, hăete, pe ușă afară. Și așa se isprăvește jocul De-a Chersănica.

După asta, flăcăii cu fetele se 'nțeleg în vorbă să se joace oleacă și de-a gajurile, fiindcă lumea mai în vârstă s'a dus pe la casele lor, la culcare. Jocul de a gajurile este partea cea mai plăcută fetelor și flăcăilor la un priveghiu. Și știți de ce ? Pentru că în acest joc e rost de făcut dragoste și de sărutat ochi și gură.

Acest joc se începe în chipul următor :

Se scoală un flăcău mai tiferichiu (bun de gură și începe a pune câte un nume de floare fiecărei fete după cum vrea ea să-și aleagă, asemenea și la flăcăi.

Apoi începe el întâi să zică :

—Mă doare !

Cineva îl întreabă :

—Ce te doare ?

—Imima !

--După cine ?

--După lălea, de pildă lălea e numele fetei pe care o place el mai mult.

Fata care are numele de lălea, zice :

--Mă doare și pe mine ! Și la fel ca și mai sus.

--După cine ?

--După bujor, de pildă; flăcăul ce poartă numele de bujor, zice la fel cu cel de mai sus și tot așa până ce se mântue toți de întreat. Apoi toți, flăcăii și fete, dau câte un obiect, inel, creion, batistă sau spelcă, celui ce conduce jocul. Aceste obiecte se numesc gajuri. Acuma pentru a i se da fiecăruia gajul îndărăt, trebuie o formă și, care e așa : Cel care conduce jocul, vârind mâna în buzunar, pentru a scoate un obiect zice :

--Acest gaj care îl scot, de va fi a vre-unui flăcău, să-l judece fetele; iar de va fi a unei fete, să-l judece flăcăii.

Când scoate gajul și e a vre-unei fete, flăcăii mai dornici de sărutat, o judecă ca să sărute de câte 2-3 ori pe toți flăcăii.

Fata care e cu acel gaj, fără să întârzie mult, se duce de sărută pe fiecare flăcău, după cum i s'a fost poruncit, apoi se duce deși i-a gajul îndărăt, după ce și-a făcut datoria în regulă.

Tot așa se petrece și când scoate la judecată un gaj al vre-unui flăcău. Fetele îl judecă cum vor ele. Așa de pildă, ele au plăcerea de judecă pe un flăcău să se facă călugăr. Această judecată pe obiceiul le place la amândouă părțile, atât flăcăilor cât și fetelor.

Judecata aceasta urmează așa: flăcăul al cărui gaj l-a judecat fetele să se facă călugăr, ese de la locul lui și se duce afară din casă, nchizându-i-se ușa pe dinăuntru. La ușă stă cel care conduce jocul, iar călugărul inchipuit, începe să bată în ușă, Din năuntru îl întreabă :

--Cine e acolo ?

--Un călugăr !

--Ce cauți la vremea asta pe aici ?

--Caut o călugăriță !

--Dar cum o chiamă ?

Atunci el pune un nume de floare care îl are o fată ce-i place lui. Fata care poartă în joc acel nume de floare, esă de unde se află și, se duce afară la flăcău de o sărută mai mult sau mai puțin, după cum li-i prietenia.

Apoi flăcăul intră în casă, își iea gajul fiind-că și-a făcut

datoria, urmând acuma să facă și fata care a rămas afară, la fel cu dânsul, adică să strige și ea un flăcău care-i place. Și tot așa mai departe, până ce își fac fiecare datoria de esă afară la călugărie. În aeest mod își ea sfârșit jocul de-a Călugărul.

Tot în jocul de-a gajurile, se condamnă când judecă vre-una din părți de a se face cineva căruia i s'a scos gajul la judecată, se se facă de exemplu: Icoană. Acest joc e mai scurt de cât cel de-a călugărul și se execută așa :

Dacă condamnarea e dată asupra unei fete să se facă icoană, ea se așează în mijlocul casei pe un scaun, sau stă în picioare, fără însă să se miște sau să râdă. Iar flăcăii care se află în joc, trec cu toții unul câte unul, se închină la față ca la o icoană, cu deosebire numai, că în loc să-i sărute mâinile sau picioarele cum se obicinuește la icoane, ei o sărută pe obraz, pe ochi sau pe guriță.

După ce și-au făcut datoria toți până la unul, fata își primește gajul îndărăt și trece la loc, mulțumită de cinstea ce i s'a făcut ca la o icoană!

Mai este încă un joc ce se zice: De-a fântâna, care are loc tot aici la gajuri și pe care nu vreau să-l trec cu vederea și vi-l spun: Dacă de exemplu esă la judecată gajul vre-unei fete și flăcăii au condamnat-o să se facă fântână, ea își ea un scaun cât se poate de jos și începe jocul așa :

Cel care conduce jocul întreabă pe fată, care stă pe scaun în mijlocul casei :

Ce cauți aici?

—Am căzut în fântână.

—Cine te-a dat?

—Un flăcău.

—Cum îl cheamă?

Fata spune un nume de floare ce poartă flăcăul de care are ea plăcere, de exemplu: Bujor îl cheamă, zice ea.

Flăcăul care poartă numele de Bujor, este adus în fața fetei, îi înfățișază cel care conduce jocul, cerând cont flăcăului, că pentru ce a dat fata în fântână?

Flăcăul dă să se mai apere, (vorbă să fie), dar după câteva probe aduse de fată, rămâne bun dovedit, că el e făptașul.

Atunci întreabă flăcăul făptaș, pe fată, de câți stânjeni e fântâna de adâncă? Fata dacă îl are de drag pe flăcău, îi spune că e de 7-8 sau 10 stânjeni.

Atunci flăcăul chemat ca făptaș, o sărută pe fată de atâte ori, câți stânjeni a zis că are fântâna în adâncime. Apoi

o iea de braț rădicând-o de pe scaun și își închipue că au scos-o din fântână.

Fata își iea gajul, trece la locul ei, iar flăcăul rămâne în locul fetei, urmând să cheme și el o fată, care să-l scoată din fântână.

Și așa se tot scot unii pe alții din fântână, până ce îi ajunge rândul pe toți, de își primesc gajurile îndărăt. Și iaca așa e jocul de-a gajurile.

De multe ori, odată cu sfârșitul acestui joc, începe a se crapa de ziuă. La vremea asta, tinerimea caută să se ducă pe la casele lor. Înainte însă de a se porni, au obiceiul flăcăii cu fetele, de fac sfârșit priveghiului, cu următorul cântec și care are o melodie destul de jalnică :

MEREOARELE ¹

Tot la voi mai mult și la noi
 puțin,
 Dați mereoarele, surioarelor.
 Dacă vă par mulți, poftim și v'a-
 legeți,
 Dați mereoarele, surioarelor.

Căci noi am venit și voi nu ne-ați
 dat,
 Dați mereoarele, surioarelor.
 Poftim și v'alegeți, care cum vă
 plac,
 Dați mercoarele, surioarelor.

Căci nouă ne place, vin cutare² 'ncoace,
 Dați merioarele, surioarelor.

După ce flăcăii și fetele isprăvesc acest cântec, gazda casei unde se află mortul, înțelegând că acesta e semnul că s'a isprăvit priveghiul, caută de gătește câte un ceaiu, o cafea, sau câte un pahar cu rachiu și câte o felie de pâne pentru fiecare.

Aceasta se obicinuește, ca drept mulțămită, celor cari au stat de au priveghiât toată noaptea.

Și iaca așa se țin priveghiurile în orașul nostru.

Vasile B. Țirica.

¹ Acest cântec l-am auzit de la tânărul Nicu Mihailescu, din Hârlad.

² De oarece cântecul se face de câtră două grupări, flăcăi și fete, aici se chiamă pe nume unii pe alții, prin cântare.

D. HÂRLESCU : G. TUTOVEANU

Z B Ū C I Ū M

*Ascultă cum spune pârăul
Povestea iubirilor lui
Cu florile mândre din luncă ;
Flăcău mai frumos ca el nu'i.*

*A jale i-răsună cuvântul.
Pe cer scântează și cad
Luminile blonde ca lacrimi,
Deasupra pădurii de brad.*

*I-e frig, increțește din valuri :
Sunt pletele-i negre și moi ;
Dar plopii miloși îl îmbracă
In haină de galbene foi.*

*Pe pragul cascadei 'și-apeacă
Genunchii spre rugă ; străini
Îi par fermecații luceferi,
Și ochii de lacrimi i's plini :*

*„Rămâi înverzită pădure,
Intoarce-te vară din cale,
Ca iar să mai pot strânge'n brațe
Cicoarele-albastre din vale.*

*De dorul sărutului, loate
Cu lacrimi de rouă vor plânge ;
Stinghere, uritul amarnic
Și bruma durerii le-a stânge.*

*Adună-ți din nou cântăreții
Sub bolta rărită, pădure ;
Lasa-voiu as' dată iubirea,
Și vieajă și suflet să-mi fure..."*

*De vrei să'nțelegi zbućiumarea
Pribegilor făr' de noroc,
Ascultă cum spune pârăul
Povestea-i cea plină de foc.*

G. Tutoveanu

HIERONYMI VITA PAULI

VIAȚA LUI PAUL DE TEBĂ

I.—Mulți sunt, adesea, întrebați: care este primul monah care a locuit pustiul? Unii, ridicându-se în trecut, au pus acest început prea fericitului Ilie și sfântului Ioan Botezătorul. Dar Ilie ne pare a fi fost un profet mai mult de cât un monah, în cât privește pe Ioan înainte chiar de a se naște profetiza.¹ Alții de acord în privința aceasta cu părerea comună afirmă că Antonie a fost primul care a dus o astfel de viață, și așa și este în parte. Căci el dacă nu ar fi trăit înaintea tuturor celorlalți, cel puțin le-a atârnat zelul. Doi discipoli ai lui Antonie, Amatas și Macarie, din care primul a îngropat pe învățătorul său, mărturisesc astăzi că un oarecare Paul de Teba a instituit monahismul fără de nume² și în ceia ce ne privește această părere ne convine.

S'au iscodit pe contul lui Paul mii de istorii inventate după plăcere: s'a zis că a trăit într'o peșteră subterană, cu un păr pe cap care-i atârna până la călcâie și încă multe invențiuni grozave care-i de prisos a le mai spune. Minciunile așa de nerușinate că nu au nevoie să fie combătute.

Și cum viața sfântului Antonie a fost povestită cu exactitate, atât în grecește cât și în latinește, eu am conceput planul — mai mult pentru a repara o lipsă, de cât cu încredere în talentul meu — de a scrie câteva pagini asupra primilor ani și a sfârșitului vieții lui Paul. Întâmplările cari au însemnat mijlocul vieții sale, cursele pe cari i le-a întins diavolul, nimeni, de fapt, nu le știe.

II.—În timpul persecuției lui Deciu și a lui Valerian⁴ și în același timp când Corneliu de Roma și Ciprian la Cartagina

¹ Sfântul Ioan Botezătorul a fost profet înainte de nașterea sa prin aceea că atunci când a auzit Elisabet închinăciunea Mariei, a mișcat pruncul (adică sf. Ioan Botezătorul) în pântecele ei (Luca I, 41)

² Paul a instituit „Monahismul fără de nume“ pentru că el singur nici nu a trăit ca să organizeze ceva în privința aceasta, cum a învățat el pe Antonie și cum acesta făcea.

³ Prin faptul că Ieronim nu ne înșiră de cât ceia ce știe și crede de adevărat, ne face ca și mai puțin să avem încredere în spiritul critic al lui.

⁴ Persecuția din timpul lui Deciu (249-251) și Valerian (253-260) a pustiit mai mult Africa și Egiptul cu Tebaida.

aveau fericirea de a-și vărsa sângele, multe biserici din Egipt și Tebaida au fost crud pustiite de tulburare. A fi lovit de spadă pentru numele lui Hristos, era atunci voia creștinilor. Dar dușmanul înarmându-se cu vicleșugul, căuta chinurile care omoară încet: căci voia să omoare sufletele iar nu trupurile.¹ Cum a zis Ciprian (martir el însuși): «Ei cheamă moartea dar nu le permite să moară.» Pentru a cunoaște mai bine această cruzime iată două exemple spre amintire:

III.—Un martir rămânea nestrămutat în credința sa. În mijlocul cătușelor și a lamelor de fier, el rămânea nestrămutat. Atunci se dă ordin să-l ungă cu miere și să-l culce pe spate cu mâinile legate dinapoi, sub razele soarelui arzător pentru ca să cedeze împunsăturilor muștelor, el care învinsese odată grătarul înroșit.

Un altul, tânăr în floarea vârstei, fu condus într-o prea frumoasă grădină. Acolo, printre crinii strălucitori de albi și rozele rumene, totul aproape de un râu, care șârpuia în dulce murmur, sub un frunziș, care se clătina a lene de suflarea aerului se așază un pat de puf pe care se întinse. Pentru a-l împedeca să se urnească l-a legat fără a i face vreun rău, în legături de mătăasă. Apoi s'au retras cu toții.

Atunci o frumoasă desfrânată l-a apucat în brațe cu voluptoase îmbrățișări și lucru rușinos de spus, i-a atâțat numai de cât senzurile pentru ca mai apoi să se arunce asupra lui, într-o nerușinată învingere, atunci când corpul său ajunsese la culmea plăcerii. Ucenicul lui Hristos, turburat cu totul, nu mai știa ce să facă el care învinsese sbuciumări grele, cedase voluptăței. În sfârșit, printr'o inspirație dumnezească, el își mușcă limba cu dinții și o scuiță în ochii celei ce fugea. Durerea, urmând plăcerii, triumfă numai de cât.

IV.—În această epocă, în Tebaida de jos, tatăl și mama lui Paul muriau, lăsându-l abia în vârstă de 16 ani, ca moștenitor al unei mari nenorociri. El avea o soră căsătorită. Și era un copil foarte plăcut, familiarizat cu științele greacă și egipteană și care iubea mult pe Dumnezeu. În timpul când bătea nenorocirea persecuțiunii, el se retrase într'o casă de țară situată într'un loc singuratec, departe de orice

¹ Chinurile doar nu căutau moartea trupului ci stricarea sufletului, de care aveau să se teamă ucenicii celui ce zisese: „Nu vă temeți de cei ceucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă, ci vă temeți mai vârtos de acela ce poate să piardă și sufletul în gheena.» (Matei X. 28.)

locuință omenească. Dar «la care crimă nu ațâți, tu inimă de mort, nenorocita sete de aur!». Bărbatul surorii sale vru să predea persecutorilor pe cel căruia 'i dăduse ascunzătoarea. Nici lacrimile femeii sale, nici legăturile de sânge, nici Dumnezeu care vede totul de sus, nu putea să-l întorcă de la această fără de lege. Totdeauna de față și amenințând cruzimea, înlătură pietatea.

V.—Când înțeleptul tânăr pricepu, fugi în singurătatea munților, el înainta puțin câte puțin, apoi se opri și văzu că a ajuns înaintea unui munte de piatră, la poalele căruia, la o mică distanță de la pământ, era o peșteră mare închisă cu o piatră. El ridică această piatră și îndemnat de dorința naturală a omului, de a cunoaște ceia ce nu știe, se puse ca să cerceteze cu deamănuntul interiorul. Găsi o largă încăpere deschisă sus, sub care un bătrân palmier își răsfrângea ramurile sale dese. Un izvor foarte limpede curgea pe acolo și care abia țâșnit afară, se pierdea iarăși printr'un mic acoperiș, în pământul din care ieșise. Avea la părți scobite în minte, numeroase locuinți, unde se vedeau ilăie și ciocane, ruginite deja, care servise altă dată la bătut monezi. După oarecare documente egiptene acest loc fusese un atelier de monezi false pe timpul lui Antoniu și a Cleopatrei.¹

VI.—Paul se bucură de această locuință pe care Dumnezeu se pare că i-a oferit-o. Acolo 'și petrecu toată viața în rugăciuni și singurătate. Cine nu crede lucru imposibil! Eu am văzut, martor mi-e Dumnezeu și sfinții săi ingeri, în partea deșertului care se mărginește cu Siria și se atinge de țara Sarasinilor,² văd încă doi monahi, din care unul, închis, în timp de vre-o 30 de ani, nu a trăit de cât cu pâine, orz și apă de izvor, iar altul în fundul unei vechi cisterne pe care Sirienii o numesc în limba lor *gubba* se susține cu 5 curmale pe zi. Aceste grozăvii par de necrezut pentru necredincioși, căci pentru cei ce cred nu-i nimic cu neputință.

VII.—Dar să revenim la subiectul nostru: Paul avea 113 ani³ când ducea pe pământ o așa viață cerească, pe când

¹ Antoniu (83—3) ath.) d. pă învingerea de la Actium (3) ce o suferi de la Octaviu se întâlnește cu frumoasa Cleopatra, regina Egiptului.

² Sarasinii au locuit temporal aici.

³ Paul când a plecat avea 16 ani, deci s'a născut în 234 dacă punem anul 250 ca data retragerii, și a murit în 347: iar Antonie, care s'a întâlnit cu Paul în 347, când avea 90 ani, s'a născut în 257.

Antonie care în vârstă de 90 ani precum îi plăcea să repete adesea, locuind într'o altă pustie, avu acest gând că'n afară de el nici un monah adevărat nu se află în pustie. Dar iată că, pe când dormia, i s'a arătat că mai în fund, încă, ar fi unul mai perfect de cât el și că trebuie să meargă să-l vadă.

Când se lumină, venerabilul bătrân sprijinindu-și pe toiag mădulările sale slăbite, se puse pe un drum necunoscut. Soarele la mijlocul drumului său ardea cu razele sale fierbinți fără ca bătrânul să și întrerupă calea sa: «Am credința, zicea el, că Dumnezeuul meu, îmi va arăta pe celalt servitor al său, pe care mi l-a promis.»

Abia pronunțase aceste cuvinte, că și văzu pe una din aceste ființe, jumătate om și jumătate cal, căreia fantezia pceților i-a dat numele de hipocentaur. La vederea acestuia, el își înarmă fruntea sa cu semnul mântuitor al crucei.¹ «Ei, mă, zise el, în care parte locuște servitorul lui Dumnezeu? Monstrul dădu a înțelege, nu știu ce prin ce scrâșnire de dinți și molfăind cuvintele sale mai mult de cât articulându-le, căuta să dea un răspuns frumos din buzele sale acoperite cu mustăți sbârlite; apoi întinzând mâna sa dreaptă, îi arătă calea cerută, să repezi ca o pasere de-alungul zărei nemărginite și dispăru din ochii bătrânului uimit.

Demonul luase această formă pentru a înfricoșa pe Antonie, sau poate, deșertul, bogat în animale grozave, produsese pe aceasta? N'aș putea spune.

VIII. Antonie își continuă calea încă mirat și gândind asupra ce mai poate vedea.

Peste puțin zări într'o vâlcea stâncoasă o nanie de om cu nasul covoiat cu fruntea încoronată și cu picioarele de capră. Fără a-și perde cumpătul de această nouă vedenie, Antonie apucă, ca un bun soldat, povăza crediniei și platoșa nădejdei.² Intre acestea monstrul pe care'l arătai, îi prezintă ca zălog de pace câteva fructe de palmier.

Acum Antonie se opri. Il întrebă cine este, și primi dela el acest răspuns: «Eu sunt muritorul, și unul din acești locuitori ai deșărtului, pe care păgânii îl adoră sub numele de

¹ Din secolele primare, deci era obiceiul de a se însemna creștinul cu semnul sfintei cruci.

² Astfel de îmbrăcăminte recomandă și Pavel Apostolul (Efeseni: VI. 13—18.

Fauni, Satiri și Incubi¹. Eu mă achit de misiunea pe care mi-au încredințat-o ai mei.

Noi te rugăm să te rogi Dumnezeului tău, care este și al nostru, care știm că a venit pentru mântuirea lumii și al cărui nume s'a vestit în tot pământul.»

Auzind acestea bătrânul călător, în vioiciunea bucuriei sale trădă sentimentele sale, lăsând să-i curgă în lungul obrazilor lacrimi din belșug. Să bucură de slava lui Hristos și de moartea Satanei; să spăimântă, însă, că putu să înțeleagă limba acestei făpturi. Și isbind pământul cu toiaagul zise: «Vai ție, Alexandrie, că te închini monștrilor, în locul lui Dumnezeu.

Vai ție, oraș depravat, în care și dau întâlnire toți dracii de pe lume! Ce ai zice acum? Animalele chiar recunosc pe Hristos și tu te închini monștrilor în locul adevăratului Dumnezeu «Nu sfârșesc încă aceste cuvinte când micul animal fugi, ca și cum ar fi avut aripi pentru a zbura.

Această întâmplare deșteaptă poate necredința unora. Un fapt ajuns la cunoștința lumii întregi sub domnia lui Constantin² le poate dovedi. Un om asemenea ca acela fu adus viu la Alexandria și dat în spectacol poporului. Muri în cele din urmă și cadavrul seu, sărat mai dinainte, ca să nu-l strice căldura, a fost adus la Antiohia ca să-l poată vedea și Împăratul.

IX. Să revin la istoria mea. Antonie își continue calea sa în țara în care plecase fără a găsi altceva de cât urme de animale sălbatice și nemărginita singurătate a pustiului. Ce trebuia să facă și încotro să se întoarcă nu știa.

Trecuse două zile. Un singur lucru îl mai întărea: nădejdea lui tare că ar fi imposibil ca Hristos să-l părăsească. El petrecu în rugăciuni toată noaptea zilei a doua. Când să miși de ziuă, el zări o lupoaică ce să cățara găfâind de căldură și stătea la picioarele muntelui.

O urmări din ochi, s'apropie de peștera unde avea să dispară și aruncă o privire înăuntru. Curiositatea sa nu fu servită cu nimic căci întunerecul îl împedea să poată vedea ceva. Dar cum zice Scriptura: «Dragostea desăvârșită gonește frica».³ Înaintând, deci, cu pași mășurați și ținându-și sufla-

¹ Faunii, Satirii și Incubii erau zeități păgâne mitologice.

² Constantin (cel Mare), care domnește 306-337.

³ Așa zice la I Ioan IV. 18: «Frica nu este întru dragoste, ci dragostea cea desăvârșită scoate afară frica: că frica pedepsă are.

rea se puse să cerceteze de deamănuntul. Înaintă, apoi să opri, deschizând urechea la ori ce sgomot. În sfârșit pe lângă groaza acestei nopți întunecate, el zări, în depărtare, o lumină. Să răpezi setos (spre ea), și piciorul său fiind isbit de o piatră făcu puțin sgomot.

Atunci prea fericitul Paul închise ușa, care era deschisă și trase zăvorul. Antonie se aruncă pe pământ în fața intrării, îi ceru până a șasea oară să-i deschidă și să-l primească: «Tu știi cine sunt, zise el, de unde viu și pentru ce. Nu pot pricepe de ce nu merit prezența ta. Totuși nu mă voi depărta înainte de a te vedea. Tu primești animalele, pentru ce răspingi un om? Am căutat și (te) am găsit, eu bat pentru a-mi deschide¹ Dacă nu obțin nimic, voi muri aici, înaintea ușei tale și ce-i mai mult, tu vei îngropa trupul meu, Astfel vorbi Antonie, (stând) în același loc, neschimbat în voința sa.

Paul îi răspunse cu ocele cuvinte: «Nu cere pe ton amenințător. Nimeni nu amestică calomnia cu lacrimile. Și tu te înspăimântezi că nu te primesc, când tu vii aici ca să mori? Și surizând, Paul îl lăsa să intre. Ei să îmbrățișară, să salutară pe urmă și mulțumiră împreună lui Dumnezeu.

X. După sfânta sărutare Paul să așeză lângă Antonie și-i vorbi așa: «Acela pe care tu l'ai căutat cu prețul atâtor ostenele, iată'l cu membrele lui vestejite de bătrânețe și cu încălcitul său păr alb. Tu vezi în mine un om care în curând nu va fi de cât praf. Dar pentru că iubirea toate le suportă, spune-mi, te rog, ce devine omul, dacă să ivesc locuinți noi în cetățile vechi, care pot governa lumea și dacă să află încă oameni care să lasă înșălați de draci.

În timpul acestei convorbiri ridicând ochii, ei, văd că un corb să opri pe o ramură de copac, apoi să lăsă încet pe pământ și acolo puse o pâne întreagă în fața ochilor lor înspăimântați. După aceia plecă. «Iată, strigă Paul, Domnul în bunătatea sa ne-a trimes de mâncare. După 60 de ani primii și o jumătate de pâne. Iată cum Hristos a îndoit porția robilor săi».

XI. Ei mulțumiră lui Dumnezeu și să așezară pe marginea unui izvor limpede. Dar atunci o neînțelegere să ivi între ei pentru a ști care din doi să rupă pânea — și dură aproape

¹ La Mateiu (VII 7) să zice așa: „Cereți și să va da vouă, căutați și veți afla, bateți și să va deschide vouă.“ iar ca o concluzie logică „tot cel ce cere ia și acela ce caută află și celui ce bate i se va deschide (18)“.

până seara. Paul dădea privilegiu mosafirului, Antonie îi opunea pe al vârstei. În sfârșit ei să hotărâse ca fiecare să ia pâinea de câte un capăt și strigând (fiecare) la sine să va vedea bucata care-i va rămânea în mână. În sfârșit plecați pe râșor, ei băură puțină apă și aducând lui Dumnezeu jertfă de laudă petrecură noaptea priveghind.

Când începu a să lumina, prea fericitul Paul zise lui Antonie: «După timp îndelungat, frate, eu știu că locuești pe aici. Și Dumnezeu mi-a promis că tu 'l vei servi cu mine. Dar cum ciasul odihnei de veci a sosit pentru mine și dorind totdeauna despărțirea finală pentru a fi cu Hristos, îmi rămâne, acum, când drumul îmi e sfârșit, să primesc cununa dreptilor.¹ Domnul te-a trimis pentru ca să acoperi, cu pământ, ticălosul meu trup, sau mai bine ca să dai pământului pământul (trupului meu).

XII. La aceste cuvinte Antonie 'i ceru cu lacrimi și suspine ca să nu-l părăsească și de a-i permite să'l urmeze în această ultimă călătorie: «Tu nu trebuie nici de cum, zise l'aul, să nu cauți binele tău, ci pe al altuia. Ar fi mai bine, în adevăr, să lași sarcina trupului pentru a urma Melului (Hristos). Dar frații tăi au nevoie să fie instruiți prin pilda ta. Mergi, deci, te rog, dacă îmi vrei binele și adă pentru a înveli trupul meu, haina pe care ți-a dat'o episcopul Atanasie.²

Dacă prea fericitul Paul, i-a făcut această rugăminte, nu că-i fu mare grija că trupul său se strică învălit sau gol — el care multă vreme nu a avut drept orice vestmânt de cât frunze de palmier împletite. Voia numai ca depărtând pe Antonie să-i cruțe durerea morței sale.

Antonie cu totul mirat că-l aude vorbind de Atanasie și de mantaua sa, crezu că vede pe Hristos în Paul și să înclină lui Dumnezeu din toată inima sa, Nu îndrăsni să mai răspundă nici un cuvânt. Plângând liniștit îi sărută ochii și mâinile, apoi veni la monastirea sa, ocupată de atuncea de Sarasini.

¹ „Cununa dreptilor“ să promite celor ce luptă „lupta cea bună“ (II Timotei IV. 7-8).

² E vorba de sf. Atanasie cel Mare, care a fost 45 de ani patriarhul Alexandriei († 373).

Pașii nu-i mergeau așa de repede ca gândul. Dar în ne-cazul trupului său slăbit de post și cu totul rupt de lanțuri sufletul său învingeau bătrâneța.

XIII. În sfârșit ostenit, găfâind, sfârși călătoria și ajunse la locuința sa. Cei doi ucenici¹ care de multă vreme îl îngrijeau, venisă la el. «Tată, unde ai stat așa multă vreme? «Vai, mie păcătosului, le răspunse el, fără nici un drept, eu port numele de călugăr! Am văzut pe Ilie, am văzut pe Ioan în deșert, sau, mai bine zis, am văzut pe Paul în rai!» Și fără a mai zice vre'un cuvânt oftă și trase mantaua din chilia sa. Cum ucenicii îl rugau să-i lămurească, le zice: »Vreme este a tăcea, vreme este a vorbi!»²

XIV, Pleacă fără a primi cât de puțină hrană și apucă drumul pe care venise. De Paul era era însetat, pe Paul vroia să-l vadă, pe Paul îl avea înaintea ochilor și a gândului. Căci se temea, cum acela ajunsese (la sfârșitul vieții), ca nu cumva în lipsa sa Paul să-și fi dat sufletul său lui Hristos.

Trecu o zi. După trei ceasuri Antonie reluase drumul său, când văzu în mijlocul ingerilor, în corul profeților și a apostolilor, pe Paul strălucind de o albeață ca zăpada se înălța către ceruri. Nu mai de cât se aruncă cu fața la pământ, acoperindu-și capul nu nisip³ și printre lacrimile și plângerile sale el murmura: «Paul, pentru ce m'ai părăsit? pentru ce pleci, fără să-mi iau rămas bun? Te-am cunoscut așa de târziu, trebuia deci, ca tu să pleci așa de curând?»

XV. El povesti mai târziu, că parcurse restul căiei sale, cu o așa iuțime că s'ar zice zbor de pasere. Avea dreptate căci, intrat în peștera sa, văzu un corp neinsuflețit plecat în genunchi, cu capul ridicat și mâinile întinse spre cer. Crezu mai întâi că ar fi în viață și să puse să se roage (lângă el). Dar neauzindu-l rugându-se, oftă și căzu peste el, și îmbrățișându-l cu lacrimi, cuprinse cadavru sfântului care, par'că ruga în această poziție pioasă, pe Dumnezeu prin care trăește iumea.

¹ Pe când Pavel trăia absolut singur, Antonie, avea la chilia sa doi ucenici, pe care Ieronim îi numește Amatas și Macarie, organizatori ei însăși de viață monahală.

² Citatul este din Eclesiast (III, 7.)

³ Acoperirea capului cu nisip sau cenușă, era în părțile răsăritului, semnul durerii și al doliului (I Samuel 4. 12.)

XVI, îi acoperi corpul și-l scoase afară, cântând imne și psalmi, după datina creștină.¹ Dar se îndureră că nu avea cu el hârlez pentru a săpa pământul. Cu sufletul în prada a tot felul de nedumeriri și a mii de felurite gânduri, își zise: «Dacă mă întorc la sihăstrie, îs patru zile de drum. Dacă rămân aici, nu fac nimic: Voi muri, deci, pentru că trebuie să mă culc aproape de soldatul tău, Hristoase, aceasta-i, ultima credință,

Pe când medita asupra acestor planuri, iată că doi lei veneau din fundul deșertului cu coamele fluturând. La această vedenie se înfioră mai întâiu; apoi dicând sufletul său la Dumnezeu, rămase așa de liniștit de par'că văzuse porumbei. Leiul să îndreptară întins cătră cadavrul mult fericitului bătrân, Aci se opriră și desmerdându-l cu cozile lor, să culcară la picioarele lui, dând a înțelege, prin puternice strigăte că și ei jălesc în felul lor. Apoi să așezară, nu departe de acolo, să sape pământul cu unghiile lor și asvârlind, pe întrecutele, nisipul, în curând fu săpată o groapă destul de mare pentru a cuprinde trupul omului. Atunci, ca și cum ar cere prețul muncii lor, să îndreptară cătră Antonie și ciulind urechile și plecând capul, îi linseră mâinele și picioarele. Acesta înțelese că ei așteaptă de la el binecuvântarea sa. Numai decât el mări pe Hristos, cu sufletul său de aceea că și animalele necuvântătoare, au puțin sentiment de Dumnezeu: «Doamne, zise el; Tu, fără știrea căruia nici o frunză de arbore, nici o pasere nu cade pe pământ, dă acestora ceia ce știi că le este bun». Și le arată să se retragă.

Când leiul au fost alungați, Antonie luă pe umerii săi bătrânul corp al sfântului. Il pusă în groapă, îl astupă cu pământ și ridică un *tumulus*² după obiceiul. Adoua zi piosul moștenitor nevroid să se piardă nimic, din averea celui care era mort fără de testament, luă pentru el tunica pe care Paul o țăsuse singur, și pe care o împletise din coșuleț cu foi de palmier. El reveni în curând la sihăstria sa și povesti cu deamănuntul ucenicilor săi tot ce să întâmplase. De atunci în zilele strălucite ale Paștelor și cincizimei îmbraca totdeauna tunica lui Paul.

¹ Ieronim numește „datiua creștină“, înmormântarea cu cântări și psalmi, ceia ce însămnă că ea vine din secolul apostolilor, cum au făcut și sfinții apostoli la adormirea Maicei Domnului.

² Prin *tumulus* este a înțelege un semn care să puna la cap, poate că va fi fost în forma crucei, cum este și până astăzi obiceiul—de altfel foarte vechiu (Genesa 35. 2.).

XVII. Aș vrea la sfârșitul acestei cărți să pun o întrebare acelor care uită întinsul moștenirii lor, care-și acopăr cu marmoră casele lor, care ridică pentru un singur fir, prețul unui oraș. Față de acest bătrân lipsit de totul, nu au greșit ei cu ceva? Voi beți din pahare prețioase, el își stâmpără setea în pumnul mânilor sale. Voi purtați haine impodobite cu aur, el n'a avut nici odată nici cea mai proastă îmbrăcăminte, cu care se îmbracă și sclavul nostru. Dar în schimb paradisul se deschide acestui sărăc, și voi, cu totul aurul pe care-l aveți, vă va înghiți gheena. Cu toate că gol, el a păstrat haina lui Iristos; voi sub mătasa voastră, ați perdut-o. Paul zace, îngropat sub nisipul desprețuit, dar el va învia pentru glorie, iar voi pe care apasă grele monumente veți străluci cu bogăția (iaptelor) voastre. Dar pentru Dumnezeu, cruțați-vă; cruțați-vă mai mult bunurile pe care le aveți. Pentru ce vă acoperiți pe morții voștri cu vestminte prețioase? Pentru ce dorința de a apărea o aveți și în mijlocul doliului și al lacrimilor? Cadavrele celor bogați nu pot oare să putrezească decât în matasă.

XVIII. Ori cine ați fi voi cei ce citiți aici, amintiți-vă, vă rog (în rugăciunile voastre) și de Ieronim care păcătuște. Căruea, dacă Dumnezeu i-ar da să aleagă, ar prefera mai mult tunica lui Paul cu meritele sale, în locul purperei regiilor cu meritele sale.¹

* * *

Pentru rugăciunile sfântului, fericitului viețuitor în pustie Paul și a fericitului Ieronim, Doamne, îndură-te de noi. Amin.

Fârțanești-Covurlui.

Sachelar I. C. Beldie

POPII DE LA DII (VIDIN)²

De prin veacul al 18-lea și până prin anii 1835 se făcuse obiceiul, ca arhieriei și mitropoliei grece de peste Du-

¹ Concluzia morală e mai mult de cât frumoasă și duce direct la sfârșitul frumos pe care-l face Ieronim (13.) rugând pe cititori să-l pomenească în rugăciuni.

² Acte și notițe referitoare la popii de la Dii s'au publicat de subsemnatul în revista *Cucântul Adevărului*, Anul VII, no. 1—2 din 1908.

năre și mai ales ca cel din Vidin (Dii), să desăvârșească hirotonii ilegale, pentru bani, printre locuitorii Valahiei și Olteniei.

Orice locnitor, oricât de necărturar, numai ca să scape de biruri și alte angarale, trecea Dunărea în *Rumili*, la Vrața sau la Vidin și aci, pentru o sumă oarecare de bani, se hirotonia de arhieriei locului pentru vreunul din satele *cazalelor*¹ bulgărești sau sârbești.

Apoi cu singhilia (cartea de preoție) arhierieului grec în sân, venia în țară și se așeza în sate ca preot.

Cu chipul acesta ajunsese de erau într'un singur sat chiar câte 7-8 preoți și tot atâția diaconi.

Abuzului acestuia abia i s'a pus capăt prin legiuirile regulamentului Organic și prin energicile dispozițiuni ale mitropolitului Grigorie.

Două din aceste singhilia, una în limba românească și alta grecească, se dau aci în două clișee reduse,² ca niște rămășițe curioase ale unor vremi triste.

În transcriere, singhilia cirilică, ne spune următoarele :

„Al nostru protopapa papa Radoslave ol Caza Ter-na-reca fiu bunŭ iaste acesta dieaconŭ carele l-ai trimisŭ anume Iordachie sinŭ Barbu ol satulŭ Belare-ca. L-amŭ hirotonisitŭ preotŭ desăvârșitŭ, după ce-rere creștinilorŭ, carele ță-lŭ trimitŭ să-lŭ înveju rânduiala biserici după cumŭ trebuie la preotŭ a sluji sffălnia liturghiea. Și pe urmă să-șŭ miargă la numitulŭ satŭ, de unde iaste, carele au creștini trebuința

¹ Caza = ținut, district.

² Singhiliile aveau toate cam acelaș formular și cam aceeași mărime de 17×12 c. m.

de preolă la salu loră. Și s'au săvârșit mila lui Dumnezeu și Dumnezeul sfânt. De la noi m(ol)l(il)va și bl(a)goslovenie.

827 August 7

Al Vidinului (Nedescifrabil)."

C. N. Mateescu

Măzărel, ferice de el.

În vremurile de demult, când multe minuni se întâmplau pe lume, vreau să zic, în acele vremuri, când omul sărac era mai întotdeauna norocos, căci vedeți și Dumniavoastră că așa spun toate poveștile,—așa dar, pe atunci, a fost un om sărac lipit pământului! Și pe sufletu-i așa de amărit, avea numai un flăcău.

Într'o dimineață, când toate ale mâncării li se isprăviseră, îi zise printre lacrimi fiului său:

—Copilul meu, pe tine team, tu-mi ești sufletul meu, tu ești viața mea, dar acum n'am ce-ți mai face... Du-te, du-te unde îi vedea și tu cu ochii... Prin lume n'ai să mori de foame...

Și copilul, văzând câtă amărăciune este în sufletul tatălui său, nu putu a-i răspunde nimic, și podididun-l lacrimile, își lua drumul, — și plecă în lume...

Așa, dragă Doamne, cum mergea el trist, cu privirile în pământ, numai că zărește pe jos un bob de mazărc, văzut cine știe de unde. S'aplecă, îl luă, și cum gândurile-i triste îi năluciau unde și unde, se gândi: «— Dar dacă aș pune bobul ăsta în pământ, n'aș face eu un pumn de boabe la anul? În celălalt an, dacă le-aș pune pe toate astea, n'aș face eu cine știe câte ocale? Apoi în altul câte sute de ocale? Iar în altul câteva mii? Altă dată zece care; altă o mie de care...» Și se tot gândia făcându-și mereu socoteală:

—Ba, o să ajungă o vreme când n'o să mai am unde să-mi mai pun mazărea l...

Și cu acest gând a și plecat drept la Împărat să ceară în împrumut pătulele ca să-și poată unde să-și pună mazărea.

Ajungând la Împărat, — numai el știe cât a răbdat de frig pela poarta palatului, până s'a găsit o slugă care l-a întrebă;

—Hei, băiete, ce vânt te-a abătut pe-aici ?

—Apoi, Mărite Impărate, nevoia, am venit să-mi împrumuți pătulele Măriei Tale ca să-mi pun mazărea că-mi stă risipită pe câmp și o bat vânturile și ploile...

Se miră și sluga de așa mărire ce-i dăduse, și nici una, nici două, îl și duce la Impărat.

Și-l întreabă și Impăratul :

—Ce-i cu tine băiete ? Cari drumuri te-au adus pe-aici și cu ce veste ?

—Impărate Luminat, nevoi grele au dat peste mine, căci altfel, nu eram pe aici; am venit să-ți cer ca împrumut pătulele Măriei Tale, că mult sunt strâmtorat și îngrijat. când mă gândesc la munca de pe un an de zile cum stă risipită pe câmp, unde o bat vânturile și ploile...

—Ei, și ce muncă zici că ai, băiete, bătută de vreme ?

--Mazăre, Mărite Impărate, mazăre, grămezi cu mazăre, întinse pe câmp, fără nici un adăpost...

Impăratul, auzind astfel, a crezut, și i-a spus Impărătesei:

—Doamne, Impărăteasă, al om n'o să fie de vise rele, de n'are el unde să-și pună mazărea ; dar altele...

Impărătesii îi veni ceva în gând, să-l cerce și zise :

—Lasă Impărate, că-l dovedesc eu ce fel de om este : dacă este bogat sau mincinos.

Veni vremea cinii. Impărăteasa îl chemă și pe el la masă, pe care erau așezate feluri și feluri de mâncări împărătești...

Dar întâi să spun gândul Impărătesei : — Dacă el o fi bogat, mănâncă din toate mâncările câte ceva; iar dacă o fi sărac, mincinos, apoi se satură numai dintr'un fel de mâncare,..

Așa, el, când s'a așezat la masă, și-a zis în gând :

—O să le gust pe toate, să văd și eu ce fel de bucate mănâncă Impărații...

Și gustând din toate câte ceva, s'a săturat!...

Impărăteasa, văzând astfel, zise :

—Aoleo, împărâte, cât se vede, are să fie tare bogat. Să mai fac o încercare, să vedem, nu care cumva l-om prinde? Ia să-l culcăm la noapte în odaiă de-alături, și vom vedea, că, el dacă o fi sărac, doarme dus; dar dacă o fi bogat, toată nopticica n'o să doarmă, cu gândul la bozăție și la mazărea ce zice c'o are risipită pe câmp.

Și după cină, l-au dus să se culce în odaia de alături. Acu'

el culcându-se,—ca tot păcătosul cum o fi făcut, când s'a desfălăurat,¹ c'a pierdut bobul de mazăre.

Acum e-acum! Ce să facă? A zfeclit-o de tot! S'apucă de răsuceșie patul și încoace, a întors salteaua și perina și pe dos și pe față. Nimic!

Iiii, să fi văzut atunci necaz pe el, Toată noaptea s'a muncit. Și tocmai din spre ziuă, ce să vadă, l-a găsit într'un pantof, unde căzuse când răscolise patul.

La ziuă, împărăteasa l-a întrebat:

—Doamne, băiete, da' ce ți-o fi fost, că toată nopțica n'ai dormit. Ce-ai avut? Ce ți-a fost? Ce-ai pățit?

—Hei, Doamne, ce să-i faci! Omul are multe gânduri. Și cum o să dormi cu atâtea gânduri?

Și împărăteasa i-a zis împăratului;

—Împărate, cum se vede, nu e glumă; se vede treaba că are să fie tare bogat! Și după o gândire:—Da'-ha împărate, n'ar fi bine să ni-l facem și ginere?

—Ba de-asta n'ar fi rău!

Il și întrebară:

—Măi băiete, n'ai vrea să ne fii un ginere?

—De, mărite împărate, vreau da' să mă gâtesc și pentru nuntă.

Așa, vrea să zică, împăratul l-a îmbrăcat în haine împărătești, i-a dat două pungi cu bani și un cal bun, și l-a trimis înainte acasă ca să se pregătească.

Acu, el văzându-se scăpat, i-a dat pinteni calului în lumea largă, cu gândul să se ducă, unde-l l-o duce drumul.

Când, la un răscruce de drum, s'a întâlnit cu un om, cu dracu'!

—Măi băiete, da ce faci? Încotr'o te duci?

Și Măzărel îi povesti tot ce i se întâmplase. Dracul iar îi zise:

—Dacă îmi dai dragostea dintâiu mie, eu te fac om!

Și Măzărel, gândindu-se că n'o să piardă ce n'a avut, îi jură dracului că i-o va da. După aceea omul i-arătă cu degetul încotr'o să apuce.

Și Măzărel a luat-o într'acolo, Mergând pe druin, în zare, ce să vadă. Că sclipia de își lua ochii. Palat împărătesc și merse mereu într'acolo. Dar, ce să spun, în urmă i se

¹ Desbrăcat,—luat după sensul frază.

făcea de draci numai și numai grămezi de porumb, de grâu, și mai încolo, numai safi mazăre, mazăre cât vedeai cu ochii.

Iar împăratul, mai apoi, venind pe drum cu nunta, mult s'a minunat de așa bogăție. Și întreba pe păzitori:

Port din Boureni-Dolj

Clișeu comunicat de d-l N. I. Dumitrașcu

—Da' ale cui sunt atâtea și atâtea bogății: vărsate pe pământ, măi oameni?

—Ale lui Măzărel, ferice de el, mărite împărate!—răspunse păzitorii,—dracii,—toți din toate părțile.

Și-au ajuns și la palatul cel din zare, unde era pregătită nunta.

—Jaca am ajuns și la palatul lui gineri-meu, își zise împăratul în gând.

S'a cununat Măzărel cu fata împăratului, și-au făcut o petrecere, ce nici până aci nu s'a mai făcut, dar nici de-atunci încoace.

Apoi a înnoptat. Sfârșindu-se petrecerile, și rămânând numai ginerile cu mireasa, s'au culcat. Peste noapte aud o ciocănitură în ușă : cioc, cioc, cioc.

—Prietene, deschide ușa; s'a împlinit ceea ce am vorbit.

Ginerile, o cam sfeclise. Iar un colac ce era în perete de cu ziuă de la nuntă, strigă :

—Și eu am fost boabe și-am răbdat de m'am mâncinat, m'a înmuiat, m'a frământat, m'a copt, și sânt gata să mă mănânce. Acum crăpi și tu drace !

Era tocmai în crucea nopții. Se auzi o pocnitură de se cutremură și palatul din țâțâni, și dracul crăpă, rămând Măzărel, *ferice de el!* cu toate bogățiile ce le văzurăm, cu palat și ginere de împărat.

Pare-mi-se că povestea asta am visat-o cu... am ținut-o minte, v'am spus-o, și acum și alți au să spue altora minciuna mea.

Din com. Șovarna-Jegujeni, Mehedinți.
11 Oct. 1910.

N. I. Dumitrașcu

SIMION T. KIRILEANU

Unul din pușinii iubitori și harnicii culegători de literatură populară e d-l Simion T. Kirileanu. S'a ocupat de lânăru cu adunarea produselor populare și a reușit să culeagă un foarte bogat material folcloristic. Biblioteca sa folcloristică e foarte bogată și socot că după regretatul Sim. Fl. Marian, biblioteca sa e una din cele mai bogate în asemenea materie.

A scris la: «Gazeta Săteanului», «Șezăloarea», «Albina», «Opinia» din Iași, «Ion Creangă» ș. a.

A publicat în 2 ediții «Istorisiri din popor despre Stefan cel Mare și Sfânt».

Împreună cu Stoleriu, Lupescu și Gheorgheasa a scos «Calendarul gospodarilor săteni.»

Împreună cu d-nii Rădulescu-Codin și Tuțescu a tipărit poesii populare morale la soc. «Steaua» care i-a premiat.

A scos «Povestiri morale pentru copii» din poveștile Jărănești ș. a.

Născut în anul 1879 în satul Holda. Cursul primar l-a făcut în Broșteni-Suceava. Școala normală de învățători a făcut-o în Iași.

A fost între primii învățători ai Orfelinatlui din Zorleni, iar astăzi întemeindu-și

o gospodărie în satul Holda din Broșteni-Suceava își găsește fericirea în munca cinstită și în mijlocul alor săi.

Simion T. Kirileanu

M. Lupescu

«Până când a cânta și-a juca capra pe masă».

Amu cică era odată, undeva. un preot cam trecut. O ducea tare bine în satul lui acolo, căci era sat mare, cu oameni tot cuprinși și de treabă, cum nu se mai află dar era și ceva care numai bine nu-i putea-i zice. Tocmai amu la bătrânețe hai că-i cade preoteasa 'n dragoste cu dascalul; și dragoste, nu șagă! Când eșia popa pe porțiță, dascalul intra pe ușă când intra popa pe ușă, dascalul eșia pe fereastră!

Mă rog era un frumos și de râsul cânilor!

Da părintele nostru, saracu, habar n'avea de cele ce petrec. De unde să-i vie lui prin minte asemenea comedie?

Amu într'o zi, cum sta el în poartă și privea pe drum, vede venind drept la dânsul, un român de-ai noștri.

—Săr'mâna părinte!

—Să trăești flăcăule! Da ce vânt, par'că nu ești de pe-aici?

—Păi ce să fie părinte; ia umblu și eu așa, încotro mă duce vântul!

—Poate cauți ceva de lucru?

--Ba chiar așa părinte!

—Dacă-i așa, apoi fă bine și intră 'n ogradă, că tocmai unul ca tine așteptam. Intră și zi-i cum ți-i tocmla!

—Apoi eu părinte, pe parale nu muncesc! Mie ai să-mi dai o bucată de mămăligă, acolo și un ungher de dormit, mai mult nu-ți cer. Și am să te s'ujesc părinte, *pană ce a cânta și-a juca capra pe masă!*

—Bine băete, intră 'n ogradă; da n'am prea auzit bine, că-s bătrân, — până când ai zis c'ai să mă slujești?

— Până ce-a cânta și-a juca capra pe masă!

—Dă, măi, priceapă-te cine te-a pricepe, da eu nu te pricep de loc ce spui tu!

--Las' părinte nu te pune pe gânduri că știu eu ce spui, și ce spun o să fie bine!

A doua zi, cu noaptea 'n cap, popa și cu Pepeiea, c'asa îl chema pe băetan, au purces la arat.

Și era harnic vântură-lume acela, de prăpădia pământul! Până la amiazi, au făcut treabă cât în două zile. Da când la amiazi, flăcăul propește boii și zice:

—Părinte, eu am să mă răpăd până acasă la sfinția ta. oleacă!

—Da ce să faci?

—Păi, părinte, cum să-ți spun eu, să petrece un fapt în casa sfinției tale, și tare ași vrea să fi și eu față acolo!

—Da, băete, du-te, dacă spui așa, da vezi de nu zăbovi mult!

La casa preotului, amu să vedeți ce era. De cum purcesse iștia, pohoanța de preoteasă, s'a și așezat pe făcut bucate de tot soiul și de toată mâna. Intinde pe dată masă mare, cu pahare pline și cu mâncări mai ceva decât la masa lui Vodă! Iar când toate-s gata și așteaptă *chișcate* hai și dascalu pe ușă! Să tot deie Dumnezeu așa noroc și bine!

Da vezi că așa a lăsat Dumnezeu pe pământ, să nu ție nimic cât lumea, ci fiecare treabă să aibă sfârșitul ei! Că

tocmai când le era istora mai dulce, popâc și Pepelea pe poartă! Să-l fi văzut pe dracu' și încă nu s'ar fi îngrozit așa, cum s'a îngrozit când l-a văzut pe flăcău. Ce socoți Dumneata? Ș'apoi nu știu cum se întâmplase, că dascalu' săracu' nu-și cam găsia cele lucruri iar biata preteasă își rătăcise pe-ale ei de tot! Era mai rău decât rău!

Dascalu' mai cu samă să boise de tot și par'că sta să-și deie sufletul atunci. Noroc că preteasa se nimerise mai sdravănă și degrabă i-a trăsniț prin minte ce-i de făcut:

—Sui răpede, în pod, sui fuga!

—Văleu, dragă preteasă, dar dacă m'a găsi!

--Fă cum îți spun eu, n'ai grijă, ce-are să caute în pod? Pe dracu'?

—Of! preteasă, tare mă tem c'a da de mine.

—Nu te teme, nu teme! Sui degrabă că strică ușa, nebu-nu! În pod nu te mai găsește el.

N'a avut ce să facă bietul dascal și s'a cuibărit așa, cu vai nevoie, tocmai în fundul podului, în niște bulendre. Preteasa mâniaoasă foc, cum a dat cu ochii de Pepelea l-a luat la râșniță:

—Da ce, te alungă dracii măi, de isbești așa în ușă? Ce cauți de-ai venit atâta loc la goană?

—Apoi ia, m'a trimis părintele, să sui parii ceia în pod?

--Care pari? Care pod? Da ce v'ați zărghit cu toții? Ia haide mai bine piei de aici la treabă, nu umblați cu nimicuri! Iaca măi, ce mai era să fie!

—Apoi da cucoană! Da vezi că părintele așa mi-a spus și eu așa fac! Că mai bine știe el, părintele, treburile.

Și cum grăi așa, năsdrașvanul nostru umflă grămada de pari, de-afară, o duse sub gura podului și apoi dă Doamne bine. Toate coastele și ciolanele i le-a rupt bietului dascal. Se nimerea el așa pe la o lături de cap, că de-l lovia cumva pe la tâmplă apoi era mai bocluc. Il găsia preteasa, saraca, chiar mort, nu numai așa, leșinat.

Pe urmă, băetanul s'a cam dus, iar preteasa răpede s'a suit în pod, la dascal. Și când l-a văzut cum era, unde nu mi-a umflat-o plânsul, și unde n'a prins a-l desmerda pe dascal și a-l săruta și a-l blăstăma pe voinic:

--la te uită cum l-a spart și l-a rupt, mojișcanul naibei. lua-l-ar dracu' să-l ea și n'ar mai ajunge Duminica. Că numai dracu' l-a adus pe aici, duce-l-ar pe pustii!

Și bocia și se boncăluia, de par'că se prăpădise lumea!

Iar dascalul, dela o vreme mai înviind o leacă, grăi așa nu-mai cu jumătate de limbă :

—Preoteasă, draga mea, olecuță-mi mai trebuia și eram gata! Drept să-ți spun, mai că nu'mi mai dă inima să mai viu deacum, cu tâlharu, ista, Crede-mă și tu.

Preoteasa când a mai auzit și de asta, par'că a prins'o șaptezeci de șerpi. Huiiau locurile și cât pe ce să se dărâ-me casa cu totul de vârcolirea ei. Iar dascalu', când a vă-zut așa, pe loc i s'a ușurat ciolanele, și nu ziceți că până seara i-au mai tras un rând de mâncare și haz și veselie de par'că nu fusese nici vorba de bataie.

Seara, când au venit arătorii, preoteasa, degrabă le-a eșit înainte, și-a prins a se văita, că toată ziua n'a mai slăbit-o durerea de cap și nu le-a putut pregăti altă mâncare de cât perje uscute cu mămăligă rece.

Preotul, saracu' mânca și tăcea, că el nu știa nimic din cele petrecute. Dar Perpelea, numai sfârâia inima într'insul de ciudă.

A doua zi, ei au pornit dis de noapte cu plugul ; iar vulpea de preoteasă pe loc a sărit și ea din pat și-a tăbărit pe tocmit fripturi, și plăcinte și alte bucate, de tot soiul și tot după gustul ibovnicului ; căci dragostea-i mare poznă. Iar când a fost ea gata cu toate, numai iaca și dascalu pe ușă. Pe urmă trânteste Doamne noroc. Bucate peste bucate, pahare peste pahare, sărutări peste sărutări. Dar tot vorba ceia : După bine vine și rău : chiar când era mai frumos, hop că scârție portița și Pepelea intră 'n ogradă.

—Vai de mine dragă preoteasă, iar vine zăludul cela.

--Săraca'n de mine, că bine mai zici.

—Ce fac eu preoteasă, ce fac ? De acum s'a mântuit cu mine, mă și omoară.

—Taci, nu te teme, bagă-te degrabă sub pat, că este acolo o covată cu lână ; vâra-te sub lâna ceia !

--Vai de zilele care le-am mai ajuns eu, preoteasă! De-a-mu mă ucide : s'a pus pe atâta ! Ce să mă fac eu !

—Ascultă ce-ți spun eu, dragă dascăle, și bagă-te acolo. Doar nu-i nebun să caute 'n covata cu lână.

N'a avut omul ce să facă, a trebuit să se vâre în lână, Iar preoteasa, degrabă a deschis ușa și a prins a țipa la bă-etan.

—Da bine măi, a înnebunit popa de te lasă să umbi așa hai-hui, în loc să-ți cați de treabă acolo? Să știi că nici nu

te mai țiiu. N'am să-ți dau mâncare degeaba și tu să te primbli, ai înțeles? Hai chiar pleacă amu, de unde ai venit, să nu te văd.

—Ia stăi cucoană preteasă, nu mă lua așa în răspăr, că doar părintele m'a trimis, păcatele mele.

—La ce te-a trimis?

--Păi să opăresc lăna ceia de sub pat; s'a gândit sfinția sa, că mata ești bolnavă amu și n'ai să poți, și de astam'a trimis pe mine.

—Ia lasă n'o mai opări tu, că-mi știu eu mai bine treburile mele. Pleacă să nu te văd.

—Da nu se poate cucoană; de-amu dacă am venit eu, încaltea s'o fac și asta, ce mai la deal la vale!

Și cât îi zice «măi» năzdrăvanul nostru a și pus un cianai cu apă pe foc, de s'a înferbântat, apoi clocotit așa cum era, l-a turnat tot în covata cu lână. După treaba asta el s'a dus, iar preteasa s'a și repezit la dascal să vadă ce mai face. Ei, era acru de tot cu bietu' dascal; că par'că dracu' o brodisse, de se întâmplase, numai în cămeșuică când a turnat ceala opăreala pe dânsul. Amu par'că era un castravete murat și perit de-ți era jale să te uiți la dânsul. Dă-i iar cu plâns preteasa saraca, trage-i iar bocete și blăstăme. Și amu cum a fost de rău, dar a fost să fie iar bine, că până pe la asfintit iar i-au mai dat o raită prin cele mâncări și prin cel vin.

Seara când au venit arătorii, preteasa iar legată la cap și vaitându-se și gemând și căindu-se. Și românii noștri iar au ospătat mămăligă rece cu perje. Și a doua zi hai la arat.

Preteasa țup și ea de colo și dă cu gătitul mâncărilor. Când la gata, iaca și dascalul în casă. Ce mai noroc vrei decât aista? Pune-te pe urmă pe petrecanie și pe răs și pe glumit! Tot așa, cam până pe la amiază, nu mai mult; căci vorba ceia: frica-i din rai sarmana, și tot mai tare-i frica decât dragostea! Să vede că așa s'a socotit și preteasa, că îndată a scos ea știe de pe unde, o pele de *gițal*, l-a încotoșmat cu dânsa pe dascal, și l-a vârit în colo, printre vaci cu chip să nu-l mai găsească nebunul cel de Pepelea, măcar de-a umbla pământul!

Da' poznașul cel de român, cum a ajuns acasă, nici nu s'a mai dus pe la preteasă să i spuie c'a venit: o pus mâna de-odată pe-un hudumac, și la ocol. Dascalul saracul nu mai inima într'insu' știa, de frică, când l'a văzut pe Pepelea, da

mai ales când a tras cu coada ochiului la *hahău* ceala! Ce socoți *duneta*? Dar și Pepelea, parcă-și pusese în gând să rupă drugul numai de ciolannele unui vițel! Cum n'avea el să știe că vițelul ceala-i chiar bietul dascal, ibovnicul preotesei.

A răcnit ea preteasa ca un om la dânsul să-și caute de treabă, să lese vacile'n pace, că le-a dus ea, și nu știu ce. Da degeaba a fost, ea a spus, ea a auzit; că doar unul era Pepelea.

Și acum cică cum se făcea, dragă Doamne și dascalul că bea apă, acolo la iaz, istețul nostru, se dă pe dinapoia lui și-odată-i face vânt în baltă.

Acum ce s'a mai întâmplat, eu mai că n'aș mai spune. A fost ceva mai cu vârf de cât toate, și-oleacă, oleacă de n'a rămas blăstămatul de dascal îngropat în mâl. Că iazul ceala așa era el: mai mult cu mâl de cât cu apă. Și s'a cufundat bietul om, în glod, până peste barbă. Acum când s'a scăpat de-acolo, sămăna numai bine cu cel de pe coamoară. Iar când l-a văzut preteasa așa frumos, din nou a năpădit-o plânsurile și *miornădelele*.

Apoi de la o vreme mai viindu-și și dascalul în socoteli, a grăit:

—Dragă preteasă eu de-acum înainte, la casa asta nu mai pot veni! Una, că mi-i frică de ista cari nu cred a fi altul, decât chiar dracu' în picioare, și-apoi de la o mână prind și eu la arat.

—Vai de mine și de mine, da eu ce să fac de-acu, fără tine; spune-mi ce să fac, încotro s'apuc? Incepu biata preteasă a spune, și a se sclifosi.

—Taci drăguță nu plânge și nu te scârbi de luc, ci ascultă, îi luă, dascalul, vorba din gură. Tu fă ca și până acum mâncare, și potrivește vinișor, și vină la mine pe ogor; acolo apoi cred c'om duce-o noi o leacă, fără grijă. Dacă nu știi unde mi-i lanul, să te 'văț eu ce să faci; viind, uită-te așa pe dealuri, c'ai să vezi de departe niște boi bălțați cu alb și cu negru; să știi c'aceia-s boii mei și-acolo-s eu!

Când a auzit așa, preteasa pe loc s'a bucurat de parcă i-ar fi dat cu miere; iar dascalul văzând-o bucuroasă, s'a îndulcit și el ca de când lumea, și unde nu mi s'au așezat iar, măi tată pe băut și pe mâncat și pe veselit, de parcă-i pâlise cine știe ce bucurie.

Pe urmă, după ce s'au mai pupat ei acolo, dascalul se duse acasă, și-a rămas vorba așa pe-adouazi.

În vremea asta Pepelea era de când la arat și fluera așa o doină, cu ochii pe câmpuri.

A doua-zi, cum au purces la arat preotul și cu Pepelea, preteasa sare și ea din pat și prinde-a roti la plăcinte și la alivenci, și-a sfârâi la fripturi prin tigăi, parcă se pregătea de nuntă. Când a fost cu gătitu' a mai umplut și-un ulcior de vin, și-a încărcat o traistă cu mâncare, și hai la drum, așa *tiuhui*, pe dealuri.

Acum Pepelea nostru nici el nu sta degeaba; că el tot ce se petrece știa. Când a zărit-o pe preteasă așa, de departe, repede a svârilit ițarii de pe el și-a înfășurat un bou cu dănșii; c'avea preotul ceala niște boi negri, cum îi păcura. Și de voe, de nevoe, a trebuit să-și lepede și bietul preot nădragii, și să 'nfășoare celalt bou.

Preteasa de departe i s'a părut că vede niște boi bălțați. Ia acolo-i dascalul meu! s'a gândit ea. Și hai într'acolo. Când colo s'a pomenit că stă de vorbă cu alde Pepelea și cu preotul! Da și ea șireată, o apucat înainte;

—Valeu, da bine că v'am nimerit! Nici nu mă gândiam că voi mai găsi, cât am umblat. Că iaca a dat Dumnezeu de m'o mai slăbit capu' ista, și m'am gândit să vă fac și dumnevoastră, macar azi o leacă de mâncare, mai a cătărei! Da ce-ați acoperit boi așa; să-i mai feriți de soare?

—Da, da, de soare, cucoană preteasă, apucă Pepelea înainte. Ii arșiță cumplită, și-am socotit să le mai facem o leacă de umbră, săracii!

Ei, și cum s'a brodit, de data asta, a pățit boclucu' preteasa, că aceștia sâreicanii, par'că aveau șapte guri fiecare, așa prăpădiau mâncarea; iar când la băutură, apoi nici pe teică nu curgea mai strașnic de cât pe gâtul lui Pepelea. Ce mai la deal, la vale: din toată mâncarea ceia n'a mai rămas măcar o fărâmură, s'o mânânce o vrabie.

Ii ardea iuima într'ânsa, bieteii pretese. Da n'a avut ce să face, și a purces așa cu ușurelul acasă.

Pepelea săracul, ce-a făcut, ce-a dres, s'a schimbat în alte haine, și i-a eșit înainte, când să intre în sat, strigând la o-travă. Că el știa năduhul și jalea pretesei. Preteasa când a auzit de otravă, pe loc i-a și trăsnet ceva prin minte și a zis către omul cel străin:

—Pune-mi mie oleacă, ici, în ulcioru' ista.

Pepelea i-a turnat mai bine de jumătate din sticla lui cu otravă, adică cu apă curată de izvor, apoi el s'a cam dus; iar preteasa cum a ajuns acasă, s'a sprintenit, și-a prins iar a tocmi mâncăruri, mâi vere, și plăcinte și fripturi, mai dihai decât la cumătrie. După ce a gătit tot, a așezat o masă mare și-a umplut-o de tacămuri, și tacămurile le-a umplut cu mâncare și 'n mâncare n'a uitat să pice, în fiecare fel și în fiecare strachină, câte-o leacă din apa lui Pepelea, socotind săraca că toarnă chiar otravă.

Iar după ce-a făcut treaba asta, s'a dus și-a chemat și pe dascal și i-a spus și lui tot ce a plănuit ca să scape și de popă și de Pepelea; apoi l-a băgat între perinile zăstrei.

Amu Pepelea, venind cu preotul pe drum, s'a apucat și i-a spus lui tot ce văzuse și făcuse el până atunci: pe urmă i-a spus și ceia ce făcuse și plănuise preteasa pentru dâșii, și l-a învățat să se prefacă că moare și pică sub masă, cum a gusta din bucatele celea. La urmă-i vedea ce-a mai fi părinte, i-a zis el.

Când au ajuns acasă, numai ce le-a eșit preteasa înainte, răzând, și bucuroasă, și veselă că-i vede, de-ți veniă s'o scuipi.

Dar iștia cum au zis, așa au și făcut: nici n'au îmbucat o îmbucătură bine și numai odată s'au lunecat de pe scaune, drept sub masă ca toți morți.

Când a văzut preteasa așa, a apucat-o toate nebunelile.

Degrabă a scos pe dascal din zestre, a zvârlit pe ceia în fundul sub-patului, apoi repede a pus toate mesele una lângă alta, peste mese a trântit toate pernele și saltelele, iar ei zvârlind de pe dâșii toate hainele, s'au cocoțat deasupra și au prins a sări și a se strâmba, de sămănau a fi curat nebuni. Iar preteasa tot striga și necheza:

—Behehe! am scăpat de popă. Behehe am scăpat de popă. Pepelea de colo a zis atunci, către preot:

—Auzi părinte, ia amu cântă și joacă capra pe masă. Până amu am vrut eu să te slujesc, de amu hai și-i judecă sfinția ta cum știi.

Și când au zis așa, odată au svâcnit de sub pat, chiar când era mai mândru. Preotul saracul, cât era el de bătrân, dar așa i-a venit o mânie atunci, c'a zugrumat'o pe loc pe hoața de preteasă; pe dascal mi l-a lucrat, el, Pepelea. Pe

urmă i-a pus pe amândoi într'un sac și i-a dus încolo într'o râpă.

Iar după acestea toate Pepelea de loc n'a mai stat, ci sărutând mâna preotului, s'a dus așa ca un vânt, înspre soare apune.

După asta, preotul cât a trăit, numai s'a gândit la dânsul și n'a fost Duminică ori sărbătoare, în care să nu-și aducă aminte de dânsul și să nu-l pomenească. Că mult bine-i făcuse.

Și iaca, cică, numai așa a scăpat preotul de belea.

Iar eu de amu am să cam încălec pe o căpșună, căci v'am spus oameni buni o coșcogea minciună; și am să mă sui și pe o turtă, s'o mănânce cel ce ascultă.

Din Valea Hogeii, Vaslui.

G. I. Popescu.

MAICA PRECISTA

Intr'un sat pe marginea râului cel sfânt, Iordan, trăia odată un bogat de creștin, de nu mai era altul evlavios și prâsnuitor ca el. Nu era zi de la Dumnezeu în care el să nu cinstească și să prâznuiască ziua sfinților părinților noștri.

Făcea praznice la cari venea toată suflarea din lumea albă și se ospătau cu veselie la casa lui, ca în sânul lui Abram în Raiu.

Prin bogățiile și bunătățile, cu dorul ce-l avea de a ajuta pe toată lumea navioasă, i se dusesese vestea în toată lumea, care îi lăuda faptele lui cele mărețe și bune. Dar vezi că nu merg toate lucrurile la bun sfârșit, căci ucigă-l-toaca el caută să-și vâre coada tocmai acolo unde nu-i fierbe oala și cu puterea lui ispititoare și cu cele 7 curse ce le are, caută să vâneze atâtea și atâtea suflete pe cari le bagă în focul veșnic al pierzării, al iadului.

Așa și omului nostru au început să-i meargă lucrurile cam rău, căci s'a ivit pagubă în vite, pradă, stricăciuni în holdele de grâu și câte alte răutăți cari au năpustit asupra lui, până când l-au adus în sapă de lemn, adică sărac lipsit de orice.

Odată ajuns în așa stare de sărăcie, nu mai putea să facă acele mari praznice și să cinstească zilele sfinte și să ajute pe săraci; căci Dumnezeu prin voința-i vrea să încerce pe om dacă știe și la rău și la bine de numele Său.

Cu toate relele ce se țineau de bietul om, el tot nu se descuraja căci era mulțumit și în felul cum trăia; numai de sănătate se ruga să-i dea Dumnezeu, căci cât e omul sănătos, să nu se vaite de nimic, că averea îi est în cele două mâni pe cari i le-a lăsat Dumnezeu să-și câștige pâinea prin muncă adevărată și cinstită. Și s'a întâmplat ca să vie ziua sfântă a Maicei Preciste pe care trebuia să o cinstească ca tot omul.

De unde era să facă omul toate aceste, căci era sărac, nu avea de unde, și în punga lui nici nu se găsia lețcae de para să dea cel puțin la câte un orb, șchiop și atâtea alții, cari îi întindeau mâna pentru ajutor, Acuș nu-i era lui de atâta mare cheltuială, căci știa el că comoara sufletească și împărăția cerurilor nu se cumpără numai cu bani, cu avere; ci mai mult îi era rușine de lumea care nu vrea să știe, și care crede că totdeauna curge lapte și aur în casa omului nostru.

Ce să facă el în ziua Prea Cinstitei Maici la care ținea cu credință nespusă și se ruga, pentru că știa că rugăciunea îi dădea curaj și îl făcea să uite suferințele, îi dădea tărie de a nu cădea în ispitele lingușitoare ale satanei, sămănător de pacate.

— Fa nevastă, îi zise neveste-sei, ascultă-mă pe mine: vezi că acum suntem saraci și nu avem cu ce să mai cinstim ziua sfântă a Maicei Preciste; eu mă duc colo în pădure după niște surcele; cine o veni și o întreba de mine să spui că sunt dus cu treburi, să pun capăt nevoilor cari ne apasă.

Așa a și făcut, căci a plecat omul nostru în pădure. Cum a ajuns, numai de cât se puse pe muncă, a strânge la surcele și a face grămadă mare. Și cu cât strângea surcele mai multe, cu atât i se păreau mai puține și se întrista căci credea că muncește în zadar și fără de folos. Și de, ce folos ar fi lucrul făcut într'o zi sfântă de sărbătoare, de cât să fi fost mai bine cu credința mai tare și să se fi dus la sfânta biserică unde să asculte sfânta slujbă în care se citesc zilele sfinților părinților noștri, prin ascultare cu inima curată, cu

gânduri bune din care să alunge toate ispitele satanei ca lăcomia, fudulia, iubirea de argint, șiretenia și câte altele, cari îi îngreuiază corpul cu păcate, și care e pierzarea sufletului de veci în iad.

Dar minunea cu surcelele că nu-i mai ajungeau, era un început de lăcomie și care îl făcea să mai zăbovească, până să vie ceasul în care trebuia să vină satana de peste nouă

Copii cu steaua

După o fotografie comunicată de d-l D. I. Procopie, com. Ardeoani jud. Bacău

țări și nouă mări ca să ispitească pe omul nostru de a cădea în păcat.

În vremea în care strângea omul surcele, iată că trece pe acolo un moșneag bătrân și intră în vorbă cu el.

— Ce poate fi lucrul ăsta de folos omule, când toacă și copotele sfintei biserici ne chiamă la pocăință, la rugăcini, cari ne feresc de a ne pierde sufletul?

— Nevoia și suferințele, moșule, mă face să fiu aici.

— Ei, taică, puterea lui Dumnezeu e mare și nu este ni-

meni cari să i se împotrivescă, căci el face ce vrea, adică după faptele omului; face din sărac bogat și din bogat sărac din mic face mare și din mare face mic, așa că toate sunt sub paza lui.

Auzind omul nostru așa, numai de cât aruncă toporul deoparte și se așază la umbra unei corobăi (lemn găunos) și se uita după moșneagul pletos care îi dase câteva sfaturi cât stătuse cu el și care se ducea tușind pe o cale care ducea la sfânta biserică a satului.

Fiind rămas pe gânduri acolo, se dete somnului care-l apucă și-l făcu să rămâie tot locului vre-o câțva timp până când se deșteptă speriat dintr'un vis înspăimântător. Visase un castel mare împărătesc în care erau toate bogățiile din lumea albă și niște zâne petreceau cu veselie cu zmei cari, erau toți slujitori ai satanei. După ce a fost prin castelul lor în care era veselie, de către îngerul rău, adică satana, care se făcu nevăzut, i se arată Maica Precista tot în vis, și-l apucă de mână și-l duse să-i arăte toate sufletele cari au trecut prin mâna smeilor celor bogați. Dar n'a avut îndrăzneală să vadă și suferințele lor, căci numai de cât s'a deșteptat din somn speriat.

Cu gândurile duse și cu mâna frecându-se la ochi, se pomeni cu un voinic calare pe un cal alb, care îl bate cu mâna pe umărul stâng.

— Ce stai aici, om nevoiaș ?

Atât îi fu mult omului nostru, să audă vorba de om nevoiaș, adică să fie și altul care îl compătimentește căci numai de cât începu să-i spună toată afacerea cu bogățiile cari le-a avut și starea sărăcicioasă în care este acuș. Nici una, nici alta, voinicul îi zice :

— Ce-mi dai mie, să-ți dau eu bani să-i întorci cu lopata, și te îmbogățesc de n'ai să zici *au* în toată viața ta ?

— Ce să-ți dau eu, după sărăcia mea.

Voinicul îi cere un suflet de om; și îi cere să-i dea nevasta lui.

— Bine, ți-o dau, zice omul care căzuse în ispita satanei căci el era acesta care venise să facă zapis cu omul. Ii spuse că în toiul nopții, pân' nu toacă popa în cer, să i-o aducă. Plecă omul spre casă cu o mulțime de gânduri, căci nu știa ce să facă să-și dea nevasta care fusese tovarășă în nevoi și suferinți cu el, sau să arunce pustiul de zapis în colo cu banii mulți, cu tot.

Acuș, în timpul cât fusese el în pădure, s'a întâmplat că Maica Precista, ceia care i s'a arătat în vis, a venit în chip de femeie adevărată pe la casa omului, să vadă cum mai merg lucrurile.

Nevasta se tânguise de toate relele ce suferă, spunând adevărul și rugând pe Dumnezeu să-i scape de așa năpasta. Inșă Maica Precista care știa că sunt încercările Domnului, o blagoslovi cu cuvintele-i frumoase și pline de veselie: «Dumnezeu să vă ajute să scăpați de năpastă, să ajungeți tot în starea în care ați fost și gonit și depărtat să fie de casa voastră tot lucrul diavolesc și necurat».

Veni omul acasă mai mult cu inima amărită căci nu știa ce să facă. Ii spuse novestei să se îmbrace și să vie după el. Nevasta, nici una, nici alta, începu a se jeli și a-l întreba că unde o duce acuș în toiul nopții, când toate relele sunt pe pământ.

— Ce-ți pasă, nu ești nevasta mea? Unde merg eu, mergi și tu.

Se duse nevastă-sa la icoana Maicei Precista, făcu rugăciune și o udă cu lacrimi și o luă în sân cu credința că o va apăra de rău.

Plecară pe drumul croit de satana care le luase mințile.

Indată după plecarea lor, ca o minune dumnezească, tot cerul se înoră și trăsnea și fulgera înaintea lor; sfântul Ilie puse caii la carul lui de foc, își încărcă tolba cu săgeți și începu să alerge în dreapta și în stânga să lovească și să trăsnească pe nelegiuitul de sătana, care luase mințile celor doi oameni.

Mergând ei așa, numai iată că ajung la o răscruce de drumuri unde se făcu o bisericuță mică. Cum ajunseră la ea, femeea îl rugă pe om să stea să se odihnească puțin acolo căci ea ostenise. Cum stătură, omul se dete somnului, iar femeea cu lacrimi merse și se închină la Maica Precista făcătoarea de minuni; și s'a rugat până când s'a deșteptat omul, care o chema iar să meargă. Înaintea lor iar fulgerele și trăsnetele lui sfântul Ilie, ceață, întuneric mare, mințile li se dusesse, mai ales omului. Dar mergând ei așa, iată că înaintea lor se ivi un voinic calare pe un cal alb, fugea de cutremura pământul.

Iar fulgere și trăsnete și biata femeie plângea și cu credința neștrămutată în suflet, se ruga către Maica Precista s'o scape de rău. Și fugea voinicul nevoie mare înaintea lor;

dar cu cât el fugea, cu atâta și ei se apropia mai mult de el și gata-gata s'o iea pe cal și să fugă cu ea în pustiul pământului, dacă fulgerele și trăsnetele sfântului Ilie nu l-ar fi împiedecat.

Și în vreme ce era să se întâmple această mare faptă diavolească, iată că cerul se deschide și un glas puternic de duh nevăzut strigă din cer :

— Inapoi, satana, nu ți-e locul aici; și trăsni sfântul Ilie odată, de crăpă pământul în două și înghiți cu cal cu tot, pe voinicul acesta care era satana cel cu zapisul făcut de om în pădure.

*

Se deșteptară, înaintea lor nu mai văzură nimic, iar ei ridicând ochii spre cer, văzură o lumină, un luceafăr, care tăia cerul în două și pe urma lui era scris cu litere de foc : «Rugăciunea Maicei-Precista biruiește pe sătana și credința nestrămutată la Dumnezeu adevărat apără de rău».

Plecară pe drumul cel venit, căci aveau mult de străbătuț, căci satana îi dusesese pe niște căi necunoscute lor.

Îndată se auzi toaca în cer și cântecul cocoșilor îi desmeticiră, bărbatul spuse femeii gândul ce-l avea ca s'o dea pentru bogăție și că lăcomia de bani îl ametise ca s'o iea pe calea cea rea. Zorile de ziuă se iviră și luceafărul porcesc vestește venirea luminei și iată că din depărtare clopotele Erusalimului se aud sunând chemând toate popoarele la lumină, la pocăință, cheamă credincioși și necredincioși de pe calea răutății, ce-i duce la peire. Merșeră la și ei la casa lor, unde găsiră cenușă în cele patru colțuri ale casei; cenușa erau bani arși ce-i adusesese satana, pe care l-a biruit rugăciunea și puterea Maicei Precista. Merșeră la biserică și se pocăiră și aduseră laude mari lui Dumnezeu, pentru că i-a scăpat de păcatul diavolesc, vrând mai bine să fie săraci și curați de cât bogăți și spurcați.

Trăiră în pace și belșug de aici înainte, căci se îmbogățiră prin muncă dreaptă și cinstită a mânilor, tot ca și înainte, când primiau și ospătau pe toată lumea nevoiașă, iar satana nu a mai îndrăsnit să se mai apropie de casa lor, nici în ziua de astăzi, dacă ar mai trăi pe lumea asta, între păcătoșii de noi, în care se găsesc mulți cari spun că nu este Dumnezeu !

Vâlcele din Topești Gorj.

I. I. Ciuncanu.

CUCERNICIE

Cum se stâng, spre miezul nopții,
Lumânările 'n chilii,
Ana pleacă prin pădure
Pe sub bolțile pustii.

Oare unde se tot duce
Când e cerul încrustat ?
Poate vrea să-și facă ruga
Sus, la schitu 'ndepărtat...

După culmi apune luna,
Și din lumile-'i crăești,
Umple văile de farmec,
Și poeana de povești.

Două umbre se coboară
Printre fagi, în zori de zi ;
Una, văd eu bine, Ana-'i,
Dar cealaltă, cine-o fi ?...

Cârduri-cârduri de cocoare
Peste vârf de codri trec ;
Doi ochi triști, scldați în lacrimi,
Pân' pe zare le petrec.

G. Tutoveanu

Visul meu nu e nasu' tău.

— Poveste —

A fost odată mai demult,
Pe când trăgea musca la plug,
Puricele la tăvălug
Iar țânțaru' punea porumb.

Pe acea vreme doi oameni dintr'un sat «băgaseră 'n plug» spre a-și ara locurile în primăvară ca să-și pună porumb; iar ca *pogonicu* tocmiseră un flăcăiandru tot d'acolea din sat,—feciorul unei văduve.

Băiatul ista era vrednic, nevoie mare; dar avea un cusur: cam hoinăria seara încoace și 'ncolo pe la clăci și furcării cu alți flăcăi de seama lui, pe unde știau fete mai frumoase. Asta n'ar fi fost nimic, că omu' al vrednic le face pe toate și dimineața 'n răvârsatul zorilor e treaz la muncă. Băiatu' nostru însă cam *aciră* dimineața la somn, căci seara se culca tot după miezu' nopții.

De aceia, mai în fiecare dimineață, când sosia la plug, soarele era pe cer d'o suliță, iar locul brăzdat.

Destul de dulce e somnu' dimineața mai ales primăvara; vorba aia: «Ce-i mai dulce ca somnul primăvara și vinul dulce toamna?»

Cu toate acestea, toată dulceața somnului și a umbletului după fete o plătia cu amărăciunea cicăleii tovarășilor lui.

Ce era să facă și bieții oameni? Că se necăjiau rău, mai cu seamă la capul locului, că n'avea cine lua boii de funie când întorceau.

Intr'o dimineață însă, le puse vârf la toate: Când veni el la plug, era soarele sus iar plugarii dejugaseră de prânz. Boii pășteau pe porumbiște iar oamenii mâncau lângă un stuf de răchită.

Când veni, par'că intră într'un viespar. Incepură a-l mostra toți din toate părțile; dar mai ales femeia unuia din plugari, care venise cu demâncare. Ii umbla gura ca melița.

Să încapi în gura unei femei mai afurisite și apoi lasă: nu-ți mai trebuie nici soacră, nici popă, nici nimic.

— Bine măi băete, treabă e asta? La prânz vii tu la muncă? Așa... o dăm dracului de plugărie. Numai la mâncare,

de-a-gata ? Cine n'ar vrea : «pună-te masă, scoal'-te masă,» cu ochii la soare; treaba, ca treaba, ziua să meargă!

Ce-ai făcut tu acasă până 'n vremea asta ?

--Ce să iac ? Tot adăstai să mi se isbândească un vis, că despre ziua, am visat ceva... minunat de tot!

Dacă văzui că mi-e așteptarea zadarnică, plecai tot la plug.

—Ce vis mă, Pacală.

--Iacă, un vis, pe care nu vreau să-l spui.

—De ce?

--Uite așa, fiindcă visul meu nu-i de nasul vostru.

Se făcură plugarii foc și pară de mânie.

—Cum visul tău nu-i de nasul nostru? Doar n'ai fi visat că te-ai făcut împărat!

—Ce-am visat, ce n'am visat, eu știu una și bună: Visul meu nu e de nasul vostru.

Taman când se ciorovăiau ei, trece pe-aco'o un boier răsturnat ca'n divan într'o trăsură cu patru telegari. Auzind cearță, opri trăsura.

—Ce gâlceavă e asta pe voi ? Impărțiți niscai moșii ?

—De unde, cocoane? *Oșistia* asta de copil a visat cică un vis. Dacă-l rugăm să ne spuie și nouă visul, își bate joc de noi: zice că, visul lui nu e de nasul nostru.

—Așa e, măi băiețuș ?

—Așa.

—Ei, atunci spune mi-l mie !

—Nu vreau, că visul meu nu-i de nasul tău!

Boierului... mai bine să-i fi dat cu ardei roșu pela ochi, așa de rău se necăji pe *blasna* de copil.

—Așa ? iasmă încăpăținată ! Las că mai vorbim noi ! Pune mâna pe el vizitiu, aruncă-l pe capra trăsorii lângă tine și hai cu el la palatul domnesc al lui Pârjol împărat.

—Ce-i cu băiatu' ăsta ? întrebă împăratul.

—Uite mărite, împărate, și-a bătut joc de mine; și am venit să-l judeci Măria Ta și să-i dai pedeapsa cuvenită.

—Cum și-a bătut joc ?

—Uite cum: cică, azi noapte ar fi visat un vis; și dacă l-am pus să-mi spună și mie ce-a visat, n'a vrut. Mi-a zis: «Visul meu nu e de nasul tău.»

--Așa e, măi băete ?

—Așa !

Împăratu' văzu că băiatul n'are cine știe ce vină grea pen-

tru care să fie pedepsit. Totuși, treaba cu visul flăcăului nostru i se păru cam ciudată...

—la ascultă, măi băete: eu am să te iert pe tine; numai spune visul tău d'azi noapte, să-l aud și eu.

—Nu vreau să-l spun.

—Nu vrei?

—Nu.

—De ce?

—Apoi fiind că visul meu nu e nici de nasul tău!

Împăratul se face foc și pară de mânie. Il băgă la 'nchisoare.

Paznicul, mergând cu el către temniță, trecu pe sub balconul palatului, unde se află un diavol de fetișcană, — fiica împăratului, — frumoasă coză!

Băiatul frumușel, fata miloasă, i se face milă de băiat.

—Unde duci pe flăcău'-ăla?

—La temniță.

—Aoleo, saracu'! Ce a stricat el de-l bagi la închisoare?

—Nu știu eu; tatăl dumitale știe, că Măria Sa mi-a dat poruncă să-l închid.

În vreme de ședere, când și când mai da câte o raită pe la temniță, că vezi d-ta... par'că o sfredelea un *păliciu* la inimă: se îndrăgostise lulea de flăcăul din temniță.

Băiatul frumos și desghiețat, ea fată mare... de, îi dedea inima brânci, că așa e inima bat'o pustia: nu mai caută de ce ție cojoacă; pe urmă îi era și milă de el, că-l vedea oșândit fără pic de vină.

Apoi să fi văzut traiu pe flăcăul nostru! Vorba ceea: «dă-mi Doamne ce n'am gândit, să mă mir ce m'a găsit!», ba mâncărică bună, ba prăjituri, ba vinuri alese, ba țoale de 'nvelit și haine bune de purtat, câte și mai câte, de se mira și el de unde-i berechetu' ăsta care a picat pe capu' lui? Așa că nu prea simția asprimea temniței.

*
*
*

În timpu' ăsta se ridică pe tronul împărăției vecine *Vișor* împărat, puternic și hărtăgos... potcă mare! Pârjol împărat o cam băgă pe mâneacă.

—Tot nașu' își găsește naș, zise el. Mi se pare că ăsta o să-mi dea de cap.

Nu știu dacă trecură 2 săptămâni; într'o zi se pomenește Pârjol împărat c'un ostaș care intră în curte aducând de ca-

păstru 3 armasari negri-corb și de mari unu și unu, de cre-deai că-s fătați toți într'o zi și tot d'o iapă.

—Ce i cu tine, măi băete? întrebă mirat, Pârjol împărat.

Ce să fie, luminate împărate! Uite, m'a trimes Măria Sa Vifor împărat cu aști trei cai negri; Măria ta să afli care cal e d'un an, care de doi și care de 3 ani?

Ai răgaz 3 zile. A patra zi să-i trimeți îndărăt lui Vifor împărat câteși 3 caii, înfierăți, cu semnul vârstei lui; or, de unde nu, va năvăli cu oștile sale, și-ți va pustii țara.

Pârjol împărat cade pe gânduri, și se întristă mai rău de-cât un om sărac, căruia-i moare un bou în brazdă.

Strânse la palat pe toți boierii din divan, pe toți vracii și pe toți învățații, să-l scoată din încurcătură. Unii îi căutau pe dinți, alții pe copite... degeaba; caii erau la fel în toate.

Aude și fata împăratului de tărășenia celor 3 cai; așa că în ziua aia fata nu se mai duse la temniță veselă și sglobie, ci tristă și posomorită, de-ai fi crezut că i-a murit... cineva din casă.

--De ce ești tu tristă, pe ziua de azi? o întreba băiatul.

—Uite asta, asta... îi spuse șirul pricinii.

--Și de-atâta lucru te temi? Ține-ți inima, că pentru mine, asta e „floare la urechi"! Ascultă ce-ți spun eu: du-te acasă și fă-te că nu știi nimic despre îngrijorarea tatălui tău; știi? vorba ceea: „nici usturoi n'ai mâncat, nici gura nu-ți pute.“ Deseară să te culci devreme; iar mâine dimineață când te-i scula, du-te în grabă la tat-tău și spune-i așa:

--Tată ce-i cu niște cai, veniți dela Vifor împărat, că uite a venit la mine, în vis un moșneag cu barba d'un cot, albă colilie și adus de spate ca leuca de căruță, care mi-a spus să-ți dau de veste să pregătești: un ciubăr cu lapte dulce, un braț de fân proaspăt (cosit de curând) și o desagă cu gră-unțe de ovăz. Pe urmă să dai drumul celor 3 armăsari tri-meși de Vifor împărat; și atunci: calul d'un an va trage la ciubărul cu lapte, cel de doi la fânul cosit, iar cel de 3 ani la traista cu grăunte.

Nu cumva însă să spui cuiva că te-am învățat eu, că-i potcă!

Zis și făcut.

A doua zi, pe bietul Pârjol nu-l mai încăpea camașa de bucurie, că fie-sa, cu visul ei îl scosese din încurcătură, în-apoiind armăsarii lui Vifor înfierăți, fiecare potrivit vârstei lui.

Insă, *Ce fulos de lapte gros,
Dacă s'a vărsat pe jos!*

Veselia și tihna împăratului ținură.... vorba Românului: «de Joi... până mai apoi»; cică după vr'o 2-3 săptămâni îi pică altă belea pe cap, și nu dela altul, ci tot dela Vifor împăratul vecin, care se ținea de capul lui, «ca scaiul de coada oli», anume:

Vifor îi trimise 3 bulumaci de inimă de tufan, ciopliți «la muchie», unii și unii, de nu erau nici măcar c'un ascuțiș (gură) de cuțit mai groși la un capăt, ca la cel-alt, și cu poruncă strașnică: să afle la care din capete a fost rădăcina și la care vârful, pe când tufanii erau în picioare?

Află, dacă poți!

Fata se duse din nou supărată la temniță; dar flăcăul iarăși însenină fața posomorită a fetii cu sfatul lui înțelept.

—Voi aveți vr'o apă stătătoare prin jurul palatului?

—Avem: și iaz la moară și eleșteu.

—Pune pe tat-tău să ducă acele lemne la eleșteu și să le pună să plutască pe lac. Pe urmă să iea sama lîne: că, unde-o fi tulpina, lemnul se afundă mai mult în apă; iar la capul unde o fi vârful, lemnul stă mai deasupra.

Bagă de seamă însă: nici acum să nu spui că te-am învățat eu.

A doua zi de dimineață fata spuse tatălui său în totul, ceea ce trebuia să facă.

—Dar astea de unde le mai știi, fata mea?

—Le-am aflat în vis, tot dela moșul ăl alb și cocoșat.

Zis și făcut,

Iarăș bucurie și apoi iarăș întristare; -- de-astă dată le puse vârf la toate.

Intr'o Duminică de dimineață îi pică știre nouă dela Vifor împărat, ca, «din pământ, din iarbă verde să-i trimită calul de ginere al lui Pârjol împărat, înșelat și înfrânat întocmai ca 'n ziua nunții: cu acelaș capăstru, cu aceeași șea, chingă, scări, frâu, zăbală... chiar și cu năframa ce-o avea legată în dreapta lângă ureche.»

O băgă pe mânăcă împăratul. Păn'aci, scăpase, știi... «ca prin urechile acului». Dar acum i se 'nfundase. De unde să iea calul? Herghelia era mare. Cine mai știa pe care a 'ncălecat el, ca ginere?

Dar șaua și celelalte istorii... până și năframa... de unde era să le mai iea? Cine știe: poate zăceau sdrențe prin gu-

noaie, ori ruginite prin fundu' podului. Strânse iarăși vracii și înțelepții împărăției; dar nici unul nu-și băgă capul la așa ceva.

Se duse fata din nou, unde era... nădejdea ei, cu ce găsi mai bun pe acasă. Când dete cu ochii de el, o podidură lacrămile.

— Dar acu ce ai? De ce-ai mai dat?

— Scapă-ne dela moarte cum îi ști, ca s'a tras de capul nostru.

li spuse dandanaua cu calul de ginere.

— De, acum e mai greu de ieșit din încurcătură; totuși, nu te speria, că bun e Dumnezeu. Du-te acasă și înduplecă pe tatăl tău cum vei ști tu, să mă scoată din temniță, că să știi: de sataraua asta nimeni nu-l poate curăța de cât eu cu mâna mea.

— Tată, zise fata, după ce veni acasă, în temniță e închis un băiat, de care am auzit că ar fi priceput, nevoie mare. De ce nu-l scoți de la închisoare? Poate ți-ar fi de mare ajutor! Eu am credința că numai el te-ar scăpa de belea.

— Ehe, fata tatii, nu s'au priceput să facă ceva ghicitorii și cărturarii țării, oameni înțelepți și cu învățatură înaltă, dar mite un nătărău ca acela? Dar în sfârșit, fiindcă tu m'ai învățat și'n alte dăți numai de bine, iacă îți fac pe voie.

Și numai de cât trimise să-l aducă.

Fata sălta de bucurie, de parcă apucase pe Dumnezeu de-un picior.

Veni flăcăul nostru la palat legat și verigat ca un hoț de cai, cu paza după el.

— Ce s'a întâmplat, mărite împarate, de m'ai chemat la palat?

— Uite măi băiete ce e: să-mi aduci de unde-i ști calul meu de ginere, vorba ceia:

*Înșelat
Și înfrînat,
Cum îi bun de neîllicat.*

întocmai cum era la nunta mea și cu aceleași scule. Nimeni din toți deșteptii țării nu s'au priceput la asemenea treabă. Acu' te-adusei și pe tine; ia vezi: îi fi tu mai «adormit» de cât ceilalți toți?

— Uite împarate, așa cum mă vezi, eu mă bag să-ți fac

treaba întocmai după plac. Măria ta, însă cu ce mă răsplătești ?

— Fă-mi tu treabă bună și te liberez din pușcărie și-ți dau orice mi-i cere.

— Nu așa, împărate: să hotărîm de la început, că știi, măria ta, este o vorbă bătrânească: «Socoteala deasă, frăție aleasă». Să-mi spui bob numărat ce-mi dai, nu făgăduieli! Acelea-s vrăbii pe gard. Și eu sunt mai mulțumit cu o vrăbie 'n mână, de cât cu zece pe gard.

— Ei bine, ce vrei tu să-ți dau ?

— Ne înțelegem repede, că nu tocimim caii. O retez de-a dreptul. Știi... vorbă multă, sărăcia omului. Imi dai jumătate din împărăție ?

— De mâine te pui în posesie.

-- Vrei să mă faci și ginere ? să-mi dai fata.

— Ți-o dau cu amândouă mâinile.

— Va să zică ne-am înțeles. Acum, uite ce e împărate: frâul șaua și toate celelalte scule, negreșit, s'or fi dărăpănat, s'or fi prăpădit; cu toate astea, s'o mai găsi cumva prin pod, vr'o rămășiță din ele: o zăbală, ori o verigă, un belciug, un petec de piele ?

-- Ce să mai fie, mare băiatule ? C'or fi 50 de ani dela nunta mea. Să căutăm prin pod.

Numai de cât fata se sui, cotrobăi peste tot și se dete jos c'o zăbală veche mâncată de rugină.

— Asta trebuie să fie.

— Împărate, dă-mi zăbala încoace și sloboade-mă din lanțuri, iar mâine, când s'o lumina de ziuă, te aștept la scară, cu calul gătit, cum te-aștepta rândușul acum 50 de ani în dimineața nunței, ca să incaleci și să sbori spre mireasa măriei tale.

— Măi băiete, bagă de seamă, nu cumva să-mi spui un car de minciuni, până-i pleca de lângă mine și'n urmă s'o stergi p'aci 'ncolo; că, să știi: unde îți stau picioarele, acolo îți va sta și capul.

— N'ai grijă. Mărite 'mpărat, asta e socoteala mea.

Un lucru te mai rog: cum îl chemă pe calul d-tale ?

— Țântilă, că era țintat: avea în frunte o pată albă, tocmai ca rubla.

Ce o fi făcut băiatu' cu zăbala în noapte aia, nu știu; o fi descântat-o... o fi fermecat-o.. Știu atât, că dimineața, când se crăpa de ziuă, băiatu' se sui în balconu' casei, și cu glas pu-

ternic ca de trâmbiță, începu să cheme calul de ginere al lui Pârjol împărat, zornăind zăbala cea veche și ruginită:

—Tpruso... tpruso...! Vin la taica Țântilă! Vin la scară, cum veniai când era împăratul nostru ginere!

Calul începu să necheze, apoi se auzi un ropot de copite și Țântilă se opri la scările palatului, gătit și împodobit ca de nuntă întocmai cum era acum 50 de ani, când era împăratul Pârjol, ginere.

Împăratul era tocmai în toiu'-ăl dulce al somnului de dimineața, când îl deșteptă rânchiezul călului și tropotul de copite. Când și-aruncă ochii pe fereastră și văzu calul gătit așa cum i-l cerea împăratul Vifor, rămase stană de piatră și nici nu-i venia a crede ochilor.

Trimese calul la curtea vecinului hain, odihnindu-se în tihnă, de acum încolo, de oarece de 3 ori fu pus la încercare și n'avu ce-i face.

*
* *

După asta se încinse o nuntă... măi nenisorule... cu lăutari, cu mese ntinse și cu făclii aprinse, de se duse vestea de ea în toate laturile pământului!

Am fost și eu la nunta aia, că m'ăți fi știind: la treabă nu prea dau eu năvală, dar când e vorba de pomeni, ori de nunți cu chefuri și lăutari..., dacă s'ar putea să nu-mi apuce alții înainte.

Dacă m'am dus, credeți că m'a pus în fruntea bucatelor? —Ți-ai găsit! Ședeam ghemuit după ușă, și în numărăm duminicății ălor de se îndopau cu fel de fel de bunătăți și *mirodii*.

Ei mâncau și eu... înghițeam în sec.

Când era masa mai în toiu' ei, se scoală Pârjol împărat, socrul ăl mare, și întreabă pe ginere:

—Scumpul meu ginere, te rog să mă ierți, dacă te-am ținut la închisoare atâta timp. Că drept vorbind... nu prea aveai atâta vină.

Ți-aduci aminte, necăjii! Toată lumea lăudându-te c'ai visat ceva, nemai pomenit. Și dacă te ruga să le spui visul, nu căutai în obrazu' omului, ci ori cine ar fi fost, răspundea-i cu ifos:

«Visul meu nu e de nasul tău!»

Tot așa de necuviincios mi-ai răspuns și mie; iar eu se vede treaba că mă aflam în niscai toane rele, că așa de rău m'ai necăjit, încât pe loc te-am și băgat la «răcoare.»

Să le uităm toate. Și acum... te rog împreună cu toți mesenii, dacă ai bună voință să ne povestești acel vis. Suntem foarte nerăbdători să-l auzim.

—Îl spun, că acel vis mi s'a isbândit, așa că acum e și de nasu' meu și de-al dumneavoastră.

«Cinstiți meseni, acum 3 ani eram pogoniciu la niște plugari. Ei mă tot cicăliau mereu, că de ce nu mă duc până 'n ziuă la plug ?

Eu, de... mai atârnam dimineța la somn, mai ales primăvara, prin vremea plugului, când e somnu' ăla dulce al «mieilor.»

Intr'o dimineță se ridicase soarele în prânzișor și eu nici gând n'aveam să mă deștept, că taman eram în țoiul unui vis : Se făcea că eram p'un câmp cu holde de aur. În mijlocul câmpului, pe o pajiste verde, împestrițată cu flori de câmp, era întinsă o masă cu fel de fel de bunătăți pe ea.

Eu ședeam la masă.

Soarele 'mi turna să mă spăl, luna îmi dedia șervet să mă șterg, «Cloșca cu pui» mi-așeza scaunul la masă; stelele aduceau bucate, iar luceafărul îmi turna vin în pahar să beau.

—Scoal' mă, de te du la plug, că e soarele sus, —îmi zise mama mișcându-mă ca să mă deștept,

Cicăleala ce mi-au tras-o plugarii când am sosit în luncă, numai eu o știu. Asta e visul meu : s'a împlinit, căci pe urma mea ne aflăm în mărirea și strălucirea de azi. Alt-fel, mie mi ar fi putrezit oasele în temnița udă și întunecoasă, iar pe D-v. și pe mireasa mea, v'ar fi luat robi Vifor împărat. Că trebuie să știi : și din încurcătura cu cei 3 cai și cu cei 3 bulumaci, tot eu v'am scos. Să spună mireasa, dacă nu e așa.

È foarte adevărat, zise mireasa.

—Să fiți blagosloviți, fiii mei, și Dumnezeu să fie pururea cu voi !

*Și că apăsai o poartă,
cum n'a fost și nu mai este :
O minciună'cornorată,
cum n'ați mai auzit er'odată*

Goleștii-Badei, Muscel.

D. Mihalache

NECULAI STOLERIU

E un fruntaș învățător și un aprig luptător pentru lumina și ridicarea țăranimei. Se află ca diriginte al școlii din Baia-Suceava. Studiile și le-a făcut în școala normală din Iași, unde a fost între cei întâi ai clasei. La 1898 a fost numit învățător în Broșteni-Suceava, la 1901 s'a mutat ca învățător la Orfelinatul Agricol din Zorleni-Tulova, iar de la 1904, este învățător în Baia, unde desfășura o muncă neobosită pentru lumina și îndrumarea economică a sătenilor.

Neculai Stoleriu

Ca învățător e un dascal meșter și neîntrecut; ca coleg se bucură de dragostea colegilor, iar ca luptător pentru țăranime, este o pildă.

Împreună cu colegii Dumitrașcu și Lupescu a scos mai mulți ani Almanahul învățătorilor.

Împreună cu Simion Kirileanu, Gheorgheasa și Lupescu a scos «Calendarul sătenilor» care anul acesta intră în anul al X-ilea.

A înființat cu colegii săi suceveni cercul «Deșteptarea sătenilor» din Fălțiceni, care are de țință lumina sătenilor prin scoatere de cărlicele bune și estine.

Scoate cu alți tovarăși una din cele mai alese foi de popularizarea cunoștințelor, pe grai țăranesc „Vestitorul satelor.”

A editat cărți postale ilustrate cu sfinții poporului din istoria neamului.

A tipărit una din cele mai bune cărlicele pentru popor „Unirea țărilor“ ș. a.

M. Lupescu

SFÂRȘIT DE MANEVRA

...Dar a treia zi de manevră, seara...

Socot că mai erau două ceasuri până la ziuă, când stam gata de plecare. În acea Bălțiță ticăloasă se ghemuise întregul regiment o noapte întreagă în câteva ogrăzi și grădini cli-soase pe cari oamenii, de spaima potopului milităresc, le goliseră într'o jumătate de zi. Caii pirotiau pe lângă garduri, gardurile își frângeau oasele putrezite de ani și de ploii iar ploaia curgea de-a mai mare dragul... Nici nu sta, nici nu pornia. Întâi grăunțoasă, vânturată de aripi furtunoase și reci, pe urmă moale și înecăcioasă ca o ceață grea, ca pe urmă să înceapă din nou mănioasă.

Porunci în toate părțile, împrăștiate în iadul nepătruns al Bălțiței. De ascultat, asculta cine putea.

— Să iasă caii la adăpat... Serafime; caii la adăpat!...

Și tocmai după un lung răstimp, s'auzia și răspunsul sergentului Serafim din fundul grădinei:

— ...Că nu-i în tot satul de cât o fântână, domnule căpitan; una singură, cu apă sălcie și înecată de gărlă...

Cine nu știe satul Bălțița! Dacă te-abați din șleaul mare care pornește din București și merge spre Târgoviște cam la jumătatea drumului, și-o ieai pe malul Râscăutului-repede, mai mult o gărlă nu prea frumos mirositoare, dai numai de cât de vestita Bălțiță care se făiește cu cele unsprezece case de oameni gospodari.

În acest sat a poposit regimentul nostru și alte două regimente de călărași în cea de-a două seară de manevră.

Niște căsuțe mari, să le iai în spate și să treci granița cu dânsese; în stânga o tindă și-alături odăița. În tindă, coafele cu apă, ceaunul de mămăligă și scara la pot: în odăiță, fundul cuptorului încălzit cu pară subțire de paie, patul întocmit din trei scânduri și icoana de-asupra ochiului de geam.

Aici ne-am odihnit o noapte...

În casă, femeile, fetele mari și copiii. Bărbații și flăcăii erau «la câmp». Cu femeile, prin urmare, trebuia să stăm de vorbă.

— Mă rog, o leacă de nutreț pentru cai, — întrebă un locotenent.

— N'avem,— îi răspunde o fetișcană slăbuță și măruntă.

— N'ai dumneta, dar poate are tatăl duminale. E-acasă gospodarul?

— Nu, — e la câmp!

— Dar vr'un frate n'ai? Mi-ar trebui un om să-l întreb...

— N'avem!

— Dar ceva pentru oameni... că plătim doar...

— Nu-i; aici în Bălțița i mare lipsă; nu-i; n'avem...

Și repede i-a închis ușa.

În satul acesta ne-am odihnit o noapte pe care n'oiu uita-o nici odată și de-aici am pornit a doua zi cu două ceasuri înainte de răsăritul zorilor de Septembrie mohorit.

Furgoanele și celelalte căruțe stătuseră toată ziua și așteptaseră poruncele în Zârna, dar locurile pentru noapte nu s'au putut afla de cât pe la vremea chindiei.

Unele-au pornit spre răsărit, pe drumuri mai bune, dar celei mai multe s'au innămolit pe șesurile desfundate de-atâta umblet și ploi. Unii au răsbătut și noroaile acestea dar au trebuit să se oprească pe malul Cricovului, căci podul Morii lui Iepure se surpase iar vadul nisipos se măncase și s'adâncise. Astfel că bieții «furajeri» s'au putut odihni în toată pacea și peste noapte. A doua zi au nemerit Bălțița, nu-i vorbă, dar nouă, cine șie unde ne străluciau ochisorii!

Ziua a treia.. Ziua a treia e strașnică! Oștirile dușmane se apropie dacă nu cumva stau chiar față 'n față. Călăreții grăbesc cai obosiți pe drumuri, cu știri și cu porunci, pe când dorobanții, unul după altul, alunecă pe potecile croite printre porumbiștile crescute cât casa. Cum ajung la matca nisipoasă a Cricovului se trântesc la pământ și așteaptă.

Ceața se ridică încet, speriată parcă de împușcăturile dese ale mitralierelor. Tunul începe să bubuie, întâi mai rar, unde și unde, și-apoi tot mai des. Pe-aproape de-a miază pornește și ciocănitul infanteriei pe întregul Cricov.

Noi, fugiam meren, cu caii numai apă peste câmpuri, treceam gârlele umflute când pe podețele încropite de pontonieri, când mai de-adreptul, prin vechile vaduri și iar o luam peste miriști, peste porumbiști, ori pe strămtele poteci de pădure.

Mai era cam un ceas până'n seară, când am întâlnit cavaleria dușmană pe-un câmp de sfeclă. Am pornit într'un iuruș grozav, că scăpase parcă iadul întreg de la ocna veșnică și dădea năvală în lumea albă a lui Dumnezeu.

Dacă ar fi fost la războiu adevărat, din dușmani cred că n'ar fi mai rămas nici unul viu. Care n'ar fi rămas înghețat de spaimă, ar fi fost stropșit în picioarele cailor. Pe urmă am fi lasat un câmp întins în care s'ar fi amestecat curatul lut negru... cu sângele protivnicului...și sfecla de zahăr dulce a cine știe căror oameni nevoiași. .

Măria Sa poruncește sfârșitul manevrei; corniștii și trompeții umple văzduhul cu vestea cea mare, care înainte de ori și ce înseamnă o biruință asupra ploilor...

Trompeții noștri sună necurmat și «leatul vechiu», trecând peste pragurile disciplinei obișnuite, urlă și strigă ura: «Ura... măi, ura...!», căci pentru leatul vechiu sfârșitul manevrelor însemnează încheierea celor trei ani de miliție. Deci, «ura... măi... și să se ducă și zilele cari mai sunt!»

De pe câmpul de manevre nu puteam porni de cât a doua zi, căci era într'amurgit bine când regimentul nostru porni spre Vădureanca: la pas, încet, domol.

—La pas, încet, domol, băeți, că suntem cum ne șade mai bine—ne spune căpitanul. Stați drepti pe cai, să nu le rupeți spinarea. Stați drepti că-i ziua din urmă...

Ploaia începuse să cearnă...

În Vădureanca ne-au oprit căpitanul la capătul unei uliți și ne-a spus:

—Aici, băeți, e partea noastră, — de-aici, și încolo până unde-ți da de capătul satului. Cuibăriți-vă pe unde veți găsi și veți putea. E noapte și nimeni nu ne poate ajuta cu nimic. Vedeți de cai, vedeți de voi și mâni să ne adunăm cu bine... Băgați de seamă că furgoanele n'au nici un chip să ne vină în astă noapte...

Și întunericul ne-a înghițit. Întâi lepăiri dese prin clisa drumurilor desfundate, și vorbe scurte de fereală ori de îndemn; pe urmă, lătrat de câni, pârâiri de garduri și de porți iar după altă bucățică de vreme, nimic... Adecă liniște, întuneric și ploae...

Am cercat să aflu mai pe urmă unde s'au împărțit caii plutonului meu, dar n'am putut. Mi-am zis și eu atunci ca și căpitanul, m'-am strâns pe laița unui creștin, și ce s'a mai fi întâmplat pe lume, nu mai știu.

A doua zi ploaia stătuse și oamenii mei erau neobișnuiți de veseli. Mi-am închipuit că încă le mai ține în urechi sfârșitul manevrei.

—Ei, cum ați dus-o, băeți?

—Bine, domnule locotenent, și noi, și caii...

—Da.. bine!...

Și deodată văzuiu pe vreo doi frângându-și șalele, întorcându-se și puinind de răs. Iar sergentul Serafin se 'nroșise ca un rac.

—Ce-i, măi băeți, de v'apucă veselie asta ?

Atunci, văd că se desprinde dintre toți, unul, Măgureanu Neculai, leat vechiu, și râde și se uită'n lături... și râde..

—Să trăiți domnule locotenent... Domnul sergent ne-a 'n-vățat...

---Ce va 'nvățat ?

—Ne-a spus de cu seară...pe câmp: «măi, de-a da Dumnezeu și-a da, și om nimeri tot într'un sat ca Bălțița, să nu trageți la gospodărie de om fără fată 'n casă! Știți... scurt... și de nu veți avea voi rață friptă la frigare și caii cositură proaspătă, să nu-mi ziceți mie pe nume...» Ș'am făcut-o, domnule locotenent...

—Și v'a mers bine ?

—De, ne-ar fi păcat dacă nu ne-am mulțami... După fată, și după ostaș... domnule locotenent... Nu știu de unde cunoaște domnul sergent lumea de pe-aici, dar nouă nu ni s'a mai întâmplat până acum să dăm peste un sat ca Vădureanca aceasta, cu fete așa de miloase pentru niște bieți soldați și pentru niște vite de cai. Dumnezeu să le dea noroc și tot ce-or dori la casa lor!..

Tudor Pamfile

C U P R I N S U L

Pag.

Calendarul	3-14
<i>P. Arminden. — Răvaș . . . . .</i>	15
<i>Dr. Ion Urban Jarnik. — Beția de cuvinte . . . . .</i>	16
<i>Artur Gorovei. — O propunere . . . . .</i>	24
<i>C. Rădulescu-Codin. — Sfântul Nicolae . . . . .</i>	26
<i>G. Tutoveanu. — Doina . . . . .</i>	30
<i>Dumitru Furtună. — O lovitură dată Bisericii noastre din Ardeal . . . . .</i>	31
<i>N. I. Munteanu. — Cele trei fete de împărat . . . . .</i>	34
<i>P. G. Savin. — Pier cântecele noastre populare? . . . . .</i>	37
<i>Pr. Florea A. Drăghici. — Cum se căpuie un mort . . . . .</i>	42
<i>S. Teodorescu-Kirileanu. — Adâncuri din popor . . . . .</i>	46
<i>M. Lupescu. — Artur Gorovei . . . . .</i>	49
<i>T. Popovici. — Satul Grivița . . . . .</i>	51
<i>Maria I. Mircea. — Și bătaia e bună câte odată . . . . .</i>	61
<i>Leon Mrejeriu. — Piatra Teiului . . . . .</i>	64
<i>Al. Moisei. — Cum răsplătește D-zeu pe cei nemulțumiți . . . . .</i>	71
<i>Șt. St. Tuțescu. — Oglinjoara șarpelui . . . . .</i>	72
<i>V. I. Cădea. — Prostia țigănească . . . . .</i>	77
<i>D. Vasiliu-Bacău. — Energia națională . . . . .</i>	82
<i>M. Lupescu. — G. T. Kirileanu . . . . .</i>	83
<i>N. V. Hânțescu. — Din amintirile copilăriei . . . . .</i>	84
<i>V. B. Țirica. — Cum se priveghează un mort în orașul Bârlad . . . . .</i>	89
<i>G. Tutoveanu. — Zbucium . . . . .</i>	95
<i>Sachelar I. C. Beldie. — Viața lui Paul de Teba . . . . .</i>	97
<i>C. N. Mateescu. — Popii de la Dii (Vidin) . . . . .</i>	106
<i>N. I. Dumitrașca. — Măzărel, ferice de el . . . . .</i>	110
<i>M. Lupescu. — Simion T. Kirileanu . . . . .</i>	114
<i>G. I. Popescu. — Până ce-a cânta și-a juca capra pe masă . . . . .</i>	115
<i>I. I. Ciuncanu. — Maica Precista . . . . .</i>	123
<i>G. Tutoveanu. — Cucernicie . . . . .</i>	129
<i>D. Mihalache. — Visul meu nu e de nasul tău . . . . .</i>	130
<i>M. Lupescu. — Nicolae Stoleru . . . . .</i>	139
<i>Tudor Pamfile. — Sfârșit de manevră . . . . .</i>	140

ISBN serie 973-8076-81-1
ISBN: 978-973-152-084-1

<https://biblioteca-digitala.ro>